Digitized by Google

Digitized by Google

<36611711120017

<36611711120017

Bayer. Staatsbibliothek

E.B

S

Digitized by Google

P. lat
4° 1157

Sprengel Jac.

Digitized by Google

Inc. 1157.

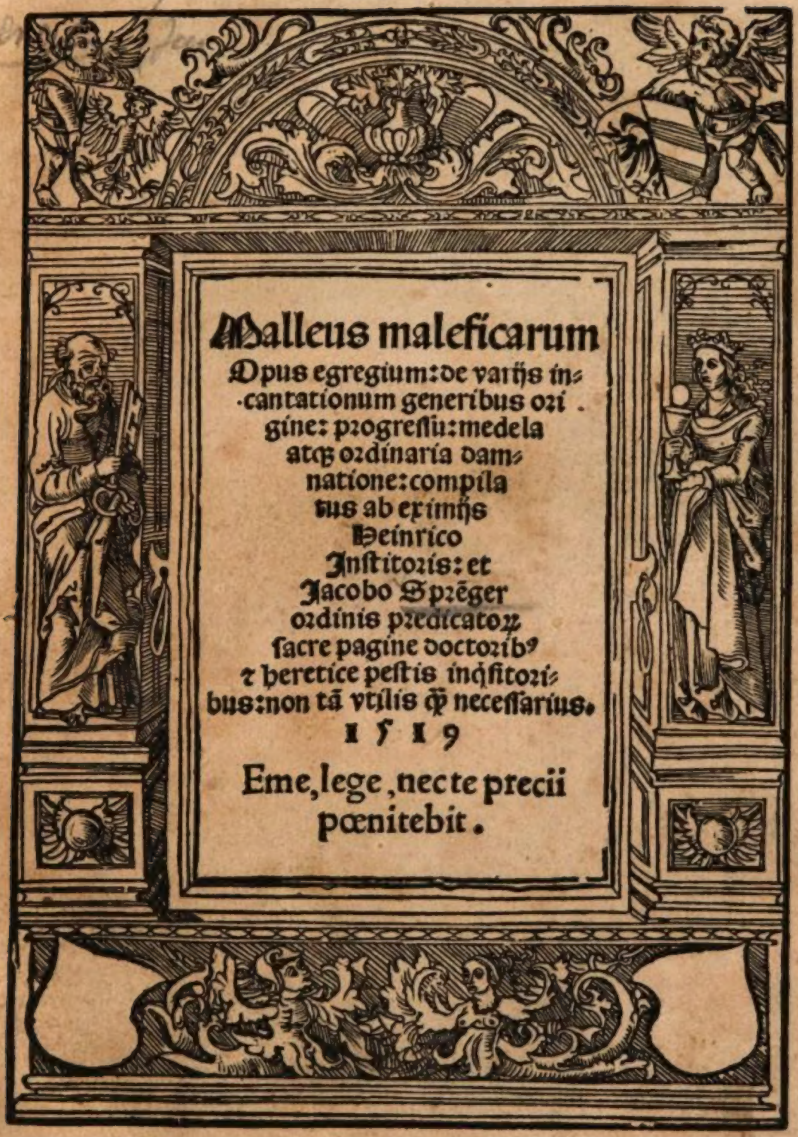

Malleus maleficarum

Opus egregium: de variis incantationum generibus origine: progressu: medelaq; ordinaria damnatione: compilatus ab eximijs

Heinrico Institoris: et Jacobo Sprēger ordinis predicatorū sacre pagine doctoribꝰ ⁊ hereticē pestis inquisitoribus: non tā vtilis q̄ necessarius.

1519

Eme, lege, nec te precii pœnitebit.

Digitized by Google

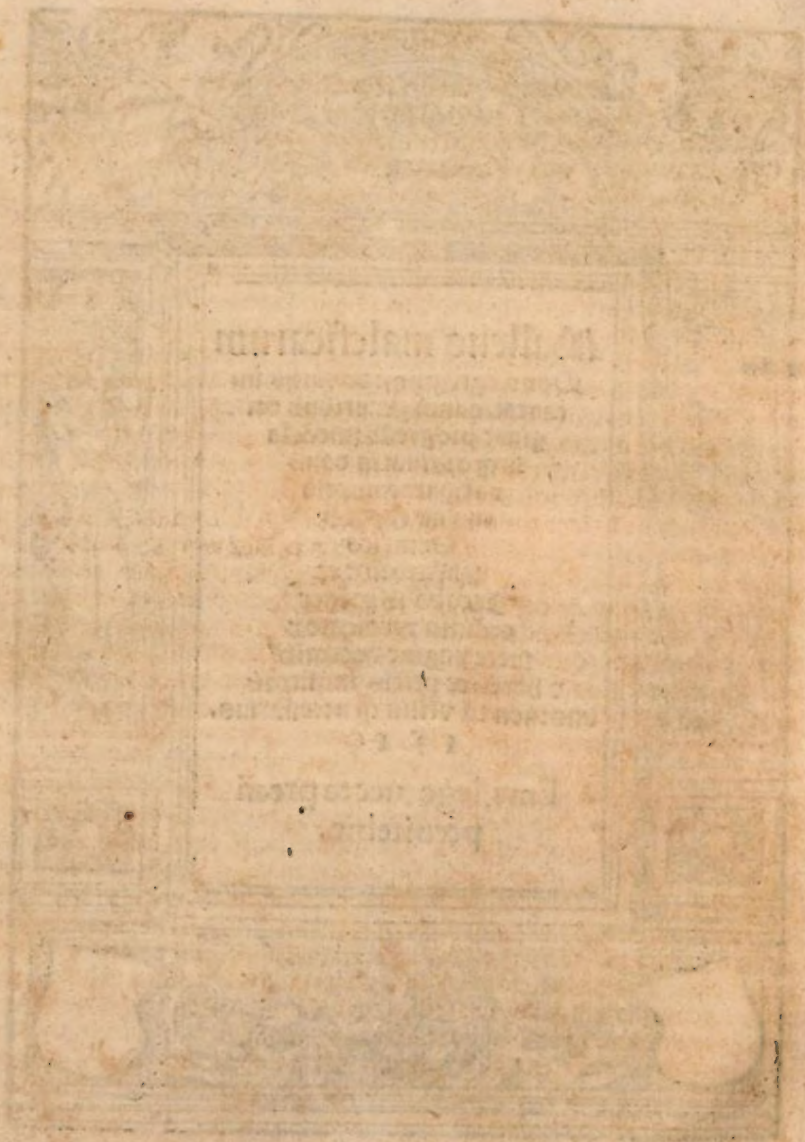

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Digitized by Google

A

Apologia auctoris in malleum maleficarum.

Cum inter ruētis seculi calamitates quas prochdolor non tā legimus q̄ passim exprimur vetus oriēs dāno siue ruine irrefragabili ois solutus eccl̄iam quā nouus oriens hō xp̄s iesus aspsione sui sanguis fecūdauit lz ab initio varijs heresum cōtagionib⁹ infic̄ere nō cessat: illo tū p̄cipue in tēpe bis conat: qñ mūdi vespe ad occasū declinātē t malicia hoīm excrescē te: nouit i ira magna: vt Joh̄ā. i Apoc̄. testat. se modicū tp̄s hr̄e. Qua re t insolitā quādā heretic̄ā prauitatē i agro dñico succrescere fecit heresim inquā maleficax: a p̄cipalior i quo vigere nosc̄it sexu denotā do. Que dū inumeris machinat isultib⁹ hoc tū i singul' qō cogitatu terribile deo nimiū abominabile t oib⁹ chr̄isidelib⁹ odibile cernit: opib⁹ explet. Ex pacto em̄ cū i inferno t fedre cū morte fetidissime seruituti p eax prauis explēdis spurcitijs se subjc̄iūt. Preter ea q̄ in quotidianis erūnis hoīb⁹ iumētis t terre frugib⁹ ab eis deo p̄mittēte t ꝑmute demonū cōcurrēte inferunt. Inter q̄ mala nos inq̄sitores Jacob⁹ sprēger vna cū charissimo ab aplica sede in exterminiū tā pestifere heresis socio deputato: lz iter dinox elocox pfessores sub p̄dictox ordine militantiū minimi. Pio tū ac lugubri affectu pensantes q̄d remedij q̄d ve solamis mortalib⁹ ip̄is p salutari antidoto forēt admistrandū: huic opi p̄ cūctis alijs remedijs pios submittere humeros dignū iudicauimus cōfisi de melliflua largitate illius: q̄ dat oīb⁹ affluēter t q̄ calculo

B sumpto de altari forpice tāgit t mūdat labia impfectox i finē optatū cūcta p̄ducere. Verū cū i opib⁹ hoīm nil fiat adeo vtile t licitū cui non possit aliq̄ p̄nicies irrogari. Ingeniola etiā nr̄a ad acumē nō peruenīūt veritatis nisi lima alteri⁹ prauitatis plurimū fuerint abrasa. Ideo qui de nouitate opis nos redarguēdos estimat ad certamē illi⁹ cōfidenter accedimus. Sciat tū hoc ip̄m op⁹ nouū esse simul t antiquū breue pariter t plixū: antiquū certe materia t auctoritate: nouū vero ptiū cōpilatione earūq̄ aggregatiōe: breue ꝑpter plurimorū auctox i breuē pstrictionē: longū nihilomin⁹ ꝑpter immēsam materie multitudinē t male ficarū impscrutabilē maliciā. Nec hoc dicim⁹ ceterox auctox scriptis p̄sumptuose derogādo nostrūq̄ op⁹ iactāter t inaniter extollēdo cū ex nostro ingenio pauca t q̄si nulla sint addita. Tū nō nostrū op⁹ sed illorū poti⁹ cēsēt quox ex dictis fere sunt singula cōtexta. Qua simul ex causa nec poemata ꝑdere nec sublimes theorias cepimus extēdere: sz exceptorū more p̄cedēdo ad honorē summe trinitatis t indiuidue vnitatis sup tres ptes p̄cipales originē pgressum t finē. Maleficax malleuz tractatū nūcupādo aggredimur recollectiōez opis socio executionē ꝺo bis q̄b⁹ iudiciū durissimū imminet: eo q̄ i vindictā maloꝝ laudē vero bonorum cōstituti cernunt a deo: cui oīs honor t gloria in secula rē.

Tenor Bulle

C Tenor bulle aplice aduersus heresim maleficarū cū approbatione t subscriptiōe doctorum alme vniuersitatis Colonien. in sequentem tractatum. Incipit feliciter

Innocētius epūs seruus seruoꝝ dei. Ad futurā rei memoriā: sum mis desyderātes affectib⁹ aput pastoralis sollicitudinis cura re quirit: vt fides catholica nr̄is potissime tp̄ib⁹ vbiq; augeatur t floreat ac oīs heretica prauitas de finib⁹ fideliū p̄cul pellat ea libēter declaram⁹ ac etiā de nouo cōcedimus p q̄ hmōi piū desyderiuz nostrū votiuū sortiat effectū: cūctisq; preterea p nr̄e opatiōis mīsterīū quasi p quidā opatoris sarculū errorib⁹ extirpatis: eiusdē fidei zelus t obseruātia ī ipoꝝ corda fideliū fort⁹ imp̄rimat. Sane nup ad nostruz (nō sine ingēti molestia) puenit auditū q ī nōnullis p̄tib⁹ alemanie su periozis necnō in Maguntinen. Colonien. Treueren. Saltzburgen. t Bremen. puinctis ciuitatib⁹ terris locis t dyocesib⁹ q̄plures vtriusq; sexus psone ppie salutis īmemores t a fide catholica deuiātes cuz demonib⁹ incubis t succubis abuti ac suis incātationib⁹ carminib⁹ t cōiurationib⁹ alīsq; nephādis superstitiis t sortilegiis excessib⁹ crimini bus t delictis mulierū p̄tus aīaliū fec⁹: terre fruges: vinearū uuas t arboꝝ fruct⁹: necnō boues mulieres: iumenta pecora pecudes t alia di uersoꝝ generū aīalia. Vineas q̄q; pomeria p̄ata pascua blada frumen ta t alia terre legumīa perire suffocari t extingui facere t p̄curare: ipa q; boues mlieres iumēta pecora pecudes t aīalia diris tā intrīsecis q̄ D extrinsecis doloꝝ⁹ t tormētis afficere t excruciare ac eosdē boues ne gignere t mulieres ne cōcipere viroſq; ne vtoꝝ⁹ t mulieres ne viris actus cōiugales reddere valeāt īpedire. Fidē p̄terea ipam quā in sacri susceptiōe baptismi susceperūt oze sacrilego abnegare. Aliaq; q̄plurima nefanda excessus t crimina instigāte humani gn̄is inimico cōmitte re t ppetrare nō verent: in aīarum suaꝝ periculū diuine maiestatis of fensam ac pnitiosum exēplū ac scādalū plurimoꝝ. Quodq; licet dilecti filij Heinrici institoris in p̄dictis partib⁹ Alemanie supioris in quib⁹ etiā quincie ciuitates: terre dyoce. t alia loca hmōi cōprehēsa foze cen sentur: necnō Jacob⁹ sprēger p certas ptes linee rheni ordinis fratrū p̄dicatoꝝ t theologie pfessores heretice prauitatis inq̄sitores p lr̄as aplicas deputati fuerint aput adhuc exist⁹ tū nōnulli clerici t laici illa rū partiū q̄rentes plura sapere q̄ oporteat pro eo q ī litteris deputa tionis hmōi quincie ciuitates dyoc. terre t alia loca p̄dicta: illarūq; p sone ac excessus hmōi noīatim t specifice exp̄ssa nō fuer⁹: illa sub eisdē partibus minime ptineri t ppterea p̄fatis inq̄sitoꝝ⁹ ī quinctis ciuita tibus dyoc. terris t locis p̄dictis: hmōi inq̄sitiōis officiū exeq nō lice re t ad psonaꝝ earūdem sup excessib⁹ t criminib⁹ antedictis punitionē incarcerationē t correctiōem admitti nō debere ptinaciter asserere non erubescūt. Propter qō in quinctis ciuitatib⁹ dyocesib⁹: terris t locis p̄dictis excessus t crimina hmōi nō sine aīaꝝ earūdem euidēti iactura

A t eterne salutis dispēdio remanēt ipunita. Nos igit impedimēta qlibet q̄ p ipox inq̄sitox officij executiōe: quomōlibet retardari posset de medio submouere t ne labes heretice prauitatis aliorūq̄ excessuū hmōi i pernicie alioꝝ innocentū sua venena diffundat oportunis remedijs p ut nostro incūbit officio puidere volentes fidei zelo ad hoc maxīe nos impellēte. Ne preterea cōtingat prouincias ciuitates dyoc. terras t loca p̄dicta sub eisdē ptib⁹ Alemanie superioris debito inq̄sitiōis officio carere eisdē inq̄sitorib⁹ in illis officiū inq̄sitiōis hmōi exeq̄ licere t ad psonax earūdem sup excessib⁹ t criminib⁹ p̄dictis correctionē incarcerationem t punitionē admitti debere. Perinde in omnib⁹ t p oīa ac si in litteris p̄dictis puincie ciuitates dyoc. terre t loca ac psone t excessus hmōi nominatim t specifice exp̄ssa forēt auctoritate aplica tenore p̄sentiū statuimus. Proq̄ potiori cautela litteras t deputatiōem p̄dictas ad puincias ciuitates dyoce. terras t loca necnō psonas t crimina hmōi extendentes: prefatis inq̄sitorib⁹ quod ipi t alter eoꝝ accersito se cū dilecto filio Johāne gremp clerico Constan. dyoc. magistro in artibus eoꝝ moderno seu quouis alio notario publico p ipos t quemlibet eoꝝ p tpe deputādo in puincijs ciuitatib⁹ dyocesib⁹ terris t locis p̄dictis cōtra quascūq̄ psonas: cuiuscūq̄ cōditionis t p̄eminentie fuerint hmōi inq̄sitiōis officiū exequi: ipsasq̄ psonas quas in p̄missis culpabiles reppererint: iuxta earū demerita corrigere icarcerare punire t mul
B ctare. Necnō in singulis puinciax hmōi parrochialib⁹ eccl'ijs verbum dei fideli ppl'o quotiēs expedierit ac eis visum fuerit pponere t p̄dicare omniaq̄ alia t singula in p̄missis t circa ea necessaria t oportuna facere t similiter exequi libere t licite valeāt plenā ac liberā eadē auctoritate de nouo cōcedimus facultatē. Et nihilomin⁹ venerabili fratri nr̄o Epo Argētinēsi p aplica scripta mādamus: quatenus ipe p se vel aliū seu alios p̄missa vbi quādo t quotiēs expedire cognouerit fueritq̄ pro parte inquisitoꝝ huiusmodi seu alteri⁹ eoꝝ legittime requisitus solēniter publicās nō p̄mittat eos p quoscūq̄ sup hoc cōtra p̄dictax t p̄sentium lr̄ax tenorē quauis auctoritate molestari seu alias quōlibet impediri molestatores t impedientes t cōtradictores quoslibet t rebelles cuiuscūq̄ dignitatis status gradus p̄eminētie nobilitatis t excellētie aut cōditiōis fuerint t quocunq̄ exēptionis p̄uilegio sint muniti. Per excōicationis suspēsionis t interdicti ac alias etiā formidabiliores de quib⁹ sibi videbit sentētias cēsuras t penas: omni appellatiōe postposita cōpescēdo t etiā legittimis sup his p eū seruādis proces lib⁹: sniias ipas quotiēs op⁹ fuerit aggrauare t reaggrauare auctoritate nr̄a procuret. Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Nō obstātibus p̄missis ac cōstitutionib⁹ t ordinationib⁹ aplicis cōtrarijs quibuscūq̄. Aut si aliquib⁹ cōiter vel diuisim ab aplica sit sede indultum: q̄ interdici suspēdi vel excōicari nō possint: p lr̄as aplicas non facientes plenā t exp̄ssam ac de ẏbo ad verbū de indulto huiusmōi mentionem t

C qualibet alia dicte sedis indulgētia gñali vel spēali cuiuscunq; tenoris existat p quā p̄sentib⁹ nō exp̄ssam vel totaliter nō inserrā effectus huiusmodi gratie impediri valeat quōlibet vel differri: z de qua cuiusq; toto tenore habenda fit in nostris litteris mētio specialis. Nulli ergo omīno hoīm liceat hāc paginā nr̄e declaratiōis extēsionis cōcessionis z mādati infringere: vel ei ausu temerario contraire. Si quis aūt hoc attētare p̄sumpserit indignationē omnipotētis dei ac beatoz Petri z Pauli apl'oz ei⁹ se nouerit incursuz. Datū Rhome apud sctm Petrū Anno incarnatiōis dñice Millesimo quadringētesimoquarto. noñ. decēbris. Pontificatus nostri Anno primo.

C Sequitur in sequētem tractatum approbatio z subscriptio doctoz alme vniuersitatis Colonien. iuxta formam publici iustrumenti.

IN nomine dñi nostri Jesu christi Amen. Nouerint vniuersi p̄sens publicum instrumentum lecturi visuri z audituri. Quod anno a natiuitate eiusdem domini nostri. M.cccc.xx.vij. Indictione quinta. Die vo sabbati. decimanona mensis Maij hora quinta post meridiē vel quasi pōtificatus Sctissimi in christo patris z dñi nostri domini Innocētij diuina prouidentia pape octaui Anno tertio. In mei notarij publici z testiū infrascriptoz ad hoc spēaliter vocatorum z rogatoz p̄sentia p̄sonaliter constitutus venerabilis z religiosus frater Henric⁹ institoris sacre theologie p̄fessor ordinis p̄dicatoz heretice prauitatis inquisitor. A sancta sede apl'ica vna cū venerabili z
D religioso fratre Jacobo sprēger etiā sacre theologie p̄fessore ac cōuēt⁹ p̄dicatoz Colonien. priore collega suo spēaliter deputatus pro se z dicto collega suo p̄posuit atq; dixit modernus summus pontifex. s. dñs Innocētius papa p̄fatus p vnā patentem bullam cōmisit ipsis inquisitoribus Henrico z Jacobo ordinis predicatoz z sacre theologie professoribus p̄dictis facultatē inquirēdi apostolica auctoritate sup q̄scūq; hereses precipue aūt sup heresim maleficaz modernis tēporib⁹ vigentem z hoc p quincq; ecclesias Metropolitanas vicz Moguntin. Colonien. Treuerēn. Saltzburgen. z Bremen. cū omni facultate cōtra tales p̄cedēdi vsq; ad vltimū exterminiū: iuxta tenorē bulle apl'ice quā suis habebat in manib⁹: sanā integrā illesam z nō viciatā sed omni prorsus suspitione carētem. Cuius quidem tenor bulle sic incipit. Innocentius episcopus seruus seruoz dei. Ad futurā rei memoriā summis desiderātes affectib⁹ put pastoralis sollicitudinis cura requirit vt fides catholica nostris potissime tēporib⁹ vbiq; augeat z floreat zc. Finit aūt sic. Datū Rhome apud sanctū Petrū Anno incarnatiōn. dominice Millesimo quadringentesimo octuagesimoquarto nonas decēbris Pontificatus nostri Anno primo. C Et cū nōnulli animarū rectores z verbi dei p̄dicatores publice in eoz sermonib⁹ ad populū assērere z affirmare non verebantur maleficas nō esse aut qui nihil in nocumentū creaturarum quacūq; operatiōe efficere possent ex quib⁹ incautis sermonib⁹

A nonnunq̄ ſeculari brachio ad puniēdū hmōi maleficas amputabāt facultas ꝛ hoc in maximū augmentū maleficarū ꝛ cōfortationē illi⁹ here ſis. Ideo prefati inq̄ſitores totis eoꝝ viri⁹ cūctis periculis ꝛ inſultibus obuiare volētes tractatū quēdam nō tā ſtudioſe q̄ ꝛ laborioſe collegerūt. In quo nō tā huiuſmōi predicatoꝝ ignorantiā p catholice fidei cōſeruatione repellere niſi ſunt quantū etiā in exterminium maleficarum debitos modos ſententiādi ꝛ eaſdem puniēdi: iuxta dicte bulle tenorē ꝛ ſacroꝝ canonū inſtituta laborarūt. At qm̄ cōſonū ratiōi eſt vt ea q̄ p cōmuni vtilitate fiūt: etiā cōi approbatiōe doctoꝝ roborentur. Ideo ne prefati rectores diſcoli ꝛ predicatores ſacraꝝ litteraꝝ ignari eſtimarēt predictū tractatū ſic vt premittit collectū minus bene doctorum determinationib⁹ ꝛ ſentētijs fulcitū: eūdem alme vniuerſitati Coloñ. ſeu nōnullis ibidem ſacre pagine p̄feſſoribus ad diſcutiēdum ꝛ collationādū obtulerūt: vt ſi qua reprehēſibilia ꝛ a catholica veritate diſſona reperirent eoꝝ iudice ſic refutarent: qō tū cōſona catholice veritati approbarent: quod ſubſcriptis modis fuit.

¶ Inprimis egregius dñs Lambertus de Monte manu ſua p̄pria ſe ſubſcripſit: put ſequit. Ego Lambertus de monte ſacre theologie humilis profeſſor. Decanus p tēpore facultatis ſacre pagine ciuſdē ſtudij Coloniē. fateor ac manu mea p̄pria iſtū tractatū tripertitū p me luſtratum ꝛ diligēter collationatū quo ad ei⁹ partes primas nihil continere ſaltem meo humili iudicio: quod ſit cōtrarium aut ſentētijs nō errātiū
B philoſophoꝝ: aut cōtra veritatē ſancte catholice ꝛ apoſtolice fidei: aut cōtra doctoꝝ determinationes a ſancta eccl̄ia approbatoꝝ aut admiſſorum. Tertia etiā pars vtiq̄ ſuſtinēda ꝛ approbāda quo ad illoꝝ hereticorum punitiōes de quib⁹ tractat inquantū ſacris canonib⁹ non repugnat. Iterū p̄pter experimenta in hoc tractatu narrata: q̄ vtiq̄ p̄pter famā tantoꝝ viroꝝ p̄cipuoꝝ etiā inquiſitoꝝ credunt eſſe vera. Conſulendum tamen videtur: q̄ iſte tractat⁹ doctis ꝛ viris zelofis qui ex eo ſana varia ꝛ matura cōſilia in exterminiū maleficarū conferre poſſunt cōmunicetur ſimul ꝛ eccl̄iaꝝ rectoꝝ timoratis ꝛ conſciētioſis dūtaxat ad quoꝝ doctrinā ſubditoꝝ corda in odiū tam peſtifere hereſis incitari poterūt ad cautelā bonoꝝ pariter ꝛ maloꝝ inexcuſabilitatē atq̄ punitionē: vt ſic miſericordia in bonis ꝛ iuſticia in malis luce clarius pateat: ꝛ in omnibus deus magnificet ipſo p̄ſtante cui laus ꝛ gloria.

¶ Deīde ad idē venerabilis magiſter Jacob⁹ de ſtralen etiā p̄pria manu ſua ſe ſubſcripſit ī hūc modū. Ego Jacob⁹ de ſtralē ſacre theologie profeſſor minimus poſt viſitationē tractatus memorati ſentio conformiter per oīnia his que per venerabilem magiſtrū noſtrū Lambertum de monte decanū ſacre theologie ſuperi⁹ annotata ſunt: qō atteſtor hac ſcriptura manus mee ad laudē dei. ¶ Pariformiter eximius magiſter Andreas de ochſenfurt: etiā p̄pria manu ſe ſubſcripſit vt infra de materia oblati tractatus: quantū prima facie apparuit qō cōteſtor man⁹

C mee scriptura ad finē in eodē exp̄sium p̄mouendum. ¶ Cōsequēter agit egregius magister Thomas de scotia similiter se ꝓpria manu sua subscripsit prout sequitur. Ego Thomas de scotia sacre theologie doctor licet immerit⁹ cōformiter sentio p oīa venerabilib⁹ magistris nostris p̄cedētibus in materia p̄fati tractat⁹ per me examinati qō attestor manu ꝓpria mea. ¶ Subsequenter ꝛ secūda subscriptio ꝓtra p̄fatos predicatores incautos fic acta fuit. In p̄mis positi fuerunt articuli p ut sequitur. Primo inquisitores hereticē prauitatis deputatos auctoritate sedis apostolice iuxta formam canonū cōmendant magistri sacre theologie subscripti ꝛ hortant qō dignent ꝓsequi cū zelo eoꝝ officiū. Scōo q maleficia posse fieri p̄missione diuina ex cooperatione diaboli per maleficos aut maleficas nō est contrariū fidei catholice sed consonum dictis sacre scripture: immo necessariū est iuxta sentētias sanctorum doctoꝝ illa quandoq; posse fieri admittere. Tertio predicare erga maleficia nō posse fieri erroneū est: quia sic predicātes impediūt p̄tū in eis est opus piū inquisitoꝝ ī p̄iudiciū salutis aiaꝝ: secreta tū que quandoq; ab inquisitoribꝰ audiunt nō sunt omnib⁹ reuelanda. Ultimo ex hortandi veniūt omnes principes ꝛ quicūq; catholici vt assistere dignentur tam p̄ſis votis inquisitoꝝ p̄ro defensiōe sancte catholice fidei Demū vero subscripti ꝛ suprascripti doctores predicte facultatis theologie manib⁹ ꝓp̄ſis se subscripserūt ꝑut ego arnoldus notarius infra scriptus ex reuelatione honesti Joannis vorda de Mechlinia alme vniD uersitatis Colonien. pedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui ꝛ ex manibus etiā supra ꝛ infrascriptis apparuit vidi in hūc qui sequitur modum. Ego Lambertus de monte sacre theologie humilis professor: ita sentio vt p̄scribitur: teste hac manu mea ꝓpria. Ego Udalric⁹ kridē vueyß de eßlingen sacre theologie ꝓfessor nouissimus vt p̄scriptū est ita sentiendum hac manus propria scriptura cēseo. Et ego Conrad⁹ de campis sacre theologie professor humilimus prout supra cū maioribꝰ meis in idem concurro iudiciū. ¶ Ego Cornelius de breda minimus professor ita sentio vt p̄scriptum est: quod testificor manu mea ꝓpria ¶ Ego Thomas de scotia sacre theologie ꝓfessor licet immeritus conformiter sentio venerabilib⁹ ꝓfessoribꝰ p̄scriptis teste manu mea ꝓpria. ¶ Ego Theodericus de bumell sacre theologie humilim⁹ ꝓfessor ita sentio sicut scriptū est p magistros meos p̄scriptos qō testor manu mea ꝓpria. ¶ In assertione articuloꝝ p̄scriptoꝝ conformis iudicij sum cū venerādis magistris nostris preceptoribus meis. Ego Andreas de ochsenfurt sacre theologie facultatis professor ac theologoꝝ vniuersitatis Colo. collegij minim⁹. ¶ Nouissime agit ꝛ finaliter iā dictus venerabilis ꝛ religiosus Frater Henricus institoris inquisitor habuit ꝛ tenuit in suis manib⁹ quandam aliā litterā pergamenā sereniſſimi regis Rhomanoꝝ figillo suo rubeo rotūdo in capsa cere glauce impressā. impressula pgameni inferi⁹ impendeñ. figillatā sanā ꝛ integram

A non viciatā non cācellatā neq; in aliqua ſui pte ſuſpectā: ſed omni pro
ſus vicio ⁊ ſuſpitione careñ. Ita ꝙ in facilioꝛē expeditionē hui⁹ negotij
fidei idem Sereniſſimus dñs Rhomanoꝝ rex prefatus ipſam eandem
bullam apoſtolicam ſupra tactā: tanꝙ chriſtianiſſimus princeps tueri
⁊ defendere voluit atq; vult: ⁊ ipſos inquiſitoꝛes in ſuā oñimodam p
tectionem ſuſcipit. Mādans ⁊ precipiens omnib⁹ ⁊ ſingulis Rhoma
no imperio ſubditis vt in executione taliū negocioꝝ fidei ipſis inquiſi
toꝛibus oēm fauoꝛē ⁊ aſſiſtentiā exhibeāt ac alias faciāt: put in eadem
littera pleni⁹ continet ⁊ habet. Cuius ꝯdem littere regalis principiuꝫ
⁊ finis hic infra annotant in hūc modū. Maximilianus diuina fauente
clementia Rhomanoꝝ Rex ſemper auguſtus Archidux Auſtrie Dux
Burgūdie Lothar. Brabātie Lymburgie ⁊ Gelrie. Comes Flandrie
⁊c. Finis vero. Datū i oppido noſtro Bruxelleñ. noſtro ſub ſigillo mē
ſis Nouembꝛis. die ſexta. Anno domini Milleſimo quadringenteſimo
octuageſimoſexto regni noſtri Anno primo.

¶ Deſup p̄miſſis omnib⁹ ⁊ ſingulis iā dictis venerabilis ⁊ religioſus
frater Henricus inquiſitoꝛ p ſe ⁊ collega ſuo antedicto ipſis a me nota
rio publicū ſeu publica inſtrūm ⁊ inſtrumēta meliori forma petijt. Acta
ſunt hec Coloñ. i domo habitatioñ. venerabilis magiſtri Lamberti de
monte predicti infra emunitatē eccleſie ſancti Andree Coloñ. ſita in ca
mera negotioꝝ ⁊ ſtudij eiuſdem magiſtri Lamberti inferi⁹. Sub anno
domini. inditioñ. menſis die horis. ⁊ pontificatus quib⁹ ſupra preſenti
bus ibidem predictis magiſtro Lamberto ⁊ Johāne pedello. Necnon
honeſtis viris Nicolao cuper de venroide. venerabilis curie Coloñ. no
tario iurato. ⁊ Criſtiano vintzen de enſkirchen clerico Colonieñ. dyoc.
teſtibus ad premiſſa fidedignis rogatis ⁊ requiſitis.

¶ Et ego Arnoldus kolich de enſkirchen clericus Coloniē. iuratus.
Quia premiſſis omnib⁹ ⁊ ſingulis dū ſic vt premittit fierēt ⁊ agerent
vna cū prenoīatis teſtib⁹ preſens fui. Eaq; ſic fieri vidi ⁊ vt prefert ex
relatione pedelli audiui. Iccirco preſens publicum inſtrumentū manu
mea ꝓpria ſcriptū ⁊ ingroſſatū exinde confeci ſubſcripſi publicaui ⁊ in
hanc publicā formā redegi. Signoq; ⁊ noīe meis ſolitis ⁊ conſuetis ſig
naui rogatus ⁊ requiſit⁹ i fidē ⁊ teſtimoniū oēm ⁊ ſingulo⁹ premiſſoꝝ.

¶ Sequitur tabula ſubſequentis operis ſeu tractatus

SUper bullā ergo Innocētij octaui aduerſus hereſim male
ficarum nouiſſime emanatā q̄ſtiones quadragintaocto diſ
cutiende tria principaliter hñt declarari. Primo originem
ſecūdo progreſſum: tertio finale remediū. Originē quo ad
multiplicationē: finale remediū quo ad illi⁹ hereſis exter
miniū. ¶ Prima pars ſup tria que ad maleficialē effectū
concurrūt vt ſunt demon: maleficus ⁊ diuina pmiſſo cōtinet in numero
queſtiones decē ⁊ octo: quarū quatuoꝛ ſup potentiā demonis: reliquę
ſup eoꝝ opa. ¶ Eſt aūt prima ⁊ toti⁹ opis introductoria: An aſſerere

maleficas esse ita censek catholicũ ꝙ ei⁹ oppositũ ꝓtinaciter defendere oĩmodo sit hereticũ. ¶ Scõa an catholicũ sit asserere ꝙ ad effectũ maleficialẽ sp habeat demõ cũ malefico cõcurrere: vel ꝙ alterũ sine admiculo alteri⁹ talẽ effectũ possit ꝓducere. ¶ Tertia an catholicũ sit asserere ꝙ hmõi effect⁹ ꝑ icubos ⁊ succubos demões fic ꝓcurent ꝙ etiã veri hoies in multiplicationẽ ⁊ originẽ maleficoꝝ ꝑ tales demones ꝓcreantur. ¶ Quarta q̃stio: an catholicũ sit asserere ꝙ act⁹ icuboꝝ ⁊ succuborũ demonũ tñmodo ifimis spiritib⁹ cõueniat. ¶ Quĩta an quoquo modo possit catholice cẽseri ꝙ ortus ⁊ multiplicatio maleficoꝝ operũ ex influentijs ꝓcedat corpm celestiũ absq; adminiculo demonũ. Seu a substantijs separatis vt sunt motores orbiũ celestiũ. Seu etiã a malitia hoĩm cõcurrẽte ad voces ⁊ ꝛba quacunq; ꝛtute stellarũ. ¶ Sexta quo ad maleficos cũ demonib⁹ concurrentes Cur mulieres ampli⁹ inueniuntur hac hereſi infecte ꝙ viri. Cuiusmodi etiã mulieres ꝓ ceteris sunt ĩuolute: declarak ꝑ quinq; sequẽtes q̃stiones. ¶ Septima an malefice virtute demonũ mẽtes hoĩm ad odium vel amorẽ inordinatũ incitare valeant: ⁊ de modo ꝓponẽdi hmõi materiã in sermonibus ad populũ. ¶ Octaua an gñatiuã potentiã seu actũ venereũ impedire et maleficiare possint cũ quadam incidentali questione: cur interdũ act⁹ ille impedik respectu vnius ⁊ nõ respectu alterius psone. ¶ Nona an ꝓstigiosa illusione membra virilia quasi sint a corporibus eulsa auferre solẽt cuꝫ certis alijs annexis difficultatib⁹. ¶ Decima an hoies
D in bestiales formas possint transmutare cũ incidentali alia difficultate ¶ Undecima de obstetricib⁹ maleficis cõcept⁹ ĩ vtero ⁊ extra diuersimode interimẽtes. ¶ Duodecia sup ꝓmissionẽ diuinã q̃ ad demonẽ ⁊ maleficã habet cõcurrere. An diuinã ꝓmissionẽ in his operib⁹ maleficarum cõmendare ita sit catholicũ ꝙ eius oppositum. s. illã redarguere oĩno sit hereticũ. ¶ Tredecima etiã incidentalis sup duas diuinas ꝓmissiones circa casum diaboli ⁊ ꝓmorũ parentũ: ex quib⁹ cũcta maleficorum opa iuste ꝓmittunk. ¶ Quartadecia an ꝓmissis nõ obstãtib⁹ peccata maleficoꝝ grauiora sint peccatis maloꝝ angeloꝝ ⁊ ꝓmorum parentum ⁊ est tota materia predicabilis cum declaratione ꝙ grauissimas merẽtur penas etiam in ꝓsenti vltra omnes flagitiosos mundi. ¶ Quintadecima: an ꝓpter peccata maleficorum innoꝛũ sepe maleficiantur. ¶ Sextadecima an hereſis maleficarũ omnes alias superstitionis species excedat. ¶ Decimaseptima est declaratiua quartedecime grauitatẽ criminis in maleficis ad peccata quecunq; demonũ cõpatãdo ¶. Decimaoctaua cõtra ẽnq; argumẽta laycoꝝ ꝙ deꝰ nõ ꝓmittat tantã potestatẽ diabolo ⁊ maleficis ⁊ ĩ hac materia cõiungik finis suo principio: dum hec vltima questio annectitur prime.

Secunda pars opis cõtinet sedecim capĩa sub duab⁹ questionibus quarum vna in principio ⁊ altera in fine ponik: ⁊ prima super remedia ꝓseruatiua. altera super remedia maleficia amo-

A uentia. capitula aũt intermedia modũ ꝓcedendi maleficiorũ in maleficijs inferendis pertractant. ¶ Prima questio. An quis possit ꝑ bonos angelos ita beneficiari ꝙ a maleficis ⁊ demonib⁹ nõ possit maleficiari Capitulũ primũ de diuersis medijs quib⁹ demones ad augmentũ illi⁹ perfidie allitũt per maleficas innocuos ⁊ honestas puellas. Secũdũz capitulũ de mõ sacrilege professiõis earũ cũ declaratiõe omagij ꝓstãdi diabolo. Tertiũ sup modũ quo de loco ad locũ corporaliter transferuntur. Quartũ de mõ quo se incubis demonib⁹ subtritũt: in quo etiaz tractatur qualiter ex his multiplicant: ⁊ an semp cũ decisione seminis incubus maleficã aggreditur: ⁊ an pori⁹ vno tẽpore ꝙ altero. et similit de loco: et an visibiliter illas spurcitias agitãt: cũ maiori vl̃ minori venerea delectatione: et an incubi tantũmodo mulieres ex earũ spurcitijs procreatas aggrediunt. Quintũ capitulũ de mõ generali quõ ꝑ sacramenta ecclesie sua maleficia exercẽt et de sex modis quib⁹ oĩb⁹ creaturis corporalib⁹: dẽptis corporib⁹ celestib⁹ veras infirmitates licet nõ veras sanitates ꝑtute naturali inferre possiunt. Sextũ de mõ quo vim generatiuã impedire solent. Septimũ de modo quo mẽbra virilia auferre solent: quia ea que in prima parte tacta sunt sup potentiã faciẽdi iam per modos operandi declarantur: vnde nõ est eadem vtrobiꝫ materia. Octauũ de modo quo boues in bestiales formas trãsmutant. Nonum de modo quo demones intra corpora sine lesione existunt quando prestigiosas operãtur transmutatiões. Decimũ de mõ quo demones substãtialiter per maleficarũ operatiões boues inhabitãt. Undecimũ
B de mõ quo oĩe gen⁹ infirmitatis inferre possiunt hoc tũ in generali tractatur. In speciali vero sequẽti duodecimo ca. quo grauiores infirmitates inferũt. Tertiũdecimũ sup modũ quo malefice obstetrices pre oĩbus alijs maiora dãna inferũt infantes aut interimẽdo: aut demonib⁹ offerẽdo. Quartũdecimũ super modum quo iumentis varia nocumẽta inferũt. Quintũdecimũ super modum quo grandines et tempestates cõcitare ac fulgura fulminare solent. Sedecimũ sup tres mõs quo viri reperiunt malefitijs infecti et nõ mulieres. Et primo de maleficis sagittarijs. Scõo de incãtatorib⁹ qui per carmina sacrilega arma lesiua contra quecunꝫ nocumenta incãtare scĩũt: et hoc ꝑ verba. Tertio qui per zbenia scripta.

Sed quo ad remedia maleficia amouẽtia: qõ est scõm principale huius secũde partis. Primo ponit questio. Utrũ sit licitũ malefitia per alia malefitia aut ꝑ illicita tollere: et habet capitula nouem. Primũ super remediũ ecclĩastic cõtra incubos et succubos demones. Secũdum super remedia cõtra vim gñatiuam maleficiatam. Tertiũ sup remedia cõtra maleficiatos sup amorẽ vel odiũ inordinatum. Quartum sup remedia vbi prestigiosa arte mẽbra virilia auferuntur: et vbi boues in bestiales formas trãsmutant. Quintũ sup remedia cõtra obsessos ex maleficio. Sextũ sup remedia cõtra ꝙscuꝫ

C in firmitates a maleficis illatas: ⁊ hoc p licitos exorcismos. Septimū super remedia cōtra grandines et fulmina: ac etiā sup iumēta maleficiata. Octauū sup remedia quedā occulta cōtra quasdam occultas demonū infestationes. Nonū super remedia pro illis qui se demonib⁹ intuitu alicuius cōmodi temporalis totaliter deuouissent.

Tertia pars operis sup remedia vltima non tā cōtra earū opa q̄ psonas maleficarū sup ipsorū exterminiū cōtinet tres partes principales. s. modū inchoādi: processum iudicij et modū cōtinuandi: et modū sententiādi puniendi et plectēdi questiones. Et prima pars cōtinet questiones quinq;. Secūda duodecim. Tertia viginti. ¶ Prima ⁊ oīa sequentiū questionum introductoria est. Utrū maleficē et earū fautores receptatores et defensores ita subiciuntur tā ecclesiastico q̄ ciuili iudicio q̄ ab earū inquisitiōe valeāt beretice prauitatis inq̄sitores esse exonerati. Demū super modum inchoādi processum. Prima questio quis sit modus cōpetens iudici ad inchoandū processum fidei contra maleficas. Secūda questio de numero testiū Tertio q̄ties possint examinari. Quarta de cōditiōe testiū: q̄nta an inimici capitales ad testificādū admittunt. Sup secūdā ptē qualiter processus talis est cōtinuandus est questio sexta. Et primo qualiter testes sunt citandi et interrogandi. Secundo qualiter interrogatoria gn̄alia pro primo actu maleficis ꝓponuntur. Tertio qualiter interrogatoria pti
D cularia. Questiōe septima varia dubia sup respōsiones negatiuas maleficarum declarant: ⁊ q̄n pōt incarcerari: q̄n etiā p manifeste deprehēsa in bereti maleficarū sit habēda. ⁊ est actus secūdus. Questio octaua quō sit capienda ⁊ incarceranda erit actus tertij. Nona questio an deponentium nomina sint ei post captionem manifestāda: actꝰ quartus. Decima qualiter defensiones sunt cōcedende cū deputatiōe aduocati: actus quintus. Undecima quid faciet aduocatus cum sibi testiū nomina non publicantur actus sextus. Duodecima magis declaratiua quo modo sit capitalis inimicitia inter delatam ⁊ testes inuestiganda et est actus septimus iudicis. Tredecima quid faciet iudex vbi delatꝰ vult eū recusare: actus octauus. Quartadecima de bis que iudex habet aduertere ante locum carceris ⁊ torture: ⁊ q̄ nō sit facilis ad exponendū maleficā tormētis ꝓpter maleficiū taciturnitatis: actus nonus. Quintadecima de modo sententiādi delatā ad questiones: ⁊ qualiter prima die sit questionanda. Sedecima quomodo questiones sunt cōtinuande Et de signis ex quib⁹ malefica cognoscitur: ⁊ quō sunt abiudende: ⁊ de varijs cautelis sup maleficiū taciturnitatis: ⁊ est actꝰ vndecimus iudicis. Decimaseptima de tpe: ⁊ de scōo mō interrogādi: ⁊ de cautelis extremis a iudice obseruandis.

Super modos ꝯo sententiandi viginti in nūmero est pria q̄stio an super examē ⁊ iuditiū cādentis ferri vbi ad illud appellāt possint sentētiari. Scōa de bis que gn̄aliter iudex debet obser

A uare tam circa sñias interlocutorias ꝙ diffinitiuas. ¶ Tertia. Quot modis iudex pōt delatū hīe suspectū: ⁊ sup q̄b⁹ suspitionib⁹ pōt ferre sñiam. ¶ Quarta: quō fit sñia ferēda sup psonā delatā: sed immunē totaliter. ¶ Quinta: qualiter fit ferēda sup delatā et diffamatā gñalit ¶ Sexta: qualiter sup delatā diffamatā questiōib⁹ tñ et tormētis exponēdā aliqualiter. ¶ Septima: qualiter sup suspectā de illa hereſi leuiter. ¶ Octaua: q̄liter sup suspectā vehemēter. ¶ Nona: qualiter super suspectā violēter. ¶ Decima. Qualiter est ferēda super diffamatā et suspectā infimul et cōiter. ¶ Undecima: qualiter sup cōfessaz illā hereſim sed nō relapsam et penitentē. ¶ Duodecia: qualiter sup cōfessaz hereſim et penitentē sed relapsam ꝓbabiliter. ¶ Tredecima: qualiter sup cōfessam et impenitētē sz nō relapsaz realit. ¶ Quartadecia: qualiter sup confessam hereſim et impenitentē atq; relapsam certitudinaliter. ¶ Quintadecima: q̄liter sup non cōfessam sed conuictā de hereſi legittimis testib⁹ ⁊ al's iudicialit. ¶ Sedecima: qualiter super cōuictaz sz fugitiuā vl'se absentantē cōtumaciter. ¶ Decimaseptima: qualiter sup delatā ab alia malefica incinerata: sz nō cōfessā. ¶ Decimaoctaua qualiter sup delatā nō maleficia inferētē sed tollentē. ¶ Decimanona qualiter sup sagittarios maleficos armoz incātatoꝛes ⁊ quoscūq; nigromāticos. ¶ Vicesima sup obstetrices maleficas oēs alias ī maleſi cḥs excedētes. ¶ Cōcludendo de remedio appellatiōis vbi delata que B cunq; ad illud cōfugeret quid iudici ecclesiastico seu ciuili sit faciēdum.

¶ Prima questio in ordine.

UTrū asserere maleficos esse sit adeo catholicū ꝙ eī⁹ oppositum pertinaciter defendere oīno sit hereticū? Et arguit ꝙ nō sit catholicum quicq̄ de hīs asserere. xxvj. q. v. episcopi. Qui credit posse fieri aliquā creaturā aut in meli⁹ deteriusue transmutari aut in aliā speciē vel similitudinē trāsfoꝛmari ꝙ ab ipo oīm creatoꝛe: pagano ⁊ infideli deteriꝰ est. Talia autem cū referuntur fieri a maleficis: ideo talia asserere nō est catholicū sz hereticū. ¶ Preterea nullus effectus malefitialis est in mundo. Probat. Quia si esset operatiōe demonū fieret. Sed asserere ꝙ demones possint coꝛpoꝛales transmutatiōes aut impedire aut efficere nō videt catholicū: quia sic perimere possent totū mōm. ¶ Preterea oīs alteratio coꝛpalis puta circa infirmitates aut sanitates pꝛocurādas reducit in motū localē patet ex septimo phyſicoꝛ: quoꝛū ꝑm⁹ est motus celi: sed demones motum celi variare non possunt. Dyonisius in epla ad Policarpū. Quia hoc soli⁹ dei est: ergo videt ꝙ nullā trāsmutationē ad min⁹ verā in coꝛporibus causare pñt: ⁊ ꝙ necesse sit hmōi transmutationes in aliquam causam occultā reducere. ¶ Preterea sicut op⁹ dei est fortiꝰ ꝙ op⁹ diaboli ita ⁊ ei⁹ factura. Sz maleficiū si eēt in mōdo eēt vtiq; op⁹ diaboli cōtra facturā dei: ergo sicut illicitū est asserere facturā superstitiosam diaboli excedere opus dei: ita illicitū est credere vt creature ⁊ opa dei ī bo

C minibus ꝛ iumentis valeāt vitiari ex opib⁹ diaboli. Preterea id qđ subtacet virtuti corpali: nō habet virtutē imprimēdi in corpa. Sed demones subdunt virtutib⁹ stellarū qđ patet eo ꝙ certi incātatores cōstellationes determinatas ad inuocādum demones obseruāt: ergo nō habēt virtutē imprimēdi aliq̄d ī corpa: ꝛ sic multomin⁹ malefice. Itē demones nō operant nisi p artē. Sed ars nō pōt dare verā formā. vñ in ca. de mineris dicit. Sciāt auctores alchimie spēs trāsmutari nō posse: ergo et demones p artē opantes veras qualitates sanitatis aut infirmitatis inducere non possunt: sed si vere sunt habēt aliquā aliā causam occultā absq̄ ope demonū ꝛ maleficoꝝ. Sed cōtra in decre. xxxiij. q. j. si p sortiarias atq̄ maleficas artes nōnunq̄ occulto iusto dei iudicio pmittēte ꝛ diabolo pparāte ꝛc. loquit de impedimēto maleficiali quo ad actus cōiugales tria cōcurrere. s. maleficā diabolū ꝛ dei pmissionē. Preterea fortius agere pōt in id qđ est min⁹ forte: sed virtus demonis est fortior virtute corporali. Job. xl. Nō est potestas sup terram que ei valeat cō parari qui creat⁹ est vt neminē timeret. Rūsio. Hic īpugnādi sunt tres errores hereticales quibus reprobatis ꝟitas patebit. Nā quidā iuxta doctrinā scz Tho. in. iiij. disti. xxiij. vbi tractat de impedimēto maleficiali conati sunt asserere maleficiū nihil esse in mūdo nisi in opinione hominū qui naturales effect⁹ quoꝝ cause sunt occulte maleficijs imputabāt. Alij qui maleficos cōcedūt sed ad maleficales effect⁹ illos tm̄ mō imaginare ꝛ fantastice cōcurrere asserūt. Tertij qui effect⁹ maleficiales omnino dicūt esse fantasticos ꝛ imaginarios licet demō cū malefica realiter cōcurrat. Hoꝝ errores sic declarant ꝛ reprobant. Nā primo oīno de heresi notant p doctores in. iiij. prefata dist. precipue p sanctū Tho. in. iij. arti. ꝛ in corpe q. dicēs illā opinionē eē omino cōtra auctoritates sanctoꝝ ꝛ pcedere ex radice infidelitatis. Quia vbi auctoritas scriptm re sacre dicit ꝙ demones habēt potestatē supra corpalia ꝛ supra imaginationē hoīm qñ a deo pmittunt: vt ex multis scripture sacre passib⁹ notat. Ideo illi q̄ dicūt maleficiū nihil esse in mūdo nisi in estimatione hominū. Etiā nō credūt esse demones nisi in estimatiōe vulgi tm̄ vt errores quos hō sibi ipsi facit ex sua estimatione imputet demoni. Et ꝙ etiā ex imaginatiōe vehemēti alique figure apparēt in sensu tales quales homo cogitat ꝙ ꝛ tūc credunt demones videri dicam⁹ vel etiā maleficī. Et qm̄ hec vera fides repudiat p quā angelos de celo cecidisse et demones esse credimus. Ideo ꝛ fatemur ipsos ex subtilitate nature sue multa posse que nos nō possumus. Et illi qui eos ad talia inducūt facienda maleficī vocant hec ibi. Quia ꝺo infidelitas in baptisato heresis nominatur: ideo tales de heresi reprehendunt. Alij duo errores demones et eoꝝ naturalē potentiā nō negantes sed inter se quo ad effectum maleficialē ꝛ ipsam maleficā dissidētes in ꝑticulari vn⁹ cōcedit maleficā realiter cooperari ad effectū: nō tm̄ verū sed fantasticū. Alter vero p cōtra tm̄ effectū realē in leso cōcedens: sed maleficā fantastice putat coope-

rari. Fundamentū erroris ex duob⁹ passib⁹ canonū qui habent. xxvi. q
v. episcopi sumpserūt vbi primo reprehendunt mulieres que credūt se
cum dyana vel herodiana nocturnis horis equitare. Inspiciat ibi canō
Et ḋa sepe fantastice ꝛ imaginarie talia solū modo fiūt ideo ꝛ illi errā-
tes de omnib⁹ alijs effectib⁹ ita fieri iudicāt. Scḋo quia ibi cōtinet ꝙ
q̄ credit vel asserit posse fieri aliquā creaturā aut ī meli⁹ deteriusue im
mutari aut transformari in aliā spēm vel similitudinē ꝙ a deo oīm crea
tore infidelis est ꝛ pagano deterior. Vñ propter hoc ꝙ ibi dicit deteri-
usue immutari dicūt illū effectū nō esse realē ī maleficiato: sed tm̄odo
fantasticū. Sed ꝙ hi errores heresim sapiāt ꝛ ꝓtra sanū intellectū cano
nis militāt. Ostendit primo tā p legē diuinā ꝙ etiam ecclesiasticā ꝛ ci
uilem: ꝛ hoc in gñali: demū in spēali ꝟba canonis exprimēdo: licet etiā
in sequēti questiōe clari⁹ hoc deduceret. Nā lex diuina in plerisq; locis
precipit maleficas nō solū esse vitādas: sed etiā occidendas: cuiusmōi
penas nō imponeret si nō veracit̄ ꝛ ad reales effect⁹ ꝛ lesiōes cū demo-
nib⁹ cōcurrerēt. Mors enī corpalis nō infligit̄ sine corpali ꝛ graui pctō
sed aliud de morte anime q̄ ex fantastica illusione seu etiā tentatiōe ori
ri pōt. Hec est sentētia sancti Tho. in. ij. disti. vij. in questiōe. An vti au
xilio demonū fit malū. Nā Deu. xviij. precipit oēs maleficos ꝛ incāta
tores interfici. Leuitici etiā. xix. dicit. Anima que declinauerit ad ma-
gos ꝛ ad ariolos ꝛ fornicata fuerit in eis ponā faciē meam cōtra eam ꝛ
interficiam eam de medio ppl'i mei. Et ite. xx. Vir vl' mulier in quib⁹
B phitonicus vel diuinus spiritus fuerit morian̄t lapidib⁹ obruēt eos. Et
dicuntur phitones in quib⁹ demō operat̄ miros effect⁹. Preterea hec
sunt q̄ propter hoc peccatū ochozias infirmus mortuus fuit. iiij. Re.
j. ꝛ Saul. j. Paralippo. x. Diuinos denigꝫ elocos tractatores ḋ aliud
ī eos scriptis sup. ij. di. vij. ꝛ viij. tradiderūt de potestate demonū ꝛ ma
gicis artib⁹ eos scripta inspicianꝫ cuiuscūq; doctoris sup scām libzum
senten. ꝛ inueniet nullo discrepāte magos ꝛ maleficos ꝟture demonum
pmittēte deo miros effectus nō fantasticos posse pducere. Taceo de va
rijs alijs locis in quib⁹ sanct⁹ Thomas diffuse de hmōi operib⁹ pertra
ctat vt in summa cōtra gēti. li. iij. ca. j. ꝛ ij. in prima parte q. cxiij. ar. iij
Et in scḋa secūde. q. xcij. ꝛ xciij. Inspicianꝫ denigꝫ postillatores ꝛ glo-
satores de magis pharaonis. Exo. vij. Inspiciantur ꝛ dicta Aug. x viij
de ciuitate dei ca. x vij. Et in secūdo de doctrina cristiana. Silit̄er aliorū
doctoꝝ quib⁹ oīib⁹ cōtradicere valde absurdū est: nec a vicio heresis
excusari potest: imo in iure heretic⁹ censet quicūq; errat in expositione
sacre scripture. xxiij. q. j. heresis. Et quicūq; aliter sentit de his que fi-
dem cōcernunt q̄ romana tenet ecclesia. eo. c. ꝛ. q. Hec est fides ꝙ denigꝫ
cōtra sanū intellectū canonis militāt ostēdit p legē ecclesiasticā. Nam
et canonū doctores super. c. Si per sortiarias ꝛ maleficas artes. xxiij.
q. j. ꝛ extra de frigidis ꝛ maleficiatis: quid aliud protēdunt nisi de ma-
leficiali impedimēto circa actus cōiugales declarare quō diriuit cōtra

ctuin aut cõtrahendũ mr̃imoniũ. Dicunt eñ sicut ꝛ Tho. in. iiij. vbi ꝑ.
C ꝙ si maleficiũ superueniat mr̃imonio ante carnalẽ copulã tũc si est per petuũ impedit ꝛ dirimit mr̃imoniũ ꝓtractũ cuiusmõi sentẽtia nõ dare ꝯ super illusoriũ ꝛ fantasticũ effectũ vt de se patet. Videat posti. i sũma copiosa similiter Gotfri. ꝛ Raymũ. qui etiã nullibi leguntur difficultasse. An talis effectus posset cẽseri imaginari? ꝛ nõ realis: sed hoc tãꝯ per se notũ relinquebãt. Et quõ posset cẽseri perpetuus vel tẽporalis declarant si post triẽniũ duraret nec dubitabant an imaginarie per maleficam seu illusorie intromitteret. Sed ꝙ vere ꝛ realiter põt talis defectus procurari ꝟtute demonis propter pactũ cum eo initũ vel etiam per ipm demonẽ absq; malefica: licet hoc rarissime fiat in eccl'ia vbi sacramentũ mr̃imonij meritoriũ existit: sed ꝙ inter infideles hoc contingat hoc est quia iusto titulo illos possidere se cernit: vt Petrus de palude in suo quarto recitat de spõso qui despõsauerat ydolũ ꝛ nihilominus cõtraxerat cũ quadam iuuẽcula: quam tñ cognoscere nõ potuit propter diabolũ qui semper se in corpore assumpto interposuerat: cũ tñ in ecclesia diabolus conat poti⁹ per maleficas propter suũ lucrũ in perditionem animaꝝ tales effect⁹ intromittere: ꝛ qualiter hoc facere põt: et quib⁹ medijs: inferi⁹ declarabit: vbi de septẽ modis nocẽdi hominib⁹ per cõsimiles effect⁹ tractabit. Ex alijs etiam questionib⁹ quas theologi ꝛ canoniste circa banc materiam mouẽt hoc idẽ patet discutientes quõ possit tolli ꝛ an licitũ sit per aliud maleficiũ tollere: ꝛ quid si male-
D fica mortua sit per quam maleficiũ est immissum. de q̃ casu Gotfri. in sua summa mentionẽ facit: de quib⁹ in questiõib⁹ tertie partis patebit Cur deniq; tam diligẽter canoniste varias penas promulgassent distinguendo de occulto ꝛ manifesto peccato maleficorũ seu poti⁹ diuinatorũ cũ noxia superstitio varias habeat spẽs vt si notoriũ sit eucharistia denegẽt. Si occultũ pnĩa. xl. dierũ. de pse. dist. .ij. pro dilectiõe. Itẽ si clericus ꝙ deponẽdus ꝛ in monasterio detrudendus. Si laicus excõicand⁹ xxvj. q. v. Nõ oportet. Itẽ ꝙ tales infames debeant cẽseri ꝛ qui ad eos cõcurrũt immo nec ad excusationẽ debent admitti. .ij. q. viij. q̃ quis nec. Sed ꝛ per legẽ ciuilẽ hoc idẽ ostendit. Nã Azo in summa super. ix. lib. codicis. rubrica de maleficis post. l. cozneli. de siccarijs ꝛ homicidijs dicit. Sciendũ ꝙ oẽs illi quos vulg⁹ maleficos vocat ꝛ etiam illi qui artem diuinandi sciũt patiunt capitalẽ penã vt. l. nemo. C. de maleficis. Itẽ inferũt penam. l. culpa. l. nullus. Ne eñ leges his ꝟbis vtunt. Nemini ꝓmittit diuinare alioquin supplicij capitis gladio vltore feret p stratus ꝛ subdit. Sũt ꝛ alij qui arte magica vite innocentũ insidiantur animos mulieruꝝ ad libidinẽ flectunt. ꝛ hi bestijs obijciunt vt. eo. C. l. multi. Decernũt etiam leges ꝙ ad eorũ accusationẽ quilibet admittat sicut ꝛ canoñ. in c. in fauorem fidei. li. vj. de here. vnde subdit ibidem. Ad hãc accusationẽ quilibet admittit quasi in crimine lese maiestatꝫ. ipsam eñ prope modũ pulsant maiestatẽ diuinam. Itẽ ꝙ questionibus

A ad interrogādum subiſtiant: ſubdit ꝛ q̄libet nulla dignitate obſtāte q̄ſtioni ſubiacēt ꝛ qui conuincitur vel ſi detegat facinus ſuū ſit eculeo deditus: vngulisq; ſulcantib⁹ latera pferat penas dignas ſuo facinori: vt e.C.l.ſi ex.tē. Nota q̄ olim duplici pena tales plectebant capitꝫ ꝛ vngulis ad dilacerationē corporis ſeu ad deuorādū beſtijs obiciendo. Jā aūt cremant forte ꝓpter femineū ſexū. Jtē pbibēt ꝓcipationē. Unde ſubdit. ß nec pmittant tales ad limē alteri⁹ accedere: alioquin ꝓcrēātur bona: nec aliqs debz eos ſuſcipe vel ꝓſulere. alioquin deportant in inſulā et oīa bona publicātur. Hic notat pena exilij cū amiſſiōe oīm bonoꝝ q̄ tales ꝓſulūt aut ſuſcipiūt. Has penas vbi pdicatores pplis ꝛ rectoribꝰ terraꝝ publicāt. plus aduerſus maleficas q̄ ex aliꝰ ſcripturarū allegationibꝰ marceſcūt. Preterea ꝛ p leges cōmendātur q̄ eoꝝ maleficijs obſtāt. Unde vbi ſup. l. eorū. Alij aūt q̄ faciūt id ne labores hominū ventoꝝ grādinisq; lapidatiōe ſternant: nō pena ß pmio digni ſūt Qualiter autē ſit licitū talia impedire inferi⁹ patebit vt pri⁹ tactū eſt. Oīa autē hec negare aut friuole illis reſiſtere q̄modo pōt ſcrupulo hereticē prauitatꝫ carere. Judicet vnuſq;ſq; niſi fortaſſis eū ignorātia excuſabit. ß cuiuſmodi ignorātia excuſat ſtatim inferi⁹ patebit. Cōcludēdo ex oībus p̄miſſis catholicā ꝛ veriſſimā aſſertionē q̄ malefici ſunt q̄ demonū auxilio ꝓpter pactū cū eis initū maleficiales reales effect⁹ pmittēte deo ꝓcurare poſſunt: nō excludēdo quin et p̄ſtigioſos effect⁹ et

B fantaſticos etiā p media p̄ſtigioſa ꝓducere valeāt. Sed q̄ p̄ſens ſpeculatio ſup maleficiales effect⁹ ꝟſat: q̄ plurimū ab aliꝰ differūt: ideo per hoc nihil ad ꝓpoſitū: cū tales poti⁹ ſortilegi vel incātatores dicūtur q̄ malefici. Demū q̄ fundamentū ſui erroris capiūt ex ꝟbis canonis p̄cipue duo vltimi errores nō loquēdo de primo q̄ ſeipſum ꝓdemnat dū nimiū ꝓtra ꝟitatē ſcripture exorbitat. Jdo ad ſanū intellectū canonis eſt ꝓcedendū: ꝛ primo ꝓtra primū errorē dicētis mediū eſſe fantaſticū: ſed extrema eſſe realia. Ubi notādum q̄ dū q̄ttuordecim ſunt ſpecies capitales in genere ſuperſtitiōis q̄s recitare cauſa breuitatꝫ nō expedit: tū q̄ clare recitant ab Jſido. viij. Ethimol. et ſecūda ſecūde p ſanctū Tho. q. xcij. Tū etiā q̄ inferi⁹ vbi de q̄ſtitate hui⁹ hereſis tractabit de ipſis mētio erit. ꝛ hoc q̄ſtione vltima hui⁹ prime partis. Et ſpecies ſub q̄ huiuſmodi mulieres ꝓtinent vocatur ſpecies phitonū: in quib⁹ demon vel loquit vel mira opatur. Et eſt ſepti⁹ prima in ordine. Species autē ſub q̄ malefici ꝓtinent vocat ſpecies maleficoꝝ. Et q̄ inter ſe plurimū diſtāt nec oportet q̄ q̄ in vna ſpecie laborat q̄ etiā ſub aliꝰ cōprehēdat. Jdeo ſicut canon de illis mulierculis mētionē facit ꝛ nō de maleficis. Jta falſe canonē interp̄tat q̄ hmōi imaginarias deductiōes corpoꝝ ad totum genus ſuperſtitiōis p oēs ſpecies eiꝰ reducere velint: vt ſic ille mulieres imaginarie ſolū: ita ꝛ oēs malefice trāſferant: ꝛ amplius canonē falſificāt q̄ ex illo arguere vellet maleficiā ſolūmodo imaginarie ad effectū maleficialē egritudinis vel morbi cōcurrere. Preterea tales ſic errātes

C perampli⁹ reꝓbendũtur dũ extrema ꝓcedũt realia. ſ. demonẽ operãtem et effectũ morbi realẽ. mediũ aũt inſtrumẽti. ſ. ꝓſonã maleficã dicũt fantaſtice ꝓcurrere cũ tñ mediũ ſemꝑ naturã ꝑticipat extremoꝝ. Nec valet ſi dicaꝯ ꝙ etiã fantaſia ſit q̃d reale: qꝛ ſicut fantaſia vt talis nil põt efficere nec ꝓcurrere ad demõis opationẽ: niſi ꝑ pactũ initũ cũ demoue: in q̃ pacto maleſica ſe totã obtulit ⁊ aſtrinxit diabolo vere ⁊ realiꝫ ⁊ nõ fantaſtice ⁊ imaginarie ſolũ: ita etiã oꝑtet ꝙ coopeꝛ diabolo ꝛe corꝑaliter. Nã et ad ꝟ ſunt oĩa maleficoꝝ opa vbi ſemꝑ aut ꝑ viſuꝫ aut ꝑ locutionẽ ſeu alicui⁹ maleficĳ inſtrumẽti repoſiti ſub limine dom⁹ opatiõe ſua maleficia exercẽt ꝓut in ſequẽti q̃ſtiõe patebit. Preterea ſi q̃s ꝛba canõis diligẽter iſpiciet: ꝓſiderabit q̃ttuoꝝ q̃ ꝑdicatores et ſacerdotes ꝑ eccl̃ias ſibi cõmiſſas oñi cũ inſtãtia ppꝛio ꝑdicare deberẽt. ſ. ꝙ extra vnũ deũ nemo arbitreꝯ aliq̃d eſſe numĩs vel diuinitaꝫ. Scõo ꝙ cũ diana vel herodiade eq̃tare eſt cũ diabolo q̃ ſe ita fingit ⁊ noĩat trãſmeare. Tertio ꝙ talis eq̃tatura fit tũc fantaſtice: qñ diabol⁹ mẽtẽ ꝑ infidelitatem ſibi ſubiectã agitat talĩ vt ea q̃ ſolo ſpũ fiãt corꝑaliter fieri credunt Quarto: ꝙ tales oñi habeãt ĩ oĩb⁹ obedire. Nñ ad maleficiales act⁹ hec ꝛba extẽdere ẽ abſurdũ: cũ ſint diuerſe ſpẽs. An aũt malefici etiã localiter trãſferanꝯ in ſua ſpẽ ſuꝑſtiõis vl̃ ſolũ imaginarie ſicut ꝓbatões tractabiꝫ de illo in ca. ñ. partꝫ ca. iĳ. ꝙ vtroq; mõ. Et ſic ſecũd⁹ error cũ primo elidiꝫ q̃ ad fundamẽtũ ⁊ ſanũ intellectũ canonis. Tert⁹ inſup q̃ ex
D ꝛbis canõis effectũ maleficialẽ aſſerit fantaſticũ: ex ꝛbis canonis etiã elidiꝫ. Nã in eo ꝙ dicit q̃ credit poſſe fieri aliquã creaturã aut in meli⁹ deteriuſue trãſmutari: aut ĩ aliã ſpeciẽ vel ſilitudinẽ trãſformari q̃ ab ipſo omniũ creatore ⁊c. infideli deterior eſt. Ne tres ꝓtes ſi nude itelligant: ſunt ꝓtra ꝓceſſum ſcripture ⁊ determinationẽ doctoꝝ. Nã poſſe fieri aliq̃s creaturas a maleficĳ: vtpote ꝛa animalia imꝑfecta: iſpiciaꝫ ſequẽs canõ. nec miꝝ poſt allegatũ canoñ. epi q̃d aug⁹. determiat de magis Pharaonis q̃ virgas in ſerpentes ꝛterũt inſpiciaꝫ gloſa ſup illud Exodi. vĳ. Vocauit Pharao ſapiẽtes. inſpiciaꝫ et alia gloſa Strabi. ꝙ demones diſcurrũt per mundũ quãdo per incantationẽ malefici ꝑ eos aliquid efficere conãtur: et colligũt diuerſa ſemina et ex eoꝝ adaptiõe poſſunt ꝓrumpere diuerſe ſpecies. Inſpiciaꝫ et Albert⁹ in de animalibus. Inſpiciaꝫ et ſanct⁹ Thomas. j. parte. q. cxĳ. arti. iĳ. Quoꝝ dicta breuitatis cauſa obmittũtur. ſolũ hoc ſupereſt vt intelligaꝫ ibi fieri ꝓcreari. Secũdum etiã ꝙ in melius deteriuſue valeat trãſmutari intelligatur ſolũmodo a deo auctoꝛitate ⁊ ad coꝛrectionẽ ſeu etiam punitionem: ſepius tamẽ iſta miniſterio demonuꝫ exercẽtur. Et ſicut de primo dicitur: Domin⁹ percutit et ipſe medetur. et Ego occidam ⁊ ego viuere faciam. Ita de ſecundo dicitur Immiſſionẽ per angelos malos: vt ſuꝑa tactum eſt. In prefato deniq; capitulo. nec mirũ. inſpiciantur verba Auguſtini. qui dicuntur malefici ⁊ cuiuſmodi eoꝝ operationes: quando hominib⁹ interdum non ſolum infirmitates ſed etiam mortem

A inferunt. Tertium etiam sane intellígere expedit: cum moderni malefici sepius opere demonum transformãtur in lupos ꝛ alias bestias. Sed canon loquitur de reali transformatione et essentiali: et non de prestigiosa que sepius fit. de qua etiam Augustinus. ꝯ viij. de ciuitate dei capitulo. ꝯ vij. multa refert: vt de famosissima maga Circes et de socijs dio medis et de patre Prestantij. De qua materia in capitulis secunde partis patebit. Et an semper sunt presentes vel absentes malefici: et an illam formam diabolus assumat vel ipse homo per se videatur talis. capitulo sexto et sepeimo.

Sed quia secunda pars questionis dicit: ꝙ his oppositum asserere pertinaciter fit hereticum. Queritur. an tales debeant habere tanq̃ manifeste deprehensi in heretica prauitate: vel solũ vt de heresi vehementer suspecti. et videt̃ ꝙ primo modo. nam Bernhardus in glosa ordinaria in capitulo. ad abolendam. ℣. presenti. et ℣. deprehensi. extra de here. Presenti nihilominus prdinatione sancimus: vt quicũq manifeste fuerint in heresi deprehensi ⁊c̃. declarat ꝙ tribus modis quis censetur manifeste deprehensus: facti videlicet euidentia: quia publice predicat heresim. vel legittima probatione per testes vel ex sua confessione. Et quia tales publice predicãt seu temere cõtra prefata omnia se opponunt: asserentes maleficas non esse: aut ꝙ nullo modo valeant hominibus nocere: ideo tanq̃ manifeste deprehensi in
B tali prauitate sub distinctiõe continentur. Eadem etiam sensum est eiusdem Bernhardi glosa in capitulo. excommunicamus. secũdo super verbo deprehensi publice. Ad idem etiam facit capitulum. super quibusdam extra de verborum significationibus. Inspiciat ibidem lector capitulum et reperiet veritatem. Sed contra: quia hoc nimis durum videtur: tum propter penam annexam: que notatur in capitulo. ad abolendam. ℣. in presenti. extra de heredi. vbi in clerico ponitur degradatio. et ꝙ secularis relinquatur arbitrio potestatis secularis animaduersione debita puniendus: tum etiam propter ignorantiam et multitudinem eorum que culpabilis in tali errore cernitur. Et ex multitudine tali rigor iusticie est temperandus. distinctione. pl. vt constitueretur. Responsio. Cum nostra sit intentio: potius a vicio heresis huiusmodi predicatores pro posse excusare ꝙ incusare: cum vt dicitur extra de presump. capitulo. litteras. ℣. quo circa mandamus quatenus cum propter solam suspitionem q̃uis vehementem: nolumus illum de tam graui crimine condemnari ⁊c̃. vbi glosa super ℣. condemnari. Precedi potest contra talem sic vehementer suspectum: sed non debet propterea cõdemnari: nisi assit vt ibidem declaratur: violenta suspitio: attamẽ quia suspitionem excludere non possumus: et hoc propter friuolas eorum assertiones contra fidei veritatem. et cum hoc triplex sit suspitio: leuis: vehemens et violenta. de q̃bus in ca. accusat⁹. et ca. cũ cõtumacia. li. vj. de here. et ꝑ notata ꝑ archidiaconũ et Jo. andree sup ca. accusat⁹ ⁊ ℣bo

C vehemēs. ꝛ de ꝑsump. c. literas. De violēta etiā loquit canō. di. xxiiij. quozundā. Ideo querēdū cuiusmodi suspitione talia ꝓdicās subiacet. Et ꝙdem cū talia dogmatizātes nō equaliter se ad huiusmodi errozes habere noscūtur. eo ꝙ alioꝙ ex simplici ignozātia iuris diuini. alioꝙ etiaꝫ sufficiēter informati adhuc fluctuāt vacillādo ꝛ plene assentire nolūt: ꝛ cū error in mēte hereticū nō faciat nisi assit ꝑtinacia volūtatis: oportet etiā dicere ꝙ ad suspitionē sup crimē heresis nō se equaliter habeant. Attamē quia ꝑ ignozātiam putāt se posse euadere. Aduertāt paululuz ꝙ grauiter peccāt ꝙ ex huiusmodi ignozātia delinquunt. Nā licet multiplex sit ignozātia: tamē in rectoꝛib⁹ animaꝝ ignozātia ꝙcunꝙ sit nō potest dici ignozātia inuincibilis seu ignozātia particularꝫ ꝝ philosophos ꝙ a iuristis ꝛ theologis dicit facti. Sed cēset in eis ignozātia vniuersalis ꝙ est ignozantia iuris diuini: qz est eoꝝ que ꝙs de iure ex lege diuina scire tenet. dist. xliij. Nicolaus papa. Dispēsatio celestis seminis nobis iniūcta est. Ve si nō aspersim⁹. Ve si nō tacuerim⁹. Tenētur oīs habere scientiā sacre scripture. di. xxxvj. per totū. Et ad hoc ad subditoꝝ animas informādas eadē di. ca. ij. ꝯ. ecce. et. ꝯ. si ꝙs vult. licet ꝝ Ray. Hostien. Tho. non reꝙrat ꝙ habeat scientiētiam eminentem: ꝫ ꝙ habeat cōpetentē. i. sufficientē ad suū officiū exequēdum. Attamē ꝑ eorum aliꝙli consolatione dummō damna ꝓcedētia lucris sequētib⁹ deinceps recōpensant est eis aduertēdum. ꝙ hec ignozātia iuris licet dicat
D interdū affectata ꝛ supina. Dicit tamē affectata. i. volūtaria duplicit. Quia interdū cum scientia intētionis. Interdū cum ignozātia intētionis. Prima licet in nulla excusat ꝫ damnat. De ꝙ ps. Voluit intelligere vt bene ageret. Secūda tamē diminuit volūtariuz ita ꝛ peccatū. Quia fit quando ꝙs tenetur aliꝙd scire ꝫ nescit ꝙd teneatur. Que etiā fuit in Paulo. i. Philip. i. Misericordiā consecut⁹ sum ꝙa ignozās feci in incredulitate. Quia tamē dicit affectata indirecte. quia ꝓpter alias occupationes negligit addiscere ea ꝙ scire tenet. nec vult laborare in studio ad sciendū illa: ꝛ excusat nō a toto ꝫ a tanto. Et etiā iuxta Ambro. sup illud Rho. ij. An ignozas ꝙ benignitas dei ad penitētiam te adducit. dicit Grauissime peccas si ignozas grauissime. i. valde piculose. Ideo ꝑsertim iam in tēpoꝛib⁹ ad succurrēdum animaꝝ periculis omnē ignozātiam repellam⁹: ꝛ durissimū iudiciū ꝙd nobis imminet sup districtam rationē ꝛ talentū nobis creditū semp ꝑe oculis habeam⁹: ne ipsa ignorantia etiā in nobis notet: crassa vel supina ꝑ metapboꝛā bomis crassi vel supini ꝙ nō videt etiā ea ꝙ coꝛā ipso sunt. Dicit enī cācellari⁹ in floribus regulariū moraliū ꝛ in secūda regula. ꝙ culpabilis ignozātia iuris diuini nō cadit in facientē ꝙd in se est. Ratio est: ꝙa spūssanct⁹ talē hominē de necessariis ad salutē ꝙ vires eius excedūt docere immediate parat⁹ est. Ad primū argumētum solutio patet ꝑ sanuz intellectū canonis. Ad secūdū dicit Pe. de tbarā. Perimeret vtiqꝫ ex magna sua inuidia ꝙ aduersus hominē agitat: si a deo ꝑmitteret. Quod autē de⁹ per-

A mittit sibi aliqua et aliq̃ non: hoc cedit in maiorẽ ipsius diaboli contumeliam et displicẽtiam q̃ deus in omnibus vtit eo contra suam voluntatem ad manifestationẽ glorie sue. Ad tertiũ dicitur: q̃ alte rationem egritudinis aut alterius effectus maleficialis semp̃ precedit aliqs motus localis inquantũ Demon per maleficam colligit determinata activa que videlicet ledere possunt: et apponit determinatis passiuis ad inferendum dolorem vel nocumentũ aut actum aliquẽ spurcissimum. Et si queritur an motus ille rerũ a demone localis reducatur in motũ celestem. Dicendum est q̃ non. Quia non mouentur ex virtute naturali sed mouentur ex obedientia naturali qua subĵciuntur virtuti demonis qui habet hoc ex virtute nature sue q̃ potest supra corpora. Potest dico nõ q̃ possit influere rebus materialib⁹ aliquam formam vel substãtialem: vel accidentalem absq̃ amminiculo alteri⁹ rei naturalis. Sed quia potest deo permittente res localiter mouere: et ex rebus cõiunctis dolorẽ vel aliquam qualitatẽ producere. Vnde effectus maleficialis nõ subĵcitur motui celi: sicut nec ipse demon: licet res ille et instrumẽta subĵcian tur. Ad quartum dicẽdum. Opus dei potest opere diaboli viciari: prout ad presens loquimur de effectu maleficiali. Sed quia hoc nõ potest nisi diuina permissione: ideo nõ sequitur q̃ diabolus fit deo fortior. demum quia non viceat opera dei per violentiam: cum sic etiam desit uere posset. Ad quintũ simpliciter notum est q̃ corpora celestia non habent virtutem imprimendi in demones: cũ nihil agat vltra suam virtutem: sed q̃ a magis aduocati sub certa constellatione veniunt: duplici ex cau
B sa hoc facere videntur. Primo quia sciũt virtutẽ illius constellationis iuuare ad effectũ quem magi optant. Secũdo faciunt vt homines inducant ad venerandũ aliquod numẽ in stellis: ex qua veneratione etiam ante tempora ritus idolatrie ꝓcessit. Ad vltimum: quantum ad terminos argumenti sup̃ aurum alchimicum. dicẽdum ꝑm sanctũ Thom̃. in. ĵ. di. vĵ. in solutione vnius argumẽti: vbi declarat de virtute demonũ in operando. Q̃ licet quedã forme substantiales per artẽ induci possint virtute naturalis agentis: vt quãdo forma ignis inducitur ꝑ artem in lignũ hoc tamẽ non potest fieri vniuersaliter eo q̃ ars nõ potest inuenire semper seu cõiungere proprĩa actiua proprĩs passiuis: potest tamen facere aliq̃d simile: et sic alchimiste faciũt aliq̃d simile auro quãtũ ad acceden tia exteriora: ĵ tamẽ nõ faciũt verũ aurũ: q̃ forma substãtialis auri nõ est ꝑ calorẽ ignis q̃ vtunt alchimiste: ĵ ꝑ calorẽ solis in loco determinato vbi viget virt⁹ mineralis: et ideo tale aur̃ nõ habet opationẽ consequẽtem speciẽ ꝛ sile est de alĵs eor̃ opationib⁹. Ad ꝓpositũ. Demones operãtur ꝑ artẽ circa effect⁹ maleficiales: et ideo absq̃ amminiculo alterius agẽtis nullã formã substãtialẽ vel accidẽtalẽ inducere possunt: et quia non dicimus q̃ maleficia inferãt partem absq̃ amminiculo alterius agẽtis: ideo etiã cum tali amminiculo potest veras qualitates egritudinis aut alterius passiõis inducere: sed qualiter hec amminicula seu

C administrationes instrumẽtorum habent ad effectum maleficialem cuꝫ demonibus concurrere vel nõ: patebit per sequentia.

¶ Partis prime Questio. ij.

AN catholicũ sit asserere: ꝙ ad effectũ maleficialem semper habeat demon cũ malefico cõcurrere: vel ꝙ vnus sine altero: vt demon sine malefico vel econuerso talẽ effectũ possit producere. Et arguit ꝓmo ꝙ demon sine malefico. Augꝰ. in li. lxxxiij. qstionũ. Omnia q̃ visibiliter fiunt etiam p inferiores potestates aeris fieri posse creditur. Sed oĩa nocumẽta corpoꝛa lia nõ sunt inuisibilia: ꝫ potius sensibilia: igitur etiã a demonibus fieri possunt. Preterea ex scripturis nocumẽta Job illata vbi ignis de celis cecidit et familiã cum gregibꝰ pecoꝛum vno impetu ꝓsumpsit: ⁊ turbo domũ deficiens liberos occidit demon p se absq; maleficis ꝓcurrẽte tantummõ diuina ꝓmissione opatus est: ergo a simili in alijs ꝙ maleficis ascribuntur. patet et de septẽ viris sacre virgis q̃s demon occidit. Preterea quicq̃d potest virtꝰ inferioꝛ absq; amminiculo virtutis superioris: potest et virtꝰ superioꝛ absq; amminiculo ⁊tutis inferioris. Sed virtꝰ inferioꝛ potest ꝓcitare grãdines et inducere infirmitates absq; auxilio virtutis superioris. Dicit enĩ Albertus de ꝓpꝛietatibꝰ rerum: ꝙ saluia putrefactis modis: vt ibidẽ ponit: si ꝓiecta fuerit in fontẽ mirabiles cõcitabit in aere tẽpestates. Preterea si dicak ꝙ demon vtitur maleficio nõ ꝓpter indigẽtiam: sed ꝓpter eius quã querit perditionẽ. D Cõtra. Aristo. iij. ethicoꝝ. Malitia est volũtarium. q̃d ꝓbat p hoc ꝙ nullus opatur iniuste volũtarie nõ velle iniustũ esse: ⁊ volũtarie stupꝛã tem non velle incõtinentẽ esse: ⁊ per hoc etiã legislatoꝛes puniunt malos q̃si volũtarie mala operãtes. Demõ ergo si opatur p maleficã: opatur tã ꝙ̃ p instrumẽtum: et cũ instrumẽtũ depẽdet ad volũtatẽ ꝓncipalis agẽtis ⁊ nõ volũtarie agit si ꝓcurrit nõ erit ei actio imputãda nec p cõsequens punienda. Sed ꝓtra ꝙ nihil possit inficere inferioꝛibꝰ absq; maleficij. Primo de generatiõe. oĩs actio est p cõtactũ. Et q̃a nõ est aliq̃s cõtactꝰ demõis ad coꝛpoꝛa: cũ nihil habeat cũ eis cõmũe: ergo vtik aliq̃ instrumẽto illi influẽdo virtutẽ ledẽdi p cõtactũ. Juxta hoc etiã ꝙ maleficia possint fieri absq; ope demonũ: ꝓbak p textũ et glo. ad Galꝰ. iij. O insensate galate q̃s vos fascinauit ⁊itati nõ obedire glo. q̃dã habẽt oculos vrẽtes q̃ solo aspectu inficiũt alios ⁊ maxie pueros. Est ad hoc etiã Auicẽ. vj. naturaliũ li. iij. ca. vlti. ita dicẽs. Multotiẽs ãt anĩa opa in coꝛpoꝛe alieno sicut in ꝓꝓꝛio: quẽadmodũ est opꝰ oculi fascinantis ⁊ estimationis operãtis. Et eandẽ sentẽtiã etiã ponit algazel li. v. suo ꝓbꝛifico ꝝ ca. ix. Putat etiã auicẽna: ꝫ nõ teneak in illo: ꝙ virtꝰ imaginatiua etiã absq; visu possit extranea coꝛpoꝛa ĩmutare: vbi nimis extendit virtutẽ imaginatiuã. et capimus hic virtutẽ imaginatiuã nõ inquãtum distinguit cõtra alias ⁊tutes sensitiuas interioꝛes: vt est sensus cõis ⁊ fantasia ⁊ estimatio: ꝫ inquãtum includit oẽs illas virtutes

A interiores. Sed bene verū q talis virtꝰ imaginatiua pōt trāsmutare corpus ꝓiunctū. s. illō in q̄ est: sicut bō pōt ambulare sup trabē q̄ est in medio vie. Si vō posita fuerit sup aquā ꝓfundā nō audebit ambulare super eā: eo q imaginabit in eiꝰ ania forma cadēdi vehemēter ipressa cui obedit materia eiꝰ et virtꝰ mēbroꝝ eiꝰ: et nō obediūt eiꝰ cōtrario. s. ad directe ambulādū. In hoc ergo ꝓuenit hec imutatio cū oculo fascinātis in quātū immutat corpꝰ ꝓprium ꝓmo ⁊ nō corpꝰ alienū. de q̄ immutatiōe iā loq̄mur. Preterea si dicat q talis imutatio causatur a corpe viuo mediante ania in aliud corpꝰ viuū. Cōtra. q̄a ad psentiā interfectoris manat sanguis ex vulneribꝰ occisi. ergo etiaz absq; virtute anie corpa possunt mirabiles effectꝰ ꝓducere. Itē bō viuēs et ppe cadauer bois occisi trāsiens etiā nō sentiēdo illō ad huc terroze pcutit. Preterea sicut res naturales habēt quasdā virtutes occultas q̄rū ratio ab boie assignari nō pōt. sicut q adamas trahit ferrū et multa q̄ Aug⁹ enūerat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad imutatiōes faciēdas i corporibꝰ alienis certis reb⁹ vti possunt absq; auxilio demonū q̄ etiā nostrā rationē excedūt. Et q̄a excedūt nō debemus propterea demonib⁹ quasi ex maleficij insimul puersantes ascribere. Preterea malefici certis vtūtur imaginib⁹ et reb⁹ instrumētalib⁹ quas interdū ponunt sub limine ostij dom⁹ aut ad certa loca vbi pecudes ꝓueniūt aut etiā boies q̄ maleficiātur et interdū moriūtur. Sz qz hmōi effectꝰ possunt euenire ex imaginib⁹ illis inquātū habēt q̄sdā
B influētias a corporib⁹ celestib⁹ receptas: ꝓbat. Nā sicut corpa naturalia subdūtur corporib⁹ celestib⁹ ita et artificialia. Sed corpa naturalia possunt recipe q̄sdā virtutes occultas. ergo tē. et artificialia. Unde videt q eoꝝ opa possent ꝑ tales ipressiōes ꝑticari et nō ꝑ demōes. Preterea si q̄a miracula possint fieri ex potestate nature in eo q̄ opatur. Ita et mirāda et horribilia et stupēda opat ex virtute nature. ꝓbat. Nā Gregoriꝰ dicit. ij. dialogoꝝ. Sancti miracula faciūt aliquādo ex ꝑce aliquādo ex potestate. exemplū dat de vtroq;. Petrꝰ orādo suscitauit Thabitam mortuā. Ananiā et Saphirā mētientes morti increpādo tradidit absq; ꝑce: ergo et bō per virtutē sue anime poterit materiā corporalē in altero etiā transmutare seu immutare de sanitate in infirmitatē et ecōuerso. Preterea corpus humanū est nobilius q̄ alia corpora inferiora: sed propter apprehensionem anime humane immutatur corpus humanum ad calorē et frigꝰ: vt patet in irascētibꝰ et timētibꝰ: immo etiā hec immutatio ptingit quādoq; vsq; ad egritudinē et mortem: ergo multomagis potest sua virtute materiā corporalē immutare. Sed cōtra est. Substātia spiritꝰ nō potest imprimere aliquaz formā nisi amministerio alterius agētis: vt supra tactuz est. Unde et Augꝰ in ꝓhato li. Non est putandum istis transgressoribus angelis ad nutū seruire banc visibilium rerum materiam: sed soli deo. ergo multomiꝰ homo ex potestate naturali efficere potest effectꝰ maleficiales. Respondendo: quia non desunt errantes in hac materia maleficas excusantes et demones tantūmodo

C aut inculpantes aut quibusdam naturalibus trāsmutationibus earum facta ascribētes. Ideo horum falsitas ostenditur primo per descriptionē maleficarum: de qua Isidorus. viij. ethimologiarum ca. ix. Malefici dicūtur ob facinorum magnitudinem scz mala prę cunctis malefactoribꝰ efficientia. vnde subdit: hi elemēta concutiunt opere scz demonū ad grandines z tempestates cōcitandas. Item dicit: mētes hominum turbant intellige ad amentiam: odium et amorē inordinatum. Itē subdit: ac sine vllo veneni haustu: violentia tantum carminis animas interimunt. Ad idem. xx vj. q. v. capło. nec mirum. et sunt verba Augustini in de ciuitate dei. vbi declaratur qui dicūtur magi et malefici. Magi sunt qui vulgo dicuntur malefici et ob facinorū magnitudinem sic nuncupātur. hi sunt qui primissu dei elemēta concutiūt: hominum turbāt mentes minus pfidentium in deo: ac sine vllo veneni haustu violētia trī carminis interimūt homines. Unde z Lucanus. Mens haustri nulla sanie polluta veneni incātata perit: demonibus enī accitis audēt ventilare z quousqz suos perimāt malis artibus inimicos. Ex quibꝰ patet: qꝫ in huiusmodi operibus semper habēt demones cum maleficis cōcurrere. Secūdo quia cum quadruplices effectus penales assignare possimꝰ scz ministeriales: noxiales: maleficales et naturales. Et ministeriales dicūtur q̄ ministerio bonorū angelorum sicut noxiales malorū spirituum immittuntur. Moyses enī egiptum in decem plagis ministerio bonorum per-
D cussit: vbi magi in nouem trī per malos spiritus cōcurrerunt: et triduam pestem propter peccatum dauid circa numerationem populi commissum: et de septuagintaduobus milibus hominū vna nocte prostratis pro exercitu sennacherib: vtiqz hic per angelos domini id est per bonos dominum venerantes et cognoscentes peracta fuerunt. Noxiales vero effectus cum in scripturis nominatur. Immissiones per angelos malos pm quas populus ille in deserto sepe percussus fuit. Et maleficiales effectus dicuntur quādo demon per maleficos et per magos operatur: sicut et naturales qui ex influentijs corporum celestium in istis inferioribus circa mortalitates sterilitates terrarum: et grandines: et his similibus causantur. Et inter hos effectus magna fit differentia. Ideo cum Job noxiali plaga fuit a demone percussus et non maleficiali ideo nihil ad propositum. Si quis vero curiosus instaret sicut plerūqz hec materia curiosas patitur a maleficarū defensoribus instantias semper in cortice verborum aerem verberantes et medullam veritatis nunqz penetrantes. Cur Job non maleficiali effectu per demonem sicut noxiali percussus fuit. His curiose etiam respōderi potest: qꝫ Job fuit percussus a diabolo solū: et non mediante malefico vel malefica. Quia hoc genus superstitionis vel nondum erat inuentum. diuina tamen prouidentia voluit vt potestas demonis mundo ad precauendum eius infidias pro dei gloria innotesceret: cū nihil nisi a deo pmissus efficere possit Et de tempore quidem quo primū genus superstitionis inuētum fuit. Et

A dico primum genus quo ad demonum inuocationem non quo ad puram ydolatriam. Dicit Vincētius in speculo Hystoriali allegans plures doctores: q primus inuentor artis magice ⁊ mathematice fuit Zoroastres qui dicitur fuisse Cham filius Noe hic secundū sanctū Augustinum de ciuitate dei solus riſit nascendo: ⁊ hoc non nisi opere diaboli. Hic etiaz cum esset rex superatus est a Nino filio Beli qui edificauit Niniuen: vel amplius sub quo cepit regnum assyriorū tempore Abrae. Hic etiam Ninus ob inordinatum amorem patris fecit fieri imaginem patri mortuo: ad quam quicūq confugiebant malefactores liberi erant ab omni punitione debita. Et ex hoc ceperūt homines imagines adorare vt deos: sed hoc post primam etatem quia sub illo tempore non erat ydolatria propter recentē memoriā creationis mundi: vt dicit sanctus Thomas secūda secunde. questione. xcv. articu. iiij. vel etiam incepit a Nemroth qui cogebat homines ignem adorare: ⁊ sic in secūda etate incepit idolatria que est primū genus superstitionis: sicut diuinatio secundum ⁊ obseruantia tertiū. Maleficorum autem ritus reducitur ad secūdum genus superstitionis: scilicet ad diuinatiōem que fit per expressam demonum inuocationem: cuius etiam sunt tria genera: scilicet nigromancia: planetarij seu potius mathematici: ⁊ diuinatio per somnia. Hec ideo posui vt prius lector intelligat noxias illas artes non subito sed processu temporis fuisse inuentas: nec absonum esse asserere maleficas tempore Job non fuisse. Sicut enim per incrementa temporum vt Bre
B gorius in Moralibus dicit creuit scientia sanctorum ita ⁊ noxie artes demoniorum. Et sicut iam repleta est terra scientia domini Esaie. xj. Ita iam mundi vespere ad occasum declinante ⁊ malicia hominum excrescente et charitate refrigescente superabundat omnis maleficiorum iniquitas. Ipse tamen Zoroastres cum esset intentus illis actibus ⁊ solum modo consideratione astrorum a dyabolo succensus est. Hec vbi supra. De tempore autem quo malefici leguntur cum demonibus ad maleficia inferenda cōuenisse tactum est supra. Et habetur Exodi septimo quo ad magos Pharaonis qui in plagis super Egyptum demonum assistentia: sicut Moyses ministerio bonorum angelorum signa plurima perpetrarunt. Vnde concluditur veritas catholica videlicet q ad effectum maleficialem licet non ad effectum noxialem semper habet maleficus cum demone concurrere. Et per hec patet responsio ad argumenta. Nam ad primum non negatur quin effectus noxiales qui visibiliter cernuntur super homines iumenta terre fruges ⁊ qui etiam ex influenciis corporum celestium sepe proueniunt: etiam a demonibus deo permittente inferuntur. Dicit enim Augustinus quarto de Ciuitate dei. Demonibus subsunt ignis ⁊ aer: quantum eis a deo permittitur. Patet ⁊ per glosam super illud Immissiones per angelos malos que dicit Deus punit per malos angelos. Ex q̄bus etiā patet responsio ad secundum de Job: ⁊ ex his que prius tacta sunt de initio artis magice.

C Et ad tertium de saluia putrefacta et in puteum ꝓiecta dicitur ⁊ licet sequatur effectus noxialis absq; auxilio Demonis: licet nō absq; influentia coꝛpoꝛis celestis. Loquimur autē de effectu maleficiali: vnde non est simile. Ad quartū dicitur verum esse ꝙ demones vtuntur maleficis tantūmodo ꝓpter eoꝛum perditionē. Et cum infertur ꝙ nō essent puniendi: quia cōcurrunt tanq; instrumenta que mouentur ad nutum non ꝓpꝛium: sed principalis agentis. Respōdetur ꝙ sunt instrumēta animata ⁊ libere agentia. et licet post exꝓessium pactū initum cū demonibus nō iam sint sue libertatis: quia vt ex earū fassionibus accepimus ⁊ loquoꝛ de mulierculis cōbustis ad plurima maleficia coacte: si ꝛbera demonum subterfugere volūt cooperantur. ꝓma tamen ꝓfessione qua sponte se demonibus subiecerunt manent ligate.

AD alia ꝛo argumenta in quibus ꝓbatur maleficiales effectus posse absq; opere Demonū a vetulis ꝓcurari. Dicendum ꝙ ex vno particulari cōcludere vniuersale est dissonum rationi. Et cum in tota vt videtur scꝛiptura sacra nō inueniꝯ tale: nisi hic vbi agitur de fascinatione seu inuultuatiōe vetularum. Ideo non valet per hoc cōcludere ꝙ semper habeat ita euenire. Insuper est etiam dubiū per glosam. An absq; opere demonū talis fascinatio fieri possit: eo ꝙ ex glosis ibi elicit ꝙ fascinatio capitur tripliciter. Uno modo dicitur ludificatio sensuum que fit per artem magicam: ⁊ sic
D potest fieri ministerio demonū: nisi ꝓhibeantur a deo immediate mediante vel ministerio sanctoꝝ angeloꝛum. Secūdo modo potest dici inuidia. vt ibi Apostolus dicit Quis vos fascinauit. i. tanto odio ꝓsecutus est. Tertio ꝙ ex tali odio fiat immutatio ad malū in coꝛpoꝛe alicuⁱ per oculos alterius aspicientis in eum. Et de fascinatiōe hoc modo dicta cōmuniter loquūtur doctoꝛes: ſm quē modum etiam Auicēna ⁊ Algazel vt in argumētis deducit locuti sunt. Nam ⁊ sanctⁱ Tho. hanc fascinationem declarat ꝓma parte. q. cx vij. per hūc modū. Et forte inq; imaginatione anime immutat spiritⁱ coꝛpoꝛis ꝓiuncti. Quequidē immutatio spirituum maxime fit in oculis ad q̄s subtiliores spiritⁱ ꝓueniunt. Oculi em̄ inficiūt aerem ꝓximum vsq; ad determinatū spacium per quē modum specula si sint noua ⁊ pura: ꝓtrahunt quandam impuritatem ex aspectu mulieris mēstruate. vt Arist. dicit in li. de somno ⁊ vigilia. Sic igit cum aliqua anima fuerit vehemēter cōmota ad maliciam ficut maxime vetulis ꝓingit efficitur ſm modū ꝓdictum. Aspectus eius venenosus et noxiⁱ: et maxime pueris q̄ habent coꝛpⁱ tenerꝝ et facile receptiuū impꝛessionis. Subdit tū ꝙ possibile est etiā ꝙ dei ꝑmissione vel ex aliq̄ occulto facto cooperet ad hoc malignitas demonū cū quibus soꝛtilege vetule pactum aliquod habēt. ¶ Est ergo questio super influentias coꝛpoꝛum celestium in qua tres alij errores ꝛprobātur: et est quinta in oꝛdine. Sed ꝓ ampliꝛi ꝑmissoꝛum declaratione etiam obuiandum quibuscūq; ꝓtestis obiectionibus. Queritur de maleficoꝛ

A rum operibus quo ad quintuplicem causam: quattuor ex illis reprobā-
do ex quibus influere nō possunt. quintam vo concludendo: scilicet vir
tutem intellectiuam ex qua fluere habent: que t licet bona sit fm natu-
ram: est tamen mala fm voluntatem: quattuor autem cause reprobātur
contra illos qui aut maleficas aut eorum opera esse negant: et sunt cor-
porum celestium influentie illorum corporū et orbium motores mouen-
tia hominum excrescens malicia: et imaginum ac caracterum t verbo-
rum efficacia. Preterea corpora celestia mouētur a substantijs spiritua-
libus fm theologos t philosophos omnes. Sed illi spiritus sunt supe
riores animabus nostris: sicut et corpora celestia corporibus nostris
ergo ambo in simul habent imprimere in animam et corpus hominis.
ad causandum quoscunq; actus humanos.

Sed pro ampliori intellectu solutionum aliqua dubia mouen-
tur: ex quorum solutione veritas magis patebit. Videtur enī
obstare primo illud quod superius dictum est. Q substantie
spirituales nō possunt transmutare corpora ad aliquam natu
ralem formam: nisi amministriculo alterius agētis. ergo multominus hoc
poterit efficere imaginatio quantumcūq; fortis in anima. Preterea est
articulus condemnatus in plerisq; vniuersitatibus: precipue tamen pa
risiensi. q incātator aliquis proiecit camelum in foueam solo visu: eo q
sicut intelligentie superiores imprimunt inferioris: sic anima intellecti
B ua imprimit in aliam t etiam in animaz sensitiuam. Item ad hoc est ar-
ticulus condemnatus: q materia exterior obedit substantie spirituali
si intelligatur simpliciter t fm omnem modum transmutationis. Quia
sic soli deo vt pri⁹ patuit obedit. His visis fascinatio de qua loquimur
qualiter sit possibilis t qualiter nō declaratur. Non enī est possibile ho
mini q per naturalem virtutem anime sue p oculos talem virtutē emit
tat q nō mediāte trāsmutatione ppriī corporz necq medij: nocumētū in
ferre possit corpori bois qd aspicit: maxime cū fm opinionē cōmuniorē
videam⁹ intra suscipientes nihil extra mittētes. Non est etiā possibile
homini q p virtutē naturalē anie sue p volūtate sua trāsmutationē fa-
ciat imaginādo in oculis suis q mediāte trāsmutatiōe medij. s. aeris pos
sit cop⁹ hominis quē aspicit ī aliquā trāsmutare qlitatē fm q sibi pla-
cuerit. Et qa fm hos duos modos pdictos nō potest vn⁹ homo aliū fa
scinare: cū nulli hominū pōt inesse talis virt⁹ per naturalē virtutē anīe
sue. Jmo velle ꝓbare q maleficiales effect⁹ possent pduci ex naturali ali
q virtute sup ad infringendū opa maleficoꝝ q virtute demonū fiūt: est
plurimū alienū a ꝛitate. qa etiā fm hos duos modos fascinatio t male-
ficatio reprobāf sicut t ꝓbati duo articli. Qualr tñ fit possibilis lz supe
ri⁹ tactū tñ clari⁹ sic deducif. Pōt enī cōtigere q bō vl mulier aspiciēs
corp⁹ alicui⁹ pueri moueat ipsū mediāte visu t imaginatiōe vl aliq passi
one sensibili. Et qz passio sensibil est cū qdā immutatiōe corpali: t ocu
li sūt tenerrimi ppf qd sunt ipressiōis multū receptiui. Jdeo q̄cq; con-

C tingit q̄ per aliquā passionē interiorē transmutank oculi in aliquā malā q̄litatē maxie cooperāte ad ꝺ̄ aliq̄ imaginatiōe cuius impssio cito redundat in oculos ⁊ propter eorū tenuitudinē: ⁊ propter vicinitatē radicis sensuū particulariū ad imaginationis organū. Cuz aūt oculi sint trāsmutati in aliquā qualitatē nociuā cōtingere potest quod transmutent ac rem sibi contiguā aliquā qualitatē malā ⁊ illa pars alique: ⁊ sic vsq̄ ad aerē cōtiguum oculis pueri qui aspicitur: ⁊ ille aer cōtiguus poterit quādoq̄ in materiā dispositā q̄ nō dispositā cui cōsonat trāsmutare oculos ipi⁹ pueri in aliā qualitatē malā ⁊ mediantib⁹ oculis ipi⁹ pueri aliquas alias partes interiores: vnde nec cibū digerere nec ī mēbris fortificari aut augmētari poterit. Experimentū hui⁹ rei manuductiuum est: quia videmus hoiem patiētē in oculis quādoq̄ ex aspectu suo ledere oculos eū aspiciētis quod cōtingit ex hoc q̄ oculi mala qualitate infecti inficiūt aerē mediū ⁊ aer infectus inficit oculos directos ab oculis infirmis: eo q̄ scōm rectā lineam infectio illa deriuak in directum ad oculos inspicientiū cooperāte: ad hec multū imaginatiōe eius qui aspiciendo oculos infirmos imaginak se ledi. Plura possent exēpla manuductiua adduci q̄ breuitatis causa obmittunk. Cōcordat hīs q̄daz glosa sup illud Psal. Qui timēt te videbunt me ⁊ le. dicēs. Magna virtus in oculis est: quod in naturalib⁹ apparet: animal enī visum prodest pterīcis prior videns lupus vocem aufert vel sic. Basiliscus si prior vidit occidit: si prior videtur occiditur. Et ratio quare basiliscus vidēdo
D occidit hominē: nisi q̄ ex aspectu ⁊ imaginatiōe excitak in eius corpore materia venenosa: per quā oculi primo inficiunk ⁊ demū aer cōtiguus: ⁊ sic alia ⁊ alia pars aeris vsq̄ ad aerē homini contiguū: quē aerem per aspirationez cū homo attraxerit intoxicak ⁊ moritur. Prior aūt visus ab homine vbi homo volēs basiliscū occidere circūmunit ⁊ speculis ex quibus dū basiliscus inspicit ex reuerberatione aer inficitur: ⁊ sic vsq̄ ad basiliscū pertingit ⁊ occidit. Sed dubium. Cur homo occisor bestie non morit: ⁊ hic occultā quandam causam opinari necesse est. Hec sine p̄iudicio ⁊ temeraria assertione dicta sunt tm̄odo dictis sanctoꝝ inherentes catholicam veritatem concludamus q̄ ad maleficiales effectus de quibus ad presens loquimur malefici cum demonibus semper concurrere: ⁊ vnum sine altero nihil posse efficere. Ad argumenta patet responsio de fascinatione ad primum. Ad secundum dicitur iurta Vincē. in specu. natu. c. xiij. Quod vulnus infectum spiritibus interficiētis ex forti imaginatione illud vulnus trahit aerem infectum transeunte iam interfectore sanguis ebuliens extra manat: quia ad p̄sentiam interfectoris aer iclusus ī vlnere sicut ab iterfectore itrauit. Ita ad ei⁹ p̄nitiaz cōmouek: ex q̄ cōmotione sanguis erūpit. Sūt q̄dē alias cās allegātes q̄s illa ebulitio sanguis fit ei⁹ clamor ꝺ̄ terra sup homicidā p̄tē: ⁊ ꝺ̄ p
pter maledictiōez p̄me homicide cayn ad illō de horrore dōm q̄ hō trā
fiēs ppe cadauer hois occisi horrore p̄cutak: ꝛz illō nō sētiat ꝺ̄ fit ex spū

A quantūcūq; infectionē recipiente ꝛ eā aīe rep̄sentāte. Sz hec nihil ꝓclu
dunt aduersus opa maleficorū : cum oīa illa naturaliť vt dictū est fieri
valeant. Ad tertiū sicut dictū est supra maleficoꝝ rit⁹ deducūtur ad se-
cundū genus superstitionis q̄d dicit diuinatio : reb⁹ ꝫo superstitiose vti in
obseruantijs q̄ busdā reducit ad tertiū genus. ideo argumentū nō est si-
mile: demū etiā quia reducūtur nō ad quālibet diuinationē: ꝫ ad illam
que fit p expressaz demonū inuocationē. et hoc etiam cū multis modis
fieri possit. scz p nigromātiam: geomantiā et ydromantiā ꝛc̄. Inspicia
tur se se. q. ar. v. Ideo hec diuinatio maleficoꝝ vbi maleficijs sunt intē-
ti. sicut supremū gradū in flagitijs tenet: ita ꝛ aliud iudiciū ō eo existit.
Unde quādo arguit q̄ ḋa occultas rerū virtutes cognoscere non possu-
mus: ꝛ malefici etiā occultis reb⁹ intendūt. Dicit q̄ si intēderent reb⁹
naturalib⁹ ad aliq̄s effectus naturales ex naturali virtute ꝓcedēdos ꝫ
licitū foret. vt de se patet. Uel etiā cōcedēdo q̄ si intenderēt superstitiose
reb⁹ naturalib⁹. vtpote reb⁹ huiusmodi certas caracteres vel aliq̄ no-
mina ignota inscribēdo: ꝛ illis ꝓ acquirēda sanitate vel amicitia et ꝓ
aliq̄ vtilitate et nō ꝓ nocumēto aliq̄ inferēdo vterēť. tunc licet absq; ex-
pressa demonū inuocatione: licet nō absq; tacita ista fieri possent et illi-
cita iudicanť. ḋa tamē hec ꝛ his sil'ia reducūtur ad tertiū genus superst̄i-
tionis. s. ad obseruantiā vanitatū vt dictū est. ideo nihil ad ꝓpositū sup
heresim maleficoꝝ fortificať. Etiam solutio q̄ huic tertio generi q̄ttor
B assignātur species. ḋa vel vtť quis obseruāt̄s ad scientiā acq̄rendam
vel ad ꝓiecturas sumēdas fortunioꝝ vel infortunioꝝ. vel ad suspēsiones
sacroꝝ verborū vel ad corpora immutāda in meli⁹. Unde ꝛ notāter san-
ctus Tho. in titulo illo q̄stionis vbi q̄rit. An obseruatiōes ordinate ad
corpoꝝ immutationē sint licite. q. xc vj. in summa p̄fata art. ij. addit pu-
ta ad sanitatē. obseruatiōes ergo maleficoꝝ cū hic locū habent ꝫ vt di-
ctum est sub secūdo genere ꝓtinētur superstitionis. ideo nihil ad ꝓpositū.
Ex his etiā ad quartū argumētū respōdeť. q̄ ḋa duplices in his obser-
uantijs fieri possunt imagines: nigromātice ꝛ astronomice. et inter hec
talis est differētia. Q̄ in nigromātiᶜ semp fiūt expresse inuocationes
demonū ꝓpter expressa pacta cū eis inita. Inspiciať solutio secundi ar-
gumēti p̄fate q̄stionis. In astronomicis ꝫo sunt pacta tacita. ꝛ ideo nul
la inuocatio: nisi fortassis tacita. puta ꝓpter figuraꝝ et caracterū signa
q̄ eis inscribūtur. et iterū imagines nigromātice vel fiūt sub certᶜ con-
stellationib⁹ ad recipiendū certos influx⁹ et impressiones corpoꝝ cele-
stiū. etiā certis figurᶜ et caracterib⁹ insigniti. vt ī anulo lapide vel aliq̄
p̄ciosa materia. vel fiūt simpliciť absq; obseruātia ꝓstellationū. ꝫ indif
ferēter ex q̄cunq; materia etiā vili ad inferēdum maleficia vbi ꝛ quādo
ad aliq̄ loca reponūtur. et de his effectib⁹ cū suis imaginib⁹ iam sermo
est et nō de alijs. Ideo argumentū non facit ad ꝓpositū. Qualiter de-
niq; certe imagines superstitiose de quib⁹ tactum est nullā habent effica-
tiam inquantū sunt artificialia solū: licet forte materialia in eis cōside-

¶ rata possint habere efficatiã si ꝛ inquantũ haberent naturalẽ aliquam virtutem ex impssione corpoꝝ celestiuꝝ: si cui placet doctorem ibidem inspiciat: semper tamen dicit esse illicitum imaginibus vti. Imagines vero maleficaꝝ absq; naturali aptitudine ad effectũ fiũt: solũmodo aũt ex iussu demonũ reponunt ꝛ applicant vt manualiter ad affectũ concurrant in maiorem contumeliam creatoris: vt ꝛ pampli⁹ irritatus malacq; fieri in flagitioꝝ taliũ vindictã ampli⁹ permittat. Unde ꝛ sacratioꝝ anni tẽporibus hmõi fieri procurant. ¶ Ad quintũ dicẽdum ꝙ Greg. ibi intellexit potestatẽ gratie non nature. Unde ꝛ ibidem subdit. Qui filij dei potestate sũt vt Jo. dicit. Quid mirũ si signa ex potestate faciũt ¶ Ad vltimũ dicendum ꝙ similitudo non valet: quia alia est actio aie circa corp⁹ ppriũ ꝛ alia circa corp⁹ alienũ. Nã ꝙa corpori proprio vnit anima vt forma: ꝛ appetitus sensitiuus est actus alicuius organi corporalis. Ideo ad apꝓhensionem anime humane potest ꝓmoueri appetit⁹ sensitiuus cũ aliqua immutatione corporali calorem ꝛ frigus vel etiaꝝ vsq; ad mortẽ. Ad exteriora vero corpora immutando nulla apꝓhensio anime humane sufficit nisi mediante immutatione propriꝝ corporis sicut de fascinatione dictũ est. Unde ꝛ malefici ex nulla potestate naturali: sed solũmodo auxilio demonũ: ꝛ ipsi demones ãminuculo alicui⁹ alterius rei: vt per spinas ossa crines ligna ferrum ꝛ hmõi quando intromittunt aut instrumentũ aliquod reponũt: vt successiue patebit maleficiales effectus procurant.

D Deinde magis in spẽali tenori bulle aplice inhẽrẽdum considerandum est de origine maleficoꝝ ꝛ eoꝝ operũ multiplicatiõe: ꝛ primo de ipis maleficis: scõo de eorũ operib⁹. Ubi notãduꝫ ꝙ ꝙa ad hmõi effectũ tria hũt ꝓcurrere: scz demon malefica ꝛ diuina pmissio. xxiij. q. j. si p sortiarias. Augu. etiã dicit ꝙ ex pestifera societate hoim ꝛ demonũ hec supstitiosa vanitas adinuẽta ẽ. Jõ origo ꝛ multiplicatio hui⁹ hereſis ex pestifera hac societate sumit ꝙ etiã ex alijs elicit. Nã attẽto ꝙ hec hereſis maleficorũ nõ solũ differt ab alijs hereſib⁹: in hoc ꝙ ipa p pacta nedũ exꝓssa verũetiã placita ac federata in oẽm creatorꝫ ac suarũ creaturarũ ꝓtumeliã ꝛ nocumentũ insanit: cũ tñ oẽs alie simplices hereſes p nullũ pactũ tacitũ vel exꝓssum cũ demonibus initũ: lz nõ absq; instinctu satorꝫ oĩs infidie errorib⁹ ꝓpter difficultatẽ credẽdorũ assentiũt. Uerũetiã differt ab oĩ noxia ꝛ supstitiosa arte ĩ hoc ꝙ sup oĩa gña diuinationũ ipa maleficorũ hereſis supmũ attinet gradũ malicie: qõ etiã nomẽ a malefaciẽdo seu male de fide sentiẽdo sibi vsurpat: vt prius tactũ est. Attẽto etiã ꝙ inter alios actus habent ꝓ augmento illius perfidie quatuoꝝ exercere: vicz fidẽ catholicã in toto vel in ꝑte oze sacrilego abnegare: seipos in corpore ꝛ anima deuouere. Infantes nõdum renatos ipi maligno offerre: spurcitijs oĩa bolicis per carnales actus cum incubis ꝛ succubis demonib⁹ insistere ꝙ oĩa vtinã aliena ab oĩ veritate ꝛ figmẽta forẽt dicẽda: dũmõ eccleſia

A a tãta labe ifectiõis existeret imunis: cui tñ heu obstat z aplice sedis p
bullã determinato verũ z expiẽtia rez magra: q nos ex ppriis eaz fas
sionib⁹ ac flagitijs ppetratis intñ certificauit: p absq; diſpẽdio prope
salutis iã ab eoz infictionib⁹ desistere neqm⁹. Jõ de eoz origine z mul
tiplicatiõe pestifera tractaturi: ꝺa laborioſũ existit iõ a legẽtib⁹ fic sum
ma cũ diligẽtia singula sunt pscrutãda p z admittẽda q rõni cõsona z
scripturaz traditiõib⁹ nõ dissona iueniunt. Et ꝺa iter oẽs act⁹ ad mul
tiplicationẽ eoz defuiẽtib⁹ duo eoz plurima cooperant scz icubi z suc
cubi demones z infantiũ sacrilege oblationes. Jdeo de ipsis spẽaliter
tractabimus: ita tñ vt primo de ipsis demonib⁹: scõo de ipis maleficis
z tertio de ipa diuina pmissiõe mẽtio habeat. Et quia demones per in
tellectũ z voluntatẽ operant: z potius sub vna cõstellatione p sub alte
ra ad hoc vt semẽ ad plis pcreationẽ vigoret: inquirẽdum erit de ipsis
cõstellationib⁹ a demonib⁹ obseruatz. Et ita pncipaliter querunt tria
Primo an hec heresis p cõparationẽ ad demones incubos z succubos
possit originaliter multiplicari. Scõo An ne p cõparationẽ ad corpa ce
lestia q etiã cause sũt humanoz actuũ eoz opa possint vigorari. Tertio
An ne p oblatiões sacrilegas infantes demõib⁹ offerẽtes possit ipa he
resis augmẽtari: tñ infra scõam z tertiã tractabit scõa q̃stio pncipalis
scz de influẽtijs corpoꝝ celestiũ z hoc ppter decentẽ cõtinuatiõem sup
opa maleficoz. ¶ Circa primũ tres erunt difficultates. Una gñalis de
B incubis illis demonib⁹. Altera specialis a quib⁹ demonib⁹ hmõi act⁹
exercent. Tertia singularz q̃ ad ipas maleficas demõib⁹ se subhiciẽtib⁹.

Prime partis Questio III

AD primũ videt: p nõ sit catholicũ asserere p incubos et
succubos demones possint hoies pcreari: pcreatio hoim
instituta est a deo i hoc p hoi mulierẽ i adiutoriũ
de costa formauit: ꝺb⁹ z dixit. Crescite z multiplicamini.
Gen. j. Et iterũ. Adã ispirat⁹ dixit. Erũt duo i carne vna
Gen. iij. Similiter z post pmũ i lege nature dictũ ẽ ad noe. Crescite z mł
tiplicamĩ. Ge. ix. In tpe etiã noue legis a chõ hec pfectio cõfirmata.
Mat. xix. Nõ legistis p ab initio q fecit hoies masculũ z feminã fecit
eos: ergo alĩ hmõi hoies pcreãdi nõ debẽt assignari. Si dicat p demo
nes pcurrũt nõ vt pncipia ñalia: sz vt artificialia: q̃ studiose coopant
ad ñales pcep⁹ hoiz semẽ recipiẽdo: z itez trãsfundẽdo. Cõtra: ꝺa aut
ꝺ posset diabol⁹ in oi statu vcz mrimoniali z extra aut i vno tñ. Nõ p
mo mõ: ꝺa tũc op⁹ diaboli eẽt fortiꝰ q̃ op⁹ dei q quẽlibz statũ instituit
aut confirmauit puta pnẽtiũ z piugatoz. Nec scõo mõ ꝺa de ꝺ nullibi le
gif i scpturz: vt ex vno statu z nõ ex altero hmõi hoiz fieret pcreatio.
¶ Preterea pcreare hoiem est actus viui corpis: sed demones assũmp
tis corporib⁹ non dant vitã: ꝺa illa tñimõ formaliter fluit ab aĩa q est
actus corporis physici organici potentia vitã habẽtis. ij. de aĩa. ergo p
hmõi assumpta corpa opa vite exercere nõ pũt. Si dicatur p assumunt

C corpus nō vt vitā tribuat: ꝫ vt semē naturale retineant ⁊ trāsfundant.
¶ Cōtra. In opibus angeloꝝ bonoꝝ ⁊ maloꝝ sicut nihil est superfluum nec etiā in opibus nature. Sed cū demon naturali virtute qua etiā omnem virtutē corporis excedit: possit inuisibiliter ⁊ semē colligere et iterum applicare. Igitur aut ratio dabit ꝙ non possit inuisibiliter hoc facere. aut si potest alterū erit superfluum. fortificat ratio. Nam in libro de causis dicitur: ꝙ virtꝰ intelligētie est infinita inferius q̄uis sit finita superiꝰ: sed omnia corporalia sunt infra intelligētias: ergo et infinita te sue virtutis potest ea qualitercūq; vult immutare. Sed intelligentie sunt angeli siue boni siue mali. ergo possunt absq; hoc ꝙ corpa assumāt transmutationes in seminibꝰ facere. Preterea semē recipere ab vno et transfundere in aliū fieret ꝓ motū localem: ꝫ demones non possunt corpora mouere localiter: ꝓbatur. Anima est substātia spūalis sicut ⁊ demon: ꝫ anima nō potest localiter mouere corpꝰ nisi a se viuificatū. Unde si aliq̄d membrū mortificetur reddit immobile: ergo et demones aliq̄d corpus mouere localiter: nisi ab eis viuificatū non possunt. Dictuꝫ est autē et quasi ꝓ se notum: ꝙ demones nō viuificāt aliquod corpꝰ: ergo nec semē poterūt mouere localiter de loco ad locū. Preterea omnis actio est ꝓ contactū: vt dicit primo de generatione. Non videt aūt ꝙ possit esse aliquis ꝓtactus demonis ad corpora cū nihil habeat cū eis commune. Cū ergo semē immittere ⁊ mouere localiter sit q̄ddam agere: vi-
D detur ꝙ demones illa facere nō possint. Preterea demones nō possunt mouere corpora magis ꝓpinquiora eis in ordie nature. vt sunt celestia ergo nec alia magis distātia. Antecedēs probat. Quia cū mouēs ⁊ motum sunt simul. ħ. Phificoꝝ. Sequeret ꝙ demones mouentes corpora celestia essent in celo: ꝙ necꝫ ꝑm nos necꝫ ꝑm Platonicos habet veritatem. Sed ꝓtra Augustinꝰ: in. de trinitate. Demones colligūt semina q̄ adhibēt ad corporales effectꝰ: hoc autē fine motu locali fieri nō potest: ergo demones possunt semina recepta ab aliq̄bus in alios trāsfundere. Item glosa Strabi sup istud Exodi. vij. Vocauit Pharao sapiētes ⁊c. Dicit ꝙ demones discurrūt per mundū ⁊ colligūt diuersa semina: ⁊ ex eorū adaptione possunt ꝓrumpere diuerse species. Videatur etiam glosa ibidē super illa verba. Vocauit Pharao. Itē Geñ. vj. sup illud. Videntes filij dei filias hominū ⁊c. glosa duo facit. Primo ꝙ ꝑ filios dei filij seth intelligunt: ⁊ ꝑ filias hominū filij Cain. Secūdo dicit ꝙ nō est incredibile nō ab hominibꝰ: sed a quibusdā demonibꝰ qui mulieribꝰ sunt improbi huiusmodi homines. i. gygātes esse procreatos: de quibꝰ in littera dicit. Gygantes autē erant sup terram. Quia ⁊ post diluuiū corpora nō solū viroꝝ sed etiā mulierū incredibilis pulchritudinis extiterūt
¶ Respōdeo. Quia de potestate ac opibꝰ diaboli circa maleficiales effectus plura oportet causa breuitatis omittere: ideo pio lectori tanq̄ ꝑ se nota relinquunt: vel ad minꝰ si noscere velit in scriptis doctoꝝ super ħ. Senten. di. v. singula ad vnguem elucidata inueniet. Cōspiciet eñ ꝙ

A cuncta opa sua per intellectū et voluntatē demones exequūtur. Itez ꝙ hec data naturalia nō sunt immutata. Sed iuxta dionysiū quarto cap. de di. no. manserūt integra z splēdidissima ꝙuis eis vti ad bonū virtutis nō valeāt: inueniet etiā quantū ad intellectū ꝙ triplici acumine scientie vigēt. scilz subtilitate nature: experiētia tēporū: et reuelatiōe superno⁹ spirituū. inueniet etiā in quib⁹ et ꝙliter cōditiōes et naturales hominū impressiōes ex influentijs corpo⁹ celestiū predominātes agnoscunt: vnde z eliciūt aliqs magis esse dispositos ad maleficia exequēda ꝙ alios quos etiā pre ceteris ad huiusmodi exequēda infestāt. Quantum ꝫo ad eius volūtatem reperiet ipsam immobiliter malo inherere: semp peccare peccatj supbie inuidie z summe displicētie: q̄d deus pro sua gloria eo vtit contra suā voluntatē. Cognoscet ꝙliter ex his duob⁹ scilz intellectu et volūtate mira operat: ita ꝙ nō est potestas in terra q̄ eis potest cōparari. Job. xlj. Non est sup terrā potestas q̄ ei valeat cōparari: q̄ fact⁹ ē vt neminē timet. Vbi glosa. Et licet neminē timet: meritis tamē sanctorum subiacet. Inueniet etiā qualiter cognoscet cogitationes cordiū nostrorum: qualiter etiam possit transmutare corpora ad miniculo alterius agentis substantialiter et accidētaliter: qualiter etiā possit mouere corpora localiter: immutare etiā sensus exteriores z interiores ad aliquid cogitandū: qualiter etiā possit immutare hominis intellectū et voluntatē: licet indirecte: que omnia licet ad p̄sentem nostrā deseruient speculationē: volumus tamen et ex illis solūmodo eo⁹ pro-
B prietates ꝯcludere: vt ad questionis discussionē procedatur. Sunt autem propetates theologis assignate ꝙ sunt spirit⁹ impuri: licet nō immundi ex natura: q̄a in eis ꝑm Dionysium inest furor naturalis: amens concupiscētia: fantasia proterua: intellige quo ad peccata eorū spiritualia scilz superbiā: inuidiam z iram. Vnde sunt humani generis inimici: mente rationales: ablq̄ tamē discursu intelligentes: in nequitia subtiles: nocēdi cupidi: semper in fraude noui: immutāt sensus: inq̄nant affectus: vigilantes turbant: dormiētes per somnia inq̄etant: morbos inferunt: tēpestates concitāt: in lucis angelos se transformant: semp infernum secū portant: erga maleficos diuinū cultum sibi vsurpant: magice artes per eos fiunt: sup bonos dominari appetūt: z amplius pro posse infestant: electis ad exercitiū dantur: semp fini hominis insidiant. Et licet mille nocēdi habeant modos z artes. ꝛ vj. questione. ñ. vtpote qui conatur a principio ruine sue vnitatē ecclesie rescindere: charitatē vulnerare: sanctorum operū dulcedinē inuidie felle inficere: z omnibus modis humanū gen⁹ euertere z perturbare: potestas tñ ei⁹ in lumbis z in vmbilico manet. Job penultimo. Quia videlicet per luxuriam carnis multum dominantur hominibus: sedes enim luxurie viris est in lumbis: quia inde deciditur semen: sicut mulieribus in vmbilico. His presuppositis ad intellectum questionis de incubis et succubis demonib⁹ dicēdum: ꝙ asserere per incubos et succubos demones homines inter-

C dum procreari interdum est catholicū: q̄ eius oppositum est asserere ne dum dictis sanctoꝝ: sed ꝛ traditioni sacre scripture contrarium quod sic deducitur. Nam Augustinus hanc questionem non quidem quo ad maleficos: sed quantum ad ipsas operationes demonum ꝛ ad fabulas poetarū in vno loco mouet ꝛ sub dubio reliquit. Licet postea quantum ad processum sacre scripture determinat. Nam libro tertio de ciui. dei. capi. ij. dicit. Utrum poterit venus ex concubitu Anchise eneam parere in medio relinquamus. Nam pene talis questio in scripturis oritur: qua queritur Utrum preuaricatores angeli cum filiabus hominum cōcubuerunt. Unde natis gigantibus id est nimium grandib⁹ et fortibus viris tūc terra repleta est. Sed libro quinto capi. xxiij. questionem determinat in hec verba. Creberrima fama est multiq̄ se expertos vel ab eis qui experti erant de quorum fide dubitandum non est se audisse confirmant siluanos ꝛ faunos quos vulgus incubos vocant improbos extitisse mulieribus ac eaꝝ appetisse ac peregisse concubitū. Et quosdam demones quos dusios galli nuncupant assidue hanc immunditiā ꝛ tem ptare ꝛ efficere pluries talesq̄ asseuerant: vt hoc negare impudentie vi deatur. Hec ille. Postea ibidem determinat secundam questionem videlicet q̄ istud Bene. Videntes filij dei id est Seth filias hominum id est Cayn nō de incubis solum intelligitur: quod autem incubos esse nō sit credibile. Ad illud ibidem est glosa que sic dicit vt prius tactuꝝ est.

D Non est incredibile non ab hominibus sed ab angelis vel quibusdam demonibus qui mulieribus sunt improbi eiusmodi homines id est gigantes esse procreatos: de quibus in littera dicitur. Gigantes autem erant super terram qui ꝛ post diluuium ꝛc. vt supra. Ad idem est glosa Esaie. xiij. vbi prophetā desertionē babilonice ciuitatis predicit ꝛ monstra in ea habitanda. Ibi inquit habitabunt strutiones ꝛ pilosi ibi saltabunt: demones intellige ibi loco pilosi. Unde dicit glosa. Pilosi sunt filuestres homines: bispidi qui in cubones vel satyri certa genera demonum. Et Esaie. xxxiij. super illo vbi prophetat desolationem terre idumeorum qui persequebantur iudeos. Erit inquit cubile draconum ꝛ pascua strutionū ꝛ occurrent demonia. Glosa interlinearis id est monstra demonum adinuicem. Et glosa beati Gregorij ibidem. Qui alio pilosi nomine figurantur: non bi quos greci panas: latini vero incubos vocant. Ad idem est beatus Isidorus libro octauo capitulo vltimo sic dicens. Pilosi qui grece panici: latine incubi appellantur: vnde ꝛ incubi dicuntur ab incubando: hoc est stuprando. Sepe enī improbi existūt etiam mulieribus et earum peragunt concubitum quos demones galli dusios nuncupant: quia assidue hanc peragunt immunditiam. Quem autem vulgo incubonem vocāt: hunc rhomani faunum ficarium dicūt. Ad quem Horatius dixit. Faune nympharum fugientium amator per meos fines ꝛ aprica rura lentis incedas. Insuper illud apostoli. j. Cor. xj. Mulier debet habere velamen super caput suum propter angelos.

A Multi catholici exponūt q̄ sequit̄ ꝓpter angelos incubos. Ad idē est Be. i hist̄ris anglor. Itē Guil. i li. de vni. p. vi. trac. vi. multiplicit̄. Preterea ꝯ determinat sc̄tus doctor. i. p. q. xv. Et in sc̄o scripto di. viij Et quolibe. vij. q. x. atq; sup Esa. cap. xiij. t. xxxiij. Uñ talia negare dicit Thomas imprudentie est. Id em̄ qō multis videt non potest oīno falsum esse ꝑm philosophum in de somno t vigilia in fine. t in. ij. Ethi. Si leo de hist̄ris multis t autenticis tā catholicor̄ q̄ ethnicor̄ qui incubos esse palam asserunt. Causa autem quare demones se incubos faciunt vel succubos non delectationis est causa cum spiritus carnē t ossa non habeat. Sed hec est potissima vt per luxurie vicium vtriusq; hoīs naturā ledant: corporis videlicet t anime: vt sic ad omnia vicia hoīes promptiores existant. Nec dubium quin sub certis constellationibus femina vigorare sciant: sub quibus homines etiam concepti semper malitiōs existunt deprauati. Unde t enumeratis per altissimum multis luxurie vicijs a quibus suum populum mundum esse voluit: t quibus infideles irretiti erant ait Leuitici decimooctauo. Ne polluamini in oībus his quibus contaminate sunt gentes: quas ego ejciam ante cōspectum vestrum e quibus polluta est terra cuius scelera ego visitabo. Dicit glosa super verbo gentes. Demones inquit qui ꝓpter multitudinem dicuntur gētes vniuerse q̄ cū oīi peccato gaudent precipue tñ fornicatiōe t idolatria: quia in his corpus t anima maculatur t totus homo qui terra dicitur. Omne enim peccatum quodcūq; fecerit homo extra corpus est: qui autez fornicatur in corpus suum peccat. Si cui libet intueri hist̄rias de incubis t succubis inspiciat vt supra Bedā in hist̄ris anglorum: t Guilhelmū Thomā doniq; Brabantinum in libro qui de apibus intitulatur. ¶ Ad argumenta. Ad primum de naturali ꝓpagatione instituta a deo inter marem t feminam dicitur. Quod sicut dei permissiones sacramentum matrimonii potest opere diaboli viciari p maleficia: vt supra patuit. Ita a simili t fortiori in quolibet alio actu venereo inter marē t feminā. Sed si querit̄: quare potius in actu t sup actū venereū diabolo ꝓmittit̄ maleficia exercere q̄ sup alios humanos act⁹. Dicit̄ q̄ multiplex causa assignat̄ a doctorib⁹ de quibus inferius sub illa ꝑte vbi de ꝓmissione diuina disputat̄. Ad ꝑsens sufficit causa q̄ prius tacta est: sc̄z q̄ potestas demonis est in lūbis hoīm. Quia inter oīa certamina durriora sunt plia certaminis vbi continua pugna t raro victoria. Nec valet vbi dr q̄ tūc op⁹ diaboli esset fort⁹ ope dei: cū act⁹ mr̄imoniales a deo īstitutos posset viciare: qa nō viciat p violētiā: imo cū nihil valeat ifficere nisi a deo ꝓmissus: iō magis p hoc ei⁹ impotētia cōcludit̄. ¶ Ad sc̄m verū est q̄ ꝓcreare hoīem est act⁹ viui corporis. Sz cū dr q̄ demōes nō pñt dare vitā qr illa fluit formalit̄ ab aīa. Itez vez ē: sz qa mr̄ialit̄ descidit a scie: t demō icub⁹ illo imittere pōt deo ꝓmittēte p coitū t nō tā q̄ ab eo descisſu sz p semē alicui⁹ hoīs ad ꝯceptū vt dr s. Tho. i. i. p. q. lj. ar. iij. vtpote q̄ demō q̄ ē succub⁹ ad virū

¶ fiat incub⁹ ad mulierē. ficut etiā aliarū rerū semina assumūt ad aliquaꝝ rerū generationē. vt Aug⁹ dicit. iij. de tri. Unde si q̄rit cuius fili⁹ sic natus existit. Patet q̄ nō est fili⁹ demonis: ꝫ filius hois cui⁹ est semē acceptū. Sed cū instat q̄ nihil est supfluū in opib⁹ angeloꝝ sicut et nature. cōcedit. Sed cū infert q̄ demon pōt inuisibilit semē et recipere ⁊ infundere. vez est: hoc autē pot⁹ opat visibiliter vt succub⁹ ⁊ incub⁹: vt sic p talē spurcitiā inficiat corp⁹ et animā. et in vtroq; hoīe mulieris. s. et viri vt in corpore. q. tactū est. Preterea plura possent demōes inuisibilit: q̄ tamē non pmittūtur: etiā si vellēt exercere visibilit. pmittūtur autē inuisibilit vel in exercitiū bonoꝝ vel correctionē maloꝝ. Posset deniq; cōtingere q̄ loco demōis succubi alter semē recipet ab eo. ⁊ incubum loco alteri⁹ demonis se faceret. ⁊ hoc triplici ex causa. Puta q⁹ demon deputat⁹ mulieri reciperet semē ab altero demone deputato viro vt sic vnusq̄sq; circa sibi a principe demoniorū cōmissum habeat maleficiū exercere: cū vnicuiq; ꝑpri⁹ deputet angelus etiā a malis vel ꝑpt sedit atē act⁹ quā demō vn⁹ facere abhorreret: cū vt in sequēti q̄stione patebit: certi demones ex nobilitate nature certos act⁹ et spurcitias facere abhorrerēt. vel q̄ inuisibiliter loco viri seminis: suum semē: id est q̄ incub⁹ recepit inuisibilit se interponendo mulieri intromittat: quā interpositionē facere nō est contra ei⁹ naturā aut virtutē: cum etiā in corpore assumpto inuisibiliter ⁊ incōtrectabiliter se interponere potest: sicut supra de illo iuuene q̄ idolum desponsauerat patuit. Ad tertiū. Hoc
D quod dicitur q̄ virtus angeli est infinita respectu superioꝝ: hoc est q̄a eius virtus comprehēdi nō potest ab inferioribus: quin semp superexcedit eam: ita ꝫ nō limitatur ad vnum effectū tantum. Et hoc ideo q̄a suprema in entibus habent virtutes maxime vniuersales. Unde ꝑpter hoc q̄ est infinita superi⁹ non potest dici q̄ possit indifferēter in omnē effectum illū ad producendum: quia sic etiam diceret infinita inferius sicut super us. Demū quia inter agens ⁊ patiens debet esse proportio. et nulla potest esse proportio inter substantiam pure spiritualē ⁊ corporalem: ideo nec ipsi demones possent in aliquem effectum nisi mediante aliquo alio principio actiuo. Inde est q̄ seminibus rerum vtūtur ad effectus producendos. Juxta Augustinum. iij. de trinitate. Unde hoc argumentum redundat in precedens: nec per illud fortificatur: nisi quis vellet declarationem eius habere quare intelligentie asseruntur habere virtutes infinitas superius ⁊ non inferius. et daretur sibi ex ordine rerum corporalium ⁊ corporum celestium. qui ꝫm se in plures ⁊ infinitos effectus influere possent. Hoc autem non sit propter debilitatem inferiorum. Cōcluditur q̄ demones licet absq; hoc q̄ corpora assumant possint transmutationes in seminibus facere: hoc nihil arguit contra hoc q̄ hic intenditur de incubis et succubis quorum act⁹ exercere non possunt: nisi in assumptis corporibus: ꝫm q̄ supra tactum est. ¶ Ad quartum. q̄ demones non possunt mouere corpora localiter. vnde nec semen

A rr. probatur q ibi de anima per similitudinem. Dicendum q aliud est loqui de substantia spirituali ipsius angeli aut demonis r aliud de ipsa anima. Hoc enim q anima non potest mouere corpus localiter nisi viui ficatum ab ea: vel per contactum corporis ad aliud corpus non viuificatum: hoc est quia tenet infimū gradum in ordine substātiarū spiritualium: ex quo etiam contingit q illud corpus quod habet mouere etiam per contactum oportet q sit proportionatū: non sic autem est de demonibus quorū virtus omnino corporalem virtutem excedit. ¶ Ad quintum dicendum q contactus demonis ad corpus seminis vel cuiuscūq alterius non est cōtactus corporalis sed virtualis: r fit ſm ꝓportionē conuenientē tam mouenti q̄ mobili: ita q illud corpus quod mouetur non excedat proportionē virtutis demonis: vt sunt corpora celestia r etiam tota terra vel elemēta mūdi. Et quare illa excedunt dicere possumus: vt dicit sanctus Thomas in questionibus de malo questione decima de demonibus: q hoc est vel propter conditionem nature: vel propter damnationem culpe. Est enim ordo rerum sicut ſm naturam ipsarum ita r ſm motū. Et sicut superiora corpora celestia mouentur a superioribus substantijs spiritualibus vt sunt angeli boni: ita in inferiora corpora moueri possunt a substātijs spiritualibus inferioribꝰ: vt sunt demones. Et siquidem hoc contingit eis ſm conditionem nature: ſm q aliqui ponebant demones nō esse ex illis superioribus angelis. Sed ex illis qui perficiuntur a deo huic terrestri ordini vt erat philosophorum opinio: vel etiam si contigit ex pena peccati vt theologorum sentē
B tia est: tunc a celestibus sedibus detrusi in hunc aerem tanq̄ ad penam non possunt ipsum aut terram cōmouere. Hec addita sunt propter duo argumenta que tacite soluuntur: scilicet de corporibus celestibus q illa etiam possent mouere: si possent corpora localiter mouere: quia sunt eis magis propinqua: vt etiam vltimum argumentum pretendit. Respondetur enim q non valet: quia illa corpora excedunt proportionem virtutis eorum siquidem prima opinio locum habet. Si vero non sed secunda: tunc iterum non possunt mouere propter penam peccati. Est etiam ad argumentum vbi quis obiceret: q idem est motus totius et partis sicut totius terre r glebe in. iiij. phyſicoꝝ. Unde si demones possent mouere partem terre possent etiam mouere terram nō valet: vt patet intuenti distinctionem. Colligere autem semina rerum r applicare certos effectus non excedit eorum virtutem naturalem deo eis permittente: vt de se patet. Summarie concludatur q non obstante q quidaꝫ dicunt: demones in assumptis corporibus nullo modo posse generare: r q per filios dei significentur filij seth: r non angeli incubi: sicut r per filias hominum ille que de stirpe Cayn descenderant. Quia tamen contrarium a multis: vt patuit asseritur: r quod multis videtur nō potest omno esse falsum ſm philosophū i septimo Ethicoꝝ. et in fine de somno r vigilia. Jam etiam modernis tpibus attestantur facta r dicta malefi

C carum talia vere ⁊ realiter exequentiū. Ideo dicimus tria. Primo q̄ p tales demones spurcissimi actus venerei nō delectatiōis sed infectiōis anime ⁊ corpoꝝ q̄bus succubūt aut incubūt causa exercent. Secūdo q̄ per talem actū cōpleta ꝓceptio ⁊ gnatio a mulieribꝰ fieri potest inq̄tuꝫ semen humanū apponere possunt in loco cōuenienti vētris mulierꝫ ad materiā ꝓportionatā ibidē p̄existētē. A simili: sicut ⁊ semina aliaꝝ rerū colligere possunt ad cōplendum aliquos effectus. Tertio q̄ demonibus attribuit in talibus generatiōe illud tñ qō est motus localis nō aūt ipsa generatio cuius principiū nō est virtus demonis aut corpis ab eo sumpti: sed virtꝰ illiꝰ cuiꝰ semen fuit: vnde ⁊ genitꝰ nō demonis sed alicuiꝰ hoīs filius est. Et per hec patet respōsio ad argumēta: vbi quis arguere vellet q̄ demones generare non possent ꝓpter duo. Primo q̄ gnatio cōpletur per virtutē formatiuā q̄ est in semine corpe viuo resoluto. Et corpus a demonibꝰ assumptū quia non est tale: ergo ⁊c. Patet responsio: quia demon virtute seminis formatiuā reponit ad locū debitū ⁊c. Sc̄o: si dicat q̄ semē nō habet ꝟtutē generādi nisi q̄diu calor aie i eo retinet: quē tū exalare necesse est p magnā distantiam delatā. Est eñ responsio: q̄ demones possunt aliqua reponere ad cōseruationē seminis: ne calor vitalis euaporet. Vel etiā q̄a velocissime mouent ꝓpē victoriā mouentis super rem motam: ideo nō poterit euaporari tā faciliter.

¶ Questio. IIII. a quibus demonibus hmōi exercent.

D VTrum catholicū sit asserere q̄ actus incuboꝝ ⁊ succuboꝝ demonū cōueniant omnibꝰ spiritibꝰ immūdis indifferēter ⁊ eq̄liter. Et videtur q̄ sic: quia oppositū asserere esset ordinē quēdam bonū inter eos affirmare. Probatur. Sicut ad rationem boni ptinet modus ⁊ ordo Augustī. i libro de natura boni. ita ad rationem mali ptinet inordinatio. Sed i angelis bonis nihil est inordinatū ergo ⁊ in malis nihil potest esse ordinatū: vnde indifferenter huiusmōi actibꝰ hūt insistere. Inde etiā illō Vbi nullus ordo sed sempiternꝰ horror inhabitat in terra vicꝫ miserie ⁊ tenebraꝝ Job. x. ¶ Preterea si nō oēs indifferēter his actibꝰ insistūt: ꝟ eis cōpetit vl' ex natura vl' ex culpa vel pena. Nō ex natura q̄a post pctū oēs indifferēter: vt in ꝓcedēti questione tactū est: sunt in natura ipsoꝝ spūs impuri licet nō immūdi quantū ad diminutiouē naturaliū bonoꝝ. In nequitia subtiles nocēdi cupidi p superbiā timidi ⁊c. ergo cōpetit eis quo ad culpā vel penā. Tūc sic. Vbi est maior culpa ibi maior pena: sed superiores āgeli magis peccauerunt: ergo in eoꝝ penā magis his spurcitijs habent insistere. Si hoc non est dabitur ratio alia cur non illis actibus indifferenter insistant. ¶ Preterea vbi non est subiectio ⁊ obediētia ibi oēs indifferēter operantur: sed in demonibꝰ nulla est subiectio ⁊ obedientia. Probat. Quia illa sine cōcordia haberi non possunt: sed in demonibꝰ nulla est concordia. Prouer. xiij. Inter superbos semp sunt iurgia. ¶ Preterea sicut eq̄liter omnes ꝓpter culpā post diē iudicij in infernū detrudent: ita ⁊ āte

A illud tēpus in aere caliginoso ꝓpter officiū eoꝝ detinenť: nec legiť esse equalitas ex causa mācipatiōis: ergo nec equalitas ex pte officij ⁊ tētationis. ¶ Sed cōtra glosa. j. ad Coꝝ. xv. Quādiu durat mūdus angeli angelis: homines hominib⁹: demones demonib⁹ pſunt. Item Job. xl. dicitur de squamis leuiatham per quas mēbra diaboli ſignificanť ꝙ vna vni adheret: ergo inter eos eſt diuerſitas ⁊ ordinis ⁊ actiōis. Incidentaliter querit. An a bonis angelis ipſi demones ab hmōi eoꝝ ſpurcitijs exequēdis interdum impediantur vel non. Et dicendum ꝙ quia poteſtates dicuntur angeli: quorum ditioni virtutes aduerſe ſubiecte ſunt: vt Gregorius dicit ⁊ Auguſtinus tertio de trinita. Spiritus vite deſertor atq; peccator regitur per ſpiritum vite rationalem pium et iuſtum. Et ſicut ille creature ſuper alias influentiā habent que ſunt perfectiores ⁊ deo propinquiores: eo ꝙ totus ordo prelatiōis primo ⁊ originaliter eſt in deo: ⁊ participať a creaturis ſm ꝙ ei magis propinquat Ideo etiam boni angeli qui maxime appropinquant deo propter eius fruitionem qua demones carent ſuper ipſos demones habent prelationem ⁊ per eos regūtur. Et cum inſtatur: ꝙ demones premiſſis medijs multa mala faciunt: aut ergo nō impediuntur: quia non ſubſunt bonis angelis: q̄ eos impedire poſſent: aut ſi ſubſunt tūc cū ad negligētiā pfidētis ptinere videnť ea q̄ ꝑ ſubditos male fiūt: videť q̄ō in angelis bonis fit aliq̄ negligētia. ¶ Reſpōdeť ꝙ ſancti angeli ſunt miniſtri diuine sa-
B pientie. Vñ ſicut diuina ſapia pmittit aliqua mala fieri ꝑ malos angelos vel homines propter bona que ex eis elicit. Ita ⁊ boni angeli non totaliter cohibent malos a nocendo ſiue homines ſiue demones. Reſponſio Catholicum eſt aſſerere quendam ordinem actionum interiorum ⁊ exteriorum: etiam per quādam prelationem eſſe in demonibus. Vnde ⁊ quedam ſpurcitie ab aliquibus infimis perpetrantur: a quibus ſuperiores propter nobilitatem nature ſecluduntur. Et declaratur hoc primo generaliter ex triplici cōgruentia qua talia cōgruunt eoꝝ nature diuine ſapientie ⁊ ꝓprie nequitie. Demū magis in ſpēali: ex natura ꝺdem. Nā cōſtat ꝙ a principio creatiōis ſemp ꝺdaz alij ſuperiores fuerūt ex natura cū inter ſe differāt ſpē: nec duo angeli vni⁹ ſpēi exiſtāt cōmuniorē opinionē ſequēdo q̄ etiā dictis ꝓbōꝝ ꝓcordat: ⁊ Dyoniſius q̄ ponit. x. ca. celeſtis ierarchie i eodē ordine eſſe ꝑmos medios ⁊ vltīos: cui etiā neceſſario oportet aſſentire: tū ex imaterialitate eoꝝ: tū etiā ex incorporalitate. Inſpiciat q̄ vult dicta doctoris i. ij. diſt. ij. Et ꝺa petrū naturā nō tollit ⁊ demones poſt caſum data naturalia nō amiſerūt: vt ſupra tactū eſt: ⁊ operatiōes reꝝ ſequunť naturales eaꝝ cōditiones: ideo ſicut i natura ſic ⁊ in operationib⁹ ſunt varij ⁊ multiplices. Cōgruit etiā hoc diuine ſapie vt ea q̄ ab ipſo ſint ordinata ſint. Romano. xiij. que a deo ſunt ordinata ſunt. Et quia demones ſint a deo deputati ad exercēdum homines ⁊ ad puniendum damnatos. Ideo in exercitijs eorum ab extra quo ad homines ſunt varij ⁊ multiplices. Congruit etiam ⁊ nequitie ipſorum: quia

C etiã humano generi aduersantur: ideo cum ordinate impugnãt: ideo magis hominibus nocere estimant sicut faciũt: vnde constat spurcitijs in nephãdissimis non equaliter insistũt: quod etiã magis specificak tali ratione. Mã cũ operatio sequitur naturã rei vt dictũ est quorumcunq; sunt nature subordinate: oportet etiã q̃ operationes sibĩnuicem subordinentur: sicut patet in reb⁹ corporalib⁹. Quia etiã inferiora corpora naturali ordine sunt infra corpa celestia: ꝛ actiones ꝛ motus eoꝝ subdũtur actionib⁹ ꝛ motib⁹ celestiũ corporũ. Et quia dictũ est demones naturali ordine inter se differũt: ideo etiã naturalib⁹ actionib⁹ intrinsecis ꝛ extrinsecis p̃sertim in huiusmodi spurcitijs peragendis. Ex quibus concluditur q̃ quia huiusmodi spurcitie plurimum preter nobilitatem angelice nature exercentur: cum etiam in actibus humanis infimi ꝛ fetidissimi act⁹ in se q̃dẽ cõsiderando: nõ quantũ ad officiũ nature ꝛ procreationis reputãtur. Demum cũ de quolibet ordine aliqui cecidisse creduntur non est incõueniens asserere q̃ illi demones qui de infimo choro ꝛ iterũ illi qui infimi in illo existunt in his spurcitijs ꝛ alijs deputantur ꝛ insistũt. Hoc etiã plurimũ est aduertẽdũ: q̃ licet de incubis ꝛ succubis mulieribus infestos scriptura tradit: tamen nusq̃ legit in vicijs quibuscunq; contra naturã loquẽdo non solum de sodomitico: sed etiã de quocunq; alio peccato extra vas debitũ perpere agendo se incubos ꝛ succubos fecisse. In quo maxima illoꝝ peccaminũ enormitas ostẽditur
D cũ indifferenter omnes demones cuiuscunq; ordinis illa pagere abhorrent ꝛ verecundum estimant. Et hoc videtur velle glosa sup Ezechielẽ. xix. vbi dicitur. Dabo te in manus paleſtinorum: id est demonum qui etiam erubescũt de via tua scelerata viciũ contra naturã intelliges: et intuenti patet q̃ de demonibus oportet auctoritatẽ intelligere: nullus enim peccatum tam sepe deus reprobatus morte in multis cõdemnauit. Dicunt etiã nõnulli ꝛ veraciter creditur: q̃ nullus talis vicij postq̃ tẽpus mortalis vite christi quod ad annos. xxxiij. extẽditur in hoc scelere per seuerãs excesserit: nisi spẽali gr̃a redẽptoris poterit liberari: quod ex eo patet q̃ octogenarijs ꝛ centogenarijs isto crimine inueniuntur sepe irretiti quibus tẽpus christi q̃a vite mortũ disciplina fuit: ꝛ ideo illo spreto vix vnq̃ sine difficultate permaxima ab hoc scelere cõtinebit. Sed ꝛ q̃ ordo sit inter eos etiã ad officia exteriora quo ad impugnatiões demõstrant eoꝝ noia. Mã licet vnũ ꝛ idem nomẽ sꝛ diabol⁹ multipliciter ex primak in scripturis: ꝛ hoc ꝓpter eoꝝ diuersas ꝓprietates: tamen his imundis opib⁹ vnus p̃sidere in scripturꝛ tradit sicut etiã ꝛ certis alijs vicijs. Est enim vsus scripture ꝛ locutionis quẽlibet immũdum spiritum nominare diabolũ: a dya quod est duo ꝛ bolus quod est morsellus quia duo occidit scilicet corpus ꝛ animam ꝛ ꝑm etymologiã: licet grece interpretatur diabolus clausus ergastulo: ꝛ hoc sibi conuenit cũ non permittitur sibi nocere quantum vellet. Vel diabolus quasi defluens: quia defluxit id est corruit specialiter ꝛ localiter. Nominatur etiam demon

A id est sapiens super sanguinē vel sanguineus: scilicet super peccata que fitit ꝛ procurat triplici sciētia qua viget: scz subtilitate nature: experientia tempoꝝ ꝛ reuelatione bonoꝝ spirituum. Nominatur etiā belial quod interptatur absq; iugo vel absq; dominio: quia pro posse pugnat cōtra eū cui deberet esse subiectus. Vocat etiā beelzebub qō interptat vir muscarū. i. animarū peccantiū que reliquerūt verū sponsum christū Itē sathanas. i. aduersarius. Unde. j. Pe. v. Aduersari⁹ vester diabol⁹ circuit ꝛc. Itē behemoth. i. bestia: qa facit boies bestiales. Ipe tamen demon fornicationis ꝛ princeps illius spurcitij dicit asmodeus: qō interpretatur factura iudicij: quia propter huiusmodi viciū factū fuit terribile iudiciū sup zodomā ꝛ quatuoꝝ alioꝝ ciuitatū⁹. Sicut ꝛ demon superbie dicitur leuiathan: quod interptat additamentū eorum: qa ꝛ lucifer tentās pmos parētes de superbia promisit eis additamētū diuinitatis. De quo ꝛ p Esaiā dns. Visitabo sup leuiathan serpentē veterē ꝛ tortuosum. Et demon auaricie ꝛ diuitiarū dicit Mamona: quē ꝛ chs in euangelio exposuit. Mat. vj. Nō potestis deo seruire ꝛc. Ad argumēta: ad primū: q; quia bonū potest inueniri sine malo: sed malū nunquā inuenit sine bono: quia fundat sup creaturā que in se bona est. Et ideo demones inquantum habent naturam bonā ordinati sunt in naturalibus ꝛ in eorum actionibus ad illud Job. x. potest dici: q; demones ad exercitiū deputati non sunt in inferno sed isto aere caliginoso. Unde hic habent or-
B dinem inter se quem tunc in inferno non habebunt. Unde etiam dici potest q; etiam iam omnis ordo in eis cessat quo ad ipsam beatitudinem consequendam cum a tali ordine irrecuperabiliter ceciderūt. Et dici potest q; etiam in inferno erit inter eos ordo potestatis ꝛ penarum afflictionis inquantum aliqui ad affligendum animas deputabuntur ꝛ nō alij. Sed hic ordo magis erit a deo q; ab ipsis: sicut etiam ꝛ eorum tormenta. ¶ Ad tertium cum dicitur q; superiores demones quia magis peccauerunt ꝛ magis puniunt etiam his actibus immundis amplius deberent insistere. Respondetur: quia culpa ordinatur per penam ꝛ nō per nature actū seu operationem: ideo non insistunt illis immundicijs propter nobilitatem nature: non propter eoꝝ culpam aut penam. Et licet omnes sint spiritus puri ad nocendum cupidi: tamen vnus amplius altero inquantum potiora naturalia obtenebrata. ¶ Ad quartum dicitur: q; est concordia inter demones nō amicitie sed nequitie: ex qua homines odiunt ꝛ dei iusticie repugnant quantum possunt. Talis enim cō cordia inter impios reperitur: vt eis se adiungant ꝛ subijciant ad propriam nequitiam exequēdam quos potioribus viribus vident. ¶ Ad quintum licet carceralis mancipatio omnibus equaliter deputetur ias in aere ꝛ post in inferno: non tamen ex hoc naturalia in eis sunt equaliter ad equales penas ꝛ officia equalia ordinata: immo quanto sunt nobiliores in natura ꝛ potiores in officio: tanto etiā grauiori subiecti tormento: vnde Sap. vj. Potentes potenter tormenta patientur.

C Est ergo questio sup influẽtias corpoꝝ celestiũ: in quo tres alĩ errores reprobantur. Et est in ordine Questio V

C Sed pro ampliori premissorum declaratione etiaꝫ obuiandum: quibuscunq; ptensis obiectionibus: queritur de maleficorũ operibus quo ad quintuplicem causam: quatuor ex illis reprobando ex quibus influere non possint: quintam vero concludendo scilicet virtutem intellectiuam ex qua fluere habent: que ꝛ licet bona sit ꝑm naturã: est tamen mala ꝑm voluntatem. Quatuor autem cause reprobantur contra illos qui aut maleficas aut eorum opera esse negant: ꝛ sunt corporum celestiũ influentie illorum corporum ꝛ orbium motores mouentia: hominum excrescens malicia ꝛ imaginum ac caracterũ ꝛ verboꝝ efficacia.

A posſit quoquo modo catholice censeri: ꝙ ortigo ꝛ multiplicatio maleficorum operum processerit ex influentijs corporum celestium seu superabundanti malicia hominum ꝛ non ex spurcitijs incuboꝝ ꝛ succuborum demonum: ꝛ videtur ꝙ ex ꝓpria malicia. Nam Augustinus in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ad hominis voluntatem causa depꝛauationis eius redit siue aliquo siue nullo suadente depꝛauata sit. Sed maleficus depꝛauatur per peccatum: ergo causa illius nõ est diabolus: sed voluntas humana. Ad idem dicit de libe. arbi. ꝙ quilibet est causa sue malicie: quod etiam ꝓbatur ratione. Peccatum hominis ex libero arbitrio procedit: sed diabolus non potest liberum arbitrium mouere: hoc enĩ libertati repugnaret: ergo diabolus non potest esse causa illius nec cuiuscunq; peccati. Preterea in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹ dicitur. Nõ oẽs cogitationes nostre male a diabolo excitantur: sed aliquotiens ex nostri arbitrij motu emergũt. Demũ qõ ex influẽtijs corporum celestium possint oriri ꝛ non a demonibus: probatur. Sicut omnis multitudo reducitur ad vnum: ita omne multiforme reducitur in aliquod vniforme principium. Sed actus humani sunt varij ꝛ multiformes tam ad vicia ꝙ ad virtutes: ergo videtur ꝙ reducãtur in aliqua principia vniformiter mota ꝛ mouentia. Sed talia non possunt assignari nisi ex motibus celestium qui sunt vniformes: ergo illa corpora sunt talium actionum cause. C Preterea si celestia corpora non essent humanorum actuum ad virtutes ꝛ vicia cause: astrologi non adeo frequenter vera predicerent de bellorum euentibus ꝛ alijs humanis actibus: sunt ergo aliquo mõ causa. C Preterea corpora celestia possunt imprimere in ipsos demones ad causandum certa maleficia: ergo a fortiori in ipos homines. Assumptum probatur ex tribus. Nam certe homines qui lunatici dicuntur infestantur a demonibus plus vno tempore quam alio: quod non facerent sed potius omni tempore molestarent: nisi ex certis lunationibus etiam ipsi demones inquietarentur ad infernum. Huiusmodi ꝓbatur etiam ex necromanticis qui certas constellationes obseruant ad inuocandum demones: quod nõ facerent nisi scirent illos demones cor-

A poribus celestibus esse subiectos: probatur etiam ex illo: qđ demones in Augusti. in. x. de ciui. dei. quibusdam coꝛporibus inferioribus arcẽtur. s. herbis lapidibus animantibus ⁊ sonis quibusdam certis ⁊ vocibus ⁊ figurationib⁹: sed cũ coꝛpa celestia sint virtuosioꝛa ꝙ coꝛpa inferioꝛa: ideo multo magis actiõibus coꝛpoꝝ celestium. Et iterum amplius malefici subĵciuntur: vt eoꝝ opera ex influentĳs illoꝝ coꝛpm et nõ ex assĳstentia spirituum malorum proueniant. Fortificatur argumentum ex. j. Regũ. c. xvj. Vbi Saul qui vexabatur a demone alleuiabatur: quando Dauid cytharam percutiebat coram eo ⁊ ꝙ recedebat spiritus malus. ¶ Sed cõtra. Impossibile est effectum sine causa sua pducere: sed opera maleficoꝝ sunt talia: ꝙ nõ possunt nisi opere demonum fieri: patet ex descriptione operum maleficoꝝ. ex Isid'. li. viĳ. Ethi. Malefici dicuntur ob magnitudinem facinoꝛũ. Hi enĩ elementa concutiunt mentes hominum turbant: ⁊ absq; vllo veneni haustu sola vi carminuꝫ animas interimũt ⁊c. Huiusmodi autem effectus nõ possunt ex influentĳs coꝛpm celestiũ mediãte homine causari. ¶ Philosophus in Ethi. Difficile inquirit quid sit principium operationis in anima. Et ostendit ꝙ oportet esse aliquod extrinsecum. Omne enĩ quod incipit de nouo habet aliquam causam. Incipit enĩ hõ operari quia vult: incipit aũt velle: quia preconciliatur: si autem preconciliatur ꝓpter aliquod consilium p̃cedens: aut ergo est ꝓcedere in infinitũ: aut optet ponere aliqđ principium extrinsecũ: qđ primo mouet hominem ad cõciliandum nisi forte aliquis dicat ꝙ hoc est a fortuna: ex quo sequeretur omnes actus B humanos esse fortuitos: qđ est absurdum. Principiũ ergo in bonis ad bona dicit esse deum qui non est causa peccati. In malis autem cum homo incipit agere velle ⁊ cõciliari ad peccandum oportet ꝙ huius etiaꝫ sit aliqua causa extrinseca: ⁊ non potest esse alia nisi diabolus p̃sertim in maleficis: vt supra patuit: quia coꝛpus celeste nõ põt ad tales actus influere: ergo patet ꝝitas. ¶ Preterea cuĳ⁹ potestati subiacet motiuũ eĳ⁹ ptãti subiacet ⁊ motus q̃ a motiuo causat. Motiuũ aũt volũtaꝫ est aliqd apphensum p sensum vl' intellectũ: quoꝝ vtrũq; subiacet potestati diaboli. Dicit enĩ Aug. in li. lxxxiĳ. q. Serpit hꝫ malũ. s. qđ ẽ a diabolo p oẽs adit⁹ sensuales dat se eĩ figuraꝫ accomodat se coloꝛib⁹: adheret sonis: latet ira ⁊ in fallacia ymõis: odoꝛib⁹ se subĵcit: infundit sapoꝛib⁹ ⁊ q̃busdã nebulis iplet oẽs meat⁹ itelligẽtie: ergo videt ꝙ in ptãte diaboli est mouere volũtatẽ q̃ est directe cã pcti. ¶ Preterea oẽ qđ se hꝫ ad vtrũlibet indiget aliq̃ determinãte ad hꝫ vt exeat in actũ: sꝫ li. arbi. hoĩs ad vtrũlibet se habet. s. ad bonũ ⁊ malũ: ergo ad hꝫ qđ exeat in actũ pcti idiget qđ ab aliq̃ determinet ad malũ. Vnde aũt hꝫ videt fieri a diabolo psertim in opib⁹ maleficoꝝ: cũ eĳ⁹ volũtas ẽ determinata ad malũ: ergo videt qđ mala volũtas diaboli ẽ cã male volũtaꝫ p̃cipue in maleficĳ: ⁊ põt fortificari rõ: ꝓ hoc qđ sicut bon⁹ angel⁹ se habet ad bonũ: ita mal⁹ angel⁹ ad malũ: sꝫ ille reducit hoĩes ad bonũ: ergo iste ad malũ. Est enĩ

C dicit Dionysius lex diuinitatis immobiliter stabilita: vt yma a summis perficiant. ¶ Respõsio: quia questio quo ad originem malefico⁊ operũ fundatur sup influentiam luminariũ celestium: ost ẽditur p reprobationem triũ errorum: qui hoc asserere conãtur. s. planetariorum⁊ genethliacorum⁊ fataliũ ordinem ponentiũ hoc nõ esse possibile quo ad ymũ. Nam si queritur: an ex impressione luminariũ celestiũ causetur in hoibꝰ vicia maleficorum⁊: tunc ad diuersitatẽ morum attendendo⁊ veritatem fidei saluãdo oportet sub distinctione differere: videlicet ꝙ mores hoim a syderibus causent potest intelligi dupliciter. Aut necessario⁊ sufficiẽter: aut dispositiue⁊ contingenter. Si dicatur primo modo tunc non solum est falsum: immo hereticũ eo ꝙ christiane religioni adeo repugnat: ꝙ etiam veritas fidei in tali errore saluari non potest. Ratio. Dum enĩ ponit omnia a syderibus necessario euenire: iam tollit meritum: ⁊ p cõsequens demeritum: tollit⁊ gratiam: ⁊ per consequens gloriam. Tum quia honestas morum per hunc errorem preiudicium patitur: dum culpa peccantis in sydera refunditur: licentia malefaciendi sine reprehensione conceditur: ⁊ homo ad adorãdum⁊ colendum sydera incuruatur. Si autem dicatur mores hominum a dispositionibus syderum variari dispositiue⁊ contingenter: sic potest habere veritatem: quia nec rationi nec fidei repugnat. Planum enim est ꝙ dispositio corporis varia multum facit ad variationem affectionum⁊ morum anime: vt plurimum
D enim anima complexiones corporis imitatur: vt dicitur in sex principijs. Unde⁊ colerici sunt iracundi: ⁊ sanguinei sunt benigni: ⁊ melancolici sunt inuidi: flegmatici pigri. Hoc autem nõ est necessarium: anima enim dominatur suo corpori: ⁊ maxime quando est adiuta per gratiaꝫ: multos enim videmus colericos mansuetos⁊ melancolicos benignos. Quoniam ergo virtus corporum celestiũ operatur ad mixtionẽ⁊ qualitatem complexionũ. Hinc est ꝙ per consequens quodãmodo operatur ad qualitatẽ morũ: valde tñ de lõginquo: pl⁹ enĩ facit ad q̃litatẽ cõplexionis ⁊t⁹ nature inferiorꝫ q̃ ⁊t⁹ siderꝫ. Tñ Aug. v. de ci. dei. i solutiõe cuiusdã q̃stiõis de duob⁹ fratrib⁹ q̃ simul infirmabant⁊ curabant: cuꝫ q̃rebat vñ hoc esset magis cõmendat rationẽ ypocratis ꝙ astronomi. Ypocras enĩ rñdit: ꝙ h̃ erat ppẽ filitudinẽ complexiõis. Et astronom⁹ respondit: ꝙ erat ppẽ idẽtitatẽ stellatiõis. Deli⁹ enĩ rñdit physic⁹: ꝙa causam reddit magis ppriã⁊ magis ppinquã. Sic ergo dicẽduꝫ ꝙ impressiones siderũ aliq̃ mõ disponũt ad maliciã maleficorum⁊ fiq̃dẽ aliq̃ influentia i eorum corporib⁹ ꝓdominatur potius ad hmõi nephãda ꝙ ad alia opa quecũq̃ viciosa seu ⁊tuosa: q̃ tñ dispositio nõ debet dici necessaria prima⁊ sufficiẽs: sed remota⁊ pringẽs. Nec valet si q̃s obĵceret phm li. de ppriis elemẽtorum⁊: vbi ⁊t ꝙ regna vacua facta sunt⁊ terre depopulate apud coniunctionẽ iouis⁊ saturni: arguendo quasi: quia talia ex libero arbitrio dependebãt hoĩs: ergo etiã influẽtie luminariũ sup li. ar. hent efficatiã. Rñdet enĩ ꝙ phs sup h̃ dictũ nõ vult innuere ꝙ hoies

A illi non poterant resistere illius influentie constellationis ad dissentionem inclinantis: sed quia noluerunt quia sicut ptholomeus in almagesto. Sapiens homo dominabit astris q̄uis em̄ coniunctio iouis ⁊ saturni eo q̄ saturnus habet influentiā melancolicā ⁊ malā: ⁊ iupiter valde bonā potest ad ritam vel discordiam homes inclinare: illi tamen inclinationi homines per libertatē arbitrij possunt resistere ⁊ valde facilter cum adiutorio gratie dei. Nec iterū valet si quis obiceret: dictum Damas. li. ij. c. vj. vbi dicit Constituunt multotiens comete ⁊ signa q̄dam mortis regū. Respondetur em̄ q̄ etiā sequendo opinionē Dama. qui fuit: vt patet in p̄dicto libro contrarie opinionis vie philosophice siue non nihil per hoc concluditur quo ad necessitatē actuum humanorum. Opinatur em̄ Damas. q̄ cometa nec naturaliter generatur nec est vna de stellis in firmamento positis: vnde nec eius signatio est naturalis nec influentia. Dicit em̄ q̄ comete non sunt ex his que a principio genita sunt astra: sed diuina iussiōe fm ip̄m tēpus constituunt ⁊ rursus dissoluunt. Nec Damas. Prenunciat aūt deus p tale signū mortē regis magis q̄ aliorū: tū ḡa est persona cōmunis: tū quia potest ex hoc oriri turbatio regni. De cuius custodia magis sollicitant angeli propter cōmune bonū: quoꝝ etiam ministerio ⁊ generantur ⁊ dissoluuntur. Sed nec philosophorū opinio obstat: qui dicunt q̄ stella cometa sit impressio calida ⁊ sicca generata in superiori parte aeris prope ignem: ex cui⁹ va
B pore calido ⁊ sicco globus illius vaporis adunatus apparet corpus stelle. Partes aūt illi⁹ vaporis discōtinuate circa illū globū ⁊ longū ꝑtēse in suis extremitatibus illi globo coniuncte sunt quasi eius come ⁊ fm hanc positionē significat ⁊ causa nō p se sed per accedens mortalitatem prouenientem ex infirmitatibus calidis ⁊ siccis. Et quia vt plurimum diuites nutriuntur calidis ⁊ siccis. Ideo illo tēpore multi diuites moriuntur inter quos mors regum ⁊ principum est magis notabilis: ⁊ hec positio nec distat a positione Damascē. si quis bene considerat: nisi quo ad operationē ⁊ cooperationē angeli quā nec philosophi excludere possunt: immo vbi vapores nunc̄ in sua siccitate ⁊ caliditate ad generādum cometam currerent adhuc operatione angeli sepe concurrere habent causis predictis sicut ⁊ stella que sancti Thome doctoris transitus indicauit que vtiq̄ non ex superis in firmamento positis prosiliūt: sed operatione angeli ex materia aliqua preiacente formata ⁊ officio peracto iterum resoluta fuit. Vnde videmus q̄ secundū quamcunq̄ istarum opinionum nullum penitus habent celi luminaria dominium super liberum arbitrium: vnde nec consequenter super malicia ⁊ mores hoīm.

¶ Nota insuper quare astronomi vt sepius vera predicunt ⁊ q̄ eorum iudicia vt plurimū super vnam prouintiam aut gentē vnius terre eueniunt. Huius ratio est quia em̄ sua iudicia sumunt ex astris: que etiam habēt maiorē influentiā capiēdo probabiliorē nō necessitantē in actib⁹ hoīm generalib⁹ sicut vnius gentis vel prouintie q̄ in particularibus

¶ vnius persone: quia maior effect⁹ stellarū imprimit in totā vnā gentē
q̄ in vnū hoiem: z ꝺa maior pars gentis vni⁹ magis sequit affect⁹ na-
turales corpis q̄ vn⁹ singularis hō: ideo zč. sed hoc incidentaliter est
tactū. ¶ Secūda via p quā p̄fata nostra catholica assertio declarat est
p reprobationē errorū genethliacoꝝ z deā fortune colentiū mathemati
corū. De q̄bus Jsi. viij. ethi. ca. ix. genethliaci dicunt ꝓpter natalitū cō-
sideratione syderū qui vulgo mathematici dicunt. Fortuna vero vt ibi
dem dicit ca. ij. a fortuitis nomē habere dicit quasi deā quandā res hu-
manas varijs casib⁹ z fortuitis illudentē. Vñ z cecā appellāt eo q̄ pas-
sim in quoslibet incurrens fine vllo examine meritoꝝ z ad bonos z ad
malos venit. Hec Jsido. Sed talem deā credere aut q̄ lesiões i corpib⁹
z creaturꝫ q̄ ex maleficorū opibus inferunt nō ab ipis maleficis sed ab
ipsa dea fortune ꝓuenirēt sicut ē idolatria: ita z asserere maleficas ipas
ad hoc esse natas vt talia p eas i mūdo exerceri possint: similiter a fide
alienū existit immo z a cōi philosophoꝝ traditiōe: si cui placet ispiciat
doctorē sanctū li. iij. summe fidei cōtra gētiles. q. lxxv vij. et sequētib⁹:
z inueniet plura: licet hoc vnicū ꝓpter eos q̄ fortassis copiā libroꝝ nō
habēt nō videt obmittendū: q̄ ꝺa i hoie tria sunt vt ibi notat q̄ a trib⁹
celestib⁹ causis dirigunt: volūtatis act⁹: intellect⁹ actus: z corpis act⁹
quoꝝ principiū a deo trīi z imediate: secūdum ab angelo: z tertiū a cele
sti corpe dirigit. Nā electiōes z volūtates imediate a deo i bonis opi-
bus dirigunt dicēte scptura. Prouer. xxj. Cor regis supple quod maio
ri potētia videt posse resistere eo minus alij nō possunt: ꝺa in manu dñi
ꝺ z quocūq̄ voluerit inclinabit illud. Et apls. Deꝰ q̄ operat in nobis vel
le z pficere p bona volūtate. Cognitio ꝫo humana ītellectiua a deo me
diantib⁹ angelis ordinat. Ea ꝫo q̄ ad corpalia ptinēt siue sint exteriora
siue interiora in vsum hoīs veniētia a deo mediantib⁹ angelis z celesti-
bus corporib⁹ dispēsant. Dicit enī beat⁹ Dionysi⁹. iij. de di. no. q̄ cor-
pora celestia sunt cause eoꝝ q̄ in hoc mūdo fiūt: nō tn̄ necessitatē inferen
tia. Et cū hō fit ordinat⁹ ꝑm corp⁹ sub corpib⁹ celestib⁹: ꝑm intellectuꝫ
vero sub angelis: ꝑm voluntatē aūt sub deo pōt cōtingere q̄ hō spreta
inspiratiōe dei ad bonū z illuminatiōe boni āgeli ducat affectiōe corpo
rali ad ea ad q̄ influentia luminariū celi inclinat: vt z sic tā volūtas q̄
intellectus malicia z errorib⁹ inuoluant. Nō est aūt possibile hmōi er-
roribus q̄b⁹ malefici irretiti sunt ex influentijs luminariū celi inuolui:
licet ad fundendū sanguinē vel furta aut latrocinia vel etiam incōtinen
tias pessimas ꝑpetrādas possit quis ex illis inclinari: sicut etiā alia q̄
dam naturalia. Etiā vt Guil. in de vniuerso dicit: q̄ per experientiam
habetur si meretrix nititur plantare oliuā non efficit fructifera: que tn̄
per castam plantata fructifera efficit. Et alios etiā medicus in sanā do
z agricola in plantando z miles in expugnando aliqua ex impfssione ce-
lestis corporis efficiūt: que alij etiā easdē artes habentes efficere non
possunt. ¶ Tertia via sumitur ex reprobatione fatalium effectuū. Vbi

A notandum q̄ fatum esse aliquid vno modo catholice asseritur: alio modo asserere est omnino hereticū. Si enī fatum estimetur esse fm estimationem quorundam gentilium ꝛ etiā quorūdam mathematicorū: qui putabant q̄ ex vi positionis syderū causaretur infallibiliter diuersitas morū ita q̄ talis efficeret necessario maleficus vel virtuosus in moribꝰ: quia talem eū esse causaret vis q̄ in dispositione syderū sub qua talis vel cōceptus vl̄ natus esset cōprehēderet: ꝛ istā vim vocauerūt nomine fati. Sed ḡa ista opinio nō tm̄ est falsa īmo hereticā ꝛ oīno detestāda ꝓpter incōueniētia q̄ necessario sequerent: vt supra tactū est circa reprobationem primi erroris: ḡa videlicet tolleret rō meriti ꝛ demeriti: īmo gr̄e ꝛ glorie ꝛ q̄ deꝰ malorū nostrorū auctor esset ꝛ plura alia. Ideo fatū sic oīno refutat ḡa nihil est: fm quā acceptionē etiā Greg. dicit ī .O. mel'. Epipha. Absit a fidelibus cordibꝰ vt fatū aliq̄d esse dicāt: ꝛ licet hec opinio videatur eadē esse cū p̄ma q̄ est planetariorū: ꝛ hoc ꝓpter eadē incōuenientia q̄ vtrobiq; cernūtur: tm̄ sunt diuersi se quantū inter se diuersificantur vis syderū ꝛ influxus gn̄alis septē planetarū. Si aūt estimetur fatū esse fm quādam dispositionē siue ordinationē causarū secūdarū ad p̄ducēdum effectꝰ diuinitus p̄uisos. Hoc mō fatū vere est aliquid: eo q̄ p̄uidentia dei p causas medias exequitur suos effectus. In illis videlicet que secūdis causis subduntur licet in alijs nō vt est creatio animarū glorificatio ꝛ gr̄e collatio. Licet etiā angeli ad gratie infusionē cooperari possunt intellectū ꝛ voluntatis capacitatē illuminādo ꝛ disponendo: ꝛ
B sic q̄dam ordinatio effectuū vna ꝛ eadē dicitur ꝓuidētia ꝛ etiā fatū. Si enī cōsideratur vt est in deo sic dicitur ꝓuidentia: si aūt fm q̄ est in causis medijs ordinatis a deo ad effectꝰ aliquos ꝓducēdos sic habet rōnez fati. Et hoc mō Boe. loquēs de fato. iij. de cōsol'. dicit. Fatū est rebus mobilibus inherens dispositio: per quam ꝓuidentia suis quecq; nectit ordinibus. Sed tamen sancti doctores hoc nomine vti recusauerūt propter eos qui illud ad vim positionis syderum retorquebant. Vnde Augustinus capitulo quinto de ciuita. dei dicit. Si ꝓpterea quisq; res humanas fato tribuit: quia ipsam dei voluntatē vel potestatē fatū vocat sententiam teneat ꝛ linguā corrigat. Patet etiā ex p̄missis tacita respōsio ad questionē. An oīa fato subdantur: ꝛ an etiā maleficorū opera illi subdantur. Quia si fatū dicitur ordinatio causarū secūdarū ad effectus diuinitus prouisos: id est vbi deus disposuit p causas secūdas producere effectus tales: sic inquantū subduntur fato: id est subdūtur causis secundis sic a deo ordinatis vt sunt influentie corporum celestium. Ea vero que a deo immediate fiūt: vt est creatio rerum glorificatio substātialium spiritualiū ꝛ alia hmōi non subduntur. Et hoc est q̄ dicit Boetius vbi supra: q̄ ea q̄ sunt prime deitate ꝓpinqua fatalis ordinis mobilitatē excedūt. Tm̄ maleficorū opa ḡa nō subsunt secūdis causis: cū talia p̄ter cursum coēm ꝛ ordinē nature eueniūt. Ideo nec fato sed causis alijs quo ad eorū originem necessario subduntur.

C Onsequenter ꝙ nec huiusmodi maleficoꝝ opera possunt oriri aut causari a substantijs separatis que sunt motores orbium seu corporibus celestiū. Cuius opinionis fuit Auicenna ⁊ sui sequaces hac ratione moti: quia enī substantie ille separate altioris sunt virtutis animabus nostris ⁊ ab ipsa anima interdum cū fuerit in sua imaginatione ad solam quandam apprehensionem interiorem circa aliquod extrinsecum immutatur corpus proprium interdum etiam alienū seu extrinsecū: verbi gratia. Aliquis ambulans supra trabem in alto positam cadit de facili: quia imaginatur casum ex timore: nō aūt caderet si esset trabes illa posita super terram: vbi casum timere nō posset. Item ad solam apphensionē anime incalescit corpus vt in concupiscentib⁹ vel iratis: aut etiā infrigidat sicut in timentib⁹. Potest etiā immutari ad aliquam egritudinē puta febrem vel lepram ex forti imaginatione ⁊ apphensione ad tales egritudines: ⁊ sicut circa corpus proprium ita ⁊ circa alienū: vt illud immutetur ad sanitatem vel egritudinem: ⁊ hic ponit causam etiā fascinatiōis de qua inperius tactū est. Et quia ſm ıstam positionē effectus maleficarum haberent reduci ad motores orbium licet non precise ad ipsa corpora celestia: ideo vltra illa que ibi tacta sunt dicam⁹ adhuc ꝙ talia sic contingere est impossibile: quia cū motores orbiū sint substantie intellectuales ⁊ bone: non tam ſm naturā ꝙ ⁊ ſm voluntatē: quod patet ex eaꝝ operationib⁹ ad bonū totius vniuersi. Illa aūt creatura cuius opD magice operationes fiunt: ⁊ si sit bona ſm naturā: nō tamen potest esse bona ſm voluntatem: ideo non potest esse idem iudicium de ambabus substantijs. Et ꝙ non potest esse bona ſm voluntatem: probatur. Nam prestare patrocinium aliquibus in hijs que fiunt contraria virtuti nō est alicuius intellectus bene dispositi: talia aūt fiunt in hmōi operationibus maleficoꝝ. Fiūt enī vt in secūda parte operis patebit plurima homicidia: fornicationes: puerorꝝ ⁊ iumentorꝝ occisiones ⁊ alia maleficia procurant. Unde vtentes hijs artib⁹ malefici a malefaciēdo vocant: nō est ergo bene disposita ſm ꝟtutē talis intellectualis natura: cui⁹ auxilio hmōi artes maleficarū innituntᵏ: licet nō sit bona ſm naturam: quia habet esse ⁊ illud oīa appetūt vt cuilibet intuēti patet. Item nō est intellectus bene dispositi familiarē esse sceleratis ⁊ eis patrocinium exhibere ⁊ non ꝙ busdam ꝟtuosis. Hui⁹ aūt opibus maleficoꝝ vtunᵏ boīes sceleratiᵏ: quia a fructib⁹ eoꝝ cognoscunᵏ. Auxilio aūt substantiaꝝ orbes mouentiū in bonū q̄libet creatura inclinat a natura: licet corrūpatur p accidēs: sepe ergo ille substātie nō pūt esse originalis causa maleficaꝝ.

C Preterea intellect⁹ bene dispositi est reducere boīes in ea q̄ sunt homini ꝓpria bona q̄ ꝙdem sunt bona rōnis: abducere ergo ab ıstis ⁊ pertrahere ad alia minima bona est intellect⁹ indecēter dispositi. Per hui⁹ aūt artes non adipiscunᵏ boīes aliquē ꝓfectum in bonis rōnis: q̄ sunt sciētie ⁊ ꝟtutes: ꝫ ī ꝙbusdā minimis: vt sunt dephenſiones ⁊ exercitia

A situs ſm ītellectū qui per aliqua ſcelera cōmiſſa p̄uocat ad auxilium alicui ferēdum. Hoc autē fit in iſtis artib⁹ maleficorum: nam vt patebit in executione harū fidem abnegant: innocentes pueros occidūt. Subſtantie em̄ ſeparate que ſunt orbiū motores p̄opter ſuā bonitatem nō his maleficīs auxiliū p̄eſtant. Concludendo ergo q̄ huiuſmodi artes ſicut nō poſſunt a corporibus celeſtib⁹: ita nec ab eorum motoribus oriri: ⁊ cum neceſſe habēt oriri ex aliqua virtute alicui creature collate, et illa etiam non poteſt eſſe bona ſm volūtatem: licet ſit bona ſm naturā: et huiuſmodi creature ſint ipſi demones: relinquitur q̄ eorū virtute huiuſmodi fiant: niſi fortaſſis adhuc obſtat friuola eſtimatio: q̄ ex hominum malicia concurrente ſup maleficorum verba comminatoria ⁊ imagines poſitas ad certū locum virtute quadam ſtellarū ſequerenť. vt verbi gratia quando malefic⁹ diceret imaginem aliquam reponēdo: faciam te cecam aut claudam ⁊ hoc eueniret. Tunc ideo eueniret q̄ talis a ſua natiuitate ex virtute ſtellarum ſortiretur p̄e ceteris hominibus talem virtutem quantūcunq; alīq talia verba p̄oferrent et eſſent inſtructi per diſciplinā ad p̄oferendū: adhuc tamen efficaces in huiuſmodi operibus eſſe non poſſent. Ad que ſingula reſpondendo declarabiť. Primo q̄ ex malicia hominū huiuſmodi effectus cauſari non poſſunt. Secūdo q̄ nec ex vocibus quorumcunq; hominum concurrente quacunq; conſtellatione: etiam ad quaſcunq; imagines.

B ET primo q̄ non ex malicia quātumcunq; humana poſſint oriri huiuſmodi maleficorum opera ſic declaratur. Nam malicia hominis ſiue ſit habitualis: inquantū quis ex frequētatis actib⁹ acquirit habitū inclinantē ad perpetranda peccata nō ex ignorantia nec ex infirmitate. vnde cenſeť peccare ex malicia. Vel ſit actualis malicia que dicit ipſa mali electio que etiā ponitur peccatū in ſpiritumſanctū: nunq; poteſt circa ipſum maleficum tantum efficere q̄ talia opera vt ſunt īmutatiōes elemētorum ⁊ leſiōes circa corpora indifferēter hominū et iumētorū abſq; aſſiſtētia alicui⁹ altioris virtutis p̄eniāt q̄d declarat p̄īo ex pte cauſe: ſcō ex pte effect⁹ maleficialis. Nam hoc q̄d nō poteſt hō efficere abſq; malicia: puta p ſua naturalia īminuta: minus pōt p ipſa naturalia iā diminuta: Patet. cū iā ſit p̄t⁹ actiua etiā diminuta. Sz hō p pctā q̄litercunq; p maliciā cōmiſſa diminuit ī bonis naturalib⁹: pbat auctoritate ⁊ rōne. Nā dio. iij. ca. de di. no. dicit. Malū ē effect⁹ naturalis p̄ter studiū. ⁊ loq̄tur de malo culpe. Vñ et nemo noſcēs malū opat illud: q̄d ſi opat ex defectu opat. Rō ſic. Sicut ſe habet bonū gr̄e ad malū nature: ita ſe habet malū culpe ad bonū nature: ſz p gratiā diminuit malū nature: vt fomes q̄ eſt inclīatio ad culpā. ergo p culpā a fortiori diminuit bonū nature. Nec obſtat ſi dicat de faſcinatiōe q̄ interdū ꝓcurat ex inuultuatiōe ſeu īſpectiōe alicui⁹ vetule malicioſe puerū aſpiciētis. vñ puer īmutat ⁊ faſcinat: q̄ ſicut ſuꝑ tactū eſt: ꝑ tm̄ō cōtingere pōt circa pueros ꝓpt̄ tenerā cōplexionē. Hic aūt loq̄mur de

C corporum q̄rumcunq; hominum ⁊ iumētorum ac etiam elementorum ad grādinis immutatiōes. Si q̄s velit latiꝰ intelligere inspiciet doctores sanctū in q̄stiōibꝰ de malo. Utrū peccatū possit corrūpere totū bonū nature ⁊c. Ex patre denicq; effectuū maleficialiū declarat. Nam ex effectibus deuenit in cognitionē cause. Unde sicut illi effectꝰ q̄ ad nos q̄ fiunt p̄ter ordinē nature create nobis note p virtutē create nobis ignote. licq; nō sint p̄prie miracula sicut illa q̄ fiunt p̄ter ordinez totiꝰ nature create q̄lia p̄m potestatē operat ille q̄ est sup̄ omnē ordinē totiꝰ nature create q̄ est deꝰ benedictꝰ: aue. p̄m quā acceptionē dicit. Tu es q̄ facis mirabilia magna solꝰ: ita ⁊ maleficiales effectꝰ dicūtur miraculosi: inquātū fiunt ab aliq̄ causa nobis ignota ⁊ p̄ter ordinē nature create nobis note. Ex quibꝰ elicit q̄ virtꝰ corporalis hominis ad huiusmodi opa causanda nō se extēdere pōt que semp̄ hoc habet vt causa cū suo effectu naturali nota sit naturaliter absq; admiratiōe: et q̄ effectus maleficiales possunt aliq̄ mō dici miracula: inquātum notitiam humanam excedūt: patet ex seipsis: cū naturaliter nō fiunt: patet ⁊ per omnes doctores p̄sertim Augustinū in libro. lxxxiij. q̄stionū: vbi dicit. Q̄ magicis artibus fiūt miracula plerūq; similia illis miraculis que fiūt per seruos dei. Et iterū in eodē dicit. Magi faciūt miracula p̄ priuatos p̄tractꝰ boni christiani p̄ publicā iusticiā: mali christiani p̄ signa publice iusticie que oīa sic declarātur. Nā iusticia diuina est in toto vniuerso: sicut lex publica
D in ciuitate. Uirtꝰ autē creature cuiuslibet in virtuoso se habet: vt virtꝰ alicuius priuate psone in ciuitate. Ideo boni christiani: inquātum per diuinam iusticiā miracula faciūt: dicūtur facere miracula per publicam iusticiam. Magus autē: quia operatur ex pacto inito cum demōe: dicitur operari per priuatum p̄tractum: quia operatur per demonē: qui sua naturali virtute potest facere aliquid p̄ter ordinez nature create nobis note: per virtutem creature nobis ignote: et erit miraculum q̄ ad nos: sed nō simpliciter. quia nō pōt operari p̄ter ordinē totius nature create. et per omnes virtutes creaturarum nobis ignotarum. Sic em̄ solus deus dicitur facere miracula. Juxta illud. Tu es deus qui facis mirabilia magna solus. Mali autē christiani faciūt per signa publice iusticie: sicut inuocādo nomen christi: vel exhibendo aliqua sacramēta si cui placet inspiciat sanctum Thomam in prima parte. questione. cxj. articulo quarto. potest etiam attendere ea que in secunda parte operis capitulo sexto deducentur inferius. ¶ Consequenter q̄ nec per voces et verba concurrente virtute stellarum.

Oēmum q̄ nec ex vocibus q̄rumcunq; hominū cōcurrente quacunq; p̄stellatione super quascunq; imagines. Nam cū intellectus hominis huiꝰ dispositiōis est q̄ eius cognitio ex rebus causatur: cū intelligentē necesse sit fantasmata speculari. Nō est eius p̄ditio: q̄ ex sua p̄ceptiōe seu intellectuali operatiōe intrinseca vbi illam solā p̄ba exprimeret res ab extra habeat causare: aut q̄ p̄ceptio

A intellectus expressa p verba haberēt corpora immutare. Tales enī homines q talem haberēt virtutē: nō essent nobiscū vni⁹ speciei: ꝫ equinoce dicerētur homies. ¶ Preterea si dicat: qp illa efficiūt per ꝟba ꝓcurrēte virtute stellarū a natiuitate. Vnde ꝓtingit qp pre ceteris hominib⁹ dum proferunt ꝟba: qp per illa aliquid efficiūt: cum tamē alij etiam ꝓferentes eadem: nō possunt aliquam trāsmutationem efficere: quia virt⁹ stellarum a natiuitate eis nō deseruit. Patet ex precedētib⁹ illa esse falsa ex reprobatiōe trium errorum planetariorum genethliacorū et fatalē ordinem ponētium. ¶ Preterea cum verba exprimūt mētis ꝓceptum: et corpora celestia nō possunt imprimere intellectū: nec etiam eorū motores: nisi p se absq; motiōe corpor⁹ celestiū vellēt illumīare intellectū et hoc summō fieret ad opera bona: quia ad mala perpetrāda nō illuminatur intellectus: sed obumbratur: q̄d nō est officium bonorum spirituum: sed malorum. Ideo patet qp si eorum verba aliq̄d efficiūt: ꝟ nō est vigore alicuius corporis celestis. sed assistētia alicui⁹ virtutis intellectiue que etiā et si sit bona fm naturam: nō tamē pōt esse bona fm voluntatem inquātum semper ad malum machinatur. et talis erit demon vt supra ostensum est. Et qp nec per imagies possint talia efficere quasi corpora celestia sup ipsas aliquid influerēt: quia huiusmodi imagines quātumcūq; caracteribus ⁊ figuris sunt insignite sunt effect⁹ hominis operātis per artem. Celestia autē corpora effectus causant naturales:
B cuiusmodi nō sunt effectus maleficor qui dicūtur maleficiales: vtpote in malum creaturarum preter cōsuetum ordinem nature ꝓsilientes. vnde nihil ad ꝓpositum. ¶ Preterea supra ostensum est etiā: qp duplices sunt imagies: astrologice et magice: que etiā ad bonum aliquod priuatum obtinēdum: et nō ad corruptionē ordinātur. Maleficor autē imagines sunt omnino alteri⁹: cum semper ad nocumētum creaturarū et ex demonū iussu ad aliquem locū occulte reponūtur: vt desup ambulātes aut dormientes ledātur: vt ipse malefice fatētur. vnde ⁊ ab ipsis demonibus efficiūt quicq̄d causant: ⁊ nō ex corpor⁹ celestium influentijs. Ad argumenta. ¶ Ad primum dictum Augustini est intelligēdum: qp causa depuatiōis homis redit ad hoīs voluntatē sicut ad causaz effectū pficientē: que ꝓprie dicit esse causa: nō sic autē est causa effectū pmittētem vel disponētem vel ꝓsiliantē: aut p̄cipientē quib⁹ modis sc̄z ꝓcilliatiue: dispositiue ⁊ p̄ceptiue diabol⁹ dicit causa peccati ⁊ deprauatiōis. Deꝰ aūt solūmō permissiue q̄ mala pmittit ꝓpter bona. Iurta Augm̄. in enchir. Diabol⁹ aūt disponit interi⁹ suggerēdo psuadet iteri⁹ ⁊ exteri⁹ acri⁹ stimulādo. Precipit aūt bis q̄ ei totalit̄ se subdiderī: vt sūt maleficī: q̄b⁹ nō est op⁹ interi⁹ instigari: ꝫ tm̄ exteri⁹ ⁊c̄. Et p ꝟ etiā ad secūdum: qp q̄libet est causa sue malicie directe intelligēdo ⁊ ad ꝓbatiōes patet eadem responsio: quia licet repugnat libero arbitrio: moueri per modū p̄cipientis: nō aūt per modū disponētis. ¶ Ad tertiū. Mot⁹ ad ꝟtutes aut ad vicia dispositiue possunt causari ab influētijs corpor⁹ ce-

¶ lestiū et capiť mot⁹ pro q̄dā naturali inclinatiōe ad virtutes hūanas et vicia: opa autē maleficorū q̄a excedūt cōmunē ordinē nature: ideo illis influētijs subiacere nō possunt ¶ Ad quartū idē patet: q̄a sunt cause humanorū actuum corpora celestia: ꝛ illa opa nō sunt humanit⁹ adinuēta. ¶ Ad quintū: q̄ motores orbiū possint imp̄mere in aīas si intelligať immediate sic imp̄mūt illuminādū ad bonū et nō ad maleficia vt supra tactū est. Si aūt intelligať mediāte: tūc iuxta influētiam corporū celestium imprimūt indirecte ꝛ dispositiue. Ad sextū. hoc q̄ demōes ad certa augmēta lune homies veraūt cōtingit propter duo. Primo q̄dem ad hoc vt infamēt creaturā dei scz lunā vt Hiero. et Chrisosto. dicūt. Secūdo: quia nō possint opari nisi mediantibus naturalib⁹ virtutibus vt supra dictū est. Ideo cōsiderāt corporū aptitudines ad effect⁹ inducendos. et q̄a cerebrū est humidissimū omniū partiū corporis. vt Aristo. dicit ꝛ naturales omnes. Ideo maxime subiacet operationi lune: que ex sua ꝓprietate habet mouere humores. In cerebro aūt perficiūtur vires animales: ꝛ ideo demōes sm certa augmēta lune ꝓturbant homīs fantasiam quādo considerāt cerebrū ad hoc dispositū. Ad aliud: q̄ demones aduocati in certis cōstellatiōibus aduenīūt. faciūt ꝓpter duo. Primo vt homies in hūc errorē inducāt q̄ credūt aliq̄d numē esse ī stellis. Secūdo: q̄a cōsiderāt sm aliquas cōstellatiōes materiā corporalē magis esse dispositā ad effect⁹ pro q̄bus aduocātur. Ad tertiū: q̄ sicut dicit Augustin⁹. xxx vj. de ciuitate dei. Per varia genera lapidū herbaruꝫ D lignorū animaliū carminū ꝛ instrumētoꝝ musicorū demones allicīūtur nō vt aīalia cibis: ꝛ et spirit⁹ signis: inquātū scz hec eis exhibētur in signū diuini honoris cui⁹ ipsi sunt cupidi. Tamē q: sepe obiciť q̄ demones possunt impediri p herbas ꝛ harmonias a vexatiōe hominū: vt in argumēto allegať de saul p harmoniā citharis. vnde nituntť defendere q̄ aliq̄ possent effect⁹ maleficiales ꝓducere p certas herbas ꝛ occultas causas absq̄ auxilio demonū: tñmodo ex influētia corpoꝝ celestiū q̄ plus possunt imp̄mere in huiusmodi res corporales ad effect⁹ corporales q̄ in ipsos demōes ad ꝓducēdū huiusmodi effect⁹ maleficiales. Ideo latius cū sit respōdēdū est aduertēdum q̄ herbe vl' harmonie nō possunt sua naturali virtute totaliter excludere vexationē qua diabol⁹ possit homīnē vexare si sibi p̄mitteret a deo vel angelis bonis: possunt tamē illā vexationē mitigare. ꝛ ita parua posset esse vexatio illa q̄ possent illā penitus excludere. ꝛ hoc facerēt nō agēdo in ipsum demonē: cū sit spirit⁹ separat⁹ in quē nō potest naturaliter agere q̄d cūq̄ corp⁹: ꝛ agēdo in ipsum vexatū a demōe. Dīs em̄ causa limitate virtutis ꝓducere pōt effectū intēsiorē in materiā dispositā q̄ nō dispositā: cui ꝛ ꝓsonat illud philosophi. ij. de aīa. Actus actuoꝝ sunt in patiente ꝑ dispositō. Demon aūt est agēs limitate virtutis. ergo vexationē intēsiorē facere pōt diabolus in homīe dispositō ad illā vexationē siue ad illud ad quod diabolus intēdit adducere q̄z in homīe dispositiōis cōtrarie. Puta diabolus

A potest vexare intẽsius passiõe melãcolica hominẽ dispositum ad illam quam hominem ꝓtrarie dispositiõis. Certum est autem: ꝙ herbe ⁊ harmonie multum possunt immutare dispositionẽ corꝑis. et ex ꝓsequẽti motus sensualitatis: hoc patet de herbis cum q̃dam inclinãt ad letitiã q̃dã adtristitiã et sic de alijs. Hoc etiã patet de harmonijs ꝑ phñ. vij. politicoꝝ. vbi vult ꝙ diuerse harmõie habẽt ꝓuocare diuersas passiones in homĩe. Hoc etiam refert Boetius in musica sua. et auctor de ortu sciẽtiarum: vbi loquẽs de vtilitate musice dicit: ꝙ valet ad curãduꝫ vel alleuiandum diuersas infirmitates, ⁊ ita patere potest ꝙ ceteris paribus fit vexatio debilior. Non autem video q̃mõ herbe vel harmonie possint in homine dispositionem aliquã causare: ꝓpter quam hõ nullo mõ posset a demõe vexari: si tamẽ permitteretur: quia Diabolus mouẽdo solum motu locali vapori ⁊ ipsos spiritꝰ inordinato motu posset hominem multum vexare. Herbe autem vel harmõie nullam dispositionẽ causare possent in homine sua naturali virtute per quam ꝓhibetur demon predictam cõmotionem facere. Cõtingit tamẽ quãdoq; ꝙ diabolo nõ permittit hominem vexare: nisi vexatiõe ita parua ꝙ per aliquã fortem dispositionẽ ad ꝓtrarium tolleretur totaliter. et tunc alique herbe vel harmõie possent corꝑus hominis ita ad cõtrarium disponere: ꝙ illa vexatio totaliter amoueret. verbi gratia. Diabolus quãdoq; posset hominẽ vexare vexatiõe tristicie ita debiliter ꝙ ꝑ aliquas herbas vel
B harmonias q̃ haberent causare dilatationẽ et diffusionem spirituum q̃ sunt motus ꝓtrarij tristicie totaliter amoueretur illa tristicia. Q̃ autez Augustinus libro. ij. de doctrina christiana. ꝓdemnat ligaturas ⁊ q̃daz alia de quibus ibi diffusius scribit: hoc attribuẽs arti magice. hoc est quãtum ad illud q̃d nõ possunt sua naturali virtute. q̃d patz ex hoc q̃d dicit sic. Ad hoc genus pertinẽt omnes ligature atq; remedia que medicorum cõdemnat disciplina. In quo satis patet ꝙ illa ꝓdemnat quãtum ad vsum respectu cuius nõ habẽt aliquam efficaciam ex sua naturali virtute. Quãtum autem ad illud quod. j. Regum capitulo. vj. habetur. Q̃ saul qui vexabatur a demõe: alleuiabatur quãdo Dauid cytharam percutiebat coram eo: ⁊ ꝙ spiritus malus recedebat ⁊c. Sciẽdum ꝙ bene verum est ꝙ per tactum cythare virtute naturali illius harmonie alleuiabatur aliquãtulum afflictio Saulis: inquantum illa harmonia aliqualiter dulcorabat appetitum eius per auditum: per quam dulcorationem reddebatur minus aptus ad illam vexationem. Sed ꝙ spiritus malus recederet quando Dauid citharizabat: hoc erat ꝓpter vim crucis quod satz expresse dicitur in glosa: vbi sic dicitur. Erat Dauid in canticis musicis eruditus diuersorum sonorum rationabilis moderatusq; concentus. Unitatem essentie significat que variis modis q̃ti die resonat. Dauid malignum spiritum in cithara compescuit: nõ quia tanta esset vis in cithara: sed in signo crucis qui in ligno crucis et cordarum extensione. i. venarum gerebatur q̃ iam tũc demões effugebat.

C Sequit quo ad ipsas maleficas demonib⁹ se subiicientibus. Et est secundum membrum. Questio .VI.

QUo tertia t annexa difficultate q̄ ad ipsas maleficas demonibus se subiicientib⁹ plura super modū aggrediendi huiusmodi spurcitias possunt difficultari. Primo ex parte demonis t corporis ab eo assumpti: ex quo elemento fit illud formatum. Secūdo ex parte actus: an semp cum influxiōe seminis ab altero recepto. Tertio ex parte tēporis et loci. an potius in vno tempore q̄ in altero exerceat. Quarto: an visibiliter quo ad circūstantes se agitat. Ex parte mulierum: an tantūmodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreantur a demonibus frequētantur. Secūdo: an ille que ab obstetricibus tempore partus demonib⁹ offeruntur. Tertio: an remissi or fit in talibus ipsa venerea delectatio. Ad que omnia ad p̄sens cū non fit respondēdum: eo q̄ tm̄modo generalitati istudem⁹. et in secūda parte operis illa singula p eorum opera explanātur: vt patebit in .iii. cap̄. vbi de singulis modis fiet mentio. Ideo ad secūdum principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus pfidie inuenit ampli⁹ q̄ in viris. Et erit q̄stio prima generalis quo ad cōditiones generales mulieruz. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniūtur superstitiose et malefice. Tertia singularis quo ad ipsas obstetrices que omnes alias in malicia excedunt.

D Quo ad primum: cur in sexu tam fragili mulierum: maior multitudo maleficarum reperitur q̄ inter viros: et quidem in contrarium argumenta deducere nō expedit: cum ipsa experientia preter verborum t fidedignorum testimonia talia facit credibilia. Dicamus sexum non despiciendo in quo deus semper magna fecit fortia: vt cōfundet q̄ diuerse a diuersis super hec assignantur rationes. Semper tamen in principali concordantes: vnde t pro mulieruz auisamento ipsa materia bene est predicabilis affectantq̄ audire: vt experientia sepe docuit: dummodo discrete ꝓponatur. Nam aliqui doctores hanc rationem tradunt. Dicunt enim tria esse in rerum natura. lingua. ecclesiastic⁹ et femina: que medium in bonitate aut malicia tenere nesciunt: ꝯ vbi limites siue ꝓditionis excedunt: vbi q̄ndam apicem t supremum gradū in bonitate aut malicia vendicāt. In bonitate quidē quando a bono regūtur spiritu: vnde et optima sunt. In malicia vero quādo a malo spiritu regunt: vnde t pessima efficiūtur. De lingua enī patet cū eius ministerio plurima regna fidei Christiane sunt subiugate. vnde et apostolis Christi in igneis linguis spiritussanct⁹ visus est. Patet t in alijs sapientib⁹ predicatoribus quotidie lingua canū: vulnera t vlcera languētis Lazari lingentes. Iuxta illud. Lingua canū tuorum ex inimicis animas eripientes. Vnde t dux t pater p̄dicatorum ordinis in figura catuli latrātis et accensam faculam in ore gestantis p̄monstratus est vt suo latratu vigz ad p̄sens habeat lupos hereticos arcere a gregibus

A ouium Christi. Patet ꝛ ex q̄tidiana experientia: q̄ vni⁹ viri prudētis lingua interdū infinitoꝝ hominū strages prepedit: propter q̄ nō immerito in eius commendationē. Salo. puer. x. plura cecinit. In labijs sapientis inuenit sapientia. Et iterū. Argentū electū lingua iusti. cor impiorum p̄ nihilo. Iterū. Labia iusti erudiūt plurimos. q̄ autē indocti sunt in cordis egestate morietur. Cui⁹ causa ibidē. x vj. subdit: quia homis est p̄parare animū et dei gubernare linguā. De mala vero lingua inuenies Eccli. xxviij. lingua tertia multos cōmouit ꝛ dispersit illos a gēte in gentē: ciuitates munitas destruxit et domos magnatoꝝ effodit. Et dicit lingua tertia eoꝝ qui inter duas partes ꝓtrarias incaute vel maculose loq̄tur. De secūdo scz ecclesiasticj intellige clericos et religiosos in vtroq; sexu. Crisō. sup illud. Eiecit vēdentes ꝛ emētes de tēplo. Sicut omne bonū a sacerdotio: ita omne malū ab eo egredit. Hiero. ī epla ad Nepotianū. Negociatorē clericū: ex inope diuitē ex ignobili gloriosum quasi quādam pestē fuge. Et beat⁹ Bernhard⁹ omelia. xxiij. super Canti. loquēs de clericis dicit. Si insurgeret aptus heretic⁹: mitteret foras ꝛ arescceret: si violētus inimic⁹: abscōderent se forsitan ab eo boni. Nunc vo quomō abijcient aut q̄modo abscōdent se. Omnes amici ꝛ tamen oēs inimici: oēs domestici ꝛ nulli pacifici: oēs ꝓximi et oēs que sua sunt q̄runt. Et alibi. Nostri plati facti sunt Pilati: nostri pastores facti sunt tonsores. Et loquit etiam de prelatis religiosoꝝ: qui onera
B grauia inferioꝝ⁹ imponūt: digito autem suo minimo nō tangerent. Et Gregoriꝰ in pastorali dicit. Nemo amplius in ecclesia nocet: q̄ qui pensē agens nomē vel ordinē sanctitatis habēt. delinquētem nanq; huc: redarguere nullus p̄sumit: ꝛ in exemplū culpa vehemēter extēditur: quādo ꝓ reuerētia ordinis: peccator bonoraf. De religiosis etiā dicit beatus Augustin⁹ ad Vincentium donatistā. Simpliciter fateor: charitati vestre coꝛā domio deo nostro: q̄ testis est sup animā meaz ex quo deo seruire cepi: quoniā difficile expert⁹ sum peiores sicut ꝛ non meliores: q̄ qui in monasterijs defecerūt aut p̄fecerūt. De mulieruz vero malicia dicit Eccli. xxv. Nō est caput nequius sup caput colubri: ꝛ nō est ira sup iram mulieris. Cōmorari leoni ꝛ draconi plus placebit: q̄ habitare cū muliere nequā. Et inter plura que sequūtur ꝛ precedūt ibidem de muliere nequā concludit. Breuis est omnis malicia sup maliciam mulieris Hinc Cryso sup Math. xix. Nō expedit nubere. Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica: ineffugabilis pena: necessariū malū: naturalis tentatio: desiderabilis calamitas: domesticum periculū: delectabile detrimentū: malū nature bono colore depicta: ergo si dimittere illā peccatū est. cū oporteat tenere. iam vo tormētum necessariū est: vt aut dimittentes adulteria faciam⁹: aut q̄tidianas pugnas habeam⁹. Tulli⁹ denicq; ī. rhetorice dicit. Viros ad vnū q̄dq; maleficū singule. i. plures cupiditates impellūt mulieres ad oīa maleficia cupiditas vna ducit: multitudinē eñ vicioꝝ oīm fundamentū est auaricia. ꝛ Sene. in suis tragedijs. Aut

C amat aut odit mulier nihil tertiū dediſſe eſt. flere femina eſt mēdacium Duo genera lachrimaꝝ habētur in oculis feminaruꝫ: veri doloris vnū inſidiarū aliud: mulier cū ſola cogitat mala cogitat. De bonis aūt mulieribus tāta laus eſt: vt etiā beatificaſſe viros legāt̄ t ſaluaſſe gētes terras t vrbes. Patet de Judith Delbora t Heſter. Hinc Aplus. j. ad Corinthios. vij. Si q̄ mulier habet virū et hic p̄ſentit habitare cū illa: nō dimittat vir: ſanctificat⁹ eſt enī vir infidelis p mulierē fidelē. Ideo Eccli. xxvi. dicit. Mulierꝫ bone beat⁹ vir: nūerus enī annoꝝ duplex. Multa ibi narrat laudabiliſſima p totū pene capitulū de excellētia bonarū. Et puer. vltimo. De mulieri forti: q̄ oīa etiā in nouo teſtamēto in feminis claruerūt: vt in virginib⁹ et alīs ſanctꝫ feminis q̄ p̄fidas gentes t regna ab idolatrie cultu ad chriſtianā religionem deduxerūt. Si q̄s inſpicere velit Vincētiū in ſpeculo hiſtoriali li. xxvj. ca. ix. de regno Vngarie p̄ gillā chriſtianiſſimā. Et de regno Frācoꝝ p lotharidē virginem t clodoneo deſpōſatā inſpiciat t mira inueniet. Vnde q̄cunq; virtuperatiōes legūt̄ in ꝓcupiſcētiam carnis interp̄tari poſſunt: vt ſemp mulier p carnis ꝓcupiſcētia intelligat. Juxta illud. Inueni amariorem morte mulierē: et bona mulier ſubiecta carnis ꝓcupiſcētia. Sunt et alīs alias rōnes aſſignātes: cur in maiori multitudine reperiātur femine ſuꝑſtitioſe q̄ viri: t dicūt eſſe tres cauſas. Prima eſt: q̄a pne ſunt ad credendū: et q̄a principaliter demō q̄rit corrūpere fidē: ideo poti⁹ eas aggredit. Vnde t Eccle. xix. Qui cito credit leuis eſt cordis t minorabit
D Secūda cā eſt: q̄a a natura ꝓp̄ fluxibilitatē cōplexiōis faciliorꝭ ſunt impreſſiōis ad reuelatiōes capiēdas p impreſſionē ſeparatoꝝ ſpirituū: q̄ cōplexiōe etiā cū bene vtūtur multū bone ſunt: cū male peiores ſunt Tertia cauſa: q̄a lubricā habēt linguā: et ea q̄ mala arte ſciūt eis cōpatribus feminis vir celare poſſunt: ſeq; occulte: cū vires nō habeant: per malefica vindicare q̄rūt faciliter. vnde Eccli. vt ſup̄. Cōmorari leoni et draconi plus placebit q̄ habitare cū muliere nequā: breuis oīs malicia ſuper maliciā mulieris. Itē pōt et addi illa: cū fluxibiles ſunt ficut t faciunt. Sūt et tertij alias rōnes aſſignātes: q̄s p̄dicatores caute debēt ponere t dicere: q̄ ly in veteri teſtamēto ſcripture vt plurimū mala loquātur de mulierib⁹ et hoc ꝓpter primā p̄uaricatricē mulierē. ſ. euam et imitatrices ei⁹: tamē ex poſt in nouo teſtamēto ꝓpter mutationē nominis vt eua in aue. Et vt ait Hiero. Totum q̄d intulit mali maledicto eue: totū abſtulit benedicto marie. Vnde pluria t ſemp laudabilia ſunt de ipſis p̄dicāda. Sed q̄a adhuc modernis tēporib⁹ hec p̄fidia ampli⁹ in mulieribus q̄ in viris inuenit: vt ipſa experientia docet: curioſi⁹ cauſam inueſtigādo vltra p̄miſſa dicere poſſum⁹: q̄ in omnib⁹ viribus tam anie q̄ corporis cū ſint defectuoſe: nō mirū ſi plura maleficia in eos q̄s emulant fieri ꝓcurāt: quātum enī ad intellectū ſeu ad intelligēdum ſpūalia alterius videtur eſſe ſpeciei a viris: cui auctoritas t ratio cū varijs ſcripture exēplis alludit. Therētius ait. Mulieres ferme vt pueri leui ſen-

A tentia sunt. Et lactātius. iij. institutionū. Munch aliquā mulierē philosophiā sciuisse nisi temestes. Et puer. xj. quasi describēs mulierē dicit. Est circulus aureus in naribꝰ suis mulier pulchra et fatua. Ratio naturalis est. qa plus carnalis viro existit: vt patet in multꝫ carnalibꝰ spurcitijs q etiam defectꝰ notātur in formatiōe prime mulieris cū de costa curua formata fuit: id est de costa pectoris q est torta ꝛ quasi ptraria viro. Ex quo defectu etiā pcedit qꝺ cū sit animal imperfectū: semp decipit. Propter quod semp decepit. Catho. Instruit insidias lachrimis dū femina ploꝛat. Et illud. Dum femina ploꝛat virū decipere laboꝛat. Patet in vxoꝛe Sampsonis: q multum infestās eum ad declarandum sibi problema ppositum: sodalibꝰ ab eo expositum eis reuelauit ꝛ sic decepit. Patet in prima muliere qꝺ ex natura minoꝛē habēt fidem cum dixit serpenti interrogāti: quare nō ederēt de omni ligno paradisi: respondit. de omni tē. ne forte moꝛiamur. in quo ostēdit se dubitare et fidem nō habere ad verba dei: que omnia etiā ethimologia nominis demonstrat. Dicit enim femina fe. et min⁹: quia semp minoꝛē habet ꝛ seruat fidem: et hoc ex natura quo ad fidelitatē. licet ex gratia ꝛ natura fides in beatissima virgine Maria nūqꝺ defecerat: cū tamē in omnibus viris defecisset tēpoꝛe passionis Christi. Mala ergo mulier ex natura cū citius in fide dubitat: etiā citius fidē abnegat: quod est fundamētum in male
B ficis. Quātum deniq ad aliā potētiam anime scz volūtatem ex natura cum odit aliquē quem pꝛius amauit: tūc estuat per irā et impatientiā: et sicut maris estus semp bullit ꝛ currit: sic talis est tota impatiēs. Alludit huic rationi auctoꝛitas diuersa. Eccli. xxv. Non est ira sup irā mulieris. Et Seneca tragedia. viij. Nulla vis flāme tumidiq venti tanta nec teli metuēda toꝛti quāta cum pꝛunꝫ viduata tedis ardet ꝛ odit: patet in muliere q false accusauit Joseph ꝛ incarcerari fecit: qa noluit sibi in scelus pꝛsentire adulterij. Gen. xxx. Et reuera potissima causa deseruiens in augmētum maleficarū: est doloꝛosum duellū inter maritoꝛes ꝛ nō maritatas feminas ꝛ viros: immo ꝛ inter ipsas femīas etiā sanctas quid tūc de ceteris. Vides enī in Genesi: quāta fuit impatientia ꝛ inuidia Sare ad Agar postq cōcepit. Genesis. xxj. Quāta Rachel ad Lyā pꝛopter filios quos nō habebat Rachel. Genesis. xxx. Quāta anne ad Fenennam fecūdam ipsa sterili existēte. j. Regum. j. Quāta Marie ad Moysen. Nūeri. xij. Unde murmurauit ꝛ detraxit Moysi: ppter quod et lepra pcussa. Quāta Martbe ad Magdalenā: ipsa sedēte ꝛ Martha ministrāta. Luce. x. Unde ꝛ Eccli. xxv vij. Tracta cū muliere de his que emulat: quasi dicat: nō est tractādum cum ea: qa semper emulatio: id ē inuidia est in mala muliere. Et q inter se sic agitātur: quāto magis aduersus viros. Quare etiā vt narrat Valerius. Forone⁹ rex Grecoꝝ die qua moꝛtuus est dixit Leoncio fratri suo. Ad summam felicitatē nihil mihi deesset: si mihi semper vxoꝛ defuisset. Cui Leoncius. Et quomodo vxoꝛ obstat felicitati. Et ille. Mariti hoc omnes sciunt. Et Socrates

C philosophꝰ interrogatus si ducēda esset vxor. respōdit. Si nō capies solitudo arbitrās excipiet hic generis interiꝰ hic heres alienꝰ. Sed si ceperis illa ꝓpetua sollicitudo ꝓquestus querulaꝝ dotis exprobratio affinium graue supcilium garrula socrus lingua successor alieni matrimonij incertus liberorū euentus. hec dixit vt expertus. Nam vt ait Hieronymus cōtra Jouinianum. Hic socrates duas habuit vxores quas ingēti patientia sustinens nō potuit tamen ab earū contumelijs clamoribus ⁊ vituperationibꝰ liberari. Unde quadā die ipsis querulātibus contra eū vt ipse domū egressus vt earum molestias euitaret ⁊ ante domū sederet proiecerūt ille mulieres sup eum aquam immūdam super quo ipse non perturbatꝰ: quia philosophꝰ ait. Sciebā ꝙ post tonitrua pluuie sequerentur. Et de quodam legitur cuiꝰ vxor submersa erat in fluuio: ꝙ cum quereret cadauer eiꝰ ad educendū de aqua ibat per fluuium ꝓtra aquaz: et interrogatꝰ causam cū res graues descendant infra ⁊ non supra: quare quereret cōtra aquam. respōdit. Mulier ista in vita semper fuit contraria dictis ⁊ factis siue mādatis meis: ideo quero contrario modo si forte etiam mortua contrariam voluntatem vltra consuetum tenuisset. Et quidam sicut ex primo defectu intelligentie abnegationem fidei facilius incurrunt. Ita ex secudo scilz inordinatis affectionibus et passionibus varias vindictas querunt excogitant ⁊ infligunt siue per maleficia siue alijs quibuscunq; medijs. Unde non mirū tantam multitudinem
D maleficarum in hoc genere existere. Quātum insuper defectum in memoratiua potētia: cum hoc sit in eis ex natura vicium: nolle regi: sed suos sequi impetus sine quacūq; pietate: ad hoc studet et cuncta memoria disponit. Unde Theophrastus. Si totam domū ei commiseris seruiendum est: et si aliquid tuo arbitrio reseruaueris etiam minimū vel magnum: fidem sibi adhiberi nō putabit ⁊ iurgia concitabit: ⁊ nisi cito consuleris: parat venena: aruspices ⁊ ariolos consulit: ecce maleficia. Sed quale sit dominium mulierum: andi Tullium in paradoxa. Numquid illeliber est cui mulier imperat: leges imponit: prescribit iubet vetat quod ei videtur: nec illi imperāti aliquid negare potest vel audet. Ego istum nō modo seruum: sed nequissimum seruorū appellandum puto licet amplissima familia natus sit. Unde ⁊ Seneca in persona furiose medee. Quid amodo cessas sequere felicem impetū: pars ista vltionis qua gaudes quotta est ⁊c. vbi multa ponit: ostendens ꝙ mulier nō vult regi: sed suo impetu procedere etiam in damnū suum: sicut de multis legitur mulieribus: que vel ob amorem vel dolorem: quia vindictas facere non potuerunt: seipsas occiderūt: sicut ⁊ de Laodice narrat Hieronymus super Danielem: que existens vxor regis Antbiochi regis syrie: zelans ne plus amaret Beronicē quam etiam habebat vxorem: Beronicem ⁊ filium eius ex dicto Antbiochi prius fecit occidi: ⁊ post seipsaz veneno occidit. Unde quia non vult regi ⁊ suo impetu procedere. Ideo Chrisostomꝰ non immerito dicit. O malū omni malo peius: mulier ma

A la siue illa pauper sit siue diues. Si essi vxor diuitis sit: nō cessat nocte
z die virum calidū stimulare sermonib⁹ blanda nequiter: z importuna
violenter. Si vo pauperē virum habet: ipsum quoq; ad iracūdiam z ri-
xas incitare non desinit. Et si vidua sit ipsa p semetipsam oēs despicit
passim: z ad omnē audaciam spiritu supbie inflāmatur. Queram⁹: inue
nimus fere oia mūdi regna propter mulieres fuisse euersa. Primum essi
q; fuit regnū felix: scz Troie propter raptū vnius femine scz Helene de
structum est: multis milib⁹ grecoz occisis. Regnū Judeoz multa ma
la et exterminia habuit ppt̄ pessimā reginā Jezabel z filiā eius Atha-
liam reginā in regno Jude: q occidi fecerat filios filij: vt eo mortuo ip-
sa regnaret: z vtraq; occisa. Regnū Romanoz multa mala sust inuit p-
ter Cleopatrā reginā egipti pessimam mulierē. Et sic de alijs. Unde nō
mirum si mūdus iam patit ob malitiā mulierū. Demū inspiciendo cor
poris ipsi⁹ carnalia desideria. Unde innūera nocumēta vite humane cō
tinguntur: vt merito cū Catone vticensi dicere possim⁹. Si absq; femina
posit esse mūdus: cōuersatio nostra nō esset absq; dīs. cū reuera si mul
erum nō essent nequicie: etiā tacendo de maleficis: ad huc ab innūeris pe-
riculis mūdus remaneret exoratus. Valeri⁹ ad Rufinū. Chimerā mul
erem esse nescis: z scire debes: q; mōstrum illud trifforme insigni venus
statur. facie leonis olentis maculatur: ventre capre: virulenta cauda vi-
B pere armat. vult dicere. Qz aspect⁹ eius pulcher: tact⁹ fetid⁹: cōuersa-
tio mortifera. Audiam⁹ et aliā pprietatē per vocē. Nam sicut est men-
dax in natura: sic et in loquela. Nam pūgit: z tamē delectat. vnde z ea
vox cantui syrenaz assimilat: que dulci melodia transeuntes attrahit:
et tandem occidūt. Occidūt quidem: quia ex marsupia euacuant: vires
auferūt: et deum pdere cogunt. Iterū Valerius ad Rufinū. Hec loquēs
placet delectatio z pungit delictū: flos veneris rosa est: q̄a sub eius pur
pura multi latitant aculei. Prouer. v. Mitidi⁹ oleo guttur eius. i. locu-
tio: nouissima ei⁹ amara quasi absinthium. Audiam⁹ et aliam in ei⁹ in-
cessu statu z habitu: ibi est vanitas vanitatū. Non est homo in mūdo q̄
tantū studet placere deo benigno: quantū mulier etiaz mediocris suis
vanitatib⁹ studet hoibus placere. De q̄ exēplū in vita pelagie qū dedi-
ta mundo discurrebat p antiochiā ornata nimis: quā sctūs pat̄ nomi⁹
noīe vidēs flere cepit: z dixit sociis: q; toto tēpore vite sue tantā dilige-
tiā nūq; adhibuerat deo placere tē. q̄ demū orationib⁹ ei⁹ cōuersa est.
Hec est de q̄ Eccli. vij. et de q̄ iam ecclesia lamētatur: ppt̄ ingentē mul-
titudinē maleficarū. Inueni amariorē morte mulierē: que laque⁹ est ve-
natoz: sagena cor ei⁹: vincula sunt man⁹ ei⁹: q̄ placet deo effugiet illā:
qui autē pctōr est capiet ab ea. Amarior est morte. i. diabolo. Apocal.
vj. Nomē illi⁹ mors. Nā iz diabol⁹ duxit Euā ad peccādū: eua tñ sedux
it Adā. Et sicut peccatū Eue nō induxisset nobis mortē anie z corporis:
nisi subsecuta fuisset culpa ī Adā ad quā induxit Eua z nō diabol⁹ ideo
amarior morte. Iterū amarior morte: q; p naturalis z iterimit tñ cor-

C pus: sed peccatū a muliere inchoatum occidit animā: priuādo gratiam et corpus similiter in penam peccati. Iterum amarior morte: qa mors corporalis est inimic⁹ manifestus ⁊ terribilis: sed mulier inimic⁹ blandus et occultus. Et ideo amarior ⁊ periculosior laqueus iam nō dicitur venatorū: sed demonum. qa iam capiūtur homines nō solum per carnalia desideria eas vidēdo audiendo: cum earū facies sit ventus vrens et vox serpentis sibilus. Juxta Bernhardū. Verum etiā innumeros maleficiendo homines ⁊ iumēta. Sagena dicit cor eius: id est inscrutabilis malicia que in cordibus earū regnat. Et manus sunt vincula ad detinēdum: vbi manū ad maleficiendum creaturam apponūt: tunc diabolo cooperante hoc efficiūt quod pretendūt. Concludam⁹. Omnia p carnalez cōcupiscētiam que quia in eis est insatiabilis. Prouerbio⁹ penultimo. Tria sunt insatiabilia ⁊c. et quartū quod nunq̄ dicit sufficit scz os vulue. Unde ⁊ cū demonibus causa explende libidinis se agitāt. Plura hec deduci possent: ꝫ intelligētib⁹ satis apparet nō mirū q̄ plures reperiūtur infecti hereſi maleficoꝝ ꝫ maleficarū vt a potiori fiet denominatio. Et benedict⁹ altissimus q̄ virilem a tāto flagitio vsq̄ in psens sic pseruat in q̄ vtiq̄ cū pro nobis nasci ⁊ pati voluit: ideo ⁊ ipsum priuilegiauit.

D Quo ad secūdum: cuiusmodi mulieres pre ceteris inueniūtur superstitiose ⁊ maleficijs infecte. Dicendum q̄ ex p̄cedenti questione patuit. q̄ quia tria generalia vicia scz infidelitas: ambitio ⁊ luxuria precipue in malis mulieribus regnare videntur. Ideo ille pre ceteris maleficij intendūt q̄ pre ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterū qz inf illa tria vltimū ampli⁹ p̄dominat ideo qz insatiabile ⁊c. ideo et ille inter ambitiosas ampli⁹ infecte sunt q̄ p explendis suis p̄uis ꝓcupiscentijs ampli⁹ inardescūt: vt sunt adultere fornicarie ⁊ magnatorum ꝓcubine ⁊ hoc ex septemplici maleficio: vt in bulla tangit venereum actum ⁊ cōceptus in vtero variis inficiendo maleficis. Primo mentes hominū ad inordinatum amorem ⁊c. immutando. Secūdo vim generatiuam impediendo. Tertio mēbra illi actui accomoda auferēdo. Quarto homines pstigiosa arte in bestiales formas mutādo. Quinto vim generatiuā quo ad femellas destruendo. Sexto aborsum ꝓcurādo. Septimo infantes demonib⁹ offerendo absq̄ alijs animalibus et terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt: de quibus in sequentibus tractabitur. sed a psens de nocumētis hominum dem⁹ rationes. Et prima cōclusio super eos quos maleficiūt ad amorem vel odium inordinatum. ⁊ post eadem materia p maiori intelligentia sub difficultate est discutienda. Conclusio autē hec est. Nam sanctus Thom̄. in. iiij. di. xxxiij de impedimēto maleficiali pertractans: sicut ostendit quare permittitur diabolo a deo maior potestas maleficij sup actus venereos bonis q̄ sup alios: rationes assignādo. Ita dicere a filij oportet q̄ he mlieres amplius infestāt q̄ his actib⁹ ampli⁹ defluūt. Dicit enim q̄ qz corruptio pcī

A prima ꝑ quam homo fact⁹ est seruus diaboli in nos per actū generantē
deuenit. Ideo maleficij potestas ꝓmittit diabolo a deo in ꝯ actu magis
ꝫ in alijs: sicut etiā in serpētibus magis ostēditur virtus maleficoꝝ vt
dicit ꝯ in alijs animalib⁹: quia per serpentē diabolus tanꝫ ꝑ suum in-
strumentū mulierem tentauit. Unde etiā vt postea subdit: licet matri-
moniū sit opus dei tanꝯ ab eo institutū: ad huc per opera diaboli inter
dum destruitur. Non quidē per violentiā: quia censeret sic fortior deo.
Sed ex diuina ꝓmissione procurādo impedimentū actus cōiugalis vel
temporale vel perpetuū. ex quib⁹ hoc quod experientia docet dicamus
ꝙ propter huiusmodi spurcitias explendas: tam erga se ꝯ et seculi po-
tentes cuiuscūqꝫ etiam status ⁊ cōditionis innūera maleficia ptractant
eorum animos ad mortē herum vel philocaptionē adeo immutādo vt
nulla cōfusione aut psuasione ab eis desistere valeant. Ex quib⁹ etiam ⁊
exterminiū fidei seu periculū intollerabile q̄tidie imminet: ꝙ eoꝝ ani-
mos immutare taliter sciūt ꝙ eis nullus nocumentum siue ꝑ se siue ab
alijs fieri ꝓmittāt: ficqꝫ quotidie crescūt. Et vtinā experientia nos mi-
nime edocuisset: immo ⁊ odia talia etiā in sacramēto matrimonij cōiun-
ctis suscitata ꝑ maleficia: et similiter ꝑ infrigidationes generatiue po-
tentie: vt nec redditionē nec exactionē debiti matrimonialis locum pro
prole habere valeant. Sed ḡa amor et odiū in anima existūt quā etiam
demō intrare nequit: ne alicui hec quasi incredibilia videant sub q̄stio-
B ne sunt discutiēda. cū etiā oppositā iuxta se posita magis eluceſcunt.

¶ Questio an malefici mentes hominū ad amorem vel odium valeant
immutare. Et est in ordine ¶ Questio. vij.

Queritur an demōes ꝑ ipsas maleficas mētes hominum ad
amorem vel odiū inordinatū immutare ⁊ incitare valeāt. ⁊
arguitur ꝙ nō ꝑm ꝓmissa. Tria sunt in homine. volūtas:
intellect⁹ et corp⁹. Primū de⁹ sicut habz ꝑ se regere: qz cor
regz in manu dñi: ita secūdū ꝑ angelū illustrare ⁊ ipsuz cor-
pus ꝑ influx⁹ celestiū corpoꝝ dirigere. Preterea intra cor
pora demōes nō possunt esse illa īmutādo: ergo min⁹ infra animā eius
potētijs odiū vel amorē immittēdo. Patet ꝓsequētia. qz ex natura ma-
iorē habēt potestatē sup corpalia ꝯ sup spūalia: ⁊ ḡdē ꝙ nō possunt im
mutare sup patuit in pleriscqꝫ locz: ḡa nullā formā substātialē vel acci-
dētalē inducere possunt: nisi adminiculo alicui⁹ alteri⁹ agētis: sicut etiā
q̄libet ali⁹ artifex. est etiā ad idē. ca. ex vj. q. v. epi in fine. Qui credit ali-
quā creaturā posse trāsmutari in meli⁹ vel in deteri⁹: nisi ab ipso oīm
creatore: infideli ⁊ pagano deterior est. Preterea oē agēs ex ꝓposito cogno
scit suū effectū. Si igit diabol⁹ posset mētes hominū īmutare ad odiū
vel amorē: posset internas cogitatiōes anīe videre: q̄d est ꝓ illud q̄d in
li. de eccliasticz dogmatib⁹ dī. Diabol⁹ iternas cogitatiōes nō pōt vi-
dere. Et itez ibidē. Nō oēs cogitatiōes nostre male a diabolo excitant
ꝫ aliq̄tiens ex nostri arbitrij motu emergunt. Preterea amor ⁊ odiū sunt

C circa volūtatem q̄ radicat in aīa. ergo nō possunt causari a diabolo q̄cunq; arte: tenet psequētia: quia illabi aīe: vt dicit Augustin⁹. Illi soli est possibile q̄ eaz creauit. Preterea si dicat ꝙ pōt mouere sensitiuas interiozes: et sic psequēter volūtatē nō valet: q̄a vis sensitiua est digniozꝫ vis nutriua. Sed diabol⁹ nō pōt fozmare actū virtutis nutriue vt fozmet carnē aut os: ergo etiā nō pōt causare aliquē actū interiozꝫ virtum aīe. Sed cōtra. Diabolus nō solū visibiliter: ꝫ etiā inuisibilit hominēs tētare dicit: hoc autē falsum esset: nisi interi⁹ circa animā t eius potētias aliq̄d causare posset. Preterea Damascenus in suis sentētijs. Oīs malicia t oīs immūdicia a diabolo excogitata sunt. Et dionysius iij. ca. de diui. no. Multitudo demnū: causa omniū malozū t sibi t aliꝭ est. Respōsio hic p̄ma danda est distinctio de causa: t secūdo q̄liter pōt interiozes potētias aīe immutare dicūtur sensitiue iteriozes. t sic tertio cōcludet p̄positū. Quo ad p̄mū cōsiderandū est: ꝙ causa alicui⁹ pōt aliquid dici dupliciter. Uno mō directe. alio mō indirecte. Indirecte quidē sicut cum aliq̄d agēs: causat aliquā indispositionē ad aliquez effectū: dicitur esse occasionaliter t indirecte causa illi⁹ effectus: sicut si dicat ꝙ ille q̄ secat ligna est occasio cōbustiōis ipsoz̄: et hoc mō dicere possum⁹ ꝙ diabolus est causa omniū peccatoꝝ nostroz̄: q̄a ipse inuestigauit p̄mū hominē ad peccādum: ex cui⁹ peccato psecuta est in toto genere humano quedam ꝓnitas ad oia peccata. Et sic intelligēda sunt
D verba Damascēni t dionysij. Directe autē dicit aliquid esse causa alicuius inqnātū operat directe ad illud: t hoc mō Diabol⁹ nō est causa omnis peccati. Nō em̄ oia peccata cōmittūtur diabolo instigāte: ꝫ quedā ex libtate arbitrij et carnis corruptiōe. Quia vt Origenes dicit. Etiā si diabol⁹ nō esset: homies haberēt appetitū cibi et venereoꝝ et huiusmodi. circa q̄ inordinatiōes multe cōtingūt: nisi p rōnem talis appetitus refrenet. Refrenare autē in ordine huiusmodi appetitū subiacet libero arbitrio. sup quē etiā diabol⁹ min⁹ habz poteſtatē. Sed qz p hāc distinctionē nō possum⁹ discernere q̄liter interdū amoz hereos seu philocaptio ꝓcurari pōt. Est viteri⁹ aduertēdū ꝙ diabol⁹ licet nō possit esse causa illi⁹ inordinati amoris directe cogēdo homīs volūtatē: pōt tamen esse p modū persuadētis. Et hoc iterū dupliciter: scz visibiliter et inuisibiliter. Uisibiliter sicut cū in aliqua specie homīs sensibiliter etiā apparet ipsis maleficis: t eis sensibiliter loquitur t persuadet peccarē: sicut tentauit p̄mos parentes in paradiso in specie serpētis. Christuz in deserto in aliqua specie ei visibiliter apparēs. Et quia nō est putandum ꝙ solū sic persuadeat hominē: quia seq̄retur ꝙ nulla alia peccata fierent ex instructiōe diaboli: nisi que diabol⁹ visibiliter apparēs persuaderet. Ideo dicēdum est ꝙ etiam inuisibiliter instigat hominem ad peccandum. quod quidem fit dupliciter: per modum persuasiōis t per modum dispositionis. Per modum persuasiōis: sicut cum ꝓponitur aliquid virtuti cognitiue vt bonum. et hoc pōt fieri tripliciter, q̄a vel

A proponitur ꝗtum ad intellectum: vel quantum ad sensum interiorē vel quantū ad sensum exteriorem. Quantum ad intellectum quidem: quia intellectus humanꝰ potest adiuuari ab angelico intellectu bono ad aliquid cognoscendum per modum illuminationis cuiusdam: vt Dionys. dicit. Ratio: quia sicut intelligere ſm pm est quoddam pati: ideo potest imprimere in intellectū aliquā speciem: vnde actus intelligēdi elicitur. Et si dicatur ꝙ diabolus etiam hoc facere posset sua virtute naturali que nō est diminuta: vt patet ex precedētibꝰ. Dicēdum ꝙ nō potest per modum illuminationis sed per modum psuasionis. Ratio: quia intellectus hominis est istius cōditionis: ꝙ quanto magis illuminatur: tanto magis cognoscit veꝝ: tāto magis potest sibi cauere a deceptiōe. Et quia hanc deceptionē diabolus finaliter intēdit: ideo quecūꝙ eius persuasio non pōt dici illuminatio: licet possit dici reuelatio inquātum per impssionem quandam in vires sensitiuas interiores aut exteriores vbi visibiliter persuaderet aliquid imprimere: vnde intellectualis cognitio persuaderetur ad aliquem actū exercendum: ꝙ qualiter fieri potest vicz vt in vires interiores aliquid imprimere possit: aduertendum est ꝙ quia corporalis natura nata est naturaliter mouere localiter a spirituali. Patet hoc in corporibus nostris que ab animabꝰ mouentur: similiter in corporibꝰ celestibus. Non est aūt apta nata formari ab ea immediate: ꝛ loquimur pcipue de formis a foris manēdo: nō ab informando: vnde oportꝫ ꝙ concurrat aliquod corpale agens: vt probatur in. viij. Metaphysice. Materia corpalis naturaliter obedit bono vel malo angelo ad motū localē quo stāte quia demones fic per motū localem semina colligere pūt ꝛ cōtingere seu adhibere aliqbꝰ effectibꝰ mirabiliꝫ facīēdis: vt de magis Pharaonis cōtigit vbi pduxerūt serpētes ꝛ vera aīalia: vbi debita actiua debitꝫ passiuis cōiūgebāt. Ideo ꝗcūꝙ ex motu locali materie corpali accidere pūt: nihil phibet p demones fieri nisi diuinitꝰ impediant. Quo iterū stāte si volumꝰ intelligere quō pōt fantasiā bōis ꝛ interiores potētias sensitiuas incitare ad apparitiōes ꝛ impetuosus actꝰ p motū localē. Notādū ꝙ sicut pbus in li. de som. ꝛ vig. assignat causaꝫ apparitiōis somnioꝝ p motū localē ex eo ꝙ cū aīal dormit descēdente plurimo sanguine ad pncipiū sensitiuū simul descēdunt motꝰ siue impssiones relicte ex sensibiliū motiōibꝰ pteritꝫ: ꝛ q̄ cōseruate fuerūt in spiritibꝰ siue virtutibꝰ sensibilibus interioribꝰ: q̄ sunt fantasia seu imaginatio q̄ idē sunt ſm Tho. vt patebit. Est em̄ fantasia seu imaginatio quasi thesaurus q̄dam formaꝝ p sensuꝫ acceptarū. Nā ptinḡit ꝙ ita mouēt pncipiū appbensiuū. i. potentiā cōseruatoriā spērum ꝙ apparēt i fantasiꝫ ita recēter ac si tūc pncipiū sensitiuū a rebꝰ ipis exterioribus recenter immutaretur. Verum est ꝙ non omnes hec intelligunt: sed si quis se occupare vellet: considerare haberet numerum et officiū sensuū interiorum: qui ſm Auicennā in libro de anima: licet dicat esse ꝗnꝙ scilicet sensum cōmunez: fantasiā imaginatiuā extimatiuā

B

memoriã. Tamẽ ſm beatũ Thomã in ꝑma ꝑte. q. lxxix. dicit eſſe ꝗttuor tñi: eo ꝙ potẽtiam imaginatiuã ⁊ fantaſiã ponit vnam. timeꝫ ꝓlixitas ideo obmittiꝫ declaratio. eo ꝙ etiã ꝯa in pleriſq; locis de his ꝓtractat tñmõ hoc ꝯd dictũ ẽ fantaſiam eſſe theſauꝝ formarũ: et alicui videreꝫ memoratiuã eſſe huiuſmodi. diſtingue: q; fantaſia eſt theſaur⁹ ſeu ꝓſeruatoriũ formaꝝ per ſenſum acceptarũ. memoria aũt theſaur⁹ intẽtionũ que ꝑ ſenſum nõ accipiunt. Quis enĩ vidẽs lupũ fugit non ꝓpter indecentiã coloris aut figure ꝙ ſunt forme recepte a ſenſib⁹ exteriorib⁹ ⁊ reꝓſite in fantaſia: ꝛ fugit ꝯa inimic⁹ nature: et hoc habet ꝑ quãdam intentionẽ et appꝛehẽſionẽ ex eſt imatiua ꝙ appꝛehẽdit vt nociuũ ⁊ canez vt amicũ: ꝛ cõſeruatoriũ illarũ intẽtionũ eſt memoria: ꝯa recipe ⁊ retinere in corꝑalib⁹ reducũtur ad diuerſa ꝓncipia: nã humida bene recipiunt ⁊ male retinẽt: ecõtrario aũt eſt de ſiccis. Ad ꝓpoſitũ hoc ꝯd contingit in dormientib⁹ de apparitionib⁹ ſomnioꝝ ex ſpirituũ. i. ſpecierũ cõſeruatoriis repoſitarum et hoc ex naturali motu locali ꝓpter cõmotionẽ ſanguinis ⁊ humoꝝ ad ꝓncipia illa. i. ad virtutes ſenſitiuas interiores ⁊ dicim⁹ motu locali intrinſeco in capite ⁊ in cellulis capitis. Hoc etiã poteſt accidere ex ſimili motu locali ꝑ demões ꝓcreato. Et nõ tñ in dormientib⁹ ꝛ et vigilãtib⁹: in ꝙbus demões poſſunt admouere ⁊ cõmouere interiores ſpirit⁹ ⁊ humores: vt ſpẽs cõſeruate in ꝓſeruatoriis educãtur de theſauris ad ꝓncipia ſenſitiua. i. ad virtutes illas imaginatiuã et fantaſticã vt res aliquas habeat talis imaginare: ⁊ talis dicetur interior tẽtatio: et nõ mirũ ꝙ demon hoc poſſit ſua naturali virtute cum ꝯlibet homo ꝑ ſe vigilãs et vſum rationis habẽs per volũtariã commotionẽ ſpecierũ conſeruatarũ educere poteſt de ſuis theſauris. ſ. conſeruatoriis huiuſmodi ſpecies vt res aliquas ad ſuum placitũ imagineꝫ quo ſtante vt iam clare intelligiꝫ materia de amore hereos. Nam quia demones: vt dictũ eſt commouere poſſunt huiuſmodi ſpecies ⁊c. faciunt iſta dupliciter. Aliquãdo abſq; ligamine vſus rationis: vt de tẽtatione dictũ eſt ⁊ per exemplũ de volũtaria adheſione que interdũ fit: aliquando autẽ ꝙ totaliter vſus rationis ligetur: ⁊ hoc etiam poſſum⁹ exemplificare per naturales quoſdã defectus: vt in freneticis ⁊ ebriis. ergo non mirum ꝙ demones ſic ligare poſſunt deo permittẽte vſum rationis: ⁊ tales dicũtur arreptiꝫ et inde arreptitius ab arripio arripis quia arreptum a demõe: ⁊ hoc dupliciter: vel abſq; maleficia ⁊ maleficio vel cum ea abſq; maleficio: quia vt Philoſoph⁹ in ꝑfato libro dicit: ꝙ aliquis in paſſione exiſtens a modica ſimilitudine mouet: ſicut amans ex modica ſimilitudine amati: et ſic odiũ habenti. ideo demones ꝯd per actus hominum experiuntur quib⁹ paſſionibus magis ſubdũtur: illos ad huiuſmodi amorẽ vel odiũ inordinatũ inſtigãt eo fort⁹ in eorũ imaginationẽ et efficaci⁹ imprimẽdo hoc ꝯd cõtendũt quãto etiã id facili⁹ poſſunt. Facilius aũt poſſunt: quãto etiã amãs facili⁹ ſpeciẽ reſeruatã ad ꝓncipiũ ſenſitiuũ. i. imaginationẽ educit ⁊ in ei⁹ cogitatiõe delecta-

bilius moratur. Cū maleficio vero quando talia per maleficas ⁊ ad maleficarum instantiā ꝓpter pactū initū cū eis ꝓcurat: de qb⁹ enumerare pre multitudine tā in spiritualib⁹ q̄ secularibus nō est possibile. Quot enī adulteri pulcherrimas vxores dimittētes in fetidissimas alias inardescunt. Nouimus vetulā tres successiue abbates vt publica oīz fratr̄ fama in illo monasterio etiā ī hodiernū diē refert nō solū in his maleficiasse sed ⁊ iteremisse quartū iā simili mō dementasse: qđ ⁊ ipsa publica voce fatet nec verec̄ dicere feci ⁊ facio: nec desistere a meo amore potest quia tm̄ de meis stercorib⁹ comederūt: quātitatē per extēsum brachiū demōstrando. Fateor aūt quia nobis nō aderat vlciscendi ⁊ inq̄rendi super eam facultas: ideo adhuc supersit. Et q̄a dictū fuit in principio distinctionis: q̄ inuisibiliter instigat diabolus hoīem ad peccandum: nō solū per modū ꝓsuasionis vt dictū est: immo etiā ꝓ modū dispositiōis licet nō deseruit ad ꝓpositū tamē sic declaratur. Per cōsimilem enī admonitionem spirituū ⁊ humorū facit aliquos magis dispositos ad irascēdum vel cōcupiscendum vel ad aliquid huiꝰ. Manifestū est enī q̄ corpore aliqualiter dispositio est hō magis ꝓnus ad cōcupiscentiā ⁊ iram ⁊ huiusmodi passiones: q̄bus insurgentibus homo disponitur ad consensum. Sed quia p̄cedentia difficile est p̄dicare: ideo faciliori modo ꝓ populi auisamento sunt declarāda: ⁊ quibus remediis possint tales maleficiati liberari tractatur in tertia parte.

¶ Modus ꝓponēdi p̄missa de amore hereos in sermonib⁹ ad populū.

B Predicator de supradictis sic mouet questionem. An catholicū sit asserere q̄ malefice valeāt ad amorē alienarū feminarū inordinatum mētes hoīm immutare: ⁊ eor̄ corda sic succēdere: vt nulla cōfusiōe plagis ℞bis aut fact̄ ad desistēdū valeāt cogi: ⁊ similiter ad odiū inter mr̄imonialiter ꝓiunctos icitare: vt nec redditionis nec exactionis debiti mr̄imonialis locū pro prole habere valeant: quinimo interdum eos oportet currere ad amasias intēpeste noctis silētio per multa terrarū spacia. Super que si voluerit argumēta aliqua ex p̄cedenti questione sumat: si non dicat tm̄ modo q̄ questiones iste patiuntur difficultates propter amorē ⁊ odiū: quī cū fundantur in volūtate que in suo actu semp libera est nec cogi potest per aliquā creaturā nisi a deo qui eam regere potest: vnde nec demon vel malefica eius ℞tute ad amorem vel odiū voluntatē cogere videtur. Itē quia volūtas sicut ⁊ intellectus subiectiue exist̄t in aīa: ⁊ illabi aīe illi soli est possibile: q̄ eā creauit: ideo difficultatē patitur questio quo ad veritates enucleādas in suis partibus his tamen nō obstantibus dicendum est primo super philocaptionē ⁊ odiū: secūdo super maleficū gñatiue potētie. De p̄mo q̄ licet in intellectū ⁊ voluntatem hominis immediate demon nequeat operari: tamen ℞m omnes doctores theologos in .ij. senten. de virtute demonis in operando in corpus ⁊ in potentias corporis siue corpori alligatas siue sint sensus interiores siue exteriores ꝓmittēte deo agere va

e

C lent. Hoc probat auctoritate r rõne ex p̃cedenti questione si placet inue
nit si non dicat auctoritatẽ r rõnem. Job. ij. Demoni dixit deus. Ecce
in manu tua. i. potestate est Job: r hoc erat quo ad corpus qõ patet: qa
in animã noluit dare: vnde dixit: verũtamen aiam eius serua. i. illesam
serua. Ratio: qa eñ dedit in corp⁹ dedit etiã sup oẽs potẽtias corpi al-
legatas: vt sint q̃nq; exteriores r q̃tuor interiores scz sensus cõmunis
fantasia siue imaginatiua estimatiua r memoratiua: si non potest aliter
declarari detur de porcis r ouibus exẽplum: vbi porci per memoratiuã
redire sciũt: r oues lupũ r canẽ discernũt ex naturali imaginatiõe vnuz
tanq̃ inimicũ: alterũ tãq̃ amicũ siue nature. Cõsequenter cũ oĩs nostra
cognitio intellectiua ortũ habet a sensu: cũ intelligentẽ iuxta pp̃m in. ij.
de anima necesse sit fantasmata speculari. Ideo sicut demon potest inte
riorem fantasiam immutare sic etiam intellectũ obtenebrare. Et hoc q̃
dem non erit imediate agere in animã sed mediantib⁹ fantasmatibus.
Itẽ qa nihil amat nisi cognitũ: denr exẽpla ad placitũ de auro qõ amat
auarus: qa intelligit ei⁹ virtutẽ tẽ. Ideo obtenebrato intellectu obte-
nebratur r sua voluntas in suis affectiõibus. Hoc aũt potest facere de-
mon r absq; malefica r cũ malefica: imo r accidere possunt ex sola incau-
tela oculoꝝ: r de singulis trademus exẽpla. Hã vt Jaco. j. dicit. Unus-
quisq; tentat a cõcupiscentia sua abstractus r illectus. Deinde cõcupis
centia cũ cõceperit parit pctũ: pctũ vero cũ cõsummatũ fuerit generat
mortẽ. Sic Sychem cũ vidisset Dinã exeuntẽ ad videndũ mulieres re-
ligionis adamauit eã r rapuit r dormiuit cũ illa r cõglutinata est aĩa
D eius cũ ea. Geñ. xxxiij. et ibi glo. Infirme aĩe sic accidit: quãdo post po
sitis ꝓpr̃is: vt Dina aliena negocia curat seducit cõsuetudine r fit vna
vnitate sensus cũ illicitz. De secũdo q̃ etiã absq; maleficis oriatur in-
terdum r tentatione demonũ p̃ncipaliter sic declarat. Hã amon sororẽ
suam thamar speciosissimã adamauit r deperierat in ea valde ita vt p̃
pter eius amorẽ egrotaret. ij. Regũ. xiij. Nõ eñ in tantũ facinus stupri
quis p̃siliret nisi in toto corruptus r a diabolo grauiter tẽtatus. Unde
glosa ibidem. Hoc mouet nos r ideo de⁹ p̃misit vt semp caute agamus
ne vitia in nobis dñentur r p̃ceps pctĩ q̃ falsam pacẽ periclitãtibus
spondet: nos paratos inueniẽs improuise trucidet. De hoc secũdo gñe
amoris refertus est liber sctõꝝ patrũ: q̃ refert q̃ licet oẽm tentationez
carnalis cõcupiscẽtie sibi subtraxissent: tñ vltra quã credi põt tentabã
tur aliquotiens amore mulierũ. Hã r. ij. Corinth. xij. apostol⁹ dicit. Da
tus est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ satbane q̃ me colaphizet vbi glo
sa. tentando per libidinẽ datus est mihi. Tentatio aũt cui nõ cõsentitur
non est peccatũ sed materia exercẽdi virtutẽ: r hoc intelligitur de tenta
tione que ab hoste nõ a carne q̃ semp est ad minus peccatũ veniale etiã
si ei nõ cõsentiatur. Poterit p̃dicator aliqua exempla deducere si placu
erit. De tertio q̃ amor hereos ꝓueniat ex maleficijs demonũ discussum
est supra: r de hac loquimur tẽtatione. Et si quis diceret quomõ posset

A discerni q̄ non ex diabolo sed solū ex maleficio talis amor inordinatus procedit. Dicendum q̄ ex multis. Primo si taliter tentatus pulchram ⁊ honestam habeat vxorem ⁊ oppositū constat de altera ⁊c. Secundo si iudicium rationis oīno ligat q̄ nullis plagis seu ꝟbis aut factꝫ aut etiā cōfusionib⁹ ad desistendū ab ea induci valeat. Et tertio potissime quando se continere non potest: quin interdum inopinate se etiā p longum spaciū non obstante asperitate itineris: prout ex taliū confessione quisq; sentire potest se transferre habeant siue de die siue de nocte. Haz sicut dicit Chrysost. super Matthеum. xx. de asina quam christus equi tauit: q̄ cum demon voluntatē hoīs peccato possidet quasi ad libitum trahit quo placet: exemplum dās de naui in mari perdito gubernaculo que ad libitum venti proīcitur: ⁊ sicut qui equo potenter insidet ⁊ rex tyranni habens possessionem. Quarto discernitur in eo q̄ inopinate et subito vehuntur ⁊ immutātur interdum vt nihil eis obstare possit. Elicitur etiā ex ipsi⁹ persone infamia: ⁊ antequā ad vlteriorem questionez de maleficijs circa potentiā generatiuam procedamus que etiam annexa est primo soluenda sunt argumenta.

¶ Sequuntur solutiones argumentorum.

AD argumēta aūt respondendo. Ad primum q̄ voluntas hoīs legat a deo sicut ītellect⁹ ab āgelo bono. Patet solutio. Intellectus enī sicut tūmodo illustrat ab angelo bono ad cognitionem veri. Unde sequitur amor boni quia verum ⁊ ens conuertuntur: ita etiam intellectus potest a malo obtenebrari in cognitionem veri apparentis: ⁊ hoc per confusionem specierum principijs sensitiuis id est virtutibus ⁊ potentijs sensitiuis interioribus repsentatis. Unde sequitur amor inordinatus apparētis boni puta corporalis delectationis: quā etiam tales querunt. ¶ Ad secundum argumentū q̄ intra corpora non possunt esse illa immutando partim est verum ⁊ partim non: ⁊ hoc quo ad triplicem immutationem. Non enim possunt illa immutare quantū ad eductionem alicuius forme siue substantialis siue accidentalis que etiam potius dicenda est productio q̄ immutatio sine adminiculo alicuius alterius agentis aut etiam sine diuina permissione. Si autem loquamur de immutatiōe qualificatiua vt de sanitate ⁊ infirmitate: sic vt ex p̄cedentibus patet possunt varias infirmitates etiā vsq; ad ligamen rationis immittere: ⁊ sic odium ⁊ amorem inordinatum procurare. Potest etiam addi tertia immutatio: que fit quando angelus bonus vel malus illabitur corpori: sicut dicimus q̄ deus tantūmodo illabitur anime: id essentie anime. Sed vbi dicim⁹ q̄ angelus illabitur corpori precipue malus vt in obsessis ibi non illabitur infra terminos essentie corporis: quia sic ille solummodo qui dat esse scilicet deus creator illabi potest ⁊ continetur tanquam qui habet intrinsecam operationem anime. Dicitur tū illabi corpori quando aliquid operat circa cor-

B

C pus: quia ibi est vbi opatur. vt dicit Damascen⁹: et tunc operat infra
terminos corporalis quātitatꝫ ꝛ infra terminos essentie corporis. Ad
elicit ꝙ corpus habet terminos duplicꝫ rationis quātitatis ꝛ essentie.
Et est distinctio sicut inter suppositū et naturā. Unde sicut corpori illa-
bi possunt: ita ꝛ potētijs affixis organis corporalib⁹ ꝛ per ꝓsequēs pos
sunt impressiones facere in potētias. vnde p accidēs talis operatio ꝛ im-
pressio resultat in intellectū: cum ei⁹ obiectū sit fantasma sicut color vi-
sus: vt dicit in. iij. de anima. et ꝓsequēter per accidēs vsq; ad volūtatē:
quia volūtas suum obiectū recipit ab intellectu sub ratione boni ꝑm ꝙ
intellect⁹ apprehēdit aliqd in ratione boni veri ꝛ apparētis. ¶ Ad ter-
tium argumētū cognoscere cogitatiōes cordis est dupliciter. vel in suo
effectu: vel vt sunt intellectu. Primo mō non solū angel⁹: licet etiā hō
cognoscere potest: licet angel⁹ subtilius vt patebit. Nam interdū cogi-
tatio cognoscitur nō solū p actum exteriorē: sed etiā per immutationē
vultus. ꝛ etiā medici aliquas affectiones animi per pulsum cognoscere
possunt. Unde Augustin⁹ in li. de diuinatione demonū dicit. ꝙ aliquā-
do hominū dispositiones nō solū voce ꝓlatas: ꝫ etiā cogitatione con-
ceptas signa quedā ex animo exprimunt in corpore tota facilitate per-
discunt: ꝙuis in libro retractationū hoc dicat nō esse asserendū quomō
hoc fiat estimo ꝙ retractat. Si quis diceret eū sensisse ꝙ cogitationes
D demon cognosceret in intellectu. Alio modo possunt cognosci cogitati-
ones ꝓut sunt ī intellectu: ꝛ affectiōes ꝓut sunt in volūtate: ꝛ sic so
lus deus cogitatiōes cordiū et affectiones volūtatū cognoscere potest.
Cui⁹ ratio est: quia volūtas creature rationalis soli deo subiacet: ꝛ ipse
in eā solus operari potest q̄ est principale ei⁹ obiectū et vltim⁹ finis: ꝛ
ideo ea que in volūtate sunt vel ex volūtate sola dependēt: soli deo sunt
nota. Manifestū est autē ꝙ ex sola volūtate dependet: ꝙ actu aliquis
aliqua consideret: quia cū aliquis habet habitū scientie vel species in-
telligibiles in eo existētes vtitur eis cum vult. Probatur etiā ex his
que dicta sunt: qa angelus non potest illabi anime: ergo nō potest p na
turam videre ea que sunt in anima. et q̄diu sunt in intimo anime. Unde
quādo arguitur. Demon nō potest videre cogitationes cordium. ergo
non potest corda seu mentes hominū ad amorem vel odiū incitare. Di-
citur ꝙ sicut cognoscit scilz per effectus ꝛ subtiliori modo q̄ homo: ita
etiam subtiliori modo potest immutare ad odiū vel amorem cōmouen-
do fantasmata et intellectū obtenebrādo. Est etiam aliquid timorosis
conscientijs ꝛ virtuosis pro eorū consolatione aduertēdum: ꝙ immuta
tio sensibilis exterior et corporalis que ꝓcomitatur cogitationes homi
nis quādoq; est ita exilis ꝛ indeterminata: ꝙ diabolus p eam in certā
cognitionē cogitationis venire nō potest: ꝓsertim quādo studijs aut
bonis operib⁹ vacant interpellatim: ꝛ tales tunc in somnis plus verat
experientia hoc docet. Quādoq; est ita fortis et determinata: ꝙ per il-
lam potest cognoscere cogitationē: quantum ad speciē: vt ꝙ cogitat de

A inuidia vel de luxuria: sed an p eā possit certitudinaliť cognoscere quā tū ad oēs circūstātias vt videlicet sup talē vel talē sub dubio dimitta mus sicut ꝛ reprimus nisi qō verū est ꝙ tales circūstantias ex actibus postmodū cognoscere pōt. Ad quartū: ḋa licet illabi aīe tū conueniat deo: tū illabi corpi ꝛ p cōsequēs potētijs affixis corpi mō supra tacto: hec pōt cōuenire angelo siue bono siue malo: vnde amor ꝛ odiū in tali ꝓie causari pñt. Ad illud ꝙ ꝑt⁹ sensitiua fit dignior ꝙ nutritiua q̄ tū nō potest immutari ab eo. Dicēdum ꝙ immo sup vim nutritiuā etiaz posset ita vt aliquid citi⁹ vel tardius dirigiť in os vel in carnē: sed ad illud nō cooperatur sicut ad impediēdum vel agitandum vires sensitiuas interiores vel exteriores ꝛ hoc ꝓpter suū lucrū quod ex sensuuz deceptione ꝛ intellectus illusione plurimum ꝓcurat.

¶ An gratiuā potentiā seu actuz venereum malefici impedire possunt: quod maleficiū in bulla continetur. Questio. VIII

Secūdo eadē veritas. s. ꝙ adultere fornicarie ꝛc. amplius exi stunt malefici ostēditur per impedimentū maleficiale sup actum generatiue potētie ꝛ vt veritas magis eluceſcat ar guitur ꝓmo ꝙ non sit possībile: quia si tale maleficium esset possībile: posset etiā maritatis cōtingere qō si ꝓcedi tur tunc cum matrimoniū sit opus dei ꝛ maleficium opus diaboli fortius erit opus diaboli opere dei. Si vero conceditur ꝙ tū modo fornicarijs ꝛ non maritatis tunc redibit opinio ꝙ maleficium
B nihil sit in re sed tū in opinione hominum: cuius oppositum in ꝓma questione tactum est. Aut dabitur ratio cur istis ꝛ non illis contingere possunt: ꝛ cum non videtur subesse alia ratio nisi quia opus dei matri monium existit. Et illa ratio ꝑm theologos non concludit: vt patet in iij. dist. xxxiij. de impedimento maleficiali manet adhuc argumētum ꝙ opus diaboli erit fortius opere dei: ꝛ cū hoc sit incōueniens asserere ergo etiā incōueniens est asserere per maleficiū posse impediri actū ve nereum. Item diabolus nō potest impedire actus aliarū viriū natura lium vt comedendi ambulandi erigendi: quod videtur esse verum ex eo quia interimere possent totum mundum. ¶ Preterea cum actus vene reus equaliter se habet ad omnem mulierē si impeditur: impedit etiaz ad omnem mulierē sed hoc est falsum: ergo ꝛ primū ꝙ falsum sit docet experiētia: cū tales qui se dicunt maleficiatos sunt potentes ad alias: licet non ad illas quas cognoscere non potest: quia videlicet non vult vnde nihil potest in re. ¶ In contrarium ꝛ ꝓ veritate est. ca. Si per fortiarias. xxxiij. q. viij. Item oīm theologoꝝ ꝛ canonistarū sententia vbi tractāt de maleficiali impedimēto matrimonij. Item ratio alludit cum maior sit potestas demonis ꝙ hominis: ꝛ homo impedire potest potentiam generatiuam siue per herbas frigidissimas siue per alia im pedimenta ꝛc. vt quiscz imaginari potest: ergo ꝛ demon qui acutioris sciētie existit hoc facere pamplius potest. Responsio ex duob⁹ q̄ supra

tacta sunt veritas satis patere potest: licet modus impediendi non fit speculatiue declaratus. Nā tactū est ꝙ maleficiū non est solum in opinione hoīm quasi nihil in re: imo effectus innumeri maleficiales accidere possunt vere ꝛ realiter deo ꝓmittente. Ostēsum est etiam ꝙ deus amplius permittit sup̄ vim generatiuā ꝓpter maiorē eiꝰ corruptionē ꝗ̄ sup̄ alios actus humanos. Sed de modo quo tale impedimentū procuratur est aduertēdum: ꝙ non ꝓcurat solum circa vim generatiuā: sed etiā circa vim imaginatiuā seu fantasiā: ꝛ sup̄ hoc notat Pe. de palu. in suo. iij. dist. xxxiij. quinq; modos. Dicit enī ꝙ ḋa demō ex hoc ꝙ est spiritus habet potestatē sup̄ creaturā corpalem ad motū localem prohibendum vel faciendum. Ideo potest corpora impedire ne sibi appropinquent directe vel indirecte interponēdo se quādoq; in corpe assumpto: sicut accidit sponso qui despōsauerat idolum: ꝛ nihilominus contraxerat cū iuuencula: nec ꝓpter hoc poterat eā cognoscere. Secūdo modo hoīem inflāmare ad actū illum vel etiaz refrigerare ab actu illo adhibendo occulte virtutes rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tertio modo turbando estimationē ꝛ imaginationē: qua reddit mulierem exosam: quia potest vt dictū est in imaginationē imꝑmere. Quarto reprimendo directe rigorē mēbri fructificatiōi cōgruenti: sicut etiā motū localem reprimere potest. Quinto ꝓhiberi missionem spirituum ad membra in quibus est virtus motiua: quasi intercludendo vias seis
ne ad vasa generationis descendat vel ne ab eis recedat: vel ne excidat vel emittatur ꝛ multis alijs modis. Et subdit de hoc quod supra tactū est ab alijs doctoribus concordando dicēs. Plus enī ꝓmittit deus sup̄ hunc actū per quē primū peccatū diffunditur ꝗ̄ sup̄ alios actus humanos: sicut ꝛ super serpētes qui magis incantationibꝰ deseruiūt ꝗ̄ alia animalia: ꝛ post pauca dicit. Idem etiam de muliere est: quia pōt imaginationem eius sic dementare vt exosum habeat virū ꝙ ꝓ toto mūdo non permittit se cognosci. Post vult dare rationem quare plus maleficiuntur viri circa talem actuz ꝗ̄ mulieres: ꝛ dicit ꝙ quia tale impedimentum fit interdum per obstrusionem vasis: vel etiam per motum localem reprimēdo rigorem membri: que potius ꝛ facilius in viris cōtingere possunt: ideo plures viri maleficātur ꝗ̄ mulieres. Posset etiā ḳs dicere ꝙ ideo ḋa plures mulieres superstitiose sunt ꝗ̄ viri: ꝛ potiꝰ allicere cupiūt viros ꝗ̄ mulieres: vel etiā in despectū hoc faciūt mlieris cōiuncte vt vtrobiq; faciāt occasionē adulterādi: dū vir alias cognoscere pōt ꝛ nō ꝓpriā: ꝛ filr̄ vxor etiā alios habeat querere amatores. Addit etiā ꝙ deꝰ ꝓmittit amplius seuire in peccatores ꝗ̄ in iustos. Unde angelus dixit Thobie. In illos qui libidini vacāt accipit demoniū potestatē: sed etiam aliquando in iustos sicut in Job: sed nō circa vim generatiuā: ꝓpter q̄ dñt facere cōfessiones ꝛ alia bona: ne ferro manēte in vulnere frustra fit medicinam apponere. Hec Pe. sed de amotiōe talis effectus patebit in tertia parte operis.

A Accidentaliter aliqua dubia declarẽtur: primũ si queritur: qua re actus ille aliquãdo impeditur respectu vnius mulieris: z nõ respectu alterius. Respõsio sm Bonauenturã hec est: vel quia sortilegus seu malefica ad hoc respectu psone determinate diabolum immutauit: vel quia deus respectu psone cuiuslibpme detinere nõ pmittit: occultũ em dei iudiciũ hic latet: vt patet in vxore Thobie. Et addit: si querit quõ diabolus hoc facit. Dicẽdum q impedit generatiuã nõ impedimento extrinseco ledendo organũ sed extrinseco impediendo vsum: vnde dꝫ est impedimẽtũ artificiale nõ naturale: ideo potest impedire ad vnam qõ non ad alias: vel tollendo excitationẽ concupiscentie ad illam z non aduersus aliã: z hoc per virtutẽ ppriã vel herbam vel lapidem vel per aliquam naturã occultam. Et hec conueniunt cũ dictis ꝑe. de palude. ¶ Preterea cũ ipotẽtia talis actus qñq; ex frigiditate nature seu naturali defectu contingit: querit quõ põt discerni: q ex maleficio vel non maleficio cõtigerit? Rndit Hostien. in sum. licet hoc non sit pdicandum publice quãdo virga nullatenus mouet: z nunq; potuit cognoscere: hoc est signũ frigiditatis: sed quãdo mouet z erigitur perficere aũt non potest est signũ maleficij. Notãdum insup q non solum fit maleficiũ ne dꝫ actũ illũ exercere valeat: sed etiam aliquando fit ne mulier concipiat vel vt abortum faciat. Sed nota sm canonũ sanctiones: q quicũq; ppter vindicte libidinẽ explendam: vel ꝓpter odium aliquid fecerit viro vel mulieri propter quod non posset gB nerare vel concipere reputatur homicida. extra de homi. si aliquis. Et nota q cõiter loquitur ca. de amatoribus seculi qui suis amasijs p pocula ne cõfusionem incurrant talia procurant: vel etiam per certas herbas naturam nimium infrigidantes z dosq; auxilio demonũ: vnde penitentes sicut homicide sunt puniẽdi. Maleficiũ aũt per maleficia talia procurantes sunt sm leges vltimo supplicio puniendi. vtꝫ in. j. q. tactum est. Et p solutiõe argumentorũ vbi difficultat an mrimonialit pfectis talia cõtingere possint. Est viterius aduertẽdũ: q lz ex his q tacta sunt nõ pateat sup hõitas: tñ de z resolit illis i matrimonio sicut z extra cõtingere pñt. Et prudens lector q copiã librorũ habet inueniet tã apud theologos q canonistas ꝓpne extra. z i materia de frigidis z maleficiatis. z i. iij. dist. xxxiij. mutuo pcordãtes: z duos errores reprobantes: psertim circa matrimoniũ alit pfectos q sentire videbant q tale maleficium non posset cõtingere inter matrimonialiter cõiunctos motis illis rationibus q diabolus nõ posset opa dei destruere. Et primus error q ab eis reprobat est. ꝓtra illos q dicebãt maleficiũ nihil esse i mũdo: ꝫ tñ esse in opinione: hoim q ex ignorãtia causarũ occultarũ: z quas etiam nullus hominum scire potest aliquos effectus naturales maleficijs imputabant: qua si illos efficerent non occulte cause sed demones per se vel maleficos: z hic error licet ab omnibus alijs doctoribus sub simplici falsitate reprobat: tñ a sancto Tho. acri⁹ ipugnat vbi ipm tã-

quã heresim cõdemnat dicens: q̃ hic error ex radice infidelitatis ꝓcedit: z quia infidelitas in christiano heresis dicitur: ideo tales vt hereticí merito suspecti sunt. De qua tamen materia etiã in prima questione tactũ est: licet ibi non taliter sit declaratũ. Nã si quis alia dicta doctoris sancti in alijs locis cõsiderat: rationes inuenit: quare asserit talem errorẽ ex radice infidelitatis procedere. Nã in questionib⁹ de malo: vbi tractat de demonib⁹ z in. q. j. an demones habeãt corpora naturaliter sibi vnita. Inter alia que ibi recitant mentio de illis qui singulos effectus ad virtutes celestiũ corporũ: quibus z subesse dicebãt occultas causas effectuum inferiorum dicẽs. Considerandum est q̃ peripatetici Aristotelis sectatores nõ posuerunt demones esse: sed ea que attribuuntur demonib⁹ dicebãt prouenire ex virtute celestiũ corpoꝝ z aliarũ naturalium rerum. Unde Augusti. dicit. x. de ciui. dei. Porphirium visum fuisse q̃ herbis z lapidib⁹ z animantib⁹ ac sonis certis et vocibus ac figurationib⁹ atq; figmẽtis quibusdam etiã obseruatis in celi cõuersione motibus siderum fabrificari in terra ab hominibus potestates siderum idoneas varijs effectibus exequẽdas. Ex quibus apparet error q̃ omnia reducebant in causas occultas siderum z demones tñmodo fabricarentur ex opinione hoim. Sed q̃ hec positio sit falsa: manifeste probat sanctus Tho. ex hoc ibidem: q̃ reperiunt alique operationes demonũ que nullo modo possunt ex aliqua naturali causa ꝓcedere: puta q̃ aliquis obsessus a demone loquatur linguã ignotã z multa alia inueniuntur opera demonũ tam in arrepticijs q̃ necromanticis artibus: que nullo modo possunt nisi ex aliquo intellectu procedere ad minus bona ꝑm naturã: licet mala ꝑm voluntatẽ. Et ideo coacti fuerũt propter incõuenientia tacta alij philosophi ponere demones esse: licet post in varios errores inciderunt alijs putantibus animas hominũ a corporibus exeũtibus demones fieri. Unde z multi aruspices pueros occiderũt vt animas eoꝝ suos cooperatores haberẽt: z plures alij errores recitant. Unde patet q̃ non immerito doctor sanctus dicit talẽ opinionem ex radice infidelitatis procedere. Si cui placet legat Augu. in viij. et. ix. de ciuita. dei. super varios errores infidelium circa naturam demonũ: quare etiã cõis ratio oim doctoꝝ q̃ in ꝑfata distinctione alleg atur cõtra huiusmodi errantes scz q̃ maleficiũ aliquid esse negantes magne est efficacie in sentẽtia licet breuis sit in verbis. Ubi dicũt q̃ maleficiũ nihil esse in mũdo asserũt cõtrariant oim doctorũ sentẽtijs z sacre scripture declarãtes demones esse z demones habere potestatez supra corpa z supra imaginatiões hoim deo pmittẽte: vnde z per eos malefici mira operari possunt circa creaturas. Uñ z merito ipoꝝ demonũ instrumẽta: z ad quoꝝ instantiã demones interdũ ad creaturarum nocumẽta operant malefici dicunt. Et q̃dem q̃ ꝓ reprobationẽ huius ꝑmi erroris a doctoribus nõ fit mẽtio de mr̃imonialiter cõiunctis: tñ ꝓ reprobationẽ scõi error̃ hoc patet. Dicũt enĩ q̃ aliorũ error erat q̃

A licet maleficiū esset ⁊ abūdaꝛ et in mūdo etiā cōtra carnalem copulam: tū qa nullū tale maleficiū pōt cēseri ꝓpetuū: iōnunq; dirimeret matrimoniū iam cōtractū: ecce q mētio fit de mr̄imonialiter coniūctis: improbando aūt hūc errorē licet declarare hoc non deseruiat ad ꝓpositū: tū ꝓpter eos q copiā libroꝝ nō hūt. Notādū q ꝑobāt p h̄ q talia asserere dicūt eē cōtra experimentū ⁊ ꝓtra iura antiq ⁊ noua. Cū dāt talez catholici doctoꝛes distinctionē q impotētia ex maleficio ꝓcreata aut est ꝑpetua aut ꝑpetua: si ꝑpetua tūc nō impedit. Tūc aūt ꝑsumit esse tēporalis quādo infra spaciū triū annoꝝ cohabitātes ⁊ q̄tū pūt operaz dātes siue p ecclīastica sacra siue p alia remedia sanari pūt. Si ꝫo non sanent aliq̄ remedio extūc ꝑsumit esse ꝓpetua ⁊c. aut ꝓcedit mr̄imonij contractionē ⁊ cōsummationē: ⁊ sic impedit mr̄imoniū cōtrahēdum et dirimit iā ꝓtractū: aut sequit mr̄imonij ꝓtractionē sed nō ꝓsummationē: ⁊ sic etiā vt dicūt aliq dirimit mr̄imoniū iā cōtractū: ꝺz enī. xxxiij. q. j. c. j. q cōiugiū ꝑfirmat officio. s. carnis: vt dicit glosa: aut sequitur mr̄imoniū ꝓsummatū: ⁊ tūc vīculū mr̄imoniale nō dirimit: pla ibi no tant. extra de frigiꝺ. ⁊c. p Hostiē. ⁊ Gotfre. ⁊ doctoꝛes etiā theologos vbi s. Ad argumenta. Ad ꝓmū satj ꝑz ex dictis q dicta sunt. Nā ꝓmo q dei opa pūt ꝺestrui p opa diaboli si maleficiū posset inter ꝓiugatos cōtingere: nō valet instātia: imo oppositū ꝑtz cū nihil possit diabol⁹ nisi deo ꝑmittēte. Itē q nō p violētiā ꝺestruit vt tyrānus: sed p q̄ndaz artē extrinsecā vt̄ patuit. Ad scm̄ patuit s. q̄re ꝺe⁹ ꝑmittit sup hūc B actū venereū q̄ sup alios act⁹ pōt etiam sup alios q̄ ꝺe⁹ ꝑmittit. Nā non valet q perimat mundum. Ad tertiū similiter patet ex dictis.

¶ An malefice ꝑstigiosa illusione operantur circa mēbra virilia quasi illa omnino sint a coꝛporibus euulsa. Questio IX

TErtio eadē ꝛitas declarat ꝑ diabolicas opatiōes circa mēbrū virile: cui⁹ rei ꝛitas vt magis eluceſcat q̄rit. An malefice valeāt mēbra virilia ꝛtute demonū ꝛe ⁊ realit vl̄ solū modo ꝑstigiosa apparitiōe auferre: ⁊ arguit q ꝛe ⁊ realit ꝑ argumentū a fortiori. Maioꝛa pūt demōes vt boies occidere vel localit trāsferre: vt s patuit de Job. ⁊ Thobie. vij. virj occisis: ergo pūt mēbra boīs ꝛe ⁊ realit auferre. Preterea glo. sup illō ps. Immissiones per angelos malos. Deus punit per malos angelos sicut ꝑplm israeliticū sepe puniuit varijs lāguoꝛib⁹ ꝛe ⁊ realiter coꝛporibus imissis: ergo ⁊ hmōi infirmitates circa mēbrū tale imittere pōt Si dicat q potest diuina ꝓmissione tūc sic in ꝓcedentibus dictū est q deus amplius ꝑmittit vim gñatiuā maleficiari ꝓpter primam coꝛruptionem peccati q̄ per actū generantē in nos deuenit: ergo etiā ampliꝰ ꝑmittit sup mēbrū illi⁹ potētie generatiue vt ipsum totaliter auferat. ¶ Preterea maioꝛ fuit cōuersio vꝛoris Loth in statuā salis. Gen. xix. q̄ auferre mēbrū virile: sed illa fuit vera ⁊ realis ⁊ nō apparēs ꝓuersio qa adhuc visibiliter vt dicit̄ supereſt illa statua. Et factū fuit per malū

¶ angelum vt coacti a bonis qui prius cecitate eos percusserant vt ostium domus inuenire nō possent: sicut etiam alie punitiones sodomitarum quia ꝛ glo. ibidem asserit ipam etiam illo vicio infectā: ergo ꝛ ista facere possunt. ¶ Preterea ꝙcunq; potest inducere formā naturalez potest ꝛ illā auferre. Sed demones formas naturales pluries induxerunt: vt patet de magis Pharaonis qui virtute demonū ranas ꝛ serpētes fecerunt. Itē Augusti. in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ omnia que visibiliter fiūt etiā p inferiores potestates aeris. Hec non absurde fieri posse credunt: sed hoc possunt facere bones vt aliqua arte vel incisione membrū auferat: ergo ꝛ demones ista facere inuisibiliter qō alij visibiliter possunt: sed cōtra Aug. p viij. de ciui. dei. Nō est credendum etiā bois corp⁹ demonum arte vel ptā ꝛ in bestialia liniamēta posse cōuerti: ergo etiā a filij non pōt auferre hoc qō ad veritatē corpis humani deseruit. Itē. iij. de tri. dicit. Nō est putādū istis trāsgressoribus angelis ad nutū seruire hanc visibilium rerū materiā sed soli deo. Respōsio. Nulli dubiū ꝙn male fice ꝙdam mira operenꝫ circa mēbra virilia vt ex visis ꝛ auditis plurimorum immo ꝛ ex ipa publica fama cōstat de hoc ꝙ p sensum visus aut tact⁹ virilitas illius mēbri cognoscebat quod qualiter fieri potest dicēdum ꝙ licet dupliciter fieri possit. s. vere ꝛ realiter vt argumenta prima tetigerūt ꝛ pstigiosa operatione: ea tñ que a maleficis fiunt circa hmōi nō fiūt nisi pstigiosa illusiōe: que tñ illusio nō habet locū in ima
D ginatione patiētis: ꝙa imaginatio ei⁹ pōt ee ꝛ realiter est imare aliquā rem non esse psentē licet p nullā opationē sensus exteriorz. s. visiz aut tactū pcipit esse psentem. Vñ pōt dici vera ablatio mēbri ex pte imaginationis patiētis: licet nō ex pte rei: quod qualiter fit sunt plura notāda. Primo duo modi ꝙbus ista fieri possunt. Nō mirū ꝙ diabolus sensus humanos exteriores decipe pōt ꝙ interiores de quib⁹ supra tactū est illudere pōt formas reseruatas educēdo ad pncipalia sua sensitiua decipit aūt eos in sua naturali opatione: vt qō visibile est fit illi inuisibile: tāgibile intāgibile: audibile inaudibile ꝛ sic de alijs. Hec aūt veritas ita nihil ponit ex parte rei ꝙ oia fiūt ex imutatione organoz destruentiū ad visum auditū ꝛc. vt sunt oculi ꝛ manus ꝙbus imutatis tā fallitur sensus iudiciū. Possumus ista ex naturalib⁹ ꝙbusdam demonstrare: nā sicut vinū dulce ꝓpter infectionē lingue in febricitāte videt amarū: vnde gustus decipit non ex pte rei sed ex pte humoz. Ita ꝛ ibi nulla deceptio ex pte rei quin ibi fit virga adherēs sed deceptio ex pte organi sensus. Iterū sicut supra dictū est de vi gnatiua illā impediēdo per impositionē alicui⁹ alteri⁹ corpis eiusdem coloris ꝛ apparētie: ita ꝛ aliquod corp⁹ planū figuratū coloze carneo iterponere possunt inter visum aut tactū oculoz ꝛ manuū ꝛ inter ipm verū corpus patiētis ita ꝙ suo iudicio nihil valeat videre ꝛ sentire nisi corp⁹ planū ꝛ nullo mēbro interruptum. Videantur dicta sancti Tho. in. iij. dist in. viij. arti. v. de pestigiosis illusionibus: ꝛ similiter scōa scōe. q. xcj. et in questioni-

A bus de malo: frequenter allegans illud Augusti'.in li'.lxxxiij'.q'.serpit hoc malum demonis per omnes aditus sensuales dat se figuris: accõmodat se coloribꝫ: adheret sonis: odoribꝫ se subducit: infundit se saporibus. ¶ Preterea alludit ratio q̃ nõ solum per interpositionem alicuius corporis plani non membrato talis illusio prestigiosa in videnti & tangẽte fiat: imo & per modum quo certi spiritꝰ seu species reseruati educuntur: ad sua principia sensitiua interiora scilicet ad imaginationẽ & fantasiam: vnde contingit aliquid imaginari ac si primo eliciatur ex sensu interiori. Nam vt in precedenti questione tactum est: demones virtute propria possunt localiter corpora mutare: ex transmutatione autez spirituum & humorꝫ etiam ꝑm nature operationem cõtingunt: aliqua ꝑm imaginationem vel sensum videri naturaliter dico: quia & philosophꝰ in de som. & vigil'. assignans causam apparitionis somniorꝫ dicit: q̃ cũ animal dormierit descendente plurimo sanguine ad principium sensitiuum simul descendunt motus siue impressiones relicte ex sensibilium motionibus: que in spiritibus sensibilibus conseruantur. Termini fuerunt superius declarati ita q̃ tunc aliqua appareant ac si tunc primo a rebus exterioribꝰ sensus immutarentur. Et quia hoc natura facere potest: a fortiori diabolus formas seu species corporis plani & non membrio virili organisato educere potest ad vim fantastricã & imaginatiuã: vt inde sensus iudicent ac si in rerum veritate ita esset. Per hunc etiaz modum vt patebit infertus homines videntur animalia cũ tamen non
B sint in rerum veritate.

Secundo notandi sunt alij modi faciliores ad intelligendum et predicandum. Nam quia prestigium nihil aliud est ꝑm Isido. viij'.ethymol'.ca'.ix'.q̃ sensuum quedam delusio & presertim oculorum. Unde & dicitur a prestringo quia aciem oculorũ prestringit: ita vt res videantur aliter esse q̃ sint. Et vt Alexander de ales dicit parte'.ij'. Prestigium proprie sumptum est illusio demonis que non habet causam ex parte mutationis rei sed solummodo ex parte cognoscentis qui deluditur: siue quantum ad interiores sensus siue quantuz ad exteriores. Unde in genere loquendo etiam de humana prestigiosa arte dicamus: tribus modis potest fieri. Una absq̃ demonibus & illa potius dicitur delusio: quia artificialiter fit agitatione hoim ostendentium vel occultantiũ aliquas res: ficut fit in traiectionibꝰ per ioculatores vel ꝑ mimos. Alius modus fit etiam sine virtute demonum vtpote naturaliter virtute corporũ naturaliũ vel etiã mineraliũ q̃ q̃ habẽt pũt ꝑm q̃ndã virtutẽ hmõi rebꝰ inditã rẽ oĩdere vl' facere apparere non ficut est. Vñ Tho'.j'.pte.q'.cxiij'.arti'.iij'.& ꝑm alios plꝰ q̃dã herba succẽsa seu accẽsa fumigãs facit trabes apparere serpẽtes. Tertiꝰ modus delusionis est que fit per demones deo tamen permittente. Habẽt enim demones ex natura vt patuit quãdã potestatẽ sup q̃sdã res inferiores quas pũt exercere circa illas quãdo deꝰ finit vt tũc etiã res appareãt

¶ aliter cꝫ sint. ℙro quo notãdum tertio ꝙ demon potest quinq; modis illudere aliquẽ ꝙ iudicat rem aliter cꝫ est. ℙrimo artificiali traiectiõe vt dictũ est: quia quicquid homo scit per artẽ: melius ipse scire potest Secũdo modo naturali applicatione alicuius rei ꝓut dictum est ꝙ interpositionem alicuius corporis vt alterũ occultetur vel etiam ex fantasiꝫ hoĩm illas ꝓturbando. Tertio modo vt quando in assumpto corpore ostendit se esse aliquã rẽ que nõ est: sicut Gregorius in ꝑmo dialogorum narrat de moniali que comedit lactucam: que tamen vt ipse demon fassus fuerat lactuca non sed demon in lactuce specie aut in ipa lactuca erat: vel etiã contigit Anthonio in massa auri quam in deserto repperit: vel etiã quando hoĩem verũ tegit ⁊ facit vt brutum animal videatur ꝓut iam dicetur. Quarto modo vt quando turbat organũ visus: vt videatur res nubiloſa que est clara vel ecõuerso vt vetula appareat iuuencula: nam ⁊ post fletum apparet aliter lumen cꝫ ante. Quinto modo vt in imaginatiuã potentiã operãdo ⁊ transmutationẽ specie tum sensibiliũ per cõmotionem humorum vt supra tactum est faciẽdo vt tunc quasi recẽtes ⁊ noue apparitiones in ipsis potentiꝫs sensitiuis causentur. Et sic tribus vltimis modis demon illudere potest prestigiosa arte sensus hominis: ⁊ etiam secundo modo. Unde nulla difficultas quin membrum virile occultare prestigiosa arte velit. Euidens iudicium siue experimentum quod nobis in officio inquisitionis existen
D tibus reuelatum fuit infra ponetur vbi de bis ⁊ aliꝫs factis plura recitantur in secunda parte tractatus.

¶ Quomodo maleficiũ a defectu naturali potest discerni.

Accidentalis questio cũ certis aliꝫs difficultatibus: ꝙ sequitur Petro ablatum est membrum: ignorat aũt an per maleficiũ seu alias diuina permissione per demonis potentiam sit ablatum: sunt ne modi cognoscẽdi ⁊ discernendi inter ista? Respõderi potest ꝙ sic. ℙrimo ꝙ tales quibus accidunt vt plurimum sunt adulteri seu alias fornicarij. Unde dum amasiꝫs non ad nutum seruiunt seu eas relinquere volunt aliꝫs adherendo tũc in vindictã talia procurant aut alias potẽtiam illius mẽbri amputant. Secundo cognoscitur per hoc ꝙ nõ est durabile. Nã si nõ sit ex maleficio tunc non est durabile: sed qñq; redibit. Sed hic iterũ subortꝫ dubitatio: an hoc sit ex natura maleficij ꝙ non sit durabile. Rñdet ꝙ põt eẽ ꝓpetuũ ⁊ durare vsq; ad mortẽ sicut etiã de ipedimẽto maleficiali ĩ mrimonio iudicant canoniste ⁊ theologi ꝙ repit tale ꝓpetuũ. Nã ôt Gotfre. ĩ summa. Maleficiũ nõ põt solui semp ꝑ illũ ꝙ fecit: vel ꝙa ẽ mortuꝰ: vel ꝙa nescit delere ipm vl ꝙa maleficiũ ẽ ꝑditũ. Uñ a fili dõe possumꝰ ꝙ maleficiũ petro illatũ erit ꝓpetuũ: vl ꝙa illa malefica ꝙ fecit nõ põt eũ sanare. Sũt enĩ malefice in triplici gñe. Nã q̃dam sanãt ⁊ ledũt: q̃dam ledunt sed sanari nequeunt: q̃dam tñmodo sanare videnꝫ id est lesiões amouere vt inferꝰ patebit. Sic enĩ nobis ꝓtigit. Nã due malefice mutuo rixãtes dũ vna

A alteri imꝓoperaret: vna dixit. Nō sum tā pessima sicut tu: quia quos
ledo sanare scio. Vel etiā durabit vbi ante eius sanationē malefica disce
deret vel locū mutādo vel ab hac vita discedendo. Nā ꝛ sanctus Tho.
dicit. Maleficiū quodlibet ita potest esse perpetuū ꝙ nō potest habere
humanū remediū: quia ꝛ si habet remedium non est tamen hoc homini
notum vel licitum: licet deus possit ꝓestare remediū per sanctum ange
lum demonem licet non maleficam cogendo: verūtamen summum reme
dium contra malefitium est penitentie sacramentum. extra de frigiō.
Nam ꝛ infirmitas coꝛporalis sepe ꝓouenit ex peccato. extra de peni.
cum infirmitas: qualiter etiam maleficia sint auferenda. Patebit in ter
tia parte tractatus: ꝛ in secūda ꝑte capitulo. vj. tres alie differentie tā
guntur. ¶ Solutiones argumentoꝝ.

DAtet ad primū ꝙ nulli dubium quin sicut deo permittente oc
cidere possunt homines: ita vt membꝛum illud seu alia auferre
possunt vere ꝛ realiter. Sed tunc demones non operantur per
maleficas: de quibus iam mentio habetur. Et per hec etiā ad
secundum patet solutio. Sed ad illud ꝙ quia deus amplius permittit
vim generatiuā maleficiare ꝓpter ꝛc. ergo etiam permittitur vt illud
membꝛū vere ꝛ realiter auferatur. Non valet vt semper hoc fiat. Quia
non esset per modum maleficij hoc fieri: nec etiam malefice hoc affectāt
dum talia operantur ꝙ non habeant potestatem restituendi membꝛum
B quando volunt ꝛ sciunt. Ex quo patet ꝙ nō vere sed ꝓestigiosa arte au
fertur. ¶ Ad tertium de conuersione vꝛoris loth dicimus vera fuit et
non ꝓestigiosa arte: nūc aūt loquimur de arte ꝓestigiosa. ¶ Ad quar
tum ꝙ demones possunt inducere aliquas fozmas substantiales: ergo
etiam auferre. Dicitur ꝯtum ad magos Pharaonis ꝙ fecerunt veros
serpentes: ꝛ possunt demones circa aliquas imperfectas creaturas ad
minuculo alicuiꝰ alterius agētis aliquos effectus ꝓducereꝫ nō possunt
circa homines: de quibus deo est magis cura. Juxta illud. Nunq̄d deo
cura est de bobus. Possunt tamen semper vt dictum est deo permitten
te hominibus etiam nocere vere ꝛ realiter aut etiam ꝓestigiosa arte ꝛ
ꝑ hec etiam patet solutio ad vltimum argumentum.

¶ An malefice operanꝫ circa homines in bestiales fozmas
ꝓestigiosa arte illos transmutando. Questio X

QUarto ipsa veritas declaratur: vbi etiam homines trans
fozmant in bestias: quod qualiter fiat arguitur ꝙ non sit
possibile hoc fieri. xxvj. q. v. Episcopi ex ꝓcilio acquirensi.
Quisquis credit posse fieri aliquā creaturam aut melius
aut deterius immutari aut transfozmari in aliam speciem
vel aliam similitudinem nisi ab ipo creatoꝛe qui omnia fecit ꝛ per quez
omnia facta sunt ꝓculdubio infidelis est ꝛ pagano deterioꝛ ꝛ vtamur
argumentis sancti Tho. in. iij. sentē. distin. viij. An demones possint im
primere ī sensus coꝛpales ꝑstigijs deludēdo. ¶ Ubi ꝓmo arguiꝫ ꝙ nō.

C Nam illa forma bestie que videtur oportet ꝙ sit alicubi: sed nō potest esse tantū in sensu: quia sensus non habet aliquam speciem nisi a rebus acceptam: ⁊ ibi non est vera bestia per auctoritatē cañ. allegatā: nec iterum potest esse in re que videtur: sicut ꝙ mulier videatur bestia ḡa due forme substantiales non possunt esse in eodem simul ⁊ semel: ergo cum illa forma bestie que videt nullibi possit esse: ideo nulla p̄estigiosa illusio in oculo videntis fieri potest: cum visio per aliquam formam necessario habeat terminari. C Preterea si dicat ꝙ forma illa sit in aere circūstante hoc non potest esse: tū quia aer nō est susceptiuus alicuius forme seu figure: tū etiam ḡa nō semp vnus ⁊ idē aer circa illā persōnā ꝓpter fluxibilitatē manere potest p̄cipue quando mouetur: tū etiā quia sic videretur ab omnibus talis transformatio qō tū nō fit quia demones nō videntur ad minus sanctorum virorū visiones decipere. C Preterea sensus visiuus seu potentia visiua est potentia passiua: sed oīe passiuū mouetur ab actiuo sibi ꝓportionato: actiuū aūt ꝓportionatū sensui est duplex. Vnū quasi originās actū. s. obiectum. Aliud autem quasi deferens sicut mediū: sed forma illa q̄ videt nō pōt esse obiectū sensus neq; etiam mediū quasi deferēs. De p̄mo. s. ꝙ non potest esse obiectū: ḡa a nulla re sumi potest: vt in p̄cedenti argumēto tactū est: cū non fit in sensu a re acc̄epta nec in ipsa re nec etiā in ipo aere quasi in medio differēte: vt p̄us tactū est in tertio argumēto. C Preterea si demon mouet vim cognitiuam interiorē aut hoc facit se obiciendo virtuti cognitiue aut hoc facit immutādo ipsam: nō aūt hoc facit se ei obiciēdo ḡa oporteret ꝙ vel assumeret corp⁹ ⁊ sic nō posset interius ingredi ad organū indignatiōis cū duo corpa nō sint simul in eodē loco neq; in assumēdo fantasma: quod etiā esse non potest: quia fantasma nō est sine quātitate. Similiter etiā nō pōt hoc facere īmutando: ḡa aut īmutaret alterādo: qō videtur non posse facere: ḡa ois alteratio fit p qualitates actiuas ḡbus demones carent: aut īmutaret trāsmutando siue localiter mouēdo: qō videt esse incōueniens duab⁹ rōnib⁹. Primo ḡdē ḡa trāsmutatio organi non posset fieri sine sensu doloris. Scō ḡa sm hoc demō nō oīderet hmōi nisi nota: cū tū Aug. ōt ꝙ oīdit hmōi formas ⁊ notas ⁊ ignotas: ergo videtur ꝙ demones nullo mō p̄nt imaginationē vel sensuz hois decipe. C Sz ptra Aug. ꝑ viij. de ci. dei. ōt: ꝙ trāsmutatiōes hoīm in aialia bruta que dicunt arte demonū facte nō fierūt sm v̄itatē: sed solū sm apparētiam. Hoc aūt fieri nō posset si demones humanos sensus trāsmutare nō possent. Preterea alludit ⁊ auctoritas Aug. in li. lxxxiij. q. q̄ etiā p̄us allegata fuit: serpit hoc malū demonis p oēe aditus sensuales ⁊c. Respōsio si lector voluerit super modum trāsmutandi inspicere inuenet in. ij. pte opis. c. vj. varios mōs. Ad pīs tñmō scholastice p̄cedēdo: dicam⁹ trīū doctorū sentētias cōcordātes in eo ꝙ diabol⁹ potest fantasiā hois decipe vt hō ver⁹ aial videat int̄ qs etiā vltima subtilior ceterꝫ q̄ scīt Tho. est: ⁊ p̄ma est dñi Anthonini. j. pte summe ti. v. c. ſ. v. declarātis:

A q̄ diabol⁹ fantasiā hoīs ad decipiēdū qñq; opat: ⁊ p̄cipue circa illusionē sensuū: ⁊ declarat naturali rōne canonis auctoritate ⁊ experimentoꝝ multiplicitate. Primū sic: corpa naturaliter subdunt ⁊ obediūt nature angelice quātū ad motū localē. Angeli aūt mali etiā si amiserūt gratiaz non tamen virtutē naturalē: vt sepi⁹ supra tactū est. Cū aūt potētia fantastica siue imaginatiua sit corpalis id est affixa organo corporeo naturaliter subditur etiam malis: vt possint eam trāsmutare causando varias fantasias ex descēsione humoꝝ ⁊ spirituū ad principiū sensitiuū p curata ab eis. Hec ille. ⁊ subdit. Patet ⁊ ex hoc canone. xxvj. q. v. epi. Illud nō est mittēdū q̄ q̄dā scelerate mulieres post satham retro cōuerse demonū illusiōib⁹ ⁊ fantasmatib⁹ seducte credūt se ⁊ pfitent cū dyana horz nocturnis dea paganoꝝ: vel cū herodiade ⁊ cū innumera mulierū multitudine eq̄tare sup q̄sdā bestias: ⁊ multa terrarū spacia intēpeste noctis silētio ptranſire ⁊ infra. Quapropter sacerdos p̄dicare debet populo dei: vt nouerint oīno hec falsa esse: ⁊ nō a diuīo sed a maligno spiritu talia fantasmata mētib⁹ fidelū irrogari: siq̄dem ipse sathanas trāsformat se in diuersarū psonarū spēs atq; similitudines: ⁊ mētem quaz captiuā tenet in somnis deludendo p denia q̄q; deducit. Et q̄dē intellectus huius canonis in p̄ma questione tactus est quo ad quatuor q̄ p̄dicanda sunt. Sed q̄ nō valeāt etiā vbi vbi hoc affectāt ⁊ nō impediunt diuina virtute: sic nō esset verus intellectus: q̄a sepissime hoīes inuiti et nō malefici p multa terraꝝ spacia corporaliter trāsferunt. Sed q̄a vtro
B q̄q; modo potest fieri sequitur in p̄fata summa: ⁊ in ca. nec mirum. ea. q. Augusti. narrat q̄ in libris gentiliū legit de quadaz maga dicta circes que socios Ulixis mutauerat in bestias: quod magicis p̄stigiis potius fingebat: cū in rerū veritate cōpleretur alterā do fantasias hoīm: patet hoc etiā p plura exēpla. Legit in vitaspatrū q̄ q̄dam iuuēcula q̄a assentire noluit cuidam iuueni de turpitudine eā sollicitāti: ipse iuuenis tur batus ex hoc a quodam iudeo procurauit maleficium fieri contra illam: quo peracto mulier cōuersa est in equā: que conuersio non fuit sm rei veritatem: sed sm ludificationem demonis immutātis fantasiam ⁊ sensum ipsius mulieris ⁊ aspicientiū eam vt videretur equa que erat vera mulier: vnde ducta ad beatum Machariū non potuit diabolus ita operari q̄ illuderet sensus ei⁹ sicut alioꝝ ppter suā sanctitatē: nā sibi videbatur mulier vera nō equa: cui⁹ tādem orōne liberata est ab illa illusiōe dicens hoc sibi accidisse: quia non vacabat diuinis: nec frequētabat sacramēta vt dicebat: ideo diabol⁹ prātem habuerat sup eā: ⁊ si alias eēt honesta. Pōt igit diabol⁹ p cōmotionē interioꝝ spirituū ⁊ humoꝝ operari ad imutādū actū ⁊ potētiā nutritiue sensitiue ⁊ appetitiue cui⁹cūq; potentie corporalis organo vtentis sm beatū Tho. j. par. q. cj. Sicut credi potest fuisse gestū sup Symonē magū in incātatiōib⁹ suis q̄ de eo narrant. Sz nihil hoꝝ pōt diabol⁹ facere nisi deo pmittēte q̄ cū āgelis suis bonis frequēter repmit malitiā ei⁹ decipe nos ⁊ nocere q̄rētis: vn

Exem

C de dicit Augusti. loquens de maleficis. Hi sunt qui permissu dei elemẽ ta cõcutiunt: hoim mẽtes pturbant min⁹ cõfidentiũ in deo. xx vj. q. v. nec mirum. Horum etiam operatione per maleficam artem fit quando q̃s vt vir non possit videre vxorem t econuerso. t hoc per immutationez fantasie repzesentãdo ei talem vt rem odibilem t horribilem. Ipe etiã diabolus vigilantibus t dormientibus suggerit repzesentationes turpium fantasie ad decipiendum t inducendum ad malum. Verũ quia peccatum non consistit in imaginatione sed in voluntate: ideo ex hmõi fantasmis per diabolum suggestis t alterationibus variis homo nõ peccat nisi voluntate ppria peccato assentiat. Secũda sentẽtia ad idem moderniorum doctorum declarãtes primo quid sit prestigiũ: t quot modis de mon potest huiusmodi illusiones causare. Hic nota q̃ Antonius allegat ea que in p̃ce. q. ix. tacta sunt: vnde nõ est opus illa renouare. Tertia sententia est sancti Tho. t est responsum super argumentũ quo querit vbi fit illa forma bestie. q̃ videtur aut in sensu aut in re aut in aere circũstante: t est talis: q̃ illa forma bestie que videtur non est nisi in sensu primo interiori t per fortem imaginationẽ resultat in sensum exteriorẽ q̃dam modo: t q̃ ibi sit potest per demonis operationẽ contingere dupliciter Uno modo vt species animaliũ dicamus q̃ sunt i thesauro imaginationis reseruate fluant operatiõe demonũ ad organa sensuũ interiorum: sic etiã in somno cõtingit put supra declaratũ est. Et ideo quãdo ille spẽs
D contingũt organo sensus exteriozis: puta visus videtur ac si essent res p̃sentes extra t actu sentirent. Alius modus põt esse ex immutatione organoz interioz q̃b⁹ mutatis fallit sensus iudiciũ: sicut patet in eo q̃ habet gustũ corruptũ: cui oia dulcia vident amara: t parũ differt a primo. Hoc aũt facere possunt etiã hoies ꝑ virtute quarundã rerũ naturaliũ: sicut ad vaporationẽ cuiusdam fumi trabes domus vident serpẽtes: t multa experimenta huius inueniuntur vt supra tactũ est.

¶ Solutiones argumentorum.

AD argumẽta patet ad p̃mum: q̃ textus ille sepe allegat t male intelligit. Hã quo ad hoc q̃ loquit de trãsformatiõe i aliã spẽm vel similitudinẽ declaratũ est qualiter hoc fieri põt prestigiosa arte. Sed quo ad hoc q̃ dicit q̃ non possit fieri aliqua creatura virtute demonis: si capit fieri pro creari manifestũ est q̃ non: si vero capit fieri p naturali pductione sic certũ est q̃ nõ possunt facere aliquas creaturas impfectas: quod qualiter sit declarat sanctus Tho. vbi supra. Hã dicit q̃ oẽs trãsmutatiões corporaliũ rerũ q̃ possunt fieri p aliqs ꝑtutes naturales ad quas ptinẽt semia q̃ i elemẽtis hui⁹ mũdi inueniunt puta in terra vel aqs: sicut relinquũt sua semina serpẽtes t rane t bis silia põt fieri p opatiões demonũ hmõi seminib⁹ adhibitis: sicut cũ aliqua res trãsmutat i serpẽtes vel ranas q̃ per putrefactionẽ generari possunt. Alle vo trãsmutationes corpaliũ rerũ q̃ nõ põt ꝑtute nature fieri nullo mõ operatiõe demonũ fm rei veritatẽ pfici põt: sicut

A q̄ corpus humanū mutet in corpus bestie: aut q̄ corp⁹ mortui reuiui scat: q̄d si fieri videat: apparētia est p̄stigiosa: aut diabol⁹ in assumpto corpore se agitat corā hominib⁹: fortificātur ista. Nam Albert⁹ in li. de animalib⁹ vbi q̄rit. An demōes seu etiā dicam⁹ malefici possint facere vera aīalia. Respōdit q̄ sic: deo p̄mittēte. et hoc q̄ ad imp̄fecta aīalia: sed nō possunt i īstāti sicut de⁹ facere: ꝛ motu q̄dā licet subito: sicut patet de maleficj. Exo. vij. sup ista. Vocauit Pharao sapientes dicit. Demōes discurrūt p mūdū et colligūt diuersa semia: ꝛ eorū adaptatiōe possunt p̄ducere diuerse species. Et glosa ibidē sic dicit. Dū p incātationē demonū malefici aliq̄d efficere conātur: discurrūt p mundum ꝛ semia subito eoꝝ de quib⁹ hoc agitāt afferūt: ꝛ sic ex illis: p̄mittente deo nouas species p̄ducūt. Hec etiā supius tacta sunt. At vbi si difficultas subortet. An talia facta demonū essent opa miraculosa dicenda. Respōsio patuit ex p̄cedētib⁹: q̄ etiā demōes aliq̄ vera miracula facere possunt: ad q̄ virt⁹ nature particularj se extēdere pōt. Et licꝫ talia sint fa: nō tamē ad veri cognitionē ab eo fiūt: p̄m quē sensuꝫ opa antichristi possunt dici signa mēdacia: q̄ ad seductionē hominū fiūt. Patet ꝛ solutio ad aliud argumētuꝫ de subiecto forme dicam⁹. Bestie forma q̄ videt nō est in aere nec in ipa re vt putauit: ꝛ in ipso sensu: put ex sentētia sctī Tho. vt supius declaratū est. ¶ Ad illud q̄ omne passiuū mouet ab actiuo ꝛ bi p̄portiōato: p̄cedit. Et quādo subintrat: q̄ forma
B illa q̄ videt nō pōt esse obiectū originās actū seu elicitēs: eo q̄ a nulla resumat. Dicit q̄ immo a re: q̄ a specie sensibili in imaginatiōe reseruata quā educere potest: ꝛ imaginationi seu etiā sensitiue potētie offerre: pōt vt dictū est supꝝ. ¶ Ad vltimū dicēdū: q̄ demon nō immutat potētiā sensitiuā et imaginatiuā se ei obiciēdo: vt ostēsuꝫ est: ꝛ eā trāsmutando: nō quidē alterādo: nisi quātū ad motū localē: q̄ non pōt de se imp̄mere nouas species: vt dictū est: immutat autē trāsmutādo. i. localiter mouēdo: ꝛ hoc iterū facit nō substātiā organi diuidēdo: vt sic p̄sequitur sensus dolorꝫ: ꝛ mouēdo spūs ꝛ hūores. q̄ ād vlteri⁹ obiicit: q̄ seq̄ret q̄ p̄m h̄ demō nō possit aliq̄d nouī hoī demōstrare p̄m imaginatiuaꝫ visionē. Dicēdū ē q̄ nouū aliq̄d pōt itelligi dupl'r. Uno mō totaliter nouū ꝛ p̄m se ꝛ p̄m sua p̄ncipia. ꝛ p̄m h̄ demō nō pōt aliq̄d nouū hoī p̄m visionē imaginariā demōstrare: nō em̄ pōt facere q̄ cec⁹ nat⁹ imagiet colores: vl' q̄ surd⁹ nat⁹ imaginet sonos. Alio mō dī aliq̄d nouū p̄m speciē tot⁹: puta si dicam⁹ esse nouū i imaginatiōe q̄ aliq̄s imagiet mōtes aureos q̄s nūq̄ vidit: q̄ tū vidit ꝛ aurū ꝛ mōtes pōt naturali motu imaginari fātasmata aurei mōtꝫ: ꝛ h̄ mō pōt demō aliq̄d nouī imaginatiōi of-

¶ Quid ō lupis interdū boues ꝛ pueros ex cunabulis rapientes (ferre. ꝛ comedētes sentiēdū sit. an etiā p̄stigiosa arte p maleficas.

Accidentalis q̄stio de lupis interdū boues et pueros e domib⁹ rapientes ꝛ comedētes: ꝛ cū magna astutia discurrētes: ita vt nec aliq̄ arte aut potētia ledi aut capi valeant. Dicēdum est q̄

C hoc interdū habet naturalē causā: interdū ño pstigiosā artē: dū p maleficas ptingūt. De pmo albert⁹ in de aīalib⁹ dicit: q ex quinq; causis puenire pōt. Aliquādo ppt famis augmētū: sicut & cerui aliquādo & alie bestie boīb⁹ appropīquāt. Aliquādo ppt ferocitatē virīū & hoc in regiōib⁹ frigidis: & etiā quādo habēt catulos. Sed q; de his nihil ad ppositū: dicim⁹ q demonū illusiōe fiūt quādo de⁹ ppt peccata punit aliquē populum. Juxta illud Leuitici. xxvj. Si nō feceritis mādata mea: mittam in vos bestias agri que cōsumant vos & pecora vestra. et Deutē. xxxij. Dentes bestiaꝝ immittam in eos cū furore tē. Per quē autē modū. An sint veri lupi vel demones in formis sic apparētib⁹. dicitur q sunt veri lupi: ꝛ obsidētur a demonib⁹ vel agitātur duplici modo. Uno mō absq; maleficoꝝ opatione: sicut quadragintaduob⁹ puerꝛ contigit a duob⁹ vrsis de silua exeuntib⁹ quos iugulauerūt ppter irrisionē factam heliseo ppbete dicēdo: ascēde calue tē. Et de leone q prophētā dei iussiz nō implentē occidit. iij. Regū. xiij. Et hystoria de episcopo viennēsi: q letanias minores ist ituerat ante ascensionē dominī: eo q lupi ciuitates intrātes homines vorauerunt publice. Alio modo etiam maleficoꝝ illusione. Sicut Guil. vbi supra narrat de quodā viro qui se puerti putabat in lupū certis temporib⁹ quibus in antris latitabat. Illuc eñ certo tēpore iuit & sibi interim cum fixus maneret videbat q lupus ipse factus circūiret pueros deuorādo: et cum illud reD liter solū demon quēdam lupū possidens faceret: putabat falso se somnians circūire: & sic tam diu demētat⁹ fuit quousq; inuētus est iacere in silua raptus. Delectat in his demon vt paganoꝝ errorē qui homīes et vetulas in bestias mutari credebant inducat. Unde discernit q ex singulari dei pmissione & demonū ope talia eueniunt: & nō ex naturali aliq; defectu: quādo nulla arte aut potētia ledi aut capi possunt: sicut etiam Uincē. in spec. histo. li. vj. cap. xl. narrat. In Gallia inqt ante christi incarnationē & ante bellū punicū lupus vigili vagina gladiū abstulit.

C Q obstetrices malefice conceptus in vtero diuersis modis interimunt: abortum procurant et vbi hoc non faciunt demonibus natos infantes offerunt.

C Questio XI.

Quinto sexto & septimo insimul ꝓnitas supradicta ꝓbatur per quattuor horrēdos actus quos circa infantes in vtero et ex vtero matris exercēt: que cū per mulieres demones exercere habēt & nō p viros: ideo potiꝰ mulieres cꝫ viros sibi associare ille insatiabilis homicida satagit: et sunt huiusmodi opera. Nam canonīste plus cꝫ theologi de maleficiali impedimēto tractantes vbi supra. Dicunt q maleficiū fit non solum ne quis actū carnalem exercere valeat de quo sup̄ dictum est. Sed etiā fit ne mulier cōcipiat: vel si ꝓcipit q tunc abortum faciat. Et addit tertius modus cū ꝗrto: q vbi abortum nō ꝓcurāt q tūc infantē ꝓsumūt vel demōi offerūt. De pmis duob⁹ modis nō est dubiū: cū per naturalia homo absq;

A demonum auxilio vt p herbas vel alia impedimēta ꝓcurare posset: ꝙ mulier nō posset generare vel cōcipere: vt supra tactum est. Sed de alijs duobus: ꝙ etiam a maleficis procurantur differēdum est: nec opus est argumēta deducere vbi euidētissima iudicia et ēperimēta hec reddunt credibilius. Et de primo: ꝙ certe malefice contra humane nature inclinationem: imino aduersus omnium bestiarū conditiones: lupina dumtaxat ſpecies excepta: infantes deuorare ⁊ comedere solēt. Est inquisitor cumanus de quo supra mētio habita est. qui hec nobis retulit ꝙ ea de causa ab incolis comitatus Burbie vocatus ad inquisitionem faciendam: eo videlicet ꝙ quidam cum puerum ex cunis amisisset ⁊ explorando conuentionem mulierum nocturno tēpore vidisset ⁊ perpendisset infantem occidi ⁊ liquore ebibito deuorare. Ideo vt ꝑus tactum est vnico anno qui ⁊ fuit annus ꝓxime elapsus. xl. ⁊ vnam maleficas igni tradidit certis alijs ad dominū archiducis austrie Sigismundi fugam capientibus. Assunt ꝓ cōfirmatione huius scripta quedam Johannis Nider in suo formicario: cuius vtiq; ⁊ eorum que scripsit recens memoria superest. vnde non incredibilia sicut apparent exiſtunt: sed et hoc ꝙ maiora damna in his omnib⁹ obstetrices malefice ꝓcurant: ꝓut malefice penitentes nobis ⁊ alijs sepius retulerūt dicentes. Nemo fidei catholice amplius nocet ꝙ obstetrices: vbi em̄ pueros non interimunt: tunc quasi aliquid acturi foris extra camerā infantem deferunt
B et sursum in aere eleuātes demonib⁹ offerunt. Modus aūt in huiusmodi flagitijs q̄ obseruat in secūda iam pte patebit ⁊ ca. vij. quā ⁊ aggredi necesse est: ꝓp⁹ vnicā dumtaxat decisionē q̄stionis de ꝓmissiōe diuina ꝓmissa. Dictū est em̄ a principio tria necessarie ad maleficialē effectū cōcurrere: demonem cum malefica ⁊ diuinā permissionem.

¶ Deinde considerādum est de ipsa permissione diuina circa quā quatuor querūtur. Primo: an necessariū sit ipsam ꝓmissionē ad maleficialē effectū cōcurrere. Secūdo: ꝙ de⁹ iuste ꝓmittit creaturā ex natura peccabilē etiā actū maleficialē ⁊ alia horrēda flagitia ꝓpetrare: alijs duabus ꝓmissionib⁹ ꝓpositis. Tertio: ꝙ maleficoꝝ flagitia cuncta mala que deus fieri ꝓmittit excedūt. Quarto: q̄liter hec materia sit populo publicanda. ¶ Questio .XII.

CIrca tertiū principale huiꝰ prime partis tangēs diuinam ꝓmissionē: queritᷣ. An diuinā ꝓmissionē in his opibus maleficorū cōmendare ita sit catholicū: ꝙ ei⁹ oppositū: scz redarguere illā: omnino sit hereticū. Et arguitᷣ ꝙ nō sit hereticū asserere: ꝙ de⁹ tantam potestatē nō ꝓmittat diabolo in huiusmodi maleficijs refutare em̄ illa q̄ in ꝓtumeliā creatoris p[illegible] cedere est catholicū ⁊ nō hereticū. Sz asserere ꝙ diabolo nō ꝓmittat talis ptās nocēdi hoīb⁹ est catholicū. pbatᷣ: ꝗa oppositū asserere videt cedere in ꝓtumeliā creatoris. Nam sequitur ꝙ nō oīa sint subiecta diuine ꝓuidentie: eo ꝙ oīs sapiens ꝓuisor excludit defectū ⁊ ma-

¶ lum: quātum potest ab his quoꝝ curam gerit. ¶ Cum autē ea que p̄ male ficia fiunt si a deo permittūtur: ab eo non excludūtur: ⁊ si ab eo non excludunt non erit sapiens puisoꝛ ipse deus: ⁊ sic non subsunt omnia sue puidentie: quod quia falsum est: ideo hoc falsum quod deus p̄mittat. ¶ Peterea ille aliquid p̄mittit fieri quod possꝫ impedire si vellet: aut ꝙ non potest impedire etiā si vellet: sed neutrū illoꝛum deo potest conuenire. Non p̄mum: quia talis iudicat inuidus. non secūdum: quia talis iudicatur impotēs. ¶ Cunc queritur incidēt aliter. hoc maleficiū Petro accidit: et deꝰ potuit impedire ⁊ non fecit: ergo deus est inuidꝰ seu non habet curā de omnibus. Si ño non potuit impedire etiā si vellet: tunc nō est omnipotēs: que omnia ficut incōueniens est asserere: scilicꝫ deum nō habere curam omniū ⁊c. ergo ⁊ hoc: ꝙ maleficia ex dei p̄missi one contingūt. Preterea quicūq; dimittitur sibi et est dominꝰ actuum suoꝝ: nō subest permissioni aut puidentie alicuius gubernātis: sed homines sibīpsis dimittūtur a deo: ſm illud Eccli. xv. Deus ab initio constituit hominē: et reliquit eum in manu consiliꝫ sui: specialiter etiā mali in suis opibus relinquuntur ſm illud. Dimisit eos ſm desideria coꝛdis eoꝝ: igitur non omnia mala diuine permissioni subdūtur.

¶ Preterea Augustinꝰ dicit in Enchiri. sicut etiā philosophus in. ix. meta. Melius est quedā nescire q̄ scire vt vilia: ꝙ omne quod est melius est deo attribuendū: ergo deus nō impedit se de illis vilissimis ma-
D leficoꝝ operibus vt illa p̄mittat vel nō. Ad idē aplus. ñ. Coꝛ. ix. Non est deo cura de bobꝰ. et eadē ratione de alīs irrationalibꝰ creaturꝫ. vnde quādo maleficiaꝫ vel nō: non est deo cura: nec etiā eius p̄missioni q̄ ex eius puidētia p̄cedit subdūtur. ¶ Preterea q̄ ex necessitate ꝓtingūt puidā p̄missionē nō reꝙrunt sicut nec p̄udētiā. patet hoc p̄ phm in. vi. ethi. Prudētia est recta ratio ꝓtingētiū de q̄b⁹ est cōsiliū ⁊ electio: sed plures effectꝰ maleficiales ex necessitate ꝓtingūt: puta quādo ex aliq̄ causa ⁊ influentia coꝛpoꝝ celestiuꝫ accidūt infirmitates vel aliq̄ alia q̄ nos iudicamus maleficia. vnde non semp subduntur diuine p̄missioni. ¶ Preterea si p̄missione diuina homies maleficiaꝫ: tunc q̄ritur. Cur potiꝰ sup vnum q̄ sup aliū. Si dicaꝫ ꝙ ꝓpter peccata q̄ magis abundant in vno q̄ in altero. hoc videꝫ esse falsum: qꝛ tunc maioꝛes pctoꝝ amplius maleficiarētur. cuiꝰ contrariū dum apparet: eo ꝙ minꝰ in mūdo ficut puniūtur. Juxta illud. Bene est omnibꝰ qui p̄uaricaꝫ. ita etiam maleficiātur. Patet deniq; ex eo ꝙ innocētes pueri ⁊ alij iusti amplius maleficiūtur. ¶ Sed cōtra. deus p̄mittit: licet nō velit malū fieri: ⁊ hoc ꝓpꝫ pfectionē vniuersi. Dioni. iñ. ca. de di. noīn. Erit malum ad oēs. i. pfectionē vniuersi pferēs. Et Augꝰ in ench. Ex oibꝰ bonis ⁊ malis cōsistit vniuersitatis admirabilis pulchꝛitudo. Inquātū etiam illud q̄d malum dicitur: bene oꝛdinatū et in loco suo positū eminētius commēdat bona ⁊ illa magis placeant ⁊ laudabilioꝛa sint dū comparātur malis. Item sanctꝰ Thomas impꝛobat opinionez illoꝝ: ꝙ licet

A de⁹ nō velit mala: ḋa neq̄ creatura aliq̄ appetit malū: siue appetitu naturali siue aīali siue intellectuali q̄ est volūtas cui⁹ obiectū est bonū: vult tamē mala esse vel fieri. hoc dicit esse falsuz: ḋa de⁹ neq̄ vult mala fieri neq̄ vult mala nō fieri: ꝫ vult ꝓmittere mala fieri: ꝛ hoc est bonuz ꝓpt̄ ꝓfectionē vniuersi. Quare autē sit erroneū dicere. De⁹ vult mala esse vel fieri ꝓpter bonū vniuersi: dicit. Quia nihil est iudicandū bonū nisi ꝑm id ḋa cōpetit ei p se et nō p accidēs: sicut virtuosus iudicat̄ bonus in intellectuali creatura ꝛ nō aīali. Malū autē nō ordinat̄ ad bonum p se: sed p accidēs: ḋa ꝓter intētionē eoꝝ qui malū operant resultat bonū: sicut ꝓter intētionē maleficoꝝ aut ꝓter intentionē tyrannoꝝ fuit ꝙ ex eorum ꝓsecutione clarescerent patientia martyrū. Responsio. Questio quāto vtilioꝛ ad p̄dicandū: tanto etiā difficilioꝛ ad intelligendum existit. Est enī int̄ argumēta hoc p̄cipuū nō tam laicoꝝ ꝙ ꝛ quorundā sapientū: Maleficia tā horrēda q̄ superi⁹ tacta sunt: nō ꝑmitti a deo: cās diuīe ꝑmissiōis hui⁹ ignorātes. ex q̄ etiā ignorā tia: ḋa male fice nō supp̄imūtur p vltionē debitā: iam totā christianitatē depopulare vidētur. vt ergo ad vtrāq̄ viam iuxta theologoꝝ sentētiā docto ꝛ indocto satisfiat p discussiones duaꝝ difficultatū est respōdendū: ꝛ primo. Q̄ mund⁹ diuine ꝓuidētie ita subiacet: ꝙ ipse immediate omnib⁹ ꝓuidet. Secūdo: ꝙ vniuersitatē maloꝝ que fiūt siue in malis culpe siue in malis pene siue dāni. ex duab⁹ primis ꝑmissionib⁹ circa casuz an-

B gelo ꝝ et primoꝝ parentū iuste ꝑmittit. Unde ꝛ patebit: ꝙ in his diffidere ꝓtinaciter: hereſim sapit: cū erroꝛib⁹ infidelitū talis se implicat. Quoad primū notādū: ꝙ p̄suppositō illo ꝙ ꝓuidētia deo ꝓueniat. Juxta illud Sap̄. xiij. Tu autē pater gubernas oīa ꝓuidētia. oportet etiaz asserere: ꝙ oīa sunt ita subiecta siue ꝓuidētie: ꝙ etiā omnib⁹ immediate ꝓuideat. q̄d vt pateat: ostēdam⁹ primo p reprobationē cuiusdā contrarij erroꝛj. Nā sup illud Job. xxij. Nubes latibulū ei⁹: et circa cardines celi pambulat: nec nostra ꝓsiderat. Quidā opinati fuerūt iuxta doctrinā sancti Tho. ſ. parte. q. xxij. ponere tantūmodo incoꝛruptibilia subiacere diuine ꝓuidētie: put sunt substātie separate: ꝛ coꝛpa celestia cū specieb⁹ reꝝ inferioꝛū q̄ etiā sunt incoꝛruptibilia. Jndiuidua ꝛo specierū: ḋa sunt coꝛruptibilia dicebāt nō subiacere. Unde sic diuīe ꝓuidētie dicebāt subiacere oīa inferioꝛa q̄ in mundo agūtur in vniuersali tm̄ et nō in ꝓticulari seu singulari. Sed q̄ hoc alīs videbat inc̄ueniēs vt de homie nō esset amplioꝛ deo cura ꝙ de alīs aīalib⁹. ideo rabbi moyses volēs mediū tenere dixit ꝓcoꝛdādo cū ꝑmis. Coꝛruptibilia oīa sicut sunt idiuidua reꝝ oīno nō subiacere diuine gubernatiōi: sed tm̄ō vniuersalia ꝛ alia q̄ tacta sunt: hominē ꝛo ab illa gn̄alitate coꝛruptibiliū excepit: ꝛ hoc ꝓpter splendoꝛē intellect⁹ q̄ participat cū separatz: ꝛ sic ꝑm ultā opinionē ḋcḋd hoīb⁹ acciderēt in maleficijs esset ex ꝑmissione dei: nō aūt ḋcḋd aīalib⁹ aut alīs terre frugib⁹ eueniret. Et hec opinio licet sit ꝛitati ꝓpinqꝛ: ꝙ illa q̄ oīno ꝓuidētiā dei de reb⁹ mūdi ne-

gabat: asserēs mūdum casu esse factū sicut fuerūt Democrit⁹ ⁊ Epicuri. tamē etiā nō caret magna falsitate: eo ꝙ necesse est dicere oīa diuine puidētie subiacere: nō in vniuersali tm̄: ꝫ etiā in particulari: vt nō solū maleficio hominū ꝫ ⁊ iumētoꝝ ⁊ terre frugū ex diuīa ⁊ puida pmissiōe eueniūt. ꝗd sic patet. Ad tantū se extēdit puidētia et ordinātia dei erū in finē: quantū ipsa causalitas se extēdit: sicut a simili in reb⁹ alicui dño subiect̄: q̄ intantū subiacēt ei⁹ puidētie inquātū sibi existūt subiecte. Cū aūt cālitas dei q̄ est primū agēs extēdit se ad oīa entia nō solū q̄tū ad principia specieī: ꝫ etiā q̄tū ad principia idiuidualia: ⁊ nō solū icorruptibiliū. Jōo sicut oīa habēt esse a deo: ita oīa sūt puisa ab eo. i. ad alia quē finē ordīata. Et ꝫ tāgit aplus ad Ro. xiij. Que a deo sunt ordīata sunt: q̄si dicat. Sicut oīa a deo sunt: ita etiā oīa ab ipso ordinata sunt: et p cōsequēs puidētie ei⁹ subiecte: ḋa puidētia dei nihil aliud nosciť q̄ ratio. i. causa ordīs rex in finē. Q̄ia ergo inquātū participāt de esse intūi etiā subdūtur diuine puidētie. Item de⁹ oīa cognoscit nō solū in vniuersali seu vniuersalia: imo et in particulari seu particularia. Et cū dei cognitio cōparať ad res creatas: sicut cognitio artī ad artificiata. Jdeo sicut oīa artificiata subdūtur ordini et puidētie artis: ita oīa subdunť ordini ⁊ puidētie dei. Sed ḋa p hoc nō satisfit vt intelligať: ꝙ deus iuste pmittat mala fieri et maleficia in mūdo: licet intelligam⁹ hoc ꝙ ipse sit puisor oīa gubernās: ḋd quia ꝓcedit: ideo etiā deberet omne malum ab his quoꝝ curam gerit excludere. Inter homies eñ videm⁹ ita fieri: ꝙ sapiens puisor excludit defectū et malum quantū potest ab his quoꝝ curam gerit: ideo ad intelligēdum ista: cur nō oīa mala de⁹ excludit. Notandū ꝙ aliud est loqui de puisore particulari: et aliud de puisore vniuersali. Prouisor eñ particularis necesse habet malū excludere quantū potest: ḋa nō potest ex malo elicere bonū. Deus aūt cum sit vniuersalis puisor totius mūdi ⁊ potest ex particularib⁹ malis plurima bona elicere: sicut ex psecutione tyrannoꝝ: patientiam martyrum: et operibus maleficoꝝ: purgationē seu probationem fidei ⁊ iustoꝝ vt patebit. Jdeo non habet de⁹ omnia mala impedire: ne multa bona deesse contingat vniuerso. Unde Augustin⁹ in enchiridion. Adeo misericors est omnipotēs deus: ꝙ non fineret aliquod malū esse in operibus suis: nisi adeo esset omnipotēs ⁊ bonus: vt benefaceret etiam de malo. Et huius exemplum etiā habemus in actionibus rerum naturalium. Nam corruptiones ⁊ defectus qui accidūt in rebus naturalibus licet sint contra intentionem nature particularis illius videlicet cui talis corruptio contingit. vt ꝙ fur suspendatur: vel ꝙ animalia in cibum hominis occidantur: sunt tamē de intentione nature vniuersalis: vt videlicet conseruentur homines in vita ⁊ in bonis: vt et sic bonū vniuersi pseruetur: vt eñ species rerū conseruētur: oportet ꝙ corruptio vni⁹ fit cōseruatio alteri⁹. Occisiones eñ animaliū conseruāt vitā leonum.

Declaratur super permissionem diuinam: ꝙ deus non potuit con-

A ferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

QVo ad secundū : ꝙ vniuersitatē malorum siue in culpis siue in penis iuste deꝰ permittat : et ꝑsertim iam refrigescēte et mundo ad occasum declinā̄te: declaratur ex duabus ꝓpositionibꝰ necessario ꝑsupponendū. Quarū ꝓma: ꝙ deꝰ non potest facere: siue meliꝰ: vt cū timore dei loquamur. nō est possibile vt natura creata vt est hō vel angelꝰ: haberet hoc ꝙ ex ꝓditione siue nature peccare nō posset. Scōa: ꝙ deꝰ iuste ꝑmisit hominē peccare vel tētari: ꝗbꝰ stantibꝰ cū ad diuinā ꝓuidentiā ꝓtineret: vt vnaq̄q̄ creatura in sua natura relinq̄tur : dicere oportet ꝙ ex ꝑmissis īpossibile est: ꝙ deꝰ nō ꝑmittat maleficia fieri ꝑ iniquos demonū. Et ꝓmū ꝗdē ꝙ nō fuit possibile creature cōmūicare ꝙ peccare nō posset ex ꝓditiōe nature: ostēdit a doct. san. in. ij. di. xxiij. ar. j. ꝗa si hō fuisset cōicabile alicui creature: deꝰ vtiq̄ cōicasset: eo ꝙ oēs alie cōicabiles bonitates z pfecti ones creaturaꝝ sunt cōicate saltē in gñe : vt vnio psonalis duaꝝ naturarū in chio. maꝛnitatꝫ et ꝛginitatꝫ in Maria. vnio gratuita ī viatoꝛi bus. vnio btīfica in electꝫ. et sic de alijs. Cū ergo nō legimꝰ hō alicui creature cōicatū. ꝗa nec homī nec angelo. Juxta illō. Et ī angelis suis reperit ꝑuitatē. certū est ꝗa homī a deo non pōt cōicari hō ꝙ ex natura sit impeccabilis: ꝫ hō ꝑ gratiā inueniat. Secūdo ad idē: ꝙ si esset cōicabile z nō cōicaret: vniuersū nō essꝫ pfectū: cuiꝰ pfectio ī hō cōsistit: vt oēs

B bonitates creaturaꝝ cōicabiles in gñe sint cōicate. Nec valet argumentū: ꝙ deꝰ cū sit summe potens: z alias ad suā filitudinē homīes z angelos creauit. ꝙ etiā hoc ꝓferre potuerit: ꝙ creatura ex ꝓditione sue nature haberet ꝙ peccare nō posset. Vel etiā ꝙ faceret vt habitꝰ ille gratie ꝙ confirmationē in bono causat: esset pars essentialis nature angeli vel homīs: vt sic ꝑm naturale suū ꝓncipiū z naturalē cōditionē: haberet cōfirmationē in bono: vt peccare nō posset. Nā ꝓmū argumētū nō cōcludit: qꝛ licet deꝰ sit summe potēs sicut z summe bonꝰ: nō tamē hoc cōferre pōt: nō ex impfectiōe sue potētie: ꝫ ex impfectiōe creature. ꝙ impfectio ꝓsideraꝝ ꝑmo: ꝙ hoc recipe nō pōt: nec potuit hō vel angelus. Ratio: ꝗa cū sit creatura esse suū dependet a creatoꝛe: sicut causatū a causa sui esse: z creare est aliꝗd ex nihilo facere. ideo si sibi relinq̄tur deficit: cōseruaꝝ autē q̄diu cause influentiā recipit. Exemplū si vis de candela: ꝙ tamdiu lucet q̄diu habet cerā. Quo stāte : notū est ꝙ deꝰ creauit hominē: et reliq̄t eum in manu ꝓsilij sui. Eccli. xv. Et similiꝫ angelū a ꝓncipio creatiōis. Et hoc factū est ꝑ liberū arbitriū: cuiꝰ sicut ꝓꝓriū est facere vel obmittere: ita ꝓꝓriū est a suo casu recedere et nō recedere. Et quia hoc est posse peccare: posse ex libertate arbitrij a deo recedere. ideo nō potuit hoc homo vel angelus recipere: nec ei potuit a deo communicari vt ex natura haberet libertatē arbitrij: et etiam ex natura haberet non posse peccare Alia impfectio ex qua hoc nō potuit homī vel angelo cōmunicari est: quia implicat ꝓtradictionē: ꝙ quia in se nō sunt

¶ factibilia: dicim⁹ deus nō potest illa facere. Sed poti⁹ dicēdū q̄ creature nō possunt ista recipere. vt videlz aliq̄d sit viuū z mortuū simul et semel. Ita etiā iplicat vt aliq̄s habeat libez arbitriū ex q̄ possit cause sue inherere: z q̄ possit nō peccare: q̄a si nō pōt peccare: nō pōt cause sue inherere: cū pctm̄ sit spreto incōmutabili bono reb⁹ mutabilib⁹ inhere re. Spernere ãt vl nō spnere ē ex libertate arbitrij. Secūdū etiā argumētū nō valet: q: si gr̄a pfirmatiōis ꝓterek creature ī naturā: ita q̄ ex principijs essentialib⁹ haberet nō posse peccare: tūc nō haberet ex aliq̄ dono accidētali z gr̄a nō posse deficere z peccare: ꝫ haberet ꝫ p naturā: z tūc esset de⁹: q̄d est absurdū. Hāc solutionē tāgit. s. Tho. vbi supꝫ ī solutiōe vltimi argumēti cū dicit: q̄ qñcūq̄ alicui creature cōuenit aliq̄d accidēs q̄d ex influētia supioꝛz tm̄mō ineſt. nō pōt inferioꝛ natura illō accidēs p se habere: nisi efficerek nature supioꝛis: sicut si aer illuminat in actu p ignē nō pōt esse: q̄ sit de natura sua lucid⁹ in actu: nisi fiat ignis. Dico ergo q̄ cū pfirmatio insit creature rōnali solū p gratiā q̄ est q̄ddā spūale lumē z filitudo īcreati lumīs: nō pōt esse q̄ aliq̄ creatura ex natura sua pfirmationē habeat vel gratiā: nisi efficerek diuīe nature p esse dicam⁹ eiusdē nature q̄d est oīno impossibile. Cōcludam⁹ q̄ non posse peccare p naturā deo tm̄mō conuenit: eo q̄ sicut ab esse deficere nō pōt cū dat oīb⁹ esse: ita nec a rectitudīe bonitatꝛ ꝺficere: cū ꝫ ei conueniat p cōditionē sue nature. Dibus autē alijs q̄ hoc habēt vt peccare nō
¶ possint: pterk ex hoc q̄ pfirmātur p gratiā in bono: ex q̄ filij dei efficiūtur: et quodammodo diuine nature consoꝛtes.

¶ Declarak q̄stio sup duas pmissiones diuinas q̄s de⁹ iuste pmisit videlicet diabolū actoꝛē oīs mali peccare simul z primos parētes cadere ex quibus maleficoꝛuꝫ opera iuste permittuntur et est in ordine prime partis

¶ Questio .XIII.

Ecūda q̄stio simul z ꝓpositio q̄ de⁹ iuste pmisit q̄sdā creaturas angelicas q̄s aliter ꝓcedere nō potuit: nisi q̄ peccare possent etiā actu peccare. Et q̄sdā filij mō creatas p gratiā pseruare: z ꝫ absq̄ ꝑuia tētatiōe. hominē ꝺo iuste pmisit z tētari z peccare: q̄ oīa sic declarank. Hā ad puidētiā diuinā ptinet vt vnūq̄dq̄ ī sua natura reliquak z ī suis naturalib⁹ opib⁹ nō oīno impediak: q: vt Diony. di. iij. ca. de di. no. Pꝛouidētia nō ē coꝛruptiua nature ꝫ saluatiua: q̄ stāte cū manifestū sit q̄ sicut bonū gētꝛ diuini⁹ q̄ bonū vni⁹. ℌ. et dī. Ita z bonū vniuersi excedit bonū ptic̄lare cuiuscūq̄ nature creati ī ptic̄lari. Ideo etiā attēdere oportet q̄ si pctm̄ oīno impediret p ꝫ multi gd⁹ tollerenk pfectiōis: tolleret em̄ natura illa q̄ pōt peccare z nō peccare. q̄ si dicak. tū babuissꝫ hō ex ꝺditiōe nature vt pꝛi⁹ tactū est. Rñdek: si nullū pctm̄ fuissꝫ subsecutū ī actu: ꝫ stati pfirmatio: tūc semp lateret q̄d gr̄e deberek ī bonis erga deū: z q̄d ptās peccādi potuissꝫ z pl'a alia q̄b⁹ ablatꝫ vtiq̄ vniuersi multū detraberek. Decuit etiā vt nullo suggerēte ab ex̄ peccaret: ꝫ oc-

A casionē peccādi ex seipso suscipet: q̄d t fecit vbi deo eq̄lis esse voluit: q̄d est itelligēdū nō simplr t directe nec idirecte: ꝫ solū ꝑm q̄d. et ꝯ declarat ꝓpt auctoritatē Esa. xiiij. In celo ascēdā t sup stellas ero altissimo: nō em̄ simplr t directe: q; sic habuissz itellectū ligatū t erroneū appetēdo aliq̄d q̄d sibi erat ipossibile. Cognouit em̄ se esse creaturā t a deo creatū: t ideo eq̄lez fieri creatori cognouit ꝯ sibi esse impossibile. Nec etiā idirecte: q; cū totū bonū angeli t creature est i ꝯ q̄ deo subest. sicut tota claritas aerz est i ꝯ q̄ subiacet radijs solis. ideo ꝯ ab angelo nō potuit appeti: q; appetitusz ō bonū nature: ꝫ appetijt dei eq̄litatē nō absolute ꝫ ꝑm q̄d: ꝯ sic est: cū de⁹ hz p naturā suaz duo: btitudinē t bonitatē et aliud t q̄d ab ipo oīs creature btitudo t bonitas trāffundit: videns angel⁹ dignitatē nature sue q̄ creaturz cūctis ꝑeminebat: voluit t appetijt a se i oīa iferiora btitudinē t bonitatē deriuari: t ꝯ p sua naturalia: ita q̄ ipse ꝑmo illa ex natura haberet: t sic alie creature ex nobilitate sue nature acciperēt. Et q; etiā illa appetijt a deo t sub deo volēs esse oīmō ista haberet: t ideo nec etiā quātū ad modū habēdi deo eq̄parari voluit: ꝫ tñimō ꝑm q̄d. Nota insup q̄ q; suū desideriū attētauit vt ad actū pduceret: ido subito suū desideriū alijs exposuit. Et q; subito etiā fuit alioz angeloz visio desiderij et ꝓsensus puersus sui desiderij. Jdo pctm̄ ꝑmi angeli alioz pctā excessit t ꝑcessit q̄ntitate culpe t cau
B salitate nō tm̄ duratiōe: ita q̄ illud Apoc. xij. Draco de celo cadēs traxit tertiā partē stellaz. Et i figura leuiathā habet. Jpse ē rex sup oēs filios superbie. et rex ꝑm pḣm. v. meth. dicit ꝓncipiū: inquātū mouet p suā volitatē t impiū sibi subiectos. Jdeo t suū pctm̄ alioz occasio peccādi fuit: ita q̄ ipse ꝑm⁹ a nullo extrīseco tētat⁹ alios extrīsece tētauit Et q̄dē q̄d dictū est q̄ instātanea opatio i oīb⁹ illis fuit. exēplificat ꝯ ex sensibilib⁹. Nā simul tpe fūt illumiatio aerz: visio colorz t discretio rei vise. Hec ad lōgū posui vt ꝓsiderādo tā stupēdaz ꝑmissionē diuinā sup nobilissimas creaturas ꝓpt vnū dūtaxat pctm̄ ambitiōis q̄mō nō particulares ꝑmissiones sup maleficioz opa ꝓpt maioza pctā quātū ad aliqs circūstātias admittet. Nā maleficoz pctā in varijs circūstātijs pctm̄ angeli t ꝑmoz parētū excedūt. vt iā in secūda q̄stiōe patebit. ꝫ t hoc q̄ ꝓuidētia dei iuste ꝑmisit ꝑmū hominē tētari t peccare: ex his q̄ dicta sunt de trāsgressoribus angelis satz patere pōt. Sicut em̄ ad eūdē finē hō t angel⁹ creati fuerūt t i libertate arbitrij relicti. Jdeo vt btitudis ꝑmiū nō absqz merito peciperēt: ido sicut angel⁹ a casu nō fuit ꝑ seruat⁹: vt ptās peccādi ex vno t ptās gre ꝓfirmatiōis ex altero ad decorē vniuersi patesceret. ita t circa hominē seruari oportuit. Nā t. s. tho. in. ij. di. xxiij. art. ij. Illud ex q̄ de⁹ apparet laudabilis nō debet penit⁹ impediri: ꝫ i pctō etiā de⁹ apparet laudabilis cū p mificoꝛdiā parcit t p iusticiā punit. vñ nō debuit pctm̄ impedire. tñimō bonū it t recapitulādo ad ppositū redeam⁹: dicam⁹ q̄ iusta dei ꝓuidētia hō in his ꝑmissus est multis rōnib⁹. Pria: vt ostēdat dei potētia q̄ sol⁹ inuertibilis est: oīs

C aūt creatura mutabilis. Secūda aūt ratio vt declarek dei sapiētia que ex malo scit elicere bonū quod nō potuit fieri nisi de⁹ creaturā peccare pmisisset Tertia vt manifestek dei clemētia qua Xp̄ist⁹ p mortē suā hō mīnē pditū liberauit. Quarta vt ostēdak dei iusticia q̄ non solū reddit bonis p̄mia: ꝫ malis supplicia. Quīta: vt hō nō sit peiozis cōditiōis q̄ alie creature: q̄s oēs sic de⁹ administrat: vt eas agere ꝓp̄ijs motib⁹ finat. vnde hominē ꝓp̄rio arbitrio relinq̄re debuit. Sexta est laus humana: laus eñ viri iusti q̄ potuit nō est trāsgressus. Septima: est decoz vniuersi: q̄a sicut triplex malū: culpe pene ꝫ dāni inuenik. ita ex opposito triplex bonū: scz honestū bonū: delectabile ꝫ vtile decozak. Nā culpa decozak honestas: per penam delectabilitas: p dampnum summa vtilitas. Et per hec patet responsio ad argumenta.

¶ Solutiones argumentozum.

IAm ad p̄imum: vbi dicik asserere q̄ diabolo p̄mittak potestas nocēdi hominib⁹ vt hereticū. Oppositū pot⁹ patet: q̄a sicut asserere q̄ de⁹ non p̄mittat hominez ex libertate arbitrij peccare quādo vult est hereticū. ita asserere q̄ de⁹ peccatū dimittat inultū: hoc aūt fit per potestatē nocēdi hominib⁹ in vindictā maloꝝ ꝫ de cozē vniuersi. iuxta illud Augustini in li. soliloq̄oz. Iussisti domīe et ita est: vt nunq̄ dedec⁹ culpe fit sine decoze vindicte. Probatio deniq̄ argumēti nō valet de sapiente puisoze q̄ excludit defectū et malū quan
D tū pōt: q̄ aliud est de eo q̄ habet curā particularē et de puisoze vniuersali. Nam p̄i⁹ ex malo nō pōt elicere bonū sicut vniuersalis puisor facit: vt p̄ recedētia patuit. Ad secūdū patuit: q̄ tā potētia q̄ bonitas ꝫ iusticia diuina patescūt in hoc q̄ mala p̄mittit: vñ quādo dicik. Aut de⁹ pōt mala impedire aut nō. Dicik q̄pōt impedire: ꝫ nō debuit rōnibus p̄tactꝫ. Neq̄ valet instātia si dicak: ergo vult mala fieri cū pōt impedire ꝫ nō vult: q̄ vt in argumētis p̄ fūitate tactū est. De⁹ nō pōt velle mala neq̄ vult mala fieri: neq̄ vult malū nō fieri: ꝫ vult p̄mittere malū fieri: et h̄ ꝓp̄ pfectionē vniuersi. Ad tertiū Aug⁹ ꝫ pb̄s loquūtur de cognitione būana cui ineli⁹ est nō cognoscere mala ꝫ vilia duplici de causa. P̄rio: q̄ p cā impedimur interdū a p̄sideratiōe maloꝝ: ꝫ hoc cōtingit: q̄ nō possum⁹ simul multa ītelligere. Etiā ꝫ ea de cā: q̄ cogitatio maloꝝ puertit ītērdū volūtatē in malū. Hec aūt in deo locū nō habēt q̄ ītelligit oīa opa hominū ꝫ maleficoꝝ absq̄ aliq̄ defectu. Ad quartū: aplus curā dei a bob⁹ remouit. vt oñdat q̄ q̄ creatura rōnalis h̄z p libeꝝ arbitriū dominiū sui act⁹: vt dictū est. Jōo vt ei ī putek aliq̄d ad culpā vel ad meritū: ꝫ reddak ei iuxta h̄ pena vel p̄miū: h̄z de⁹ specialē de eo puidētiā p̄m q̄ irrōnabilia nō puidētur. Velle aūt asserere q̄ indiuidua irrōnabiliū creaturaꝝ ex illa auctozitate ñ p̄tinerēt ad diuinā p̄uidētiā esse hereticū: q̄ essz asserere q̄ nō oīa subiecta essēt diuīe puidētie ꝓtra scripture sacre cōmēdationē sup diuinā sapientiā q̄ attingit a fine vsq̄ ad finē fozt̄r: ꝫ disponit oīa suauit, et esset erroꝝ rabbi mop-

A ses: vt in argumētis ꝓ ✠itate patuit. Ad quintū: qꝛ homo nō est instituꝛ nature: ꝑ vtīq naturalib⁹ opib⁹ artis ⁊ ✠tutj ad suū vsum. Jdeo puidētia būana non se extēdit ad neccſſaria q̄ ex natura pueniūt. vt ꝙ cras sol oꝛiaꝝ. ad q̄ tamē se extēdit puidētia dei: eo ꝙ ipſe est actoꝛ nature. Unde et defectⁱ naturales. etiā ſi ex curſu reꝝ naturaliū pueniꝛēt adhuc diuīe puidētie ſubiacerēt. q̄re ⁊ Democritⁱ ⁊ alij pḣi naturales errauerūt: attribuētes ſoli neceſſitate materie q̄cq̄d inferioꝛib⁹ accideꝛet. Ad vltimū: licet oīs pena īfligaꝝ a deo ꝓpt̄ pctā: nō tñ ſemp maioꝛib⁹ pctoꝛib⁹ maleficia īfligūtur. vel qꝛ diabolⁱ nō vult vt illos affligat ⁊ tēnet q̄s iuſto titulo poſſidere ſe cernit. vel ideo vt nō ad deū acceleꝛēt. Juxta illud. Multiplicate ſunt īfirmitates: poſtea acceleraueꝛūt ⁊c. Et ꝙ oīs pena īfligit a deo ꝓpt̄ pctā: patet ex ſequētib⁹. qꝛ iuxta Hieroñ. Quicq̄d patimur nr̄is pctis meremur.

¶ Declarat ꝙ pctā maleficoꝝ grauioꝛa ſunt pctis maloꝝ angeloꝝ et primoꝛū parētū. Unde ſicut innocētes puniūtur ex culpis parētū: ita ⁊ iam plures innoxij dāmificant et maleficiūtur ꝓpter pctā maleficoꝝ. et eſt tota materia p̄dicabilis. ¶ Questio .XIIII.

SEd ſup enoꝛmitatē criminū q̄rit. an maleficoꝝ flagitia cūcta mala q̄ de⁹ fieri finit ⁊ vſq; in p̄ſens a p̄ncipio mūdi fieri pmiſit tā ī culpis ꝙ ī penis ⁊ dāns excedūt. Et videt ꝙ nō: p̄cipue q̄ ad culpā. Nā pctm̄ q̄d q̄s cōmittit q̄d facilit̄ vitare potuiſſet: excedit pctm̄ q̄d alt̄ cōmittit q̄d ita facilit̄ vitare nō potuit. Patet ꝑ Augm̄ in de ci. dei. Magna eſt ī peccādo iniq̄tas vbi eſt tāta ī nō peccādo facilitas. Sed Adā et plures q̄ ex aliq̄ ſtatu pfectiōis ſeu etiā gratie peccauerūt. Facilius ꝓpter aſſiſtētiā gratie pctā vitare potuiſſent. p̄ſertim Adā q̄ in gratia creatⁱ fuerat: ꝙ plures malefice q̄ huiuſmodi dona non pceperūt: ergo illoꝝ pctā oīa maleficoꝝ flagitia excedūt. ¶ Preterea q̄ ad penā maioꝛi culpe maioꝛ pena debet. ꝛ pctm̄ Ade ḡuiſſime punitū fuit: in ḣ: q̄d vt patet in oēs poſteros eiⁱ pena cū culpa oſtēdit in trāſfuſione oꝛiginalis pctī: ergo eiⁱ peccatū grauⁱ est omnib⁹ alīs pctis. ¶ Preterea quo ad damnū. Nā iuxta Auguſtinū. Ex boc aliq̄d est malū: quia adimit bonū. ergo vbi plus de bono amittit: ibi maioꝛ culpa p̄ceſſit. ꝛ peccatū primi parentis maiⁱ damnū tam ī naturalib⁹ ꝙ ī gratuitj intulit: vbi nos innocētia ⁊ īmoꝛtalitate puauit: quod nullū alioꝝ ſequētiū pctm̄ intulit. ergo ⁊c. Sz ecōtra. id q̄d plures rōnes mali īcludit magis est malū. ꝛ pctā maleficoꝝ sūt huiⁱ. Nā oīa mala ī bonis nature ⁊ foꝛtūe pcurare pōt: ꝺo pmittēte. vt ex bulla Pape deducit. ¶ Preterea Adā peccauit ſolūmō faciēdo illō q̄d est vtroq; mō malū: q̄a pḣibitū et q̄d nō erat malū ſm ſe. ꝛ malefici ⁊ alij pctoꝛes peccāt faciēdo illō q̄d ē vtroq; mō malū ⁊ ſm ſe ⁊ pḣibitū: vt hōicida ⁊ alia multa ī pḣibita. Nā eoꝝ pctā ḡuioꝛa sūt alīs pctis. Preterea pctm̄ q̄d est ex certa malicia est ḡuiⁱ pctō q̄d est ꝑ ignoꝛātiā: ꝛ malefice ex magna malicia cōtēnunt

C fidē ⁊ sacramēta fidei put plures pfessi sunt. Rñsio: ꝙ mala q̄ a modernis maleficj ꝓpetrāt cūcta alia mala q̄ de⁹ vnq̄ fieri pmisit ꝑm ꝙ ī titulo q̄stiōis tāgit excedūt: ⁊ hoc q̄ ad pctā q̄ cōtingūt ī puersitate morū: Iz sec⁹ fit de pctis q̄ opponūt alijs virtutib⁹ theologicj. pōt oñdi triplici via. Prio ī gñali: cōparādo eox opa indifferēter ad q̄cūq; flagitia mūdi. Secūdo ī speciali: cōparādo ad spēs superstitiōis ex q̄cūq; pacto cū demōib⁹ inito. Tertio: comparādo illa ad pctā malox angelox aut etiā pmox parētū. Primū sic. Nā cū triplex sit malū: videlz culpe: pene ⁊ dāni: eo ꝙ triplex sit bonū cui illa opponūtur. s. honestū: delectabile ⁊ vtile. Et culpe opponit honestū. Pene delectabile. Damno vtile. Q culpa maleficax excedit cuncta alia pctā: sic apparet. Nā iuxta doctrinā. s. Tho. in. iij. di. xxij. ar. iij. Licet ī pctō multa possint psiderari ex q̄b⁹ pctī grauitas vel etiā leuitas trahi pōt. Uñ et ptingit ꝙ idē pctm̄ q̄d ꝑm vnū eox est graui⁹ ꝑm aliud leui⁹ inueniat: put dicere possum⁹. In fornicatiōe iuuenis peccat: senex insanit. Tamē illa simplicit grauiora sunt q̄ plures ⁊ potētiores habēt nō dico circūstātias solū: ꝫ in specie et quantitate pctī essentiali pctī grauitatē. Et sic dicere possum⁹ ꝙ licet peccatū Ade quātū ad alias circūstātias grauⁱ⁹ fit oīb⁹ alijs peccatis quātū ad hoc ꝙ minori tētatiōe pulsat⁹ cecidit: q̄a videlz ipm̄ ab intrinseco. Et etiā q: facili⁹ resistere potuisset ꝓpter originalē iusticiā in q̄ creat⁹ erat. Tamē quātū ad speciē ⁊ quātitatē peccati ⁊ etiā quā-
D tum ad alias circūstātias q̄ peccatū magj aggrauāt sicut multa grauiora pctā sunt secuta: ita ⁊ inter illa oīa maleficox excedūt: q̄d etiā clarius ex duob⁹ deducit. Nā sicut vnū peccatū dicit mai⁹ altero vel causalitate. vt peccatū luciferi. vel gñalitate: vt peccatū Ade. vel deformitate: vt peccatū iude. Uel difficultate remittēdi: vt peccatū in spm̄sanctū. Uel piculo: vt pctm̄ ignorātie. Uel inseparabilitate: vt peccatū cupiditatis. Uel ꝓnitate: vt peccatū carnis. Uel diuīe maiestatj offensione: vt peccatū idolatrie ⁊ infidelitatj. Uel expugnādi difficultate: vt superbia. Uel mētis cecitate: vt ira. Ita et post pctm̄ luciferi oīa alia pctā maleficox opa excedūt: tā in deformitate crucifixū abnegātes q̄ et ꝓnitate spurcitias carnis cū demonib⁹ exercētes. Ac mentis cecitate in omne nocumētū tā aīax q̄ corpox hominū ⁊ iumētox toto malignitatj spū debachātes: put ex supdictis patuit. Q̄ etiā ꝑm Jsiō. nomē ostēdit. Dicūtur enī malefici ob facinox magnitudinē ⁊c. vt ꝫ patuit. Deducit ⁊ ex isto. Nā duo sūt ī pctō. auersio ⁊ puersio. iux illō Augi. Pctm̄ ē spreto icōmutabili bono: reb⁹ mutabilib⁹ iherere. Et ipsa ex auersio a deo fit tāq̄ formale fit ipa ꝫuersio tāq̄ materiale. Jō tāto aliq̄d pctm̄ ē gui⁹ q̄nto magj bō p ipsū a ō sepat. Et q: p infidelitatē bō matie a deo elōgat: iō ⁊ mai⁹ oīb⁹ pctis maleficij infidelitatj exist. Et ꝫ declarat ꝙ nomē hereſis: q̄d ē etiā apostasia a fide simul: ⁊ ꝙ tota eax vita pctm̄ ē. De ꝓmo: nā cū pctm̄ infidelitatj pfitit ī remittēdo fidei. et ꝫ pōt oupl⁹ fieri: vel q̄a remittit fidei nōdū susscepte aut susscepte.

A Si ꝑmo mō: tūc est infidelitas paganoꝝ seu gētiliū. Si secūdo mō tūc iterū dupl'r: qz aut renitit Christiane fidei susceptę ī figura aut in ipa manifestatiōe ꝛitatꝫ. Prīo mō est infidelitas iudeoꝝ. Secūdo mō īfidelitas hereticoꝝ. Ūñ patꝫ ꝙ heresis maleficaꝝ inꝯ tres spēs infidelitatꝫ ḡuissima exīstit: q̄d etiā rōne ꝛ auctoꝛitate cōꝛobat. Mā. ij. ꝑ et. ij. dī. Veliꝰ erat illis viā ꝛitatis nō cognoscere: ꝙ post cognitā retroꝛsū cōuerti. Rōne. Mā sicut ḡuiꝰ peccat q̄ nō implet q̄d ꝓmisit: ꝙ ille q̄ nō implet ḧ q̄d nūꝙ ꝓmisit. Ideo īfidelitas hereticoꝝ q̄ ꝓfitētur fidē euāgelīj: ꝛ tñ ei renitūtur coꝛrūpētes ipsā: grauiꝰ peccāt ꝙ iudei ꝛ pagani. Et iterū. Judei grauiꝰ peccāt ꝙ pagani: qz suscepерūt fidei christiane figurā in veteri lege: quā male interꝑtātes coꝛrūpūt q̄d pagani nō faciūt: ideo etiā eoꝝ infidelitas est grauiꝰ pctm̄ ꝙ infidelitas gētiliū q̄ nūꝙ fidē euāgelīj suscepерūt. De secūdo: ꝙ ꝛ apostate nūcupanꝫ. Mā ꝑm Tho. secūda secūde. q. xij. Apostasia importat quādā retroceſſiōnē a deo ꝛ religiōe: q̄ fit ꝑ diuersos modos q̄ḃ homo ꝓiungit deo. vl ꝑ fidē: vel ꝑ subiectā ad obediēdū volūtatē: vel ꝑ religionē ꝛ clericatū. ꝑm q̄d etiā dicit Raymūdꝰ et Hostiensis: ꝙ apostasia est temerariꝰ a fidei statu vel obediētie vel religiōis exceſſus. Et cū remoto ꝑori remoueꝫ posteriꝰ: ꝫ nō ecōuerso. Ideo et ꝑma alias duas excedit scz apostasia a fide ꝑcedit a religiōe de q̄. xl viij. di. quātūlibet. et. ꝑ vj. q. j. legi nō B debet. Tamē ꝑm Raimundū nō iudicaꝫ apostata seu fugitiuꝰ: etiā si ad longinqua diu euageꝫ: niſi postꝙ sit viuit ꝙ animū redeūdi se deposuiſſe ostēdit. ff. de re milit. l. deſertoꝛē. Et hoc fieret si vxoꝛē duceret vel simile tale. Silr ꝛ apostasiā inobēdiētie vbi q̄s spōte ꝓtēnit ꝑcepta eccleſie ꝛ ꝑlatoꝝ de qua. iij. q. iij. alieni. Qui etiā infamis efficit repellit a testimonio: ꝛ debet excōmunicari. xj. q. iij. si autē. Unde ꝛ apostasia de q̄ loq̄mur sup apostasiā maleficaꝝ dicit apostasia pfidie: q̄ ꝛ tāto grauioꝛ quāto ꝛ cū inimico fidei rōnis salutis per pactū expreſſum pagit. Hoc enī habēt facere malefice: ꝛ hoc inimicꝰ ille exigit ī toto vel in parte. Reperte sunt enī per nos inq̄sitoꝛes q̄ oēs fidei articulos abnegauerant: quasdā ꝛo certos in nūero: semp tamē ꝓfessionē verā et sacramentalem habeāt abnegare. Unde ꝛ Juliani apostate pfidia nō videꝫ tanta fuiſſe: licet in alijs aduersus eccleſiā maioꝛa exercuiſſet de q̄ et. ij. q. vij. nō potest. Si q̄s ꝛo incidēt aliter q̄reret. Quid si mēte et coꝛde fidē teneꝛēt quoꝛū scrutatoꝛ solū deꝰ est: ꝛ nō quecūꝙ angelica creatura. vt supꝛa patuit: facerēt tamē reuerentiā ꝛ obedientiā diabolo ꝑ actꝰ exteꝛioꝛes. Dicendū videꝫ: ꝙ cū apostasia pfidie dupliciꝫ potest fieri ꝑ actꝰ infidelitatis exteꝛioꝛes absꝙ expreſſo pacto cū demone inito sicut q̄ in terris infidelium mahumeticā vitā assumeret: aut in terris christianoꝛū cū expreſſo pacto tē. Prīmi: vbi mēte retinēt fidē: actu tamē exteꝛioꝛi negāt: licet nō sint apostate nec heretici: tamē moꝛtaliter peccant. Sic enī salomō dijs suarū vxoꝛū reuerētiā exhibuit. Nec enī alijs excusaꝫ si ex metu hoc faceret: quia ꝑm August. Sanctiꝰ est moꝛi fame ꝙ vesci

C idoloticis alicq̄ habēt. Saci⁹. xxxiij. q. iij. Saci⁹. Maleficī autē quantū cūq; fidē retinēt corde ⁊ abnegāt ore: apostate tamē iudicātur: eo q̄ fedus cū morte ⁊ pactū cū inferno pepigerūt. Unde ⁊ sctūs Tho. in. iij. di. iij. ar. vl. Loquēs de silib⁹ opibus magicis. Et q̄ quocūq; n. ō auxiliū petūt a demōib⁹ dicit. In oīb⁹ est apostasia a fide ꝓpt̄ pactū initū cū demone. vel ꝟboten⁹ si inuocatio iterfit: vel facto aliq̄: etiā si sacrificia desint. non em̄ pōt bō duob⁹ dñis seruire. Ad idē Albert⁹ vbi sup̄ di. iij. vbi q̄rit. Utrū magicis ⁊ mathematicj intēdere sit pctm̄ ⁊ apostasia a fide. Ita respondit. In talib⁹ est semp apostasia ꝟbi vel opis. Si em̄ inuocatiōes fiāt: tūc aptum pactū init cū demōe: ⁊ tūc est apta apostasia ꝟbo⁊. Si autē nō fit nisi ope simplici: tūc est apostasia opis. Et q⁊ ī his oīb⁹ semp ē fidei ꝓtumelia: q⁊ expectat a demōe q̄d expectā dū est a deo. ideo sp apostasia iudicat. Ecce q̄ clare duplicē apostasiā ponūt: tertiā subintelligētes. s. cordis: q̄ si desit: tm̄ malefice ꝟbis ⁊ opibus apostatrices iudicāt. Penis ergo: vt patebit: ⁊ hereticо⁊ ⁊ apostatarū subiacere debēt. Est ⁊ tertia crimis enormitas pre cūctis alijs hereslib⁹ in eis. Nā si iuxta Augustinū oīs infidelitū vita peccatu⁊ est. xxviij. q. j. ij. et est glosa sup illud Rhomano⁊. xiij. Omne q̄d nō est ex fide: peccatū est. Quid iudicādū est de tota vita. i. de oīb⁹ alijs operibus maleficarū q̄ tamē nō ad cōplacentiā demonū fiant: sicut ieiunare: ecclesias frequētare: cōmunicare ⁊ sic de alijs. In omnib⁹ em̄ peccāt
D mortaliter: q̄d sic declarat. Tanta est em̄ labes hui⁹ peccati: q̄ facultatem resurgēdi: licet nō ex toto: amputāt. eo q̄ peccatū nō corrūpit totum bonū nature: ⁊ lumē naturale in eis remanet. Tamen ꝓpter pstitū homagiū: nisi ab illo absoluātur: oīa eo⁊ opera: etiā de genere bono⁊ū sunt pot⁹ de genere malo⁊: quod ī alijs infidelib⁹ nō cernit. Nam ſm Thomā secūda secūde. q. x. An omnis actio infidelis sit peccatū. dicit q̄ quis opa infidelitū: q̄ sunt de genere bono⁊: vt ieunia: elemosine et huiusmodi: nō sint eis meritoria ꝓpter infidelitatē q̄ est grauissimum peccato⁊ū. tamē q̄a peccatū nō corrūpit totum bonū nature: ꝫ remanet in eis lumen naturale: ideo nō omnis act⁹ eo⁊ est mortale peccatū: sed actus ꝓcedēs ex ipsa infidelitate vel relat⁹ ad ipsam: etiā si sit de genere bono⁊. pura sarracen⁹ ieiunat: vt seruet legē Mahumeti de ieiunio mandantem: Judeus celebrat suas festiuitates ⁊ huiusmodi. in his est mortale. Et sic intelligitur illud Augustini supra allegatum. Omnis infidelium vita peccatum est.

¶ Q⁊ malefice ḡuissimas merētur penas vltra oēs flagitiosos mūdi. Enicq̄ flagitia cūcta alio⁊ peccata excedūt: quantū ad demeritū pene declarat. Primo quo ad penā hereticis infligendā. Secūdo quo ad penā apostatis inferēdam. Nam heretici q̄ druplici pena puniunt ſm Raimūdū: scz excōmunicatiōe: depositione: rer⁊ ablatiōe et corporali morte. De q̄bus oīb⁹ lector inueniet sup̄ primū de sentē. excō. Hoverit. et sup̄ scōm. xxiij. q. j. Qui cō-

A tra pacē. et tertiū. dī. viij. quo iure. xxiij. q. vij. ca. j. et sequē. sup quartū
e. ti. scz de hereticj. Excōicam⁹. j. et. ij. imo et grauissimas incurrūt pe-
nas credentes: receptores: fautores et defensores. Nā vltra penā excō
mūicatiōis illis īflictā: hereticī cū fautorib⁹ z defensorib⁹ suis z recep
tatorib⁹ z ipsorū filij vsq; ad secūdā generationē p lineā paternā. p li-
neā ꝙo maternā vsq; ad primū gradū: ad nullū beneficiū vel officiū ec-
clesiasticū admittūt. vt. e. ti. q̄cūq;. et ca. statutū. li. vj. Sz sup tertiā pe
nā si hereticī habēt filios catholicos: puant paterna hereditate ī dete
stationē criminis. z sup quartā penā: si post deph̄ēsionē errorz ptinno
nō velit reuerti z heresim abiurare: subito debz cōburi si laic⁹ est. Fal
sarij em̄ pecūie statim mortī tradūtur: quāto magz falsarij fidei. Si ꝙo
cleric⁹: post solēnē degradationē reliquit curie sclari occidēd⁹. Si aūt
reuertātur ad fidē: detrudi debēt in ꝑpetuū carcerē. de hereticj. Excō
mūicam⁹ ꝓmo z secūdo. z ꝑ de rigore iurj. Miti⁹ tn̄ agit cū eis post ab
iurationē quā ad arbitriū epi et inq̄sitorj facere debēt. put ī tertia par
te operj patebit. vbi ō varijs modis sentētiandi tales tractat. q̄s etiā
dicat deph̄ēsus z puict⁹ seu etiā relapsus. His āt modis mulctare ma
leficas: nō videt sufficere: cū nō sint simplices hereticē: ß apostate: z vl
tra hoc q̄ in ipsa apostasia nō hominib⁹ ꝑpt metū aut carnis oblecta-
mēta fidē abnegāt: vt sup̄ tactū est. Sed ipsis demonib⁹ vltra abnega
B tionē: etiā homagiū corpora z aīas offerēdo p̄stant. Ex q̄bus satis ꝓ
babile videt: q̄ quātumcūq; peniteant: z ad fidē reuertātur: nō debēt
sicut alij hereticī carcerib⁹ ꝑpetuis mācipari: ß vltimo supplicio puni
ri: z ꝑ etiā ꝑpter dāna tēporalia hominib⁹ et iumētis varijs modis il-
lata leges imperāt. vt patet. C. de maleficj. l. null⁹. l. nemo. et. l. culpa.
Et est filis culpa ꝓhibita discere z docere. Et loquūt leges sup sortilegos: quāto magis sup maleficos: vbi dicūt q̄ pena illoz est bonoz pu
blicatio z decapitatio. Et si q̄s tali arte mulierē ad luxuriaz ꝓuocauerit vel econuerso: bestijs exponitur: vt dicit ibidem. lege. multi. Et de
bis in prima questione tactum est.

¶ Declaratur q̄ ꝓpter peccata maleficarum innoꝝ sepe malefican-
tur: etiā interdū ꝑpt peccata ꝓpria. ¶ Questio .XV.

Sed ꝑ q̄ diuia pmissiōe plures inoꝝ dānificant et pūiunt
in pmissis nocumētis ꝑpt aliena pcta maleficaz z nō ꝑpt
culpas ꝓpas. Hec alicui videat ꝑ incōueniēs. cūdit. s. tho
. ij. ij. q. c viij. ca. viij. Hoc fieri iuste a deo. loquēdo de penis
pn̄tis vite triplici rōne. ¶ Prio q̄dē q̄ vn⁹ bō est res al-
teri⁹. z sic q̄s punit ī reb⁹ ita z in penā alteri⁹ aliq̄s pūiri
pōt. nā filij sm̄ corp⁹ sūt q̄dā res ꝑis. z sui z aīalia res dn̄oz: z sic filij
pūiunt q̄nq; ꝓ parētib⁹: sicut filij nat⁹ ex adultrio dauid mortu⁹ fuit q̄
citi⁹: z aīalia amalechitaz iussa sūt interfici: q̄uis ī hmōi sit rō mystica
vt hī. j. q. iij. §. paruulos. Scōo q; pctm vni⁹ ōrūat ī altez z ꝑ dupli
cit. Per imitationē: sicut filij imitāt pcta parētū. z sui z subditi pcta

C dominoꝝ: vt audaci⁹ peccẽt: vt fit in reb⁹ male acquisitis in q̃bus fi-
lij succedũt.seruis in latrocinijs ⁊ guerris iniustis.Vnde sepi⁹ interfici
untur:⁊ subditi ꝓlatoꝝ audacius peccãt:dũ eos peccare cernũt:etiã si
eadẽ peccata nõ cõmittũt.vnde ⁊ iuste puniũtur.Deriuat etiã peccatũ
vnius in alteꝝ per modũ meriti: vt subditoꝝ in malũ prelatũ.i.q̃ pec-
cata subditoꝝ merẽtur peccatorẽ prelatũ: ꝑm illud Job. Regnare facit
hypocritã ꝓpt̃ peccata populi. Deriuat etiã peccatũ ⁊ cõsequẽter pe-
na per aliquẽ consensum vel dissimulationẽ. Hoc est quãdo superiores
peccata nõ redarguunt: tũc sepissime boni cũ malis puniũtur: vt dicit
Augustinus in ꝓmo de ciui.dei. Exemplum vbi inter nos inquisitores
vnus reperit quoddã oppidũ mortalitate hominũ q̃si destitutũ et vbi
fama volabat: q̃ quedã mulier sepulta lintheamẽ in q̃ sepulta erat suc-
cessiue deglutiret.⁊ q̃ pestis cessare nõ posset: nisi ex integro lintheamẽ
deglutiendo ad ventrẽ cõsumpsisset. Habito cõsilio desup sculter⁹ cum
ꝑfecto ciuitatis sepulchrũ effodiẽtes:inuenerũt q̃si dimidietatẽ lintthea
minis ꝑ os ⁊ collũ vsq; in ventrẽ immissa ⁊ ꝓsumptã. Quo viso mot⁹
sculter⁹ gladiũ extraxit ⁊ caput amputãdo extra foueã ꝓiecit: ficq; su-
bito pestis cessauit. Ex q̃b⁹ vtiq; diuina ꝓmissiõe pctã illi⁹ vetule sup in-
noxios ꝓpt̃ dissimulationẽ ꝑcedẽtiũ punita fuerũt. Nã ꝑhabita inq̃si-
tione reptũ fuit ipsam lõgo tpe vite sue sortilegã ⁊ magã fuisse. Exem
de punitiõe Dauid in enũeratiõe ppli ꝑ pestẽ. Tertio fit diuina ꝓmissiõe
D vt bũane societatis vnio cõmẽdet: ex q̃ vn⁹ homo debet ꝓ alio sollicit⁹
esse vt nõ peccet:⁊ ad detestationẽ pcti:dũ.s. pena vni⁹ redũdat in oẽs
q̃si oẽs sint vnũ corpus. Exem de pctõ Achor Josue.vij. Possum⁹ ad-
huc addere duos modos: put puniũt mali interdũ ꝑ bonos:interdũ etiã
ꝑ alios malos. Nã vt Bian⁹ dicit.xxiij.q.v.§.vlt. Aliq̃ de⁹ pũit ma-
los ꝑ legittimã ptãtẽ gerẽtes ex mãdato suo ⁊ ꝯ dupl'r. Interdũ cũ me
rito puniẽtiũ: sicut puniuit pctã Chananeoꝝ ꝑ ppl'm suũ. Interdũ absq;
merito puniẽtiũ: ꝫ etiã in ipsoꝝ penã: sicut tribũ Beniamin pũiuit
⁊ deleuit vsq; ad paucos. Aliq̃ punit etiã ꝑ pplos suos iussu seu ꝑmis-
siõe excitatos:nõ tñ intẽdẽtes deo obsecq;:ꝫ sue satisfacere cupiditati:⁊
ideo cũ sui dãnatiõe: sicut iã pũit ppl'm suũ ꝑ thurcos ⁊ sepi⁹ añ ꝑ alie
nigenas etiã in veteri lege. ¶ Sz nota q̃ q̃cũq; de cã q̃s puniat: si nõ
sustinet patienᵗ penas: tũc sũt flagella nõ ad satisfactionẽ: ꝫ ad vindi-
ctã tñ.i. punitionẽ. Juxta illõ Deut.xxxij. Ignis scz pene tpalis succẽ-
sus est ĩ furore meo.i.in punitiõe:q: al's nõ est in deo furor:⁊ ardebit
vsq; ad ĩferni nouissima.i. vidicta ꝯ ĩcipiet et ardebit vsq; ad extremã
dãnationẽ. vt expõit Aug⁹. Et habeᵗ de penis di.iij.§.auctãs. Sz si
patienᵗ ferãᵗ ipa flagella ⁊ sit patiẽs ĩ statu gr̃e: bñt locũ satisfactiõis
vt ôt Tho.i.iij. Etiã si q̃s pũiretᵃ a iudice ꝓpt̃ maleficiũ cõmissum vel
etiã malefica:⁊ ꝯ ꝑm pl⁹ ⁊ min⁹ ꝑm ꝺuotionẽ patiẽtis ⁊ q̃litatẽ crimis.
Mors aũt naturalis cũ sit vltimũ terribiliũ. nõ tñ est satisfactoria:q:
ꝑ naturã inoleuit ĩ penã originalis pcti. Sz ꝑm Scotũ etiã volũtarie ⁊

A cū deuotiōe expectata ⁊ deo oblata in sua amaritudine possit fieri aliq̄
modo satisfactoria. Vnde tñ violēta siue q̄s eā meruit siue nō semp est
satisfactoria: si patiēter sustineat ⁊ in gratia. Et hec q̄dem quo ad pe-
nas ꝓpter alios peccata inflictas: ꝓpt ꝓpria aūt etiā deꝰ flagellat in
vita p̄senti ⁊ specialiter circa maleficia inferēda. Vñ Thobie. vij. Sup
illos qui libidini deseruiūt diabolꝰ accipit ptātem: quod etiā ex p̄ce-
dentibꝰ patuit declarādo maleficia circa mēbra ⁊ potētias gñatiue po
tētie q̄ deꝰ ampliꝰ ꝑmittit maleficiari. Attñ ad p̄dicādum populo no-
tandū: q̄ p̄missis punitiōibꝰ nō obstantibꝰ ꝑm quas deꝰ ꝑ culpis alie-
nis siue ꝓpꝛijs punit: hāc regulā iuris ꝑ fundamento teneat ⁊ ppl'o ꝓ-
ponat que dicit. Sine culpa nisi subsit causa nō est aliq̄s puniēdus. ex-
tra de regu. iuris: ⁊ hec regula locū habet ī iudicio poli. i. dei ⁊ in iudi-
cio fori. i. in foro humano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudi
cio poli. Vñ cū deꝰ duplici pena spūali ⁊ tpali punit. In p̄ma inuenit
q̄ nūq̄ sine culpa. In secūda inuenit q̄ interdū bene sine culpa sed non
sine causa. De p̄ma spūali pena q̄ cū est triplex. s. subtractio gr̄e: vñ se-
quit obduratio in p̄stitis: nō fit sine culpa ꝓpria. Secōa pena damni. i.
puationis gl̄ie: hoc etiā nūq̄ infligit sine culpa ꝓpria vt ī adultis: vel
cōtracta vt in puulis in originali decedētibꝰ. Tertia pena sensus. i. cru
ciatio ignis infernalis etiā patet. Vñ q̄ō ōr Exo. xx. Ego dñs zelotes
visitās pcā parentū in filios vsq̄ in tertiā ⁊ quartā gnationē: intelli-
gitur de imitatoribꝰ paternoꝝ scelez. vt exponit Gratianꝰ. j. q. iij. ſ.
B q̄bꝰ. vbi etiā dat alias expositiōes. De scōa aūt pena tpali punit deus
Primo ꝓpter culpā alteri⁹ vt supra tactū est triplici rōe: vel etiā sine
culpa aliena ⁊ ꝓpria: sed nō sine causa: vel etiā ex culpa ꝓpria ⁊ nō alie
na: q̄ō si vis scire causas ꝓpter q̄s deꝰ punit: ⁊ tñ absq̄ culpa aliena et
ꝓpria: videas q̄nq̄ modos q̄s ponit magr̄ in. iij. dist. xv. ca. ſ. Et tres
pmas causas: reliq̄s duas accipe ꝑ culpis ꝓpꝛijs. Vñ ōr q̄nq̄ de causis deꝰ boiem flagellat in vita p̄senti siue penas infert. Prio vt
deꝰ glorificet: ⁊ ꝫ fit q̄n miraculose remouet pena siue flagellū. Exēplū
de ceco nato Joā. ix. de Lazaro resuscitato Joā. xj. Scōo si pmū defit
imittit tñ vt meritū cumulet ꝑ exercitiū patiētie: ac etiā vt ꝑt⁹ latēs
int⁹ alijs manifestet. Exēplū ī Job. j. ⁊ Tho. ij. Tertio vt ꝑt⁹ ꝓseruet ꝑ
humiliationē flagellorꝫ: exēplū ī Paulo q̄ de se dicit. ij. ad Cor. xij. Ne
magnitudo reuelationū extollat me: datꝰ est mihi stimulꝰ carnis mee
angelꝰ satḡane. q̄ stimulus ꝑm Remi. fuit hec infirmitas corpalis. Ve
sunt causę sine culpa. Quarto vt eterna dānatio hic incboet: vt. s. aliq̄-
liter ostēdat q̄d in inferno patiet. Exēplū ī Herode Act. xij. ⁊ ī Anti-
cho. ij. Mach. ix. Quinto vt bō purificet: vel ꝑ expulsionē culpe: cū. s.
ex flagellis ꝓterit. Exēplū de maria sorore aaron. Num. xij. lepra infe-
cta: ⁊ israelitꝫ pstratis in deserto ꝑm Hiero. xxij. q. iij. q̄d ergo. vl' ad
satisfactionē pene. Exēplū in Dauid: q̄ post remissionē adulterij ꝓmissi
q̄ ad culpā in penā fuit expulsus de regno: vt patet in. ij. Regū. q̄ō no

tat Grego. de pe. dist. j. si pctm Dauid. Posset etiã dici oẽm penã quã patimur pcedere ex culpa nra saltẽ originali cũ q̃ nascimur: qa ipm est causa oim causalitatũ ar. di. v. ad eũ. Sed t tertia pena q̃ t dãni loquẽ do de illa quo ad eternã damnationem ꝑ ĩ futuro fuit inebũt: nemo am bigat ḋn sup oẽs dãnatos ĩ penis subsensibilib⁹ crucientur. Sicut eñ gre visio in patria: ita mortali culpe pena in inferno succedit. Et sicut gradus beatitudinis in patria cõmensurank iuxta gradus charitatis t gre in via: ita t mẽsura supplicioꝝ in inferno iuxta mensurã criminuꝝ in via. Hoc est q̃ Deut. xxv. dicit. Pro mẽsura pcti erit t plagaꝝ mo dus. Et sic hoc in alijs pctis oib⁹tũ ĩ spẽali maleficis ꝟ conuenit: qõ ad Hebre. x. tãgit. Quãto magis putatis deteriora mereri supplicia: q̃ filiũ dei pculcauit t sanguinẽ testamẽti pollutũ duxerit: in q̃ sanctifi catus est. Hec sunt ꝓpria maleficaꝝ fidẽ abnegantiũ t per diuinissimũ sacramẽtũ plurima maleficia vt iã in secũda parte patebit exercentiũ.

¶ Declarak in speciali veritas ꝑmissa cõparando opera maleficarũ ad alias supstitionis spẽs Questio XVI

QRemissa deniq̃ veritas quo ad enormitatẽ criminũ in male ficis probak p cõparationẽ ad alia opa magoꝝ t diuinatoꝝ Nã cũ q̃tuordecim sint spẽs circa opa supstitiosa ex triplici gñe diuinationũ. Quoꝝ ꝑmũ fit p manifestã demonum inuocationẽ. Scõum p tacitã solã cõsiderationẽ dispositio nis vel motus alicui⁹ rei: vt fideiũ dierũ aurarũ t hmõi. Tertiũ p cõsi derationem alicui⁹ actus humani ad inḋrendũ aliquid occultũ q̃ fortiũ nomẽ habẽt. Et spẽs ꝑmi gñis diuinatiõis q̃ fit p exꝑssam demonũ in uocationẽ: sint pstigiũ diuinatio somnioꝝ. necromãtia. Diuinatio phi tonica. Geomãtia. Idromãtia. Aeromãtia. Pyromãtia. t ariolaꝝ cul tus. Tho. scõa scõe. q. xcv. et. xcvj. q. iiij. igit. et. q. v. nec mirũ. Spẽs deniq̃ scõi gñis genethliaci: aruspices augures omen seruãtib⁹ chyro mãtia t spatulamãtia. Spẽs etiã tertij gñis varianꝁ ꝑm oia illa q̃ fortiũ nomen hñt ad inḋrendũ aliq̃d occultũ. s. p ꝓsiderationẽ punctoꝝ festucaꝝ figuraꝝ in plũbo liq̃factaꝝ. Et de his Tho. vbi supra t. xxvj. q. ij. et. q. iiij. p totũ. Tñ hec oia crimina maleficaꝝ flagitia excedunt: qõ de ꝑstantioꝝib⁹ spẽb⁹ deducik: vñ t de minoꝝib⁹ nõ difficultak. Nã in ꝑma spẽ vbi aliq̃ pstigiosis q̃busdã apparitionib⁹ sensus humanos decipiũt: vt res corꝑalis aliter sentiak p sensum visus aut tact⁹: vt in ꝑcedentib⁹ tactũ est de modo ꝑstringẽdi. Maleficebis nõ ꝓtente circa mẽbra gñatiue potẽtie illa interdũ pstigiosa apparitiõe auferẽdo licet nõ ĩ rerũ ṽitate: etiã ipm generatiuã potentiã pluries auferũt: ne mu lier ꝓcipere aut vir actũ exercere valeat etiã remanẽte mẽbro absq̃ ꝑ stigiosa illusiõe post cõceptũ etiã abortum ꝓcurant: sepe ꝓcurãt cũ in numeris alijs malis ĩ diuersis etiã formis bestiarũ apparẽt: vt ĩ supe rioribus patuit. In scõa deniq̃ spẽ q̃ t necromãtia ỏr: t fit p mortuoꝝ apparitionẽ vel locutionẽ: cũ vt ỏr. iij. li. et hymo. Necros grece mors

A dicit latine: mācia ꝺo diuinatio: faciūt aūt talia ꝑ sanguinem ꝺois aut alicui⁹ aīalis sup ꝙ busdā caracterib⁹: sciētes demonē sanguinē amare .i. ei⁹ effusionē ⁊ pctā. Ūñ fit vt vbi mortuos ab inferꝫ se vocare putāt ad rñdendū ad īterrogata demones ī eoꝝ filitudinib⁹ apparētes talia exercēt. Et ꝺmōi artis erat illa maga ⁊ ꝓbitonissa de q̄. j. Regū. xxviij. q̄ ad instantiā saulis samuelē suscitauit. Nec ex ꝺ putat ꝺs talia esse licita: ꝙ scꝑtura cōmemorat aīam iusti ꝓphete ab inferꝫ vocatā Sauli euētū futuri belli etiā ꝑ mulierē ꝓbitonissam aperuisse. Quia vt Aug. dicit ad Simplicianū. Nō est absurdū credere aliq̄ dispēsatiōe ꝓmissū fuisse: vt nō ōñante arte magica vel potentia: sed dispēsatiōe occulta: q̄ ꝓbitonissam ⁊ saulē latebat: regis se iusti spūs oñderet aspectib⁹ diuina eū snīa pcussurus. Ul'nō ꝺe spūs Samuelis a sua reqe est excitat⁹ ꝫ aliq̄ꝺ fantasma ⁊ illusio demonū imaginaria diaboli machinatiōib⁹ est facta: quā appellat samuelē scꝑtura: sicut imagies solēt suaꝝ rerum noīb⁹ appellari. Hec ex respōsione cuiusdā argumēti sup q̄stionē. An diuinatio q̄ fit inuocatiōe demonū sit illicita. ij. scōe. q. xcv. ar. iiij. Ad secūdum. Si lectori placet videat respōsionē sup vltimū argumētū q̄stioni. An grad⁹ ꝓphetie sint ī btis in eadē sūma. q. clxxiij. Inspiciat etiā dictū Aug. xxvj. q. v. Hec mirū. Sz hec parū ad malefitaꝝ opa q̄ nullā in se retinēt spēm pietatꝫ: vt intuēti eoꝝ opa pz sanguinē innocē tē fundere nō cessantes: occulta q̄q̄ diabolicis instructiōib⁹ manifestā
B tes nec viuis aut mortuis pcūt vbi aīas cū corpib⁹ interimūt. In ter tia denicq̄ spē q̄ ⁊ somnioꝝ ꝺinatio ꝺr dupl'r obseruat. Prīo qñ ꝺs vtik somnūs vt valeat aliq̄ꝺ occultū inuestigare ex reuelatiōe malorū spīrituū: cū ꝙbus habenk pacta exp̄ssa qñ scz ad ꝺ inuocank. Scōo ꝺo qñ ꝺs vtik somnūs ad cognoscēdū futura ꝑm ꝙ somnia ꝓcedūt ex reuelatione diuina vl' ex cā ñali intrinseca vl' extrinseca q̄ꝑtū pōt se extēdere tal' ꝺt⁹ nō erit illicita ꝺinatio. hec Tho. vbi supra. Prīo cui⁹ itelligētia vt ꝑdi catores nucleū ad min⁹ habeāt. Notandū ad ꝑmū de angelis ꝙ cū angelus sit limitate ꝺtuꝫ efficati⁹ reuelare pōt aliq̄ꝺ futurorū aīe disposite q̄ indisposite. Dispositio aūt fit post sedationē motuū exteriorū ⁊ interiorū: vt qñ filētes sunt noctes ⁊ sedati sunt mot⁹ fumositatū: ⁊ hoc fit circa auroꝛā qñ digestio est cōpleta: ⁊ ꝺ dico de nobis pctōrib⁹ filibus ꝙbus angeli ex diuīa pietate ad ꝓsecutionē officiꝫ aliq̄ revelāt aut tēpore studiꝫ ī auroꝛa intellectū de occultis scꝑturarū informāte. Presidet enī angelus bonus ītellectui sicut deus volūtati: ⁊ corpa celestia nr̄is corpib⁹: alīs āt ꝓfectoꝛib⁹ ꝙbuscūq̄ pōt ⁊ q̄cūq̄ boꝛa reuelare vigilādo ⁊ dormiēdo: q̄uis ⁊ iuxta ꝑhm ī de som. ⁊ vig. sūt magꝫ apte recipe reuelatiōes vt dictū ē vno tpe q̄ altero ꝓut ceteri magi facerꝫ ꝓsueruūt. Ad scām nota: ꝙ ex ñali sollicitudīe nature de regīe corpis contīgit: ꝙ q̄ꝺā futura ꝺnāt cām ñalē ī ꝺois somniā te: ⁊ tūc illa somnia seu visiōes sūt ūñmō signa ⁊ nō cause: fiē ex pte āgeli dictū ē: ⁊ ꝺ accēntiuꝫ futurorū ī ꝺois: vt sanitatꝫ egritudīs piculi ⁊c. Et ꝺ ē snīa Arist. vbi

C supra: ꝺa natura repſentat in ſomnis anime aliquas diſpoſitiões que ſunt in coꝛpe: ex ꝺb⁹ poſtea cõtingit infirmitas vel aliud: vt ſi ꝺs ſomniat de occupationib⁹ igneis: ſignũ eſt ꝙ ꝑdominaꝺ in eo colera: ſi de aeris vt de volatu ꝛ hmõi: ſignũ eſt ſanguinis: ſi aque vel alteri⁹ liq̃ꝛ aquei ſignũ eſt flegmatis: ſi de terreis ſignũ eſt melãcolie. Et ideo per ſomnia qñq̃ ũuaꝺ medici ad cognoſcẽdũ diſpoſitiões coꝛpis: vt etiã dicit pḣus in eoꝺe libꝛo. Sed hec iterũ leuia ſunt ꝑ cõparationẽ ad ſomnia a maleficis ſuperſtitioſe obſeruata. Nã ſi coꝛpaliter vt ſupꝛa tactũ eſt nolũt tranſferre: ſed tm̃ imaginarie cernere q̃ a ꝓſodalib⁹ maleficis ꝓpetraꝺ reponere ſe bñt ad ſiniſtrũ lat⁹ in noie ſui diabolo ꝛ oĩm demoniozũ. Vñ fit vt ei ſingula imaginaria viſiõe repſentaꝺ a ſimili. Si aliqua occulta ſcire ꝑ ſe vel alĩs boĩb⁹ volũt a demonib⁹ ꝑ ſomnia deſtruuntur nõ ꝑ tacita ſed ꝑ exꝑſſa cũ eis pacta inita. Nec iterũ ꝑ qõcũ q̃ pactũ q̃cũq̃ mõ ꝑ aliqꝺ ſacrificiũ alicui⁹ aĩalis ſeu ſacrilege deꝑcationis aut cult⁹ etiam latrie exꝓbitiõis: ꝙ ſeipas in aĩa ꝛ coꝛpe demonibus offerẽtes: fiꝺẽ penit⁹ ſacrilego oꝛe abnegando. Nec bis cõtente etiam ꝓꝓios aut alienos infantes demonib⁹ offerũt aut interimunt: ꝺe ꝺbus ſupꝛa ḣabitũ eſt. In q̃rta deniq̃ ſpecie q̃ ꝑ pḣitones a pḣitõ appolline: iuxta Iſiꝺo. ꝺ auctoꝛ diuinandi ꝺr fuiſſe exercek: non ꝑ ſomnia aut ꝑ moꝛtuoꝝ allocutionẽ: ſed ꝑ viuos: vt ĩ arrepticĩs: ꝺ ſic arrepti a demonib⁹ vel volũtarie aut inuolũtarie ad ꝑdicandũ tm̃ imo futu-
D ra ꝛ nõ ad alia flagitia ꝓpetraꝺ: q̃lis fuit illa puella de q̃ Act. xvj. clamando poſt apl̃os q̃ eẽnt ꝙ ſui dei. Vñ idignat⁹ Paul⁹ iperauit ſpũ exire ab ea. Ipz q̃ modica ſit cõparatio ꝑ reſpectũ ad maleficas ꝛ eoꝝ opa: q̃ vtiq̃ ſic ob magnitudinẽ facinoꝝ ꝛ enoꝛmitatem criminũ iuxta Iſiꝺo. vt ſupꝛa ḣabitũ eſt nũcupaꝺ. Vñ cauſa bꝛeuitatꝫ de alĩs minoribus ſpẽb⁹ hec ꝓbare nõ expedit vbi maioꝛes excedere noſcunꝺ: nam vbi ꝑdicatoꝛi placet applicare alias ſpẽs vt geomantiaꝫ q̃ fit circa coꝛpus terreſtre vt ĩ vngue vel ĩ ferro vel lapide polito. Idromantiam q̃ fit ĩ aq̃ vl̃ cryſtallo. Aeremãtiam q̃ fit ĩ aere. Pyromantiam que fit in igne. Ariolꝝ q̃ fit ĩ viſceribꝫ aĩaliũ ĩmolatoꝝ ĩ aris demonũ. Dicꝫ hꝺ oẽs ꝑ exꝑſſam demonũ ĩuocationẽ fiaꝺ: nulla tñ eſt cõparatio ad maleficia maleficaꝝ: cũ ad nullũ nocumẽtũ boĩm ĩumẽtoꝝ ꝛ terre fruguꝫ tẽdunt ꝺirecte: ſed ad futuroꝝ ꝓcognitionẽ. De alĩs etiam ſpẽbus diuinationũ q̃ cũ tacita ĩuocatiõe ꝛ etiam per tacitũ vt ſic pactũ erga demones ꝓacticaꝺ: vt ſunt genetḣliaci ſeu aſtrologi ſic ꝺicti ꝓpter natalĩ conſideratiões. Aruſpices ꝺ ꝺies ꝛ hoꝛas obſeruant. Augures ꝺ geſtus ꝛ garritus auiũ: ꝛ omen ꝺ ꝛ̃ba boĩm obſeruant. Et cḣyromantici ꝺ ex lineamẽtis manuũ aut ſpatulis aĩalĩũ diuinant. Si cui placet iſpiciat ꝓceptoꝛẽ Rider circa ſecũdum ꝓceptũ ꝛ plura inueniet quomodo ſint licita ꝛ quomodo non. Maleficarũ vero opera nũq̃ ſunt licita.

¶ Declaratiua quartedecime grauitatẽ criminis ad peccata quecunq̃ demonũ comparando Queſtio XVII

B Sed ꝛ tanta est eaꝝ facinoꝝ magnitudo: ꝙ etiã maloꝝ angelorũ pctã ꝛ ruinã excedũt: ꝛ si i culpis quõ nõ etiã i infernalib⁹ supplicijs. Et hoc q̃dẽ ad culpas demõstrare nõ est difficile varijs rõnib⁹. Prio nã lz ei⁹ pctm̃ sit irremissibile: h̃ tm̃ nõ est ꝑpt magnitudinẽ crim̃ hũdo respectũ ad eoꝝ ñalia ꝛ pcipue ꝑm opinionẽ illoꝝ q̃ dicũt eos tm̃ i ñalib⁹ ꝛ nũq̃ i gratuitꝫ fuisse creatos. Et qz bonũ gr̃e excedit bonũ nature: iõ illoꝝ pctã q̃ a statu gr̃e cadũt: ꝑut malefice fidẽ susceptã i baptismo abnegãtes exist̃t eorũ vticꝫ pctã excedũt. Si ꝛo dicam⁹ eos i gr̃a fuisse creatos: licz nõ cõfirmatos: sic etiã malefice lz nõ create i gr̃a: tm̃ a gr̃a spõte ceciderũt sicut ꝛ ille volẽs peccauit. Scõo demõstrat: nã lz ei⁹ pctm̃ sit irremissibile varijs de causis alijs puta ꝑm Aug. qz nullo suggerente peccauit: ideo nullo reparãte redire debet. Vl̃ ꝑm Damas. ꝑtra dei formã intellectu peccauit: ꝛ cognitio quãto est nobilioꝝ tãto peioꝝ est error. Seru⁹ emi scies volũtatẽ dñi sui ꝛc. Vl̃ iteꝝ ꝑm eũdẽ Damas. qz nõ est susceptibilis pnie: iõ nec venie: ꝛ hoc ex natura sua: q̃ qz spũalis tm̃mõ est sel' ꝛtibilis: eo ꝙ se totã puertit: qõ in hoie nõ fit vbi caro semp repugnat spũi. Vel iterũ: q̃a excelso loco peccauit vt in celo: hõ aũt in terra. His tm̃ nõ obstantib⁹ ei⁹ culpa in multis alijs minoraꝫ cõparatiue ad malefica rũ flagitia. Prio in hoc ꝙ ille iuxta Anfel. in q̃dam oꝛõne nulla p̃cedẽte delicti vidicta superbiẽs peccauit. Malefice ꝛo post tãtas penas
B sepe multꝫ alijs maleficis iflictas imo ꝛ post penas q̃s pcipiũt i eccl'ia diabolo occasiõe sue ruine iflictas oĩa hec ꝓtẽnũt ꝛ nõ ad minima pctã mortalia: vt ceteri pctores q̃ ex infirmitate aut malitia absq̃ hitu malicie peccãt: sed ex ꝑfunda cordis malicia ad horrẽda flagitia ꝑpẽrãt. Scõo q̃a lz triplex sit stat⁹ mali angeli: inocẽtie culpe ꝛ miserie seu pene. Ipe tm̃ sic ab innocẽtia semel tm̃ cecidit ꝛ ꝙ ad illam nũq̃ restitut⁹ fuit. Pctõr aũt ad innocẽtiã p baptismũ restitut⁹ iterum ab illo cadẽs multũ ꝑfundaꝫ: ꝛ sup oẽs ipe malefice vt earũ flagitia demõstrãt. Tertio ille ꝓtra creatorẽ nos aũt ꝛsup oẽs ipe malefice ꝓtra creatorẽ ꝛ redẽptorẽ ꝛc. Quarto ille derelict deũ ꝑmittẽtẽ vcz eũ peccare ꝛ nõ ex pietate eũ ꝓsequẽtẽ: nos aũt sup oẽs ipse malefice pctis elõgamur a deo ꝑmittẽte ꝛ ex pietate nos ꝓtinuo ꝓsequẽte ꝛ bñficijs plurijs nos ꝓuenient̃e. Quinto ille ꝑstat in malitia deo reprobãte ꝛ suã gr̃am nõ apponẽte nos miseri currimus in illã malitiã deo ꝓtinuo reuocante. Sexto ille manet obdurat⁹ ad punitẽtẽ: nos obdurati ad blandientẽ. Et si ãbo contra deũ tm̃ ille contra se reḡrentem: nos contra ꝑ nobis morientem quẽ vt ꝑmisimus super omnes malefice deboneſtantes offendunt.

¶ Solutiões argumentoꝝ etiã declarãt veritatẽ p cõparationẽ.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ ptz rñsio p ea q̃ i ꝓncipio corpis q̃stionis tacta sũt. Vltm̃ vicz aliq̃ pctm̃ debet cẽseri grauis⁹ altero ꝛ quõ pctã maleficarum grauioꝛa cũctis q̃ ad culpã exist̃t. Et aliud q̃ ad penã. Dicẽdum ꝙ sicut culpa ade ita ꝛ ei⁹ pena ou

C pliciter ꝓsiderak: vl̄ q̄ ad ꝓsonā vl̄ q̄ ad naturā totā vicz posteritatē ex eo secutā. Ꝓ.io mō. Sicut maiora pcā fuerūt post eū ꝓpetrata: q: vcz ipe solūmō peccauit faciēdo illō qō erat malū nō ꝑm se: ꝫ ꝺa ꝓhibitum. Fornicatiōes ꝯo adulteria t homicidia vtroq; mō mala sunt. s. ꝑm se: t ꝺa ꝓhibita: iō etiā grauior pena eis debet. Scō ꝯo mō: lz maīa pena pmū pctū secuta est: h̄ tn̄ est ꝓ idirectū: inq̄tū vicz ꝓ eū tota posteritas originali pctō fuit infecta: eo q; ipe ꝑm⁹ parēs oīm ꝓ ꝺb⁹ oībus solus filiꝰ dei satisfacere potuit potētia ordinata. Ꝓ.ro suo aūt ꝓsonali medietate diuina gr̄a penituit t saluatus post solutionē factā ꝓ eb̄m incōparabiliter aūt pcā maleficaꝝ excedūt ī grauitate nō ꝓtēte de suis ꝓsonalib⁹ pctis t ꝺditiōib⁹ cū etiā innumeras alias post se ꝓtinue trahūt. Ad tertiū dicēdum ex ꝓhabitꝫ q; h̄ fuit ꝓ accidēs ī pctō ade q; maiorē lesionē intulit. Et h̄ vicz q; naturā integrā inuenit t q; corruptaꝫ necessario nō volūtarie trāsfundere habuit: vñ nō sequit q; suū peccatū simpl̄r grauiꝰ ceteris fuit. Tū etiā ꝺa hec idē etiā seq̄ētia pcā fecissent si talē naturā ineniss̄ sicut t ꝑm mortale pctū nō grauat gr̄am: eo q; illā nō inuenit ꝓuaret aūt si illā iueniret. Hec est solutio sc̄i Tho. in. ij. dist. xxj. ar. ij. in solutiōe sc̄i argumēti: quā solutionē si ꝺs ad plenuꝫ vult intelligere habet ꝓsiderare q; adā originalē iustitiā si pstitiss̄ nō trāsfudiss̄ in posteros put Anse. opinabat: ꝺa etiā aliqs post eū peccare potuiss̄ videbant dicta do. dist. xx. An pueri mox nati fuissent in
D gratia confirmati. Item quoli. ci. an idem qui nunc saluantur homines saluati fuissent si adam non peccass̄et.

¶ Sequit modus ꝓdicandi cōtra ꝺnq; argumēta laycoꝝ ꝺbus ꝓbare videntur sparsim: q; deus nō ꝓmittat tātā ptātē diabolo t maleficis circa hmōi malefitia inferēda. Questio XVIII

Sit deniq; ꝓdicator quidus sup certa argumēta laicoꝝ vl̄ etiā peritoꝝ ꝺrunda ꝺ intīñ maleficas esse negāt q; lz maīa titiā t potētiā demōis ad inferēdū ex suo deūderio hmōi mala ꝓcedāt diuinā tñ ꝑmissionē sibi ꝓdescēdentē negāt: nec volūt q; deꝰ talia fieri ꝓmittat: t lz modū arguēdi non ꝓbeāt t ī tenebrꝫ sicut ceci palpitāt: tiā vnū iā altez mediū tāgēdo opⁱtūñ ē eoꝝ assertiōes ad ꝺ nq; argumēta reducere. Ex ꝺb⁹ vtiq; oēs eoꝝ cauillationes ꝓcedere ꝑñt: t ꝑmo q; deꝰ nō ꝓmittat diabolo sub tātā ptāte seuire ī hoīes. ¶ Utrū ad maleficialē effectū a demone ꝑ maleficā ꝓcurādū sp̄ bz ꝓcurrere diuina ꝑmissio. Et arguit. v. argumētꝫ q; deꝰ nō ꝓmittit: vñ etiā malefitiū nihil est ī mōo. Et ꝑmū sumit ex ꝑte dei: scōm ex ꝑte diaboli: tertiū ex ꝑte malefice: ꝙrtū ex ꝑte mortui: ꝙntū ex ꝑte ꝓdicatoꝝ t iudicū ꝺ talia ꝓtra eas ꝓdicāt t iudicāt vtiq; nūq̄ securi eēnt. Ꝓ.ro sic. Deꝰ punire pōt hoīes ꝑꝓ pctā: t punit gladio fame t mortalitate: itē diuerſ aliqs infirmitatib⁹ varīs t innumerꝫ ꝺb⁹ hūana ꝺditio subiacet: vñ ꝺa opⁱ ei nō ē adiūgere alias ꝓpnitiōes: iō nō ꝓmittit. Scō sic: ex ꝑte diaboli si ꝺa eēnt q; ꝓdicant

A q̄ vicz vim gñatiuā ipedire pñt vt vicz mulier nō ꝓcipiat: vl' si ꝓcipiat q̄ abortū faciat: vl' si nō abortū q̄ etiā post ptū natos interficiūt: vtiq̄z sic pimere possent totū mōm: t itez posset dici q̄ opa diaboli eēnt fortiora opib⁹ dei. s. sacro mīmoniō qō ē op⁹ ói. Tertia ex pte hois: nā vidē⁹ si malefitiū dz eē aliq̄d i mdo tūc aliq̄ hoies pl⁹ alīs malefitiūt de q̄ si q̄rit vtiq̄z ór h eē ꝑpt punitionē pctōz: ꝛ hoc ē falsū ergo t illō q̄ malefitia sint i mōo. Falsitas āt ꝓbat ex eo q: tūc maiores pctōres āpli⁹ punirēt: h ē falsū cū min⁹ puniant q̄ alīq̄ iterdū iusti: qō etiā cernit i puerz inocētib⁹ q̄ asserūt maleficiari. Quarto pt addi t aliō argumentū ex pte dei: hoc q̄ qs ipedire possz t nō ipedit ꝛ fieri pmittit vtiq̄z iudicat ex sua volūtate pcessisse. Sz de⁹ cū sit sūme bon⁹ nō pōt velle malū: ergo nō pōt pmittere vt fiat malū q̄ ipe ipedire pōt. Itē ex pte morbi defect⁹ t infirmitates q̄ dicunt maleficiales filles etiā sūt defectib⁹ t infirmitatib⁹ ñalib⁹. i. q̄ ex defectu nature ꝓcedūt: q̄ eñ aliqs claudicat excecat vl' rōnez pdit vl' etiā morit: ex defectu nature ꝓuenire pñt: vñ nō pñt secure maleficz ascribi. Vltio ex pte iudicū t pdicatorū q̄ cū talia aduersus maleficas pdicāt t practicāt vtiq̄z ꝑpt ingēs odiū a maleficz ꝓtra eos ꝓceptū nūq̄ eēnt securi: ꝛ ꝓtra argūa sumunt ex q̄stiōe ꝑma sup tertiū ꝓncipale ꝑme ptz tractat⁹: t ꝓponunt illa q̄ sunt magz ad ppīm quō vicz pmittit mala fieri: lz nō velit malū fieri: pmittit aūt ꝑpt admirabilē ꝓfectionē vniuersi q̄ ꝓfiderant i hoc q̄ bona cō
B mēdant eminēti⁹ t magz placēt t sūt laudabiliora dū cōpant mal': babent ibi auctoritates. Itē psūda dei dīne sapie iusticie t bonitatz relucēt q̄ al's eēnt occ'ta: t breuit ꝑ ōcisiōe q̄stiois pñt colligi ex his q̄ ibi tāgunt varia documēta ꝑ iformatiōe ppī: vcz q̄ de⁹ iuste duos casus pmisit. s. āgelōz t ꝑmōz pentū: q̄ cū sint maiores oīb⁹ alīs casib⁹: nō mīz si alīj miores pmittāt. Qual'r aūt sūt maiores q̄ ad causalitatē nō q̄ ad alias circūstātias ꝑm qs pctā maleficaz: vt i q. tangit: t maloz āgeloz t ꝑmoz pentū pctā excedūt: t q̄re de⁹ iuste pmisit illos ꝑmos casus tāgit i. h̄. q. ex q̄b⁹ pl'ia colligere t dilatare pt ad suū placitū. Sz ad rūdendū sup argūa: nā ad ꝑmū cū ór. De⁹ sufficiēter punit p ñales infirmitates mortales gladio t fame. Rñr ex trib⁹. Prio q: de⁹ non limitauit suā ꝓuitē ad ñalē ꝓcessuz aut etiā ad influētias corꝑm celestiū vt vicz ꝑter illa agere nō possit: iō t ꝑter illa sepissime egit i punitiōez peccaminū mortalitates t alia inferēdo ꝑter oēz influētiā corꝑm sicut in punitiōe pcti supbie in dauid sup mortalitatē iflictā ppl'o ꝑpt ppl'i numerationē tē. Scōo hoc ꝓgruit diuīe sapie q̄ cū reb⁹ oīb⁹ amīstrat vte as ꝓpr̄is motib⁹ agere finat. Jō sicut nō ꝓuenit malitiā demonis ipedire: ꝛ poti⁹ decz ipam pmittere vt agat ꝑtū ad bonū vniuersi spectare ꝑt: lz refrenat ꝑ bonos āgelos vt nō tñ noceat ꝑtū nocere vellet ita nō ꝓuenit malitiā būanā refrenare sup ea ad q̄ ex lib. ar. pōt vt ē fidē abnegare t demōi reuouere q̄ facer i ptāte sūt volūtatz būane. Ex q̄b⁹ cū de⁹ offendit pmittit ea q̄ a malefica ōsiderāt: t ꝑpt q̄ fidē abne

C ganit: t ad q̃ diaboli potẽtia se extẽdit: vt est boĩb⁹ iumẽtȝ t terre fru
gibus posse nocere. Tertio de⁹ iuste ꝓmittit illa mala fieri ꝑ q̃ diabol⁹
etiã ꝑ idirectũ maxie torquet t summã recipit displicẽtiã: ꝫ ꝑ illa ma
la q̃ a maleficis ꝟtute demonũ fiũt ꝑ indirectũ diabol⁹ maxie torquet
dũ cõtra suã voluntatẽ de⁹ oĩb⁹ malis ad gl̃iaz sui nois ad fidei cõmen
dationẽ ad electo:ũ purgationẽ t cumulũ meritorũ vtik. Certũ est em̃
q̃ inter oẽs displicentias q̃s diabol⁹ ex supbia q̃ sp ꝓtra deũ exigit u
ꝓtra illõ. Supbia eoꝝ q̃ te oderũt ascẽdit sp: hec ꝓcipua est q̃ sibi displi
cet q̃ de⁹ oĩa sua machinamẽta i sui gl̃iaz tẽ. conuertit. Iuste ergo de⁹
cũcta ꝓmittit. Ad scõm supius responsum est: t debet rñdere ad duo q̃
includunt in argumẽto. s. q̃ non õr diabol⁹ fortior deo nec ei⁹ factura:
ĩmo cernit q̃ mĩme ꝟtuz exist it: cũ nihil possit nisi ꝓmissione diuina:
vñ ei⁹ ꝟtus potest dici minima compando ad diuinã ꝓmissionẽ: ꝛ sit
maxima compando ad ꝟtutes coꝝ alesq̃s naliꝝ excedit. Juxta illõ sẽ
pe allegatũ. Non est ptãs sup terrã q̃ ei valeat compari. Job. xli. Alte
rũ ad qõ rñdendũ. Cur vicz de⁹ poti⁹ sup vim gr̃atiuã ꝓmittit malefi
cia fieri q̃ sup alios act⁹ humanos. De q̃b⁹ etiã supra tactũ est ĩ mate
ria de ꝓmissione diuina sub titulo: q̃modo malefice vim gr̃atiuã t actũ
venereũ ĩpedire pñt. Et q: originale pctũ inflictũ ex culpa ꝓmorũ pa
rentũ ꝑ illũ actũ trãsfundit t exẽplificat etiã de serpẽte q̃ pinũ inst⁹m
D diaboli fuit tẽ. Ad tertiũ dicẽdũ: q̃ sicut intẽtio t appetit⁹ diaboli est
maio: ad tẽtandũ bonos q̃ malos: licet ex pte tẽtati magis tentat ma
los q̃ bonos. i. q̃ amplio: habilitas est in malis ad recipiẽdũ tẽtatio-
nẽ demonis q̃ sit ĩ bonis. Ita etiã plus affectat ledere bonos q̃ malos
licet maiorẽ habilitatẽ ledẽdi inueniret in malis q̃ in bonis: t hui⁹ est
ratio: q: ꝓm Grego. q̃to crebri⁹ q̃s diabolo se subñcit: tanto intollera
bilioꝛẽ ũbi facit: vt ei reluctari non possit. Sed cũ mali crebri⁹ se subñ
ciant diabolo eis fit tẽtatio magis intolerabilis t frequentio: cũ non
habeant scutũ fidei formate q̃ se tueant. De q̃ scuto ap'ls Epbe. vi. In
oĩb⁹ sumẽtib⁹ scutũ fidei in q̃ positȝ oĩa tela neq̃ssimi ignea extin
guere. Sed ex alia pte magis t acri⁹ impugnat bonos q̃ malos. Et ra
tio q̃a cũ ĩa possideat malos non aũt bonos: ideo magis conat ꝑ tribu
lationẽ trahere ad sui dominiũ iustos q̃s non hẽbat q̃ peccatores pos
sessos: sicut aliq̃s ꝓnceps terren⁹ magis insurgit ꝓtra illũ q̃ pl⁹ aufert
de iure suo vel q̃ plus nocet regno q̃ ꝓtra illos q̃ non sibi contrariant.
Ad quartũ q̃ de⁹ ꝓmittit mala fieri: non vult tñ fieri vltra ꝓmissa q̃ ta
cta sunt. Predicato: declarare potest ꝑ q̃nq̃ signa voluntatis diuine q̃
sunt ꝓceptũ ꝓhibitio ꝓciliũ opatio t ꝓmissio. vide sctñ Tho. ꝓcipue i
ꝓma pte: q: ibi plani⁹ declarat. q. xix. ar. vltñ. Naz licet vna sit volũtas
in deo q̃ est ipe de⁹ sicut t vna ei⁹ essentia: tñ ꝑ respectũ ad ei⁹ opa iudi
catur t significat nob ei⁹ volũtas multipl'r. ꝓm qõ Psal. dicit. Magna
opera dñi exq̃sita in oẽs voluntates eius. Unde voluntas in deo distin
guitur non ex pte rei sed ex pte suoꝝ effectuũ: ita vt volũtas ꝓprie di

A cta dicat volũtas beneplaciti. Volũtas metaphorice dicta dicat volũtas signi inquantũ vez p signa t metaphora iudicat nobis deũ hoc vel le. A simili. Sicut paterfamilias vnam hñs in se volũtatẽ demonstrat illaz quinqz modis. s. p se t p aliũ. Per se dupl'r: directe t indirecte. Directe cũ aliquid opat: t tũc est opatio. Indirecte autẽ qñ non impedit opantẽ sicut t in. iij. phys. ór. Remouẽs t phibẽs est mouẽs p accñs: t ꝯtũ ad hoc ór signũ pmissio. Per aliũ aũt declarat se paterfamilias aliquid velle tripl'r. Vel inquantũ ordinat aliquẽ ad aliquid faciendum necessario t phibẽdo ptrariũ: t sic sunt ꝓceptio in ꝓceptis: t phibitio in affirmatiuis t negatiuis ꝓceptz. Vel inquantũ ordinat aliquẽ psuasiue ad aliq̃ pciliatiue t hoc ptinet ad pciliũ: t sicut voluntas hũana manifestat p ꝫ quinqz: sic t ipi⁹ dei. Dñs em̃ ꝓceptũ phibitio t cnsiliũ dicat volũtas dei: pz p illud Mat. vj. Fiat volũtas tua sicut in celo t in terra. i. vt in terra impleamus ei⁹ ꝓcepta: vitemus phibita: t implea mus p posse pfilia. Et sil'iter qꝫ pmissio t opatio dicat dei volũtas: ptz p Augustꝰ. qui ór in enchr. Nihil fit nisi omipotẽs de⁹ fieri velit vel sinẽdo vt fiat vel faciẽdo. Ad ꝓpositũ cũ ór illñ qꝫ quis impedire posset t non impedit iudicat ex sua volũtate ꝓcessisse: verũ est. Sed cũ infert de⁹ est sũme bon⁹: ergo non potest velle mala fieri: verũ est volũtate beneplaciti t p q̃tuor signa hui⁹ volũtatz: qz non potest opari mala nec p cipe mala nec vt non phibeat mala t psuadeat bona sup erogationis potest aũt velle pmittere mala fieri. Ad aliud q̃modo cernũt infirmi-
B tates abinuicẽ: vt vna sit maleficialis altera ñalis puta ex defectu nature. Rñdet qꝫ variis modis. Primo medicoꝝ iudicio. xx vj. q. v. Nñ licet t q. ij. ca. illñ. vbi ꝟba Augustꝰ. ex scño de do. chria. Ad hoc genus superstitionis ptinẽt oẽs ligature t remedia q̃ medicoꝝ disciplina condẽnat in quibuscũqz reb⁹ suspẽdendis atqz ligandis. A sil'i vbi medici ex circumstantiis vicz etate complexione sana t subito q̃si in ictu oculi immutata t qꝫ nñ ex defectu sanguinis stomachi aut labe infirmitas accideriṫ. Judicant illaz non ex defectu nature: ꝫ ab extrinseco accidisse. Et ab extrinseco vbi non ex venenosa infectiõe: qz sic sanguis t stomachus malis humorib⁹ eẽt repletus: tũc ex sufficiẽti diuisione iudicant effectũ eẽ maleficialẽ. Itẽ scño cũ eis exist̃it icurabilis vt nullis medicaminibus eger potest releuari immo pori⁹ cernũt ipm aggrauari. Tertio: qz sic subito interdũ accidit qꝫ iudiciũ infirmi sup hoc ptingit. Res gesta vni ex nobis innotuit. Vaz quidam de optimatibus ciuitatz spirẽsis nimis cerui cose volũtatz vxorẽ habuit intantũ vt cũ ipe libens in oñibus ꝓplacere studeret: tñ i cũctis fere suis affectionibus ei recalcitrabat t ꝟbis ptumeliosis semper ipm molestare satagebat. Accidit inde vt domum ingressus q̃dam die cũ mulier solito more contra se bliganti verbis opprobriosis t ire locũ dare t domũ exire volebat: ipsa hostiũ per quod exire habebat cursu veloci anticipando obseruauit et vociferando contestabatur: qꝫ nisi eam verberaret nulla probitas aut

C honestas sibi ineſſet. Ad q̄ ꝺba grauia ille manū non aīo ledēdi extēdit
t ipaz expāſis digitz ſup ſpatulā leuit tāgēdo ſubito ad terrā colliſus
oēm ſenſuz pdidit: t p plēs ſeptimanas ī lecto decūbēs ḡuiſſima infir
mitate detēt fuit: q̄ i re pēſari poteſt illā infirmitatē non ex ñali defe
ctu ſz p maleficiū mulierz ſibi accidiſſe. Pla īmo q̄ſi innūera ꝓſilia acta
ſunt t multz innotuerūt. Sūt ꝺdā qui p certam practicā expiētiaz rei
capiūt p hūc modū. Nam plūbū liq̄factū ſup infirmū tenēt t ī ſcutellā
plenam aq̄ infundūt: t ſi imago aliq̄ ꝓdenſata cernit tūc infirmitatē ex
maleficio accidiſſe iudicant: t quidam an talis imago ope demonū aut
naturali ꝟtute erū pat: vbi iterroganť talia practicantes reſpondere ſo
lent q̄ ꝟtute ſaturni ſup plūbū q: alias mal⁹ exiſtit: ſicut ſol ſup auruz
maleficiū ſua ꝟtute oñdere ſolet. Sed quid de his sentiēdū ſit: an vicz
practica licita ſit an non: circa tertiū p̄cipale hui⁹ tractat⁹ tractabit:
canoniſtis em̄ videt licitū vt vana vanis ꝓfundant: lz theologis oīno
ꝟiū videat: cū nō ſint faciēda mala vt eueniāt bona. Ad vltimū vbi di
uerſa q̄runt. Prio cur malefice nō ditant. Scōo cur p̄cipib⁹ eis fauē
tib⁹ ad pniciē oīm inimicoz ipoz non cooperant. Tertio cur p̄dicato
rib⁹ t alīs eos pſequētib⁹ non nocere valeant. Ad primum dicēdum: q
ideo vt in plurimū malefice nō ditant vt iuxta complacētiaz demonis
in ꝓtumeliam creatoris ꝑtū poſſibile ē p viliſſimo ꝓcio emant: t ſcōo
ne in diuitijs noteť. Ad ſcōm cur p̄cipib⁹ non nocēt cauſa eſt manife
D ſta quia ꝑtū in ipis eſt hoc fit vt ipos ī amicitia retinēat. Et ſi q̄ritur
cur eoz inimicis non noceant. Rñdet quia bon⁹ angel⁹ in altera parte
hoc maleficiū impedit. iuxta illud Danie. Princeps pſarū reſtitit mi
hi viginti vna die⁹. Vide doctoz in. ñ. ſentē. an inter bonos angelos
ſit pugna t q̄lit. Ad tertiū ꝺr q̄ ideo: nec inquiſitoz⁹ aut alīs officia
libus nocere poſſunt: quia publica iuſticia vtunť. Exēpla varia ad hoc
poſſent adduci: ſed temporis prolixitas non patitur.

Incipit ſecūda pars huius operis.

SEcūda ps p̄cipalis hui⁹ opis q: eſt de modo pcedēdi qui
a maleficz p maleficijs ī ferēdis obſuať. Et p decē t octo ca
pitula diſtinguit cū duab⁹ dūtaxat difficultatib⁹: q̄rū vna
in p̄cipio ſup remedia p̄ſeruatiua: vt vez quis maleficiari
non poſſit altera in fine ſup remedia mouētia maleficia t p
q̄ maleficiati curari p̄nt: cū ſm phm in. iij. phyſi. remouēs t phibens
coincidunt t ſunt cauſe p accidēs: ideo vt p hec totale fundamētū hui⁹
horrēde hereſis habeat. Circa duo p̄cipaliť inſiſtēdum erit. Prio cir
ca introitū earū t pfeſſionē ſacrilegam. Scōo circa pgreſſum in modo
operandi t horrendaz obſeruantiam. Tertio impedimēta ſalubria con
tra earū maleficia t remedia p̄ſeruatiua. Et q: in morali iam laborem⁹
materia: vñ argumētis variis t declarationib⁹ vbicz inſiſtere op⁹ non
eſt cū ea q̄ per capitula ſequenter ſint per p̄cedentes q̄ſtiones ſufficien
ter diſcuſſa. Ideo p̄camur in deo lectoz ne demonſtrationē in omnib⁹

A querat vbi accommodata sufficit ꝓbabilitas ea deducendo q̄ constant aut visus vel auditus ꝓpria experientia aut fide dignorū relatib⁹ eē ꝓba. Circa ꝑmū aūt duo principaliť tangenť. Primo diuersi modi ipi⁹ demonis alliciēdi. Scōo diuersi modi ipam hereſim ꝓfitēdi. Circa scōm vero sex ꝑ ordinē tangenť q̄ ad modū ꝓcedendi ꝛ curandi. Quia primo de his q̄ a maleficj ꝑ se ꝛ suis coꝛpib⁹ ꝓacticanť. Scōo de his q̄ erga alios boies operanť. Tertio de his q̄ erga bestias. Et q̄rto de his q̄b⁹ terre frugibus nocent. Quinto de maleficio tm̄inō virorū quibus vcz maleficis tm̄imō viri ꝛ non mulieres insistūt. Sexto de q̄stione sup maleficia amouenda: ꝛ quibus modis curantur maleficiati. Est ergo ꝑma questio per decē ꝛ octo capitula distincta cū totidem modis in suis ritibus variantur ꝛ multiplicantur.

Vtrū quis possit ꝑ bonos angelos ita bñficiari ꝙ a maleficj ꝑ q̄scūq; infrascriptos modos nō valeat maleficiari. Et videť ꝙ non: eo ꝙ ꝑ p̄cedentia declaratū est etiaz innoxios ꝛ inocētes ꝛ iustos pluries a demonibus affligi vt Job ꝛ plures pueri innocentes qui cernunť maleficiati cū alijs mꝛtis iustj: iz non equaliť vt peccatoꝛes eo ꝙ non in ꝓditionē suarū alarū: quis bonis fortune ꝛ coꝛporū affligank. In ꝓtrariuz est maleficarū fassio ꝙ vicz non oēs ledere valeant: ꝛ tm̄modo illos q̄s cernūt ex informatiōe demonū diuino auxilio destitutos. Rñsio. Tria sunt gña boīm bñficiati a deo: quib⁹ illō pessimū genus suis malefitijs nocere non potest. Et primi sunt qui publicam ꝓtra eos iusticiaz exercēt aut officio aliq̄ publico aduersus eos insistūt. Scōi qui de ritibus eccl'ie seruatj ꝛ veneratj vt ꝑ aq̄ bñdicte aspersionē: ꝑ salis ꝓsecrati sumptionē: ꝑ candelarū in die purificatiōis ꝛ frondiū in die palmarū ꝓsecratoꝛū vsum licitū: cū ad hoc talia eccl'ia exoꝛcisat: vt vires demonis imminuant se muniunt: de quibus modis patebit. Tertij sunt qui per sanctos angelos varijs ꝛ infinitj modis benefitianť. De primis ratio dať ꝛ per varia acta ꝛ gesta ꝓbaťur: q; eñ oīs ptās a deo est: ꝛ gladiū ptat: iuxta apl'm: in vindictaz malorū ꝛ retributionē bonorū: nō mirū ꝙ tūc angelica ptās te demones arcenť: qñ iusticia i vindictā illius horrēdi crīs exercet. Notāt ad idē do. ꝙ q; potestas demōis quincq; mōis ipedit i toto vl' i pte. Prio ꝑ terminū sue ptāti a deo impositū: sicut de Job primo ꝛ scōo tāgit. Et de illo de q̄ i formi. Nider legit: q̄ iudici fassus fuerat ꝙ dū q̄dā ipm̄ luocasset vt inimicū suū vita ꝑuaret aut in coꝛpe ledereť vl' ictu fulminis interimeret: cū vocasset demonē aut vt eius auxilio talia perpetrarē. Rñdit mihi ꝙ neutrū facere posset: hz inq̄t fidē bonā ꝛ diligenť se signo crucis munit idcirco nō in coꝛpe ꝛ i vndecia pte fructuū suoꝛū i cāpo si libet ei nocere possuz. Scōo ipedit ꝑ ipedimētū exteri⁹ adhibitū vt in asina balaā Nume. xxij. Tertio ꝑ miraculū impossibilitatj exteri⁹ factū. Et sunt q̄ ex singl'ari ꝑuilegio bñfitianť. De q̄ tertiū gen⁹ boīz q̄ maleficiari nō ꝑñt p⁹ea patebit. Quarto ꝑ diei iudiciū singl'ariť disponētj ꝑ obstaclz

B

C boni angeli: vt de asinodeo interficiente sponsos sare virginis: nō aūt Thobiā. Quinto interdū per cautelā suū ipsius: quia non vult interdū diabolus ledere vt peius inde sequatur: vt cū excōicatos vexare posset sicut z corinthū quē vexauit excōicatū Cor. v. tñ nō facit vt fidē ecclie in clauiū ptāte eneruet. Ideo a simili etiā dicere possum⁹: q etiā si diuina virtute nō arcerent qū publica iusticia exercek: adhuc tñ sepe manū seu ꝓtectionē a maleficis volūtarie retrahūt: ḡa vl timēt eaꝝ peruersionē vl ḡa desiderāt z accelerāt eaꝝ dānationē. Actꝫ dicq z gestꝫ hec cōprobank. Nā z pſat⁹ doctor refert: q maleficī verbo z expīētia testimoniū dederūt: q eo ipo q p reipublice iusticie officiales capiunk: statim ois maleficoꝝ eneruak ptās. Tñ z ḡdam iudex Petr⁹ noīe: de q z supra mētio facta est: cū quēdam maleficū stadiū noīe p suos famulos capere voluisset: tātus tremor eoꝝ manib⁹ incussus fuit: z naribꝫ tā malus fetor illapsus: vt se fere desperarēt an maleficū inuadere auderent. Quib⁹ dū iudex īperasset secure miserū inuadite: ḡa publica tactus iusticia oēs vires pdet sue neḡtie. Et ita rei pbauit effect⁹: nā captꝰ z incineratus fuit propter plurima ab eo ꝑpetrata maleficia q sparsim hic inde posita sunt z accōmodata diuersis materiis. Sz z pla q nobis inḡsitoribꝫ in officio inḡsitiōis laborantib⁹ cōtigerūt: si recitare expediret vticq aīm lectoꝝ ī ammirationē ꝓterēt. Sz ḡa laus ī ore ꝓprio sordescit poti⁹ expedit silētio ꝓterire: q̄ notā inanis gl'ie incurrere: illis
D dū taxat exceptꝫ q̄ a deo ī lucē ꝓdierūt q celari nō possunt. In oppido nēpe Rauenspurg dū a cōsulibus malefice incinerāde interrogenk: cur nobis inḡsitoribꝫ alīq maleficia sicut alijs boib⁹ nō intulissent. Respōderūt. Licet pluries h facere attētassent: nō tñ potuerūt. Et de causa inḡrentibus respondebāt se nescire: nisi q fic a demonib⁹ informate fuissent: quotiēs eñ nocturnis z diurnis tpib⁹ nobis infesti fuerūt enarrare non sufficimus: tā vt timee cū tā vt canes aut capre suis clamoribꝫ z insultib⁹ nos inḡetarēt: de nocte ad orōnes licet indeuotas surgētib⁹ extra fenestrā loci: q tñ in tāta altitudine erat q nisi p lōgissimas scalas quis adire potuisset: ictu validissimo quasi ad caput de directo ꝓcutiebat: ac⁹ lintheo quo caput tegebak inserētes: sic etiā a nobis surgētibus reperiebank quasi illos capiti nostro īmittere arte magica voluissent. Sed laus altissimo q sua pietate absq meritis nr̄is nos tanq̄ publicos iusticie fidei indignos famulos p̄seruauit. De scōis ꝛo rō in se patet. Nā ad h exorcizank ab ecclia z oīo sunt efficacissima remedia ad p̄seruādum se ab insultib⁹ maleficaꝝ. Dō si q̄rīt p quē modū ḡs se munire debet. Dicēdū ꝑmo de bis q absq allegatiōib⁹ sacroꝝ ꝛborum fuerit z demō de ipis sacris carminib⁹. Nā de ꝑmis licitū est aq̄ bñdicta etiā q̄cūq bonesta loca boīm z iumētoꝝ cū īuocatiōe sctissime trinitatis z orōne dñica in saluationē boīm z iumentoꝝ aspergere: sic eñ ī exorcismo ōr vt vbicūq aspsa fuerit careat oī īmūditia liberek a nocia nō illic resideat spūs pestilēs ꝛc. Boies eñ z iumēta saluat dñs iuxta

A ppbetā vnīqq̄ ꝑ modulo suo. Scō ſicut ꝑmū de neceſſitate ita hoc ſecūdū: lz cereū bñdictū accēdere eſt de cōgruitate aſpgere vicz cū tali cereo loca inhabitātia. Tertio herbas ꝓſecratas adiūgere vl' fumigare cū illis habitabilis in aliq̄ loco occulto ꝓfūgere plurimū expedit. Sic eñ in ciuitate Spirēſi anno eodē q̄ hic liber eſt inchoat⁹ cōtigit: q̄ dñ q̄dam deuota mulier cū q̄daz ſuſpecta malefica ẏba habuiſſet iuxta mo rē mulierculārū mutuo brigātiū riꝛoſa de nocte tñ cū puulū lactātē cu nis īponere voluiſſet: t mēte reuoluēs ea q̄ de die cū ſuſpecta malefica pegiſſet: timens de ꝑiculo pueri herbas bñdictas puero ſuppoſuit: aq̄ ſimili aſpſit: ſal exoꝛcizatū oꝛi parū īmiſit: ſigno crucz muniuit t cuna bulū diligēter alligauit. Et ecce circa mediū noctz vagiētē puerū audi uit: t dñ iuxta moꝛē puerū ꝓtrectare t cunabulū in altū ꝑpe lectū poſi tū mouere voluiſſet cunabulū q̄dem mouit: ſed puerū cōtrectare q̄a abe rat nō potuit tremēs paupcula t de pueri amiſſiōe vehemēter dolēs lu mine accēſo puulū vagientē ſub lectica t in angulo ſine tñ leſiōe reppez rit. Qua in re ꝑpēdi pōt quāta inſit exoꝛciſmis eccl'ie aduerſus inſidi as diaboli virt⁹. Xp̄ūs inſup oīpotētis dei clemētia t ſapīa q̄ attigit a ſine vſq̄ ad ſinē foꝛtit̄ diſponit etiā iſtoꝝ peſſimoꝝ boīm t demonum maleficia ſuauiter: vt ibi q̄rūt fidē īminuere t infirmare cādem ī mul toꝛū coꝛdib⁹ firmāt t radicēt validi⁹. Utilitates eñ plurime fidelibus ex ꝑmōi malis ꝓueniūt: vbi ſic fides roboꝛat demōis malicia inſpicit dei miſcōia t ptās manifeſtat: ꝓies ad ſui cuſtodiā actuātur t ad re
B uerendū chr̄i paſſionē t cerimonias eccl'ie accēdunt. Illis etiā diebus ſcultetus cuiuſdā ville: viſental: dñ grauiſſimis doloꝛib⁹ t toꝛſiōibus coꝛpis eſſet maleficat⁹: t q̄ ꝑ maleficia ſibi contigiſſet nō tam ab alīs maleficis quantum t experientia edoctus fuit: dixit eñ q̄ ſingulis do minicis dieb⁹ ſe munire cū ſumptiōe ſalis t aq̄ bñdicte ſolebat: t quia vno die ꝓpter cuiuſdam celebrādas obmiſerat nuptias: eodē etiā die maleficat⁹ fuit. Quid deniq̄ de illo in rauēſpurg cū a diabolo ī forma vnius mulieris ad carnalē actū ſollicitarek: ille plurimū anx⁹ dñ deſi ſtere nollet diabol⁹ illi paupi ī mētē venit vt ſumptiōe ſalis ꝑut ī ꝑdi catiōe audierat ſe munire deberet. Uñ cū ad introitū ſtube ſal bñdictū ſumpſiſſet mulier toꝛuo vultu cū inſpexit: t q̄s diabolo ꝝ ī m de ꝟ do cuiſſet ī ꝓperādo ſubito diſparuit: vbi diabol⁹ ꝑ ſe in effigie malefice aut cū ꝑſentia coꝛpali malefice affuerat: cū vtrūq̄ facere deo ꝓmittēte poteſt. Sed t illi tres ſoc̄ ꝑ viā ambulantes: duo eoꝝ ictu fulminis ꝑ cuſſi fuerāt: t terti⁹ territ⁹ cū voces ī aere clamātes audiſſet pcutiam⁹ t illū: altera voꝛ cū nō diſſet nō poſſum⁹: q̄a bodie ẏbū caro factū eſt au diuit ītellexerat q̄ ea de cā q̄a miſſam audierat: t ī ſine miſſe euāgeliū Joānis. In ꝑncipio erat verbū ꝛc. audiuiſſet: ideo ꝓſeruatus fuiſſet. Sed t ſacra ẏba coꝛpi alligata q̄ miro mō ſunt ꝑſeruatiua dūmodo ſe ptem conditiones in ipſis ſeruent. De quibus t in vltima q̄ſtiōe hui⁹ ſecūde ptis mētio fiet: eo q̄ ibi de remediis ſanatiuis ſicut hic de reme

C dñs pseruatiuis tractabīt. Et illa sacra ūba nō solū ad pseruādū ꝫ etiā ad curādū maleficiatos tēdunt. Plurimū aūt sunt pseruatiua locorum boim ⁊ iumētorū ūba tituli trīūphalis nr̄i saluatorꝫ: oū scꝫ p qtuor ptes loci ī modū crucꝫ īscribunt. Jesus ✠ Nazarenꝰ ✠ Rex Judeorū ✠ vel etiā iūgēdo nomē ūginis Marie aut euāgelistarū aut etiā ūba ioānis Verbū caro factū est. Tertiū ūo genus qō a maleficꝫ ledi nō pōt est singularissimū: vtpote pcipua āgelica custodia munitū interius ⁊ exterius. Interius p gr̄e infusionē: Exterius p celestiū ūtutū. i. p motores orbiū celestiū ptectionē. Et ꝫ qdē genus ī duabus spēbus electorū dinerificat: qꝝ vl' munit ptra gīa maleficorū: ita qꝫ ī nullo ledi pōt: vl' qꝫ pcipue circa gīatiuā potētiam ita castificent ab ipis bonis angelis sicut mali spūs qsdam malos boies vel inflāmant circa vnā vel infrigidant circa aliā p sua maleficia. Primū de interiori ⁊ exteriori ptectiōe q ad gr̄am ⁊ q ad influētias corpm celestiū sic declarat. Nā licet deus p se gratiaꝫ infundat mēti nostre: ita qꝫ nulli creature potestas ad talē infusionē se extēdere pōt. Juxta illō. Gratiaꝫ ⁊ gl'iam dabit dñs: tū dispositiue: vt tradit sctūs Tho. in qdam loco sup tertiū sniarū: qñ deus aliquaꝫ notabilē gratiaꝫ vult īfundere angelus bonus cooperat. Et hoc est ad qō Dioni. ptēdit. iiij. c. de di. no. Hec est lex diuinitatꝫ īmutabiliter stabilita: vt ima a sūmis p media pficiant: ita qꝫ qcqd boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totū p mīsteriū bonorū angelorum:

D habemus exēpla cū rōnibus. Naꝫ ꝫ ad ūbū dei pceptionē in ūgine beatissima p quam deus hō factus est sola diuina ūtus efficiēter affuerit: tū angelico ministerio mēs ūginis p salutationē ⁊ p intellectus pfortationē ⁊ informationē multū excitata ⁊ ad bonū pdispōsita fuit. Ratiōe nam ⁊ pfati doctorꝫ sn̄ia est qꝫ in boie sunt tria vt videm⁹. s. volūtas intellectus ⁊ potētie alie interiores ⁊ exteriores affixe mēbris ⁊ organis corpalib⁹. In pmū sol⁹ de⁹ agere valet: qꝝ cor regꝫ ī manu dñi: dispōe angel⁹ bon⁹ intōtū intellectū ad vī ⁊ boni agnitiōem ampli⁹ illuminat: ita qꝫ in scōm ⁊ de⁹ ⁊ angel⁹ bon⁹ agere pōt illuminādo. Et in tertiū similiter bonus angel⁹ ad bonū: ⁊ mal⁹ angel⁹ ꝫ deo pmittēte īmissiōes malas impmere pōt. Tū in ptā te būane volūtatis est tales īmissiōes factas acceptare vel refutare: qs etiā semp hō cū dei inuocata gr̄a pōt ppulsare. De exteriori custodia: q p motores orbiū a deo cōicat ē cōis traditio ⁊ magꝫ pson tā sacre pagine qꝫ phie naturali: qꝫ oia corpa celestia mouent ūtute angelica: ⁊ dicunt motores orbiū a chio ⁊ ab eccl'ia ūtutes celorū vocant: ⁊ psequēter a celestib⁹ influētijs: oia hui⁹ mūdi corpalia regunt teste. pho. j. metbe. qre ⁊ die possim⁹ cū de⁹ singularē habet puidētiā de suis electꝫ: licꝫ qsdā malis hui⁹ vite. s. penalitatib⁹ subīciat: qsdā tū ita pseruat vt ī nullo ledi pōt. Et hoc donū recipiūt vl' ab angelis bonis ipis ad custodiā a deo deputatꝫ: vl' ex influētijs celestiū corporū: seu a motorib⁹ ipoꝝ orbiū. Insup notādū qꝫ ꝫ aliq ptra oia maleficia muniunt: aliq ūo ptra aliq ⁊ nō ptra oia: sunt tū aliq qui

21 singulariť a bonis angelis sup vim gñatiuã ita castificanť ꝙ nullo mõ a malis maleficiari circa illã potẽtiã pñt: ꝫ de his scribere videť i pte supfluũ: lz i pte foret necessariũ: ppť hoc ꝙ isti ꝙ circa potẽtiam gñatiuam maleficiunť: iõ destituunť angelica custodia: ꝙ vł sp sunt i morta li pctõ vł nimis libidinoso affectu illis spurcitijs insistũt. Uñ etiaz vt i ꝑma pte opis tactũ ẽ: deꝰ ampliꝰ ꝑmittit potẽtiam illaz maleficari: ne dũ ppť eiꝰ turpitudinẽ ꝓtũ ꝛ ppť hoc ꝙ corruptio ꝑmi parẽtz sub originali ꝓtagiõe i totũ genꝰ humanũ traduciť. Dicamꝰ tñ pauca q̃liť bonus iterdũ viros iustos ꝛ sanctos bñficiet: ꝛ ꝑcipue circa vim gñatiuã Uã ita factũ est de sctõ Sereno abbate: de ꝙ refert Cassianꝰ i collatiõe patrũ collatio. abbatz Sereni ꝑma. Dic inqt ꝑ interna cordis atq aĩe castitate nocturnis diurnisq ꝑcꝰ ieunijs q̃q atq vigilijs infatigabiliter insistẽs cũctos estꝰ carnalis ꝙcupiscẽtie tandẽ ꝑ diuinã gr̃am i se extinxisse ꝓcepit. Deinde maiori zelo castitatz succẽsus ꝑfatz vsus remedijs a deo petijt: vt interiorz hois castitas in corpus redũdaret dei dono. Post remo aũt veniẽs ad eũ angelꝰ in visiõe nocturna: eiusq velut aperiẽs ventrẽ q̃ndã ignitã carnis strumã de eiꝰ viscerib9 euellẽs suisq oĩa vt fuerant locis ĩrestina restituẽs. Ecce inqt incẽsiua carnis tue abscisa sũt: ꝛ obtinuisse te nouerz hodierna die ꝓpetuaz corpis puritatẽ iuxta votũ: q̃ popociscisti vt ne ipe q̃dẽ naturali motu q etiaz i parvulis atq lactẽtib9 excitať vlteriꝰ pulseris. Sic etiaz de btõ Equitio
28 abbate ór Grego. j. li. dialogo. Uic inqt cũ iuuẽtutz sue tpe acre certamẽ carnis incẽsiua fatigarẽt ipe sue tẽtatiõis angustie ad orõis studiũ solertiorẽ fecerũt. Cũq hac in re ab oñipotẽte deo remediũ ꝓtinuis ꝑcib9 q̃reret: nocte q̃daz assistẽte angelo eunuchari sevidit: eiusq visiõe apparuit ꝙ oẽm motum ex genitalibus mẽbris abscideret: atq ex eo tempore ita fuit alienus a tentatione ac si sexũ nõ haberet in corpore: ecce quale beneficium castificationis: quia virtute fretus ex dei omnipotẽtis auxilio vt viris ante ꝑerat: ita cepit post modum feminis ꝓesse. Ita in vitas patrũ illorũ quos sanctus Heraclides vir religiosissimus collegit in libro suo quẽ paradisum nominat: meminit cuiusdam sancti patris ꝛ monachi quem Helyam vocat: hic misericordia motus trecentas feminas in monasterium collegit ꝛ regere cepit. Transacto autem biennio iam. xxx v. annos habens vite tentatus a carne in heremum fugit: vbi biduo ieunus orans ait. Domine deus aut occide me aut libera me ab hac tentatione. Uespere igitur somnus ei irrepsit: et tres angelos ad se venire vidit: quibus querentibus. Cur a monasterio virginum fugisset: nec ille ꝓ verecundia responderet auderet: dixerunt angeli. Si liberaberis num redibis curam feminarum gerendo? Respondit ille ꝙ libens. Tũc illi iuramentum ab eo excipientes quod exegerant eum eunuchauerunt. Nam vnus manus: alter pedes:: tertius nouacula testiculos eius visus est abscindere: non ꝙ ita vere esset: sed quia ita q̃ esse videbatur: querentibusq an ne remedium ipse sentiret.

C Respōdit ille se plurimū exoneratū. Unde quinta die ad lugētes femi-
nas redijt: z per .xl. annos q̄b⁹ supuixit nec pstine tētatiōis deinceps
scintillā sensit. Non minus beneficiū collatū esse legimus beato Tho.
doctori nostri ordinis: q̄ a cōsanguineis ꝓpter ingressū dicti ordinis
incarceratus: vt per meretricē seduceret ad seculū tētatus est: que per
consanguineos imissa veste z ornatu cōptissimo: cū doctor eā intuitus
fuisset: ad materialē ignē concurrit: titionē ignitū arripuit: z suggestri
cem ignite libidinis e carcere fugauit: z orōni statim pro castitatis do
no prostratus obdormiuit: vbi duo angeli ei apparuerūt dicētes. Ecce
dei ex parte te cingimus cingulo castitatꝫ: quod nulla possit de cetero
impugnatione dissolui: z q̄ humana virtute meritis nō acquirit ex pte
dei cōfert ex dono. Sensit igit cinctura. s. tactus cincture: z exclaman-
do euigilauit: deincepsq̄ tāto munere castitatis se dotatū sensit: vt ab
eodē tēpore oēm abhorreret luxuriā: vt nec fine necessitate feminis col
loqui posset: sed perfecta castitate polleret. Hec ex formicario Rider.
His igit trib⁹ generib⁹ hoim dēptis nemo securus a maleficis: quin
ex decem z octo modis infrascriptis aut maleficiat aut ad maleficiū
tentatur z incitatur: de quib⁹ per ordinem primo est differēdū vt post
eo clarius quibus remedijs maleficiati possint releuari discutiatur: et
vt eo clarius pateant ipsi decē z octo modi p totidem capitula deducē
tur: vt primo circa maleficarū introitū pateant diuersi modi per quos
ipse malefice innocias iuuēculas in augmētum illius pfidie attrahūt.
D Scdo de mō sacrilege pfessiōis ea⁹ vbi z q̄dam declaratio omagij pre
stādi ipi diabolo inducit. Tertio de mō quo localiter trāsferunt in cor
pore vel in spū. Et quarto quo se incubis demonib⁹ subijciūt. Quinto
de mō gñali ꝑut p sacra eccl̄ie sua maleficia exercēt. Et in spēali de mō
quo dēptis corpib⁹ celestib⁹ quascūq̄ creaturas deo pmittēte inficere
solent. Sexto de mō quo vim gñatiuā impedire solent. Septimo: sup
modum quo mēbra virilia auferre pstigiosa arte solent. Octauo super
modū quo in bestiales formas trāsmutare solēt. Nono sup modū quo
demones intra capita sine lesione exist̄t quādo pstigiosas apparitio-
nes operant. Decimo sup modum quo demones operatiōe maleficaꝫ
hoies interdū substātialit inhabitāt. Undecimo quo oīe genus infir
mitatis inferre solēt: z hoc in gñali. Duodecimo de q̄busdam infirmi-
tatibus i spēali. Tertiodecimo sup modū quo obstetrices malefice ma
iora dāna inferūt dū infantes aut interimūt aut demonib⁹ execrando
offerūt. Quartodecimo sup modū q̄ iumētis varia nocumēta inferūt.
Quintodecio sup modū q̄ grādies z tēpestates ꝓcitare z fulgura fulmi
nare sup hoies z iumēta solent. Sedecio decioseptimo z decioctauo
sup tres mōs q̄ tñ viri z nō mlieres maleficijs sunt intēti. Post hec se
quitur questio sup modos tollēdi hmōi maleficia. Hec estimat q̄s fun
ditus hoc noticiā capere ꝑ eo q̄ varij modi sup varia maleficia inferē-
da recitant. Hoc eñ z modicū vtile immo fortassis z nocere posset neq̄

A enim ꝓhibiti libri necromātici hic inferūtur. cū hoc genꝰ ſupſtitionis nō libris aut a doctꝫ: ꝫ oīno ab impiis ꝓcticaſ. vnuꝫ habēs fundamentum dū illud nō ex ꝓmiſſ aut practicaſ: impoſſibile ſit aliquē maleficijs vt maleficū inſiſtere. Recitātur aūt hic modi in ſupficie: vt eoꝝ opa nō incredibilia videanſ: ſicut hucuſqꝫ i magnā fidei ꝓtumeliā ꝛ ipſoꝝ maleficoꝝ augmētū actū eſt: ꝙ ſi aliqs ex ꝓhabitis: cū dictū eſt: aliqs ꝓſeruari ꝓ influētias corꝓoꝝ celeſtiū: vt maleficiari nullo mō poſſint velit hoc etiā attribuere illis influentijs dū aliq maleficianſ: q̄ſi q̄dā neceſſitas ibi ſit ſiue ad ꝓfuādū a maleficijs ſiue ad ificiēdū ab illis: talis nō recte mētē doctoꝝ ſapet varijs reſpectibꝰ. Prīo: q̄a em̄ tria ſūt q̄ a tribꝰ celeſtibꝰ cauſis dirigi poſſunt. ſ. volūtatis actꝰ: intellectꝰ actꝰ et corꝓoralia. Et ꝓmū: vt ſup tactū eſt: a ſolo deo ꝛ imediate dirigiſ. Secundū ꝫo ab angelo. Tertiū a celeſti corꝓe: licet dirigiſ nō tamē neceſſitaſ. Secūdo: q̄a em̄ ex dictꝫ manifeſtū eſt: ꝙ electiōes ꝛ volūtates imediate a deo diriguntur. Juxta apl'm. Deꝰ eſt q̄ opaſ in nobis velle ꝛ pficere ꝓ bona volūtate ꝛ cognitio humana ītellectiua a deo mediantibus angelis ordinaſ. Ideo etiā corꝓoralia q̄cunqꝫ ſiue ſint īterioza: vt virtutes ꝛ ſciētie acq̄ſite ꝓ corꝓorales potētias interiores: ſiue ſint exterioza: vt ſanitates ꝛ egritudines a celeſtibꝰ corꝓoribꝰ mediātibꝰ angelis diſpēſanſ: q̄d ꝛ Dioniſiꝰ tangit. iij. ca. de di. noībꝰ. ꝙ corꝓora celeſtia ſunt cauſe eoꝝ q̄ in hoc mūdo fiunt. Tamē hec ſunt intelligēda q̄

B ad ſanitates ꝛ egritudines naturales. Ne autē egritudies cuꝝ ſint ſupnaturales ꝓpt̄ demōis potētiā q̄ illas deo ꝓmittēte infert. ideo nō poſſumꝰ dicere: ꝙ ex influētia corꝓoꝝ celeſtiū cōrigat ꝙ aliqs maleficiaſ: ſicut bene dici pōt ꝙ ex influētijs corꝓoꝝ celeſtium eſt ꝙ aliqs maleficiari nō poteſt. Et ſi dicīt ꝙ oppoſita habēt fieri circa idē: ꝛ ſicut ꝓpoſitū in ꝓpoſito ita oppoſitū in oppoſito. Reſpōdeſ: ꝙ vbi aliqs ꝓſeruatur virtute corꝓoꝝ celeſtiū ab infirmitatibꝰ his ſupnaturalibus: hoc nō fit virtute corꝓoꝝ celeſtiū immediate: ſed virtute angelica: q̄ illam influētiā cōfortare poteſt. vt inimicꝰ ſuis maleficijs nō poſſit ſup eam ꝓualere: ꝛ virꝰ illa angelica poteſt deriuari vel a motoꝛi orbis celeſtiꝫ: vt ſi iam in ꝑncto q̄s moꝛi deberet: ſup periodo naturali deꝰ ſua potentia q̄ ſemꝑ per medias cauſas huiuſmodi opaſ: hoc īmutare poteſt virtutē ꝓſeruatiuā ꝓ defectiua nature immittēdo et eiꝰ influentie: ita et dicere poſſumꝰ de eo q̄ maleficiari poſſet. ꝙ etiā tali mō a maleficijs ꝓſeruaſ: vl' fit talis ꝓſeruatio ab angelo ad cuſtodiā deputato: q̄ etiā ꝓcipua eſt inſ oēs cuſtodias. Et q̄d dī Hiere. xxij. Scribe virū iuſtū ſterilē q̄ in dieb' ſuis nō ꝓſperaſ. Hoc ītelligiſ q̄tū ad electiōes volūtatis i q̄b' bō vnꝰ ꝓſperaſ aliꝰ nō: q̄d etiā ꝓtingere pōt ex īfluētijs corꝓoꝝ celeſtiū. vbi gra. Aliqs iclinaſ ex ipſſione corꝓoꝝ celeſtiū ad aliq̄s electiōes vtiles: vt de īgreſſu religiōis vel hui'. Et cū ex lumīe illuminaſ eiꝰ ītellectꝰ ad eadē agēda. ꝛ ex diuīa opatiōe inclinaſ eiꝰ voluntas ad ꝫ ꝓſequēdū: talis dicīt bene ꝓſperari, vel etiā q̄ ꝫs iclinaſ ad

b

aliquā artē vel ad aliqd vtile practicādū. Ecōtra dicēt male fortunat⁹ qñ ex supiorib⁹ causis ad ōria ei⁹ electio iclinat. de qb⁹ sentētijs⁊ multis alijs loqtur. s. Tho. in ſūma ꝑ gēti. li. iij. et in plerisq; alijs locꝫ q̄mō differt dicere aliquē esse bene vel male natū: bñ vel male fortunatū: bñ vel male gubernatū ⁊ custoditū. Quia ex dispositiōe relicta a corpe celesti dī aliqs bene vel male nat⁹: ⁊ sic etiā fortunat⁹. ꝯm ꝺo q̄ ab angelo illuminat dī bene custodit⁹ ⁊ nō male: vbi seqtur illuminatiōes. Sed ꝯm q̄ a deo i bonū ⁊ illud ꝓsequit: dī bene gubernat⁹. Que tñ electiones hic nō habēt locū: qz de ipis nō intēdim⁹: sicut de ꝑseruatiōe a maleficijs iferēdis. De q̄ ad ꝑsens sufficiat aggrediēdo eaꝫ cerimōialia q̄ ab eis practicant. ⁊ ꝓmo q̄b⁹ modis inoxios ad eaꝫ pfidiā allicīt.

¶ De diuersis medijs q̄bus demones attrahūt ⁊ alliciunt innoxios ꝑ maleficas ad augmētum illi⁹ perfidie. Capitulū primum.

SUnt autē tres modi ꝓz ceteꝛ q̄b⁹ demōes ꝑ maleficas innoxios subuertūt. Et ex q̄b⁹ ꝓmue illa pfidia augmētat. Et primus est ꝑ tediū ex iportuna tpaliū dāmificatiōe. Hā sicut sanct⁹ Greg⁹ dicit. Diabol⁹ frequēter tētat: vt saltē tediū vincat. Intelligas tñ hoc infra vires tētati. vt supꝫ diuinā pmissionē declara q̄ de⁹ pmittit ne homīes ignauia torpeant. In cui⁹ figura Judic. ij. Has gētes nō deleuit de⁹ vt erudiret israel i eis. ⁊ loqtur de finitimis nationib⁹ Chananeoꝝ Jebuseis ⁊ alijs. Et iā Hussite ⁊ alij heretici pmittūtur vt deleri nō valeāt. Ita ⁊ demōes ꝑ maleficas tātis afficīt dāpnis in tpalib⁹ vicinos ⁊ innoxios: vt q̄si coacti maleficarū suffragia ꝓmo habeāt i plorare: ⁊ demū eaꝫ pfilijs se submittere. Experientia sepe nos edocuit. Nouim⁹ in dioceſi Augustēſi hospitē cui infra annū. xlviij. equi successiue dū fuissent maleficiati: vxor tedio affecta maleficas pſuluit: et iuxta earū pfilia vticq; non salubria: alios q̄s ex post emerat: qz vector erat: a maleficijs ꝑseruauit. quāte deniq; mulieres i officio inqſitionis nobis exist̄tib⁹ cōq̄ste fuerūt: q̄ dū ꝓpt̄ dāna vacc̄ ex p̄uatiōe lactis et alijs iumētis illatꝫ suspectas maleficas pſuluissent: etiā remedia oblata ꝓcepissent: dūmō aliqd vni spiritui ꝓmittere voluissent: ⁊ illis inq̄rēt⁹ q̄dnā ꝓmittēdū foret. respōdebāt: paꝫ hoc esse: dūmō informationi⁹ illi⁹ magistri assentirēt: supꝫ certas obseruātias tpe diuinoꝝ in ecclia aut in pfessioib⁹ sacerdotib⁹ faciēdū: aliq̄ subticēdo assentirēt. Vbi notādū: q̄ vt supꝫ tactū est: mille artifex a minimis ⁊ paucꝫ incho at: vt q̄ tēpore eleuatiōis corporꝫ chr̄i in terrā spuāt aut oculos claudant: q̄ aliq̄ ꝺba inutilia ꝓferāt: sicut ⁊ nouim⁹ eā q̄ adhuc supest: seculari brachio defensa: qñ infra missaꝫ solennia sacerdos populū salutat dicēdo. Dñs vobiscū. Ita semp subiūgit vulgari sermōe. Keer mir die zūg im arß vmb. Aut q̄ i cōfessiōe post absolutionē factā etiā filia pfitāt: aut q̄ nūq̄ ex integro pfiteant: p̄cipue mortalia pctā. sicq; ad oīmodā fidei abnegationē ⁊ sacrilegaꝫ pfessionē paulatim ꝓducūtur. Et hic mod⁹ seu etiā q̄cūq; pfilis obseruat a maleficj erga honestas matrōas

A vicijs carnalib⁹ min⁹ deditas: magʒ aũt terrenis cõmodis ĩhiantib⁹. Sʒ erga iuuẽculas ambitiõi ꝛ voluptatib⁹ coꝛporʒ magʒ deditas aliũ modũ obſeruãt. ſ. ꝑ carnalia deſideria ꝛ voluptates coꝛpis. Vbi notandũ ꝙ ſicut intẽtio ꝛ appetit⁹ diaboli maioꝛ ẽ ad tẽtandũ bonos ꝙ̃ malos: licet ex parte tẽtatoꝝ magis tẽtet malos ꝙ̃ bonos. i. ꝙ amplioꝛ abilitas ꝛeperiat in malis ad recipiẽdũ tẽtationẽ demõis ꝙ̃ fit ĩ bonis. Ita ꝛ diabol⁹ ſanctioꝛes q̃ſq; virgies et puellas magʒ ſeducere conat: cui exꝑientia ſupeſt ꝛ etiã rõ. Nã cũ malos iã poſſideat nõ aũt bonos: ideo magʒ conat ſeducere ad ſui dominiũ iuſtos quos nõ habet ꝙ̃ poſſeſſos malos. Sicut etiã aliq̃s ꝓnceps terren⁹ magʒ inſurgit ꝓtra illum q̃ pl⁹ aufert de iure ſuo: ꝙ̃ ꝓtra alios q̃ nõ ſibi ꝓtrariant. Exꝑientia. Nã in oppido Rauẽſpurg e duab⁹ incineratʒ ꝑut etiã inferi⁹ patebit: vbi de modo quẽ obſeruãt ꝓcitãdo tẽpeſtates tãgek: vna illa balneatrix ink alia q̃ faſſa fuerat etiã hoc recitauit: ſe multas a diabolo fuiſſe ꝓpeſſa iniurias: ea de cauſa: ꝙ virginẽ quãdã deuotã et filiã cuiuſdam ꝑduitʒ: quẽ noiare op⁹ nõ eſt: cũ et ipſa iã defuncta ſit: diſponente diuĩa clemẽtia: ne malicia deꝓrauaret coꝛ ei⁹: ſeducere deberʒ taliter vt ipſam feſtiuo aliq̃ die inuitaret: vt ꝛ ipſe demõ in ſpecie iuuenis cũ ea ſua colloq̃a habere poſſet. Adꝺdierat etiã: ꝙ lʒ ſepiſſime hoc facere attẽtaſſet: ſemꝑ tamẽ vbi iuuẽculã fuiſſet allocuta: illa ſigno ſctẽ crucʒ ſe muniuit. Et hoc vtiq; ex inſtictu ſancti angeli ad effugandũ opa diaboli ꝓceſſiſſe nemo dubitat. Eſt ꝛ alia ☞go in dioceſi argẽtinẽſi ꝓſtituta q̃ et vni ex nr̃is ꝓfeſſa aſſeruit: ꝙ die q̃dã dñica dũ ſolitaria ĩ domo paterna incederet: vetula q̃dã illi⁹ oppidi ipſã viſitãdi gr̃a acceſſit et ink alia ſcurrilia ☞ba q̃ ꝓtulerat: hec vltimatim ſubĩtulit: vt eã ſi placeret ad locũ: vbi iuuenes oĩb⁹ bonĩb⁹ oppidi icogniti mozarenk deducerʒ. Et dũ ait ☞go aſſenſũ ꝑbuiſſeʒ ꝛ ipſã ſubſecuta ad domũ veniſſeʒ: vetula ſubĩtulit. Ecce ꝑ grad⁹ ad camerã ſuꝑioꝛẽ aſcẽdim⁹ vbi iuuenes morank: ß caueas ne ſigno crucʒ te munias: q̃d dũ me factura aſſeruiſſeʒ illa ꝓcedẽte: ego ꝑ grad⁹ ſequẽdo: occulte me ſigno crucʒ muniui. Nã cõtigit: ꝙ in ſũmitate graduũ et aĩ camerã parik ꝓſtitute: illa vetula horribili vultu ꝛ ſtomachato anĩo ſe ☞tendo ꝛ me aſpiciẽdo dixit. En male dicarʒ: ſigno crucʒ cur te ſignaſti. abi hinc: ĩ noĩe diaboli recedas. ſicq; ad ꝓpria redĳ illeſa. Qua ex re colligik: quãtis ☞ſutijs antiqu⁹ ille hoſtis ĩ ſeductionẽ aniaꝝ debachak. Præfata denicq; balneatrix icinerata ꝑ hũc modũ aſſeruit ab aliq̃ q̃dam vetula ſe ſeductã: cũ tñ ei⁹ ꝓſodalis differẽti mõ: qꝛ vicʒ demonẽ ĩ via ĩ ſpẽ bũana iueniſſʒ: cũ ꝛ ipſa itẽtionis fuiſſet amaſiũ ſuũ foꝛnicatiõis cã viſitare: ꝛ vbi a demõe icubo cognita fuiſſet ꝛ inꝛogata an eũ agnoſceret: ꝛ ipſa ſe eũ minime agnoſcere aſſererʒ. ille rñdit. Demõ ſũ. ꝛ ſi voluerʒ ad tuũ bñplacitũ ſemꝑ ero paratꝰ: nec ĩ q̃buſcũq; neceſſitatib⁹ te deſerã. Ad q̃ illa dũ annuiſſʒ. ꝑ viñ. annis vſq; vicʒ ad vltimũ vite ſpurcitijs ill⁹ diabolicʒ ĩſeruiuit: cũ filĳ tũ oĩmoda abnegatiõe. Et eſt ẽti⁹ mod⁹ alliciẽdi ꝑ viã meſticie ꝛ paup-

tatis. Mā coꝛruptꝫ iuuēculis ꝛ ſpꝛetꝫ ab amatoꝛib⁹ q̄b⁹ ſe nubēdi gr̄a ad eoꝝ ꝓmiſſa īpudicitie copulauerāt: vt iā omni fruſtrātur cōfidētia et ſe vndiq; īfamatas ꝓfiderāt: etiā ad q̄cunq; diabolica p̄ſidia ſe puertunt: aut rōne vindicte illū maleficiādo amatoꝛē ſeu illā cui ſe ꝓiunxit: aut al's oīb⁹ ſpurcitijs ſe ſubmittēdo machinātur. Et ſicut taliū iuuēculaꝝ nō eſt nūer⁹: vt ꝑeu experientia docet: ita nec nūer⁹ maleficaꝝ ex eis īſurgētiū: pauca ex multꝫ referam⁹. Eſt loc⁹ in dioceſi Bꝛixiñ. vbi inuenis ſup vꝛorē ſibi maleficatā talē cauſaꝫ depoſuit. Me cū tꝛe iuuentutꝫ quādā ait adamādo dū ipſa fugiꝛ inſtaret vt eā matrimonio copularē: ꝛ ego eā ſpernēdo aliā ex alio dominio duxiſſem in vꝛorē: volēs tū amicitie gr̄a ei cōplacere: ipſā ad nuptias īuitabā. Qua veniēte dū alie mulieres hōeſte ſuas ꝓpinas ſeu oblatiōes p̄ſentarēt: illa q̄ inuitata fuerat manū eleuās: ceterꝫ mulieꝛib⁹ q̄ circūſtabāt audientib⁹ dixit. paucos dies ſanos poſt hāc habebis. Et ſpōſa territa: cū ea nō agnoſceret: eo vt ꝓmiſſum eſt: ex alio dominio copulata fuerat: dū īterꝛogaret circūſtātes q̄nā eſſet q̄ ei huiuſmodi minas ītuliſſet. Alie ipſam vagā ꝛ diſſolutā mulierē exiſtere affirmabāt: nō min⁹ tū ea q̄ p̄ dixit et eo oꝛdie ſubſecuta fuerūt. Mā poſt paucos dies adeo maleficata fuit et oīb⁹ mēbꝛis deſtituta: q̄ etiā vſq; in p̄ſens vltra annos decem in ſuo coꝛpoꝛe maleficia cernūtur. ſi ea q̄ in vno dūtaxat oppido illi⁹ dioceſis repta ſunt inferēda eſſent: liber īteger foꝛet ꝑficiendus: ꝓſcripta aūt et
repoſita ſunt apud eundē epiſcopū Bꝛixiñ. ꝛ vtiq; ſtupēda ꝛ inaudita: vt teſtis idē exiſtit. Nec filētio ꝓtereundū putam⁹ rē ſtupendā ꝛ inauditā. Mā comes q̄dā p̄clar⁹ genere ꝛ veſtrauienſis territoꝛij: in p̄finib⁹ argētinēſis dioceſis: iuuēculā filī genere p̄clarā duxit vꝛorē: quā tamē poſt celebꝛatas nuptias vſq; ad tertiū annū carnaliꝛ cognoſcere nō poterat maleficiali impedimēto: vt rei p̄bauit euētus p̄pedit⁹. Anxius ꝛ q̄d agere ignoꝛās: ꝛ ſanctos dei iugiꝛ interpellās. Accidit vt ad ciuitatē metēſem ob negocioꝝ q̄rundā expeditionē applicaret. In q̄ dū p vicos ꝛ plateas ſeruis ꝛ familia vallat⁹ incederet: quādā mulierē q̄ añ illos annos ꝓcubina ſua fuerat obuiā haberet: q̄ viſa dū ſup maleficia ſibi illata mīnīe cogitaꝛ: imꝛouiſe eā blāde ex antiq̄ amicitia ꝓtracta alloq̄tur: ꝛ q̄liter ſe haberet ꝛ valeret īueſtigat. At illa cernēs comitis pietatē: viceuerſa comitē de valitudie ſui coꝛpoꝛiſ ꝛ ſtat⁹ diligēter īueſtigauit. Quo reſpōdēte: q̄ bene ꝛ ꝓſpere cūcta ſibi ſuccederēt. Illa attonita paululū ſiluit. Et comes cernēs eā attonitā: ampli⁹ verbis blādis eā aggrediꝛ ad collationē eā inuitādo. At illa de ſtatu vꝛoris īueſtigādo ſiꝛe reſpōſum accepit. q̄ bene in oīb⁹ ſe haberet. Tūc illa ne pueros generaſſet inq̄ſiuit: ꝛ comes. tres mihi inq̄t ſūt pueri maſculi. q̄libet anno vnū genuit. Tūc ampli⁹ illa ſtupefacta paululū ſiluit. Et comes: rogo te chariſſima: cur tā diligēter inq̄ris īdica: nec eī dubito quin mee felicitati ꝓgratulerꝫ. Tūc illa. Vere ꝓgratuloꝛ: ꝧ maledicaꝝ illa vetula q̄ obtulit ſe coꝛp⁹ veſtrū velle maleficiare vt carnalē actū cum

A vxore vſa exercere minꝰ habereꝛ. Jn cuiꝰ ſignū: putaꝰ q̄ eſt in medio curie vſe ptinet in fundo ollā: certas res maleficiales ptinentē. q̄ ea de cauſa ibidē poſita fuit. vt q̄diu ibidē cōtineret: tādiu coeūdi ipotētia vobis adeſſet. ꝫ ecce oīa vana ſūt: de q̄bꝰ gaudeo tc̄. Nec comes diu diſtulit od domū regreſſus: puteū exhauriri fecit: ollaz repperit: z cūcta cōcremādo potētiā illā pditā ſubito recupauit. Unde cometiſſa denuo nobiles q̄ſq̄ ad nuptias nouas inuitauit: affirmās ſe iā dominā illiꝰ caſtri z dominū q̄ tanto tpe virgo pmāſiſſet. Caſtrū z dominiū ppt̄ bonoꝛē comitz nō expedit noiatiz exp̄mere: hoc enī ipſū recta rō pſuadet. et vt ſubſtātia facti in deteſtatione tāti crimis detegaf. Ex q̄bꝰ patēt variꝫ modi a maleficz vſitati in auginētū ſue pfidie. Prefata enī mulier q̄a ab vxore comitz expulſa. hoc maleficiū comiti exalteriꝰ malefice informatiōe tulerat. Qua de cauſa innumeri effectꝰ maleficiales ſequūf.

C Sequif de modo ſacrilege pfeſſionis. Capitulū. ij.

QOdus aūt ſacrilege pfeſſiōis ſup expreſſuz pactū fidelitatis cū demōibꝰ variꝰ exiſtit: vtpote cū z ipſe malefice varijs exercitijs circa maleficia iferēda inſiſtūt. Prio cuiꝰ itellectu eſt p̄mo aduertēdū: q̄ ſicut ī genere triplices apparēt malefice: vint p̄ma parte tractaꝰ tactū eſt: ſcz ledētes: ꝫ curare nō valētes. Curantes z ex aliq̄ ſingulari pacto cū demōe inito nō ledētes. Ledētes et curātes: ita z inf ledētes vnū genꝰ exiſtit ſuprem̄ū: in q̄ genere exiſten
B tes: oīa alia maleficia q̄ alie ſparſim exercēt ppetrare valēt. Uñ pfiten di vbi deſcribif ſatis declarat de aliꝭ ſpecieb⁹ inferioꝛibꝰ. Sūt aūt he q̄ cōtra hūane nature inclinationē imo omniū feraꝝ ppꝛie ſpeciei īfantes voꝛāt z comedere ſolēt. Et hec eſt ſūp̄ma ſpecies in maleficijs exercēdis: ſunt enī q̄ ad innūera nocumēta alia tēdūt. He enī grādies z auras leſiuas cū fulminibꝰ exagitāt: ſterilitatē in homibꝰ z iumētis pcurant. Jnfantes q̄s nō deuoꝛāt demōibꝰ: vt ſup patuit offerūt: aut alꝫ occidunt. Sed hoc circa īfantes nō renatos fonte baptiſmatis: q̄s aūt deuoꝛāt renati ſunt vt patebit: ꝫ nō niſi deo pmittēte. Sciūt z īfantes ppe aq̄s ambulātes ī ipſas: nullo vidēte ī aſpectu parētū pſcere: eq̄s ſub inſeſſoꝛibꝰ frenetícos facere: de loco ad locū p aera vel coꝛpaliť vel imagiarie trāſmeare: iudiciū z p̄fidētiū aīos: ne eis nocere valeāt immutare: taciturnitatē ſibi z aliꝭ in toꝛmētis pcurare: ī ſe capiētiū manus z aīos tremoꝛē magnū incurrere: occulta aliꝭ mānifeſtare: et q̄dā futura ex demonū īformatiōe: q̄ vicz aliquā cauſaz poſſūt hīe naturalē pdicere. vide q̄ſtionē an demōes valeāt futura p̄cognoſcere ī. ij. ſen. di. xij. abſentia velut p̄ſtia pſpicere: ad amoꝛē vel odiū inoꝛdinatū mētes hominū imutare: ictu fulmis nōnūq̄ quē volūt: ſeu etiā aliq̄s homies z iumēta interimere: vim gñatiuā aut etiā potētiā coeūdi auferre: aboꝛtū pcurare: īfantes ī vtero matris ſolo exteriozi tactu interimere: ſolo etiā viſu abſq̄ tactu iterdū boies z iumēta maleficiare z moꝛtē inferre p̄ꝛios īfantes demōibꝰ dedicare: z breuiť oīa: vt p̄miſſū eſt: peſtifera

C q̄ alie malefice sparsim ꝓcurare sciūt: qñ dei iustícia talia fieri ꝑmittit. Deu ī illo gñe sup̄mo exist̄tes ꝓpetrare sciūt: nō aūt ecōuerso. ꝟ tñ est cōmūe omniū spurcitias carnales cū demōib⁹ exercere: ideo ꝛ ex illoꝝ mō ꝓfitēdi q̄ in sup̄mo gñe exist̄ūt: aliaq̄ maleficaq̄ modū facilīꝯ q̄s capere pōt. Fuerūt aūt tales dudū añ. xxx. annos in cōfinib⁹ Eubaudie ꝟsus dominiū Bernēsiū. vt recitat Rider ī suo formicario: nūc ât ī ꝓfinib⁹ Lōbardie ꝟsus dominiū ducꝫ Austrie: vbi ꝛ inq̄sitor cumanꝰ: vt ī ꝓcedēte parte tactū est: vno anno. xl. maleficas īcinerari fecit ꝛ fuit annus dñi tc. lxxx v. q̄ etiā adhuc ꝓtinue inq̄rēdo laborat. Quod⁹ aūt ꝓfitēdi duplex est. Unꝰ solēnis ꝑ se ad votū solēne. Aliꝰ ꝑuatꝰ q̄ seorsum demōi q̄cūq̄ bona fieri pōt. Solēnis iter eos fit vbi malefice ī certā cōtionē statuto die veniūt: ꝛ demonē in assūpta effigie videt homis: q̄ dū sup̄ seruāda sibi fidelitate cū tpaliū ꝓspitate ꝛ lōgitudine vite horꝛtat. ille q̄ assunt nouitiā suscipiēdā sibi cōmēdāt. Et demō si de abneganda fide ꝛ cultu chr̄ianissimo: ꝛ de exētsa muliere: sic em̄ ꝛ btissimā virginē Mariā nūcupāt: ꝛ de sacramētis nūq̄ venerādis īuenerit nouitiā seu discipulū volūtariū. Tūc demō manū extēdit: ꝛ viceuersa discipulꝰ seu nouitia stipulata manu illa seruare ꝑmittit: ꝛ demō habitꝫ illis ꝑmissis statim subiūgit hec nō sufficere. Et vbi discipulꝰ q̄nā vlteriꝰ sint facienda inq̄rit. Demō omagiū petit: q̄d ꝓtinet: vt ī aīa ꝛ corꝑe sibi eternalīꝯ ꝓtineat: ꝛ ꝑ posse alios quoscūq̄ vtriusq̄ sexꝰ sibi associare velit.

D Adiungit deniq̄ vt certa vnguēta ex ossib⁹ ꝛ mēbris pueroꝝ ꝛ ꝑcipue renatoꝝ fonte baptismaꝫ sibi ꝓficiāt ꝑ q̄ cūctas suas volūtates exple re cū sua assistētia poterit. Hūc modū nos inq̄sitores experientia teste ꝓcepim⁹ in oppido Brisiaco basiliēsis diocesis: plenā informationē capiēdo ab vna iuuēcula maleficā: ꝟ puersa: cuiꝰ et mactera ī diocesi Argētinēsi īcinerata fuerat: q̄ etiaꝫ addiderat: ꝙ ꝑ modū q̄ eiꝰ matertera ipsaꝫ ꝓmitꝰ seducere tētasset talis erat. Quadā em̄ die secū ꝑ gradꝰ ascēdere habebat: ꝛ eiꝰ iussu camerā ītrare: vbi cū vidisꝫ quidecim iuuenes ī vestimētis viridi colorꝫ ad modū q̄ rutberi incedere solēt: matertera sibi dixit. Elige ex his iuuenib⁹: ꝛ eū quē voluerꝫ tibi tradā: ꝛ ipe te sibi ī spōsam assumet: ꝛ cū illa nullū se velle habere asseruisset: grauiter vulnerata tandē acq̄euit: modū ex ꝓmēs ꝓmissuꝫ: asseruit etiā ꝙ sepiꝰ ꝑ lōga terraꝝ spacia de nocte ab eo trāslata fuerat: etiā ab Argētia vsq̄ ad Coloniā. Hec est illa cuiꝰ occasiōe ī ꝓma q̄stiōe ꝓmissū est: nos velle declarare an malefice ꝟe ꝛ corꝑaliī a demōib⁹ transferant de loco ad locuꝫ. et ꝟ ꝓpī ꝟba canōis. xxvi. q. v. epī. vbi textꝰ sentit ꝙ solūmō imaginarie: cū tñ interdū etiā vere ꝛ corꝑaliī transferant. Interrogata em̄ an solū imaginarie ꝛ fantastice sic incederēt ꝑ demōes illuse. Respondit: ꝙ vtroq̄ mō: put etiaꝫ ꝟitas se habet: vt inferꝰ de mō transferēdi localīꝯ declarabit. Asseruit etiā: ꝙ maioꝝ dāna ab obstetricib⁹ inferūtur: qꝛ vt plurimū īfantes aut habēt iterimere aut demōib⁹ offerre: ab ipsa etiā mactera asseruit se grauiī fuisse semel ꝟberatā: eo ꝙ ollā quā-

A dam occultataꝫ diſcooperiẽdo plurimoꝝ infantiũ capita reperiſſet. Et plura alia retulit: pꝛi⁹ pſtito ꝙ dicẽda veritate iuramẽto vt decuit: ei⁹ deniq; ꝛ̃bis ſuꝑ modũ ꝓfitẽdi fides indubia accõmodak: etiã ꝙ ea q̃ in ſuo formicario ꝓfat⁹ Joã. Wider doctoꝛ ꝓcipu⁹: q̃ etiã noſtrꝫ tẽpoꝛib⁹ miris claruit ſcripturꝫ recitat. et hoc ex relatu inq̃ſitoꝛis Eduẽſis dioceſis: q̃ etiã in ipſa dioceſi multos de maleficiſ reos inq̃ſierat ꝛ incẽrari fecerat. dicit eñ ꝓfato inq̃ſitoꝛe mihi referẽte. ꝓcepi q⁹ in Lauſanẽſi ducatu q̃dam malefici ꝓꝛios natos ifantes coꝛerant ꝛ comederant. Quod⁹ autẽ diſcẽdi talẽ artẽ fuit: vt dixit: q⁹ malefici in certam ꝓcionẽ venerũt ꝛ ope eoꝝ veriſimilit demonẽ in aſſumpta imagie videret hominis: cui diſcipul⁹ habebat neceſſario dare fidẽ de abnegando chriſtianiſſimo: de euchariſtia nũq̃ adoꝛanda: ꝛ de calcando ſuꝑ crucẽ vbi latẽ ter valeret. Seq̃tur aliud exẽplũ ab eodẽ. Fuit inſuꝑ fama cõmũis Petro iudice in Boltingẽ referẽte: q⁹ i terra bernẽſiũ. xiij. ifantes deuoꝛati eſſent a maleficꝫ: quãobꝛez etiaꝫ publica iuſticia ſatis dure exarſerat in tales parricidas. Cũ autẽ Petr⁹ q̃ſiuiſſet a q̃dam capta malefica: ꝙ quẽ modũ infantes comederẽt. Illa reſpõdit. Quod⁹ iſte eſt. Nam ifantib⁹ nondũ baptizatis ꝓcipue inſidiamur: vt etiam baptizatꝫ: ꝑſertiꝫ q̃ ſigno crucꝫ nõ muniunt ꝛ oꝛonib⁹. Recto: aduerte: q⁹ ideo nõ baptizatis ꝓcipue inſidiant inſtictu diaboli: vt nõ baptizẽt. ſeq̃t. Dos i cunabulis vel ad latera iacẽtes parentũ ceremoniꝭ noſtris occidim⁹: q̃s
B poſtq̃ putant oppꝛeſſi eſſe: vel aliũde moꝛtui: de tumulo clam furto recipim⁹ et in caldari decoq̃m⁹ q̃ſq; cuulſis oſſib⁹ tota caro efficit pene potabilis: de ſolidioꝛe materia vnguentũ facim⁹ noſtris volũtatib⁹ et artibus ac tranſuectionib⁹ accõmodis: de liquidioꝛi ꝛo humoꝛe flaſconem vt vtreꝫ replemus. de quo is q̃pocat⁹ fuerit: additis pauꝭ ceremoniꝭ ſtatim ꝓcius effigit et magiſter noſtre ſecte. Sequit ad idẽ modus ali⁹ magis diſtinct⁹ et clarus. Nam iuuenis q̃dam cũ vꝛoꝛe malefica capt⁹ in Bernẽſiũ iudicio ſeoꝛſum ab eadẽ et in diſtinctam turrim repoſitus dixit. Si meoꝝ facinoꝛũ veniam cõſequi poſſem: omnia q̃ de maleficiſ ſcio libẽs patefacerẽ: moꝛi eñ video me opoꝛtebit. Cũq; ꝙ litteratos circũſtantes audiſſet: omnimodã poſſe cõſequi veniam: ſi vere peniteꝫ: tũc lete ſe moꝛti obtulit: ꝛ modos ꝑmeue ifectiõis diſſeruit. Oꝛdo inquit talis eſt quo etiam ſeduct⁹ ſum. Oꝑtet primo: vt dominico die anteq̃ aqua bñdicta ꝓfecrak: diſcipulũ futuꝝ cũ magꝭ eccleſiã introire ꝛ ibidẽ abnegare coꝛã eis Chriſtũ: ei⁹ fidẽ: baptiſma ꝛ vniuerſalẽ eccleſiã. Deide omagiũ ꝑſtare magiſterulo. i. paruo magꝭo: ita eñ demonẽ et nõ alit vocãt. Vbi notandũ: q⁹ iſte mod⁹ cũ alijs recitatꝫ cõcoꝛdat. Nec obſtet q⁹ demõ iterdũ ꝑſens eſt: vbi omagiũ ſibi ꝑſtak: interdũ ꝛo nõ. Doloſe eñ tũc opak: cernẽs diſpoſitionẽ futuri diſcipli quẽ foꝛtaſſis ab ei⁹ pũtia tãq̃ nouiti⁹ retraheret tioꝛſ cã: cũ tñ al's q⁹ ſi bi notos ꝛ familiares facili⁹ eſtiat eũ aſſentire: iõoq; eũ ꝛ tũc magſulũ vocãt cũ abſens eſt vt mioꝛe terroꝛe ex parua eſtiatiõe magꝭ ꝓcutiak.

Sequitur postremo de vtre bibit supdicto. q facto statim se interioribꝰ sentit imagies nre artis ꝓcipe ⁊ retinere sup ꝓncipales ritꝰ huiꝰ secte. In huc modū ait seductꝰ sum. Et vxor mea quā tāte ꝓnacie credo: vt potiꝰ incēdiū sustineat: ꝙ minimā fateri velit ꝛitatē: ſ heu ambo rei sumꝰ. sicut dixit iuuenis ita ꝛitas ꝓ oīa repta est. Mā ꝓcōfessus iuuenis in magna ꝓtritiōe mozi visus est. Uxor ño ⁊ testibꝰ cōuicta: nihil ꝛitatis nec ī ipsa toztura fateri voluit: nec ī mozte: ſ incēdio ꝑparato p lictozē eidē ꝛbis pessimis maledixit: ⁊ sic incinerata fuit. Et q̄b liquet mod ꝓfitēdi eaꝝ solēnis. Alioꝰ ño modꝰ ꝓuatꝰ fit diuersis medijs. Interdū enī virꝫ aut mulieribꝰ: aut aliq̄ alia cozpali seu tēpozali afflictiōe inuolutꝫ demō astat: interdū visibiliter: interdū ꝓ medias alloq̄tur ꝓsonas. et si ꝑm eiꝰ ꝓfilia agere velit: oīa ꝓfutura pollicet ad nutū. a paruis tū vt ī ꝓrio caplo tactū ē incheādo: vt ad maioza paulatiꝫ ꝓducat. Varia possent adhuc ꝺduci acta ⁊ gesta ꝓ nos ī inq̄sitiōe repta: ſ q⁹ difficulta tē hec materia nō patit: breuitati studēdū est cū vlteriozi declaratiōe.

¶ Pro declaratione omagij ꝓfestandi aliqua sunt aduertenda.

Uerū sup hoc ꝙ diabolꝰ omagiū recipit: aliq̄ sūt aduertēda q̄ vicz de causa: ⁊ ꝙ differēter ꝑ faciat ⁊ ꝓmo. Mā ly ꝑ faciat ꝑn cipaliter ad maiozē offensionē diuine maiestatꝫ: creaturā ei ꝺcatā sibi vsurpādo: ⁊ ob maiozē certitudinē future illiꝰ dāna tionis: quā sūme affectat. Tamē sepe reptū est a nobis tale omagiū ad certos accepisse annos simul cū ꝓfessiōe. Interdū ꝓfessionē trā ⁊ omagiū ad certos annos distulisse. Et dicamꝰ ꝓfessionē ꝓsistere ī fide totali aut partiali abnegatione. Totali vt sup tactū est: cū fides ex integro abnegatur. Partiali cū ex pacto inito habet cerimōialia quedā contra statuta ecclesie obseruare: vt dñicis ꝺiebꝰ ieiunare: aut sextis ferijs carnibus vesci: aut certa crimīa in ꝓfessione celare: vel aliq̄d simile ꝓpetrare. Omagiū ño dicamꝰ ꝓsistere in cozporꝫ et anie traditione: q̄ de causa autē talia ꝓticant: possumꝰ assignare quattuoz causas ex parte demonis. Cū enī vt sup ī ꝓma parte tractatꝰ declarat circa secūdū principale. An demōes ad odiū vel amozē mētes hominū possint imutare patuit. ꝙ intima cozdis nō possint penetrare: cū hoc soli deo queniat. Ex coniecturis tamē in illoꝝ cognitionē deuenit: vt etiā iam inferꝰ patebit. Ideo ꝛsus ille bostꝫ si ꝑsiderabit nouitiā in aggressu difficilē ad cōsensum: tūc blande eā aggredit: pauca exigēs: vt paulatim ad maiora ꝓducat. Secūda causa: nā cū inter abnegātes fidē diuersitas credenda est: cū q̄dam oze: ſ nō cozde: q̄dam oze ⁊ cozde diabolꝰ expire volens an cozde sicut oze sibi ꝓfiteat. certos annos deputat: vt eo in tēpoze expiꝝ et puersatione mētē eiꝰ inuestiget. Tertia causa: nā si ꝓ tantū tēpozis spaciū cognosceret ipsā ad q̄cūq̄ exequēda min⁹ volūtariā: ⁊ ꝙ ia oze ⁊ nō cozde sibi adhereat: ꝑsumitq̄ diuinā misericozdiā ei ꝓpe angeli boni custodiā: quā demon in multꝫ experiri pōt ꝓfuturā: tūc ipsā abiicere ⁊ tpalibꝰ afflictionibꝰ exponere conat: vt vel sic ex desꝑatione

A ei⁹ lucrū habere valeat. Hui⁹ ꝟitas patet: nam si causa q̄rit. vnde sic ꝙ certe malefice sub q̄buscūq; tormētis etiā maximis: nec minimā ꝟitatem fateri volūt: vbi tamē alie facilīt ad q̄cūq; interrogata sua crimina fatenť. Itē vnde hoc ꝙ sibīpsis pōst ꝙ fasse sunt: vitā auferre suspēdio conanť. Reuera eñ dici pōt: ꝙ sibi diuina coactio ꝑ sanctū angelū ad ħ non ꝑcurrit: vt malefica cogať fateri ꝟitatē: et maleficiū taciturnitatis abscedere: ꝙ tūc ope demonū fit q̄dcunq; euenit: siue taciturnitas: siue criminū cōfessio. Primū fit sup illas q̄s ore ꝛ corde nouit fidē abnegasse: ꝛ simili mō omagiū pstitisse. De quaꝝ etiā pseuerātia cert⁹ est: vbi ꝑ oppositū alias relinquet nō tuēdo: eo ꝙ nouit illas sibi minime ꝓficuas. Experientia nos sepe docuit: cū oēs quas incinerari fecim⁹: ex eaꝝ cōfessionib⁹ patuit ipsas fuisse inuolūtarias circa maleficia inferenda. Hec hoc sub spe euadēdi dicebāt: cū ex plagis ꝛ ꝟberib⁹ eis a demonibus illatis: vbi ad eoꝝ nutū nō seruiebāt: ꝟitas ꝓstabat. sepissime vise cū facieb⁹ tumidis ꝛ liuidis. Et similiter ꝙ post ꝓfessionē criminū sub tortura semp seipsas vita ꝑuare laqueo satagūt: ꝟitas ex nostra ꝓctica habeť: cū semp post criminū ꝓfessionē custodes deputanť singulis horis sup talia attēdētes: vbi etiā ex negligētia interdū custodū: ad corrigias vl̄ pepla repiebant suspēse. Inimico vtiq;: vt dictū est: ħ ꝑcurante ꝑ cōtritionē aut sacramētalē cōfessionē veniā ꝓseq̄renť. Et q̄s corde
B allicere nūq̄ poterat: q̄ etiā facilime gratiā apud deū inuenissent. Iā vltimo ꝑ tēporalē ꝓfusionē ꝛ horribilē mortē in desperationē deducere conať: q̄uis ꝛ ꝑ dei gr̄iā maiorē: vt pie est credēdū: veniā ꝑ veram ꝓtritionem ꝛ puram ꝓfessionē cōsecuta fit: vbi nō volūtarie illis spurcitijs inhesērūt. Patet ex his q̄ ꝑ diocesim argētinēsem: pstātiensem ꝛ oppidum Hagenau: vie et rauēspurg acta sūt: vir annis. iij. euolutj. In ꝓmo nāq; oppido vna vili peplo ꝛ fragili se suspēdit. Altera nomīe valpurgj de maleficio taciturnitatj miro mō fuit notata: alias mulierculas iformā do q̄lit talē taciturnitatē ꝑ puerꝝ masculū ꝛ ꝓmogenitū ī fornace decoctū ꝑcurare deberēt. Acta ꝛ gesta adhuc ꝓmanib⁹ habēť: et fil'r de aliis in secūdo oppido īcineratj sparsim hincinde deducēť. Et est q̄rta causa cur demōes omagiū recipe sup certas differ̄t: sup alias ꝟo minime: eo vicz ꝙ cuz ꝓdū boīs cognoscere subtili⁹ ꝙ astronomi pñt: facili⁹ eis terminū vite vel pfigere vl̄ terminū naturalē ꝑ casualē: mō q̄ dictū est ꝓuenire pōt. Hec breuit pacta ꝛ gesta maleficaꝝ declarāť. Prio demonis astutiā ī talib⁹ deducēdo. Hā q: ꝓm Augu. in li. ō natura demonū assignāť semptē causē. vñ etiā ꝓbabil'r ꝓiecturāt futura ꝓtingētia. Mō ꝙ illa scire certitudinal'r valeāt. Prīa est: q: vigēt subtilitate naturali q̄ ad opationē intellect⁹ ipsoꝝ. Vñ et fine discursu q̄ necessari⁹ est ī nobis rōnis ītelligūt. Secūda: q: ꝓpť experientiā tēpoꝝ ꝛ reuolutionē superioꝝ spirituū plura sciūt ꝙ nos. vñ ex Jsiō. allegať sepi⁹ a doc. triplici acumīe scire vigēt demōes. subtilitate nature. experientia tēpoꝝ. ꝛ reuelatiōe superioꝝ spirituū. Quarta est: ꝓpť celeritatē mot⁹: vñ q̄ ī ori-

C ente fieri ꝑ̄t ꝓcedere pōt mira celeritate occidēte. Quīta: q; sicut sua potētia: cū de⁹ ꝓmittit possūt īducere mozbos: auaꝝ īficere ⁊ famē īducere. ita possūt ⁊ illa ꝑdicere. Sexta: q; ꝑ signa possūt subtili⁹ ꝑdicere mozte ꝙ̄ medic⁹ videdo vrinā ⁊ pulsū. Nā sicut ille ꝑ signa videt aliq̄ ī īfirmo q̄ simplex nō ꝓsiderat: ita ⁊ demō ea q̄ null⁹ bō videt naturalit. Septīa: q; ex signis q̄ ꝓcedūt ab anio ꝺois ꝓiecturāt ea q̄ sunt vel erūt in ania astuti⁹ ꝓudēti viro. Sciūt em̄ q̄ inflict⁹ sunt ꝛ̄ simil⁹ secuturi ⁊ ꝓsequentes cuiusmodi opa. Octaua: q; acta ꝓpbetarum ⁊ scripta noscūt meli⁹ ꝙ̄ ꝺoies ⁊ ex ill' multa futura depēdēt. ideo ex illis multa futura ꝑdicere ꝑ̄t. Hec etiā tāgūt. xx vj. q. iij. scīēdū. Nā nō mix si ꝺoīs scire pōt naturalē: lz sec⁹ sit ꝺ termīo casuali q̄ fieret ꝑ īcinerationē quā demō finalit ꝓcurat: qñ vt dictū est ipsas īuolūtarias repit. tīmēs de eaꝝ reditu ⁊ ꝓuersiōe: cū tñ alias q̄s nouit volūtarias etiā ad naturalē vt sic vsq; ad mozte defendit. Dem⁹ ex vtraq; parte exēpla q̄ a nobis repta sunt ⁊ acta. Nā in Basiliēsi ꝺioceſi villa sup̄ rhenū situata noīe Ꝺberzviler plebanū ꝓuersatiōe ꝺonestū habuit: illi⁹ tñ opiniōis seu poti⁹ errozis q̄ maleficiū nihil essz ī mūdo: ꝙ tñ in opiniōe ꝺominū q̄ huiusmodi effect⁹ mulierculis attribuebāt quē talit a suo erroze de⁹ purgare voluit q̄ꝺ etiā ⁊ alia demonū sup̄ pfigēdū termīs vite maleficis cōmertia patefierēt. Nā ꝺū festine pōtē ob cuiusdā negocij expeditionē ꝓtrāsire vellet: obuiā fil'i ipozt̄ūitate quādā vetulā habuit: cui
D ꝺū in pōtis accessū locū vt ꝓeiret ꝺare noluisset: ꝙ impozt̄ūe incederet casū vetula luto ītrusit. vñ ītignata in ꝛ̄ba ꝓtumelioſa prupit eiq; dixit. pfaff. īpune nō trāsibis. Sed ille lz ꝛ̄ba pax aduerteret: ꝺ nocte se infra cīgulū vbi surgere e lecto volebat: maleficiatuz sensit: ita vt brachijs ꝺoīm alioꝝ sustētari semp habuit vbi eccleſiaz visitare volebat: ficq; p triennīū māsit: sub cura tñ ꝺomestica mris camalis. Quib⁹ explet⁹ ꝺū vetula illa egrotaret: quā etiā ꝑ ꝛ̄ba cōtumelioſa q̄b⁹ minata fuerat semp suspectaz de maleficio sibi illato habuerat. accidit tñ vt ꝑ cōfessiōis audiētia īfirmata ad eū mitteret. Et sacerdos lz īpozt̄ūe diceret: ꝓfiteaꝝ diabolo suo magꝛo. Ad istātiā tñ matrz ꝑ duos villanos sustētat⁹ inter brachia domū accessit ⁊ ad caput lecti in q̄ malefica iacebat sedēdo. Duo illi villani ab extra auscultare volebāt ꝓpe fenestrā: sic em̄ stuba ī plano erat situata: an maleficiū illatū plebano cōfiteref. vñ ꝓtigit vt lz infra ꝓfessionē mētionē nullā de maleficio illato feciss. Ipsa tñ ꝓfessiōe pacta dixit. Scis ne tu. pfaff. q̄s te maleficiauit. Et ꝺū blāde ille respōderet se nescire: illa subītulit. Tu habes me suspectā: et bene. Scias me tibi ītulisse tali de causa vt sup̄ tactū est. Et ꝺū ille ꝓ sua liberatiōe istaret dixit. Ecce tēp⁹ statutū aduenit ⁊ mozi habeo: ꝙ ita disponā vt paucj dieb⁹ euolutj post mortē meaz saneris. ⁊ ita euenit. Nā illa iuxta statutū a demōe terminū obſt: ⁊ infra. xxx. dies q̄ꝺā nocte sacerdos ex ītegro se sanū repit. Nomē sacerdotz ꝺī pfaff beslin. tā in ꝺioceſi Argētinēſi. Silē in ꝺioceſi Basiliēsi villa Buchel ꝓpe op-

A pidū Ger vyl ptigit. mulier q̄dā capta ⁊ tādē incātata: sex ānis lcubū ōmonē habuerat etiā ī latere viri dormiētis ī lecto. Et ꝑ ter ī septima na. Sabbatȝ: quītis ⁊ tertijs ferijs aut alijs noctib⁹ sacratioꝛib⁹. Tale aūt omagiū ꝑstiterat diabolo vt post septimū annū in coꝛpe ⁊ anīa ꝑpetue sibi dedicata esset. Pie tū dispēsauit de⁹. Mā in sexto capta ⁊ ignī adiudicata vere ⁊ ītegre ꝓfessa veniā credīt a deo ꝓcepisse. Plurimū eīm volūtaria ad moꝛtē extitit: asserēs ꝙ etsi liberari possit: moꝛtē tamen ampli⁹ ꝓeeligeret: dummodo potestatem demonis euaderet.

De mō q̄ localit trāsferūtur de loco ad locū. Cap. III.

IAm aūt aggrediendū est de eaȝ ceremonijs ⁊ q̄b⁹ in suis opib⁹ ꝓcedūt modis. Et ꝓmo de his q̄ ergā se ⁊ ꝓꝓrias ꝓsonas opantur. Et q̄a trāsferri de loco ad locū coꝛpalit est de ꝓcipuis earū actiōib⁹: carnalib⁹ etiā spurcitijs cū ītubis demōib⁹ īsistere. De singulis aliq̄ deducem⁹: ⁊ ꝓmo de eaȝ coꝛpali trāsuectiōe. Vbi notandū est: ꝙ hec trāsuectio patit difficultatē: vt sepi⁹ tactū est: ex vno dūtaxat ꝓcessu scripture: puta. xx vj. q. v. ēpi. Vbi dicit ex ꝓsilio acq̄rendi. Illud nō est admittēdū: ꝙ q̄dā sceleratę mulieres post sathan retro cōuerse demonū illusiōibus et fantasmatib⁹ seducte credūt se ⁊ ꝓsitent cum Diana hoꝛis nocturnis dea paganoȝ vel cū heroide et innumera multitudīe mulieȝ eq̄tare sup quasdā bestias: ⁊ multa terraȝ spacia ī
B tēpestate noctis silētio ptransire: etq̄ tanq̄ dñe in omnib⁹ obedire ⁊c. Quaꝛopt sacerdotes dei ꝑdicare debēt populo: vt nouerint oīno hec falsa ⁊ nō a diuīo ꝙ maligno spū talia fantasmata mētib⁹ fideliū irroganti: siq̄dē ipse sathanas transformat se in diuersarū ꝓsonarū spēs atq̄ similitudies. Et mētē quā captiuā tenet ī somnis deludēdo ꝑ deuia q̄q̄ deducit ⁊c. Et ad ꝙ ꝑdicant inkdū a q̄busdā exēpla publice ō sctō Germano ⁊ de q̄dā alio q̄ filiā suā sup ꝙ obseruauit q̄si oīno hec sint īpossibilia fieri. Et īdiscrete applicāt ad maleficas ⁊ eoȝ opa tāq̄ vt ⁊ singula eoȝ facta ī lesiōib⁹ hominū: iumētoȝ: terre frugū nō sint eis applicanda: eo ꝙ sicut fātastice ī trāsuectiōib⁹: ita ⁊ circa creaturaȝ lesiones illudūt: q̄ q̄dē opinio: cū ī ꝓma q̄stiōe tāq̄ heretica sit repbata: vtpote ō dīnaz ꝓmissionē sup diaboli potētiā q̄ ad maioꝛa vt sic se extēdere pōt. militans fid⁹ ⁊ ō sacre scꝓture ītētionē: ⁊ ad ecclie sctē intolerabile dānū vbi iā multȝ annis īpune ex hac pestifera opinione ꝓmāserit sclari brachio puniēdo facilitatē amputādo. Vñ ⁊ ī īmēsū sic creuerit: vt iā nō sit possibile eas eradicare. Jdo diligēs lector ea q̄ ibi posita sūt ī ōstructionē illi⁹ opiniōis cōsiderabit ⁊ ad pīs q̄lit trāsferank ⁊ q̄b⁹ modis ꝙ fit possibile aduertet: cū respōsiōib⁹ sup exēpla q̄ ab eis ī mediū deducunt. Qō igit coꝛpalit possint trāsferri varijs modis ostēdit. Et ꝓio ex alijs magoȝ opatiōib⁹. Mā si nō possent trāsferri: ꝙ essȝ vl q̄ de⁹ nō ꝓmitteret aut q̄ diabol⁹ ꝙ facere nō posset: eo ꝙ creature repugnaret. Non ꝓimuz: q̄ vbi maioꝛa vtiq̄ ⁊ minoꝛa dei ꝓmissione fieri possunt. Sed maioꝛa tam in pueȝ q̄ in hoīb⁹ sepissime facta sūt: vtpote iustis

Et ꝛ in gra ꝓstitutꝫ patet. Nā vbi q̄rūt: an cāpsiões pueroꝝ ope demonū fieri possūt. Et an demō localiter possit trasferre aliquē hominē de loco ad locū etiā inuitū. Ad ꝑmū respōdēt ꝙ sic. Nā ꝛ Guilhelmꝰ parisiēsis i vltia pte de vniuersō dicit. Cāpsiões pueroꝝ fieri possūt: ita ꝙ deo pmittēte demō vicē ifantꝫ gerere pōt: vel etiā translationē facere. Tales em̄ pueri semp sūt miseri eiulātes. Et ꝫ q̄rto: aut quicq̄ mīes vix sufficerēt ad lactādū: nūq̄ tū impinguant: ꝫ vltra modū pōderosi existūt. Mulieribꝰ tñ ꝓpē nimiū terroꝛē quē ꝓcipere possent: nec affirmāda sunt nec negāda: istruēde sūt vt ifatoꝝ iudicia q̄rāt. Permittit em̄ deꝰ ꝓpē pctā parētū: cū inēdū viri impgnatis vxoꝛibꝰ maledicūt. vellē inquunt vt diabolū portares vel filia. Et filr impatiētes mulieres sepe filia pferūt. De alīs etiā hominꝫ inēdū iustꝫ: exēpla plurīa repiunt. Nā Vincē. in spe. hyst. li. xx vj. ca. xliij. ex recitatiōe Petri damiani refert de puero q̄nquēnē cuiusdā nobilissimi viri: ꝙ puer ꝑ tūc monachꝰ factꝰ a monasterio nocte illatꝰ est pistrio clauso vbi manere reptus et īterrogatꝰ dixit se ꝑ q̄sdā ad magnū ꝓuinciū delatū ꝛ vt comederet iussū. Et post ꝑ supioꝛa pistrino imissū. Quid deniq̄ de his magꝫ ꝙ vsitato vocabulo a nobis necromātici vocāt: nūcupāt: et ꝑ aera sepe a demōibꝰ ad lōginq̄ terraꝝ spacia vehūtur. Qui etiā alīs interdū hoc idē suadētes: eos secū sup caballū ꝙ vtiq̄ nō verꝰ equus ꝫ demō in tali forma existit vehūt: ꝛ vt loquant nec vt signo crucꝫ se muniāt hortā
D tur. Et licet duo sim̄ hūc tractatū scribentes: vnꝰ tñ ex nr̄is sepissime tales vidit ꝛ repperit. Nam scholarꝫ q̄dam ꝑ tūc: nunc ꝙ sacerdos frīsingēsis diocesis adhuc supesse credit: ꝙ ꝛ referre solitꝰ est: semel se coꝛporaliter a demōe fuisse ꝑ aera subuectū: ꝛ ad remotas partes illatū. Supest sacerdos aliꝰ in oberdoꝛff Oppido ꝓpe Zantzhutā ꝙ ꝑ tūc ꝓsodalis illiꝰ existēs oculis ꝓpr̄is illaꝫ subuectionē vidit. Et q̄liter extēsis brachīs in altū clamādo ꝛ nō eiulando translatꝰ fuit. Causa aūt vt idē retulit hec erat. Nam quenīētibꝰ q̄dam die multꝫ scholarib⁹ ī potagiis cerusie: oēs in hoc ꝓsenserant vt ille ꝙ cerusiā afferret nil exponere haberet: ꝛ sic vnꝰ ex socīs dū ꝑ cerusia apoꝛtāda exire volebat hostium aperiendo nebulā dēsam ante hostiū intuitꝰ fuit: vñ territꝰ redijt ꝛ ꝙ potū afferre nollet causam apiendo eis īsinuauit. Tūc idē ꝙ illatꝰ fuerat īdignatꝰ dixit. Et si diabolꝰ adesset potū apoꝛtabo. Et sic exiens alīs omnibꝰ videntibꝰ ꝑ aera subuectꝰ fuit: Verū q̄dem: ꝙ nō solū vigilantibꝰ ꝫ ꝛ dormientibꝰ talia accidere possint fateri necesse est: vt videlꝫ dormiēdo ꝑ aera localiter ꝛ coꝛporaliter transferant. Patet ꝛ de q̄busdam q̄ super tegulas domoꝝ ꝛ edificia altissima somniando incedunt. Nec quicq̄ eis obstare potest ad eoꝝ transitum: tam in altum q̄ in profundum. Et si ꝓpr̄is nominibꝰ ab alīs circumstantibus vocant: statim ad terraꝫ quasi collisi ruunt. Nec vtiq̄ ope demonū fieri plures arbitrant et non absq̄ rōne. Nam cū demones sint in multiplici differentia. Aliqui qe inferioꝛi chooꝛo angeloꝝuꝫ qui etiam exiguis penis vltra penam

A damni quã eternaliť patienť tanť̃ ꝑ paruis delictꝫ cruciankť: q̃ etiã ne
minẽ possunt ledere saltem grauiť: ꝫ solũ pricipaliť ioculationes exer
cere. Vbi etiã alĳ incubi sunt ⁊ succubi: punientes nocturno tẽpore bo
mines: vel peccato luxurie coinq̃nãtes eos. Nõ mirũ si etiã his trufis
insistũt. Potest deduci ꝟitas ex dictꝫ Cassiani collatiõe ꝑma. vbi dicit
tot esse immũdos spũs q̃t in boibus studia: nõ dubie cõprobať. Nam
nõnullos eoꝝ quos etiã paganos vulgꝰ appellat: nos ꝟo trollen. ⁊ ab
undãt in regno noꝛ veye. aut schꝛetel. Ita seductoꝛes ⁊ ioculatoꝛes esse
manifestũ est: vt certa quecꝫ loca vias iugiť obsidẽtes. Nequaꝫ toꝛmẽ
tis ꝓtereũtes ledere possunt: derisu tm̃modo ⁊ illusione ꝓtenti: fatiga
re eos potiꝰ studeant q̃ nocere. Quosdã ꝟo solũmodo innociuis icuba
tionibꝰ hominũ ꝓnoctare. Alios ita esse furori ac truculentie deditos:
vt nõ sint ꝓtenti illoꝝ tm̃modo coꝛpoꝛa q̃s suppleuerĩt attroci dilatio
ne vexare: ꝫ etiã irruere sup eminꝰ transeuntes atꝫ affligere illos seuis
sima cede festinẽt. Vult dicere: q̃ nõ tantũ obsidẽt: immo etiã hoꝛribi
liter cruciant: q̃les illĳ euãgelio Matthei. viĳ. describũtur. Ex quibꝰ
cõcludere possumꝰ primũ: q̃ si est dicẽdũ maleficas nõ trãsferri localiť
ter: eo q̃ deꝰ nõ ꝑmittat. Si em̃ sup iustos ⁊ inocẽtes aut etiã sup ma
gos ꝑmittit: q̃modo nõ sup illas ex toto se diabolo deuouentes. Et vt
cũ timoꝛe loq̃mur. Nõne diabolꝰ saluatoꝛẽ nostrũ sustulit ⁊ duxit ⁊ sta
B tuit hincinde: vt euãgeliũ testať. Nec etiã secundũ suffragať aduersa
ꝛijs q̃si Diabolꝰ hoc facere nõ possit: cui vt in sup̃dictꝫ patuit: tãta in
est virtꝰ naturalis oĩa coꝛpoꝛalia excedẽs: q̃ nulla virtꝰ terrena ei com
parari potest. Juxta illud. Non est potestas sup terram ⁊c. immo ip
si lucifero tãta naturalis ĩest potestas seu virtꝰ qua maioꝛ etiã inter
angelos bonos in celo nõ exĳstit. Sicut em̃ oẽs angelos in naturalibꝰ
excessit: ⁊ naturalia ꝑ casum nõ sunt imminuta: sed tm̃modo gratuita.
Ideo adhuc in eo remanẽt: licet obfuscata ⁊ ligata. Vnde glosa ibidem
sup illud. Nõ est potestas sup terrã ⁊c. Etsi oĩa supat: meritꝫ tamẽ san
ctoꝛũ subiacet. Nec valet si q̃s duo obĳceret. Primo: q̃ ania hominis
posset resistere: ⁊ q̃ textꝰ videť sentire de vno in singulari: scz Lucife
ro: cũ in singulari loq̃tur. Et q̃a hic fuit q̃ Christũ in deserto tentauit.
Et primũ hominẽ seduxit: iam aũt religatꝰ sit: et alĳ angeli nõ sint tã
te virtutꝫ cũ ipse oẽs excedat. Jõo alĳ mali homĩes trãsferre localiter
ꝑ aera nõ possunt. Nõ valẽt instãtie. Prio dicamꝰ de angelis. Nã mi
nimꝰ angelus omnẽ humanã virtutẽ incõparabiliť excedit. Rõnes su
mũtur ex pluribꝰ. Primo: q̃a virtꝰ spũalis foꝛtioꝛ virtute coꝛpoꝛali: si
cut virtꝰ angeli aut anĳe superioꝛ q̃ virtꝰ coꝛpoꝛalis. Secũdo q̃ ad ani
mam. Quia cũ oĩs forma coꝛpoꝛalis est forma indiuiduata ꝑ materiã ⁊
determĩata ꝑ hec: ⁊ nũc put iã ania nr̃a exĳstit: forme aũt imateriales
sunt absolute ⁊ intelligibiles. Vñ etiã potestatẽ habẽt absolutã ⁊ vni
uersaliozẽ. Ideo ania ꝓiuncta nõ potest ita subito trãsferre coꝛpꝰ suum
localiť: nec ĩ altũ eleuare. Bene aũt faceret cũ esset separata: deo ꝑmit-

C tente. q̄ oīa a fortiori pōt spūs oīno īmaterialis: put ē angel⁹ tā bon⁹ q̄ mal⁹: sicut etiā angel⁹ bon⁹ trāstulit abachuck ī momēto a iudea in caldeā: z ex hac rōne etiā pcludit. q illi q̄ de nocte ī somnis p alta edificia vehunt: nō ferūt a ppriis aniab⁹: nec ex īfluētijs corpoꝝ celestiū: ꝫ ab aliq̄ excellētiori ꝑtute: vt supꝝ patuit. Tertio: q; sicut natura corpalis nata ē moueri īmediate a natura spūali ꝑm locū. tū q; mot⁹ localis est ꝑm⁹ motuū. viij. phisi. tū etiā q; pfectior est inf oēs mot⁹ corporeos: vt ibidē ꝓbat phūs ea rōne: q; mobile ꝑm locū nō est in potētia ad aliq̄d intrīsecū inquātū hui⁹. ꝫ solū ad aliq̄d extrīsecū. vñ etiā nō tā a doctoribꝰ sctīs q̄ a phīs pcludit: q supma corpa supple celestia mouētur a substātijs spūalib⁹ z separatis bonis: z ꝑm naturā z volūtatē. tum etiā q; videm⁹ q anīa ꝑmo z pricipaliꝰ mouet corp⁹ motu locali. Jōo dicere oportet: q rō corporꝭ būani nec quantū ad ipsū corp⁹: nec q̄tuꝫ ad ipsā animā obstare pōt: qn vtrūq; moueri possit subito: deo pmittēte de loco ad locū a spūali substātia bona ꝑm volūtatē z naturā: qñ boni z in gr̄a ꝓstituti trāsferūtur: aut bona ꝑm naturā nō aūt ꝑm volūtatem qñ mali trāsferūtur. Si cui placet videre sanctū tho. in ꝑma parte q̄st. xc. p tres ibidē articulos aut etiā. q. de malo. seu etiā in. ij. sen. di. vij. de ptāte demonū sup effect⁹ corpales. Quod⁹ aūt transferēdi talis est. Nā vt ex ꝓcedētib⁹ patuit. vnguētū ex mēbris pueroꝝ: pcipue interemptoꝝ ab eis añ baptismū ꝑficere babēt ad demōis īstructionē sedile aliq̄d aut lignū inūgere: q̄ facto statim ī aera ferūtur. z ꝫ siue de die D siue de nocte: visibiliꝰ seu etiā si id volūt inuisibiliꝰ: ꝑm q̄ demō z obstaculū alicui⁹ corporꝭ alteꝝ corp⁹ occultare pōt: vt in ꝑma parte tractatus de ꝑstigiosa apparitiōe operꝝ demonū patuit. Verū ꝫ demō p tale vnguētū vt plurimū huiusmodi ꝓcticat ī fine vt baptismi gr̄a īfantes ꝓuet z saluatiōe: tñ et absq; his pluries efficere visus est: vbi p anīalia q̄ vtiq; nō anīalia ꝓa: ꝫ demōes sub formis illis existētes ipsas trāsferūt: aut etiā aliq̄ sine exteriori adminiculo solūmō demonis virtute visibiliꝰ operāte inēdū trāsferunt. Res gesta de visibili z diurna transuectiōe. Jn oppido z valtzbuot sup flumē rbenū ꝓstācien. dioce. Quaᵉlefica q̄dā oppidanis cū esset plurimū odiosa z ad q̄sdā celebrādas nuptias nō fuisset iuitata: cū tū pene oēs oppidani illis infestēnt: ipsa indignata vīdicare se estimās: demonē aduocat: z sue tristicie causā aperuit: vt grandinē excitare vellet: z cunctos de chorea dispgere petijt. q̄ annuēte ipsā subleuauit: z p aera ad mōtez ꝓpe oppidū vidētib⁹ certis pastoribꝰ transuexit: z vt postmodū fassa fuerat: cū aqua sibi deesset ad fundēdū in foueā: quē modū: vt patebit: vbi grādies excitāt obseruāt. ipsa ī foueam quā paruā fecerat: vrinā loco aque īmisit: z cū digito more suo astāte demōe mouit. z demō subito illū humorē sursum eleuans grandinē vehemētē in lapidib⁹ sup chorizātes tñmodo z oppidanos immisit. Vnde ipsis dispsis z de causa illi⁹ mutuo ꝓferentib⁹: maleficа oppidū ingredit: vñ suspitio magis aggrauat. Ac ꝓo cū pastores ea q̄

A viderant recitassent: suspitio vehemēs in violētaz creuit. Unde capta t fassa q̄d ea de causa: qa inuitata nō fuerat: talia ꝓpetrasset: ob multz eti am alijs maleficijs ab ea ꝓpetratz incinerata fuit. Et qa publica fama de huiusmodi transuectiōib⁹ etiam apud vulgares ꝓtinue volat: nō expedit plura ad hoc ꝓbandū de his hic inserere. Tantūmō hec sufficiant aduersus illos q̄ huiusmodi corꝓales transuectiōes aut oīno negāt aut ꝙ solūmodo imaginarie t fantastice fiant affirmare conant: q̄ vtiqz i suo erroꝛe si relinq̄rent parū esset: imo nec aduertēdū: dūmodo in fidei ꝓtu meliam ipsoꝝ erroꝛ nō vergeret: Attēto aūt ꝙ illo erroꝛe nō ꝓtēti etiā alios inserere t publicare i maleficaꝝ augmētatione: t fidei detrimētū nō verētur. Dū asserūt ꝙ oīa maleficia q̄ eis iuste tanq̄ instrumētz demonū vere t realit imputank eis tm̄modo imaginarie et illusorie tanq̄ innoxijs esse imputanda: sicuti t ipsa transuectio fantastica. Tm̄ et plu ries impune i magnam creatorz ꝓtumeliam t grauissimū iam ipsoꝝ augmentū remanserunt. Nec argumēta etiam a principio eis adducta suffragari possunt. Nam primū cum allegant capitulū episcopi. xxvi. q. v. vbi asserit ꝙ tm̄ fantastice t imaginarie transferank: quis tam insipiēs qui velit ꝓcludere ꝙ non possint etiam corꝓoralit transferri. Sicut em̄ ex fine illi⁹ capli vbi ponit. ꝙ q̄ credit posse hominē in meli⁹ vel in deteri⁹ transmutari: aut in aliam speciē transformari. Infideli et pagano
B deterioꝛ fit censend⁹. quis possit ꝓcludere ꝙ nō possint homines in bestias prestigiosa illusiōe transformari: aut etiam de sanitate in infirmitates tanq̄ a meliori in deteri⁹ transmutari. Jaz talis qui sic in corꝛtice verboꝝ canonis laboꝛaret. vtiqz ꝓtra mentē omniū doctoꝛum sanctoꝝ immo t ꝓtra scripture sacre ꝓfessum sentiret. Ex quib⁹ multiplicit oppositum apparet: vt ex supꝛadictis in plerisqz locis circa primam partem tractat⁹ deductū est. Oꝛtet ergo ad nucleum ꝙboꝛum attēdere. Juxta ꝙ in ꝑma q̄stione prime partz tractatus tactū est. t hoc circa solutionē secundi erroꝛis inter tres q̄ ibi repꝛobantur: ꝙ quattuoꝛ iniungūtur ꝑdicatoꝛib⁹ populo ad predicandū. transferūtur em̄ t corꝓoralit t fantastice. Juxta ꝙ ex eaꝝ ꝓpꝛijs ꝓfessiōib⁹ patet: nō tā illaꝝ que incinerate fuerūt q̄ etiā aliarū que ad fidē et penitētiam redierūt. Inter quas t illa in oppido Brifiaco interrogata a nobis. an ne fantastice et illusorie aut corꝓoralit possent transferri. Respondit: ꝙ vtroqz modo. Si em̄ casu aliq̄ nollent corꝓaliter transferri: scire tamē vellēt oīa q̄ in cōtione illa ab eaꝝ consodalib⁹ agerenk: tunc talis ab eis seruarek modus: vt illa in nomīe omniū diabolorꝝ ad latus finistrū se reponeret ad cubitū. ex tunc quasi vapoꝛ q̄dam glauc⁹ ex eius oꝛe ꝓcederet. Unde singula que ibi agerētur plucide ꝓsiderarer: si vero corꝓoraliter transferri vellet: modū supꝛadictū seruare necesse esset. Jceterea in casu q̄ canon ille nude absqz omni declaratiōe intelligēdus esset: quis tam stolid⁹ vt ꝓpterea oīa eoꝝ maleficia t nocumēta esse fantastica t imaginaria affirmaret cū ad sensum oībus appareat ꝓtrariū: eo precipue ꝙ plures sint

C supstitionū species: vtpote q̄tuordecim. Jnt̄ q̄s maleficaꝝ spēs sup-
muz in maleficijs ꝛ nocumētis ꝓtinet gradū: ꝛ spēs phitonū ad quā re-
duci possūt q̄ fantastice vehūtur minimū gradū. Demū nec exēpla ex le
gēda sancti Bermani aut alioꝝ q̄runcūcz eis suffragant. Utiqz q; possi-
bile erat demōib⁹ vt seipsos ad latera viri dormiētz tēpore itermedio
q̄ scrutiniū de vxorib⁹ vigebat applicarēt q̄si viris cōdormirēt: q̄d tm̄
factū fuisse ꝑpt̄ honorē scti nō asserit: casus tm̄ ponit vt nō credat esse
impossibile. oppositū illi⁹ q̄d in legēda ponit. A filij responderi pōt ad
q̄scūcz alias obiectiōes: q; sicut inuenitūr ꝙ q̄dā tm̄mō imaginarie.
Ita etiā reperitūr ī scriptz doctoꝝ plures fuisse corporalit̄ trāslatas.
Si cui placet Thomā brabantinū in libro suo de apib⁹ inspicere: mira
inueniet tam de imaginaria ꝙ etiā corporali hominū transuectione.

C Sequitur de modo quo se incubis demōib⁹ subijciunt. Cap. iiij.

SEd quantū ad modū quo malefice demonib⁹ incubis se subij-
ciūt: sex videda. Aliq̄ ex parte demōis ꝛ corporz ab eo assūpti.
ex q̄ elemēto fit illud formatuz. Secūdo ex parte act⁹. an semp
cū influsiōe semis ab alio recepto. Tertio ex pte tēporz et loci.
an poti⁹ vno ꝙ altero tpe se exerceat. Quarto: an visibilit̄ se agitet ex
pte mulierz: ꝛ an tm̄mō ille q̄ ex hmōi spurcitijs ꝓcreant a demōib⁹ fre
quētent. Quīto: an ille q̄ ab obstetricib⁹ tpe part⁹ demōib⁹ inferant.
Sexto: an remissior vel intēsior sit ī talib⁹ ipsa venerea delectatio: ꝛ ꝑ-
D mo sup assūpti corporz materia ꝛ q̄litate. Dicēdū ꝙ aereū corp⁹ assu
mit: ꝛ ꝙ aliq̄ mō est terrestre inquātū habet terre ꝓprietatē ꝑ ꝓdēsati
onē: q̄d declarat sic. Nā ḡa aer in se non est figurabilis: nisi fm figura-
tionē corporz alteri⁹ in q̄ includit: vñ etiā minime suis termis termi na
tur: ꝫ tm̄mō alienis. ꝛ vna pars aeris alteri ꝓtinuat. Jō simpl̄r vt sic
non pōt corp⁹ aereū assumere. Attēto aūt: ꝙ aer est maxie trāsmutabi-
lis ꝛ ꝛtibilis in q̄dcūcz: cui⁹ signū est: ꝙ q̄dā nitētes corp⁹ a demōe as
sumptuz scindere gladio vel ꝓfodere: id efficere nō valuerūt. ḡa partes
aeris diuisi statim cōtinuant de nouo. Jdeo patet: ꝙ aer in se est bene
cōpetēs materia. Sed ḡa nō pōt figurari: nisi aliq̄d aliud terrestre sibi
adiūgat. ideo oportet ꝙ aer ille fit aliq̄ modo inspissat⁹ ꝛ ad ꝓprietatē
terre accedēs: seruata tm̄ aeris ꝛtate. et hāc ꝓdēsationē facere possunt
demones ꝛ an̄e separate ꝑ vapores grossos ex terra eleuatos: ꝛ ꝑ eoꝝ
motū localē eos ꝙgregādo ꝛ figurādo in q̄b⁹ manēt tāq̄ motores tm̄ ꝛ
nō vt infamatores: vitā illi corpori formalit̄ influētes: ḡa sic fluit ab
anima in corp⁹ cōiunctū. Sūt autē in suis sic assūptis ꝛ figuratz cor-
poribus sicut nauta in naui quaz mouet. Unde quādo q̄rit quale sit cor-
pus quātū ad materiā a demone assumptū. Dicendū: ꝙ de eo aliud est
loqui: quātū ad principiū assumptiōis: ꝛ aliud quantū ad terminū. ḡa
quo ad principiū: sic est aer. Quantū ad terminū: sic est aer inspissatus
ad ꝓprietatē terre accedēs. Hec autē omnia possunt demōes deo ꝓmit-
tente ex natura: cū natura spiritualis sit supioz nature corporali. Unde

A ⁊ neceſſe habet ſibi obedire intelligendo q̄ ad motū localē: nō aūt q̄ ad formarū naturaliū tam accīaliū q̄ ⁊ ſubſtantialiū ſuſceptionē: niſi in aliquib⁹ paruis creaturꝫ: ⁊ hoc amminuculo alicui⁹ alteri⁹ agentis: vt ſupra tactū eſt. ℙer motū aūt localē nulla forma ponit̄ i remota: vnde ſic ad nutū mouere p̄t cū alijs circūſtantijs. Ex q̄b⁹ tñ ſi q̄s incideta liter q̄reret: q̄d ſentiendum vbi angel⁹ bonus vel malus aliqua opa vi te exerceret p corpa vera naturalia ⁊ nō aerea: ſicut in aſina balaam per quam angel⁹ loquebat̄: ⁊ vbi demones in obſeſſis corporibus agitant̄. Dicēdum q̄ illa corpa non dicunt̄ eſſe aſſumpta: licet tñ occupata. Inſpiciantur dicta doctoris in. ij. diſt. viij. An angeli corpa aſſumant: ſed maneamus in ꝓpoſito. Demones in aſſumptis corporib⁹ cū maleficis loquunt̄ vident audiūt comedūt ⁊ generant: quō hec ſunt intelligēda: ⁊ hec eſt ſecūda pars hui⁹ p̄me difficultatis. Dicēdum ad p̄mum q̄ ad veram locutionem tria requirunt̄. ſ. pulmo cū retractione aeris: q̄ non ſolū ꝓpter vocē ſed ꝓpt̄ refrigeriū eſt cordis: vñ ⁊ muti h̄nt attractionem neceſſariam. Scōo requirit̄ q̄ formet̄ ex p̄cuſſiōe corporis in aere ſicut cū quis ligno p̄cutit in aere vel campana ſonū facit magnū vl̄ parvum: quia materia in ſe ſonorabilis ⁊ p̄cutitur cū ſonabili inſtrumēto redditur ſonus ſm̄ quantitatē corporis: ⁊ recipit̄ in aere ⁊ multiplicat̄ vſq̄ ad aures audientis qui ſi eſt remote poſt ſpaciū vt videt̄ p̄uenire habet. Tertio req̄ritur vox: ⁊ dici p̄t̄ q̄ ſon⁹ i corpib⁹ inaīatis ō̄r vox
B inaīatis corpib⁹: ⁊ ibi eſt lingua q̄ aerē reſpiratū ⁊ iterꝫ emiſſiꝫ p̄cutit in inſtrumēto ⁊ vaſe fuſo a deo ⁊ viuo naturaliter: q̄ō non eſt in campana ideo q̄ ibi ſonus hic vox ō̄r. Et hoc tertiū p̄t̄ exēplificari p ſcōm: vt patuit: ⁊ hec ideo poſui vt ꝺdicatores habeant modum tradēdi ppl̄o. Quarto req̄ritur vt ille q̄ vocē formet: ꝓceptū mētis vult alteri p vocē exp̄mere: ⁊ vt ipe intelligat ideo illam vocē organizat. i. diſtinguit ſucceſſiue in ore p linguaꝫ dētes p̄cutiēdo ⁊ p labia claudēdo ⁊ aperiendo p̄cuſſum aerē in ore ad aerē extrinſecū emittēdo: vt ſic multiplicando ſucceſſiue vſq̄ ad aures audiētis q̄ tūc intelligit ꝓceptū mētis. Ad ꝓpoſitū. Demones carēt pulmone ⁊ lingua: quam tñ artificiatam oſtēdere p̄nt iuxta corpis ꝓditionē ſicut ⁊ dētes ⁊ labia: vñ non vere ⁊ proprie loq̄ p̄nt. Sed q̄ intelligūt ⁊ intellectū mētis vbi exp̄mere volūt: tūc non per voces ſed p ſonos qui habēt quandaꝫ ſilitudinē vocū aerē non reſpiratum ⁊ attractum vt in hominibus: ſed incluſum in corpore aſſumpto percutiunt ⁊ ad aerē extrinſecum articulatim emittunt vſq̄ ad aures audientis: ⁊ q̄ abſq̄ aere attracto ⁊ non reſpirato poſſit fieri vocis ſimilitudo: patet per certa animalia non reſpirātiaque dicuntur vocare ⁊ certa alia inſtrumenta: vt dicit philoſophus in. ij. de anima. Allec enī dum capitur extra aquam: ſubito vocem emittit ⁊ morit̄: poſſunt hec applicari ⁊ ea que ſequuntur vſq̄ ad vim generatiuam excluſiue tñ ad bonos angelos. Si q̄s velit vlterius ſpeculari de locutione demonū i obſeſſis corpib⁹: ibi enī vtunt̄ corpalib⁹ inſtris ꝑ corpis

C obsessi: q; illis illabunt sic intelligēdo infra terminos corpalis q̄ntitatz
z nō infra terminos essentie neqz corpis neqz aīe. Da differētiam inter
substantiā z quantitatē seu accidens: ꝫ de his nihil ad ppositū. Si cui
aūt placet inspiciat sctm Tho. in. ij. sentē. dist. viij. arē. v. Cōsequenter
aūt qualiter vident z audiūt dicēdum q; q; duplex est visio: spūalis et
corporalis. Et prima in infinitū excedit alterā: tū q; penetrat: tū ḡa p
distantiā nō impedit iuxta lumis facultatē qō sibi deseruit. Ideo dicē
dum q; nullo mō videt angel⁹ siue bon⁹ siue mal⁹ p oc̄los corpis assum
pti: nec aliq̄d corpale sibi deseruit: sicut tū in locutiōe deseruit sibi aer z
pcussio aerz ad sonū pcurādū z vlteri⁹ ad multiplicandū vsqz ad aures
audiētis: vñ oc̄li eoz sunt oculi depicti. Libēter aūt sub his silitudini
bus hoīb⁹ se offerūt vt eis eoz pprietates qs naturaliter bñt z loq; spi
ritualiter p hmōi opa manifestēt. Ideo em̄ z patrib⁹ sancti angeli sepe
apparuerūt ex dei ordinatiōe z ei⁹ pmissiōe. Malis hoīb⁹ sese mani
festāt: vt hoīes eoz pprietates cognoscētes illis se associēt hic in culpis
z alibi in penis. Vñ Diony. celestis ierar. i fine dicit. Ex oīb⁹ ptib⁹ hu
mani corpis docet angelus suas pprietates pfiderare. Cōcludendo q;
corpalis visio cū fit opatio corpis viuētis p organū corpale q̄b⁹ demo
nes in se carēt. Ideo in assumptis corpibus sicut silitudines mēbroz
habēt: ita z silitudines opationū. Et siliter dicere possumus de ei⁹ au
ditu qui multū nobilioz corporali: eo q; conceptū mētis z aīe locutio-
D nem subtili⁹ cognoscere potest q̄ hō audiendo pceptū mentis p verba
corpalia ex pssum. Vide sctm Tho. in. ij. sententia. dist. viij. Si em̄ in
vultu hoīs legitur secreta eius voluntas z ex motu corpis z qualitate
pulsus a medicis passiones aīe cognoscuntur a fortiori per demones.
Sed quo ad comestionem: dicamus q; completa ratio comestiōis qua
tuor dicit. Diuisionē cibi in ore z traiectionē i corp⁹ z virtute corporz
potentis digerere z quartum conuertere necessarium nutrimentū z su
perfluum ejcere. Angeli q̄cunqz prima duo in assumptis corporibus co
medendo faciunt tertiū z quartū non possunt: sed loco virtutis digesti
ue z electiue adest ei virtus alia que cibis dissoluit subito in p̄iacentez
materiam. In christo etiā fuit vera comestio in oīnibus: q; habuit vir
tutem nutritiuam z cōuersiuam non aūt conuertendo in suum corpus:
quia ille virtutes fuerūt glorificate sicut z corpus: vñ etiā resoluebat
cibus in corpe subito sicut qui aquam in ignem proiceret.

¶ Quomodo modernis tēporibus malefice actus carnales
cū incubis demonib⁹ exercēt z qualit̄ ex his multiplicant.

Sed quo ad actus carnales: de quibus principaliter intenditur
quos etiam cum maleficis tāq̄ incubi in assumptis corporib⁹
exercent: nulla subest difficultas ex pmissis: nisi fortassis quis
dubitaret. An p̄sentes malefice huiusmodi spurcitijs intende-
rēt: z an originē malefice ex his spurcitijs sumpserūt. Ad has duas du
bitationes respōdendo: dicam⁹ ad p̄mā. Quicq̄d de p̄cedentib⁹ male-

A ficis ante annos incarnatiõis dñice mille ⁊ q̃dringẽtos vel circit̃ actũ
fit. An vicz his spurcitijs inseruierit: sicut ab illo tpe moderne male-
fice hoc ignoratur: eo q̃ nusq̃ hoc q̃ experientia iam edocuit hystoria
disseruit. Maleficos enĩ semp fuisse ⁊ ex eoz prauis operibus plurima
nocumenta hominibus iumentis ⁊ terre frugibus euenisse sicut ⁊ incu-
bos ⁊ succubos demones nemo qui hystorias pagrat dubitare potest
cum traditiones canonum ⁊ sacrorum doctorũ plurima a multis cente
nis annoz de ipsis in posterum reliquerunt ⁊ tradiderunt: licet in hoc
sit differentia q̃ incubi demones in retroactis temporibus infesti fue-
runt mulierculis contra ipsarum voluntatẽ: put in Fornicario suo Ri
der: ⁊ in libro de vniuersali bono siue de apib⁹ Tho. Brabantin⁹ plu-
rima recitat: huic aũt positioni qua asseritur presentes maleficas hui⁹
modi spurcitijs diabolicis esse infectas: non nostra sententia intñ ad-
haberet: q̃tum ipsarũ maleficarũ experta testimonia: que cuncta illa red
diderunt credibilia: nõ iam vt hactenus inuitis animis sed sponte pro
voluntate fetidissima miserabili seruituti se subijcientes. Quotq̃ enĩ
a nobis seculari brachio ad puniendum relicte fuerũt in varijs dyoce.
precipue in constañ. ⁊ in oppido Rauenspurg multis annis his inhese
rũt spurcitijs certis sub. xx. alijs. sub. xñ. aut sub. xxx. annis: ⁊ semper
cum fidei abnegatione in toto vel in parte testes sunt ibidẽ oẽs incole.
Demptis enĩ secrete penitẽtib⁹ ⁊ ad fidem reuersis non minus q̃. xl. ⁊
B octo in q̃nq̃ annis igne tradite fuerũt: nec tñ illis accõmodata fides q̃
tũ spõte reuersis ad pniam credulitas adhibita fuit: oĩb⁹ in ħ dcoz-
dãtibus q̃ hmõi spurcitijs in augmẽtũ hui⁹ pfidie hñt insistere. De q̃b⁹
etiaz figillatim in scõa pte opis vbi eoz pticularia opa describent tra
ctabitur: obmittẽdo ea q̃ ⁊ soci⁹ nr̃ inq̃sitor cuman⁹ i comitatu burbie
pegit: q̃ ⁊ i spacio vni⁹ anni q̃ fuit Billesim⁹ q̃dringẽtesim⁹ ⁊ octuage
simus q̃ntus. xl. ⁊ vnã maleficas cõburi fecit: ⁊ omnib⁹ publice asserẽ-
tibus illis spurcitijs diabolicis inhesisse: cõstãt ergo oĩa aut visus vel
audit⁹ ppria experientia aut fidedignoz relatib⁹. Quo ad scõm vbi dif-
ficultat an ipi malefici ex his spurcitijs originẽ sumpserĩt: dicam⁹ ꝓm
Augusti. hoc vtiq; verũ esse oẽs supstitiosas artes ex pestifera societa
te hoĩm ⁊ demonũ originẽ sumpsisse. Sic enĩ ẽt li. j. de doc. chñia. ⁊ hñ.
xx vj. q. ñ. illud qõ est. Oẽs artes hmõi vel nugatorie vel noxie supsti-
tionis ex q̃dã pestifera societate hoĩm vel demonũ q̃si pacta ifidelis ⁊
dolose amicitie pstituta penit⁹ sunt repudiãde. Illo attẽto manifestuz
est: q̃ sicut diuerse sunt spẽs supstitiõis seu magice artis: ita ⁊ diuerse
sunt eoz societates: ⁊ sicut spẽs maleficoz inter q̃tuordecim illi⁹ artis
spẽs pessima exist̃it: q; nõ p pactũ tacitũ ꝫ ex pssum vltra hoc q̃ cultuz
latrie p fidei abnegationẽ ipi⁹ demonib⁹ hñt exhibere: ideo ⁊ pessimã
cũ ipis puersando retinẽt societatẽ: iuxta mulieꝛ q̃ sp vanis delectant
cõditiones. Attẽto insup iuxta doct. san. Tho. in. ñ. sent. di. xiñ. ar. iiñ.
in solutione vnius argumẽti vbi quer̃it. An geniti ex hmõi demonib⁹

modis ꝙctꝫ sint maiorꝫ ꝟtutꝫ ꝙ alij hoies. Rñdit ꝯ vex ee nō solū ex textu scpture Gen. vj. Illi sunt potētes a seculo ⁊c. Sed etiā ea rōe ꝙ demones pñt scire ꝟtutē seminis decisi. Primo ex dispōne ei⁹ a q̄ decisum est. Scōo mulierē ꝓportionatā ad semis illi⁹ susceptionē. Tertio constellationē iuuantē ad effectū corpalem. Et quartū addere possum⁹ etiā ex suis ꝟbis. s. ipi⁹ geniti ꝓplexionē optimā ad effect⁹ illi ꝓportionatos: ex q̄b⁹ oīb⁹ sic ꝓcurrētib⁹ ꝓcludit ꝙ tles sic geniti sunt fortes ⁊ magni corpe. Jō ad ꝓpositū cū q̄rit: an malefici ex his spurcitijs originē sumpserūt dicam⁹. Originē sumpserūt vtiq; ex pestifera mutua societate: vt ex ꝓmo notabili patuit. Multiplicationē ꝟo nō supfisse ex illis spurcitijs nēo negare pōt ex scōo notabili cū nō delectationis ꝫ corruptionis cā illi⁹ demōes intēdūt. Erit ergo talꝫ ordo ꝙ succub⁹ demō ab hoie scelerato semen decidat: q̄ si est ꝓpri⁹ illi hoi deputat⁹ ⁊ nolue rit se icubū facere ad maleficā tradit illō semē demoni mlieri seu malefice deputat⁹: ⁊ ille sub certa ꝓstellatione sibi defuiēte vt talꝫ genit⁹ vlꝫ genita fortiꝫ viri⁹ ad pagēda malefitia psistit se icubū malefice faciet. Nec obstat ꝙ illi de q̄b⁹ text⁹ loquit nō fuerit malefici ꝫ tm̄ō gigantes ⁊ viri famosi ⁊ potētes: q⁹ vt supi⁹ dictū ē: maleficia nō fuerūt ppetrata tpe legꝫ nature: ⁊ ꝯ ꝓpꝫ recentē memoriā creatiōis mōi: vñ idolatria locū hīe nō potuit. Jā aūt malitia hoiꝫ excrescēte diabol⁹ maiorē ad seminā dū ꝯ gen⁹ ꝓfidie reppit opportunitatē. Vnecꝫ illi termini
D in bonū ꝟtutꝫ intelligi pñt: vbi illi asserunt fuisse viri famosi dicebant.

¶ An semp cuꝫ decisione seminis incubus demon maleficā aggredit.

Ad illud etiā vbi q̄rit: an sp cū infusiōe semis ⁊c. Rñr cū mille nocendi hēat mōs ⁊ artes: vtpote q̄ a ꝓncipio ruine sue conatur eccl'ie vnitatē rescidere: ⁊ humanū gen⁹ oīb⁹ modis auertere. xxvj. q. ij. Ideo de istꝫ regla infallibilis nō pōt dari ꝫ ꝓbabil' distinctio: vcꝫ ꝙ aut malefica annosa ē ⁊ steril' aut nō. Si sic tūc vtiq; ablꝫ semis decisiōe cū ad nihilū valeꝫ: ⁊ demō i suis opib⁹ etiā q̄tū pōt supfluitatē subterfugit: sicut ⁊ natura maleficā aggredit. Vel etiā si steril' nō fit tm̄ delectatiōis cā ex pte malefice causande ipam aggredit. Si ꝟo ad impgnationē dispōita: tūc si cōmode semē a viro decisum hīe pōt: cū illo ipam aggredere ob infectionē plis nō differt. Vel tm̄ si q̄s q̄reret: an semē emissum p nocturnam pollutionē ita colligere posset: sicut decisum p actū carnalē. Ad hoc ꝓbabilis pōt dari ratio: ꝙ non: licet alīs videri pōt oppositū. Nam attēto ꝙ demones vt ꝓmissum est virtutē seminis gñatiuam attēdunt: ⁊ talis vis i semie p actū carnalē ampli⁹ effundit ⁊ ꝓseruat: scindit semē p pollutionē nocturnā emissam tm̄modo ex supfluo humore ⁊ nō cū tanta vi gñatiua descindit. Ideo cū eo se min⁹ exercere ad gñationē plis credit: nisi fortassis vim illam adesse semini intelligeret. Sed ⁊ hoc omino negare nō possumus ꝙ malefica maritata ⁊ per maritū impgnata etiam per cōmixtionem alterius seminis incubus demon conceptum inficere potest.

A ¶An potius vno tẽpore ꝑ altero ⁊ similiter de loco.

AD illud an obseruet tpa ⁊ loca: dicẽdum ꝙ vltra obseruantiã tempoꝝ q̃ ad ꝓstellatiões q̃s obseruat qñ ad ꝓlis infectionẽ operat. ¶ Obseruat etiã certa tpa qñ non infectiõis ꝫ veneree voluptatis cã ex pte malefice exercẽde agitat: ⁊ sunt sacratioꝝ totiꝰ ãni tpa: vt natalis ℞ĩ paschalis ⁊ pẽtecoste solẽnitatibꝰ et alĩs festiuis diebꝰ. ¶ Et hoc faciũt triplici ex cã. ¶ Primo vt sic malefici nõ solũ ꝓfidi ꝑ apostasiã a fide verũ etiã sacrilegi viciũ incurrũt: in q̃bus ipi demones vt ipe creatoꝛ ampliꝰ offendat ⁊ grauiꝰ ĩ ꝓpꝛĩs aiabꝰ malefice ꝓdemnent. Scõa cã ꝙ cũ deꝰ sic grauiꝰ offendit: eis maioꝛẽ potestatẽ feriẽdi ĩ boies ⁊ puniẽdi illos siue in rebꝰ siue ĩ coꝛpibꝰ etiã innoxios relinquãt. Qꝛ em ꝺr: filiꝰ nõ portabit iniquitatẽ ꝑris ⁊c. intelligitur q̃ ad eternã punitionẽ: tpali aũt sepissime innoxiꝫ ꝓpt alioꝝ facinoꝛa afflictiõe puniunt. Aũ ⁊ alibi deꝰ clamat. Ego deꝰ fortis ⁊ zelotes visitans pctã parentũ in tertiã ⁊ quartã gñationẽ. Talis ⁊ punitio patuit ĩ filiĩs Sodomitaꝝ submersis ꝓpter parentũ scelera. Tertia cã vt maioꝛi opoꝛtunitate plures ruere faciãt ꝑsertim iuuẽculas: q̃ festiuis diebꝰ ocio ⁊ curiositatibꝰ ampliꝰ insistũt: eo facilꝰ a maleficis vetulis seducanꝰ: put in terra natiuitatis vniꝰ ex his inq̃sitoꝛibꝰ cũ duo simus hoc opꝰ colligẽtes cõtigit. Hã iuuẽcula q̃dam ⁊ virgo deuota sollicitata festiua die ab vna vetula vt secũ ꝑ gradꝰ ad camerã ascẽderet: eo ꝙ
B certi iuuenes pulcherrimi ibidẽ eẽnt iclusi: ⁊ dũ illa annueret: ascẽdentibus simul vetula ꝓcedẽte initiãꝛit iuuẽcule ne se signo crucis muniret. Et licet illa ãnuisset occ'te tñ signo illo se muniuit: q̃ ex re ꝓtigit vt dũ ascẽdissent: ⁊ ꝛgo neminẽ ꝓsperisset: eo ꝙ demones ibidẽ exũtes suã ꝑ sentiã in assumptis coꝛpibꝰ illi ꝛgini neq̃bant ostẽdere. Vetula maledicendo ꝛgini dixit. Vadas in noie oĩm diaboloꝝ cur te signasti. Hec ex cõfessione pura illiꝰ ꝛginis collegi. ¶ Põt ⁊ addi q̃rta cã vt sic facilꝰ homines seducãt: q̃ dũ sic cõsiderãt ꝙ talia eis a deo sacratioꝛibꝰ tpibus fieri ꝓmittunt: nõ estimẽt illa tã grauia esse sicut si illis tpibꝰ neq̃rent facere. De loco ꝛo an plus in locis certis se exerceãt: dicẽdũ ꝙ ex ꝛbis factisq̃ maleficaꝝ ꝓstat: ꝙ spurcitias illas oĩno in locis sacris exercere nõ ꝓsũt. Qua in re ꝓpẽdit efficacia angelice custodie ob reuerentiã illiꝰ loci: ⁊ ꝙ ampliꝰ est asserũt se nũq̃ hĩe pacẽ nisi tpe diuinoꝝ cũ ꝑsentes fuerint ĩ eccl'ia: ⁊ ideo citiꝰ ⁊ tardiꝰ ingrediunt ⁊ egrediunt: Iz alia pessima certa ceremonialia hĩt ad instructionẽ demonũ obseruare: vt vcz tẽpore eleuatiõis in terrã spuere: seu cogitatiões nephãdissimas per verba aut fine verbis ꝓponere: vt vtinã esses in tali vl tali loco: ꝓ ut iam in secunda parte tangetur.

¶An visibilit sicut ex pte malefice ita etiã q̃ ad circũstã-

AD illud an visibilit vel inuisibiliter (tes se mutuo agitãt. binõi spurcitias agãt mutuo: dicẽduꝫ q̃tũ ex pientia nos edocuit: ꝙ licet semꝑ visibiliter ex pte malefice demon incubus

C opereť: ita ꝙ nō est necessariū inuisibiliť ppť federatū pactū exꝑssum ei appropinquare. Tū q̄ ad circūstantes sepi⁹ ipe maleficę supine iacętes i agris seu filuis vise sunt ꝛ denudate supra vmbilicū. Et iuxta disꝑpositionē illi⁹ spurcitie coaptatꝫ mēbris: tibꝫs ꝛ cruribus se agitātes demonib⁹ incubis inuisibiliť ibidē q̄ ad circūstātes coopantib⁹: licet in fine act⁹ vapor nigerrimus in lōgitudine boīs sursum a maleficą in aerē eleuabať: ꝫ hoc rarissime. Et q̄ de cā nouit ille mille artifex: vt iuuēcularū circūstantiā vł alioꝝ boīm mētes valeat aut allicere aut īmutare. De q̄b⁹ gestꝫ ꝛ q̄liť i pleriſq; locꝫ tā i oppido Rauēspurg ꝙ etiq̄ in dñio nobiliū de roppelstein ꝛ certꝫ alꝫs terꝫ talia sunt pacta i scōa ꝑte patebit. Sed ꝛ ꝫ cōtigisse certū est ꝙ maritꝫ visibiliť interdū cernētibus īcubos demones: q̄s tū nō demones ꝫ viros putabāt cū suis vxorib⁹ talia pagere: dū arma arriperēt ꝛ trāsfodere volebāt subito demon disparuit se inuisibilem faciendo: vnde ꝛ mulieribus manus ꝛ bra chia obnūciētibus licet interdum lesę fuissent ipsos tamen viros obiurgantes an ne oculos haberēt aut ſi a demonib⁹ obsessi forēt deridebāt.

¶ Q⁹ nō solū demones incubi mulieres ex eoꝝ spurcitꝫs ꝓcreatꝫ: aut eas ab obstetricib⁹ oblatas infestāt: ꝫ q̄scūq; indifferenter cum maiori vel minori venerea delectatione.

D Finaliter ꝯo ꝓcludēdo dici pōt ipos demones incubos nōtm̄ mlierib⁹ ex eoꝝ spurcitꝫs ꝓgenitꝫ aut eis ab obstetricib⁹ oblatis fore infestos: ꝫ toto conatu i q̄scūq; sanctiores ꝯgines illi⁹ terre aut oppidi per ipas maleficas seductrices aut copulatrices anhelare. Hoc em̄ exꝑientia rex magr̄a edocuit: vbi in oppido Rauenspurg certe cōbuste ante finalē sniam. Huic filę asseruerunt ꝙ eis a suis magr̄is iniunctū fuisset ossi conatu debere i subuersionē sanctarū virginū ꝛ viduarū laborare. Et de venerea delectatiōe: an maior fit vel minor cū incubis demonib⁹ in corꝑore assumpto ꝙ ceterꝫ parib⁹ cū viris in corꝑe ꝯo dicēdū. Videť ꝙ licet naturalis ordo hoc min⁹ excusat q̄n maior fit vbi filę suo filio alludit: tū mille ille artifex vbi debita actiua debitis passiuis licet nō in natura tū sub q̄litatib⁹ i calore vel tēperamēto aliquo conīūgit vtiq; nō minorem excitare videť concupiscentiā: sed de his in seq̄ntib⁹ latiꝰ q̄ ad cōditionē sex⁹ femineī declarabiť.

¶ De modo gñali quo ꝑ sacrāmēta ecclesie sua maleficia malefice exercent. Et de modo quo vim gñatiuā impedire solent seu etiam alios defectus super quaslibet creaturas demptis corꝑoribus celestibus. ¶ Capi. V

NAm aliť q̄liter alias creaturas i vtroq; sexu ꝛ terre fruges inficiūt: plura sunt sup modos agendi aduertēda. Et ꝑmo q̄liter boīes: deinde q̄liť bestias: tertio q̄liť terre fruges. Ex ꝑte boīs ꝑmo qualiť vim gñatiuam seu etiā actū venereū ne mulier ꝓcipe aut vir actū exercere valeat maleficiꝫs impediūt. Scō qualiť act⁹ ille impediť respectu vni⁹ mu

A lieris interdum ⁊ nō alteri⁹. Tertio ꝙliter mēbra virilia auferunt quasi omnino sint a corporib⁹ euulsa. Quarto ꝙmodo si aliquid p̄missorum contingeret potentia demonis inferēte per se: non per maleficā posset discerni. Quinto quomodo maleficę homines vtriusq; sexus i bestias p̄estigiosa arte transmutāt. Sexto quomodo obstetrices maleficę cōceptibus in vtero matris diuersis modis interimunt: ⁊ vbi hoc non faciunt demonibus infantes offerunt: ⁊ ne hec quasi incredibilia putarētur: ideo in p̄ma parte operis per questiones ⁊ argumento⁊ solutiones sunt decisa: ad quas si opus sit dubius lector pro inuestigāda veritate recurrere potest: ad p̄sens tm̄modo acta ⁊ gesta per nos reperta: si ue etiam ab alijs conscripta in detestationē tanti criminis sunt deducenda ad p̄iores questiones: si fortassis alicui difficiles ad intelligendum forent. Ex his que in secunda parte traduntur fidem capiat: ⁊ ab errore resiliat quo nullam maleficā esse aut nullū maleficiū posse fieri in mundo estimauit. Vnde p̄imo notandum: ꝙ cum sex modis homines ledere possunt absq; modis quibus alias creaturas ledunt. Et vn⁹ fit quo amorē malū ingerūt viro alicui ad mulierē vel mulieri ad virū. Alius est ꝙ odiū vel inuidiā in aliq̄ seiare ꝓcurāt. Tertius in his ꝙ maleficiati dicunt: ne vi gñatiua vti valeant ad feminā vel viceuersa femelle ad virū vel etiā alijs modis abortū ꝓcurando: vt ꝫ. tactū est. Quartus cū in mēbro aliq̄ bolem egrotare facit. Quintus cū vita p̄uāt. Sextus
B cū vsum rōnis auferūt. Et fateri cū hoc oportet in oīi gñe rex dēptis corporib⁹ celestib⁹ veros defectus ⁊ veras infirmitates ex ꝑtute naturali inferre p̄t: ⁊ hoc ex potēti ꝑtute naturali ⁊ spūali q̄ corpali quacūq; eminēt virtute. Nulla etiā infirmitas cū altera cōcordat: seu etiā defectus naturalis vbi infirmitas desit: ideo diuersis modis vtiq; ad diuersas infirmitates ⁊ defectus ꝓcedūt. De ꝙbus aliqua quantū necessitas postulat in medium ꝓducamus: p̄ius tamē ne animus lectoris maneat suspensus cur supra corpa celestia aliquā immutationē facere nō p̄nt: dicemus triplicē eē cām. Prima ꝙa sup eas etiā ꝙ ad locū pena lē exist̄t: ꝙ locus est aer caliginosus: ⁊ hoc ꝓpt̄ ipos officiū eis deputatus. vide ꝫ i p̄ma pte tracta. in. q. ij. vbi dr de incubis ⁊ succubis demonibus. Scōa cā: ꝙa corpa celestia mouent a bonis āgelis: vide i plerisq; locis de motorib⁹ orbiū: ꝑcipue sctm̄ Thom̄. i p̄ma pte. q. xc. in ꝙ cōcordant p̄dicti cū theologis. Tertia cā ꝓpt̄ vle regimē ⁊ cōe bonū vniuersi cū detraheret in gñali: si malis ꝓmitteret spiritib⁹ in illa corpa celestia aliquas trāsmutationes causare. Vñ ⁊ ille imutationes miraculose facte i veteri aut in nouo testamēto a deo p eorū motores seu angelos bonos facte sunt vt i statiōe solis sub Josue retrogradatiōe sub Eze. obscuratiōe inaturali i passiōe chr̄i. In oib⁹ aūt exposit elemētis ⁊ elemētata suā maleficia deo ꝓmittēte: ⁊ p se absq; maleficis ⁊ cū maleficis exercere p̄nt: ⁊ ō facto exercere nō cessant. Scōo notā dū ꝙ i oib⁹ mōis maleficiādi: vt plurimū semꝑ maleficas i formāt: vt instīa sue malefitie ꝙ

C sacra seu sacramētalia eccl'ie: vl'p q̄cūq; diuina seu deo p̄secrata efficiāt vt qñ imaginē cereā sub palla altarj ad tps ponūt vl'p crisma sacrū si lū trahūt vl' ex q̄buscūq; reb' p̄secratj. Et h̄ q̄dē triplici rōe: sicut etiaz ep sanctiozib' ānis tpib' z p̄cipue circa aduētū dñi z festa natalia sua ma leficia exercere solēt. Primo vt nō solū hoies p talia p̄sidi fiāt: ꝫ etiaz sacrilegi diuina q̄tū i eis ē p̄taminēda z vt sic pl' deū creatorē suū offen dant intimi' aīas p̄prias p̄dēnent: z pl'es i pctā ruere faciāt. Scōo vt de' sic grauiť p hoies offensus demōi maiorē ptātez in hoies seuiēdi relinq̄t. Sic etiā Grego. ōt: ep malis interdū iuxta eoz̄ desideria z pe titiōes p̄cedit irat': q̄ alīs denegat p̄pitj'. Tertio vt sic sub spē boni apparētis pl'es simplices facili' decipiat: qū pactis diuis reb' putāt aliq̄d numinis a deo obtinuisse: vbi solū pctā maiora sūt cōmissa. Pōt z addi q̄rta rō sup sacratiora tpa z p̄ncipiū ānj. Mā q: festa pl' frāgū tur pctis mortalib' q̄ mechanicj opib': iuxta Aug. i li. de decē cordis Superstitio aūt z maleficia de maxīs seruilib' opib' demōis est p̄tra di uinā reuerētiā. Ideo vt dictū est hoies p̄fundius cadere facit z creator ampli' offendiť. Et sup p̄ncipiū anni dicere possum' iuxta Isiō. li. vij ethimo. ca. ij. ep sicut Jan' a q̄ ianuari' mēsis dict' est q̄ z in die circūci sionis īcipit idolū fuit diuersis facieb' confictū: vna tā ep cēt finis ānj p̄cedētj: z alia tā ep cēt p̄ncipiū futuri: z iminētis ānj cēt p̄tector z fo tunatus auctor i ei' reuerētiā: ꝫ potiꝰ demonis in idolo faciebāt paga
D ni varias p̄motiōes luxuriosas z st̄rēnuas z iocula sibi mutuo tradide rūt: choreas varias duxerūt mēsas p̄parauerūt: de q̄b' mētio fit p btm̄ August. i multj locis z fere p totū recitanť. xxvj. q. vltis. Et ficut iaz mali chr̄iani bas corruptelas imitanť: lz q̄ ad lasciuiā sint translata ab eis ad tpa carnisp̄riuiū qñ cū laruis z ludis z alīs superstitionib' discur rūt. Jta z nūc malefice his p̄suasionib' a demonib' i ip̄oz̄ p̄placētiam circa p̄ncipiū ānj q̄ ad diuinū officiū z cultū vt festū Andree z festa na talia Chr̄i exist̄ sua maleficia exercēt. Et q̄dē iā in spēali q̄liť p sacra p̄mo: demū q̄liť p sacramētalia talia exercēt aliq̄ nouiť facta: z a nob p inq̄sitionē repta referam' oppidū qō noīare nō expedit: q: ordo chari tatis z rōnis i̇perat z suadet: vbi maleficia corp' dñicū sumpsit: z de clinans subito vt detestabilis modus est mlier peplū ori adhibuit: z i pāniculū dñicū corp' ex trabēdo inuoluit: z in ollam in q̄ buso erat sic a diabolo informata p̄iecit: z sub terra in stabulū ppe horreū dom' sue occultauit cū alīs p̄mis reb' adiūctj ex q̄b' sua maleficia exercere ba buisset: ꝫ assistēte diuina pietate tm̄ facin' detectū ad lucē puenit. Maz sequēti die mercēnario q̄dam cā sui laborj ppe stabulū iter faciēte vo cem quasi cuiusdā infantis eiulātis audiuit: z quāto p̄pius accessit vsq; dū ad pauimentū sub q̄ olla absc̄dita erat pueniret tāto clarius audiuit: z estimans infantē aliquē a muliere subtumulatū scultetū seu p̄sidentem accessit: z rem gestam sua estimatiōe a parricida perpetra tam narrauit: qui cito missis seruitorib' ita eē vt ille narrauerat reptū

A est: ex humare autem puerũ nolebãt: sed potius vt custodes a remotis positis si qua mulier accederet sano vsi consilio attẽdere haberẽt. Hec eñ dominicũ corpus ibi absconditũ esse nouerãt: vnde & cõtigit vt eadem malefica locũ accederet & sub pallio alijs occulte cernẽtib⁹ ollã absc̃odit. Vñ capta & q̃stionib⁹ exposita facin⁹ detexit asserẽs dñicũ corp⁹ cũ bufone fuisse ĩ olla absc̃oditũ vt ex his pulueribꝰ sua ad libitũ nocumẽta boĩb⁹ seu alijs creaturꝫ iferre posset. Insup aduertẽdũ: q̃ hãc ob seruant malefice cõicantes ꝓsuetudinẽ: vt si absq; nota efficere valeant dñicũ corp⁹ sub lingua & nõ supra recipiãt rõnibus his vt estimari potest vt abnegationis fidei remediũ nunq̃ percipere velint: nec p confessionem nec per sacramẽti eucharistie perceptionẽ. Secundo vt eo facilius ex ore dominicũ corpus accipiatur pro earũ vt dictũ est vsibus applicandum in maiorẽ creatoris offensam. Quare & oĩm ecclesie rectoribus & populũ ꝓmunicantib⁹ semp ĩnũgit summã adhibere diligẽtiã: vt plurimũ apto ore & lingua bene extẽsa cũ amotione pepli mulieris cõmunicent. Et quãto maior adhibet diligentia: tanto plures malefice per hunc modum notantur. De alijs rebus sacramẽtalibus innumeras exercẽt superstitiones. Interdum imagines cereas quãdoq; res aromaticas sub palla altaris .vt supra tactum est ponentes: sub limine dom⁹ occultant vt per trãsitum ille pro quo positũ est maleficiat. Innumera possent deduci: ꝫ hec minima p maiora maleficia approbãtur.

B ¶ De modo quo vim generatiuam impedire solent. ¶ Capi. VI

QUE modo aũt quo vim gñatiuam impedire solent tam in hominibus q̃ iumẽtis etiaꝫ in vtroq; sexu: põt lector ex his q̃ supra tacta sunt scire ĩ q̃st. vñ. an demones p ipas maleficas mẽtes boĩm ad amorẽ vel odiũ ĩmutare valeãt: vbi post solutiões argumentoꝝ specialis fit declaratio de mõ quo vim generatiuam impedire valeant deo permittente. Vbi tñ notandũ q̃ tale impedimentũ ab intrinseco & ab extrinseco practicatur. Intrinsece aũt fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorẽ mẽbri pro fructificatione accõmoda directe repimũt. Hec hoc videak impossibile cũ & motũ alias naturalẽ in aliquo mẽbro impedire põt. Secõ vbi missionẽ spirituũ ad mẽbra ĩ q̃b⁹ est virt⁹ motiua ꝓhibent q̃si intercludendo vias seminis ne ad vasa gñationis descẽderet vel ne excidak vel emittak. Extrinsece procurant interdũ p imagines vel ex herbarũ comestionibus. Interdũ p alias res exteriores: puta ex gallorꝝ testiculis vl̃ ex herbarũ comestionib⁹. Mõ tñ credẽdũ est q̃ ẏtute illarũ rex vir impotẽs reddak: ꝫ occulta ẏtute demonũ illudentiũ hmõi maleficas per hmõi vim gñatiuã: ne vicz vir coire aut mulier cõcipere valeat maleficiare põt. Et hui⁹ rõ est q̃ plus ꝓmittit de⁹ sup hũc actũ p quẽ primũ peccatũ diffundit ꝫ sup alios actus humanos: sic & sup serpẽtes q̃ magis incãtationibus deseruiũt q̃ alia aĩalia. Vñ & pluries a nobis & ab alijs inq̃sitoribus reptum est q̃ p serpentes aut p hmõi impedimenta

intulerūt. Nā ḋam capt⁹ malefic⁹ fassus fuerat ꝙ multȝ ānis sterilita tem tā ī boīb⁹ ꝙ iumētis quandā domū inhabitātib⁹ p maleficiū intulisset. Nider insup vbi supza refert q̄ndā maleficū noīe stadlin ī dyo cesi lausanensi captū: ḋ t fassus fuerat ꝙ ī certa domo vbi vir t vxor simul ꝓmanebāt p sua maleficia successiue ī vtero vxoꝛȝ viri septē infantes occidisse: ita vt semp abortū fecerat fetꝰ annis multis: silr fecerat ī eadē domo oīb⁹ pecoꝛib⁹ t iumētis fetosis: ḋ z nullū vīuū ptū edidit ī eisdē annis. Et cū malefic⁹ q̄stionaret q̄lr talia posset: aut quō re⁹ esse posset: facin⁹ aperuit dicēs. Subter limen oītū dom⁹ serpētē posui ḋ si amouebit fecūditas ihabitātib⁹ restituet: t sicut p̄dixit ita euenit Nā licet serpēs non fuisset inuent⁹: qz in puluerē redact⁹ terrā tñ oīno aspoꝛtabat. Aliō deniq; factū in Rychshofen paucis t vix q̄tuoꝛ ānis elapsis ꝓtigit: famosissima q̄dā malefica erat vtpote q̄ solo tactu t oīi boza maleficiare t abortū ꝓcurare sciebat. In ḋ dū vxoꝛ cuiusdā potentis impgnata eēt t ob sui custodiā q̄ndā obstetricē ad se recepisset aui satagȝ ab eadē obstetrice fuisset ne castrū exiret t ꝙ p̄cipue a colloq̄o t cōuersatione illius malefice supzadicte se caueret. Plus aliqs septimanas imemoꝛ illi⁹ auisamēti castrū exiēs q̄sdaȝ mulieres cōgregatas in quodā cōuiuio visitādi gr̄a accessit: vbi cū paululū resedisset malefica supuenit t ipam dñam q̄si salutatiōis gr̄a sup ventrē ambab⁹ manib⁹ tetigit: t subito puerū se doloꝛose mouentē persensit. Vnde territa vbi ad ꝓpria redīt t rē gestā obstetrici narrasset. Heu: inḋens: iā puerum pdidistis exclamauit: t vt p̄dixit ī piu ꝓtigit. Nā nec abortū integrū: ꝫ paulatim frusta iā capitȝ iāq; pedū t manuȝ peperit. Magna vtiq; ex diuina ꝓmissiōe castigatio ī penā eius vcȝ mariti ḋ tales maleficas punire t iniurias creatoꝛȝ vlcisci deberet. Fuit t in oppido merspurg constantiensis dyocesis quidam iuuenis intantū maleficiatus ꝙ nullū actū carnalem cum aliqua dempta vna exercere poterat. Multis etiaȝ audiētib⁹ retulit ꝙ sepissime dū ab eam declinare t alias terras ībabitare t fugam capere volebat: adhuc interdum nocturno tempoze assurgere t cursu velocissimo iam per terram iam per aerem quasi volando redire volebat.

De modo quo mēbza virilia auferre solent.

Capitulum VII

Sed t hoc ꝙ mēbza virilia auferre solēt: nō ḋem in rerum veritate coꝛpa bñana illis spoliādo: ꝫ p̄stigiosa arte occultādo: vt supza ī q̄stiōe desup tacta declaratū est aliq; gesta in mediū ꝓducam⁹. In oppido nāq; Rauēspurg iuuenis ḋam iuuecule adhesit ꝙ relinquere volens mēbzū virile perdidit p̄stigiosa vtiq; arte: vt nihil videre aut tangere p̄eter planū coꝛpus posset. Anxius inde cellare quoddam adīt: vt vinum emeret t paululum residens mulieri cuȝ altera superueniente causam tristicie sue aperiēdo singula enarrauit: t itȝ esse in coꝛpoze demō-

A strabat. Astuta illa an ne aliquam suspectam haberet inquisiuit. Et ille vtiq; talem ipam denominando ⁊ rē gestam narrando manifestauit. Et illa. Expedit vt per violentiam aliquam vbi beniuolentia tibi non suffragatur pro acquirenda sanitate ipsam inducas. At iuuenis in crepusculo noctis viam quaz transire malefica solebat obsuauit. Et ipaz reperiēs dñi p sanitate corpis sibi reddēda supplicaret. Et illa se innoxiam nec q̄cq̄ scire assereret ipam inuadendo manutergiū quoddaz ad collū fortiter cōprimēdo strinxit. Nisi mihi sanitatē restituerz e manibus meis peribis. Ñ illa qz clamare nō poterat: ⁊ iam facies tumefacta nigrescebat. Sine inquit me liberaz ⁊ te sanabo. Et iuuenis dñi nodū ⁊ stricturam laxasset malefica manu ipm inter femora seu coxas tetigit dicēs: iaz habes qd̄ desideras. Et iuuenis vt postmodū referebat notabiliter persenserat anteq̄ visu aut tactu seipm certificasset mēbrū sibi ex tactu dūtaxat malefice fuisse restitutū. Sile venerandus q̄dam pater honestate vite ⁊ sciētia p̄clarus ī ordine e cōuentu Spirēsi referre solebat. Quadam inquit die dñi confessionem audientie instarē. Juuenis q̄dam accessit: ⁊ inter ꝓba cōfessionis mēbrū virile lamentabiliter se pdidisse asseruit. Ammirans ego pater ⁊ verbis suis faciliter credere nolens: eo q̄ leuis corde q̄ facile credit a sapiēte iudicatur. Experiētia didici per visum nihil cernēdo dñi iuuenis locū vestes detegēdo demōstrasset: vñ in me sanoq; cōsilio vsus. An ne aliquam bīet suspectaz
B que ei tale maleficiū intulisset inquisiui: ⁊ iuuenis vnaz se habere suspectam sed absentem ⁊ in ꝛormacia residentē asseruit. Tunc ego bec tibi inūngo quanto citius ipsam accedas: ⁊ ꝓmissionibus ac blandis verbis pro posse ipam emollire studeas quod ⁊ fecit. Nam post paucos dies reuersus est gratias mihi referēs: se sanū ⁊ cūcta recupasse asseruit: ⁊ sic ꝓbis credidi: experiētia tū visus certificatus denuo. Sunt tamen ⁊ bic aliqua notanda ad intelligēdum clarius q̄ supra de eadez materia tacta sunt. Primo q̄ nullo modo credendum est talia mēbra euelli aut segregari a corpibus: sed arte p̄stigiosa per demonem vt nec videri aut tangi valeant occultari. Et hoc autoritate ⁊ rōne: licet supra tactū sit: vbi Alexander de ales pte secūda dicit. Prestigiū ꝓprie sumptū est illa illusio demonis q̄ nō habet causam ex pte mutationis rei ꝫ solūmō ex pte cognoscētis q̄ deludit: siue q̄tū ad interiores sensus siue q̄tuz ad exteriores. Sup bec tū ꝓba notandū: q̄ bic illudunt sensus duo exteriores. s. visus ⁊ tact⁹: ⁊ nō iteriores vt sunt sensus cōis fantasia imaginatiua estimatiua ⁊ memoria. Licz sctūs Tho. tñmō ponat q̄tuor vt supra tactū est. Eo q̄ fantasiam ⁊ imaginatiuam ponit vnā ⁊ bñ: parua eñ differētia ē inē imaginari ⁊ fantasiari Tho. i. j. p. q. lxxix. Et bi sensus imutant ⁊ nō exteriores solū qñ nihil occultat vl' manifestat vl' vigilando vl' dormiēdo. Vigilando vt dñi res aliter videt q̄ in se sit: vt cum q̄s videt aliquē equū cū assessore deuorantez: aut in bestiam esse boiem transformatū aut seipm bestiā ee ⁊ cū bestijs debere ire edere et⁹mantē

C tunc eñ sensus exteriores deluduntur ⁊ occupañ per interiores: quia virtute demonū species sensibiles oudū reseruate in thesauro specieꝝ sensibiliū: vt est memoria non illa intellectiua in qua spēs intelligibiles cōseruañ: ſ memoria q̄ est ꝓseruatrix spēꝝ sensibiliū: q̄ etiā est in posteriori pte capitꝫ educuñ ꝑcute demonū deo interdū ꝑmittente ad sensum cōem imaginatiuā. Et tā fortiꝫ imprimunt: ꝙ sicut necesse hꝫ imaginare equū vl̄ bestiā p ipetuosuꝫ actū q̄ demō educit de memoria spēm eq̄ vl̄ bestie: ita necesse hꝫ est imare se videre p oculos exteriores tm̄ talē bestiā: q̄ i re ab extra nō est bestia: ſ p ipetuosaꝫ demonis operationē mediantib⁹ illis spēb⁹ sic videt. Nec inirū videañ ꝙ demones pñt cū ⁊ natura ꝑ facere pōt etiā defectuosa: vt pꝫ in frenetiꝫ melācolicis: maniacis ⁊ ebrīs aliq̄b⁹ q̄ nō pñt discernere. Et frenetici putant se mira vidisse ⁊ videre bestias ⁊ alia horrēda cū tñ nihil i re ꝑsit. Vide ſ. i q̄stiōe: an malefice mētes hoīs ad amorē vl̄ odiū pñt imutare vbi plura notañ. Est demū ⁊ rō in se clara. Nā cū demō habeat q̄ndā ptātem sup q̄sdam res inferiores excipiēdo tm̄mō alām: iō pōt ⁊ circa ist as res aliq̄s imutatiōes facere quando de⁹ finit vt res appareāt aliter q̄ sint. Et hoc vt dixi aut turbādo aut illudēdo orgaū visus vt res clara videañ nubilosa: sicut etiā post fletū ꝓpter humores collectos lumen aliter apparet q̄ ante. Vel operando in imaginatiuā potentiā per trasmutationē spēꝝ sensibilium vt dictū est: vel humores varios mo-
D uendo: vt appareant ignea vel aquea que sunt terrestria vel ficca: vt q̄ dam faciunt ꝙ oīes in habitatiōe aliqua hñt se vestimentis exuere ⁊ denudare putātes se in aquis natare. Ulterius autem sup modum ꝓfatum si querit. An hmōi illusiones indifferēter bonis ⁊ malis accidere possint: sicut vt inferius patebit corpales alie infirmitates etiā in gr̄a existētib⁹ inferri a maleficis pñt. Sup q̄ in herēdo ꝟbis Eassia. Col. ñ. abbatis Sire. Dicēdū est ꝙ nō. Unde oēs isti q̄ sic illudunt ꝓsumunt in peccatꝫ mortalib⁹ esse. Dicit eñ vt ex ꝟbis Anthonij patet demonē nullatenus posse mentē cuiuscūq̄ vl̄ corpus inuadere nec hīe facultatē aliquā in cuiuslibet aīam penit⁹ irruēdi nisi eā ꝓmo destituerit oīb⁹ cogitationib⁹ sctis ac spūali ꝓtēplatiōe vacuā nudāq̄ reddiderit. Concordat cū eo ꝙ ꝓphia ꝓmo de ꝓsola. ad Boe. tāgit. Talia tibi ꝓtuleram⁹ arma: q̄ nisi ꝑ abiecisses inuicta te firmitate tuerent. Uñ Eassia. ibidē refert de duob⁹ maleficꝫ paganis q̄ differētes i malitia succesſiue p sua maleficia demones miserūt ad cellā btī Anthonij vt eū tētatiōib⁹ exiñ fugarēt odio viri sctī infecti eo ꝙ mltitudo ppli ad eū q̄tidie ꝓfluebat q̄ demones lꝫ amarissimis cogitationū stimulis Anthoniū pulsarūt. Illos tñ semꝑ repulit signo crucꝫ frōti ⁊ pectori impſso ⁊ orōnū incubationib⁹ iſistēdo. Ita dicere possum⁹ ꝙ oēs q̄ sic a demonib⁹ ludificañ absq̄ alīs infirmitatib⁹ corpalib⁹ vtiq̄ dīna gr̄a i habitāte carēt. Uñ ⁊ illud Thob. vj. Qui libidini defuīt i eo diabol⁹ accipit ptātē. Concordat ⁊ illud qō supra circa ꝑmā partē tractatus in q̄stione. An malefice

A operant circa boes in bestiales formas illos transmutãdo tactuz est: vbi iuuẽcula cõuersa fuit in equã sua estimatiõe t oim eã aspicientium dẽpto sancto Wacharío: cui⁹ sensus diabolus illudere nõ poterat: ad quẽ ducta p sanitate cũ iã verã mulierẽ t non equã aspiceret. Et conuerso oẽs alĩ acclamarẽt: q equa eis videret. Ipe sanct⁹ suis oõnib⁹ eã t alios a tali illusione liberauit: asserẽs hoc ei accidisse: q⁹ diuis nõ vacasset: nec sacra. s. pfessionis t eucharistie vt decebat frequentasset. Uñ iuuenis q eã de turpitudine sollicitauerat licet renuisset ex honesta te: tñ iudeus maleficus quẽ iuuenis ea de cã vt iuuẽculã maleficaret accesserat ꝑtute demonis eã in equã puerterat. Sũmarie ꝓcludamus q ī bonis fortune sicut sunt res exteriores vt bona tpalia fama t sanitas corpis: licet boni p demones t sua mẽbra ledi possint in eoz meritũ et pbationẽ: sicut de beato Job patuit: q in talibus p demonẽ lesus fuit. Uñ eis inuitz sicut in nullũ pctñ p maleficia trahi pñt aut violẽtari: licet ab intra t in carne ab extra valeãt tẽtari. Itẽ etiã nec hmõi illusiones fantasticas actiue t passiue iferre pñt. Actiue vt eoz sensus hient demones illudere: sicut alioz ī charitate nõ existentiũ. Passiue vt eis eoz mẽbra pstigiosa illusiõe hient auferre. Nec cñ duo btõ Job nunq̃ diabolus inferre potuisset: pfertim passiuũ nocumẽtũ sup actũ venereũ q tãte ptinentie erat vt dicere posset. Pepegi fedus cũ oculis meis ne qdem cogitarẽ de virgine. A fortiori de muliere aliena: cũ tñ sup pecca tores demon magnã noscit ex ẏbis euãgelĩ Lu. f). Cũ fortis armatus
B custodit atriũ suũ: in pace sunt oĩa q possidet hĩe potẽtiã. Uerũ ex his si qs q̃reret circa illusiones mẽbri virilis: q licet illã illusionẽ nõ posset demon existẽti in gra inferre passiue. An ne posset actiue: vt. s. exñs in gra illuderet in suo visu: q⁹ videret mẽbrum annexũ: cũ tñ ille q sibi existimaret ablatũ non videret annexũ: nec etiã alĩ circũstantes: qõ si pcedit videt esse ptra pdicta. Põt dici q q⁹ non tãta vis existit in dãno actiuo sicut passiuo: capiẽdo actiuũ non q actiue intulit: sed q damnũ ab extra videt vt de se ptz. Ideo existẽs ī gra licet posset videre dãnum alteri⁹: t in illo demon sensus ei⁹ illuderet: nõ tñ posset sibĩ ꝑ ī tale dammũ iferre passiue: vt. s. suo mẽbro puaret cũ libidini nõ deseruit sicut p oppositũ vt angel⁹ dixit Thobie. Qui libidini vacãt demoniũ accipit ptãtem. Quid deniq̃ sentiendũ sup eas maleficas q hmõi mẽbra in copioso interduz numero: vt viginti vel triginta mẽbra in simul ad nidũ auiũ vl ad aliqõ scriniũ includũt: vbi t q̃si ad viuentia mẽbra se mouent: vel auenã vel pabulũ ꝓsumẽda: put a multis visa sunt t cõmunis fama refert. Dicẽdum q diabolica operatione t illusione cũcta exercenk: sic cñ sensus videntiũ illudunk modis supra tactis. Retulit cñ q̃dam q dũ mẽbrũ pdidisset t q̃ndam maleficã causa recuperãde sanitatis accessisset: illa vt q̃ndam arborẽ ascẽderet infirmo iniũxit: et vt de nido in quo plurima erãt mẽbra si qõ vellet accipere posset indulsit Et cũ ille magnũ q̃dam accipere attẽtasset: non (ait malefica) illud ac

C cipias ⁊ quia vni ex plebanis attineret subiūxit: hec oia vtiq; pstigiosa illusione fieri a demonib⁹ modis supra tactꝫ organū visus p trāsmutationē spēz sensibiliū i imaginatiuā potentiā turbādo. Nec eñ oportet asserere ꝙ demones sint in assumptis sic mēbris ostēdentes quēad modū solēt i assumptꝫ corpib⁹ ex aere maleficis ⁊ interdū boib⁹ apparere ⁊ cū eis puersari. Nō est q; faciliori mō vicz p motum interiorē lo calem spēz sensibiliū ex cōseruatoria seu memoratiua potentia ad imaginatiuā ista facere pñt. Et si q̄s dicere vellet ꝙ etiā sili mō facere possent vbi in assumptis corpib⁹ asserunt maleficis aut alijs boib⁹ cōuersari: vt vicz tales apparitiones facerēt p trāsmutationē spēz sensibiliū in imaginatiuā potentiā: vt boies dū putarent demones in assumptis corpib⁹ esse pñtes: tūc nō eēnt nisi tales spēz sensibiliū i interioribꝰ potētijs imutatiōes. Dicēdum ꝙ si nil alicꝰ demon ostēdere vellet nisi tñmō hūane effigiei pñtationē tūc vtiq; opꝰ nō eēt ei i assumpto corpe apparere: cū sufficienē p pñtā trāsmutationē h̄ efficere posset. Nō aūt q; altiora hz exercere puta loq cōuesci ⁊ alijs spurcitijs intēdere. Jō et ipm pñtē eē oportet ab extra visui realiē in assumpto corpe se obiciendo: q; ⁊tus angeli ibi est vbi operat ſm docto. In q̄stione ⁊o q̄ q̄ritur Quid si demō p se absq; malefica mēbrū virile alicui auferret: an aliq̄ sit dīa inē vnā ablationē ⁊ alterā? Dici pōt vltra illa q̄ tāgunt i pma pte tractat⁹ in q̄stiōe. An malefice mēbra virilia possint auferre ꝙ vbi
D demon p se mēbrū auferret: tūc vere ⁊ realiē auferret ⁊ ⁊e ⁊ realiē restitueret q̄ncūq; restituere h̄et. In scō sicut nō absq; lesiōe: ita nō absq; dolore auferret. Tertio ꝙ nūq̄ nisi coactꝰ p bonū angelū hoc faceret eo ꝙ materiā sui lucri amputare h̄et: nouit eñ plura maleficia sup illuz actū exercere: q̄ sup alios humanos actꝰ: sicut eñ deꝰ plꝰ pmittit illuz actū maleficiare q̄ alios humanos actꝰ: vt supra tactū est: q̄ singula locū non h̄t vbi p maleficas deo pmittente operat. Et si dubitat: an de mō plꝰ affectat boies ⁊ creaturas p seipm ledere q̄ p maleficas. Dici pōt ꝙ nulla est cōparatio: i infinitū eñ plꝰ affectat p maleficas ledere Tū q; maiorē iſert deo ptumeliā creaturā sibi dicatā vsurpādo. Scō quia cū deus amplius offendit: amplioꝰ sibi nocēdi hominib⁹ potestas permittitur. Tertio propter sui lucrū quod in perditionē statuit aiaz.

¶ De modo quo boies in bestiales formas trāsformant. Ca. VIII

Sed ⁊ hoc ꝙ malefice homines in bestiales formas virtute demonū: quia talia principaliter operatur transformant. Licet in prima parte operis questione. x. an talia malefice valeant efficere satis sit declaratum: quia tamen aliquib⁹ illa questio sub suis argumētis ⁊ solutionibus nimis posset eē obscura: p̄tim cū acta ⁊ gesta sup hec nō sint deducta. Modus etiam quo seipsas sic transformant non est expressius: ideo presens addenda est declaratio per solutiones plurimoz dubioz. Et primo ꝙ canon ille. xxvj. q. v. Episcopi. non est sic nude intelligen-

A dus circa hanc materiam: prout plures etiam docti sed vtinam bene docti decipiuntur: & qui publice in eorum sermonibus asserere non verentur huiusmodi transmutationes pstigiosas nullo modo etiã virtute demonum posse fieri. Et hoc vtiq; in magnum fidei detrimentum: vt sepe tactũ est: & maleficarũ confortationem que & multum de talib⁹ congaudent sermonibus. Contingit autem hoc hmõi predicatoribus: eo q; in cortice & non in medulla verboꝝ canonis laborant: vt supra tactum est. Cum eñ dicit. Quisquis credit posse fieri aliquã creaturam aut in melius aut in deterius trãsmutari aut trãsformari in aliã spẽm vel in aliam similitudinẽ nisi ab ipo creatore qui omnia fecit: proculdubio infidelis est. Dic pius lector attendat ad duo ꝓncipalia. Primo super verbum fieri. Secũdo super verba in aliam similitudinẽ conuerti: sup' ꝓmum fit resolutus q; fieri capitur dupliciter: vicz ꝓ creari & ꝓ naturali ꝓductione alicuius rei. Primo mõ soli deo ꝓuenit: vt notũ est q; sua infinita potẽtia aliq̃d ex nihilo creare põt. Scõo mõ distinguẽduz est de creaturz: qz aut sunt creature pfecte vt hõ asin⁹ &c. aut sunt impfecte vt pẽtes rane mures &c. q; iõ dicunt impfecte qz ex putrefactiõe gñari etiã pñt: licet eñ sp de ꝓmis loquit canon nõ de scõis qõ põt patere: eo q; Alber. in li. de aialib⁹ vbi q̃rit. An demones pñt facere vera aialia: & rndit q; fic: ꝛ hoc q; ad impfecta aialia. Etiã cũ ea differẽtia q; nõ ĩ instãti sicut de⁹ opat: ꝛ motu q̃dã lz subito: sicut ptz de maleficis

B Exo. vij. Si placet vide aliq̃ q; ĩ notata q̃stiõe tãgunt circa ꝓmã ptem opis: & ĩ solutiõe ꝓmi argumẽti. Sup scõm vbi tãgit q; nõ pñt aliquã creaturã trãsmutare: dicas q; ẽ duplex trãsmutatio: substãtialis & accñtalis & hec accñtalis ite; duplex: qz ꝓ formã naturalẽ & ĩherentẽ rei q; videt vel ꝓ formã nõ inherentẽ rei q; videt: ꝛ inherentẽ organis & potentijs ipsius videntis. De ꝓmis loquit canon & ꝑcipue de formali seu q̃ddicatiua trãsmutatione put vna substantia in aliã trãsmutat cuiusmõi solus de⁹ q; taliũ q̃ddicatiũ creator exist̃it facere põt: loquit etiã & de scõa licet illã demõ efficere possit inquantũ ꝓ infirmitates diuia ꝓmissione immissas aliq; forma accñtali corpi inducit: vt vbi leprosa facies appareret vel hui⁹ sile: ꝛ qz ꝓprie de his non loqmur: ꝛ de pstigiosa apparitione sm quã vident res trãsmutari in alias silitudines. Dicimus q; has trãsmutatiões allegat ca. excludere nõ põt: qõ autoritate rõe & experiẽtia in simul ex his que supra certa experimẽta que Aug⁹ li. xviij. ca. xvij. de ciuitate dei refert deducunt: & ꝓ varias q̃stiones illa etiam declarãdo: nã inter alias pstigiosas transformationes refert: q; famosissima maga Circe mutauerit socios Vlixis in bestias. Et q; q̃dã stabularie mulieres conuertissent hospites suos in iumẽta onera portãtia Refert etiã socios Diomedis ĩ aues cõuersos: & q; postea longo tẽpore circa templum Diomedis volassent. Et quod prestantius narrasset de patre suo veraciter: q; ipse pater dixisset se caballum fuisse & annonã cũ alijs aialib⁹ baiulasse. De primo nanq; q; socij Vlixis fuissent in be

C stias mutati: ibi vtiq; sola apparētia fuit ⁊ oculoꝝ deceptio: ita ꝙ forma illa bestialis educta fuit de ꝓseruatorio seu memoria spēz ad ipam vim imaginatiuā: vñ ⁊ visio imaginaria causabat: ⁊ ꝓsequēter ex forti impssione in potētias alias ⁊ organa videbat se bestiā videre modo ꝙ supra in ꝓcedenti ca. tactū est: ꝫ quō ista fieri pūt ꝟtute demonis sine lesione infra patebit. De secūdo vero vbi hospites in iumēta onera portātia a stabularijs puertebant: ⁊ filiꝰ hoc ꝙ pstanti pater se equū fuisse ⁊ bladū portasse narrat. Notandum ꝙ ibi tres fuerunt decepciones. Prima ꝙ illi boies pstigiosa arte videbant cōuersi in iumenta: q̄ conuersio facta fuit mō supra tacto. Scōa ꝙ illa onera vbi excedebant vires portantiū: demones inuisibiliꝰ illa attulerūt. Tertia ꝙ illi ꝙ alijs videbant trāsmutati in spēs: sibiꝫ ꝓpis etiā videbant se ī bestias puersos: sicut Nabuchodonosor ꝓtigit: vbi septē tpa sup eū fuerūt immutata: vt senū quasi bos comederet. De illo aūt ꝙ socij Diomedis fuissent in aues cōuersi: ⁊ circa tēplū volasse. Dicēdum ꝙ ille Diomedes ꝙa in exitu grecoꝝ circa obsidionē ciuitatis Troie fuerat: vbi ad ꝓpria redire volebat ī mari cū socijs submersus fuit. Ideo cū ex suggestione cuiusdaz idoli tēplum sibi q̄si inter deos annumerat⁹ esset constructuz fuerat: demones in confirmationē erroris lōgo tpe tā ꝙ aues loco eoꝝ volabāt: q̄re ⁊ aliud gen⁹ supstitiōis a ꝓdictz pstigijs ibi fuit: ꝙa vez
D non ꝓ reductionē spēz sensibiliuz ad vim imaginatiuā: ꝫ in assumptis corporib⁹ tanq̄ aues volantes se oculis aspicientiū ingerebant. Q̄z si querit: an etiā ꝓdicto mō ꝓ reductionē spēz sensibiliū aspicientes illudere potuissent: vt demones nō in assumptz corpib⁹ ex aere tāq̄ volātes aues se ingessissent. Dicēdum ꝙ sic: nā ⁊ opinio q̄rundaz fuit: vt recitat sanctus Tho. in. ij. sentē. dist. viij. ar. ij. ꝙ angeli q̄cunq; siue boni siue mali nūq̄ assumerēt corpa: ꝫ ꝙ oīa q̄ de eoꝝ apparitiōib⁹ legūtur in scripturis facta fuerint in pstigijs vel ꝑm visionē imaginariā. In q̄bus ꝟbis notat a doctore sancto differētia inter pstigiū ⁊ imaginariaz visionē: ꝙa pstigiū pōt hīe rē ab extra corpali visui se obijcientē: licet aliter videat ꝙ fit. Imaginaria aūt visio nō hoc necessario requirit: vt vicz res ab extra obijciat: sed pōt fieri absq; illa exteriori obiectiōe tāctū mō ꝓ illas interiores spēs sensibiles vbi ad vim imaginariā reducū tur. Vñ illoꝝ opinionē sequendo socij Diomedis nō fuerūt repūtati ꝓ demones in assumptz corpib⁹ ⁊ filitudinib⁹ anūi: sed tñmodo fantastica ⁊ imaginaria visiōe ꝓ illaꝝ vicz spēz sensibiliū reductionē tē. vt ꝫ. Sed quia doctor sctūs opinionē illā vt errorē ⁊ nō vt opinionē simplicem reprobat licet nō vt hereſim forte vt pie credit cū etiā tales apparitiones imaginarie interdū ⁊ a bonis ⁊ a malis angelis fuerint absq; corpibus assumptis vſitate. Ideo vt ibidem dicit: cum sancti cōiter dicunt angelos etiā corporali visione apparuisse: ⁊ talis apparitio fit in assumptis corporib⁹. Textus etiam scripture sacre sup tales corpales apparitiones plus cōcordat: ꝙ sup imaginarias aut pstigiosas. Ideo

A ex his ad ꝑsens dicere possum⁹ etiam sup quascūq; visiões ꝓsimiles illis de socijs Diomedis: ꝙ ꝯ illi socij imaginaria visiõe videtiũ potuissent opere demonũ videri modo q̃ dictũ est: tamẽ potius ꝑsumit: ꝙ ꝑ demões in assũptis corpib⁹ ex elemẽto aerꝯ tanq̃ aues volantes fuerit visi: aut ꝙ alie aues naturales a demõib⁹ agitate: illos repũtauerint.

¶ Qualiter demones intra corpora ⁊ capita existunt sine lesione quando prestigiosas operantur transmutationes. Capl'm. IX.

QUod si vlteri⁹ sup modũ prestigiose transmutationis queriꝯ. An intra corpora ⁊ capita tũc existãt: ⁊ an tales sint tanq̃ obsessi a demõib⁹ estimandi: ⁊ q̃liter fieri possit: vt absq; lesione potẽtiaꝝ et viriũ interioꝝ possint species ab vna potẽtia interiori ad aliã deducere. Et vtrũ tale opus debeat censeri miraculosũ factũ aut nõ. Ad primũ oportet distinguere de ꝑstigiosa illusiõe: eo ꝙ vt dictũ est: illa illusio fit interdum sup sensus exteriores: interdũ sup interiores vsq; ad sensum exteriorẽ. Pria ergo licet possit fieri absq; ꝯ ꝙ demon intret potẽtias exteriores illas occupando: ꝫ tñ exteri⁹ deludẽdo: vt vbi corp⁹ aliq̃d occultare vellet ꝑ interpositionẽ alicui⁹ alteri⁹ corporis vel alio q̃cunq; mõ: aut vbi ꝑ se corp⁹ assumeret ⁊ se visui obijceret. Secũda tamẽ nõ põt fieri: nisi ipsũ caput ⁊ potẽtias pricipaliꝯ occupet. Et ꝯ ostẽdiꝯ auctoritate ⁊ rõne. Nec obstare põt ꝙ duo spũs creati nõ possint esse ĩ vno ⁊ eodẽ loco: ⁊ ania sit in q̃libet parte corporis. B Est aũt auctoritas sup ꝯ Damasceni. Angel⁹ ibi est vbi opat. Ratio scti Tho. ij. sen. di. vij. ar. v. Dẽs angeli boni ⁊ mali ex virtute naturali q̃ prestatior vtiq; est q̃cũq; corporali: habẽt potestatẽ trãsmutandi corpa nra. Patet ꝯ nedũ ꝓpꝯ ꝑstãtiã ⁊ nobilitatẽ nature: ꝫ ⁊ iõo: ꝙ tota machina mũdi ⁊ creatura corpalis admĩstret ꝑ angelos. Greg⁹. iij. dyalo. In hũc mũdũ visibilẽ nihil nisi ꝑ creaturã iuisibilẽ dispõi põt: vñ oĩa corpalia regiꝯ ꝑ angelos sicut ⁊ motores orbiũ asseriꝯ nõ solũ a doctorib⁹ sctis: ꝫ etiã a phis oĩb⁹. Patz ⁊ ex eo ꝙ oĩa corpa hũana mouent ab aniab⁹: sicut oĩa alia ꝑ corpora celestia ⁊ ꝑ ipsoꝝ motores. Si cui placet videat sctũ Tho. i pma parte. q. cx. ar. j. Ex q̃ cõcludiꝯ ꝙ ꝛa demões vbi opant ibi sint. Ideo qñ fantasias et iteriores potẽtias perturbãt: tũc etiã ibi existũt. Itẽ licet illabi anie illi fit tñ possibile q̃ eã creauit: tñ demões etiã illabi possũt deo pmittẽte: corporib⁹ nris. Et quia ꝑ tũc possũt impressiões facere in potẽtias iteriores affixas organis corpalib⁹: ideo ⁊ ꝑ illas impressiões sicut imutant organa: ita imutant opatiões potẽtiaꝝ modo q̃ dictũ est: ꝙ educere possunt species reseruatas in vna potẽtia affixa organo: sicut et memoria q̃ est in vltima parte capitꝯ educit speciẽ equi localiꝯ mouendo illud fantasma vsq; ad mediã partẽ capitis: vbi est cellula ꝛtutꝯ imaginatiue: ⁊ demũ ꝓsequẽter vsq; ad sensuꝯ cõmunẽ: cuius residẽtia est in anteriori parte capitꝯ. Et oĩa subito sic imutare ⁊ turbare possunt: vt forme tales necessario estimentur: acsi exteriori visui obijcerẽtur. Exẽplũ patuit ex naturali de-

C fectu in freneticis et alijs maniacis. Q; si querit quomō hoc absq; dolo re capitis efficere possit: facilis est respōsio. Primo: qa enī organa non diuidit nec immutat q̄ ad ipsoz subiectū: sed tm̄modo species mouet. Itē secūdo: quia nō alterat immittēdo aliquam qualitatē actiuam: vnde necessario passio sequat: cum et ipse in se demon omni qualitate corporali careat: ideo sine alio talia operari potest. Itē tertio: qa vt dictū est tm̄modo facit transmutationes p motum localez ab vno organo ad aliud z nō per alios motꝰ ex quibus aleratiōes lesiue interdū causant. Illud ergo quod difficultatē facit: q; quia duo spiritꝰ nō possunt esse in eodē loco puta diffinitiue: z anima etiā existit in capite quomō tūc demones ibidē existere possunt. Dicendū q; residētia anime assignat centrum cordis: in quo vitā influēdo omnibꝰ membris cōmunicat. Et exemplum dat de aranea ī medio tele q̄ sentit tactū ex omni parte. Tamē qa dictū Augustini in libro de spiritu z anima: q; est tota in toto: z tota in qualibet parte corporis. Ideo dato q; sit in capite: adhuc demon ibi operari potest: qa alia est eiꝰ operatio ab operatione anime: cū operatio anime in corpore est vt informet z vitā influat. vnde est ibi sicut forma in materia nō sicut in loco. Demon autē sicut in tali parte corporis z tali loco immutādo z operando circa species sensibiles. vnde qa nulla confusio operationuz est inter eos: ideo vtrūq; simul in eadem parte corporis esse possunt. Ad illud. An tales sint tāq; obsessi et arreptitij: D id est a demonibꝰ arrepti estimādi: quia specialem hoc vult habere declarationē. An videlicet hoc possibile sit: vt opere maleficoꝝ aliqs vt obsessus a demōe: id est q; demon eū possideat vere z corporaliter. Jō de tali materia specialis tractabitur modus in capitulo sequēti: habet enim z hoc specialē difficultatem. An operibus maleficoz id fieri valeat. Ad illud tm̄modo. An tēporalia opera maleficoz et demonū sint ad modum miraculosoꝝ ope; censenda: ita q; debeant opera miraculosa estimari. Dicendū q; sic: inquantū fiunt preter ordinē nature create nobis note p virtutē creature nobis ignote: licet non sint ꝓprie miracula sicut illa que fiunt preter ordinē totius nature create: qualia sunt miracula dei z sanctoꝝ. Vide que in prima parte operis sub quinta q̄stione et reprobatione tertij erroris tacta sunt: vltra que addenda sunt hec propter eos qui huiusmodi opera impugnare possent quasi nō debeāt censeri opera miraculosa: sed simpliciter opera diabolica: eo q; cū miracula sint data in confirmationē fidei non debent ꝓcedi fidei aduersario. Tum etiam quia signa Antichristi dicūtur signa mendacia. Sed dicendum ad primū q; miracula facere est donū gratie gratis date. Vnde sicut per malos possunt fieri homines: ita z per malos spiritꝰ in his videlicet ad que eoz virtus extendere se potest. Vnde etiam discernūtur miracula p bonos facta ab illis que per malos fiunt ad minus tripliciter. Primo ex efficacia virtutis operātis: quia signa facta per bonos diuina virtute fiunt in illis etiam ad que virtus actiue nature se nullo

A modo extendit: ficut ſuſcitare mortuos ⁊ huiuſmodi: que demones ſm veritatem facere non poſſunt: ſed in ꝑſtigijs tñ vt Symon magus de mortuo cui⁹ caput agitabat: que diu durare nō poſſunt. Secūdo ex vtilitate ſignoꝝ: quia ſigna ꝙ bonos facta ſunt de rebus vtilibus: vt in curationib⁹ infirmitatū: ⁊ huiuſmodi. Signa aūt ꝙ maleficas facta: ſunt de rebus nociuis vel vanis: ſicut ꝙ volant in aere vel reddēt membra hominū ſtupida ⁊ huius. Et hanc differentiā aſſignat beat⁹ Petrus in itinerario Clemētis. Tertia differētia eſt quantū ad finē: quia ſigna bonorum ordinātur ad edificationē fidei ⁊ bonoꝝ morum. Sed ſigna malorum ſunt in manifeſtū nocumētum fidei ⁊ honeſtatis. Etiā quantuz ad modū operandi differūt: qa boni operant mirabilia ꝙ inuocationem diuini nominis pie ⁊ reuerenter. Sed malefici ⁊ mali quibuſdā deliramentis ⁊ demonū inuocationib⁹. Aliud etiā nō obſtat: ꝙ videlz Apoſtolus opa diaboli ⁊ antichriſti nomīat ſigna mēdacia: qa tunc illa mirabilia q̄ fient ab eo diuīa ꝓmiſſiōe ſunt vera ⁊ etiā falſa diuerſis reſpectibus. Vera in illis q̄ fiunt virtute demonis ad q̄ eius virt⁹ ſe extendere poteſt. Falſa: qñ facit ea ad q̄ ſua virtus ſe nō poteſt extēdere: vt ſuſcitare mortuos: illuminare cecos: qz in ꝓmo vbi facere attentabit aut intrabit corp⁹ defuncti: aut illud amouebit ⁊ loco illi⁹ ipſe in aſſumpto corpore ex aere ſe ꝓſentabit: ⁊ ſic in ſecūdo ꝓſtigioſa arte viſum aufert aut infirmitates alias ⁊ ſubito ſanabit a leſione ceſſando non q̄litates
B interiores rectificādo: ſicut ī legēda Bartholomei ponit. Poſſunt etiam oīa mirabilia opera antichriſti ⁊ maleficarū dici ſigna mendacia inquantū ſolūmodo ad decipiendū fiunt: iam ⁊ tñc operabit antichriſt⁹. Hec Thomas di. viij. de virtute demonū in operando. Poſſet etiā hic adduci differētia miraculoꝝ que ponit in cōpendio theologice veritatis: ⁊ inter mirū ⁊ miraculū: quia cū miraculū proprie quattuor reqrat ſcz ꝙ ſit a deo ⁊ ꝙ ſit ꝓter exiſtētiam nature: contra cuius ordinē fit: ⁊ tertio ꝙ ſit euidēs: ⁊ q̄rto ꝙ ad fidei corroborationē. Quia ergo in opibus maleficaꝝ primū ⁊ vltimū ad min⁹ deficiūt: ideo mira opa nō aūt miracula dici ꝓñt. Ea etiā rōne: qz etſi aliq̄ mō miracla dici poſſint: qz tñ q̄dā ſunt ſup̄ naturā: q̄dā ꝓtra naturā: q̄dā ꝓter naturā. Et ſup̄ naturā ſūt illa ī q̄b⁹ nō eſt file ī natura nec ī ei⁹ potētia: vt ꝛginē parere. Cōtra naturā: vt q̄ fiūt vſu ꝛrio nature: terminātur ad ꝓxime nature: vt ceci illumīatio. Et ꝓter naturā: vt q̄ fiūt ordine ſili nature: vt ī mutatiōe virgaꝝ in ſerpētes: q̄d natura facere potuiſſet ꝙ longā putrefactionē ꝓpt rationes ſemīales: ſic etiā opa magoꝝ dicent mirabilia. Rē geſtā narrare expedit ⁊ paululū ei⁹ declarationi inſiſtere. Eſt oppidū in dioceſi Argētinēſi: cui⁹ nomē occultare ordo charitatꝫ ⁊ honeſtatis poſtulat. In q̄ laborator q̄dā die dū ligna ad cōburēdū dūtaxat in domo ſecaret. Catt⁹ q̄dā nō parue quātitatꝫ ipſum moleſtare ei importune ſe obiciendo niſus: eſt quē abigēdo ecce ali⁹ maioris quātitatis ſimul cū p̄ioꝛi acri⁹ ipſum aggrediuntur: quos itez vbi repellere vole-

bat ecce tres parit et iã ꝓsus vultũ saliẽdo: iãq; inẽ tibias morsib⁹ lacerãdo ipsũ aggrediunt. Perterrit⁹ inde: t vt retulit maiori anxietate nũq; ꝓplex⁹: signo crucis se mũiendo t op⁹ ꝓtermittẽdo: p incisa ligna cattos infestos t mõ ad faciẽ mõ ad guttur denuo saltãtes iã vnũ ad caput iam alterũ ad pedes aut sup dorsum petiendo vix abegit. Et ecce post hore spaciũ dũ itez suo opi insisteret: duo famuli oppidi psulũ tanq; malefactorẽ ipsum capiẽtes: ad ꝓsentiã balliui seu iudicꝫ ducere volebãt. q̃ iudex a longe ipsũ aspiciẽs: nec audiẽtiã illi prestare volẽs. imperat vt ad pfundũ cuiusdã turris seu carcerꝫ vbi plectẽdi includebantur ad mortẽ pficeret. Eiulans ille t cur talia pateret: cũ in nullo crimine se psciũ agnosceret: p triduũ custodib⁹ carceris q̃rulose lamẽtabat. Et bi quidẽ quãto p audiẽtia illi pstanda ampli⁹ instarẽt: tãto acri⁹ iudex ira seuiebat: ꝓbis ptumelioſis asserẽs: quomõ tant⁹ malefactor adhuc reatũ suũ non agnosceret: aut q̃modo se innocẽtez pclamaret: cũ euidẽtia facti ei⁹ flagitia horrẽda demõstrarẽt. Et cũ bi nil pficerẽt: tamen suasu aliorũ consulũ iudex inductus audiẽtiaz illi pstare habuit. Eductus itaq; de carcere: cũ ante iudicẽ staret: t iudex ipsuz intueri renueret: paup genub⁹ alioz circũsedentiũ prouolut⁹: petijt vt causa sue calamitatꝫ sibi aperet: ficq; iudex i hec ꝓba prupit. Tu sceleſtiſſim⁹ homin̄ũ: q̃modo tua flagitia nõ recognoscis. Ecce tali die t tali hora tres matrõas pcipuas hui⁹ ciuitatꝫ vulneraſti: vt i lectꝫ decũbẽtes nec surgere aut mouere se valeãt. Refocillat⁹ paup: t de die t hora ac de euentu rei apud se ruminans dixit. En dieb⁹ vite mee mulierẽ nunq; pcussi aut ꝓberaui: t q̃ tali die t hora sectiõi ligno⁹ insti: testiũ legitima pductiõe pbabo. Sed t vi familiares sequẽti hora huic opi me insistẽtem cõpererunt. Tũc itez furibũd⁹ iudex. Ecce ait q̃mõ scelera sua palliare nitit. Mulieres ꝓbera deplãgũt demõstrãt t q̃ eas pcusserit publice testant. Tũc paup ampli⁹ sup euentũ rei ruminãs. Illa inq̃t hora creaturas me pcussisse recolo: nõ aũt mulieres. Attoniti circũsedẽtes cuiusmodi creaturas percusserit reserari cupiũt. Tunc ille rem gestam et qut sup tactũ est omnib⁹ stupẽtib⁹ recitauit. Et intelligẽtes op⁹ demonis fuisse: pauperẽ solutũ t illesuz abire t q̃ negociũ nulli reuelaret ꝓcipiũt. Sed nec a fidei zelatorib⁹ qui t interfuerãt: euẽtus occultari potuit: sup quẽ modũ aliqua differẽdo. An ne demones in assumptꝫ sic effigijs absq; ꝓsentia maleficaz apparuerint: aut eaz corpalis ꝓsentia ꝓstigioso artificio i bestiales illas formas trãsimutata fuerit. Respõdẽdo pcludere oportet: q̃ licet vtrũq; virtute demonũ fieri possit: ipsum tamẽ ꝑm factũ fuisse ampli⁹ presumit. Nã p motũ localẽ vbi demones in effigijs cattorũ laboratorẽ inuaserũt: etiã laboratorꝫ ictus et ꝓbera cattis illata mulierib⁹ in domo residẽtib⁹ subito et p aerẽ inferri potuisse t hoc ppẽ pactũ mutuo dudũ initũ nemo dubitat. Sic eñ t lesionẽ vel pfcturã quã inferre volũt: sciũt: aliq; imagine depicta vel fusa vbi aliquẽ maleficiare volũt: q̃ nõ illã imaginẽ: ꝫ illũ quez ꝓsentare habet

A iuxta puncturas super imagines factas ledunt. Varia super hunc modum gesta deduci possent. Nec valet instātia si quis obiceret illas mulieres sic lesas fortassis fuisse innocentes eo q̄ t per exempla tacta: lesiones etiam innocentibus posse contingere patet. Dum aliquis ignoranter per imaginem artificialem a malefica leditur instātia nō valet: quia aliud est a demone per maleficam ledi: t aliud per ipsum demonez absq; malefica: quia demon per se in effigie animalis tunc verbera suscipit quando alteri sibi per pactū coniuncto infert. Et quando cum eius consensu ad talem apparitionem sub tali forma t modo se ingessit. Unde sic tm̄modo nocius t sibi per pactum coniunctis nocere potest t nullo modo innocentib⁹. Per maleficas autē vbi demones ledere querūt: tunc etiam innocentes permissione diuina in vltionem tanti criminis sepe affligunt. Verum q̄ etiam demones per se interdum deo permittente t innocentes ledunt: et dudum Job sanctissimum leserūt: sed ibi non fuerunt nec vsus fuit diabolus huiusmodi prestigiosis apparitionibus: prout in tali facto t per tale fantasma catti quod animal pfidorum est appropriatum signum: sicut canis predicatorum in scripturis. Unde semper mutuo sibi insidiantur. Et ordo predicatorum sub figura catuli latrantis in primo fundatore aduersus hereses p̄monstratus fuit. Presumitur autem q̄ per secundum modum malefice ille tres: laboratorem inuaserunt: tum q̄ primus modus non tm̄ eis placuisset: tum
B quia secundus earum curiositati magis congruit. In quo etiā talis ordo circa tria seruatus fuit. Primo q̄ ad demonū instantiam maleficarum. Sic enim sepissime ex earum fassionibus repertū est a nobis: q̄ ad instātiam demonum eas continue ad mala perpetranda infestantes plura habent facere. Et verisimile q̄ de se non cogitassent pauperem molestare. Causa autem quare demones ad hoc sollicitabāt fine dubio extitit q̄ quia bene noscunt vbi crimina manifesta impunita remanent ampli⁹ deus offenditur: fides catholi deshonestat: t ipsarum numerus amplius augmentatur. Secundo habito earum cōsensu demones earū corpora localiter transtulerūt ea facilitate qua et spiritualis virt⁹ prestantior corpali existit. Tertio: q̄ prestigiosa apparitione modo quo supra tactū est in formas illas bestiales conuerse ipsum laboratorem inuadere habuerunt: nec defense a verberib⁹ sicut vtiq; ea facilitate qua trāslate fuerant eas defendere potuissent: ꝯ verberari t verberatorem manifestari permiserunt: scientes illa flagitia p effeminatos viros nullū zelum fidei habētes remanere ob causas p̄tactas impunita. Alludit quod legitur de quodā sancto viro qui dum semel predicātem diabolū in forma sacerdotis deuoti in ecclesia reperisset: t per spiritum ipsum demonem agnouisset esse: verba sua obseruauit: t an bene vel male populum informaret attendebat. Et dum ipsum irreprehensibilē: t potius criminum obiurgatorē perpendisset: finito sermone accersito: dū causam sup his

quereret: respondit. Ecce veritatē dico: sciens q̄ dñ auditores sint verbi: & nō factores amplius de⁹ offendit: & lucrum meū augmētatur.

¶ De modo quo demones per maleficarum operationes homines interdum substantialiter inhabitant. Capitulum .x.

Quia in precedēti capitulo tactū est qualiter demones etiam capita hominū aut alias partes corporis occupare & intrare & species interiores de loco ad locū mouere possunt. Dubitare q̄s posset. An ne ex toto homies ad instātiā maleficarum obsidere possent. Et de diuersis modis obsidēdi absq̄ maleficarū instantia. Unde p̄o harū declaratione tria sunt declarāda. Primo de diuersis modis possidēdi. Secūdo q̄ ad instātiā maleficarū diuina p̄missione demōes interdū omnib⁹ illis modis possidēt. Tertio acta & gesta sup hec sunt deducēda. Quo ad primū secluso illo generali modo q̄ diabol⁹ hominē cū quolibet petō mortali habitat. De q̄ mō sanct⁹ Tho. q̄li. iij. q. iij. sub dubio. An diabol⁹ semp substātialit inhabitat hominē quādocūq̄ peccat mortalit. Causa dubitatiōis ei⁹ sit q̄ cū spūssanct⁹ semp habitat hominē cū gratia. iuxta illud. j. ad corith. iij. Templū dei estis & spūs dei habitat i vobis: & gratie opponit culpa: & oppositā habēt fieri circa idē. Ubi etiā declarat: q̄ ḋa inhabitare hominē pōt intelligi dupliciter. Uel quātū ad animā: vel quantū ad corp⁹ Et p̄mo modo: cū nō est diabolo possibile inhabitare animā eo q̄ sol⁹ deus mēti illabit. Nec iterū diabol⁹ ita est causa culpe: sicut spūssctūs efficit in aīa p se operādo. Ideo filitudo nō valet. Quatū ad corp⁹ dicere possum⁹ q̄ dupliciť diabol⁹ pōt inhabitare hominē: sicut etiam dupliciť homies pariunť vel in petō vel in gratia existētes. Pro modo dicere oportet: q̄ ḋa ex q̄libet petō mortali bō seruituti diaboli addicit: inquantū diabol⁹ interdū exteri⁹ suggessit peccatū. vel quātū ad sensum: vel quantū ad imaginationē. Ideo dicit inhabitare affectū hominis: cū ad quēlibet motū tentationis mouet: sicut nauis in mari sine gubernatione. Potest etiā diabol⁹ hominē substātialit inhabitare sicut patet i arreptitijs. & ḋa hoc magis ptinet ad rationē pene q̄p culpe. vt patebit. Et pene corpales nō semp cōsequunť culpā: ſ quādocq̄ peccātib⁹ et nō peccātib⁹ inferūť. Ideo & in gra et extra gratiā existētes fm altitudinē incōprehēsibiliū iudicioq̄ dei inhabitare substātialit pōt. & p̄ mod⁹ possidēdi: ſ nō sit nr̄e speculatiōis: ponit tū: ne alicui ipossibile videat q̄ etiā dei p̄missiōe homies a demonib⁹ ad instātiā maleficarū substātialit interdū inhabitāť. Possum⁹ ergo dicere: q̄ sicut ḋaq̄ modis demōes p se absq̄ maleficij homies ledere & possidere possunt: ita & oīb⁹ illis modis ad instātiā maleficaq̄: cū ex tūc sicut ampli⁹ deus offendit: ita & maior seuiendi in homies p maleficas demōi p̄mittitur facultas. et modi pfunctorie recitādo hi sunt dēpto eo q̄ p̄ exēplis quādo in bonis fortune exterioribus: q̄ aliquādo etiā aliq̄s in p̄p̄ijs ledūt tūm̄ō corporib⁹: aliqū in corporib⁹ simul & in potētijs interioribus:

A aliquãdo solũ tentant int' ꝛ extra. Alios vsu ratiõis ad tẽpus ꝓuant. Alios velut bestias reddũt. De singulis dicam'. Sed pri' quinq; causas ꝓpt quas de' ꝑmittit homies possideri ꝑmittam': qa habẽt ordinem seruare materia postulat. Nam aliquando ds possidet pro maiori suo merito: aliquãdo ꝓ alieno leui delicto: aliquãdo ꝓ suo veniali peccato: aliquãdo ꝓ graui peccato alieno: aliquãdo ꝓ magno facinore pro prio. Et his omnib' de causis nulli dubiũ quin ꝛ de' ad instãtiã maleficaꝝ per demões etiam similia fieri interdũ ꝑmittat. ꝛ singula ex scripturis et nõ per noua gesta tñ ꝓbare expedit: cũ semp noua p antiq; roborant. Nam de ꝓmo patet in dialogo Seueri beati Martini charissimi discipuli. Vbi fertur quẽdam patrẽ sanctissime vite tanto dotatũ ingratia expellẽdi demões: vt bi nedũ verbis ꝓprijs fugarẽtur: ꝫ etiam eiusdẽ patris epistolis ꝛ cilitio: ꝛ cũ coram mũdo esset pat' celeberrim' se tẽtari sensit vana gloria: cui vicio licet viriliꝫ resisteret: tamẽ vt humiliaret amplius totis ꝑcordijs deũ precabat: quaten' quinq; mẽsib' a demone possideret. ꝙd et factũ est. Nam eũ statim possessum vinculari oportebat ꝛ omnia applicare sibi demoniacj cõmunia. Finito autem quinto mẽse prorsus ꝛ ab omni vana gloria ꝛ a demõe liberat' est. Sed ꝙ hac de causa ds ꝓ maleficiũ alteri' posset a demone possideri: sicut factum fuisse nõ legit: ita nec ad presens affirmat: licet vt ꝑmissuꝫ est incõprehẽsibilia sint dei iudicia. De secũdo autẽ: ꝙ ex alieno leui delicto
B alijs possidet: ponit exemplũ beat' Gregori' de beato Eleutherio ab bate viro simplicissimo: qui cũ ꝓpe monasterijs virginũ pnoctaret: ꝛ ignozãti ordinauerũt ad suã cellam poni paruulũ puerũ qui omni nocte vexabat a demone: ꝫ eadẽ nocte demone liberat' est ad patris ꝑsentiã. Hic cũ rẽ didicisset gestã ꝛ puer iã posit' esset in monasterio sancti viri ꝛ transactj multis dieb' paulo imoderate let' de liberatiõe pueri: ait ad cõfratres suos. Diabol' sibi cũ illis sozorib' iocabatur. Sed cũ ad seruos dei venit: puerũ hũc accedere nõ presumpsit. Et ecce statim diabolus puerũ vexare cepit. Et ꝓ lachrimas ꝛ ieiunia sancti viri ꝛ cõfratrum difficulter ꝫ eodẽ die liberat' fuit. Et quidẽ vbi ex alieno ꝛ leui delicto ds innozens possidet: non mirũ si ꝓpter veniale ꝓprijũ: aut ꝓpter graue alienũ peccatum: aut etiam propter proprium facinus: aliqui etiam ad maleficarum instantiam per demones possidentur. Nam et de proprio veniali peccato patet per Cassianum collatione abbatis Sereni prima: dicentem de Moyse. Moyses inquit in heremo cum singularis et incomparabilis vir esset: ob reprehensionem vnius sermonis quem contra abbatem Macharium disputans: paulo durius protulit quadam scilicet opinione preuentus: diro confestim traditus est demoni vt humanas egestiones ozi suo ab eo suppletus ingereret. Quod flagellum purgationis gratia dominus intulisse videtur: ne scilicet in eo vel momentanei delicti macula resideret: patuit ex miraculosa curatione. Nam continuo abbate Macharío in oratione submissa: citius

E nequam spirit⁹ ab eo fugatus abscessit. Simile videt huic quod Gregorius primo dyalogoꝝ refert de monali que lactucā comedit non prius signo crucis se muniens et per beatum Equitium patrem liberata. De quarto etiā videlicet pro alieno graui peccato aliquē possideri ibidem refert beatus Gregori⁹ de beato Fortunato episcopo: qui dū diabolum ab obsesso homine propulisset: sero idē demon in specie peregrini per plateas ciuitatꝫ clamare cepit. O virum sanctū fortunatum episcopū. Ecce de hospicio me peregrinū piecit: nec vbi quiescā inuenio. Tunc quidam cū vxore sua et filio sedens peregrinum inuitauit suū ad hospitium: et querendo causam expulsionis est gauisus sup derogatione sancti viri quā a peregrino ficte audiuit. Exinde autē diabolus puerum inuasit ꝛ pruis iniecit ac animam ei⁹ excussit. Sicꝫ pater miser peregrinū quem recepisset hospitio intellexit. Et de quinta causa ꝓpter facinoris ꝛ magni cōmuniter tam in sacra scriptura ꝙ in sanctoꝝ passionalibus legimus. Nam ꝛ sic primo Regum. xv. Saul inobediens deo possessus est. Que omnia vt diximus tacta sunt: ne impossibile cuiquā videatur: ne ob facinoris maleficarum vt aliqui etiā ad earum instantiam possideant. Super quo vt diuersos modos possidēdi intelligere valeamus: quo ad secundā rem gestam in medium ꝓducamus. Tempore siquidē Pij pape secūdi ante iniunctū inquisitionis officiū vni e duobus inquisitoribꝰ talis accidit casus. Boemus quidam de Dachono
D oppido filium vnicū ꝛ sacerdotem secularem ob liberationis gratiam: quia obsessus erat Rhomā vsqꝫ perduxit. A casu autem duꝫ ego vnus ex inquisitoribus hospitium refectiōis gratia intrassem: ptigit vt tamꝙ commēsalis idem sacerdos cum patre ad tabulam pariter mecū consederent. Conuescentes autē et mutuo vt moris forensium est conferentes. Idem pater pluries suspirans. Et quod ꝓsperum iter compleuisset a deo omnipotenti optabat: cui ex intimis cōpatiendo: quenam sui intineris ꝛ causa tristitie esset inqrere cepi. Tunc ille filio audiente ꝙ et mihi collateralis in mēsa erat: respōdit. Heu filiū habeo a demone obsessum: quē ob liberationis gratiā magnis laboribꝰ ꝛ impēsis hucusqꝫ perduxi. Et ego. Ubinam filius esset dum inqrerē: ꝙ mihi collateralis esset indicauit. At territ⁹ ego paululū ꝛ diligēter ipsum intuens: ꝙ cū tanta modestia cibū sumeret: ꝛ ad quecꝫ interrogata pie responderet. Hesitare animo cepi: ꝙ obsessus nō esset: ꝫ infirmitatꝫ causa sibi aliqd accidisse obieci. Tūc filiꝰ rem gestā per se narrans: et qualiter quātocꝫ tēpore obsessus fuisset indicauit. Mulier inqt quedā malefica hanc mihi infirmitatē contulit. Brigāti eā contra eā ratione cuiusdā displicētie circa regimē curie cū eam duriꝰ increpassem: qa ceruicose volūtatis erat. dixit: ꝙ post paucos dies haberē intēdere bis q̄ mihi ꝓtingerēt. Sed ꝛ demon in me habitās hoc idē refert: ꝙ maleficiū sub quadā arboꝛe positū sit a malefica. qd nisi amoueat non potero liberari: ꝫ nec arboꝛem vult indicare. At ego nec minimaꝫ suis dictis fidē adhibuissem

A nisi experientia me ptin⁹ edocuisset. Nam interrogat⁹ a me de intervallo tēporis: vt pter consuetū modum obsessōꝝ tante sue rationis esset capacitatis. Respōdit. Visu rationis tm̄ modo p̄uor: quādo diuinis aut vacare aut sacra loca visitare voluero: p̄cipue autē demon ex suis ꝓbis per me platis dixit. Q̄ sicut maiorē dissimulētiam hacten⁹ in sermōib⁹ ad populum sibi fecisset: ita vt nullo mō me p̄dicare fineret. Gratiosus em̄ ex relatu patris p̄dicator extitit t omnib⁹ amabilis. At ego inq̄sitor cū de singulis certificari volebā: per quindenā t vltra ad varia sanctorum limina ipsum deducere decreui. Precipue autē ad ecclesiā sancte Praxedis virginis: vbi pars statue marmoree cui in sua flagellatiōe saluator noster alligat⁹ fuerat: t ad locū in q̄ Petrus apostol⁹ crucifixus fuerat: in q̄bus locis horribiles eiulat⁹ dum exorcizabat emittebat iā asserēs se velle exire: post paululū vero minime. Et vt p̄missum est: in omnib⁹ moribus māsit sacerdos cōpositus t sine omni nota: nisi dum exorcismi incipiebant: t illis finitis dū stola de collo amouebat: ex tūc iterum nec minimū irrationabilē aut inhonestū motum demōstrabat. Hoc dēpto dū ecclesiā aliquā ptrāseundo genua p salutatiōe virginis gloriose flectebat. Tūc diabol⁹ eius linguā in longū extra os suū emittebat. Et interrogat⁹. An nō ab illo se posset ptinere: respōdit. Hoc facere minime valeo: sic em̄ vtiq̄ oīb⁹ mēbris t organis collo: lingua: pulB mone ad loquēdū vel eiulādū dū ei placet. Nō audio q̄dem ꝓba q̄ sic p me t ex mēbris meis loq̄tur: ꝛ resistere oīno nō valeo: t q̄n denot⁹ alicui oīoni insistere affecto tāto acri⁹ me impugnat linguam emittendo. Et q̄niā colūna in ecclesia scti Petri ex tēplo Salomonis circumlata exist it: p cui⁹ virtutē plures: ꝛ a demōib⁹ obsessi liberāt: eo q̄ t Christus p̄dicādo in tēplo illi se appodiasset: hic tm̄ occulto dei iudicio liberari nō potuit. Aliū modū p̄ sua liberatiōe sibi disponēdo: ꝛ em̄ p integrū diē et noctē circa colūnā inclusus māsisset: tm̄ sequēti die post varios exorcismos sup eū plectos dū circūstaret ppl's et magn⁹ fieret ꝓcursus. Et interrogat⁹ in q̄ parte calūne se Christ⁹ appodiasset: tūc dētib⁹ mordēdo colūnā locū demōstrabat eiulās. Hic stetit: hic stetit. Ultimatim tm̄ dixit: Nolo exire. Et cū iterrogaret: q̄ de causa. Respōdit: ppt Lōbardos. Et interrogat⁹ denuo. Cur ppt Lombardos egredi nollet. Tūc respōdit i italica lingua: cū tm̄ infirm⁹ sacerdos illud idioma ignoraret: dicēs. Omnes faciūt sic t sic: nominando pessimū viciū luxurie. At sacerdos post hoc me interrogādo dixit. Pater q̄d volunt hec ꝓba italica q̄ ex ore meo ptulit. Cui cū indicassem: respōdit. Verba q̄dē audiui: ꝛ intelligere nō potui. Et q̄a: vt rei pbauit euētu⁹: hoc demoniū erat de genere illo de q̄ saluator in euāgelio. Hoc gen⁹ demonioꝝ nō eiicit nisi in oīone t ieiunio. Jōo q̄dā venerabilis eps p Turchos: vt ferk: a sede expulsus: pie illi cōpatiēs: p totū q̄dragesimale tēpus i pane t aq̄ ieiunās t oīonib⁹ t exorcismis q̄tidie insistēs ipsū p dei gratiā tandē liberauit: t ad ppria cuꝝ gaudio remisit. Sup q̄ licet sine miraculo null⁹ in

Hac vita possit sufficiēter disserere quib⁹ et quot modis demō homīes possideat vel etiā ledat. Possum⁹ tamē dicere q̄ quinq; modis: dēpto eo q̄ in reb⁹ fortune exteriorib⁹ aliquādo tamē ledūt. Nam aliq̄ in p̄p̄ris tm̄modo verant corporib⁹: aliq̄ in corpore simul ⁊ in potētijs interioribus: aliq̄ in potētijs tm̄modo interioribus: aliq̄ castigatiōe eorum ad tēpus tm̄modo vsū rōnis p̄uātur: aliqui vo velut bestie irrōnales reddūtur. Prefatū sacerdotē quarto mō possessū fuisse declarat. Nam nec in reb⁹ fortune: nec in p̄p̄rio verat⁹ corpore fuit: put cōtigit beato Job: vbi q̄ de⁹ demonē licentiasset manifeste scriptura sup hoc tradit dicēs ad sathan. Ecce vniuersa q̄ habz ī manu tua sunt: tm̄ in eū ne extendas manū tuā: ⁊ hoc in res exteriores. In corp⁹ vo post modum ait. Ecce in manu tua est: verūtamē animā ei⁹ serua. i. vitā ne auferas. Po test etiā dici q̄ tertio mō: scz in potētijs anie interioribus⁹ simul ⁊ corpo re verat⁹ fuit: cū dicebat vt Job. xij. habet. Ad dominū si dicā: cōsola bitur me lectul⁹ meus ⁊ releuabor loquēs mecū in statu meo: terrebis me p somnia: ⁊ p visiōes horrore cōcutiēs demōe scz p̄curāte: ꝓm Ni colaum de lyra ⁊ ꝓm Tho. Terrebis me p somnia q̄ scz dormienti appa rent ⁊ p visiōes q̄ .s. apparēt vigilāti ab vsu exterioꝝ sensuū alienato: solēt eīm fantasmata informata diurnis cogitatiōib⁹ esse in terrore dor mientiū. Et hec reprobātur ī eo ex infirmitate corporz. Cū sic cōsolatio ne vndiq; secluſa nil remedij videbat Job euadēdi tot angustias: nisi p
D mortē horrore inārt p̄cutiēs. Quib⁹ modis ⁊ malefice homīes ledere p demōes nemo dubitat: put ⁊ in sequētib⁹ patebit q̄ litt p grandines in rebus fortune ⁊ in corpora animaliū ⁊ hominū lesiōes inferūt. Et tertius etiā mod⁹ ledēdi est in corpore ⁊ ī interioribus⁹ potētijs absq; p̄uatio ne vsus rōnis. Patet ex eaꝝ operationib⁹ vbi vt supra tactū est: adeo mētes hominū ad illicitas affectiōes incēdūt q̄ necessario etiā noctur no tēpore ad amasias p longa terraꝝ spacia currere habēt: viſco cama lis amorz nimis illaqueati. Potest adduci ⁊ illud q̄d in Hassia oppido Wargburck ꝓtigisse dicit de quodā obsesso etiā sacerdote: dū in exor cismis demō interrogaret quāto tēpore sacerdotē inhabitasset. Respō disse fert: septē annis. Et cū exorcista obiceret. Cū vir p tres mēses eū verasti: reliq; tēpore vbi eras. Respōdit. In corpore suo me occultabā. Et ille. In q̄ parte corporis vbi inārebat: respōdit. vt plurimū in capi te. Et denuo: vbinā fuisset quādo diuina celebrasset ⁊ sacramentū sum psisset req̄sit⁹ dixit. Sub lingua ei⁹ me occultaui. Et ille miser: q̄ teme ritate ad p̄sentiā creatorz tui nō aufugisti. Tūc demō. Nunq̄d sub pon te se nequā occultare potest donec desup vir sanct⁹ pertransibit: dūmō gressus nō fixerit. diuina tamē cooperāte gratia liberat⁹ fuit: siue verū siue ficticiū ꝓtulerit: cū mendax sit ⁊ pater ei⁹. Quart⁹ modus applica tur ad p̄fatū possessum Rhome liberatū sub hac declaratiōe: q̄ demon possit illabi corpori: licet nō anie: cū hoc soli deo sit possibile: illabi eti am corpori: nō tamē infra terminos essente corporz: hoc inquā declarat

A terminos essentie corporꝫ. hoc inquã declarãdo: habeꝫ modus q̃ demo
nes substãtialiꝫ interdũ homies inhabitãt: ⁊ ad tẽpus tantummõ vsu
rõis priuãt. Et quidẽ hoc sic declaraꝫ. Nam dicere possum⁹: q̃ corp⁹
habet termios dupliciꝫ rationis: scz quãtitatiꝫ et essentie. Vnde quãdo
angel⁹ q̃cũq; bon⁹ vel malus opaꝫ infra termios corpalis quãtitatis.
Et sic etiã illabiꝫ corpi: operãdo circa potẽtias quãtitatiuas: sic etiã
boni angeli etiã imaginarias in bonis visiões opanꝫ. Hũq; aũt dicũꝫ
illabi essentie corpis: qz nõ possũt illabi vt pars: neq; sicut ℞tus. Hõ si
cut pars: qz alia ⁊ alia est essentia vtrobiq;. Hõ sicut ℞tus q̃si dãs esse:
q̃a suũ esse habet p creationẽ a deo. Vñ ⁊ ipse sol⁹ habet intrinsecã essen
tie opationẽ ⁊ cõseruationẽ q̃diu placitũ fuerit sue pietati pseruando.
Vñ cõcludiꝫ q̃ alie oẽs pfectiões seu defect⁹: loquẽdo de bonis q̃ ad p
fectiões. s. de malis q̃ ad defect⁹ quãdo operãtur: si opanꝫ circa corp⁹ ⁊
partes ei⁹: vt circa caput illabũtur tali corpi sup termios vicz quãti
tatiꝫ ⁊ q̃ntitatiuas potẽtias. Si ℞o circa animã: tũc itez vterq; extrin
sece opatur: ℟ modis diuersis. Et dicũꝫ opari circa animã fãtasmata il
la seu species intellectui sese rep̃sentãdo: ⁊ ũ solũ ad iudiciũ sensus cõis
⁊ sensuũ exterioꝝ. Ex q̃bus opationib⁹ sequũꝫ tẽtatiões a malis ange
lis ⁊ affectiões ⁊ cogitatiões male p indirectũ operãdo ℞ius intellectũ.
A bonis aũt angelis sequũtur illustratiões fãtasmatũ ad cognoscẽdũ
B reuelãdo ab eis: vnde et talis diuersitas est: q̃ boni angeli etiã directe
possũt imp̃rimere in intellectũ: fantasmata illustrando. Mali autem
neq; illustrare dicũtur fantasmata: sed p̃ius obfuscare. Item nec dire
cte imp̃rimere possũt: sed tantummodo indirecte: inquantum intelli
gentem necesse est fantasmata speculari. Per hec tamen etiam angelus
bonus non dicitur illabi anime: licet eam illuminet. Sicut nec dicitur
superior angelus illabi in inferiorem: licet eum illuminet: sed tantum
modo extrinsece operatur: ⁊ cooperatur modo quo dictũ est: vnde mul
tominus malus illabi potest. Et per hunc modũ demon sacerdotis cor
pus in tribus occupauit. Primo q̃ sicut illabi suo corpori potuit infra
videlicet terminos corpoꝛalis quantitatis: ita caput suum occupauit
substantialiter illud inhabitando. Secundo q̃ circa animã eius extrin
sece operari potuit: obfuscãdo intellectum vt rationis vsum perderet.
Ita etiam potuit vt sine intermissione vel etiam interpellanti eum quo
ad amissionem rationis vexaret. Licet etiam dici potest q̃ ex dono dei
hoc habuerit sacerdos vt non sine intermissione a demone vexaretur.
Tertio: q̃ licet omnibus membris ⁊ organis ad loquẽdum ⁊ voces ad
formandũ p̃uaretur: semp tamẽ ad verba licet nõ ad sententiã verbo
rum aduertẽtiam habuit: q̃ modus obsidẽdi plurimũ ab alijs obsidẽdi
modis differt: cũ cõiter obsessi legũtur sine itermissiõe a demonib⁹ af
fligi: vt patet in euãgelio tã de lunatico cui⁹ pat̃ diperat ad Jesũ. Dñe
miserere filio meo: qz lunatic⁹ est ⁊ male patiꝫ Mat. xvi. q̃ etiã de mu
liere illa quã sathanas alligauerat. xviij. annis ⁊ erat iclinata nec oĩno

C poterat sursum aspicere Luce. xiij. Quibus etiã modis indubie demones diuina permissione ad instantiam maleficarum vexare possunt.

C De modo quo omne genus infirmitatis inferre possunt: ꝛ hoc in generali de grauioribus. Capitulum .XI.

Sed et hoc ꝙ nõ sit aliqua infirmitas corporalis que a maleficis deo permittente inferri non possit. Etiam si ad lepram vel Epilepsiam se extendere habeat. Probari potest per hoc ꝙ per doctores nullum genus infirmitatis excipitur. Nam diligenter ea que superius tacta sunt tam de virtute demonum ꝙ ad maliciam maleficarum considerantur nullam patitur hoc difficultatem. Nam et Nider tam in suo ꝑceptorio ꝙ etiam formicario: vbi querit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absq; exceptione alicuius infirmitatis etiam quantumcunq; incurabilis. Et vbi respondit ꝙ sic. querit consequenter quibus modis ꝛ quibus rebus. Et quo ad primum respondit vt supra ex prima q̃stione prime partis tractat⁹ patuit. Probatur etiam per Jsidorum describẽtem maleficarum operationes. viij. ethimologiarum: capitulo. ix. Malefici dicuntur ob facinorum magnitudinem: hi enim elementa concutiunt: scilicet opere demonum ad tempestates concitandas: mentes hominum turbant modis videlicet supra tactis: vsum rationis vel omnino impediendo aut grauiter obfuscando. subdit: ꝛ absq; vllo veneni haustu violentia tantũ carminis animas interimunt: vitam videlicet auferendo. Probatur etiam per sanctum Thomam in secũdo sententiarum circa distinctionem. vij. et. viij. Et in quarto distinctione .xxxiij. Et communiter per omnes Theologos ibidem scribentes ꝙ malefici omnibus modis possunt procurare lesiones in hominibus et eorum rebus cooperante demone: in quibus demon potest solum ledere vel decipere: videlicet in rebus fama corpore vsu rationis et in vita: vult dicere ꝙ in illis in quibus demon per se absq; malefica possit ledere: possit etiam cum malefica: imo ampliori facilitate propter maiorem diuine maiestatis offensionem: vt supra tactum est. De rebus nanq; patet Job. j. et. ij. vt supra patuit. De fama patet in legẽda beati Hieronymi: vt refert Joannes Andreas in Hieronymiano: ꝙ diabolus se transformauit in formã sancti Siluani episcopi in Nazareth amatoris sancti Hieronymi. Qui demon primo feminam nobilem nocte in lecto procare et prouocare cepit ad luxuriam verbis: ꝛ deinde factis sollicitauit ad malum: que cũ clamaret: demon sub specie sancti episcopi sub lecto femine se abscondit: vbi requisitus ꝛ inuent⁹: per luxuriosa ꝟba se mentitus est esse episcopũ Siluanũ. In crastinũ igitur sanct⁹ vir disparẽte diabolo diffamat⁹ est grauissime: q̃ diffamia tandẽ circa sepulchrũ sancti Hieronymi fatẽte diabolo in obsesso corpore purgata est. De corpe patet in beato Job: ꝺ percussus fuit a demõe vlcere pessimo q̃d exponit de lepra. Refert etiã Sigibertus ꝛ

A Vincēti⁹ in spec. hysto. li. xxv. ca. xxxvij. q̄ tēpore Ludouici secūdi im-
peratorꝫ in parrochia magūtina q̄dam demō ꝓmo sepe lapides iecit et
quasi malleo domos pcussit. Et deinde publice loquēdo furta ꝑdēdo ⁊
discordias seminādo plures inq̄etauit. Deinde oēs ꝓtra vnū irritauit
cui⁹ hospiciū vbicūq; manebat incendit. Et ob illi⁹ pctā oēs pati affir-
mauit. Vñ tandē agros ꝑ hospicio hīe oportuit: ꝓpter q̄d cū pcss hyte-
ri letanias celebrarēt: multos iactib⁹ lapidū demō vsq; ad cruētationē
lesit: aliquādo q̄euit: aliquādo seuit: et ꝑ triennīū ista ꝓtinuauit q̄usq;
oīa edificia ibi incēdio ꝓsumpta sunt. Itē de nocumēto vsu rōnis ⁊ ve-
xatiōe interioꝝ sensuū ꝑbat ex possessis ⁊ arrepticijs ꝑ euāgelicas eti-
am hystorias. Itez de morte ⁊ q̄ vita etiā q̄sdam ꝓriuat. Patet Tho.
bie. vj. de septē virꝫ Bare ꝝginis occisis: q̄ ꝓpt luxuriosuꝫ affectū ⁊ ef
frenē appetitū in ꝝginē Baram cui⁹ non erāt digni mrimonio. Quare
cōcludit: q̄ sicut ꝑ se ita ⁊ ampli⁹ ꝑ maleficas in oīb⁹ nihil dēpto boi-
bus nocere possunt. Verū vbi q̄rit. An huiusmodi lesiōes sint poti⁹ de
monib⁹ aut maleficꝫ imputāde. Respōdet: q̄ sicut ꝓpria ⁊ imediata a-
ctiōe demōes opant infirmitates imittēdo: ita ⁊ ipis ꝓncipaliꝫ sūt im
putāde: ꝫ q̄a in ꝓtēptū et offensam creatorꝫ simul ⁊ in pditionē aniarū
q̄runt huiusmodi ꝑ maleficas exercere: sciētes q̄ ꝑ talē modū sicut de⁹
ampli⁹ irritat: ita ⁊ ampli⁹ pmittit eis potestatē seuiēdi: q̄a ⁊ de facto
B innūera maleficia ꝓpetrant q̄ nō pmitterent diabolo iferre hoīb⁹ si ꝑ
se solū affectaret hoies ledere: q̄ tamē pmittūtur iusto ⁊ occulto dei iu
dicio ꝑ maleficas ꝓpt eaꝝ pfidiam ⁊ catholice fidei abnegationē. Vñ ⁊
eis iusto iudicio talia maleficia iputant secūdario quātūcunq; diabol⁹
fit actor principalis. Scopa ergo quā mulier intigeret aque vt pluat ⁊
sursum in aerē aquā spergēdo: licet ī se nō causat pluuiā nec posset mu
lier inde repbendi: q̄a tamē ex pacto cū demōe inito vbi iam vt malefi-
ca talia facit: licet demō sit q̄ pluuiā causat: ipsa tamē merito inculpat:
eo q̄ mala fide ⁊ opere diabolo seruit: ei⁹ obsequijs se tradēdo. Sic eti
am quādo imaginē cereā vel simile ad maleficiandū aliquē malefic⁹ fa-
cit: vel quādo maleficio alicui⁹ in aqua vel plūbo imago apparet quic-
quid molestie inferꝫ tali imagini cū tale experiꝫ fieri in imaginario .i.
homini maleficiato puta pūctura vel alia lesura q̄cunq;. Licet lesio rea-
liter iferat imagini ꝑ maleficā vel aliū hominē ⁊ iuisibiliꝫ demō male-
ficiatū hominē eodē mō ledit merito tamen malefice iputat: q̄a sine ea
de⁹ nūq̄ lesionē inferre diabolo pmitteret: nec diabol⁹ ꝑ se ledere ipsū
attētasset. Sed q: dictū est de fama in q̄ demōes ꝑ se homies ledere pos
sunt absq; maleficaꝝ cooperatione posset ī dubiū verti. An etiā demōes
ꝑ se possent honestas mulieres īfamare: vt tanq̄ malefice reputarent:
cū in eaꝝ effigie ad maleficiandū aliquē apparerēt: vñ ꝓtigeret talē in-
nocēter īfamari. Rūsio: aliq̄ sunt pmittēda. Prio: q: dictū est demonē
nihil posse efficere absq; diuīa pmissiōe: vt ī pma pte opis circa vltimā
q̄stionē patuit: etiā tactū est q̄ nō est tāta pmissio sup̄ iustos ⁊ ī chari-

tate existētes sicut sup pcōres in q̄s vtiq; sicut maiorē habet potestatem iuxta illud. Cū fortis armat⁹ custodit ꝛc̄. Ita vtiq; plura pmittūt a deo i eox afflictionē q̄ sup iustos. Demū licet iustos in reb⁹ exterioꝛib⁹ vtpote fama ꝛ sanitate coꝛpoꝛis ledere possint deo pmittēte: q̄a tñ sciunt h̄ eis cedere in augmētū meritoꝛ: ideo min⁹ eos ledere affectāt. Ex quib⁹ dici potest q̄ i hac difficulte respect⁹ pōt haberi ad diuersa. Primo ad diuinā pmissionē. Secūdo ad hominē q̄ censet honest⁹: cuꝛ tales nō semp sunt in charitate: existētes sicut sunt sub honestate reputati. Tertio ad facin⁹ in q̄ innocēs deberet infamari: q̄a illud ex sua radice cūcta flagitia mūdi excedit. Ideo dicēdū. Licet ex diuina pmissiōe quiq; innocēs siue in gr̄a cōstitut⁹ siue nō ledi possit in reb⁹ foꝛtune ꝛ fama: habēdo tamē respectū ad ipsum facin⁹ ꝛ grauitatē criminis: cū malefici sic nucupank ob facinoꝛ magnitudinē. Juxta Jsidoꝛ sepe allegatum. Dici pōt q̄ hoc vt alios innocēs p̄dicto mō a demone sic infamek fieri nō est bene possibile itez multis respectib⁹. Prīo: q̄a cū infamare in vicijs q̄ absq; pacto expꝛesso vel tacito inito cuꝛ demone ppetrak: vt sunt furta latrocinia et act⁹ carnales. Aliud fit ab infamia sup vicia q̄ nullo mō possūt homini imputari: aut ab eo ppetrari: nisi sup pactū expꝛessum cū demōe initū: q̄lia sunt opera maleficaꝛ q̄ nisi virtute demonū a maleficj perpetrātur: vt vbi homines iumēta aut terre fruges malefician. vñ ꝛ eis alit imputari nō possūt. Jōo licet demō possit hominem de alijs vicijs ifamare: de tali tñ vicio ifamare: q̄ sine eo nō potest perpetrari nō videk bene possibile. Preterea hucusq; nūq̄ actū est nec repertū vt alios innocēs fit p demonē taliter infamat⁹: et fic ppter talem infamiā mozti fuisset adiudicat⁹. imo vbi tñmodo infamia laboꝛat talis nulla pena punik: nisi q̄ canonica purgatio sibi indicik: vt in tertia parte opis circa secūdū modū sentētiando maleficas patebit. ꝛ licz ibi ꝓtineat q̄ in casu dū in purgatiōe deficeret p reo esset habēdus: adhuc tamē aduratio sibi indiceret anteq̄ vlteri⁹ sup penaz relapsis debitā procederek. Sed q̄a circa ꝓtingentia laboꝛam⁹ que actu nunq̄ fuerunt ppetrata. nulli dubiū quin ꝛ in posteꝛ diuina pmissio fieri nō permittat. Preterea ꝛ a foꝛtioꝛi ppter angelicā custodiā que non pmittit insontes in alijs crimin⁹ minoꝛib⁹ infamari: vt in latrocinijs ꝛ huius modi min⁹ permittet. imo foꝛti⁹ sue custodie deputatū ab infamia tali um flagitioꝛ p̄seruabit. Nec valet si q̄s acta p sanctū Germanū obijceret quādo demōes in assumptj coꝛpoꝛib⁹ ꝛ ad mēsam p̄sedentib⁹ alias mulieres viris suis cōdoꝛmientib⁹ rep̄sentabāt hospitē illudētes: q̄si ille mulieres in ꝓp̄rijs coꝛpoꝛib⁹ semp edentes ꝛ bibētes aduēnarēt. de qua etiā supꝛa mētio habita est. q̄a nec ibi ille mulieres excusank quasi innocētes oīnoꝛ sed q̄ talia mulierib⁹ sepe accidūt. q̄d iuxta ca. ex vj. q. v. episcopi notak. Vbi rep̄hendūtur tales q̄ duꝛ in imaginaria solūmō illusiōe trāfferank putāt se veracit ꝛ coꝛpoꝛalit transferri: licet vt sup̄ tactū est etiā interdū coꝛpaliter a demōib⁹ rebūtur. Sed q̄ coꝛpales

A infirmitates alias oēs nulla dēpta diuina pmissiōe inferre possunt. De illo est ꝑsens speculatio. Cōcludēdo ex ꝓnotatꝫ ꝙ fic: cū nulla fiat a doctoꝛib⁹ exceptio cui ꝛ rōnē assentire opoꝛtet: cū al's demōes sua natura li ꝛtute cūcta coꝛpalia excedūt: vt sepe tactū est. Acta deniqꝫ et gesta ꝙ nos repta hec affirmāt. Nā licet maioꝛ difficultas fortassis circa lepꝛā aut epilesiaꝫ oꝛiri possit: an vicꝫ talia inferri possent: eo ꝙ hmōi tm̄ mō ex diuturnis ꝑuꝫs iteriox dispositiōib⁹ ꝛ defectib⁹ soleāt oꝛiri. Mihi lomin⁹ ꝙ maleficia interdū esse illata reptū est. Nā in dioceſi Basiliēſi in ꝓſinib⁹ partiū Lotharingie ꝛ Alsatie: cū ꝙdā honest⁹ laboꝛator q̄dā ꝝba dura ꝓtra ꝛixosam quādā mulierē ꝓtulisset: illa indignata minas adiecit: ꝙ in breui se de eo vindicare vellet. Et ille ꝛ minas paruipendisset eadē tū nocte sibi pustulā collo accreuisse sensit fricādo tū paulum ꝛ tāgēs totā faciē inflatā ꝛ tumefactā cū collo ꝓsensit intm̄ vt boꝛribilis specie lepꝛe etiā ꝙ totū appareret coꝛp⁹: q̄ nō distulit ꝗ quātocius amicꝫ ꝛ cōsulib⁹ accersitis rē gestā sup cōminatoꝛia ꝝba mulieris narrauit: ꝛ ꝙ fic moꝛi ea fide ꝛ suspitione vellet ꝙ illa sibi arte magica eadē malefica intulisset. Quid plura: mulier capit: q̄stionib⁹ exponit ꝛ crimē fatet. At iudex de mō ꝛ causa diligēti⁹ inq̄rens. respōdit. Cū me ꝝbis oppꝛobꝛiosis bō ille aggressus fuisset ego ira succēsa: cū ad domū venissem malign⁹ spirit⁹ causā tristitie mee inq̄rere cepit: cui cū singu-
B la enarrassez ꝛ vt me vīdicare possem eidē insinuādo īstarē: ille inq̄siuit dicēs. Quid ergo vis vt ei faciā. At ego rn̄di. Vellē vt īflatā faciē semꝙ retineret: et fic ille abscessit ꝛ illā infirmitatē vltra ꝙ petū boī intulit: ego eñ ꝙ tali lepꝛa eū ꝓcuteret minie sperassem: vñ ꝛ icinerata fuit. In dioceſi deniqꝫ Cōstātiēſi inf Brisiacū ꝛ Friburg lepsa ꝙdā mlier multis referre solebat: nisi debitū vniuerse carnis iā ab annis duob⁹ ꝑsoluerit ꝙ filꝛ de causa ꝓtrouerſie q̄ inf ipsaꝫ ꝛ quādā aliā mulierē mota fuisset cū de nocte domū egressa ante ostiū ꝙd opꝛis agere tētasset vētus calid⁹ a domo alteri⁹ mulierꝫ q̄ ex opposito dom⁹ sue fuerat ei⁹ faciem repēte īsufflauit. vñ ꝛ subito ī lepꝛā quā gestabat se inciditse assseruit. In dioceſi deniqꝫ eadē ꝛ territoꝛio nigre silue malefica dū ꝑ lictoꝛē sup struē lignoꝝ ꝑ incendio sibi pato a terra eleuaret dixit. Dabo tibi mercedē. ꝛ fic īsufflādo ī ei⁹ vultū statī lep̄ boꝛribili ꝑ totū coꝛp⁹ pcussus paucꝫ ex post supuixit dieb⁹. boꝛrēda ei⁹ flagitia breuitatis cā obmittunf: sicut ꝛ alia q̄si innūera sup hec recitari possent. Epilesiā nāqꝫ seu caducū moꝛbū certꝫ īflixisse ꝑ oua cū moꝛtuoꝝ coꝛpib⁹ subtumulata ꝑcipue ex eaꝝ secta ex inbūatꝫ cū alīs eaꝝ ceremōīs q̄ recitāda n̄ sūt vbi ī potu vel cibo alicui ꝑbuert sepi⁹ a nobis reptū est. ¶ Sup modū q̄ alias ꝓſles īfirmitates ī spāli hominib⁹ īferre solēt. Cap. XII.

ALias deniqꝫ īfirmitates īflixisse vt cetitatē vl' acutissimos doloꝛes ꝛ toꝛsiōes ī coꝛpib⁹ boīm ꝙs enūerare pōt. Tū ex his q̄ oculis nr̄is ꝓſperim⁹ ꝛ q̄ vni ex inq̄sitoꝛib⁹ inotuerūt aliq̄ in mediū ꝓducam⁹. Eo in tpe q̄ in oppido ỿspruck inq̄sitio sup

C maleficas fieret: hic inq̃ alios deduct⁹ fuit casus. Mã honesta q̃dã pso-
na ⁊ vni ex familiarib⁹ archiducꝫ mr̃imõio copulata ĩ pũtia notarij ⁊c.
ꝑm formã iurꝫ depositi. ⁊ cũ tpe sue virgitatis cuidã ex ciuib⁹ famula-
rer̃. Accidit vt vxor illi⁹ graui dolore capitꝫ langueret. Pro cui⁹ cura-
tiõe cũ q̃dã mulier accessisset: ⁊ suis carminib⁹ ⁊ certꝫ pxis mitigare
dolorẽ haberet. Ego (inq̃t) ei⁹ practicã diligẽt obſuabã: pſperiq̃ ꝙ ꝑ
naturã aque fuse ĩ scutellã quãdã ipsa aq̃ in ollã ascẽdisset cũ alijs cere
monijs: q̃ recitare op⁹ nõ est: ꝓfideraſcꝫ ꝙ ex illis dolor capitis in dña
nõ mitigaret: aliq̃lit̃ indignata hec ẏba ad maleficꝫ ꝓtuli. Nescio q̃d
agitꝫ: vos nõ facitꝫ nisi supstitiosa: ⁊ hoc ꝓpt̃ cõmodũ vestrũ. Tũc ma-
lefica statĩ subiũxit. An sit supstitiosa vl̃ nõ: tertia die tu senties q̃d rei
ꝓbauit euẽtus. Mã tertia die mane me sedẽte ⁊ fusum apprehẽdẽte: tã
tus dolor subito corp⁹ meũ inuasit. Prio in iterioribꝰ vt nõ esset pars
corporꝫ in q̃ nõ pũctiões horribiles sentirẽ. Secũdo nõ alit̃ mihi vide
bar: nisi ꝙ ꝓtinue igniti carbões capiti meo supfunderẽt. Tertio ĩ cute
corporꝫ a ꝟtice vsq̃ ad plãtas pedis nõ fuisset spaciuꝫ ad pũctum acus
vbi nõ fuisset pustula alba sanie repleta. Sicq̃ in his doloribꝰ eiulãdo
⁊ tñimõ mortẽ optãdo vsq̃ ad diẽ quartũ pstiti. Tãdẽ marit⁹ dñe mee
vt stabulũ q̃ddã intrarẽ mihi iniũxit. At ego paulatĩ incedẽdo eo p̃ce-
dente: dũ ante ostiũ stabuli eram⁹. Ecce inq̃t ad me pecia pãni albi su-
p ostiũ stabuli. At ego. Video bene. Tũc ille. Quãtũ potes remoue: q
D forte meli⁹ habebis. Tũc ego quantũ potui vno brachio me ad ostiũ te
nẽte: cũ altero petiã apprehẽdi. Apias inq̃t dñs: ⁊ ꝓfidera diligẽter ibi
posita. Tũc vbi petiã solui: pl̃a ibidẽ ĩclusa reperi: p̃cipue aũt grana
q̃dã alba ad modũ q̃ pustule inerãt corpori meo: semia q̃q̃ et legumĩa
quoꝝ simĩlia nec edere poterã aut ĩtueri cũ ossib⁹ serpẽtũ et alioꝝ aniã
liũ intuita sum. Et sic stupefacta: dũ inq̃rerẽ a dño q̃dã agendũ foret:
vt ĩ ignẽ cũcta p̃cerẽ iniũxit. Proieci. Et ecce subito nõ post hore spa
ciũ aut quartale: ꝫ in momẽto: vt in ignẽ res ille fuerãt ꝓiecte: omnẽ sa
nitatẽ pristinã recupaui. Et q̃a plura ꝓtra vxorẽ illi⁹ cui famulabar fue
rũt deposita: ꝓ q̃ suspecta nõ tam leuit̃ q̃ ⁊ vehemẽter fuit habita: ⁊ p̃-
cipue ꝓpt̃ magnaꝫ familiaritatẽ cũ maleficꝫ habitam. Unde p̃sumit̃: q̃
conscia de maleficio reposito hoc viro indicauit: ⁊ deinceps mõ p̃missõ
publicatũ sanitatẽ ancilla recupauit. Insup aliud maleficiũ cuidã ꝑso-
ne etiaꝫ mulierũ illatũ in eodẽ oppido referre in detestationẽ tanti cri-
minis expedit. Mulier q̃dam maritata ⁊ honesta accessit ⁊ iuxta iuris
formaꝫ vt supra deposuit. Retro domũ inq̃t habeo viridariũ: est et illi
horꝰ cõtiguꝰ vicine mee. Uñ cuꝫ q̃dam die trãsitũ fieri ex horto vicine
ad viridariũ meũ nõ absq̃ damno ꝑsperissem stans in ostio viridarij et
apud meipsam ꝙquerẽdo ⁊ q̃rulando tam de trãsitu q̃ de damno. vici-
na subito superuenit: ⁊ an eam suspectã haberẽ inq̃siuit. At ego territa
ꝓpter malã ei⁹ famam: nil aliud nisi hec ẏba ꝓtuli. Gressus in gramini
bus dãna demõstrant. Tũc illa indignata: q̃a ab ei⁹ fortassis benepla-

A citū mee litigiosis ꝓbis cū ea ī plicare nolebam: abscessit cū murmure: ⁊ ꝓba q̄ ꝓtulit licet audirē tñ intelligere nō potui. Post paucos ꝯo dies ingēs infirmitas mihi accidit cū doloꝛib⁹ vētrj ⁊ acutissimis torsionibus a latere finistro ꝓsus dextrū: ⁊ viceuersa q̄si duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq; clamoꝛib⁹ oēs vicinos alios inquietaui. Et cōfluentib⁹ hinc inde p̄ ꝓsolatione accidit vt lutifigulus p̄fatā vicinā ⁊ maleficam adulterino flagitio p̄ñs in amasiam filij mō visitatiōis gr̄a accedēs: ⁊ infirmitati mee cōpatiēs post ꝓba cōsolatoꝛia abscessit. Sequēti tñ die festine redijt: ⁊ inter alia cōsolatoꝛia subiūxit. Experimentū capiā an ex maleficio hec vobis infirmitas acciderit qđ si sic reptū fuerit sanitatē vobis recuperabo. Accepto ergo plūbo liquefacto ⁊ me in lecto decūbente plūbū in scutellā aq̄ plenā supra corpus meū appodiādo infudit: ⁊ vbi q̄dā imago ⁊ figure diuersarū rerū ex plūbo cōgelato apparuissent. Ecce inquit ex maleficio hec vobis cōtigit infirmitas. Et sup limē osti dom⁹ vna pars instrumētoꝛ maleficij cōtinet: accedam⁹ ergo: ⁊ illis amotj meli⁹ sentietj: ficq; marit⁹ meꝰ cū eo parit ad tollēdū maleficiū accedūt. Et lutifigul⁹ limē eleuās marito iniūxit: vt manū in foueā q̄ apparuerat mitteret ⁊ q̄cūq; inueniret extraheret: qđ ⁊ fecit. Nā ꝓmo imaginē q̄ndā cereā in lōgitudine vni⁹ palme vndiq; ꝓsoratā p̄ñs duos acus ex aduerso p latera ad modū q̄ ipa punctiōes a finistro latere vsq; ad dextrū ⁊ ecōuerso ꝓsenserā: extraxit. Demū pecias pānicloꝛ diuersas plurimas res tā in granis q̄ B in seminib⁹ ⁊ ossib⁹ ꝓtinētes: ficq; illis ī ignē ꝓiectis ego q̄dē cōualui: sed nō ex toto. Nā licet torture ⁊ pūctiones cessassent appetitusq; comendi redijt: ex integro tñ ꝓstine sanitati vsq; in p̄sens minime sum restituta. Vñ hoc q̄ ꝓstina sanitas nō rediret. Respondit. Sūt ⁊ alia instrumēta alibi abscondita que inuenire nō valeo. Et q̄liter tūc ꝓma instrumēta reposita agnouisset dū inq̄rerē. Respōdit. Ex amore q̄ amic⁹ amico reuelare solet hec cognoui: vñ dū adulterā ꝓcabat ⁊ mihi vicinā agnoui. Ideo argumētū sup eā cepi suspitiōis. Hec egrota recitabat. Sed q̄d si singula q̄ in illo dūtaxat oppido repta sunt dū recitare vellē liber vtiq; foret cōficiēdus: quanti em̄ ceci claudi aridi ⁊ diuersis irreti infirmitatib⁹ iuxta formā iurj ex vehemēti suspitione sup maleficas eis hmōi infirmitates in gñe vel in spē ꝓdicētes: ⁊ q̄ talia ī breui sentire haberēt: vel ad dies vite vl' ad mortē statim ꝓcipiēdam. Et q̄ ꝑ eoꝛ auisamēta cūcta accidissent: vl' ad specificatam infirmitatē vel ad mortē alioꝛ: q; em̄ terra illa vasallis ⁊ armigeris abūdat: ⁊ ocia dant vicia: vbi interdum mulieres ꝓcabant dū illas ꝓcatas abscere ⁊ alias honestas mr̄imonio sibi copulare disposuerūt: raro sine vindicta super malefitiū inferēdum aut viro aut vxore dū se sp̄retas cernebant: thoꝛ⁹ coniugalis ꝓseuerabat: non aūt viris tñ quantū mulieribus: eo vt pie estimari potest illis interemptis aut arefactis p̄ioꝛes amasias procare haberēt. Nam ⁊ cocus q̄dam archiducis dū iuuēculam honestam et

alienigenā duxisset: malefica ei⁹ amasia in publica via alijs honestis psonis audiētib⁹ iuuēcule maleficiū t mortē pdixit: extēsa manu dicēs. Nō diu de tuo marito gaudebis. Statimq; sequēti die lecto decubuit t post paucos dies debitū vniuerse carnis psoluit in extremis cōtestādo. En morior q illa suis maleficijs deo pmittēte me interimit: t vtiq; pro meliori deo sibi alias nuptias in celis disponēte. Sic deniq; p maleficia miles q̄daz vt publica fama testat interēptus fuit: sic t alij plēs q̄s recitare obmitto. Inter q̄s t domicellus q̄dam dū ad nutuz amasie secū pnoctare nolebat: t p famulū suū q ea nocte secū certz negocijs p peditus pnoctare nō posset ei idicasset. Illa indignata famulo inijcit. Dicas domicello. Nō diu me vexabit: ficq; t seq̄nti die infirmat⁹: post paucos dies sepult⁹. Sūt t tales malefice q̄ iudices solo aspectu t oculorū ictuitu maleficiare sciūt: qō etiā nullā molestiā eis īferre publice se iactantes: ꝯ vt q̄buscūq; p criminalib⁹ causis detētis t grauissimis tormētis p dicēda ꝟitate expositz taciturnitatē īferre sciūt: q nūq; eo rū facinora detegere poterūt. Sūt t q̄ imaginē crucifixi flagellis t cultris īpingēdo ob maleficia ppetrāda cū turpissimis ꝟbis ꝓtra gl'iosissi me ꝟginis Marie puritatē t nr̄i saluatorz ex ei⁹ intemerato vtero natiuitatē deh̄onestauerūt: ꝟba illa t singlos act⁹ recitare nō expedit: cū nimis sint ꝓx aurū offensiua: in scriptz tū redacta t reposita sunt: p ut baptizata q̄dā iudea t alias iuuēculas īduxerat: q̄ vna: valpurgz noie eodē āno in extremis posita: dū a circūstantib⁹ ad cōfessionē peccaminū hortaret: exclamauit. Corp⁹ t aiaz tradidi diabolo: nec spes mihi adest venie: t sic defuncta. Singula hec nō ad ignominiā ꝯ ad laudē t gl'iam illustrissimi archiducis pscripta sunt: cū reuera vti catholicus ꝓnceps t ꝑcipuus fidei zelator in exterminiū eaz cū assistētia reuerendissimi ordinarij Brixiē. nō mediocriter laborauit. Recitata aūt potiꝰ in detestatione t odiū tāti criminis: vt q̄ iniurias h̄oīm vlcisci nō desistūt: quō iniurias creatoris t fidei ꝓtumelias etiā nō hīdo ad tpalia dāna respectū sufferre pñt: oīm cñ eoz hoc ꝑcipuū fundamētum fidei videlicet abnegatio existit.

¶ Sup modū quo obstetrices malefice maiora dāna inferūt dū infantes aut interimūt aut demonib⁹ execrando offerunt. Ca. XIII

Hec ꝑtereūdum est de nocumētis a maleficis obstetricibus pueris illatis. Et ꝓmo quō interimūt. Scō quō demonibus offerēdo execrāt. In dioceſi nāq; Argētinen. t oppido zabernio mulier q̄daz honesta: ac beatissimi ꝟginis Marie plurimū deuota hūc casuz referre sibi accidisse singlis ei⁹ hospitijs qō publice tenet: nigrā hīs aclam p interſigno frequētantib⁹ cōmemorāt. A viro inḋt legitimo sed iā defuncto impregnata. Ubi dies pariēdi approp̄quarēt: mulier q̄dā obstetrix vt ipaz ad obstetricādum puerū acceptaret ip̄ortune istabat. At ego cōscia de ei⁹ infamia licet aliā mihi assumere decreuissem: ꝟbis tū pacificis q̄si

A suis annuere vellẽ petitiõib⁹ me simulabã. Aduenięte aũt tpe ptus cũ aliã obstetricẽ cõduxissem: illa po⁹ indignata q̃dã nocte camerã meam euolutis vix octo dieb⁹ cũ duab⁹ alĩs mulierib⁹ ingredit. Et lecto appropinquãtes in q̃ iacebã: cũ maritũ meũ q̃ ĩ altera dormiebat camera vocare voluissem singulis mẽbris ꝛ lingua ita remãsi viríb⁹ destituta: ꝙ dẽpto visu cũ auditu nec pedicã mouere potuissem. In medio ergo illa⁹ duaꝝ stãs malefica ꝑ ỽba ꝓtulit. Ecce hec pessima mulieꝝ: qꝛ in obstetricẽ me recipe noluit ĩpune nõ trãsibit. Et cũ alie due a latere stãtes ꝓ ea supplicarẽt dicẽtes: tñ nũq̃ alicui ex nr̃is nocuit. Maleficа subiũxit. Hãc mihi qꝛ displicẽtiã fecit suis ĩtestis aliq̃ ĩmittere volo. Sic tñ ꝙ infra dimidiũ annũ nullos ꝓr̃ vos dolores sentiet: ꝑ illo euoluto satꝫ cruciabit. Accessit ergo ꝛ vẽtrẽ cũ manu tetigit: mihiq; videbat q̃si intestinis extractꝫ certas res q̃s tñ videri nõ potui intromittere. Illis ergo abeũtib⁹ cũ vires ad clamãdũ recupasseꝫ maritũ quã toti⁹ vocaui ꝛ rẽ gestã denudaui. Cũ aũt ille cãm puerperio assignare vellet dicẽs. Vos puerpere plurimis illusiõib⁹ ꝛ fantasmꝫ laborat⁹ nec quoq̃ mõ dictꝫ meis fidẽ adhibere volebat adiũxi. Ecce spaciũ ꝓ anno dimidio mihi donauit: q̃ elapso si nulli cruciat⁹ supueniẽt dictꝫ tuis fidẽ adhibebo. Cõsiliа deniq; ỽba filio clerico q̃ ꝛ ꝓ tũc archidiacon⁹ ruralis erat ꝓtulit cũ ꝛ ipe visitatiõis gr̃a illo die eã frequẽtassẽt. Quid plura sex mẽsib⁹ ad pũctũ euolutꝫ ĩternoꝝ viscеꝝ torꝫura subito ipam
B tã dire iuasit: vt nec dieb⁹ nec noctib⁹ a clamoꝛib⁹ oẽs inq̃etãdo absti nere potuisset. Et qꝛ vt ꝑmissuꝫ est deuotissima ỽgini ꝛ regine misc̃die extitit: ĩ pane ꝛ aq̃ singulis sabbatinis dieb⁹ ieiunãdo. Jõ ꝛ ꝓ ipi⁹ suffragia credidit se liberari: vñ ꝛ q̃dã die vbi op⁹ nature ꝑficere volebat: tũc oĩs illa ĩmũdicia e corꝑe prupit. Et aduocãs maritũ cũ filio dixit. Sũt ne res iste fantastice? nonne dixi post dimidiũ ãni spaciũ ỽitas cognoscet: aut ds vidit vnc̃ spinas ossa fil'etiã ligna me comedisse. Erãt em̃ spine rosarũ in longitudine vni⁹ palme cũ alĩs variis innũero reb⁹ ĩmisse. Insup vt ĩ ꝑma ꝓte opis ex illi⁹ famule reducte ad pñiaꝫ ĩ Brifiaco ꝑsiõe patuit maiora dãna fidei circa hãc beresim maleficaꝝ ab obstetricib⁹ inferunt: qđ etiã q̃rũdã ꝑssio q̃ ꝛ post modu⁹ incinerate fuerũt luce clari⁹ demõstrauit. Nã ĩ dioceſi basiliẽſi ꝛ oppido dann: q̃dã incinerata fassa fuerat vltra. xl. pueros necasse ꝑ modũ talẽ vt q̃ex vtero egrediebant: acũ capitib⁹ eoꝝ ꝓ ỽticẽ vsq; ĩ cerebrũ ĩfixit. Altera deniq; ĩ dioceſi Argẽtinẽ. pueros absq; nũero: puta qꝛ de nũero non cõstabat se interemisse fassa fuerat talit aũt deꝑhẽsa. Nã vbi ex vno oppido ĩ aliđ cã obstetricã di mulierẽ q̃ndã vocata fuissẽt officio suo cõpleto dũ ad ꝓꝛia redire volebat vbi portã oppidi exiuit casu brachiũ pueri recẽter nati ex linthẽo q̃ ꝑcincta erat cui ꝛ iuolutũ brachiũ fuerat ad terrã cecidit: q̃ viso ab his q̃ ĩfra portã sedebãt dũ illa ꝑterisſ leuatã e cra peciã carnis cauti⁹ ĩtuebãt: ꝛ cũ nõ peciã carnis: ꝑ brachiũ pueri ꝑ articulos mẽbroꝝ agnouissent ꝑfilio cũ ꝑfidẽtib⁹ ꝓito ꝛ iuẽto q̃ in-

C fans añ baptisinũ decesserat brachioꝫ careret malefica capiť: q̃stiõib⁹ exponiť ꝛ crimẽ detegiť: ficꝫ vt p̃dictũ est absꝫ ei⁹ nũero se ĩfantes interemisse cognouit. Qua aũt de cã vticꝫ p̃sumendũ ꝙ ad instãtiã malignorũ spirituũ etiã eis iterdũ iuitꝫ talia facere cogunť. Nouit eñ diabolus ꝙ ab introitu regni celestꝫ ꝓpť penã dãni aut originale pctñ tales pueri seq̃stranť. Vñ etiã diuti⁹ finale iudiciũ ꝓtrahiť sub q̃ eternis cruciatib⁹ deputabunť: cũ eo tardi⁹ nũer⁹ electoꝝ cõpleať: q̃ cõpleto mũdus ꝑsumabiť. Et vt in p̃missis tactũ est suasu demonioꝝ ex hmõi mẽbrꝫ vnguẽta eaꝝ vsib⁹ accõmoda cõficere hũt. Sꝫ ꝛ h̃ horrẽdũ facinus silẽtio p̃tereũdũ ĩ detestatione tãti criminis nõ est. Nã vbi infantes nõ interimũt: tñ illos demonib⁹ execrãdo p hũc modũ offerũt. Nam to eñ infante obstetrix vbi puerpera malefica p se nõ existit: tũc q̃si q̃d opis p infantꝫ refocillatiõe actura ipm extra camerã deportat: ꝛ sursũ eleuãs p̃cipi demonioꝝ. ſ. lucifero ꝛ oĩb⁹ demonib⁹ ĩmolat: ꝛ h̃ in loco coq̃ne sup ignẽ. Et vt q̃dã retulit cũ ꝑpendisset vxorẽ suã tpe pt⁹ ꝙ p̃ter ꝑsuetũ modũ puerperarũ nullã ad se ingredi mulierẽ p̃mittebat: nisi oĩtaꝛat filiã ꝓpriã q̃ obstetricãdi officiũ gerebat cãꝫ hutusmõi experiri volẽs latenť se illo ĩ tpe ĩ domo occultabat. Vñ ꝛ ordinẽ sacrilegũ ꝛ diabolice ĩmolatiõis mõ p̃dicto ꝓpẽdit: cũ eo ꝙ vt sibi videbať p appẽdiculi instrñ ĩ q̃ olle suspẽdunť infans nõ fiilt⁹ hũano auxilio sed demõis sursũ vebebať: vñ mẽte ꝑsternat⁹ cũ ꝛ horrẽda ꝗba p demonũ
D ĩuocatiõe ꝛ alios rit⁹ nephãdissimos p̃senssiset: subito vt ifans baptizareť acri⁹ instetit: ꝛ cũ ad aliã villã ĩ q̃ parrochial' erat eccl'ia deferendus esset: ꝛ p pontẽ sup flumẽ q̃ddã ptrã fire bient: ille exaginato gladio sup filiã q̃ infantẽ gerebat irruit dicẽs alĩs duob⁹ fibi adiũctꝫ audiẽtib⁹. Nolo vt infantẽ p pontẽ deferas: qꝫ aut p se pontẽ gradieť autu ĩ flumĩe submergerꝫ. Qua pterrita cũ alijs q̃ aderãt mulierib⁹: ꝛ ane cõpos eẽt rõnis ingrẽtes. Res eñ gesta cũctas alias latebat dẽptꝫ duob⁹ viris fibi p̃iũctis. Tũc ille. Pessima mulierꝫ arte tua magica scã dere pẽdiculũ infantẽ feciſti: fac ꝛ iã vt nullo deferẽte pontẽ ptrãseat: aut ĩ flumine te submergã. Sicꝫ coacta pueꝝ sup pontẽ posuit: ꝛ arte sua demonẽ inuocãs subito ex altera pte põtꝫ infans cerniť. Baptizato ergo puero ꝛ ad ꝓpria rediẽs cũ iã p testes filiã de maleficio cõuincere poterat: put p̃mũ facin⁹ oblatiõis minime ꝓbare potuisset: eo ꝙ ipe vnic⁹ illi sacriligo ritui interfuisset apud iudicẽ post tps purgationis filiam cuꝫ mre accusat: ꝛ pariť incineranť: ꝛ facin⁹ de sacrilega oblatione qõ p obstetrices fieri solet detegiť. Sed hic dubiũ oriť. Quid ne opis aut efficacie talis sacrilega oblatio in hmõi puero efficere valeat. Ad qõ dici põt: ꝙ sicut triplici ex cã demones efficiũt: ita ꝛ ad tria nephãdissima hec eis deseruiũt. Nam p̃mo ex superbia eoꝝ que quia semper ascendit. Iuxta illud. Supbia eoꝝ q̃ te oderunt ascendit semp: querunt quantũ possunt diuinis reb⁹ ꝛ ceremoñs se cõformare: vt sic sub specie boni apparẽtis facilius decipiãt. Sic eñ ꝛ virgines pueros

A mares vl̃ feminas expetũt a magis: vbi in specĩs vl̃ vnguĩb⁹ malefico
rũ furta sublata vl̃ alia occulta ꝓ̃t manifestare: licet p corruptos idē
ostẽdere valerẽt: ꝫ tñ vt fingat se false castitatẽ amare quã tñ odit: cuꝫ
castissimã ꝯginẽ summe odit eo ꝙ caput ei⁹ ꝓtriuit Gen. iij. Vñ sic ani-
mas maleficoꝝ t ei⁹ credentiũ p infidelitatẽ vicĩũ sub spẽ ꝯtutis deci
piũt. Tertio vt ipa pfidia maleficaꝝ ãpli⁹ in sui augmentũ crescat dñ a
cunabulis sibi dicatas maleficas ꝛuãt. Ex his efficit hec sacrilega ob-
lata tria in puero. Primo ꝙ sicut exterioꝛ oblatio fit in rebus sensibili
bus deo: puta in vino pane terre frugib⁹: t ꝯ in signũ debite subiectio
nis t honorꝫ: iuxta illõ Eccli. xxv. Non appareb⁹ in ꝓspectu oñi dei
tui vacu⁹: q̃ etiã res alĩs postmodũ ꝓphanis vsib⁹ nullo mõ applica-
ri dñt nec pñt. Vñ t. x. q. j. Damas. pa. dist. O blatiões q̃ intra eccl̃iam
offerunt sacerdotib⁹ tñmõ ptinere: sic tñ vt non solũ eas in suos vsus
cõuertant: vt fideliꝫ dispẽsent: partim ad ea q̃ ad cultũ diuinũ ptinẽt:
t ptim etiã in vsus paupeꝝ ꝙuertãt. Ita t talẽ puerũ diabolo in signũ
subiectiõis t honorꝫ oblatũ diuinis vsib⁹ applicari digne t fructuose
subiectiõis cã ꝓ se q̃ ꝓ alĩs quõ est possibile hoc a catholicis fieri: q̃s
eñ dicere põt materna scelera seu aliena pctã q̃ ad punitionẽ redũdare
in filios: fortassis ille q̃ dictũ ꝓphetic̃ attẽdit. Filiꝰ nõ portabit iniq̃
tatẽ ꝑris. Sz q̃d de illo passũ Exo. xx. Ego dñs zelotes visitans pctã
patrũ in filios vsq; in tertiã t q̃rtã gnationẽ. Est eñ ꝯ vtriusq; senten-
B tia: vt ꝑma intelligaꝫ de pena spũali in iudicio poli siue dei t non in iu
dicio forꝛi. Et ẽ pena q̃ ꝓncipaliꝫ tãgit animã siue sit pena dãni vt ꝓpa-
tio gl̃ie siue pena sensus. i. cruciatiõis ignis infernalis. His eñ penis
nũq̃ punit alĩs sine culpa ꝓpria vl̃ ꝓtracta q̃tũ ad originale vl̃ ꝓmis
sa q̃tũ ad actuale pctũ. Scõa ño autoꝛitas: qꝫ intelligit de imitatoꝛi
bus paternoꝝ sceleꝝ. vt Gratia. exponit. j. q. iij. ſ. q̃d⁹. Vbi etiaꝫ dat
alias expositiões: ideo alĩs penis q̃buscũq; in iudicio dei punit q̃s nõ
solũ ꝓ culpa sua ꝓmissa vl̃ ꝓmittẽda vt. s. euitet: ꝫ etiã ꝓ culpa alteri⁹.
Nec valet si dicaꝫ: q̃ tũc punit sine cã t sine culpa q̃ debet eẽ cã pene:
qꝫ iuxta regu. iurꝫ. sine culpa nisi subsit cã nõ est alĩs puniẽdus. Vñ t
dicere possum⁹ q̃ sp supest cã etiã iustissima: licet nobis ignota. xxiij
q. iij. Augus. Et si sup actionẽ facti ꝓfunditatẽ iudicioꝝ dei penetrare
nõ possum⁹: verũtñ veꝝ scim⁹ eẽ qõ dixit t iust̃ eẽ qõ fecit. Est tñ di-
stinctio in pueris oblatꝫ: eo ꝙ loquẽdo de innocẽtib⁹ q̃ nõ ꝓ mfes ma
leficas: ꝫ ꝓ obstetrices demonib⁹ offerunt t rapiunt occulte: vt dictũ
est supra. ab amplexib⁹ t vtero honeste mr̃is: q̃ tales innocẽtes non
adeo deserunt vt imitatoꝛes efficiant tantoꝝ sceleꝝ: ꝫ imitatoꝛes pa-
ternarũ ꝯtutũ hoc pie credendũ est. Scõm q̃ efficit hec sacrilega obla-
tio est: q̃ sicut in oblatione q̃ hõ seipm deo offert in sacrificiũ recogno
scit deũ suũ ꝓncipiũ t finẽ: quod q̃dem sacrificiũ digni⁹ est oñibus sa
crificiis alĩs exterioꝛib⁹ ab eo impẽsis. iuxta illõ. Sacrificiũ deo spũs
cõtribu. tc̃. Et hoc q̃ ad ꝓncipiũ creatiõis t finẽ gl̃ificatiõis: ita t ipa

E maleficā puerū offerēs diabolo eī aīam ⁊ corp⁹ tanq̄ suo p̄ncipio ⁊ fi
ni dānatiōis eterne cōmēdat: vñ ⁊ nō nisi miracl'ose a solutiōe tāti de-
biti liberari poterit. Solet ⁊ q̄dā hīstoria īmo ⁊ pl'res recitari de pue-
ris ex materno vtero demonib⁹ imp̄rouise ⁊ ex aliq̄ passiōe ⁊ cōmotiōe
mētis a matrib⁹ oblatj: ⁊ q̄liter cū maxia difficultate in adulta etate a
demonū iurisdictiōe quā diuīa p̄missiōe sibi vsurpāt liberari poterūt.
De q̄b⁹ liber exēplox̄ brīssime x̄ginis Marie refert⁹ noscīt: spēalit⁊ et
de illo q̄ p summū pontificē dū liberari a veratiōib⁹ demonū nō pote-
rat: missus tādem ad quēdam vix̄ sctm̄ in oriētalib⁹ ptib⁹ degentē cuz
magna adhuc difficultate p īteressionē ip̄i⁹ gl'iosissime x̄gis ab illa iu
risdictiōe erept⁹ fuit. Vñ si in vltionē vni⁹ īp̄rouise nō dico oblatiōis:
ꝫ exhibitiōis: vbi mater ex indignatiōe dū tarat sup copulā carnalem
viro exhibēdam cū diriſlet marit⁹: spero inde fructū q̄uentix̄: ⁊ illa re
plicās. Sit fruct⁹ ille diabolo dat⁹: tāta seueritas diuīe punitiōis pa-
tuit: quāta credīt seuire vbi tāta diuīe maiestatj cernīt offensa. Tertiū
q̄ hec sacrilega oblatio efficit: est habitual' īclinatio ad hmōi maleficia
hoīb⁹ iumētj ⁊ terre frugib⁹ īferēda. Hui⁹ rō potest assignari ex his q̄
p̄m Tho. ij. ij. q. cvij. sup punitionez tpalem q̄ aliq̄ ppt̄ alienas culpas
puniunt deducunt. Dicīt em̄ q̄ q: filij sunt p̄m corp⁹ res q̄dam p̄ris ⁊
seruī ⁊ aīalia res dñox̄. Et cū aliqs fit puniēdus ī reb⁹ suis oib⁹: ideo
⁊ filij puniunt pluries p parētib⁹. Et differt hec rō ab illa q̄ supra tacta
D fuit de pctis patrū: q: de⁹ visitat in filios vsq̄ in tertiā ⁊ q̄rtā gnatio-
nē: q: vt ibi tactū est h̄ intelligit de imitatorib⁹ paternox̄ scelex̄. Hec
aūt rō p̄cludit de punitiōe filiox̄ p parentib⁹ vbi non imitant paterna
scelera in actu p mala opa ꝫ tm̄ in hītu: sic em̄ ⁊ filj⁹ natus ex adulterio
Dauid mortu⁹ fuit q̄ citj⁹. Et aīalia amalechitax̄ iussa sunt interfici:
q̄uis ⁊ hmōi fit rō mystica. vt bt. j. q. iij. §. puulos. Ex q̄b⁹ oīb⁹ non
incōuenient ō: q̄ hmōi pueri sp ad malēcia ppetrāda vsq̄ in finē vite
inclinant. Sicut em̄ deus suā oblationē sctificat vt sctox̄ gesta demon
strant vbi parētes sobolē ex eis p̄creādam deo dicassent: vtiq̄ ⁊ diabo
lus suā oblationē inficere nō cessat ex veteri ⁊ nouo testamēto q̄si innu
mera possent gesta deduci. Sic em̄ plēs p̄triarche ⁊ ppbete: vt Jsaac sa
muel sampson. Sic etiā Alexi⁹ Nicola⁹ ⁊ alij innūeri gratijs plurimis
ad sanctitatē vite fuerūt puēri. Experientia denicq̄ demōstrat sup filias
maleficax̄ cū p̄sil'ib⁹ tāq̄ imitatrices maternox̄ scelex̄ eē diffamatas
īmo ⁊ totā q̄si pgeniē eē infectā. Et hui⁹ q̄dem ⁊ oīm p̄cedentiū rō q̄a
supstitē sp hīt relinq̄re: ⁊ in augmētū illi⁹ p̄fidie summis conatib⁹ ex
pacto cū demone inito tēdere. Vñ em̄ p̄tingere posset: q̄ō sepissime rep
tū est puellas īpuberes: vt octo vl' decē ānox̄ tēpestates ⁊ grādies pci
tasse nisi ex tali pacto sub tali oblatiōe sacrilegadiabolo p mf̄ez maleficam infantē execrasse: nec em̄ per se pueri talia ex fidei abnegatiōe put
adulte malefice a p̄ncipio facere habēt efficere possent: cū nec alicuius
fidei articuli fortassis noticiā habēt. E quib⁹ gestis aliq̄ in mediū pdu

A camus. In partibus eñ Sueuie dñ ꝺdam villanus segetes in campis
cñ filia parvula vir octo annoꝝ cõspicere decreuisset: ꝛ ꝓpter siccitatẽ
terre pluuiam apud se ruminans ꝛ conferẽs optasset dicẽs. Heu qñ ve
niet pluuia. Puella audiẽs ꝟba pĩs ex simplicitate animi dixit. Pat
si pluuiã desideras faciã ꝙ cito veniet. At pat. Uñ hec tibi: noscis ne
pluuiã ꝓcurare. Rñdit puella vtiqꝫ: ꝛ nedñ pluuiã ꝗ ꝛ grãdines ꝛ tẽpe
states cõcitare scio. Et pater. Quisnã te docuit. Rñdit mea mat: ve
ꝙ mihi inꝺibuit ne alicui ꝟ indicarẽ. Tũc ite ꝫ pater. Et quõ te docuit
Respõdit. Ue cõmisit vno magꝛo: quẽ oĩ ꝟba ad qcũqꝫ petita bñe pos
sum. At pater. Uidisti ne illũ? Rñdit. Uidi interdũ viros introeũtes ꝛ
exeũtes ad matrẽ: ꝛ cñ interrogassem qnã essent. Rñdit. Sũt nr̃i mgꝛi
qꝺ etiã te tradidi ꝛ cõmisi magni fautoꝛes ꝛ diuites. Territus pr̃. An
ne illa ꝟba grãdinẽ excitare posset inqfuit. Et puella. Utiqꝫ si modicũ
aque habuero faciã. Tũc pr̃ puellã per manũ ad toꝛrẽtem deduxit. Fac
inqt: ꝗ tm̃õ super agrũ nostrũ. Tunc puella manum in aquam misit: ꝛ
in nomine sui magistri iuxta doctrinã matris mouit. Et ecce tm̃õ plu
uia agruꝫ illũ ꝓfudit. Quod cernẽs pater: fac inqt ꝛ grandinẽ: ꝗ tm̃õ
sup vnũ ex agris nr̃is. Qꝺ cñ iterũ puella feciſſet: pater de expiẽtia cer
tificatus vꝺrẽ apud iudicẽ accusauit. Que capta ꝛ cõuicta incinerata
fuit: ꝛ filia denuo baptizata ꝛ deo dicata: ãpliꝰ illa efficere nõ potuit.

¶ Sequitur sup modum quo iumentis malefice varia no
B cumenta inferunt. ¶ Capitulum XIIII

Uiqꝫ a fortiori cñ Apostolus dicat. Nũ quid deo cura est de bo
bus. volens per hoc innuere: ꝙ licet oĩa subsint diuine ꝓuidẽ
tie tã boies ꝙ iumẽta vtrosqꝫ iuxta modulum suũ seruans: vt
Psal. ait. Filij tñ boim sub regie ꝛ ꝓtectiõe alaꝝ amplius gu
bernant. Si inquã boies diuina ꝓmissiõe ꝑ maleficos affligunt: inno
cẽtes iusti ꝛ pctõꝛes parẽtes deniqꝫ ĩ filijs ꝙ res sunt ꝓtinẽtes ad eos.
Cum etiam iumenta terre fruges similiter de rebus boim existũt: vtiq
ꝫ ꝛ super illos varia nocumenta posse a maleficis inferri nemo dubita
re diuina ꝓmissione ꝓcurrente ꝓsumat. Sic eñ Job a diabolo ꝓcussus
cuncta iumẽta ꝓdidit. Sic deniqꝫ nec minima reperit villula: vbi mu
lieres mutuo vaccas inficere lac eas ꝓuare ꝛ sepissime ĩterimere nõ ces
sant: a minimo aũt nocumẽto inchoãdo qꝺ de ꝓuatione lactꝫ estimari
põt. Si de mõ ꝙ id efficere valeant querit. Rñderi põt ꝙ qꝛ fm Alb.
iñ. de animalibꝰ. Lac de natura sit mẽstrui in ꝙlibet animali: sicut etiã
fluxꝰ aliꝰ in fẽia: vbi nõ restringit talis fluxus aliꝙ infirmitate vl ex cõ
ditione nature vl ex accñtali infirmitate: tũc restrigit aut auferꝛ ĩterdũ
maleficiali ope. Ex ꝺditione aũt naturali lac restringit post ꝓceptũ fe
tũ: ex infirmitate ꝺo accñtali sicut pluries ex comestiõe alicuiꝰ herbe ꝙ
ex natura lac restringere habet ꝛ vaccã alterare. Ex maleficio aũt talia
ꝓcurant varijs modis. Quedam eñ nocturnis tẽporibꝰ ꝛ sacratioꝛibꝰ
vtiqꝫ ex inductiõe diaboli ob maioꝛẽ offensam diuine maiestatꝫ ĩ qcũqꝫ

C angulo dom' sue se collocāt vrceū inter crura hūtes. Et oū cultrū vel aliqō istm̄ ī parietē aut colūnā ifigūt t man' ad ml'gēdū apponūt tūc suū diabolū q̄ sp eis ad oia coopaī inuocāt: t qp de tali vacca ex tali domo q̄ sanior t q̄ magj ī lacte abūdat ml'gere affectat ꝓponit tūc subito diabol' ex mamill' illi' vacce lac resipit: t ad locū vbi maleficia residet t q̄ū de illo istm̄o fluat reponit. Hec q̄dē ꝓp'o p̄dicādo nemo ꝓpterea ex eis īformaī: q: p̄tūcūq; q̄s demonē inuocaret t p nudā inuocationē hec se posse efficere estimaīt seip̄z decipet: q: caret fūdamēto illi' pfidie q: scz omagiū nō p̄stitit t fidē nō abnegauit. Hec iō posui cū pl'res hec t alia q̄ p̄ōita sūt estimāt pp'o nō eē ꝓponēda ppt̄ piculū īformatiōis cū fit ipossibile aliquē p p̄dicatorē posse īformari rōe tacta. Poti' aūt sūt in detestationē tāti criminis t vt iudices ī vltionē tanti scelerj .s. fidei abnegatiōis ampli' inardescāt sunt p̄dicanda: licet nō semp pl' etiam ponderant seculares hmōi tēpoz alia damna cū magis terrenis implicantur affectionib' q̄ spiritualibus: vñ t cum eis talia posse fieri affirmantur in punitionē ipoz ampli' seuiūt: ꝛ tū astutiā diaboli q̄s explicare p̄ōt. Noui illos in q̄dam ciuitate ꝓstitutos: q̄ dum tēpoze mali butyrum maicū comedere affectarēt: eis in itinere existētib' t ī prato circa torrentē cōsedentib': vn' ex eis q̄ pacto cū demone p antea siue tacito siue exp̄sso inito dixit. Ego optimū butyrū maicū ꝓcurabo. Et statim depositis vestimentis t torrentem intrans non stando: sed sedendo contra aque fluxum dorsum vertebat. Et ceterj ꝓspicētibus ipe oū certa v̄ba ꝓtulisset t aquā manib' post tergū mouisset: post paululum butyrū formatū ad modū q̄ villane tpe maī vēdere in foro solēt in magna quātitate apposuit. Et alīs gustantibus optimū fuisse butyrum affirmarūt. Qua ex re colligit̄ ꝓmo būc de sua practica fuisse certū: vel q: mere maleficus p exp̄ssum pactū cū demone initū: vl' q: p tacitū pactū nouit sibi diabolū ad vota affuturū. Sic̄dem ꝓmū tūc nō indiget discussiōe q̄n ver' malefic' fuerit. Si aūt fm̄ tūc vsus suffragio diaboli fuit: eo qp sibi oblat' t execrat' a mre vl' obstetrice fuerit. Q̄ō si quis obiceret diabolū fortasse apposuisse butyrū sine aliq̄ pacto tacito vl' exp̄sso: ac etiā absq; oblatiōe aliq̄: vt ꝓmittit̄ facta fuisse. Rñdet qp nūq̄ aliq̄s vtit̄ suffragio diaboli ī p̄iudib' op̄ib' sine ei' inuocatiōe: q: ipo facto cū q̄s demonis auxiliū petit p tra fidē vt apostata ait. Juxta determinationē docto. in. ij. sent. distī. viij. sup difficultatē. Utrū auxilio demonū vti sit apostasia a fide. Alber. magnus licet ꝓcordat: tū magj ex p̄sse dicit qp semp in talib' est apostasia v̄bi vl' opis. Si eīj inuocationes p̄urationes fumigatiōes t adoratiōes fiāt: tūc aptum pactū initū cū demone: absq; hoc vicz qp aliq̄s corp' t aīam cū fidei abnegatiōe in toto vel in pte tradat: q: p hoc qp ipm inuocat tā cōmittit apostasiā v̄boz aptā: si aūt nō fit inuocatio v̄boz ꝛ solūmō fit ope ſmplici: q: scz tale opus facit qō nō nisi demonū auxilio effectuz sortire p̄ōt. Tūc siue faciat illō inchoādo in noīe diaboli siue p alia v̄ba ignota siue absq; oī

D

A verbo: illa tñ intētione vt dictū est: tūc vt subdit Alber. est apostasia opis: qz illō op⁹ expectaꝫ a demone. Cū aūt expectare aliqd a demone vel aliqd pcipere p ipm semp est fidei ꝓtumelia: z ideo apostasia. Vñ z hic ꝓcludiꝫ qꝫ q̄cūqꝫ mō ꝑfatus magus hoc ꝓcurauit vticqꝫ p pactū tacitū vl' exꝑssum ꝓcurauit. Et ꝓsiliꝫ si absqꝫ pacto exꝑsso: qō tūc vt malefice facere solēt p tacitū z occultū pactū vl' ex se vl' a mꝛe aut obstetrice initū talia effecit. Et dico ex se: qz tñmō opus exercuit effectū a diabolo expectās. Scōm qꝫ colligiꝫ ex illa vl' ꝓsili practica est qꝫ qz diabolus nouas rerū spēs cōdere nō pōt. Jō vbi tā subito naturale butyrum ex aq̄ ꝓrupit: hoc ꝓtute demonū nō aquā in lac mutādo: ꝫ vl' butyrum alibi ex loco reposito accepit z illi ad manus tradidit: vl' ex lacte naturali hoc est ex naturali vacca recipiēdo z subito vt sic coagulādo in natura butyri: qꝫ qz ars mulierū p spaciū tpis efficit butyrū formādo h̄ ipe in breuissimo tpe efficere nouit: z tūc sibi obtulit. Ad idem reducit modus q̄ aliq̄ superstitiosi vinū aut talia necessaria nō h̄ntes nocturnis tēporib⁹ tñmō flasconē aut aliud vasculū recipiūt: z dū p vicū aliquē incedūt subito vas vino impletū reportant. Tūc enī diabolus vinū naturale ex aliq̄ vase recipiendo illi flasconē impleuit. Sup modū autē q̄ animalia z iumēta malefici interimunt: dicere oportet qꝫ sicut hoies ita z iumenta vel tactu vel visu: vel visu tñ vel vbi subter limen ostij ipius stabuli vl' vbi solēt adaq̄ri maleficiū aliqd seu inst̄m maleficij reponūt
B sic enī z iste i Rauēspurg incinerate. De q̄bus z infra patebit semp ad instantiaz demonū: vbi meliores eq̄ aut pingiora iumēta erāt maleficiare habebāt. Et dū interrogate fuissent: p quē modū talia efficerent. Rñdit vna noīe Agnes: qꝫ subter limē ostij ipius stabuli certas res occultarēt. Et interrogata cuiusmōi res. Rñdit. Diuersaꝫ spēꝫ aīalium ossa. Et vlterius. Jn cuius noīe hoc facerēt interrogata. Rñdit. In nomine diaboli z oīm aliozꝫ demoniozꝫ. Sz z altera nomine Anna q̄ duz vni ex ciuibus succesiue viginti tres eq̄s maleficiasset q̄a vector erat. Vltimatim dū vicesimū quartū emisset z iā ad extremaz pauptatē deuenisset: vector stans in ostio stabuli dixit ad maleficam q̄ z in ostio domus sue stabat. Ecce iā emi equū ꝓmitto deo z sue matri si equus ille morietꝫ qꝫ ego manibus meis ꝓpr̄is te interficiam: ficqꝫ territa maleficа equū sibi intactum reliq̄t. Dū aūt capta z interrogata fuisset: p quē modum talia effecisset. Rñdit se nil aliud nisi foueā fecisse: q̄ facta diabolus certas res imposuisset ei ignotas. Qua ex re colligitur qꝫ tñmō aut manuz aut visum apponere h̄nt. Et hoc vt q̄q̄mō maleficа coopet alias enī diabolo seruiēdi in creaturas facultas nō ꝓmitteret vbi maleficа nō cōcurreret vt ꝑs tactū est. Et hoc contingit ꝓpter maiorē offensam diuine maiestatis. Sepissime etiam a pastoribus visum est qꝫ certa animalia in cāpis: dū tres aut q̄tuoz saltus in aerē feciss̄ent subito in terram collapsa interierūt. Et hoc vticqꝫ demonū ad instantiam: maleficarum virtute in dioceſi Argeū. inter oppidum Fieſſen z mōtem

C ferrerīū q̄dam p̄dines asserūit sibi ꝛ alīs vltra q̄draginta iumēta in bobus ꝛ vaccis in alpib⁹ fuisse maleficiata: ꝛ hoc infra anni spaciū non peste aut aliq̄ infirmitate p̄cedēte. Et p interfigno dixit: q̄ vbi peste aut alia casuali infirmitate moriunt: nō subito sed paulatim ꝛ successiue deficiūt. Illud aūt maleficiū subito abstulit oēm vigorem: ita q̄ ab oīb⁹ iudicabantur illa maleficijs fuisse interempta. Verū talem annotaui numerū: estimo tū q̄ ampliorē exp̄ssit: hoc tū verissimū q̄ in p̄tib⁹ ꝛ p̄cipue in alpibus plurimū iumēta asserunt maleficiari: q̄ genus etiam maleficij vndiq̄ diffusum nosc̄it. Aliqua similia infra in capitulo de remedijs adhibendis contra maleficia iumentoꝝ discutient.

¶ Sup modum quo grandines ꝛ tēpestates cōcitare ac etiam fulgura super homines ꝛ iumenta fulminare solent. ¶ Cap. XV

OEnicq̄ q̄ demones ꝛ sui discipuli talia maleficia ī fulminibus grandinibus ꝛ tēpestatib⁹ p̄citare possint: ꝛ hoc acceptā p̄tāte a deo q̄ ad demones: seu eius p̄missiōe q̄ ad ip̄i⁹ discipulos: sacra scp̄tura Job. j. ꝛ ij. testat: vbi accepta potestate a deo statim demon p̄curauit: vt sibei q̄ngēta iuga boū ꝛ q̄ngētas asinas auferrēt: ꝛ deide ignis de celo descēdens septē milia camelorū consumeret: tādem etiā septē filij ꝛ tres filie p̄ vehementē ventū ꝛ p̄ lapsū domus occūberēt: ꝛ insup pueri. i. famuli multi vno qui nunciaret dēpto interierūt: vticq̄ vlcere pessimo sancti
D viri corp⁹ p̄cutere⁊: ꝛ vxor ꝛ tres amici eius vt ip̄m vexarēt grauiter p̄curauit. Vbi ꝛ sanctus Tho. in postilla sua sup Job ita loquit. Necesse est cōfiteri q̄ deo permittēte demones possunt perturbationē aeris inducere: vētos cōcitare ꝛ facere vt ignis de celo cadat: cui⁹ cā natura corporalis non obediat ad nutū angelis neq̄ bonis neq̄ malis ad susceptionē formaꝝ sed soli deo creatori: tū ad motū localem natura corporalis nata est spirituali nature obedire: cuius iudiciū in hoc appareat: nā ad solū imperiū voluntatis que subiectiue est in anima mouent membra: vt opus a voluntate dispositū p̄sequant: quecūq̄ igitur solo motu locali fieri possunt: hec p̄ naturalē virtutē non solū boni sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus p̄hibeant. Venti autē ꝛ pluuie ꝛ alia hmōi aeris p̄turbationes solo motu vaporū resolutoꝝ ex terra ꝛ aqua fieri p̄nt: vsi ad hmōi p̄creāda naturalis ⁊t⁹ demonis sufficit. hec Tho. Mala eñ q̄ nr̄is exigētib⁹ ī mūdo fiūt de⁹ velut p̄ suos tortores iuste p̄ demones solet infligere. Vñ ꝛ glo. sup illō ps. cxiij. Vocauit famē sup terrā ꝛ oē firmamētū panis p̄truit. ⁊t sic. Hec mala p̄mittit de⁹ p̄ angelos malos q̄ talib⁹ p̄positi sunt. Vocat ergo famē. i. angelū fami p̄positū. Possent ꝛ illa q̄ supra notata sunt circa q̄stionē an ip̄ maleficī: circa maleficia inferēda h̄nt p̄currere cū demonib⁹: vbi de triplici nocumēto: ꝛ quō iterdū demones sine maleficis mala nocumēta inferūt: cū maleficis aūt demones pl⁹ affectāt hoīb⁹ nocere: q̄ eo cū de⁹ ā pli⁹ p̄ h̄ irritat ide eis maior facultas puniēdi ꝛ affligēdi p̄cedit. Defuit ꝛ illa

A q̄ doc. sup. ij. sen. di. vj. An loc⁹ sit ꝓuenient deputat⁹ malis angelis in aere caligino so mouēt: q; cū tria ꝓsiderant ī demonib⁹ natura officiū t culpa. Sicut nature cozrñderet celū empyzeū culpe ꝯo infern⁹: ita eozū officio cū tozmentozes sint t mīstri: vt supza tactū ē in punitionē malo⁹ t exercitiū bono⁹ ꝓpetit aer caligino sus: ne vicz nimis nos infestarēt si ī mōo iferiozi circa nos bitarēt: vñ t ī aere t circa sphēra ignis: actia passiuis ꝓūgere scīūt vbi a deo ꝑmittunt: t ignē de celo cadere seu ful gura fulminare ꝓcurāt. Harrak in Formi. de q̄dā capto ꝑ iudicē: dū in terrogarē quō grādines t tēpestates ꝓcitādas ꝓcederēt: t an facile ḥ eis fozet ꝓcurare. Rñdit. Facilīt grādies ꝓcuram⁹: ḥ ad libitū ledere non valem⁹. Nota custodiā bono⁹ angelo⁹: vñ addidit. Eos tñ mō le dere possum⁹ q̄ dei destituti sūt auxilio: t q̄ signo crucz se munīūt illos ledere nō possum⁹. Est aūt ḥ nr̄ mod⁹. Prio vbis certz ī cāpis ꝓncipē oīm demonio⁹ iplozam⁹: vt de suis mittat aliquē q̄ a nob designatū ꝑ cutiat. Deiñ venīte certo demone eidē ī bruio pullū nigrū imolam⁹ eū dē ī alto ꝓiciēdo ī aera q̄ a demone sūpto obedit: t stati aurā ꝓcitat at tñ nō sp ī loca ōstinata a nob ḥ iurta di viuētz pmissionē grādies t ful mīa ꝓncit. Harrak etiā ibidē de q̄dā auctoze seu bereſiarcha maleficoz stat⁹ dict⁹ q̄ ī Bernēſiū territozio t locz adiacētib⁹ ꝓstitut⁹ publice de hoc gl'iari audebat: ꝙ qūcūcz vellet ipe se ī oiz emuloz oc'is velut mu rē facere vellz t dilabi mālib⁹ inimico⁹ suo⁹ leraliū t ita etiā capitaliū
B suo⁹ inimico⁹ manib⁹ sepi⁹ euasisse. Diuīa tñ iusticia cū terminū sue malitie facere voluit: ꝑ hostes suos ī stupa q̄dā ꝓpe feneſtrā q̄ndā sede re dū cauti⁹ explozabat a sibi insidiātib⁹ gladiis t hastz iopiate trans fixus ob sua facinoza miserabil'r obiit: supstitē tñ discipl'm q̄ hoppo vo cabat relict: q̄ t s dictū stadlin. de q̄ ī ca. vj. mētio fit mgr̄m fecit. Sci uerūt hi duo qñ eis placuit tertiā ptē fimi feni vl' frumēti: aut cui⁹cūcz rei de vicino agro: nemie videte ad ꝓpriū agrū deferre grādies viuacis simas t auras lesiuas cū fulminib⁹ ꝓcurare: ī aspectu parētū infantes ꝓpe aquaz ambulantes ī ipaz nullo videte ꝓcere sterilitatē in hoīb⁹ t iumētz efficere occ'ta alias manifestare ī reb⁹ t corpib⁹ mōis q̄b⁹cūcz ledere: ictu fulmis nōnūq̄ quē vellēt interimere t mi'ta alia pestifera ꝑ curare: vbi t qñ di iusticia ḥ fieri ꝑmisit. Ad ea tñ q̄ ꝑ nos repta sūt ex pedit puertere. In dio. nancz pstan. ab oppido Rauēſpurg vigintiocto miliaria teutbonicalia vsus Baltzburgaz grando seuissim⁹ excitat⁹ cū ctas fruges segetes t vinetas adeo ī latitudīe vni⁹ miliarz ꝓtriuerat: vt terti⁹ ann⁹ vix iudicabat frugifer⁹ in vinetz. Tñ res gesta cū ꝑ nota riū inq̄sitiōis inotuisset: t ꝙ ꝓpr̄ clamorē ppli inq̄sitiōe op⁹ eēt: dū ce teri ꝑ maleficia imo pene oēs oppidani talia ꝓtigisse iudicārēt. Quare ꝓsulib⁹ ad id ꝓsentiētib⁹ ꝑ q̄ndenā iurta iurz formā sup beresim dūta rat maleficoz a nob iq̄rit: nō ad duas dūtaxat ꝓsonas p̄ alias q̄ tñ ī p uo nūero nō erāt diffamatas puerit: nomē vni⁹ agnetz balneatricz: alte teri⁹ ānа de mīdelbeī: q̄b⁹ captz t ad dictos carceres positz ignozāte

C vna de altera sequēti mane balneatrix q̄stiōib⁹ leuissimis a rectore seu ciuiū mgro fidei zelatore Gelre cognoiato ⁊ ab alijs ex pſulib⁹ sibi ad iūctis in pūtia notarij exponit: ⁊ iz maleficiū taciturnitatz indubie pe nes se habuisset: de q̄ ⁊ sp iudicib⁹ timēdū ē eo qp ī pmo aggressu nō iā muliebri ꝫ virili aio se inortiā affirmabat oīna tñ fauēte clemētia ne tm facin⁹ impune trāsiret: subito libere ⁊ a vinculis absolute: iz ī loco torture ⁊ cūcta flagitia ab eo ꝓpetrata deterit. nā a notario iq̄sitiōis interroga ta sup articulos ⁊ depōne testiū circa nocumēta hoīb⁹ ⁊ iumētz illata: ex qb⁹ iā violent reddebat tāq̄ malefica suspecta: cū nēo testz de fidei abnegatiōe ac carnali spurcitia cū ōmōe incubo aduersus eā deposuisset eo qp illa secretissima: attn̄ vbi p⁹ nocumenta aīalib⁹ ⁊ hoīb⁹ illata vti ea rndisset: cetera oīa de fidei abnegatiōe ⁊ spurcitijs diabolicz cū incu bo demōe pactz interrogata pūblice fatebat: asserēs se vltra decē ⁊ octo ānos illi incubo cū oīmoda fidei abnegatiōe succubuisse: qb⁹ expletz vbi sup grādinē pfatā an ne aliqd de ill' scire et iqrerek: rndit qp sic. Et interro gata quō ⁊ q̄liter: rndit. In domo erā ⁊ hora meridiei ōmō me accersiuit ⁊ vt sup cāpū seu planicie kuppel: sic em̄ noiat paululū aq̄ mecū deferē do me trāsferrē iūxit: ⁊ dū interrogasse qdnā opis ī aq̄ explere vellet pluuiā se velle causare rndit. postā ergo ciuitatz exiēs: ipz ōmo nē sub arbore stantē reppi. Interrogata em̄ a iudice sub q̄ arbore: rndit. Sub illa: ex oppositō illi⁹ turrz ipm denotādo: ⁊ interrogata qd sub arbore
D egisset: rndit demō: vt foueā puā foderē: ⁊ illi aquā infuderē iūxit. Et interrogata an ne parit ꝓcedissent: rndit me sedēte ipe demonstrabat. Interrogata demū qb⁹ nedbis aut mōis aquā mouisset. Rndit digito qdē mouit: ꝫ ī noie ipi⁹ diaboli ⁊ oīz alioꝝ demoniorū: ⁊ rursus inter. qd actū fuit de aq̄. Rndit. Disputit: ⁊ surssū in aere diabol⁹ duxit: ⁊ de: mū an ne aliquā socia habuisset interrogata. Rndit: ex oppositō sub ta li arbore aliā captā maleficā ānā vcz mindelheim noiando ꝓsodalē ha bui: qd aūt egerit ignoro. Et finalit interrogata balneatrix ō interual lo tpis ab aq̄ affluptiōe vsq̄ ad grādinē. Rndit. Tāta dilatio fuit q̄usq̄ ad domū pueniſſent. Vz ⁊ ꝫ mirabile cū seqnti die altera q̄stiōib⁹ etiā leuissimis expositā pmo fuisset vtpote digito vix a terra eleuata post libere soluta pfata oīa nō discrepādo ī mimo: nec q̄ ad locū put altera fassa fuerat: qz vcz sub tali arbore: ⁊ altera sub alia: nec q̄ ad tps qz ho ra meridiei: nec q̄ ad modū: qz p motionē aq̄ in foueā im missē in nomi ne diaboli ⁊ omniū demōioꝝ: nec q̄ ad interuallū tpis: qz dū ei⁹ diabo lus aquā accepisset in sublime eleuādo regressa ad domū supueniſſe grā dinē affirmabat singla deterit: ficeq̄ tertia die incinerank: ⁊ balneatrix cōtrita ⁊ pfessa plīmū se deo ꝓmēdauit: asserēs se libēti animo mori: vt demonis iniurias posset euadere: crucē in manib⁹ tenēdo ⁊ amplexādo quā tñ altera spnebat: q̄ etiā vltra. xx. ānos incubū demonē cū oīmo da fidei abnegatiōe habuerat: pmā in multz maleficijs hoīb⁹ iumētz ⁊ terre frugib⁹ illatz excedēs: vti pcessus ad pſulatū reposit⁹ demōstrat.

Sufficiant ista cū reuera q̄si innumera circa hmōi maleficia illata recitari possent. Sed t de ictu fulminis q̄ sepissime aut boies solū aut cū bestijs aut cū demonib⁹ t bonis cōsumpserint: licet occultione t magis ambiguā videat hīc causam: eo q̄ alia diuina pmissione sepe cōtingāt absq; maleficarū vicz cooperatiōe: tū vbi spōte ex earū fassionib⁹ talia eas fecisse seu procurasse reptū est: sup q̄ etiā varia acta t gesta pter ea q̄ supra tacta sunt deduci possent: rō etiā suffragat cū ea facilitate q̄ grādines fic t fulmina procurare pūt in mari etiā tēpestates: ideo oīis ambiguitas de medio tollitur.

¶ Super tres modos quo viri t nō mulieres reperiunt maleficijs infecti p tria capla: t pmo de sagittarijs maleficis Capi. XVI.

Vltimū ad psens gen⁹ maleficij q̄ viri inficiunt in tribus specieb⁹. Notādum est pmo de grauitate criminis q̄ ad maleficos sagittarios in septē bonis rēdis maleficijs. Nam pmo sacratiori die dñice passiōis sexta vicz feria paraseues: vt ferē infra missarū solēnia hūt sacratissimā crucifixi imaginē tela q̄si ad metā sagittādo. o q̄nta crudelitas t iniuria saluatorz? Scdo licz sub dubio ponit: an aliā apostasiā pbo vltra illā apostasiā opis hūt cū demonib⁹ inire: tū q̄cūq; mō fiat maior cōtumelia nō pōt a chīiano irrogari fidei: cū certū sit q̄ si infideles conflia perpetrarēt nulli⁹ forēt efficatie: i nullo etiā tāto cōplacere aduersario salutz ope possent. Tū miseri tal⁹ fidei catholice nitatē t efficaciaz poti⁹ ppēdere deberēt: q̄ etiā de cā de⁹ huiusmōi flagitia iuste pmittit Tertio q̄ tres aut q̄tuor iact⁹ totidē tela bz infigere: t ex cōsequēti tot fm eūdem numerū boies q̄libet die poterit interimere. Quarto q̄ fic de pmissis certificant a demonib⁹: qō tū corpali visu illū occidendum prius habēt cōspicere t cordis voluntatē vbi ex integro illū ad interimendū flectūt: talis q̄cūq; loco iclusus se tueri nō poterit q̄n tela emissa ferat t p diabolū ei infigat. Quinto q̄ sub tali certitudine sagittam emittere valēt: vt in casum q̄ denariū a capite p sagittā deponere absq; capitz lesiōe voluerit bī ipm efficere valeāt: silr mō t p bōbardā q̄tū cunq; magnā. Sexto q̄ sup bī efficiēda omagiū tale cū corpis t aie pditione diabolo pstare hūt: sup q̄b⁹ aliq̄ gesta i mediū pducam⁹. Nā pnceps q̄dā rheni barbat⁹ cognominat⁹: eo q: barbā nutriebat cū añ annos. lx. adiūctz sibi terrz i perialib⁹ q̄ddā castrū Ꝛēdenbrūnen ppt rapinas q̄s castrēses inde faciebāt obsidēdo circūuallasset: habuit in suo comitatu q̄ndā huiusmōi maleficū Pūker noīe: q̄ intrā castrēses molestabat: q̄ vno dēpto oēs successiue sagittz i teremit: taliq; modū fuauit vt eū quē intuit⁹ fuisset q̄cūq; se diuertisset p emissam sagittā letaliter vulneraret t occideret: taleq; tract⁹ q̄libet die tres dūtaxat in sua potestate habebat: eo vcz q̄ tres sagittas imagini saluatorz ifixerat: cur añt diabol⁹ ternariū numerū p alijs eligit estimari pōt: q̄ i abnegatiōnē sctissime trinitatz bī efficiat: illis añt trib⁹ emissis tractib⁹ nō nisi in

C sortẽ vt ceteri sagittas emittebat: accidit demũ vt cũ q̃dã ex castrẽsib⁹ deridẽdo ad ipm clamassẽ pũcker: nõne circulũ ĩ porta pẽdẽtẽ illesũ p mittes: ꝛ rñdẽte illo ab extra nocturno tpe: nõ ꝫ ipꝫ die captiõis castri auferã: ꝫ idẽ qõ ꝓdixit adĩpleuit: naꝫ oĩb⁹ vt ꝓmissũ ẽ dẽptovno ĩterẽ ptis castrũ capiẽt: ꝛ ipe circulũ domui sue ĩ rozbac Vozma. dyoce. appẽdit: ꝛ sic appẽsũ ĩ bodiernũ diẽ cernit q̃ p⁹ a rusticꝫ q̃b⁹ plimũ molest⁹ erat sero cũ fossozꝫs eoꝝ instris occidit. Ferk deniqꝫ de ipo qꝫ q̃daꝫ de optimatib⁹ dñi artꝫ sue expiẽtiam certaꝫ capere voluisset eidẽ ꝑpriũ filium puulũ ad metã posuit: ꝛ p signo sup byꝛretũ pueri denariũ: fibiqꝫ mandauit vt denariũ sine byꝛreto p sagittaꝫ amoueret: cũ aũt malefic⁹ id se facturũ ꝫ cũ difficultate assereret libẽti⁹ abstinere ne p diabolũ se duceret ĩ sui ĩteritũ: ꝟbis tñ ꝓncipꝫ iduct⁹ sagittam vnam collari suo circa collũ imisit: ꝛ alteꝝ balliste supponẽs denariũ byꝛreto pueri sine oñi nocumẽto excussit: q̃ viso dñi ille maleficũ ĩterrogasset: cur sagittã collari ĩposuisset: rñdit. Si decept⁹ p diabolũ puerũ occidissem cũ me mozi necesse fuisset subito cũ sagitta altera vos transfixissem: vt vel sic mozẽ meaꝫ vindicassem. Et q̃dẽ licet diuina ꝓmissio mala hmõi ĩ pbationẽ ꝛ castigationẽ fideliꝫ fieri finit: ex aduerso tñ ĩ pfozmationẽ ꝛ gloriaꝫ fidei potioꝛa miracla clemẽtia saluatorꝫ opaꝫ. Vnde ĩ dio. Cõstañ. ppe castrũ bobẽzoꝛn ac monasteriũ monialiũ eccl'ia q̃daꝫ iam de nouo cernit pstructa ĩ q̃ hmõi imago saluatorꝫ cũ sagitta ĩfixa ac cruoꝛe effu
D so cernit: cui⁹ miraculi ꝟitas tali oꝛdine patuit. Miser enĩ q̃dam dñi ũ pta oꝛdinẽ ꝓnotatũ sup tres aut q̃tuoꝛ tract⁹ balliste ad interitũ alioꝝ a diabolo certificari cuperet ĩ biuio q̃daꝫ imaginẽ crucifixi sagitta petit: ꝛ mõ q̃ vsqꝫ ĩ pñs cernit transfixit: ꝛ dñi cruoꝛ miracl'oſus eꝛũperet miser ĩmobil'r dĩna ꝟtute gressũ pcussus figit: ꝛ vbi a ꝓtereũte q̃dã cur ibi fix⁹ maneret ĩterrogaret: mit caput agitabat bꝛachĩsqꝫ ac manib⁹ q̃b⁹ balistaꝫ tenebat ac toto coꝛpe tremẽs nil rñdere poterat: ꝛ alt' hic ide circũspiciẽs dñi imaginẽ crucifixi ĩtuet ꝛ sagittaꝫ ĩfixam cũ cruoꝛe effuso speculat. Pessime inqt nequ imaginẽ dñi nr̃i transfixisti: ꝛ alios ꝓuocans: attẽdite iqt ne fugaꝫ capiat: dñi tñ vt ꝓmissuꝫ ẽ se de loco mouere nõ poterat: ad castrũ cucurrit ꝛ rẽ gestaꝫ narrauit: q̃ cõcite descendũt ꝛ miserũ ĩ eodẽ loco pfistẽtẽ reperiũt: ꝛ inq̃rẽtib⁹ de casu: dñi crimẽ fassus fuisset ex cõtactu publice iusticie de loco mouet: ꝛ dignaꝫ p ꝓmissis vltionẽ p miserabilẽ mozte recepit. Sꝫ heu qõ boꝛribile exist̃it: nec bis bũana puersitas terret: vt a silib⁹ flagitiꝫs se ꝓtineat. Vnde ĩ curiꝫs optimatũ vndiqꝫ vt ferk tales fustẽtank de suis flagitiꝫs publice in ptẽ ptũ fidei ꝛ gũẽ offensionẽ dine maiestatis ꝛ ꝓtumeliaꝫ nr̃i redẽptoꝛis gloriari ꝛ se iactari de talib⁹ ꝓmittunk: vñ ꝛ tles receptatoꝛes defensoꝛes ꝛ fautoꝛes nedũ hereticoꝝ ꝫ apostataꝝ a fide iudicandi sũt ꝛ penis plectẽdi subscriptꝫ: ꝛ h ẽ septimũ. Vnde ꝓmo ipo iure excõicati sũt: ꝛ fauẽtes clerici ab oi officio ꝛ bñficio deponunk: nec ad illa restituunk absq̃ spẽali aplice sedꝫ idulto. Itẽ pfati receptatoꝛes postq̃ fuerit pblica

A ti fi ī ex̄cōicatiōe ſteterīt p annū aīo ptīnaci velut hereticī ſunt cōdem
nandi: q̄ ſingl'a ſic p̄bant. Maz ī ca. vt inq̄ſi. §. p̄hi. li. vj. tangīt de non
īpediēdo directe vl' īdirecte p̄ceſſum iudiciū dyoceſiano⁹ z inq̄ſitoꝝ ī
cauſis fidei vbi tangīt p̄dicta pena īfligēda p⁹ annū: naz ōr p̄mo. Pro
hibem⁹ diſtrict⁹ poteſtatib⁹: dñīs tpalib⁹ z rectoꝝib⁹ eoꝝūdē officiali
b⁹ zc̄. ſi cui placet capl'm plegat. Dēiq̄ p z ipi malefici cū eoꝝ recepta
toꝝib⁹ ſint ipo iure excōicati: pz ō ipis hereticis maleficis ī ca. ad abo
lēdaz ī p̄n. z ī ca. excōicam⁹ p̄mo z p̄ſertim breui⁹ ī ca. excōicam⁹. ñ. de
here. vbi ōr. Excōicam⁹ z anathematizam⁹ vniuerſos hereticos catha
ros. z infra. z alios q̄buſcūq̄ noīb⁹ cenſeank zc̄. Et nota ſup q̄buſcūq̄
noīb⁹ de credētib⁹ aūt z receptatoꝝib⁹ z ceterꝫ ſuprādictꝫ bn̄ ī c. excōi.
j. §. credētes. vbi ōr. Credētes p̄terea receptatores defenſores z fauto
res taliū excōicatiōi decernim⁹ ſubiacere zc̄. z ī ca. excōicauim⁹. ñ. tan
gunk pl'es pene q̄s īcurrūt infra annū cū ipis clericꝫ: vbi ōr. Recepta
toꝝes fautoꝝes z defenſoꝝes excōicatiōi decernim⁹ ſubiacere: vt poſtq̄
q̄libet taliū fuerit excōicatiōe notat⁹ ſi ſatisfacere cōtēpſerit īfra annū
ex̄tūc ipo iure ſit īfamis nec ad publica officia ſeu p̄filia nec ad eligēdoſ
aliq̄s ad hmōi nec ad teſtimoniū admittatur: ſit etiam inteſtabilis vt
nec teſtandi liberaz bēat facultatē nec ad hereditatis ſucceſſionē acce
dat: null⁹ p̄terea ipi ſup q̄cūq̄ negocio rñdere cogak. Q̄ ſi forte iudex
exīteriſ ei⁹ ſnīa nullam obtineat firmitatē: nec cauſe aliq̄ ad ei⁹ audiē
B tiam p̄ferank: ſi fuerit aduocat⁹ nullaten⁹ ei⁹ p̄ſocinū admittak. Si ta
bellio inſtrumēta cōfecta nullius ſint momēti: ſed cū autoꝛe damnato
damnenk: z in ſimilibus idem p̄cipimus obſeruari. Si vero clericus
fuerit ab omni officio z beneficio deponak: vt in quo grauioꝛ eſt culpa:
maioꝛ exerceatur vindicta. Si q̄ tales aūt poſtq̄ ab eccl'ia fuerint deno
tati euitare p̄tēpſerint excōicationis ſnīa vſq̄ ad ſatisfactionē idoneaz
percellank. Sane clerici non exhibeant huiuſmodi peſtilētib⁹ eccleſia
ſtica ſacramēta: nec eos chr̄iane p̄ſumant tradere ſepulture: nec elemo
ſinas aut eoꝝ oblationes recipiant: alioquin ſuo p̄ſiuentur officio: ad
q̄ō neq̄q̄ reſtituank abſq̄ indulto ſedis ap'lice ſpēali. Sūt deniq̄ z alie
pene q̄plures ſup p̄dictos etiaz ſi nonp̄ſiſtant p annū oīno p̄tinaci ſup
eoꝝ vcz filios nepotes q̄a ab eēo z inq̄ſitoꝛe p̄n̄ p̄uari ſeu p̄uatos de
nūciari dignitatib⁹ p̄ſonatib⁹ z oīb⁹ honoꝛib⁹ ac b̄ñficīs eccl'iaſticꝫ z
officīs publicis q̄buſcunq̄ iuxta ca. vt p̄miſſi. §. p̄uandi. de here. li. vj.
Intelligik tñ ſi ipenitētes exīteriſ. vt ī ca. ſtatutū feli. e. li. z ti. Jtē q̄
ipoꝝ filij vſq̄ ad ſcōam gn̄ationē ſint p̄uati oī b̄ñficio eccl'iaſtico z offi
cīs publicꝫ: vt ī ca. q̄cūq̄. §. hereticī. eo. li. Intelligēdū tñ q̄ p p̄n̄az z
non p mn̄az lineaz deſcēderūt z etiaz de ipenitētib⁹ vt ī alle. c. ſtatu.
Jtē q̄ ill' ſupple credētib⁹ receptatoꝝib⁹ z defenſoꝝibus eoꝝ ſit appel
lationis b̄ñficiū īterdictū: pz ī ca. vt inq̄ſitionis. eo. li. vbi tñ archidia
con⁹ ſup ca. eo. ītelligit. vt poſtq̄ p ſnīaz eē tl'es ſūt declarati tūc non
p̄n̄t aū ſnīaz ſi ī aliq̄bus aggrauank ſeu indebite fatigank appellare p̄n̄t

C plura alia possent deduci: sed ista sufficiāt. Pro ampliori tñ pmissorum intelligētia aliqua sunt discutiēda. Primo qd si pnceps vel secularis potestas: iurta pnotata gesta ad deuastationē alicui⁹ castri iusto bello aliquē hmōi maleficū secū recipiat: z ei⁹ assistentia tirānidem malo⁹ cōpescat: nunqd totus exercitus vt fautores z receptatores taliū sunt iudicādi z pdictis penis multandi. Respōdendū videt q: q: ppter multitudinē rigor iusticie est tēperādus dist. xl. cōstitueret. Ideo licz pncipales z ei⁹ assessores z cōsiliarij: talia fouētes oīno sint ipo iure penis pfatis innodati: vbi moniti ab eor ordinarijs nō destiterint cū iā vti receptatores fautores iudicant: vñ z ipsis penis subiiciunt: reliquus tñ exercit⁹ cū absq; eor cōsilio z fauore talia fiāt: immo p defensione reipublice sua corpa exponere sunt parati: licet fortassis in factis maleficis cōplacentiā habeāt: tñ cēsurā illā excōicatiōis euadūt: licet reatū illū in eor cōfessione agnoscere habeant debita cautione accepta sup oīmoda hmōi detestatiōe in ppetuū a cōfessore absolui: z q̄tū in ipis est ab eor finib⁹ hmōi maleficos expellere. Si vero q̄ritur: a quibus possint pfidentes vbi resipiscāt absolui: an ab eor ordinarijs aut inq̄sitorib⁹. Respondet vtriq; absolui pñt z ab ordinarijs ac alijs inq̄sitoribus si resipiscāt hī in ca. vt officiū in prin. de here. li. vj. vbi fic ōr. vt officiū z infra. ptra hereticos credētes receptatores fautores z defensores eor: necnō cōtra infamatos de hereti vl' suspectos fm sanctiones canonicas hoīm metu diuino timore postposito pcedat; si ⁊o aliquis ex pdictis heretica labe pmit⁹ abiurata redire voluerit ad ecclie vnitatē iurta formā ecclie absolutionis beneficiū impēdatis. Si deniq; instat quando dicet pnceps vel alius resipiscere. Respondet qñ maleficū ppter iniuriā creatori illatā puniēdū tradit: vñ z vt ipm a dominio tñmodo expellat nō est malefici seu heretici manifeste deprehensi in heretica prauitate vt supra: patebit pena debita: z vt de pteritis doleat: z tales nūq̄ de cetero fouere vti catholicū decet pncipem firmiter i animo suo statuat. Q⁊ si q̄ritur cui tradendus z quo ordine puniēdus: z an vt manifeste deprehensus in hereti sit iudicādus. Ad pmū spēalis tanget difficultas in pncipio tertie ptis: an vicz eor punitio tñmodo ad iudicē secularē z nō ecclesiasticū ptineat: manifestū est enī p ca. vt inquisitionis. §. phibemus li. vj. q̄ potestatib⁹ z dominijs tēporalib⁹ interdicitur ne de crimine heresis quoquo modo iudicēt absq; epor seu inq̄sitor aut saltē alteri⁹ eorundē licētia: sed qa ratio q̄ ibi assignat circa maleficos nō videt hīe locū: qa ōr ibi q ideo nō debēt iudicare eo q crimē heresis est mere ecclesiasticū: maleficor aūt crimē nō videt mere ecclesiasticū: sed etiā ciuile ppter dāna tpalia quicqd tñ fit vt infra patebit: licet iudicis ecclīastici sit cognoscere z iudicare: tñ iudicis secularis est exeq̄ z punire: vt patet extra de here ca. ad abolendū z cap. vergētis. z ca. excōicamus. vtriq;. Tñ z iudex secularj si tradet talē ordinario ad iudicandū: hz tñ p se eūdez punire postq̄ ab epo sibi tradit

A aut relinq̃tur: vel etiã ex ꝓsensu eꝑi secularꝫ secularis iudex vtrũq; facere põ. s. iudicare et punire. ¶Nec valet si dicat: q̃ tales malefici nõ sunt hereticiꝫ ꝑ̃ potiꝰ apostate: q̃a cũ vtrũq; ꝓtingat circa fidẽ: tamẽ sicut hereticꝰ circa illã tñmodo dubitat ꝛ hoc i toto vel in parte: ita ꝛ apostate malefici ratio etiã ꝑ se dictat: cũ enĩ grauꝰ est cõtinuꝑere fidẽ ꝑ quaꝫ est anie vita: q̃ falsare pecuniã ꝑ quã vite tẽporali subuenit. ¶Vñ si falsarij pecunie vel alĩ malefactores statim ꝑ seculares ꝓtates iuste mortꝛ tradũtur: multomagꝫ tales hereticꝛ ꝛ apostate statim q̃ quincunq; ꝑsunt iuste occidi. ¶Vñ et ꝑ hec est reſpõſio ad secundũ: quo ſcz ordine ꝛ a quo iudice sit puniendꝰ: ꝫ clariꝰ de illo tractabit in tertia parte opis circa modos sẽtẽciandi: q̃liter deꝑbẽsus manifeste in hereſi sit sentẽciandus circa. viij. et. xij. modũ: ꝛ sup dubiũ: q̃d si peniteret an adhuc esset occidẽdus. ¶Reuera enĩ si hereticꝰ simplex relapsus quãcũcq; peniteat est occidẽdus in ca. ad abolẽdam allegato. et hoc rõnabiliꝫ ꝓm Tho. cum ꝑ hoc ꝓuideat bono cõmuni: q̃a si hereticꝛ reuersi recipient vt in vita ꝑseuarẽtur ꝛ alĩs tẽporalibꝰ bonis posset hoc esse in ꝓiudiciũ salutis alioꝝ: tũ q̃a si relaberẽtur alios infice:rẽt: tũ etiã q̃a si fine pena euaderẽt alĩ securiꝰ in hereſim relaberẽtur: ex relapsu etiã iploꝝ ꝑsumiꝫ de incõstantia eoꝝ circa fidẽ: et ideo iuste occidẽdus. q̃re ꝛ hic dicere oportet: q̃ si ꝓpter ſuſpitionẽ ſolã incõſtãtie: ecclesiasticꝰ iudex relapsum habet tradere curie seculari ad occidẽdũ: a fortiori si nõ velit tra-
B dere apostatã aut maleficã quantũcũq; curie seculari ꝓpt̃ penitẽciam ꝛ eiꝰ cõuersionẽ: tamẽ relinq̃re habet talẽ ꝛ nõ impedire: cũ iudex secularis ꝓpter dãna tẽporalia ipsoꝝ maleficũ vult occidere ꝑm leges. ¶Is ecclesiasticꝰ iudex ꝓiꝰ habeat penitẽtẽ maleficũ absoluere ab excõicatione quã ꝓpt̃ hereſim maleficaꝝ incurrit: cũ ꝛ hereticꝰ fit excõicatꝰ iuxta ca. excõicam⁹. ſ. et. ij. ꝛ ad gremiũ ecclesie recipe vt spũs saluꝰ fiat: vt dicit. xj. q. iij. audi. Alie rõnes assignãtur iferiꝰ circa q̃stionẽ primã tertie partꝫ: sufficiãt ista ad ꝑsens. tñmõ aduertãt animaꝝ rectores q̃dura ꝛ districta exigeꝫ ab eis rõ a tremẽdo iudice: cũ reuera iudiciũ durissimũ his q̃ ꝑsũt: ac vbi tales i iniuriã creatorꝫ viuere ꝓmittũt. Sequitur de duobꝰ alĩs maleficoꝝ generibꝰ. ¶Nã ad idẽ genꝰ maleficij reducũtur: ꝛ illi q̃ ꝑ incãtatiões et carmia sacrilega arma q̃cunq; incãtare sciunt: vt eis nullo mõ nocere valeant. vñ nec etiã vulnerari possũt: bi enĩ diuersificanꝫ. ¶Nam alicꝫ sunt q̃ cũ ꝑdictꝫ sagittarijs maleficꝫ cõcordãt: in eo q̃ etiã circa imaginẽ crucifixi et ꝓtumelia ei illata talia adduscũt. gr̃a exẽpli: q̃ vult vt nõ valeat ledi in capite alicꝫ ferro aut ictu: habet caput imaginis auferre: q̃ circa collũ auferat collũ: q̃ circa brachiũ auferat seu cõminuat brachiũ ꝛ sic ꝑsequẽter. Interdũ sup̃ cingulũ aut infra interdũ ex toto cõminuunt: ꝛ in huiꝰ signũ vir inq̃ decẽ imagies in bitio aut in cãpis repositas vna integra repit. Alicꝫ ꝺo sũt q̃ certa breuia secũ deferũt. Alicꝫ ꝺbis interdũ sacrꝫ aut etiã ignotꝫ talia ꝓcurãt. Inq̃ hec estimaꝝ ouerificas. ¶Nã primi ꝫ in ꝓtumeliũ fidei circa debõesta

C tionē imagis saluatorꝫ cū ꝑfatꝫ maleficꝫ sagittarijs ꝓcordāt. vñ t veri apostate reputādi t iudicādi vbi fuerīt depbēsi: alio tñ respectu sagittarioꝝ nec etiā ī malū ꝓximi manifestū ꝑut ītuitionē ꝓpꝛiꝫ corporꝫ supꝛa cīgulū vel īfra aut etiā totiꝰ corpis fuire videk: ido tanꝯ hereticī penitētes t nō relapsi vbi sūt malefici puicti t peniteāt sunt iudicādi. t iurta octauū modū penitētiādi cū adiuratiōe t inclusiōe: vt ī tertia ꝑte opis tāgek. Pꝛo secūdis ñō q ꝑ carmīa arma incātare nitūk et sup illa nudis plātis icedere t filia exercere. Incātatoꝛes eñ dicūk iuk Isi. viij. etbi. q artē aliquā ñbis pagūt diſtīguēdū. ꝙa īterdū incantatiōes fiūt ꝓ ñba sacra aut ꝑ carmīa scripta sup īfirmos. t be q dē incātatiōes licite fieri ꝑnt septē ꝓditiōibꝰ seruatꝫ: vt īferiꝰ patebit circa modos cu rādi maleficiatos īfirmos. Incātatiōes aūt q fiūt sup arma ꝑ aliq ver ba aut vbi talia carmīa scripta deferūk ꝓ iudicibꝰ attēdēdū q sibi sunt nomīa incognita. Item caracteres et signature alie ꝑter signaculū crucis: tūc talia sunt oīno refutāda t attēdēdi sunt boīes pie a taliū crude litate: q si desistere nollēt: tūc tanꝯ leuik suspecti sūt iudicādi. de q bꝰ in secūdo mō sentētiādi īferiꝰ patebit. nō eñ tūc caret scrupulo hereticē ꝑuitatꝫ: īmo q: talia oīno ope t auxilio demonū habēt fieri: cuiꝰ vt sup patuit q auxilio vrik apostata a fide iudicak: iꝫ etiā ꝓpk ignorātiā t emēdatiōis ḡtiā minꝰ q cū sagittarijs maleficꝫ fit agēdū. Et ꝙa plurimū cōmūe cernik apud cliētes t mercatoꝛes secū deferre hmōi carmi
D na t bñdictiōes q incātatiōis speciē habere videtur: expedit oīno siue in foꝛo penitētie ꝑ ofessoꝛē: siue ī foꝛo ptētioso ꝑ eccl'iasticū iudicē huiꝰ modi eliminare: cū tacitū pactū ꝓpk ñba ignota t caracteres signati cū demōe inik t demō occulte se īgerit t cptata ꝓcurat vt tandē ad peioꝛa alliciat. vñ vbi ī foꝛo ptētioso talis debet adiurare iurta secūdū modū sentētiāꝝ: vbi ī foꝛo sciētie ofessoꝛ debꝫ carmīa īspicere: t si nolit oīno ꝓspicere: debet tū noīa ignota t caracteres delere: reliq ñō vt euāgelica ñba t signacula crucꝫ ꝓmittere. Sup q bꝰ oībꝰ t ꝑcipue sup malefi cos sagittarios notādū: q: supꝑ tactū est: an vt mānifeste depbēsi ī here tica ꝑuitate iudicādi sint. de q materia etiā priꝰ tactū est ī pria q̄stiōe ꝓme partꝫ. Et q dē q sic patet ibidē. Nā vt dicit Bern. ī glo. ordiaria in ca. abolēdā. ſ. ꝑsenti. t ñbi. depbēsi. tribꝰ modis de iure q̄s ꝑ mānifeste depbēso ī heretica ꝑuitate habek. puta facti euidētia: vt ī simplici heresi: q̄n publice ꝓdicāt heresim. ff. de ritu nup. palā. ſ. vlti. vel legitima ꝓbatiōe ꝑ testes. vel ex sua ofessiōe. Et eiusdē Bern. glo. ī ca. excōicamꝰ. ñ. sup. ñ. depbēsi publice: ita q notoꝛiū sit illis etiā q: ꝓdēna ti sunt. Ad idē videk facere sup ca. sup q busdā. extra de ñb. sig. ꝓut patuit ī pria. q. ꝓme partꝫ hui⁹ opis. Et q bꝰ patet q malefici sagittarij fil'r t alia arma īcantātes ꝑ manifeste depbēsis ī heretica ꝑuitate ꝑ aliq pactū expſſū cū demōe initū ꝓpk manifesta ipsoꝝ opa: q nō nisi dīa bolica ñtute fieri ꝑnt habēdi sunt. Patet t secūdo: ꝙa eoꝝ fautoꝛes receptatoꝛes defensoꝛes vt manifeste tales ꝑ talibꝰ habēdi sunt t penis

A prescriptꝫ manifeste subiacere ita ꝙ nō iā sub dubio aut tanq̄ suspecti receptatores leui aut graui: vel violēta suspitiōe iudicandi ꝓut plures alij existere pñt. vñ et semp grauissime ptra fidē delinquūt: ꝛ semp mala morte a deo pcutiūtur. Nā vt ferk ꝙdā pr̄iceps cū pfil'es foueret maleficos ꝛ cū ꝑ q̄ndā ciuitatē in certꝫ negocijs indebite aggrauaret dū ꝑ fibi a ꝙdaꝫ familiari obiecerek: ille oī timore dei postposito rñdit. Det de⁹ ꝙ in ꝑ loco moriar: si iniuste a me illi aggrauenk. Ad q̄ ꝓba subito diuīa vltio subsecuta: subitanea morte expirauit: reuera ī vindictā nō tā iniuste aggrauatiōis quātū ꝛ fautorie hereſis. Patet ꝛ tertio ꝙ ꝓla ti ꝙcūq̄ ꝛ rectores vbi hmōi flagitijs ꝛ eoꝝ auctoꝛib⁹ ꝛ fautoꝛib⁹ iuxta omnē possibilitatē nō resistūt: etiā tanq̄ manifesti fautores ꝛ ꝙ ꝓscriptis penis manifeste subiacere debeant iudicantur.

¶ Sequitur secundum principale huius secunde partis super modos tollendi ꝛ curandi maleficia premittendo difficultatem.

UTrū licitū sit maleficia ꝑ alia maleficia vel ꝑ aliq̄ illicita tollere. Et arguit ꝙ nō: qꝛ vti auxilio demonū nō est licitū: vt supra patuit. ꝛ ī. ij. sentē. di. vij. a doctoꝛib⁹ cōiter determinat: ꝙa vicꝫ est apostasia a fide: ꝛ quidē ꝙ sine auxilio demonū nō possit dissolui. Probat: ꝙa aut dissoluit ḃuano artificio: aut diabolica aut diuīa potētia. Nō ꝑmū: ꝙa inferioꝛ ptās nō pōt infrigere superioꝛē: cū nihil agat vltra suā virtutē nō etiā diuīa: ꝙa hoc esset op⁹ miraculosum: ꝛ cū illa de⁹ ad suū nutū opatur: ꝛ nō ad instantiā hominū. sicut ꝛ Christ⁹ mri petēti miraculū de subuētiōe necessitatꝫ vini. vt doctoꝛes exponūt ꝙ hoc miraculū quersionis desiderabat: Christ⁹ rñdit. Quid mihi ꝛ tibi mulier. s. cōmune in ope miraculoso. Apparet etiā ꝙ rarissī me liberank quātūcūq̄ diuinū auxiliū ꝛ suffragia sctōꝝ implorāt. ergo nō nisi auxilio demonū liberari pñt: ꝙd tū nō est licitū q̄rere. Preterea hoc ꝙd cōiter tolerak in vsu ꝑcticak: iꝫ sit illicitū:: ꝫ hoc cōiter ꝑcticak ꝙ tales maleficiati currūt ad mulierculas superstitiosas a ꝙb⁹ sepissime liberank et nō ꝑ sacerdotes aut exoꝛcistas: ergo ꝑctica oīdit ꝙ auxilio demonū maleficia tollūtur: cuiꝰ tū auxiliū q̄rere cū sit illicitū: etiaꝫ nō est licitū maleficia tollere: ꝫ patiēter sufferre. Preterea ꝑm Tho. ꝛ Boē. in. iij. di. xxiij. de ipedimēto maleficiali: maleficiū ē ita ꝓpetuū ꝙ nō pōt habere ḃuanū remediū: ꝙa si haberet remediū non est hoī notū vel licitū. in quibus ꝓbis dant intelligere ꝙ sit quasi infirmitas incurabilis ꝛ ꝓpetue inherēs: vnde subdūt: licet deus ꝑstare possit remediū demonē cogendo ꝛ demon desistēdo tūc ille curarek: tamē curatio nō erit ḃuana. ergo nisi de⁹ dissoluerit ꝑ se: nō est licitū ei⁹ dissolutionē ꝙcūq̄ mō q̄rere. Preterea in eadē di. et. q. dicūt ꝙ etiā ꝑ aliud maleficiū adhibere remediū est illicitū. vñ dicūt etsi posset ꝑ aliud maleficiū adhiberi remediū nihilomin⁹ reputarek ꝓpetuū: iꝫ amouerek maleficiū: qꝛ nullo mō est licitū ꝑ maleficiū īuocare demōis auxiliū. Preterea exoꝛcismi ecclesie nō valēt ad rēmedū demōes semp q̄ ad oēs molestias coꝛpales

C boc dei iudicio exigẽte. semp tñ valẽt cõtra illas demonũ infestatiões cõtra qs pncipaliꝝ sunt istitute: sicut cõtra obsessos vel circa pueros exorcizãdos. Preterea nõ oportet ꝙ si ꝓpꝫ peccatuꝫ diabolo sit ptãs in aliquẽ data cessante pctõ cessat ptãs: ꝯa iterdũ cessante culpa remanẽt pctã ex ꝯbus ꝝbis videtur ꝓfati duo doctores sentire ꝙ nõ sit licitum maleficia tollere: ꝫ pmittere illa sicut pmittũtur alie infirmitates ĩcurabiles ꝛ cõmittere illa tñmõ dño deo q̃ illa tollere põt ad suuꝫ placitũ. In ptrariũ ẽ ꝙ sicut deꝰ et natura nõ abũdãt ĩ supfluis: ita nõ deficiũt in necessarijs: q̃re ꝛ necessario fidelibꝰ ptra huiusmodi insultꝰ demonũ sunt data nõ solũ remedia ꝓseruatiua de ꝯbus in pncipio buiꝰ secũde partꝫ tractũ est. verũetiã remedia curatiua cũ alꝫ nõ sufficiẽter fidelibꝰ a deo puisuꝫ esset ꝛ opa diaboli viderẽtur fortioza opibꝰ dei. Preterea glo. sup illõ Job. xl. Nõ est ptãs sup terrã ꝛc. dicit: oĩa ꝯuana supat: ꝛ si meritꝫ sanctoꝝ subiacet. Unde ꝛ meritꝫ sanctoꝝ viroꝝ in hac vita subiacẽt. Preterea Augustinꝰ de moꝛibꝰ ecclesie. nõ est angelꝰ cũ inberemꝰ deo mẽte nostra potẽtioꝛ: nã si potestas virtꝰ est in hoc mũdo: to to mũdo sublimioꝛ est mẽs deo inherẽs. vnde ex talibꝰ dissolui possũt opa diaboli. Respõsio. hic due solẽnes opiniões sibĩnuicẽ vt videt cõtrariantes. Sũt em̃ ꝯdam theologi ꝛ canoniste inuicẽ ꝓcordãtes: ꝙ licitũ est maleficia tollere etiã ꝓ opa supstitiosa ꝛ vana. Et buiꝰ opinionis sunt Scotꝰ. Hostiẽn. ꝛ Goffre. ꝛ cõiter oẽs canoniste. Alioꝝ theo-
D logoꝝ opinio ꝛ ꝑcipue antiq̃rũ et quoꝛũdã modernoꝝ: vt Thome Bonauẽture Alberti Petri de palude ꝛ alioꝝ multoꝛũ: ꝙ nullo mõ sint facienda mala vt eueniãt bona: ꝛ ꝙ potiꝰ bõ moꝛi deberꝫ q̃ in talia ꝓsentire vt sꝫ ꝓ opa supstitiosa ꝛ vana liberarek: ꝫ ꝯa vnica distinctiõe poterũt eoꝝ dicta ꝓcordari: videnda sunt priꝰ eoꝝ sentẽtie. Nã Scotꝰ in suo. iiij. di. xxxiij. de impedimẽto maleficiali siue de frigidis et maleficiatꝫ reputat fatuitatẽ asserere ꝙ etiã ꝓ vana et supstitiosa nõ debeant maleficia tolli. dicit em̃ nec ĩ hoc est infidelitas aliq̃: ꝯa destruẽs nõ assentit opibꝰ diaboli: ꝫ credit eũ posse ꝛ velle fatigare dũ durat tale signum: ꝯa ex pacto nõ assistit ad hoc: nisi dũ illud durat. Et sic destructu illiꝰ signi nõ ponẽt finẽ tali vexatiõi. vñ et dicit ꝙ est meritoꝛiũ opera diaboli delere: ꝛ ꝯa loq̃ de signis: ponamꝰ exẽplũ. Sũt q̃dã mulieres q̃ tali signo notãt maleficas: vt si vacca vbertate lactꝫ ex maleficio priuat: tũc vꝛceũ lactꝫ sup ignẽ appẽdũt: ꝛ certꝫ ꝝbis superstitiosis insistẽdo. vꝛceũ cũ baculo ꝓcutiunt: ꝛ ꝛs flasculũ mulier ꝓcutiat: tñ oĩa ꝝbera diabolꝰ ad doꝛsũ maleficẽ defert ꝓ q̃ sic diabolꝰ cũ maleficã fatigat. facit tñ illa diabolꝰ vt ꝓcutientẽ catholicã ad peioꝛa alliciat. vñ periculosũ nõ existit: alꝫ nõ videret opinio tãti doctorꝫ habere difficultatẽ. possunt ꝛ alia exẽpla adduci. Hosti. ad idẽ in summa copiosa de frigidis et maleñ. ꝛ ti. de ipotẽtia coe. in glo. sup ca. littere. §. mulierẽ aũr. dicit ꝙ in hoc defectu recurrẽdũ est ad remedia medicoꝝ. Et licet q̃dam remedia ꝓtra hec scripta vana seu supstitiosa videanꝫ: tñ cuilibet auctoꝛi in

A sua arte credēdum est. Sed ꝛ satis tolerare pōt ecclesia: retūdere vana vanis. Hubertin⁹ deniq; in suo. iiij. pāta distin. bis vtiq; verbis. Pñt maleficia aut p oīones aut p artē p quā facta sunt destrui. Ad idē Gofred⁹ ī sūma sua eo. ti. Maleficiū nō pōt solui semp p illū q̄ fecit. vel q; est mortu⁹: vel q; nescit delere ipsū: vel q; maleficiū est pditū: si aūt sciret licite posset soluere. et loqtur ꝓtra illos q̄ dicebāt q̄ p maleficia nō posset copule carnali pstari ipedimētū: eo q̄ nullū tale esset ppetuū. vñ nō dirīeret mīmoniū iā ꝓtractū. Preterea illi q̄ fuerūt moti asserere q̄ nullū maleficiū sit ppetuū: mouebāt bis rōnib⁹: q; putabāt oē maleficiū posse moueri: vel p aliud maleficiū vel p exorcismos eccl'ie q̄ fūt ordiati ad repmēdū vim demonū. vel p verā penitētiā: cū diabol⁹ nō habeat ptātē nisi sup pctōres. vñ q̄ ad pmū ꝓcordabāt cū opinōe alioꝝ q̄ ad min⁹ p supstitiosa possint tolli. Cōtrarie aūt opiniōis est. s. Tho. in suo. iiij. pāta di. sic incipit: q̄ si maleficiū nō possit reuocari nisi p aliq̄d illicitū: vt p demōis auxiliū vel hui⁹: etiā si scirek posse sic reuocari nihilomin⁹ ppetuū iudicak: q; remediū nō est licitū. Ad idē Boñ. Pe. Alber. ꝛ cōiter oēs theologi: vbi cū breuit tangūt demōis auxiliū tacite vel exp̄sse inuocādū: videnk sentire q̄ p nil aliud nisi p licitos exorcismos: vel p verā penitētiā: vt ī ea. si p sortiarias alle. tangit. remoueri debeāt moti: vt apparet rōnib⁹ in p̄ncipio q̄stiōis annotatz. Et q; tātos doctores ī eoꝝ dictz quātū possibile est expedit ꝓcordare: ꝛ h̄ vni
B ca distictiōe fieri pōt. Jōo notādū: q̄ maleficiū aut tollit p aliū maleficiū simul: ꝛ p aliud maleficiū: aut tollit nō q̄dē p maleficiū: ß p maleficiales rit⁹ ꝛ illicitos. ꝛ h̄ item dupl'r: q; vel p illicitos ꝛ vanos rit⁹ insimul vel p vanos ꝛ nō illicitos. Primū remediū est oīno illicitū: taz ex pte actorz q̄ et ipsi⁹ remedij: ß tū q; fit dupl'r: q; aut cū nocumēto illi⁹ q̄ maleficiū intulit: aut sine nocumēto fit: tū p maleficiales rit⁹ ꝛ illicitos: tūc cōphēdit sub scōo mō vicz vbi maleficiū tollit nō p maleficiū aliū: ß p maleficiales rit⁹ ꝛ illicitos: tūc item illicitū iudicak: lz nō tm̄ ficut pmū. Vñ sūmarie dicere possum⁹: q̄ p tria et trib⁹ modis remediū reddit illicitū: qñ vicz tollit p maleficiū aliū ꝛ p maleficia alia vicz virtute demōis alicui⁹. Scōo qñ nō p maleficiū ß honestā psonā tollit. sic tū q̄ supstitiosis remedijs maleficiū q̄d vni psone auferk alteri iferk: ꝛ h̄ item illictū. Tertio qñ auferk sine eo q̄d alti iferk: vtiq; tū demonū inuocatiōe exp̄ssa vel tacita: tūc item illicitū: ꝛ sm̄ hos modos dī a theologis q̄ potī⁹ mors sit p̄eligēda q̄ ī talia ꝓsentire. Alijs ꝛo duob⁹ modis vltimis tollere maleficiū pōt esse vel licitū vel nō vanū sm̄ canonistas: ꝛ q̄ tollerari pñt vbi remedia eccl'ie pri⁹ attēptata: vt fūt exorcismi eccl'ie: suffragia sctōz ī plorata: aut ꝛa penitētia nihil effecisset. et vt clarior habeak itellect⁹: de singl'is sint aliq̄ gesta ꝛ acta p nos repta recitāda. Romā tpe Nicolai pape: eps q̄dā ex alemanie ptib⁹ certa expeditur⁹ negocia aduenerat: cui⁹ nomē occultare ordo charitatz postulat lz iā vniuerse carnis debitū psoluerit. Hic quādā iuuēculā adamādo

C t ipsaz ad suã diocesim destinare cũ duob⁹ famulis ac reb⁹ alijs t clenodijs dñs disposuisset: iuuẽcula auiditate feminea sup clenodia q̃ pciosa erãt decepta: modũ excogitare cepit: vt ea ĩ itinere existẽte epũ maleficijs interiret. iãcz ĩ sua habebat clinodia cõmissiõe. et ecce sequẽti nocte epi scop⁹ subito infirmat: t ne fortassis veneno intoxicat⁹ esset: a medicis pcũ ctat t a famulis dolenter dubitat. tã ingẽs em calor inerat pectori: vt nõ nisi gargarismis p aquã frigidam ptinue haberet refocillari. Tertia igit die cũ iã nulla spes vite haberet. Vetula q̃dã ingressũ ad epm istã ter petijt: t q̃ cã sue sanitatz aduenisset apuit. Ingressa igit epm alloqt t sanitatẽ pmittit: dũmõ suis accẽscere suasionib⁹ velit. Epus ẽo q̃dnã foret cui accẽscere p recupanda sanitate: quã summe affectabat. vbi iãrit vetla rñdit. Ecce ꝑ infirmitas maleficio vob accidit. t ñ nisi p aliõ maleficiũ libari poteritis: vt vicz ipsa malefica q̃ vob ĩtulit moziat. et eadẽ vra infirmitate inficiat. Stupefact⁹ epus: et q̃ alio mõ liberari nõ posset vbi psensit. nil tñ temere volẽs agere: Papã psulere p supplicationẽ decreuit. At Pontifex cũ eũ tenerrime diligebat: t q̃ nõ nisi p mortẽ malefice liberari posset cũ didicisset annuit: vt inf duo mala min⁹ pmitterez. t sup ꝑ supplicationẽ signauit. vñ denuo vetula accersita: et tã ipse q̃ sũm⁹ Pontifex ĩ mortẽ malefice psentirẽt: dũmõ pristine sanitati restitueret differuit. sicz q̃ vetula abscessit: t q̃ sequẽti nocte libe rarez pmisit. Et ecce circa mediũ noctz vbi se sanuz t ab oĩ infirmitate D liberatũ psensisset nũcio misso q̃dnã de iuuẽcula foret pscrutatur: t ecce aderat q̃ ipsã circa mediũ noctz in latere mris dormiẽtẽ infirmatã fuisse subito affirmabat. q̃ in re dabat itelligi q̃ eadẽ hora t momẽto infirmitas epm relinquẽdo maleficã iuuẽculã p aliã maleficã vetulã inuasit. t sic spũs malign⁹ a lesiõe epi cessando ipsũ sanitati p accidẽs restituere videbat: cũ tñ ꝑpe sanitatẽ nõ ĩmittẽbat: quã tñ occupare deo p mittẽte poterat: t ppt pactũ cũ malefica alta initũ q̃ fortũe alteri⁹ iuidebat. ipe demõ magistrã iuuẽculã inficere habebat: t bene est iari pot illa duo maleficia nõ p vnũ demonẽ duab⁹ psonis: ꝗa duob⁹ demõib⁹ duab⁹ maleficz seruiẽtib⁹ fuisse inflicta: nec ĩ isto demões fibimmicẽ cõtrariant: cũ semp in pditionẽ aniaz q̃ sũme t pcordit affectãt singula opant. Epũs denicz cũ pietatz causa ipsã visitare ꝓponeret camerã ingrediẽs horribilib⁹ maledictiõib⁹ suscept⁹ fuit exclamãdo. Tu cũ tua q̃ te talia docuit t te liberauit maledicamini ineternũ. et epũs emollire ei⁹ animũ ad penitẽtiã: t q̃ omnẽ offensã ei remisisset: vbi tẽtabat: illa vultũ auertẽdo clamabat. ereas maledicte: hic nulla spes venie: ꝗ animã meã oĩb⁹ demõib⁹ cõmẽdo: t miserabilit iterijt. t epũs cũ gaudio ad ppria remeauit. Vbi etiã notandũ: q̃ ꝺa ꝓilegiuz vni⁹ nõ facit legẽ cõmunẽ. Ideo dispensatio Pape in ꝑ casu nõ arguit oĩb⁹ fic licere. Ad idẽ refert Rider ĩ suo formicario. dicit em. Quod⁹ tollẽdi maleficiũ: aut se vindicãdi ĩ malefico talis ꝓticak inkdũ mod⁹. Venit em aliqs Iesus in se vel ĩ suis ad maleficã scisciteꝫ scire malefactoꝛẽ; tũc malefica plũ-

A bum liq̃factū: aliq̃tiens fundebat ī aquam q̃scq̃ ope demōis in plūbo imago aliq̃ videret. Qua visa malefica q̃ fuit ab explorante in q̃ parte vis ledi maleficū tuū et ī eodē vulnere eū agnoscere: cūcq̃ explorator locū eligeret: statī malefica ī eadē parte imagis q̃ in plūbo relucebat fixuram vel vuln⁹ p cultrū posuit: ⁊ locū vbi reū inueniret indicauit: nomē tñ nullaten⁹ manifestauit. ℔ experientia teste malefic⁹ p oīa ledi repiebat sicut sua imago plūbea demōstrabat. ℣Hec inquam remedia ⁊ filia vtiq̃ iudicanť illicita: q̃uis hūana fragilitas sub spe venie cōsequēde a deo sepi⁹ bis inuoluit: pl⁹ estuans p sanitate corpoꝛ q̃ anie. Scōm ℣o remediū: de ipsis maleficj maleficia dissoluētes sub expꝛesso pacto cū demone inito absq̃ nocumēto psone: ⁊ q̃dē de eis q̃d agēdū sit et q̃liť cognoscūtur ifra in sedecio mō sentētiandi patebit. hi em̃ q̃plures existūt ⁊ semp infra vnū aut duo miliaria teutonicalia reperiuntur: in q̃ spacio quicq̃d alie malefice ledūt ℔ ille curare videtur: q̃s etiā curatiōes aliq̃ simpliciť q̃ ad omne tēp⁹: aliq̃ ℣o tm̃ a pꝛia angaria lesos maleficiq̃s curare se iactitāt: aliq̃ ℣o nō nisi in ꝓsensu malefice q̃ maleficiū intulit curare pñt. ⁊ he notātur sup expꝛesso pactū cū demōe inito: ꝓpť hoc q̃ oc culta manifestare solēt illis q̃ causa sanitatj recupande ipsas accedūt: ipsis em̃ causas sue calamitatj subito manifestāt dicētes: q̃ ꝓpter brigas et riꝛas cū vicina vel alia muliere aut viro habitas lesa fuerit in se vel in suis attinētib⁹: q̃ etiā ad occultandū sua flagitia interdū pegri-
B nationes vel alia pietatj opera iniūgunt: q̃s quidē accedere p recuperanda sanitate tanto pniciosi⁹ existit quāto pꝛe illis q̃ solū per pactum tacitū curare videtur in ꝓtumeliam fidei ampli⁹ delinquūt. ℣Hi em̃ dum ex vna parte sanitatē coꝛpoꝛalē deo p̄ponūt: ex altera parte sibi ipsis in vindictā criminis vitā deo pcutiente abbꝛeuiant. sic em̃ in Saul diuia fuit vltio: cū pꝛimo magos ⁊ ariolos abstulisset de terra: postea ꝓfuluit. vnde ⁊ in bello occisus cū filiꝫ fuit. j. Regū. xx viij. et culpa tangitur ꝓmo Paral'. x. ꝓpť hoc etiā Ochosias infirm⁹ mori habuit. iij. Re. j. tales etiā visitatoꝛes maleficaꝝ infames. vñ nec ad accusationē debēt admitti. ij. q. viij. quisq̃s nec. Itē tales ℔m leges debēt pena capitj plecti: vt in ꝓma q̃stiōe operj tactū est. Sed heu dñe de⁹: cum oīa iudicia tua iusta sunt: q̃s liberabit paupes maleficiatos ⁊ in ptinuis doloꝛib⁹ eiulantes: pctis nostris exigētib⁹ inimic⁹ nimis p̄ualuit. vbi sunt q̃ licitis exoꝛcismis illa opa diaboli dissoluere valeant. ℣Hoc vnicū ergo superesse videtur remediū et iudices eoꝝ insult⁹ admin⁹ refrenant varijs penis: auctrices maleficas castigando. vnde ⁊ infirmis facultas visitādi maleficas amputabitur: ℔ heu nemo pcipit coꝛde: oēs que sua nō q̃ Jesu christi sunt q̃rentes. Illa em̃ malefica in Rychhoffen. de q̃ supra mentio facta est: adeo assiduis frequētabať p recupanda sanitate maleficiatj: vt comes castri Thelonei lucrū habere voluit: ita q̃ q̃libz maleficiat⁹ in se vel ī sibi attinētib⁹ denariū vnū in ītroitu poꝛte soluere habebat, vñ et magnū exinde se habuisse ꝓuentū asseruit teste etiaz ex-

A actū est vt cito remediū adhibeat: q tot dieb⁹ vos visitare habeo q̄t sub maleficio steterit⁊ interrogare q̄t dies elapsi fuissent: ia⁊ triduo fassus sū: vñ⁊ ipse singulis dieb⁹ p triduū me visitādo et pedē inspiciēdo solū⁊ tāgēdo⁊ cūcta ꝟba penes se ruminādo itegre sānitati fugato maleficio me restituit. Hic certe mod⁹ actorē nō mōstrat maleficū: sīc modū superstitiosū: i eo eīm q dei adiutorio⁊ nō ope diaboli sanitatē ꝓmisit:⁊ h̄ q Saturni ifluxū sup plūbū tāq̄ ex ei⁹ dñio cātū allegauit irre p̄hēsibilis extitit⁊ poti⁹ cōmēdād⁹ fuit. S⁊ q̄ ꝟtute maleficiū fugat⁊ spēs rep ī plūbo cānit sub dubio relinq̄t. Nā cū maleficiū nulla ꝟtute naīali possit amoueri l⁊ mitigari valeat: vt īferi⁹ de obsessor remedijs patebit. poti⁹ videt q p aliq̄d pactū ad min⁹ tacitū cū demone initū h̄ p̄ticauerit:⁊ dī hic pactū tacitū qñ ad min⁹ auctor tacite ī assistētiā diaboli p̄sentit: p quē modū īfera superstitiosa opa p̄ticant: l⁊ differenter ad diuinā offensā: cū in vno ope maior sit creator⁊ offensa q̄ ī altero. In eo eīm q de sanitate ꝓcurāda cert⁹ fuit:⁊ i eo q tot dieb⁹ q̄t sub infirmitate extiterat: ipsū visitare habuit: nec aliq̄b⁹ medicamīb⁹ naturalib⁹ vsus fuit:⁊ tñ iuxta ꝓmissa egrotū sanitati restituit: nō tā suspecti⁹ q̄ vt manifeste deꝑbēsus ad min⁹ l⁊ nō sup exp̄ssiu⁊ initū cū demōe pactū: tñ iudicat⁊ tāq̄ p conicto haberi⁊ penis ad min⁹ ī scōo mō sentētiādi infra p̄tis: ꝟ punire debet cū adiuratiōe solēni: nisi leges q̄ in
B cōtrariū sentire videt ipsū sustētarēt. In q̄ casu q̄d ordīariū sit faciēdū in solutiōe argumētor patebit postea. Quartū ꝟo remediū toleraduz⁊ de q̄ canōiste ad min⁹ intēdūt cum certz theologz dī vanū tñ et p̄cise puta q: solū superstitiosū⁊ nō sub aliq̄ pacto exp̄sso vl' tacito ex intētiōe⁊ ꝓposito p̄ticātis opatū:⁊ dico ad min⁹: q: fortassis si velit etiā tertiū remediū huic q̄rto adiūgere. poti⁹ videt nobis eor assertiōi cedere: q̄ p̄tētiōib⁹ deseruire:⁊ h̄ q̄dē remediū vanū supius exp̄lificatū ꝺ mulieribꝰ q̄ vaccā vbertate lactz p̄uauit ꝟberet: l⁊ fortassis talia in noīe diaboli facere habeāt aut fortassis fine ei⁹ exp̄ssiōe. Ad idē p̄t⁊ alia eor gesta adduci. nā i cōdū vbi vaccas bmōi lesas ad pascua emittere volūt explorare etiā ipsā maleficā nitūt: tūc bracā viri vl' aliꝺ imūdū sup caput aut dorsū vacce ponētes:⁊ hoc poti⁹ festiuis dieb⁹⁷ sacratiorib⁹ ipsā vaccaz baculo fortassis ite sub tali: vt sup: exp̄ssiōe p̄uiēdo expellūt:⁊ tūc vacca recto tramite ad domū maleficē ꝓperat⁊ cornua ī ei⁹ ostiū vibrat cū magno eiulatu ꝓtinue pulsando:⁊ hec vtiq̄ diabol⁹ ī vacca operatur tādiu quo p alia maleficia sedat. Reuera et ꝑm p̄fatos doctores talia sint tolerāda: nō tñ meritoria vt q̄dā asserere conātur exist̄t: cū eīm iuxta Apl'm oīa q̄ in ꝟbo aut ope facim⁹: in noīe dñi nr̄i iesu Christi facere p̄cipimur: l⁊ ibi nō sit exp̄ssa demōis inuocatio:⁊ tñ ei⁹ noīs exp̄ssio:⁊ ite l⁊ ibi nō sit intētio p pactū aliq̄d tacitū vel exp̄ssū talia facere: q: fortassis dicet: volo h̄ facere siue diabol⁹ ītromittat se siue non ipsa temeritas q̄ diuinū timorē post ponit deū offendit, vnde⁊ diabolo

℄ potestatē talia faciēdi pmittit inducēdi: ergo tales sunt ad penitētias
z hortandi vt potī⁹ desistant: z ad remedia ifra scripta vt supius etiā
in parte tacta p vsum videlz aque benedicte z salis exorcizate tē. recur
rant. Simili mō iudicandū de illis q̄b⁹ dum aliq̄d iumētū maleficio in
terimit et explorare maleficū aut etiaz si naturali defectu vel maleficio
sit interēptū: vbi nitūtur ad loca vbi cadauera bestiaz exoriant ꝓpe
rant z intestina cadauerj sup terram trahēdo vsq; ad domuz deferūt nō
aūt intro domū p ostiū sup: ꝫ sub limie dom⁹ ad coquam trahūt z igne
facto sup cratē intestina ponūt et tūc: vt ex relatu talia practicantiū se
pissime informati sum⁹: sicut intestia calefiūt z ardēt ita intestina ma
lefice calore z dolorib⁹ cruciēt: aduertūt ergo illi exploratores vt osti
um dom⁹ optime sit obstructum: eo q̄ pre dolorib⁹ malefica ad introitū
habebit carbonē ō igne auferre: et tūc omnis cruciat⁹ effugat. Reptuz
deniq; sepi⁹ nouim⁹ vbi introitū habere non poterant: extunc densissi
mis tenebris domū intus z extra vallabant cū cōmotione tam horribi
li z strepitu vt ex ruina dom⁹ oēs se tandē interimere putarēt nisi ostiū
aperiretur. Ad idē etiaz certa experimēta reducūtur: nam certi volētes e
multitudine mulieꝝ in ecclesia existētium experiri maleficas q̄ etiā sine
eoꝝ consensu ecclesiā diuinis pactis exire nō valeant: tali experimē
to insistūt. Nam die dominica sotularia iuuenū sungia seu pinguedine
porci: vt moris est pro restauratione fieri pungunt: z sic vbi ecclesiam
℗ intrant tamdiu malefice exire ecclesiā non poterūt quo adusq; explora
tores aut exeunt aut illis licētiam sub expressiōe: vt supra: exeundi ꝑce
dant. Simile fit etiā p certa ꝟba q̄ annotare nō expedit: ne ds p diabo
lum seducatur. Nam nec iudices aut p̄fidētes his infallibilē fidem aut
opinionē accōmodare debēt: nisi talis psona alias plurimū esset diffama
ta: cum sub tali ꝓtextu ille mille artifex etiā innocias infamare posset.
Vnde pot⁹ auertēdi sunt homies a talib⁹ experimētis: z salutares pe
nitētie infigende: lz interdū tolerand. Per hec patet respōsio ad argu
mēta q̄ ꝛcludūt maleficia nō ee tollēda: q; pmis duob⁹ modis oīno illi
citū ē tollere ētiū remediū ꝑm leges: z si tolerat: tū nō pua sup ꝫ eccle
siastic⁹ iudex dz hic aduertēti. Nā q̄ leges videtur tolerare patz. C.
de maleficz. l. eoꝝ. vbi sic bt. Alij aūt q̄ faciūt id ne labores hominū vē
toꝝ grādinisq; lapidatiōe sternant: nō pena: ꝫ pmio digni sūt. Et An
thonin⁹ i sūma de legib⁹ i q̄b⁹ ius canōicū z ciuile discrepāt: ꝫ idē alle
gat: ex q̄ videt q̄ ꝛcedūt leges p ꝑseruatiōe frugū z iumētoꝝ z i omnē
euentū posse certos hoies talia ꝓtcātes nō solū tolerare: ꝫ z pmiare.
Erit ergo ecclesiastici iudicz aduertere si tūmō iuxta mentē legis ꝓtra
grādies z aerz itēperiē modis ꝛgruis: vt iseri⁹ patebit: aut etiā q̄bus
dā superstitiosis ꝛcedit. z tūc dū inde nullū sequt fidei scādalū etiā tole
rare: ꝫ reuera hoc non erit iuxta tertiū ꝫ quartū modum z q̄ntum de q̄
cōsequēter tractandū erit ō ecclesiastic z licitis remediis inserēdo in
terdū de superstitiosis ad q̄rtū modū ꝓtinētib⁹ z ꝫ p capla sequētia.

A CRemediū eccl̃iasticū ꝓtra īcubos ⁊ succubos demones Cap̃. I.

QUia ꝯo in p̄cedētib⁹ capl̄is p̄me q̄stiōis sup modos maleficiā di boies iumēta ⁊ terre fruges tacta fūt añ oīa ea q̄ ipse malefice erga ꝓpas psonas p̄cticāt: q̄liť vicz inorias iuuēculas in augmētū siue pfidie allicitūt: q̄lis etiam mod⁹ sit pfitēdi ea⁹ ⁊ omagij p̄stādi: q̄liť etiā infātes ꝓpos aut alienos demōib⁹ offerūt: et quō localiť trāsferank. Hec inquā ⁊ filia remediare: q: nō est possibile: nisi vt p suos iudices de medio tollank aut ad mi⁹ in exiū oim futuro rū puniank: ideo de hmōi remedijs nō ad p̄sens ꝫ in vltia pte opis vbi vigiti modi p̄cedēdi ⁊ sentētiādi ꝓtra ⁊ sup maleficaꝝ psonas deducēť tractabiť. Ad p̄sens tñ sup remedia ꝓtra eaꝝ maleficiales effect⁹ tēde re opo: tet: ⁊ p̄mo q̄liť boies maleficiati remediank: demū q̄liť bestie ⁊ vltio q̄liť fruges terre p̄seruāť. De boib⁹ ꝯo maleficiatz q̄ ad īcubos demões vel succubos: q: fūt in triplici gñe: ꝫ eaꝝ q̄ se volūtarie demomib⁹ īcubis subiecūt vt sunt malefice: q: de succubis q̄ ad viros nō ita volūtarie p̄cticatio repiť: cū ex naturali vigore rōnis q̄ viri mulierib⁹ p̄eminēt: talia pl⁹ abho: rēt: est ⁊ eoꝝ q̄ a maleficz cū incubis aut succubis ꝓtra eoꝝ volūtatē inuoluūtur. ⁊ est tertiū gen⁹: ad ꝗ p̄cipue ꝯginū quandā q̄ ꝓtra earū oīno volūtatē ab incubis demōib⁹ molestātur. de q̄b⁹ etiā sepe p̄sumiť q⁹ a maleficz sic maleficiank: puta q: demões ad
B instātiā maleficaꝝ: sicut sepissime alias ifirmitates īmittere solēt: ita ⁊ incubos illis psonis se facere habēt: vt vel sic eos ad suā pfidiā allicere valeant. Dem⁹ q̄dā exēpla. Est ī ciuitate ꝓfluētia paup q̄dā sic maleficiat⁹ q⁹ ī p̄sentia vxoꝝ omnē actū venereū put viri cū mulierib⁹ agere solēt: etiā repetitz vicib⁹ p se exercet: nec ab illis ad instātiā ⁊ ciulatuz mulierz auerti pōt: q: vno aut trib⁹ actib⁹ expletz ꝯba replicat. volum⁹ ite⁊ de nouo ⁊ ite⁊ de nouo īchoare: cū tñ nulla psona corpali visu cernať ei succūbere. fitq; vt p⁹ diutias hmōi veratiões paup ille collisus ī trā oīb⁹ ꝯib⁹ ōstituiť. ⁊ dū p⁹ aliq̄rū virū recupationē īrogať quō ⁊ q̄liť ista sibi ꝓtigāt ⁊ an ne psonā succubātē habuerit. rīdere solet se nihil videre: ꝫ ita mēte captiuatū vt oīno abstiere ñ valeat et q̄dē sup ꝗ maleficiū mlier q̄dā pl̄imū bī suspecta q⁹ ei ītulerit: eo q⁹ illi paupi miata fuerit p ꝯba ꝓtūeliosa: q⁹ ipsū ꝓpť displicētiā sibi factā expedire vellz: ꝫ legū ⁊ executores iusticie nō assūt q̄ saltē sup diffamiā ⁊ ḡue suspitionē ī vidictā tāti crimis ꝓcederēt putātes neinē ōbere ꝓdēnari nisi q̄ ꝓfessiōe ꝓpa aut triū testiū ꝓductiōe legitia ꝙincak: q̄si iudicia facti aut euidētiā sup ḡues aut violētas suspitōes nullas mereāť penas de q̄b⁹ tū modz sentētiādi īferi⁹ vt p̄missū ē patebit. De scḋo ꝯo gñe q̄ puelle ab īcubis ōmōib⁹ molestāť etiā nr̄is tpib⁹ referre nimis lōgū foret: cū bystorie certe ō sil̄ib⁹ exist̄ referte. Ez cū q̄nta difficultate talia remediari possint patere pōt ex bis q̄ Tbo. brabātin⁹ circa fi nē operis sui de apib⁹. de quadā in hūc modū refert. Vidi inq̄t: ⁊ in cōfessione audiui virgineꝝ quādam in religioso habitu que primo dixit se

nunc̄ in ꝓcubitū ꝓsensisse: ꝙ hoc tñ dat intelligere se cognitaꝫ fuisse: at ego nō credēs artaui eā rationib⁹ ꝛ ourꝫ cōminationib⁹ sub piculo aīe sue: tandē cū lachrimis ꝓfessa est se ꝓi⁹ coꝛruptā mēte ꝙ coꝛpoꝛe: ꝛ cū postea doleret q̄si ad moꝛtē ꝓficeret omni die cū lachrimis: non potuit tamē ingenio: studio vel arte ab incubo demōe liberari: nec signo crucꝫ nec aq̄ benedicta: q̄ tamē specialit̄ ad fugandos demones ordinant: nec sacramēto Christi coꝛporꝫ ipsis etiā angelis terrifico: donec post plures annos oꝛatiōe ꝛ ieiunio pie peractos fugaret: et est credibile saluo meliōꝛi iudicio ꝙ postꝙ de pctō suo dolēs ꝓfitebat⁹ poti⁹ ei ꝓcubit⁹ demonis pena culpe ꝙ culpa fuit. Hec etiā cū i vigilia pēthecostes q̄rularet apud Cristinā in valle ducat⁹ Brabantie monialē deuotaꝫ q̄ mi hi hoc retulit: ꝙ nō auderet cōmunicare ꝓpt demōis impoꝛtunā veꝛationeꝫ: cōpatiens dixit ei Cristina. Vade quiesce secura cōicatura cras dñico coꝛpoꝛe: ego in me recipiā penā tuam. Recedēs illa gaudēs doꝛmit in pace: ad oc̄ones de nocte surgit mane cū omni trāquillitate sacramenta suscipit. Cristina aūt suscepta in se penā nō ponderās: vespe ꝛe ti se dans audit stratu suo q̄si pcellam cōmouentē se: ꝛ inq̄eti⁹ agitantē nec suspicās demonē arrepto colo fugare nititur quicḋ esset: decūbit iterū: ꝯ pauida veꝛata surꝛexit: ꝛ hoc pluries tandē sensit ꝛ vidit eversis fere straminib⁹ ꝙ demonis neq̄tia veꝛarek. Dimisso ergo lecto nocte ducit insomnē: et oꝛare volēs demonis cruciabat insultu. Et vt dixit nunc̄ talia passa fuerat. Unde p̄dicte mulieri mane: renūcio inq̄t renūcio pene tue. Uix fine vite discrimīe violētiā tētatoꝛis pessimi euasi. Qua ex re ꝓpendit̄ difficile esse hmōi remediare: sive maleficio sive absq̄ eo ꝓtingat. Sūt tamē adhuc aliq̄ ꝙ foꝛtassis ipsi demōes fugank de q̄b⁹ et Rider in suo foꝛmicario. Licet enī vt ibi ferk q̄nq̄ modis valeāt puelle ꝛ viri liberari. vicꝫ ꝙ sacramētalē ꝓfessionē ꝛ sanctā exercitationem ī crucꝫ ꝓsignatiōe vel angelica salutatiōe. Tertio ꝙ exoꝛcismoꝝ applicationē. Quarto ꝙ certi loci mutationē et ꝙ cautā sctōꝝ excōicationē. ꝛ ex p̄missis patuit ꝙ p̄ma duo moniali nō ꝓfuerūt: nō tñ ꝓpt̄ea obmittēda sunt: q̄d enī vni est remediū nō ꝓpt̄ hoc seq̄tur ꝙ et alteri: ita ecōuerso. Nā et incubos sepe ꝙ oc̄onē dñicā aut aque aspsionē: vel etiā ꝙ angelicā salutationē fuisse repulsos: hystoꝛie tradūt. Refert enī Cesari⁹ in dialogo suo: ꝙ sacerdos q̄dā postꝙ se suspēderat ei⁹ ꝓcubina monasteriū intrauit ꝛ ꝙ incubū ad luxuriaꝫ ꝓcata est: quē tamē ꝙ crucꝫ cō signationē repulit ꝛ ꝙ aque benedicte aspsionē: lꝫ statim postea redijt. Quādo āt angelicā salutationē dicebat: lōge velut sagitta disparuit ꝛ recessit: ꝯ inc̄dū redijt: lꝫ ꝓpe eā accedere nō auderꝫ. Itē de ḱtio vicꝫ ꝙ sacramētalē ꝓfessionē: patet ꝙ eūdē Cesariū q̄ dicit: ꝙ ꝓcubina antedicta cū iam ꝓfessa esset pure in toto derelicta est ab incubo. Refert idē ꝙ q̄dam vir in Leodio. paſſus incubū ꝓfessione sacramētali finita totalit̄ liberat⁹ est. Ponit insup exēm de q̄dā inclusa quā incub⁹ nec oc̄one nec cōfessione nec ꝓpt̄ aliud spiritale exercitiū reliq̄t q̄n ei⁹ lectū ascēderet

A sed cū ad īformationē cuiusdaz viri religiosi diceret: benedicite statim eā demon relīqt. De quarto loci vicz mutatiōe: dicit q̄ pr̄i⁹: q̄ filia cuiusdā sacerdotz stupr̄ata p̄ incubū z facta ex dolore frenetica: trans renumcz elōgata ab incubo dimissa est: ꝫ pater ei⁹ ḡa a loco filiā deposuerat a demōe ꝓcussus est adeo vt moreret in triduo. Fit z mētio de quadam q̄ p̄ incubū crebro in lecto vexata ꝓpr̄io cōsotiaz deuotā petīt vt loco vexate iaceret: q̄d cū fecisset tota nocte quasdā īq̄etudies grauissimas sensit z pr̄ior tūc quieta fuit. Notaf etiā a Guilhelmo: q̄ incubi plus vexare vidētur mulieres z puellas pulchros crines habētes: iō ḡa aut cure aut ornatui criniū nimiuz incūbūt huiusmodi. aut ḡa p̄ crines viros inflāmare cupiūt vel ꝓsueuerūt. aut ḡa in eis inanit̄ glorian tur. aut ḡa diuina bonitas hoc pmittit: vt terreanf mulieres viros inflammare p̄ ea q̄ etiā demones inflāmari viros volūt. De quīto de excōmunicatione q̄ fortassis aliqñ eadē est exorcizationi. patet in legēda sancti Bernhardi. In aḡtania siquidē mulier ab īcubo sex annis incredibili abusu libidinis vexata: audiuit sibi incubū ne ad virū sanctuz q̄ ventur⁹ erat appropīnq̄ret minantē. Nihil inq̄t tibi ꝓficiet: ꝫ eo recedente tu⁹ crudelissim⁹ ero ꝓsecutor q̄ bacten⁹ tuus amator extiti. Que cū virū sanctū Bernhardū īuocaret. Respōdit. Tolle meū baculū z lecto tuo infige: z faciat malign⁹ q̄d potest: hoc cū fecisset: demō camerā
B femine nō est ausus ītrare: ꝫ foris mīnabaf atrocissime se eam velle ꝓsequi Bernhardo recedēte. Quo p̄ feminā audito ꝓuocat populū beat⁹ Bernardus: oēs iubet accēsas cādelas gestare in manib⁹: z demonē cū vniuerso q̄ aderat cetu excōicauit: ac ne ad illā vel aliā deinceps accessum habeat interdixit: z ita illa plene liberata est. Nez hic notādū: q̄ ptās clauiū ꝓcessa Petro z suis successorib⁹: q: sonat sup terrā z tm̄ p̄ viatorib⁹ hec iurisdictiōis ptās fit in remediū eccl'ie ꝓcessa: mirū videtur q̄ z aeree ptātes hac iurisdictiōe valeāt arceri. Sed dici pōt q̄ q: ꝓsone q̄ a demōib⁹ molestanf sūt sub iurisdictiōe Pape z clauiū: nō mirū si p̄ indirectū hmōi ptātes vigore clauiū arceanf: sicut etiā indirecta alas ptāte clauiū a penis purgatorij ignis absoluere pōt: nō obstāte q̄ ptās illa sonat sup terrā z anīe sūt sub terra. De ptāte etiā clauiū cōcessa capiti eccl'ie. s. vicario Christi nō est tutū disputare: cū notū sit q̄ tāta ptās fit a Christo eccl'ie z ei⁹ vicario cōcessa: quāta puro homī cōcedi adeo potuit: z hoc in vtilitatē ecclesie. Pie etiā est imari pōt q̄ si egritudies a maleficz virtute demonū inflicte excōicarētur: cū ipsis maleficz auctricib⁹ et demōib⁹ nō adeo ī ipsos infirmos seuirēt: z q̄ citius liberarētur adbibitz sup hoc z alijs exorcismis licitz. In partib⁹ denicz arbisis vulgarz est narratio simul z alijs ī locis q̄d dū diuia permissiōe locuste volātes cū ingēti multitudie. Vinetas: frōdes: segetes z cūcta virētia eradicarēt: hmōi excōicatiōe z maledictiōe fugate z subito inkempte fuerf. Q: si sc̄ificato viro q̄s assc̄ibere velit z nō virtuti clauiū: fit in noīe domini. Vnū p̄ certo habem⁹ q̄ nec virt⁹ miracu-

lozū nec ptās clāmū gratiā gratū facientē de necessitate ꝑsupponūt: cū vtrūq; ex gr̄a gratꝫ data ꝓcedat. Est t̄ tr̄ notādū. q; vbi nullū ꝑdictorum remediorꝝ iuuat: q; tūc ad exorcismos licitos sit recurrēdū. de q̄b⁹ inferi⁹ patebit. Qr t̄ si bi ad fugādū demōis nec̄tiā nō sufficiēt: tūc reuera talis vexatio demōis est pena ꝑ pctīs satisfactoria: si put oportet sustineat i charitate: sicut t̄ alia mala hui⁹ mūdi q̄ nos sic pmūt: vt ad deū ire cōpellāt: verūtiā aduertēdū: q; iterdū aliq̄ in ☞itate ꝑ incubū nō vexant: ꝫ tñmō ita se vexari putāt: t̄ ꝫ q; mulierib⁹ ꝑcipue t nō viris: cū alīs sint timide t mirabiliū formarꝝ in imaginatione susceptiue. Vñ t̄ Guil. sepe allegat⁹. multe inq̄t de apparitiōib⁹ fantasticꝫ ex morbo melācolico i multꝫ fiūt t i mulierib⁹ maxie: sicut apparet de visiōibus t reuelatiōib⁹. Et causa i ꝫ est vt nocūt medici: ipsa natura mulieb̄riū aiarū eo q; lōge facilioꝝ t leuioꝝ impssiōis sunt q; anie viriles. t subdit ibidē. Scio me vidisse mulierē q̄ credebat se cognosci ab int⁹ a diabolo: t talia incredibilia se sentire dicebat. Nōnūq; etiā impgnate fi bi vidētur mulieres ab incubis t itumescūt vehemēter vētres earꝝ: t cū part⁹ tēpus aduenerit: sola emissiōe multe vētositatꝫ detumescūt. Hā de ouis formicarꝝ in potu sumptꝫ incredibilē vētositatē t tumultū i vētre generāt bois. Simil'r de ḡnis cataputie t de granis arborꝫ q̄ dr̄ nigra pin⁹ cōsilia in vētre fiūt. Facillimū est aūt demoni silia t maiora i vētrib⁹ boīm ꝓcurare. Hec addita sūt vt nō facillīe q̄s mulierclis fidē adhibeat: ꝫ illis dūtaxat sup q̄b⁹ exp̄imēta fidē fecerūt. vt de illis q̄ dicerūt i ꝑpr̄ijs lectꝫ vel alio mō ꝑdormiētib⁹ p exp̄iētiā talia ☞a esse.

¶ Remedia ꝑ illis q̄ circa vim generatiuā maleficiūtur. Cap. II.

Licet mulieres in maiori nūero sint malefice q̄ viri: vt in ꝑma parte opis ostēsuꝫ est. tñ viri pl⁹ maleficiūtur. t hui⁹ rō est. qz cū de⁹ pl⁹ pmittit sup actū venereū ꝑ quē ꝑmū pctīm diffundit q̄ sup alios act⁹ hūanos: sicut t ꝑ serpētes q̄ magꝫ incātatiōibus deseruiūt q̄ alia animalia: eo q; diaboli pmū instrm. t cū act⁹ ille venere⁹ plus t facilioꝝ mō pōt maleficiari i viro q̄ i mulere: ido. Et q̄dē patꝫ q; tactū est. Hā cū q̄nq; modis demō i gñatiuā potētiā pōt agere t illi modi citi⁹ ꝓcurant in virꝫ. Remedia adhibēda sup vnūquēq; modū iuxta possibilitatē sūt deducēda: t ille q̄ viciat⁹ est i tali potētia: attēdat sub q̄ mō suū maleficiū ꝓtineat. Sūt aūt q̄nq; modi iuxta Petrū de palude i suo. iiij. di. xxviij. in ꝓcessu hui⁹ maleficij. Hā demō ex ꝫ q; est spūs bz ptātē sup creaturā corpalē deo pmittēte: t ex ꝓditiōe nature sue ꝑcipue ad motū localē: vt illū ꝓhibeat vl' vt ꝓmoueat. Vñ ꝑ hāc ptātē pñt corpa viri t mulierꝫ impedire ne sibi appropīquēt: t hoc directe vel idirecte. Directe: q̄n vnū elōgarēt ab altero: vel nō fineret alterū approp̄inq̄re. Indirecte: q̄n aliq̄d impedimētū ꝓcuraret: vel q̄n se interponeret in corpe assumpto: sicut cuidā iuueni pagano acciderat q; idolū despōsauerat: t nichilomin⁹ ꝓtraxerat cū q̄dā iuuencula: nec ꝓpter hoc poterat eā cognoscere: vt sup̄ patuit. Secūdo mō vbi homīē illā-

A maret erga vnā ⁊ refrigeraret erga aliā. ⁊ hoc posset occulte ꝓcurare ꝑ applicationē ꝙrundā herbaꝝ aut aliaꝝ reꝝ ꝙs optīe nouit ad hoc vali das. Tertio mō: vbi est imationē viri aut mulierꝭ turbaret: q̄ redderet vnā psonā alteri exosā: ꝺa vt supꝝ patuit in ꝓma pa te opis: pōt imagi nationē impmere. Quarto mō: repmēdo vigorē mēbri ꝺ ad fructificationē necessario reqritur: sicut ⁊ motū locale cuiuscūqꝫ organi repmere pōt. Quīto: phibēdo missionē spirituū ad mēbra in ꝙb⁹ est virt⁹ moti ua: q̄si includēdo vias semis ne ad vasa generatiōis descēdant: vel ne ab illis vīs recedat: vel ne excidaꝯ vel emittaꝯ. Q⁹ si ꝙs dicat: nescio sub q̄ mō maleficiū mihi illatū cōtineaꝯ: vnū scio ꝙ potētia gñatiua erga vxorē meā careo. Rñderi pōt si potēs ē ad alias mulieres nō aūt ad ꝓpriā: tūc sub secūdo mō: qꝛ ō ꝓmo mō certificareꝯ ꝑ succubū demonē .i. ꝙ ꝑ demōes icubos ⁊ succubos deluderet. Itē si vxorē nō habet exosam: ⁊ tñ nō pōt ipsā agnoscere: ꝫ bene alias: tūc iteꝝ manet sub scō mō. Si aūt ꝰ exosā ⁊ nō pōt agnoscere: tūc sub scō ⁊ ꝛtio mō ꝓtineꝯ. Itē si nō ꝰ exosaꝫ vellet aūt cognoscere: ꝫ nō ꝰ vigorē mēbri: tūc sub quarto mō. Si ꝛo ꝰ vigorē mēbri: ꝫ nō habet excisionē semis: tūc sub ꝙnto mō. Mod⁹ ergo curādi patebit: vbi declaraꝯ si eq̄liꝯ in charitate ⁊ extra charitatē existētes his maleficiari valeāt. ⁊ ꝺem ꝙ nō: dēpto q̄rto mō: ꝺ tamē etiā rarissime: accidere eñ pōt ꝺ in gr̄a ⁊ charitate exi
B stit sic declaraꝯ: tamē lectori ꝑsupponiꝯ ꝙ loq̄mur de actu ꝓlugali iter matrimonialiꝯ cōiunctos: ꝺa alꝫ implicareꝯ: cū oīs act⁹ venere⁹ extra mr̄imoniū est pctū mortale: et nō nisi ab his ꝺ extra charitatē existūt exercet. Mā cū asserere oporteat ex toti⁹ scripture sacre traditiōe: ꝙ de mones magꝭ pmittūtur a deo seuire in pctōres q̄ in iustos: ꝛ legaꝯ ip sum iustissimū Job fuisse pcussum: hoc tñ nō fuit singulariꝯ sup potētiam generatiuā nec etiā directe: ideo dicere oportet ꝙ ꝺbuscūqꝫ talia ma leficia iter mr̄imonialiꝯ ꝓiunctos ꝓtingūt: signū est ꝙ vel ambe psone vel altera extra charitatē existat: ⁊ ꝺdē fundamētū hui⁹ ex scripturꝭ de ducīꝯ auctoritate ⁊ rōne. Mā angel⁹ dixit Thobie. In illos ꝺ libidini vacāt accipit demoniū ptātez: effect⁹ demōstrauit vbi septē viros vir ginis Sare occiderat. Itē Cassian⁹ coll. patrū diffinit btūs Anthoni⁹ nullaten⁹ posse demonē mētē cuiuscūqꝫ vel cor̄p⁹ inuadere: nisi eā ꝓus de stituerit oīb⁹ cogitatiōib⁹ sctis ac spūali ꝓtēplatiōe vacuā nudāqꝫ red diderit. hec ꝛba vtiqꝫ applicari pūt sup maleficiū cor̄pis: vniuersal'r su ꝙ totū cor̄p⁹ cū Job tali maleficio pcussus: nō tñ nud⁹ diuīa gr̄a fuit. ꝫ particulariꝯ q̄ vicꝫ ꝓclare maleficiū rōne alicui⁹ pctī accidit cor̄pi. ⁊ ꝫ ꝺdē nō pōt esse nisi pctō icōtinētie. Rō. Mā vt dictū est ꝓpꝯ fedita tem illi⁹ act⁹: ⁊ qꝛ ꝙ ipsū ꝓmū pctm̄ diffūdiꝯ de⁹ pl⁹ pmittit sup ipsū q̄ sup alios bñanos act⁹. ergo ⁊ iniꝯ mr̄imōialiꝯ ꝓiūctos vbi diuīo auxilio ꝓpꝯ pctm̄ destituūꝯ ampli⁹ circa illā vim gñatiuā maleficiari a deo ꝑmittūꝯ. ꝙ si q̄riꝯ cui⁹modi sint illa pcta: dici pōt ꝙ pcta incōtinētie q̄ inꝯ cognatos: cū varia sint. Juxta illō Hiero. ⁊ habeꝯ in tex. Adulꝯ est

C in ꝓpria amatoꝝ ardētioꝝ simul ⁊ hmōi amatores amplꝰ maleficiūtur. Remedia ergo ecclīastica sūt duplicia. vnū in foro ꝓtētioso: alterū ī foro ꝑsciētie ꝑticank. Primū si ī iudicio allegat impotētia ex maleficio illata: tūc distinguēdū est: ꝙa talis īpotētia aut est talis aut ꝓpetua. Si talis nō īpedit. tūc aūt ꝑsumit esse talis qñ īfra spaciū triū annoꝝ cohabitātes ⁊ quātū ꝑt operā dātes: siue ꝑ ecclīastica sacra siue ꝑ alia remedia sanari ꝑt. Si ꝙo nō sanēt aliq̄ remedio: extūc ꝑsumit esse ꝓpetua. Itē aut ꝓcedit mr̄imoniū ꝑctionē ⁊ cōsūmationē. ⁊ sic īpedit ꝓhēdū ⁊ dirimit iā ꝑctū. aut seq̄t mr̄imoniū ꝑctionē: ꝫ si cōsūmationē: ⁊ est cōis modꝰ maleficiādi viros qñ spnūt amasias: tūc eñ q: sperabāt se mr̄imōiał'r copulari: ⁊ ꝺ̄fraudate īferūt maleficia virꝫ vt nec alīs ꝓmi scere valeāt. ī tali eñ casu vt dicūt aliq̄ dirimit mr̄imoniū iā ꝓtractū: nisi sub ꝓtinētia cohabitare velint: vt Maria ⁊ Joseph ⁊ bñt ꝑ se cañ. dī eñ. xxiij. q. j. ꝙ ꝓiugiū ꝓfirmak offō. s. carnis vt ꝺ̄t glo. ⁊ paꝝ post dī añ̄ ꝓfirmet ipossibilitas officiī soluit vīculū ꝓiugij. Aut seq̄t mr̄imoniū ꝓfirmatū: ⁊ tūc vīculū mr̄imoniale nō dirimit. plā alia a doctoribꝰ notāk: ꝫ q: nō ꝑcisē sūt ꝑtis speculatiōis: notāk aūt in varīs scriptꝫ doctoꝝ vbi de maleficiali īpedimēto tractāt: ideo ꝫ est supsedēdū: tñmō siq̄s difficultaret quō actꝰ ille possīt īpediri respectu illiꝰ mulierꝫ ⁊ nō respectu alteriꝰ. Respōdit Bonauē. hoc est: vel q: sortileg⁹ ad ꝫ respectu ꝓsone determinate diabolū īuitauit: vel q: de⁹ respectu ꝓsone cuD iuslibet īpedire nō ꝓmittit. Occultū eñ iudiciū dei hic latet: vt ī ꝓze Thobie: q̄lit aūt diabolꝰ hoc facere possīt patet ex ꝓmissis. dicit tñ hic Bonauē. ꝙ īpedit gñatiuā nō īpedimēto intrīseco ledēdo organū: ꝫ extrīseco īpediēdo vsū: ⁊ est īpedimētū artificiale ⁊ nō naturale: ⁊ ita ꝑt īpedire ad vnā ⁊ nō ad alias: vel tollēdo excitationē ꝓcupiscētie ad illā vel aliā ⁊ hoc ꝑ virtutē ꝓpriā vel ꝑ herbā vel ꝑ lapidē vel ꝑ aliquaꝫ creaturā occultā. ⁊ satꝫ ꝓcordat cū dictꝫ Petri. Remediū ꝙo ecclīastiscū in foro ꝑsciētie tradit. xxiij. q. viij. si ꝑ sortiarias. vbi sic dicit. Si ꝑ sortiarias atq̄ maleficas artes nōnūq̄ occulto iusto dei iudicio ꝓmittēte ⁊ diabolo ꝓparāte ꝓcubitꝰ seq̄tur. Sortādi sunt q̄b⁹ ista eueniūt: vt corde ꝓtrito ⁊ spū hūiliato deo ⁊ sacerdoti de oīb⁹ ꝑctis suis purā ꝓfessionē faciāt et ꝑfusis lacrimis ⁊ largioribꝰ elemosinis et oꝛonibꝰ atq̄ ieiunīs dño satisfaciāt. In q̄b⁹ ꝙbis notāk ꝙ tñmō ꝓpk ꝑctā et extra charitatē existētibꝰ talia ꝓsunt. seq̄t ⁊ ꝑ exorcismos ac cetera ecclīa stice medicīe munimīa ministri ecclīe tales quātū annuerit dīs q̄ Abimelech ⁊ domū eiꝰ Abrae oꝛonibꝰ sanauit sanare ꝓcurētur. Cū sūmarie dicere possimꝰ ꝙ q̄nq̄ sūt remedia q̄ talibꝰ fic maleficiatꝫ licite applicare ꝑt. vicz sctōꝝ aliq̄rū licita ꝑegrinatio: ⁊ ibidē ꝑctōꝝ ꝓ suoꝝ cū cōtritiōe vera cōfessio: signi crucꝫ et oꝛonis deuote multiplicatio: ꝑ ꝙba sobria licita exorcizatio. q̄ q̄lit fieri debet īferꝰ patebit: ⁊ cauta maleficij oblatio facit ad hoc q̄d supra de comite tactum est: qui cum per triennium sibi matrimonialit copulatam virginē cognoscere non potuisset.

A C Remedia ꝓtra maleficiatos sup amorē vl'odiū inordinatū. Ca. III

Sicut maleficiū i potētia gñatiua ita t philocaptio t odiū in voluntate causant: expedit ꝓmo de ei⁹ causa t tandem quantū possibile est de ei⁹ remedijs trāscurrere. Philocaptio igit seu amor inordinat⁹ vni⁹ sexus ad alterū triplici ex causa oriri pōt. Aliquādo ex sola incautela ocl'oꝝ: aliqñ ex tētatione demonū solū: aliqñ ex maleficio necromāticorū t maleficarū simul t demonū. De ꝓmo ꝺr Jaco. j. Unusq; q; tentatur a ꝓcupiscētia sua abstractus t illectus: deinde ꝓcupiscētia cū conceperit parit pctm̄: pctm̄ ꝯo cū cōsummatū fuerit gñat mortē. Sic Sichem cū vidisset Dinā exeuntē ad videndū mulieres regiōis illi⁹ adamauit eā t rapuit t dormiuit cū ea: t ꝓglutinata est aīa ei⁹ cū ea Gen. xxxiij. ꝑm glo. Infirme aīe sic accidit: qñ postpositꝫ ꝓpr̄js aliena negocia curat: seducit ꝓsuetudine t fit vna vnitate ꝓsensus cū illicitis. De secūdo: q; oriat ex tētatione demonū ꝓncipaliter. Sic Aman sororem Thamar speciosissimā adamauerat t deperierat in ea valde: ita vt ꝓpter amorē ei⁹ egrotaret. ij. Regū. xiij. Non enī in toto tam corruptus esse potuit mente vt in tantū facinus stupri ꝓsiliret: si nō grauit a diabolo tentatus fuisset. De hoc etiā gñe amorꝫ refert⁹ est liber sanctorū patrū: q; refert oēm tētationē t carnalis amorꝫ sibi in heremis subtraxisse: q; sdam tñ vltra q̄ credi pōt amore mulierū tentabant aliquotiēs

B vñ t. ij. Cor. xij. Apl's dicit. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus satḥane q; me colapḥizet. vbi glo. tētando ꝑ libidinē dat⁹ est mihi stimulus. Aiūt q; dam q; tētatio cui non consentit non est pctm̄ sz̄ materia exercēde virtutꝫ: hoc intelligit de tētatione q̄ ab hoste nō a carne: q; pctm̄ est veniale etiā si ei nō cōsentiat. De his varia exēpla legunt in varijs locis. De tertio q; amor hereos ꝓueniat ex maleficijs demonuꝫ t maleficaꝝ: possibilitas hui⁹ maleficij supra i q̄stionib⁹ pme ptis. an demōes ꝑ maleficas mētes hoīꝫ ad amorē vl'odiū imutare t icitare valeant ad longū deducit: ꝑ varia etiā gesta t acta a nob repta cōprobat imo iter oīa maleficia nimiū ꝓpter sui gñalitatē reputat. Qr̄ si querit Petr⁹ philocapt⁹ amore talis tē. nescit an ꝓmo secūdo aut tertio mō. Rñdet odiū inter ꝓiugatos cū crimie adulterij t si opatiōe demonū fieri possit: vbi tñ fisco carnalis ꝓcupiscētie amorꝫ q̄s adeo inuoluit t succendit: vt nulla ꝓsusiōe plagis ꝝbis aut factꝫ ad desistendum cogi valeat. Itē vbi q̄s sepe pulcḥriorē dimittit vxorē t turpissime adheret. Itē vbi nocturno tpe nec q̄escere valēt: q; ita demētant vt ꝑ deuia q̄q; incedere habeāt. Optimates ꝓlati t alij diuites sepissime bis miserijs inuoluunt. Est q̄dē h̄ tps mulieḥre de q̄ Hildegardus vt Vin. i spe. hist. refert ꝓdixit: q; nō tā diu durabit q̄tū hucusq; pstitit: cū tā mundus plen⁹ sit adulterij t ꝑcipue i optimatib⁹: t q̄d op⁹ scribere de remedijs q; remedia abḥorrēt: tñ vt pio lectori satꝫ fiat aliq̄ ḥeuit tāgam⁹ sup philocaptionē sine maleficio. Auicē. septē remedia ponit qñ vcz psonā

egrotare facit: ꝙ pax ista nr̄e speculationi nisi ꝑtū mystice aīe lāguēti deseruiūt: dicit enī li. iij. ca. ex variatiōe pulsus t ad noiationē amati cū ibi radix egrotatiōis br̄ tūc si lex sustinet fieri copula p mr̄imoniū: ꝗa sic sananť cū obediť nature. Aut fiat applicatio medicinaliū: de ꝗbus ibidē tractat t docet. Aut vt egrot⁹ amorē suū de dilecto p licita remedia ad aliud diligēdū ꝓuertat ꝙ ꝓri ꝑeligere debz t ita fugere pñtiaz q: sic distrahiť aīus. Aut etiā si corrigibile est tribulek ꝓrtek: qđ op⁹ amorz est maxīa miseria: vl dirigank ad ipz ꝗ ꝑtū cū ꝛitate t deo pñt vituperēt corp⁹ t dispōem dilecti t mores cū trāsfiguratiōe faciex tur pi seu difformi. Vl saltē vitio vt occupenť in reb⁹ arduis t distractiuis officijs. Reuera sicut aīal' hō p hmōi remedia sanat: ad spūalē singl'a ca piēdo interiorē hoīem reformabāt: obediat legi mētz poti⁹ ꝙ nature cō uertat amorē suū ad certas delitias: recordek ꝙ momētaneū sit qđ delectat t eternū qđ cruciat: qrat delitias in illa vita vbi sic incboank ꝙ nūꝙ finiunť: cui⁹ ꝗ amator eē noluerit t istā pdet t illam nō iueniet t eternis ignibus deputabiť: ecce tria dāna irrecupabilia ex amore bere os pueniētia. Supphilocaptionē ꝛo ex maleficio remedia ī pcedēti ca. tacta nō icōuenient t hic applicare pñt: ꝑcipue aūt exorcizatio p sacra ꝛba ꝙ sibiꝑpi facere talit maleficiat⁹ pōt: ꝗtidie aūt āgelū sctī sibi ad custodiā a deo deputatū iuocet puta pfessiōe: sctōx limia ꝑcipue btissī me ꝛgis frequētet: t sine dubio liberabiť. Sz ꝗ vitupabile vt barbati ꝛoies donis naturalib⁹ t ꝛtutū armis abiectz seipos tueri renuūt: cū puellule sepissime inicta ifirmitate hmōi maleficia bis armis ppulerūt i q̄x pmēdationē vnū e mltz ī mediū ꝓducam⁹. Fuit ī rurali villa qdā ꝓpe Lindam ve Cōstā. dio. ꝛgo adulta facie pulchra t elegātior morib⁹ i bui⁹ aspectu capt⁹ ꝗdā vir leuis morib⁹ cleric⁹ fere solo noīe vtinā nō sacerdos: ꝗ vuln⁹ siue mētz vltra celare nō valēs venit ad laboratoriuz dicte ꝛgis: t honestz ꝛbis se retbe demōis exhibēs ꝓmo tādē ad amo rē sui ꝛginē ausus ē ꝛbis dūtaxat ꝓuocare aiuz: qđ illa diuio iste ictu p cipiēs itacta mēte t corpe rndit viriliť. Dñe cū ꝛbis talib⁹ domū meā nolite frequētare: alioqn repulsā sustinebitz ꝛecūdia media te. Cui ille Et si me diligere mō renuis ꝛbis dulcib⁹ monitā: nūc post modicū coa cta opib⁹ me amabis tibi ꝓmitto: erat vir ille suspect⁹ icātator t de ma leficio. Sz ꝛba hec ꝛgo p vēto habuit: nec scintillā amorz carnal' ad vi rū in se sensit p tūc: ꝛ euoluto nō mlto tpe imaginatiōes amorosas de viro illo cepit bīe. Qđ illa pcipiēs diuinit⁹ ispirata ad mr̄em miscōie cōfugit: t p auxilio a filio ipetrādo deuotissime iplorauit. Et statī ho nestā societatē reqrēs pegrinari cepit ad locū heremitax: sic enī noiať ecclia ī honore ip⁹ genetricis miracl'ose psecrata ī pfata dioce. In q̄ sa cramētalit pfessa: ne ī ea aliqđ iuenire posset malign⁹ spūs: t ad ipam mr̄em pietatz pcib⁹ fusis ptin⁹ ois cessauit post is machinatio: ita vt eā postmodū nūꝙ tāgeret. Supsunt tñ adhuc t barbati viri a maleficz mulierelis ipoztune sux hmōi sollicitati: q̄si neq̄ꝙ a philocaptiōe eax

se ꝓtinere possent: q̃ tñ virilit̃ resistẽtes ꝯtũ se vltro pulsare illecebris imaginatiõib⁹ sentirẽt: tñ etiã ꝑ ꝑstigiatorũ missa cũcta machinamẽta oia boli superẽt. Et ne speculũ huius pugne q̃dã iuuenis ꝑdiues in oppido ysbruck q̃ ꝯtũ a maleficis pulsat⁹ fuit nec calamo exarare q̃s posset: sp virilẽ aĩm gerẽs ꝑ ꝑfata remedia tract⁹ euasit: q̃re & merito ꝓcludit ꝑfata remedia ꝓ hmõi morbũ esse certissima: ita q̃ certissime ita liberent q̃cũq; his armis vtunt: & q̃ de amore inordinato hoc & de odio inordinato: cũ oppositorũ eadẽ sit disciplina itelligẽdũ ẽ: licet eẽ lis i mõ maleficiãdi cũ sit diffia etiã aliud remediũ illa ꝑsona q̃ odio hꝫ redrere debet: ipe enĩ q̃ odio hꝫ & i corde defert nõ de facili si adulc ẽ ad amorẽ vrorꝫ etiã ꝑ q̃scũq; pegrinatiões flectit. Et q̃ relatu maleficarũ reptũ ẽ: q̃ ꝑ serpẽtes hmõi maleficia ad odiũ ꝓcurant: eo q̃ dũ ꝓmum instrm erat diaboli: & i sui maledictionẽ recepit inimicitiã inc ipz & mlierẽ: iõ & tales inimicitias ex ipis ꝓcurare satagit ponẽdo pellẽ aut caput serpẽtꝫ sub limine ostij camere aut dom⁹: vñ & oẽs anguli dom⁹ sunt ꝓquirẽdi & innouãdi q̃ ad inhabitatiões ꝯtũ possibile ẽ vl' alienas ihabitare domos. Et q̃dẽ cũ dictũ sit: q̃ seipos maleficiati exorcizare valeãt: intelligitur q̃ verba sacra, benedictiones & carmina secũ deferre in collo portent: siquidem legere aut seipos benedicere nescirẽt: que tñ qualiter facienda sint in sequentibus patebit.

¶ Remedia sup eos q̃bus virilia mẽbra ꝑstigiosa arte auferunt: & vbi interdũ in bestiales formas homines transmutant. ¶ Capi. IIII

QUp eos q̃ ꝑstigiosa arte illudunt: & se virilí mẽbro carere: aut in bestiales formas trãsmutatos esse putãt: q̃b⁹ remediis subleuari valeãt ex ꝓmissis satꝫ euident elicit. Nã cũ tales oĩno diuina gra destituunt: q̃ ꝓncipiũ i maleficiatꝫ existit fundamẽtũ nõ possibile: vt ferro manẽte in vulnere emplastrũ curatiuũ apponat: expedit ergo vt ꝑ verã ꝓfessionẽ deo añ oia recõciliet. Demũ q̃ vt s. i. ij. pte opis i ca. vij. tactũ ẽ talia mẽbra nũq̃ i ꝛitate euelli aut segregari a corpib⁹ ꝛ tñmõ ꝑstigiosa arte occultari ad sensum tact⁹ & visus: patuit etiã q̃ hmõi illusiones in gratia constitutꝫ non ita faciliter nec actiue nec passiue cõtingũt: vt vicz eis mẽbra auferant aut q̃ i eoꝝ visiua potẽtia q̃si alijs sint ablata deludant: ideo & remediũ in eodẽ caplo ex ꝓmit cũ ipso morbo vt vicz quantũ possibile sit cũ ipsa malefica amice se cõponãt. Sup eos deniq; q̃ in bestiales formas se trãsmutatos eẽ putãt: sciendũ q̃ hoc gen⁹ maleficij nõ ita in occidentalib⁹ sicut orientalib⁹ regnis practicat: intellige q̃ ad scõas ꝑsonas licet q̃ ad ꝓprias maleficaꝝ ꝑsonas hoc sepi⁹ apud nos visum fuerit: ipas vicz maleficas in effigijs aĩalium oculis intuentium se obiecisse: vt supra capitulo octauo deductum: quare & remedia que in tertia parte operis deducentur: super exterminiũ videlicet maleficarum per seculare brachium fozent applicanda. Et quidam quomodo orientales hmõi illusiões remediare solent sic deducit. Nam ex mi-

litaribꝫ fratribꝫ ordis scti Joā. hierosolymitani i Rhodis veridica re
latiōe plura de bis ꝓcepimꝫ. Precipue aūt ꝙ i ciuitate salamina regni
cipri taꝫ casus accidit. Nā cū ibi portꝫ sit marꝫ ⁊ nauis q̄dā onusta mer
cimoniꝫ applicādo ꝑegrinis nauiexeuntibꝫ: vt q̄sq; victualibꝫ se mu
niret iuuenis q̄dā ex eis robustꝫ domū cuiusdā mulierꝫ extra ciuitatē
supra litꝫ marꝫ situatā accessit: ⁊ an oua ḃret ad vēdēdū a mlíere sciſci
tatur. At mulier cernēs iuuenē robustū forēsem ⁊ alienū a pīia: vñ mi
nor de eo suspitio apud intraneos sup ei⁹ ꝓditionē oriri possit: expecta
ínqt paululū ⁊ iuxta optata singla recipies: ⁊ dū mora faceret clausa ⁊
in interiori parte domꝫ iuuenis ab extra vt eū quātocius expediret ne
nauē eū negligere ꝓtīgeret clamare cepit: tūc mlier aliq̄ oua attulit iu
ueni ⁊ tradidit: ⁊ i casu q̄ nauē negleꝛisset ⁊ ad eā redíre sibi iniūxit. Ve
loci igīt cursu ad nauē q̄ i littore marꝫ erat ꝓperauit: ⁊ añ ingressū eo ꝙ
nec dū aliꝫ socij oēs ꝓuenerāt oua ꝓmedere ⁊ seipm reficere studuit. Et
ecce post hora mut⁹ effect⁹ ⁊ q̄si mēte destitut⁹: vt post ipe referre soli
tus erat de seipo āmiras q̄dā sibi accidisset ꝓ̄cere nō poterat: volēs
ergo nauī itrare ab īmorātibꝫ baculis ꝛberat⁹ repellit cūctꝫ acclaman
tibꝫ: ecce ecce q̄dā i afino: maledicarꝫ bestia nū ⁊ tu nauī itrabis? Re
pulsus sic iuuenis ⁊ ꝛba illoꝝ q̄ ipm asinū affirmabāt itelligēs apō se
ruminabat: ⁊ ꝙ maleficio mlierꝫ ifect⁹ eēt cogitare cepit: ꝓcipue i eo ꝙ
nullū ꝛbū formare poterat: cū tū ipe oēs itelligebat: ⁊ dū rursū nauim
D ascēdere tētaret grauioribꝫ cesus ꝛberibꝫ: ipm amaro corde remanere
⁊ recessuꝫ nauis ꝓspicere op⁹ erat. Huc illucq; discurrēs cū oēs i ꝫ m asi
nū estimabāt: necesse erat vt tāq̄ bestia ab oīb⁹ tractaret: ꝓpulsus igīt
ad domū mlierꝫ redīt cui ad placitū ꝑ ꝓseruatiōevite sue vltra triēniū
seruiuit: nihil opis facies manibꝫ nisi necessaria domꝫ i lignis ⁊ bladis
apportās: etiā q̄ exportāda erāt tāq̄ iumēta deportabat ꝫ ꝓsolatiōis
relicto: vt ꝛz ab oīb⁹ aliꝫ iumētū reputaret: ab ipis tū maleficꝫ ꝓtecti
vl' diuinū morātibꝫ: vt verꝫ dō dūanit⁹ puersando i iceſsū ratu ⁊ bitu
agnoscebat. Q; si q̄rit: quō onera sibi tāq̄ iumēto ꝓponebant. Dicēdū
q̄ sicut narrat Aug. de mlieribꝫ stabulariꝫ q̄ bospites puertebāt in iu
mēta onera portātia li. x viñ. c. x vij. de ciui. dei ⁊ ō pie ꝑstāti q̄ se caba
lū seu equū fuisse ⁊ ānonā cū aliꝫ animalibꝫ baiulasse narrauit: vtiq; ex ill'
actꝫ de pñti iudicamꝫ ita ꝙ triplex deceptio ꝑstigiosa arte ficbat. Prio
q̄ ad boies iuuenē nō vt boiez ꝛz vt asinū ituētes: ꝙ q̄lit demōes facilr
ꝓcurare pñt. ū. viñ. c. patuit. Scōo ꝙ illa onera nō fuerūt illusoria: sed
vbi vires iuuenis excedebāt demō iuisibiliꝫ deferebat. Tertio ꝙ sibiꝫ
dū iter alios puersabat: iuuenis etiā iumētū videbat i imagie dūtaxat
⁊ estimatiua poña q̄ sūt affixe organis corporalibꝫ nō aūt i rōe: q̄ nō a deo
erat ligata q̄n se boiez sciebat: ꝛz arte magica delusū vt tāq̄ bestia esti
maret sicut ⁊ de nabuchodonosor ibidē exēplificat. Triēnio sic elapso
i q̄rto: dū q̄dā die añ meridiē ciuitatē ꝓtā itrasset ⁊ mlier a lōge seq;
ret: ptigit q̄ndā ecclīaz i q̄ dīna celebrabant iuuenē sic maleficiatū ꝑte-

A rire audiẽs nolã cãpane: cũ more latinoꝝ ⁊ nõ grecoꝝ ĩ illo regno dĩna
gunt: ꝑ eleuatiõe corꝑis chꝛi ad eccl̃iaz se ꝙuertit: ⁊ intrare dñ ꝑpẽ
ẏbera ⁊ expulsionẽ nõ auderet: a forꝛ genua ⁊ crura posteriora ĩ terrã fi
xit: ⁊ ãteriores pedes. i. manꝰ sil'iũctas eleuãs ex capite asinino vt pu
tabat sacr̃m in eleuatiõe intuet. Mõ ꝑdigñ dñi certi ianuẽses mercato
res ꝓspexissent mirãtes asinũ sequunt: ⁊ iter se de miro ope cõferẽtes:
ecce malefica cũ baculo asinũ insequit: ⁊ qꝛ vt p̃missum est ꝓmõi maleft
cia illis ĩ ꝓtibꝰ plimũ ꝓtic̃at. Ad instantiã mercatoꝝ ꝑ iudicẽ asinꝰ
cũ malefica capit: ĩterrogata ⁊ q̃stiõibꝰ exposita crimẽ fatet: ⁊ vt ad do
mũ redire valeat iuuenẽ restituer sue forme ꝓmisit. Dimissa igit ad do
mũ regressa: iuuenis ad ꝓstinaz formã reducit: ⁊ ipa denuo capta debi
tã vltionẽ ꝑ ꝓmissis suscepit: ⁊ iuuenis ad ꝓꝛia cũ gaudio remeauit.

¶ Remedia contra obsessos ex maleficio. ¶ Capi. V

QUod interdũ ex maleficio demões q̃sdã hoies subialit ĩha
bitãt ẽ. ca. ix. satꝛ patuit: q̃bꝰ etiã de causis qꝛ nõ solũ ꝑ gra
uibꝰ crimibꝰ ꝓꝛis: imo interdũ ꝑ ꝓꝛio suo maiozi merito
aliq̃ ꝑ alieno leui delicto: aliq̃ ꝑ suo veniali pctõ: aliq̃ ꝑ
graui alieno pctõ: ⁊ aliq̃ ꝑ alieo facinoze ꝓꝛio: ꝑ q̃bꝰ etiã
diuerse diuersimõe possident q̃dã plꝰ alĳ minꝰ: vt etiã Alt. in suo Foꝛ.
recitat: nõ miꝝ si maleficio seu ad instãtiã malefice demõ deo p̃mittẽte
hoiez subialit'r mõ q̃ ibi declarat: q̃d vcz ꝑ subaz fit itelligẽdũ ĩhabitz.
Quibꝰ aũt remedijs liberari possint: ꝙ vicz ꝑ exoꝛcisinos ecclie ⁊ cũ ẏ
ẏa ꝓtritiõe vl' etiã ꝓfessiõe vbi ꝑ mortali q̃s eẽt obsessus: patuit ex ibi
dẽ deductz: ⁊ ex illiꝰ sacerdotz bohemi liberatiõe. ẏ ꝙ vltra hec duo re
media etiã tria alia valeãt suffragari vicz eucharistie sacra cõio sc̃tõꝝ
locoꝝ applicatio vl' bonoꝝ oĩo ⁊ excõicatiõis absolutio p̃fati doctoꝛz
discursu quẽ deducere expedit cũ oẽs necessarioꝝ tractatuũ copiã hñt.
Mã de ipa sacra cõione Cas. col. ab. j. loquit ĩ hec ẏba. Cõionẽ sacrosan
ctã neq̃tie spiritibꝰ traditã a seniozibꝰ nr̃is nũq̃ meminimꝰ iterdictã
q̃nimo etiã si possibile eẽt eis q̃tidie ĩpartiri eã etiã debere cẽsebãt: q̃
ad purgationẽ ac tutelã corꝑis aĩeq̃ puenire credenda est: ⁊ q̃ ab hoie
ꝓcepta eũ q̃ ĩ mẽbꝛz eiꝰ ĩsidet spũ seu ĩ ipis latitare conat q̃dã exuꝛis
fugat ĩcẽdio. Hoc nãq̃ mõ curatũ abbatẽ andronicũ nup aspexim⁹: in
sultabit offenso: cũ eũ a celesti medicĩa viderit segregatũ: tãto eñ duri
us ⁊ freq̃nti⁹ attẽtabit affligere: q̃to eũ a spiritali remedio senserit lõ
giꝰ abdicatũ. hec Cassia. Et itez de eisdẽ ibidẽ ọt. Duo ẏ credere ĩmo
bilit optet. Pꝛio q̃ fine dei p̃missũ nullꝰ ab his spiritibꝰ oĩno tentet.
Scõo q̃ oĩa q̃ nob a deo inferunt siue tristia ad pñs siue leta videant:
velut a pñssimo pie clemẽtissimoq̃ medico ꝑ nr̃is vtilitatibꝰ irrogant
Et idcirco eos velut pedagogos tradites bũiliari: vt descẽdẽtes ab ẏ
mũdo vl' purgatiões ad vitã aliã trãsferant vl' penali vigoze plectant
q̃ ꝑm apl̃m traditi sũt ĩ pñti sathane in ĩteritũ carnz: vt spñs salui fiãt
ĩ die dñi nr̃i ihesu chꝛi. Sz hic oꝛit dubitatio cũ apls dicat. pbet seip̃m

C homo: ⁊ sic de pane illo edat: quō pñt obsessi non ḃntes vsuꝫ rationis cōicare? Rñdet sctūs Tho. de ḣ in. iiij. pte. q. lxxx. sic distinguēdum de oīb⁹ aiātib⁹. Aliq̄ inq̄t dicunt non ḃie vsum rōnis duplr. Uno mō qz habēt debilē vsuꝫ rōnis: sicut ór nōvidēs q̄ malevidet. Et qz tales pñt aliquā deuotionē ꝓcipe hui⁹ sacrī: non est eis ḣ sacrm denegādū. Alio mō dicunt aliq̄ non ḃie vsum rōnis: qz sic a natiuitate pmanserūt: ⁊ sic talib⁹ nō est hoc sacrm adhibēdū: qz in eis nullo mō p̄cessit hui⁹ sacrī deuotio. Aut non semp caruerūt vsu rōnis: ⁊ tūc si pus qñ erāt sue mē tis cōpotes apparuit in eis hui⁹ sacrī deuotio: debet eis ī articlo mor tis hoc sacrm exhiberi: nisi forte timeat periculū vomitꝫ vl' expuitiōis Unde legit ex ꝓcilio Carthaginē. ⁊ bē. xxvj. q. vj. Is q̄ in infirmitate pe nitentiā petit: si casu dū ad eū inuitatus sacerdos venit oppressus infir mitate obmutuit: vl' in freneſim uersus fuerit: dēt testimoniū q̄ eū au dierunt. Et si ꝓtinuo credit moriturus: reconcilietꝫ p manus impositio nem: ⁊ infundat ori ei⁹ eucharistia. De baptizatis q̄ corpalit ab immū dis spiritib⁹ vexant est eadē rō ⁊ de alīs aiātib⁹. Hec Tho. Addit tñ ī. iiij. di. ix. q. demoniacis nō est denegāda cōio: nisi certū sit p aliq̄ cri mine a diabolo torq̄ri. Cui sic Pe. de pa. addit ī hoc casu. p excōicādis sunt hñdi q̄ traditi sunt sathane. Ex q̄b⁹ liq̄t q. si aliq̄ sūt possessi a de mone etiā ꝓpter sua crimina: ḃntes tñ lucida interualla ⁊ rōnis vsum postea ꝓterunt de pctis suis vl' debite p̄fitent: tales cū sint absoluti co
D rā deo: nullatenus sunt a cōione diuinissimi sacrī eucharistie seq̄stran di. De sctōꝝ applicatione vl' deuota oīone quō p hec obsessi etiā potēter liberant: legēde sctōꝝ referte sunt. Merita eñ sanctoꝝ martyꝝ cō fessoꝝ ⁊ginū exigūt: vt hi spūs neq̄ sanctoꝝ ī p̄sia exñtiū oīone ⁊ iter cessione vincant: q̄s sctī in via vicerūt. Sūt viatoꝝ deuote oīones libe rationē obsessoꝝ obtinuisse sepe legunt. Unde ad hoc hortat Cassi. vt s. Si inq̄t hiemus hanc sniam imo fidē quā supius ꝓmehēdi: ⁊ vt oīa p dñm fieri ꝓutilitate aiaꝝ ⁊ dispēsari vniuersa: non solū neq̄ despicie mus eos: ꝙ etiā p eis tanq̄ p membris nr̄is incessant orabim⁹: eisq̄ totꝫ viscerib⁹ ac pleno ꝓpatiemur affectu. De vltio mō absoluēdi aliquē ab excōicatione sciendū: q. nec iste cōis est nec forte licit⁹: nisi ḃntī autori tatē ⁊ spēalem reuelationē vl' pbabilitatē: q. possessus q̄s sit ꝓpē excō municationē eccl'ie: sicut Apls. j. ad Co. v. excōicatū a se ⁊ a plebe cor thū fornicariū tradidit sathane ī interitū carnis: vt spūs saluus fieret ī die dñi nr̄i Jesu chr̄i. i. vt glo. ór. vsq̄ ad illuminationē gr̄e ꝓtritiōis vl' ad iudiciū. Et pseudo doctores q̄ fidē pdiderāt vicꝫ imeneū ⁊ alexā drū tradidit sathane: vt discederēt nō blasphemare. j. ad Thim. j. Tāte eñ ptātis erat apls: ór glo. tātāq̄ gr̄am hēbat: vt recedētes a fide so lo ⁊bo traderet diabolo. Unde s. Tho. in. iiij. dist. xviij. vbi magr̄ tres esse ctus excōicatiōis tradit: eosdē sic declarat idē doctor. Ex hoc ipo inq̄t q. aliq̄s q̄ suffragijs eccl'ie ꝓuak triplr incōmodū incurrit: p tria q̄ q̄s ex suffragijs eccl'ie ꝓsequit. Ualēt eñ ad augmētū gr̄e eis q̄ hñt: vel ad

A merēdū eis q̄ non habēt. Et quantū ad hoc mḡ ōt: q̄ gr̄a subtrahīt p
excōicationē: valēt etiam ad custodiā ꝓuiz: z q̄tū ad hoc ōt q̄ ꝓtectio
subtrahit: nō q̄ oīno a dei ꝓuidētia excludant: ß ab illa q̄ filios eccl'ie
spēaliozi mō custodit: valēt etiaz ad defendēdū ab hoste quātū ad hoc
dicit q̄ diabolo maioz ptās seuiēdi ī ip̄m dak z corpalit z spūalit. Vñ
in p̄mitiua eccl'ia qñ optebat p signa boies ad fidē inuitare: sicut spūs
sctūs visibili signo manifestabak: ita excōicatꝰ corpali vexatiōe a diabo
lo inotescebat. Hec est icōueniēs si ille q̄ nō est desperatꝰ hosti dak: q̄a
non dak ei q̄si dānandus: ß q̄si corrigēdus: cū in ptāte eccl'ie sit ex eius
manu ip̄m erip̄e cū voluerit. Hec Tho. Vbi tñ exorcista ad cautelaz ob
sessum absoluat: non videt inconueniēs. Sz subdit Hi. q̄ cauendū est
valde exorciste: ne de suis viribꝰ facilit p̄sumat: aut iocū z ludū serioso
dei opi imiscat: aut supstitiosum vl' suspectū aliq̄d de maleficio adhi
at: alioq̄n penā vix euadet: vt declarak p exēpla. Haz de p̄mo refert b.
Grego. j. dialogo. de q̄dam: q̄ ꝓtra p̄sciam suā a marito petente z obti
nēte debiti redditionē in vigilia dedicationis eccl'ie sancti Sebastiani
z qz ꝓtra p̄sciam eccl'ie p̄cessioni se immiscuit: pobsessa est z publice fu
riebat. Quo viso sacerdos eiusdē eccl'ie de altari syndonē tulit eāq̄ co
opuit: ß z būc sacerdotē repētē diabolꝰ fil' iuasit. Et qz vltra vires vo
luit q̄cp̄ p̄sumere: ꝓpulsus est in sua vexatione cognoscere q̄s eēt. Hec
Grego. De scō: vt nullꝰ de officio exorcistatꝰ sctūs ordinē ꝓcernēs io
B cū faciat. Refert Hider se vidisse in quentu Coloniē. frēm ꝟbis satz io
cosum: ß in gr̄a expellēdi demones famosum: hic cū in terminis ꝓuētꝰ
Colo. demonē in obsesso corpe artaret: iam demon petiuit a fratre locū
recedēdi: q̄ gauisus frak ait ī ioco. In cloacā meā vadas. Exīt igit de
mō nocte cū frak vētrē purgare vellz: demō eū tā dire torsit ppe clo acā
vt vitā cū difficultate saluarz. Sz z hoc p̄cipue cauēdū: vt obsessi etiā
p maleficas ad p̄sidia maleficaꝝ nō ducāt. vñ z de p̄fata ftia Gze. īfert
Cū igit ꝓpinq̄ eā carnalit amātes atq̄ amādo p̄sequētes ad obtinēdū
salutz remediū maleficz traditissent: z p eas ad fluuiū ducta z in aquā
mersa multz icātationibꝰ agitata fuisset: dū vnꝰ demō expelli debuit: le
gio subitrauit: z eoꝝ dist ictz vocibꝰ iā clamare cepit. vñ p̄sanguinei tā
dē p̄sitētes z de hoc dolētes eā p̄sentarūt sctō epo Fortūato: q̄ diutur
nis oīonibꝰ z ieiunijs eā ex integro sanauit. Sz qz dictū ē debere exorci
stas cauere: ne supstitiosum vl' suspectū aliq̄d de maleficio adhiciāt: du
bitare exorciste possz: an certas herbas z petras etiā non būdictas ad
bibere possz. Rūsio. Si būdicte sūt herbe tāto meliꝰ: si ꝟo non: vt her
ba q̄dā q̄ als noiak fuga demonis: vl' etiā naturas lapidū si q̄s adhibe
at: nō erit supstitiosū: dūmō credat q̄ nō directe ō sui natura demones
ꝓpellāt: qz tūc icideret ī errorē q̄ filij mō alijs herbis aut ꝟbz possent
cogi: vt errore necromāticoꝝ fatek: putātes se efficer p naturles z idi
tas talij ꝟtutes. Vñ sctūs Tho. in. iiij. di. vij. ar. vl. Non est inq̄t credē
dū aliq̄bꝰ ꝟtutibꝰ corpalibꝰ demones subiacere: z iō non cogunk iuoca

C tionibus ⁊ factꝫ ꝯbusdā maleficis: nisi inquantū ꝑ ꝯ fedus cū eis inīt ꝑm qō ōr: Esa.xxviij. Percussimus fedus cū morte: ⁊ cuꝫ inferno fecim⁹ pactum. Et illud Job.xl. An extrahere poteris Leuiathan hamo. ⁊ sequētia ꝟba sic finaliꝫ exponit sup Job dicēs. Si ꝯs recte ꝑsideraꝫ oīa ꝑmissa videnꝫ ptinere ad ꝑsumptionē necromanticoꝝ ꝓfutandis ꝙ nituntꝫ cū demōib⁹ pactū inire: ac eos sibi inhęere vl̄ q̄litercūq; ꝓstrīgere Dñso ergo ꝙ ꝯ nō pōt suaꝟtute diabolū supare ꝓcludit dicēs. Pone sup eū manū tuā subaudi si potes supaꝫ tūꝟtute diuīaꝫ subdit memē to belli q̄. s. ego pugno ꝓtra eū: ⁊ pōt dici ꝙ ponit pñs ꝓ futuro. s. pugnabo ī cruce vbi capietur leuiathan ꝑ hamū. s. ꝑ diuinitatē occultatā sub esca humanitatis estimans saluatorē purū hominem. Uñ etiam post ea. xlj. dicitur. Non est potestas super terraꝫ ꝙ ei potest comparari. Per hoc inquit signatur ꝙ nulla virtus corꝑalis potest adequari potestati demōis: q̄ est potestas pure spūalis. Hec Thom̄. Sꝫ qꝫ idirecte a demone obsessus pōt ꝟtute melodie vt saul ꝑ cytharā Dauid: vl̄ herbe vel corꝑal'rei alteriꝰ sibi a natꝝ ꝓprietate iexñti releuari. Jō applicari pñt: ꝙ ꝯdē posse fieri auctoritatib⁹ ⁊ rōib⁹ deducīt. Mā. xx vj. q. vij demoniū sustinēti ōr: Iꝫ petras vl̄ herbas hīe sine incantatione: ⁊ sunt Piero. ꝟba. Itē magr̄ in hysto. tractās illō Thobie. Cordis pticula. s. de pisce quā cepisti: si sup carbones ponas fumꝰ eius exterret oē genꝰ demonioꝝ siue a viro siue a muliere: ita ⁊ vltra non accedat ad eos ōr.
D Hec sup hoc mirari debemꝰ: cū fumꝰ cuiusdā arborꝫ adustę eandē vim hīe videaꝫ: q̄uis etiā spūalē ī se ptineat sensū. s. de futuro spūal'rōis Ad idē Alber. sup Lu. ix. ⁊ Nico. de lyra. j. Reg. xvj. imo ⁊ Paulꝰ burgalen. sup. j. Reg. xvj. hāc ꝓclionē tenet: ꝙ nō solū ꝓcedēdū videꝫ ꝙ ꝑ aliq̄ sensibilia pñt afflicti a demonib⁹ releuari: ꝙ etiā ꝑ sensibilia aliq̄ possint total'r liberari: ꝙ hoc intellige qñ non atrociꝫ affligunꝫ: ⁊ ꝓbat ꝑ rationē. Mā cū demones nō possint materiā corꝑalē ꝑm suā volūtatē trāsmutare: ꝙ debita actia debitꝫ passiuis ꝓpīgēdo: vt Nico. ōr. Eadē rōe ꝑ aliq̄ꝫ rē sēsibilē pōt dispō causari ī corꝑe hūano: ꝑ quā fiet aptū ad suscipiēdū actionē demōis ꝟbi gr̄a: nā mā ma ē maxīe dispositia ad alienationē mētꝫ ꝑm medicos: ⁊ ꝑ pñs ad suscipiēdū afflictionē demoniacā: q̄ ꝯdē demoniaca passio vbi penit⁹ curaꝫ pēit⁹ afflictio demōis actia recedēte passiua ī possesso recederet. Idē posset dici ō iecore piscꝫ idē de melodia Dauid: rōne cuiꝰ Iꝫ ꝓmo refocillaret saul ⁊ leuius hīet: tñ totl'r expulsus fuit ꝑ ipaꝫ vt ōr Ira. Recedebat ab eo spūs malignꝰ Hec ꝓsonū ē lē dīe ꝙ ꝯ fiebat ex merito Dauid seu ꝓ oīones eiꝰ q̄ nō est ꝟisile ꝙ ꝯ scptura taceret cū eēt in laude eiꝰ notabil'r dictū. Hec de Paulo ꝓfato: licꝫ non posuerimꝰ ꝛ. in. q. v. ꝓme ptis: ꝙ ꝯa ꝓfigurabaꝫ virtꝰ crucis ꝑ expansionē venaꝝ corꝑis chīi: ideo liberabaꝫ saul: ⁊ plura ibi etiaꝫ continenꝫ q̄ ꝓsenti speculationi seruire pñt: tñ ꝓcludamus ꝙ rex sensibiliū applicatio in exorcismis licitis non est superstitiosum: iam aūt nunc expedit de ipsis exorcismis aliqua disserere.

A ¶ Remedia p̄ licitos exorcismos ecclie contra q̄scunq; infirmitates a maleficis illatas: t de modo exorcizandi maleficiatos. ¶ Ca. VI

Quia vt i supioꝛib⁹ tactū ē: malefice oē gen⁹ infirmitatꝫ corpal' inferre pñt: q̄re t sub gñali rl'a ꝓcludere oꝑtet: q; q̄cq̄d remedij si p̄bꝫ vl' opib⁹ alijs infirmitatib⁹. s. notatꝫ applicari p̄t: h etiā q̄b⁹cūq; alijs infirmitatib⁹ p̄cedētib⁹ nō exp̄ssis vt vbi epilepsia aut lepꝛa eēt inflicta ꝓuenire p̄t: t qꝛ int̄ remedia p̄boꝝ exorcismi liciti ꝓputant: de ipo etiā sepe mētio tāq̄ de q̄dā gñali remedio hꝫta ē: tria p̄ncipal'r ō ipo ꝓacticāda sūt. Prio an nō his exorcistar⁹ ordinē vt. s. laic⁹ vl' sect'arꝫ p̄sona valeat licite demones aut ei⁹ maleficia exorcizare vbi tres alie ānectūt q̄l'r vcꝫ sūt liciti: t de. vij. ꝓditiōib⁹ q̄ reꝗrunt ad carmina t b̄dictiōes vt q̄s valeat secū talia deferre: t tertio q̄l'r moꝛb⁹ sit exorcizand⁹ t demon ꝓiurand⁹. Scō p̄ncipale q̄d agēdū: vbi gratia sanitatis p exorcismos non obtinet: t tertio q̄ ad remedia non iam verboꝝ sed opeꝝ cū solutionibus certoꝝ argumentoꝝum. Ad p̄imum est doctoꝛis Thom̄. in. iij. distin. xxiij. senten. In ordine inquit exorcistatus t in alijs minoꝛibus ordinibus oñibus cum conferunt recipit potestas: vt q̄s h vl' illud ex officio facere possit puta exorcizare. Et idē a non h̄ntib⁹ ordinē licite fieri p̄t: q̄uis illi hoc non h̄eant ex officio: sicut in domo non ꝓsecrata p̄t dici missa: q̄uis ꝓsecratio ecclie ad hoc ordinet vt in ea missa dicat: ꝛ hoc tūc magꝫ ptinet ad gr̄am gratꝫ dataꝫ
B q̄ ad gr̄am sacri. Ex q̄b⁹ ꝛbis dici potest q; Iꝫ ad liberationē maleficiati bonū est ꝓcurrere exorcistaꝫ his potestatē exorcizandi morbos maleficiales: tū etiaꝫ interdū deuote p̄sone absq; exorcismis vl' cū ipis fugare p̄nt hmōi morbos. Naꝫ ferē de q̄daꝫ ꝛgine paupcla t iō plimū deuota: cui⁹ dū amic⁹ in pede maxime p maleficiū lesus fuerat: q; iudicio medicoꝝ patuit eo etiaꝫ qꝛ null'medicaminib⁹ sanari poterat: ꝓtigit vt ꝛgo infirmū visitarꝫ q̄ t statim ab ea petiuit vt pedi b̄dictionē aliq̄m applicaret: annuit illa t silenꝫ tm̄ mō oꝛonē dñicaꝫ t apl'oꝝ symbolū cū geminatꝫ viuifice crucꝫ signis applicuit. Tūc statim infirm⁹ curatū se sentiēs scire voluit i remediū futuroꝝ q̄d carminatiōis ꝛgo applicasꝫ Que rñdit vos debili fide diuinis t appꝛobatꝫ exercitijs ecclie non inheretis: t carmina ac remedia ꝓhibita crebꝛo vtis infirmitatib⁹ applicatis: idcirco raro in coꝛpe curamini: qꝛ sp in aīa ledimini. Bꝫ si in oꝛonū t signoꝝ licitoꝝ efficaciā sperarꝫ facillime sepe curaremini: nihil eñ vob applicui nisi dñicaꝫ oꝛonē t apl'oꝝ symbolū: t iam sanat⁹ estꝫ. Bꝫa hui⁹ exēpli q̄rit: an non alie b̄dictiōes t carmiatiōes seu etiā ꝓiuratiōes p exorcismos h̄eant efficaciam: cū h videant reꝓbari. Rñdet q; h ꝛgo non reꝓbauit nisi illicita carmina cū illicitꝫ ꝓiuratiōib⁹ t exorcismis. Pꝛo cui⁹ intellectu ꝓfiderare oꝑtet: vñ hmōi habuerūt oꝛigiē t quō ad abusuꝫ deuenerūt. Naꝫ p̄ncipiū hoꝝ fuit sctissimū: ꝛ sicut oīa demonis inst̄inctu deꝓrauant mediantib⁹ demonib⁹ t malis hominib⁹: ita t diuīa noīa. Apli eñ t sctī viri fm illō Bar. vi. In noīe meo

C demonia eiciēt. infirmos visitarūt: z orōes sup eos p sacra ⁊ba fuderūt deinde successu tpis sacerdotes deuoti filia rite pegerūt: ppt qō deuotissime oīones z sancti exorcisti reperiunt in antiqs bodie ecclīs ad oīa q̄ boies facere aut pati poterant p deuotos viros applicati olim sine oīi supstitione: sicut etiam bodie lr̄ati z sacre theologie doctores reperiunt: q̄ infirmos visitantes filia ⁊ba egrotz applicant z non solū demoniacis. Sed heu supstitiosi homines a se multa vana z illicita ad instar hoz inuenerūt: q̄b⁹ bodie vtunt circa infirmos z iumēta: nec clerus ampli⁹ ex sua desidia licitz vtit ⁊bis visitando infirmos: ppt qō Guill⁹. dict⁹ Durand⁹ glosator Raymūdi dicit: q̄ talia p̄fata sacerdos religiosus aut discret⁹ aut etiaz laic⁹ vir siue mulier excellētz vite ꝑba te discretionis facere potest fusa oīone licita sup infirmū non sup pomū aut sup cingulū aut filia ꝫ sup infirmantes: iuxta illō Euāg. sup egros man⁹ imponent ꝛc. nec sunt hmōi psone phibende a talib⁹: nisi forte ti meat q̄ ad exēplū illoz indiscreti z supstitiosi alī carminationis sibi vsurpēt abusum tuētes se exēplo illoz. Dī ergo supstitiosi carminatores reꝑbēdunt a p̄dicta ⁊gine: z dixit illos bīe debilē fidē imo malā q̄ tales ꝓfuerūt. Itez aūt gr̄a hui⁹ declarationis q̄rit: q̄b⁹ ⁊bis carmina z bñdictiones cēsent licite vl supstitiose: z de mō q̄ oīt applicari: z an demon sit ꝓiurandus z mor̄b⁹ exorcizādus. Ad p̄mum: q̄ qz hoc oz licitū i cultu chr̄iane religionis qō non est supstitiosum: z supstitiosuz oz: vt notat ex glo. sup illo ad Col. ij. q̄ sunt ratione bñtia i supstitione
D qō sup modū religionis seruat. vñ ibi oz: supstitio est religio supra modū seruata. i. religio modis vl circūstantiis mal⁹ z defectuosis practicata. Etiā supstitiosuz est q̄cq̄d traditione humana nomē religiōis vsurpat absq̄ superioz auctoritate:: vt hymnos iūgere ad missas: defunctorū p̄fationē interrūpere: symbolū in missa cātandū abbreuiare: aut i organis z non in choro decātare: i missa rūdentē non bīe. z bis filia. Bz ad ꝓpositū nr̄m mō qū fit aliq̄d op⁹ ex ⁊tute religionis chr̄iane vt vbi q̄sq̄ vellet infirmo subuenire p aliquā oīonē z bñdictionē p ⁊ba sacra: de q̄ materia nūc intēdim⁹: talis bz ꝓsiderare. vij. ꝓditiones: q̄ si reperiunt tal⁹ bñdictio cēset licita: z si fiat p modū adiurationis p ⁊tutē diuinī nois p ⁊tutē ope⁊ chr̄i: q̄ ex sua natūitate passiōe p̄ciosa morte ꝛc. innotuerūt: p q̄ etiā diabol⁹ vict⁹ z eiect⁹ fuit: dicenf ille bñdictiones carmina z exorcismi licitī: z bi q̄ practicāt p̄nt dici exorciste aut incantatores licitī. Juxta Jsido. viij. etbiij. Incantatores dicunt q̄ artē aliquā ⁊bis pagūt: z p̄ma ꝓditio ꝓsiderāda. vt ex doctrina s. Tho. ij. ij. q. xcij. elicit. vt ⁊ba non ꝓtineāt aliq̄d qō ꝓtineat ad inuocationē demonū exꝑssam vl tacitā: q̄d fit exꝑssa ptz: q̄d tacita hoc ꝓsideraf ex intētione z ope. Intētione: vt vbi opans non curat siue a deo siue a diabolo bēat in suo ope intētū: dūmodo finē optatū ꝓsequaf ope: vt vbi op⁹ qō facit non habz aliquā ꝓprietatē ex natura ad p̄ducēdū talē effectū: de q̄ non solū medici z astrologi imo etiaz z theologi bñt iudicare: p quē modū

A necromantici faciunt imagines annulos ⁊ lapides artificiales: q̄ vtiq̄ nullam habēt naturalē inclinationē ad effectus q̄s ip̄i expectant sepissime: vñ ⁊ in eox̄ opib⁹ diabol⁹ se habz immiscere. Scdo p̄siderandū est ne b̄dictiones seu carmina p̄tin~āt aliq̄ noia ignota: q; fm Chrysos. talia metuēda sunt ne in eis aliq̄d superstitionis lateat. Tertio ne materia ꝟboꝝ aliq̄d falsitatz p̄tineat: q; sic ei⁹ effect⁹ non posset expectari a deo cū ipe non sit testis falsitatz: sic q̄dā vetule in suis carminib⁹ vtunt rithmatizādo: btā ꝟgo iordanē tranſiuit ⁊ tūc s. Stephan⁹ ei obuiauit ⁊ eā interrogauit: ⁊ mltas alias fatuitates. Quarto ne ibi p̄tineant vana ⁊ caracteres inscpti p̄ter signū crucz: vñ breuia q̄ portant a soldatz reꝑhendunt. Quinto ne spes habeat in mō scribēdi aut ligādi aut in q̄cūq̄ hmōi vanitate q̄ ad diuinā reuerētiā non p̄tineāt: q; alias offino iudicabit superstitiosum. Sexto vt in allegatione platione diuinoꝝ ꝟborū vl' scpture sacre respect⁹ solū habeat ad ipa sacra ꝟba ⁊ ad intellectū eorū ⁊ ad dei reuerētiā seu ad ꝟtutē diuinā a q̄ expectat effect⁹: vl' ad sanctorum reliq̄as a q̄b⁹ etiaz p̄fata expectant secūdario: lz a deo p̄ncipaliter. Septio vt p̄mittat effect⁹ q̄ expectat diuine volūtati: q̄ scit vtrū sanitas vl' tribulatio pl⁹ p̄sit inuocanti vl' min⁹ vl' an obsit. Et hanc conditionē ponit Tho. i. .s. scdo. in materia de gfa. ⁊ dist. xv. in. iiij. Vñ concludam⁹: q̄ si nulla dicta ꝟ p̄ditionū op⁹ infecerit: illud erit licitū. Prohibat Tho. sup illud Mar. vl. Signa eos q̄ crediderūt. ⁊ post i noie meo
B demonia eiciēt ⁊c. serpētes tollēt. ex q̄ elicit q̄ p̄dictz seruatz p̄ditionib⁹ p diuina ꝟba licitū est arcere serpētes. Itē p̄hat p̄missa viterius. Non minorz sctitatz sunt ꝟba dei q̄ sancto ꝟ reliq̄e: dicēte Aug. Non est min⁹ ꝟbū dei q̄ corp⁹ chri: ꝫ fm oēs lz reliq̄as sancto ꝟ secū reuerēter portare: ergo q̄literc̄q̄ nomē dei inuocet rite p oīonē dñicam p salutationē angelicam p ei⁹ natiuitatē passionē q̄nq̄ vulnera p septē ꝟba q̄ ꝓtulit in cruce p titulū trinꝭphalē p tres clauos ⁊ alioꝝ armoꝝ militie chri p̄tra diabolū ⁊ ei⁹ opa oīno erūt licita: ⁊ spes potest haberi in eis p̄mittēdo effectū diuine volūtati. Et hoc q̄ dictū est de coartatione serpētū idez intellige de alijs animalib⁹: q̄ solus respect⁹ habeat ad sacra ꝟba ⁊ ad diuinam ꝟtutē: de ip̄is tū caute est agēdū de incantationibus: q; vt dicit doctor. Tales incantatores sepe hūt illicitas obseruantias: ⁊ p demones sortiuntur effectum p̄cipue in serpentibus: quia serpens fuit primum demonis instrumentum ad hominem decipiendum. Nam in ciuitate Baltzburgensi quidam incantator erat: hic quadam die ad spectaculū alioꝝ cunctos serpentes ad quandam foueam incantare voluit ⁊ interimere ex spacio vt fertur vnius miliaris. Congregatis ergo vndiq̄ serpētib⁹ dū ipse supra foueam staret: nouissime q̄dem ingēs ⁊ horribilis serpēs foueam intrare difficultabat: ⁊ sepe q̄si ip̄sum abscedere p̄mitteret ⁊ libere serpere q̄ vellet moti⁹ innuebat: ꝫ cū ille ab incātatione ei⁹ desistere nolebat: alijs oīb⁹ i fouea interēptis: q; ibi statim morie bant: ⁊ necesse erat vt ⁊ ille horribilis intraret stans ser-

C pēs ex opposito incātatorꝫ sup foueā saltū fecit: ⁊ in ipm incātatorē ir
ruit ⁊ vētrē ei⁹: vt cingulū stringēs ipm incātatorē secū i foueā traxit
⁊ interemit. Qua ex re ppendit: nō nisi ꝓ vtilitate ad fugāduꝫ vicꝫ ab
hoim inhabitatiōib⁹: talia sunt virtute diuina practicanda ⁊ cū dei ti
more ⁊ reuerētia. Quo ad scām vicꝫ quō sunt hmōi exorcismi vl' carmi
na deferēda ⁊ ad colla suspēdenda vel in vestimētis insuenda: videtur
ꝙ talia sint illicita. Nam Augusti. ij. de doctrina christiana. Ad super
stitionem pertinēt mille magicaꝝ artiū ⁊ ligature ⁊ remedia: q̄ medi
corū quoq; disciplina condēnat siue in ꝯbusdam notis q̄s caracteres vocāt siue in ꝯbusdam rebus suspēdendis atq; in
signādis. Itē Chrysо. sup Matth. Quidā aliquā ptē euāgelij scriptā
circa collū portāt: ꝫ nōne q̄tidie euāgeliū i ecclia legit ⁊ audit ab oib⁹
cui ergo i auris euāgelia posita nihil psunt: quō em̄ pūt circa collū su
spēsa ꝺuare. Deiū vbi ē ꝟt⁹ euāgelij i figurꝫ lr̄aꝝ an i intellectu sensuū
si i figurꝫ bū circa collū suspēdis si i intellectu: ergo melius i corde posi
ta psunt ꝙ circa collū suspēsa. Sz hic est rūsio doctoꝝ p̄cipue s. Tho.
vbi supra ar. iij. vbi q̄rit an suspēdere diuina ⁊ba ad collū sit illicitū ꝙ
in oib⁹ incātationib⁹ vl' scripturis suspēsis duo cauēda vident. Primo
q̄dē q̄d sit qō scribit: vtrū sit ad inuocatiōes demonū ptinēs manifeste
tūc nō solum superstitiosum imo illicitū: ⁊ apostasia a fide iudicat: vt s̄
tactū fuit sepe. Silr etiā cauēdū ne ꝓtineat ignota noia ⁊c. accipe cōdi
D tiones supra positas: ⁊ tūc sicut licitū est hmōi sup infirmos ore ꝓfer
re: ita licitū ē illa secū deferre. Prefati aūt doct. respm̄ hūt ⁊ dānāt cū
q̄s ad figuras ⁊ lr̄as scptas maiorē h̄et aduertētiam ⁊ respectū ꝙ ad
intellectū ⁊boꝝ. Et si dicat: ꝙ layc⁹ nō intelligēs ⁊ba nō pōt h̄e respe
ctū ad intellectū eoꝝ. Rūdet. Hēat respectū ad ꝟtutē diuinā: ⁊ illā cō
mittat diuine volūtati vt faciat quicquid placitum fuerit sue pietati.
Quo ad tertiū: an simul demon sit coniurādus ⁊ morb⁹ exorcisand⁹ vl'
ecōuerso aut vnū sine altero. Rūsio. Hic pla sunt aduertenda. Prio an
ōmō sp sit pūs qui maleficiat⁹ affligit. Scdo: cui⁹mōi res pūt exorciza
ri aut adiurari. Tertio ō mō exorcizādi. Ad pmū cū iurta Dam. demō
ibi est vbi opat: videt ꝙ maleficiato semp pūs sit cū eū affligat. Itē in
legēda bti Bartholo. tūc videt sanare demon. qui cessat a lesiōe. Rūsio
ꝙ demon pūs sit maleficiato ⁊ afflicto: hoc pōt itelligi dupl'r: vl' q̄ ad
suū eē vl' q ad suū effectū. Primo mō pūs ē in pncipio oū maleficiū in
tromittit. Scdo mō p se nō ōr pūs in suo effectu: sicut etiā cū doctores
querūt: an diabolus cū qualibet culpa mortali hoiem subialiter inha
bitat: dicūt ꝙ non p se sed p suū effectū: sicut dūs inhabitare ōr seruū
ꝙtū ad suū dominiū: aliud tū de obsessis. Quo ad scām: cuiusmōi res
pūt exorcizari. Notandū ē sup doctorꝫ Tho. i. iij. dist. vj. sniaꝝ vbi ōr
ꝙ q⁹ ppē pctū hois diabol⁹ accipit ptātem in hoiem: ⁊ in oīa que in
vsum hois veniunt in ipsius nocumentū. Et cū etiā nulla conuenientia
est Chīi ad Belial iō q̄cūq; aliq̄d sctificandū est ad cultū diuinū ꝑus

A exorcizak: vt liberatū a ptāte diaboli q̄ illud in nocumentū hois assumere poterat deo ꝓsecrek. Et ꝟ ptz in bñdictiōe aq̄ z ꝓsecratiōe tēpli z in oīb⁹ hmōi. Tūñ cū ꝑma satisfactio q̄ hō deo ꝓsecrak fit in baptismo: oportet ꝙ etiā hō ꝓusexorcizek q̄ baptizek multo fortiori rōne q̄ alie res: q: in ipo hoīe est cā q̄re diabol⁹ ptātem accepit in alia q̄ sunt ppt hoiem scz pctūm originale vl'actuale: z ꝟ ſcāt ea q̄ in exorcismo dicunt vt cū ōr: recede ab eo satbana z hmōi. z sil'r ea q̄ ibi fiūt. Ad ppositū ergo cū q̄rit: an morb⁹ sit exorcizādus: z demon adiurādus: z q̄d illorū ꝑmo. Rñdek morb⁹ nō exorcizak: ꝟ ipe hō morbat⁹ z maleficiat⁹: sicut i puero nō exorcizak ifectio vomitꝫ ꝟ puer ifect⁹. Itē sicut p⁹ puer exorcizak z post diabol⁹ adiurak vt recedat: ita maleficiat⁹ ꝑus exorcizak z post diabolo z ei⁹facture impat vt recedat. Itē sicut sal z aq̄ exorcizant ita maleficiato oīa q̄ i ipi⁹ vsū ꝑuerti pñt: vt cibaria z potagia exorciza re z bñdicere plīmū expedit. Itē licet rit⁹ exorcismi tenet in baptizandis: vt fiat exufflatio⁹ius occidētalē ptē z abrenūciatio. Scōo manuū ad celū erectio cū sacra fidei ꝓfessiōe chriane religiōis: z tertio oīo bñdictio z man⁹ ipositio: z q̄rto denudatio z oleo sctō vnctio expost baptismū cōio z cādidioze vestꝫ induitio: tū nō est necesse vt hec circa maleficiatū exorcizandū fiāt: ꝟ ꝙ ꝑmo pure z debite sit ꝓfessus: cādelā accensam si potest teneat: z sacrā cōionem recipiat: z loco vestꝫ cādide cāde la bñdicta in longitudine corꝑis chri aut ligni crucꝫ nudo corꝑe circūli
B gatus maneat. Dici igit potest. Exorcizo te Petrū aut Barbarā ifirmā ꝟ sacro fonte baptismatꝫ regñatā: ꝑ deū viuū ꝑ deū verū ꝑ deū sctū ꝑ deū q̄ te suo ꝑcioso sanguīe redemit: vt fias homo exorcizat⁹: vt effugiat atq̄discedat a te oīs fantasia z nequitia diabolice fraudꝫ: oīsq̄ spūs immūdus adiurat⁹ ꝑ eū q̄ vēturꝰ est iudicare vuos z mortuos z seculm ꝑ ignē. Amē. Oremꝰ. Deꝰ misericordie deꝰ clemēs q̄ fm multitudinē miserationū tuaꝝ q̄s diligis corripis: z q̄s recipis pie ad emēdationē coercens: te inuocamus dñe vt famulo q̄ in corꝑe patit mēbroꝝ debilitatez gſaz tuā ꝓferre dignerꝫ: vt q̄cq̄d terrena fragilitate corruptū q̄cq̄d diabolica fraude violatū est vnitati corꝑis eccl'ie mēbrū redēptionis anne cte: miſere dñe gemitū miserere lachrymaꝝei⁹: z nō bñtē fiducīā nisi in misericordia tua: ad tue sacramētū recōciliationis admitte ꝑ Xp̄m dñm nr̄m Amē. Ergo maledicte diabole recognosce sentētiaz tuaz: z da honorē deo viuo z ꝟo: da honorē dño Jesu chro: vt recedas ab hoc famulo cū tua factura: quē dñs nr̄ Jesus christus suo ꝑcioso sanguine redemit demū secūdo z tertio iteꝝ exorcizet: vt supra cū orationib⁹. Oremus. Deus q̄ facture tue semp pio dñaris affectu: inclina aurē tuā supplicationibus nr̄is: z famulū tuū ex aduersa valitudine corꝑis laborantem placatus respice et visita et salutari tuo et celestis gratie ſ̄ sta ei medicinā ꝑ chr̄istū dñm nr̄m. Amē. Ergo maledicte diabole ⁊c. vt ſ̄. Pro tertio exorcismo oratio. Deus infirmitatis humane singulare ꝑsidiuꝫ auxiliū tui supꝝ infirmum nostrū ostende virtutē vt ope misericordie tue

adiutus vel adiuta: ecclesie tue sancte incolumis repsentari mereatur: p chr̄istū dominū nostrum. amē. ⁊ semper aspergat cū aqua benedicta. Et nota q̄ hic modus p̄scribit non q̄ omino ita fieri debeat: aut q̄ alij exorcismi non sint maioris efficacie: sed vt modus exorcizandi ⁊ adiurandi habeatur. In antiquis em̄ hystoriis ⁊ ecclesiarū libris interdum deuotiores ⁊ efficatiores exorcismi reperiuntur: sed quia in omnibus dei reuerentia sit p̄ponenda agat ꝑm hoc vnusquisq; quantū expediēs fuerit: cōcludiue ex p̄missis cōcludendo ꝓpter simplices sit modus iste exorcizandi maleficiatū: vt p̄mo puras faciat cōfessionem: iuxta ca. alle. sepe. si per sortiarias. Demū fiat diligēs inquisitio per singulos angulos ⁊ in lectisterniis culcitris: ⁊ sub limine ostij si forte aliis instrumēta maleficij caute possent inueniri: inuēta etiā statim sunt ad ignē p̄icienda: expediret etiā vt cūcta renouarent in lectisterniis ⁊ indumētis: habitationē etiā ⁊ domū mutaret. In casu vero q̄ nil inuentū fuerit: tunc exorcizandus si p̄t ecclesiā intrabit mane: ⁊ quāto dies sanctiores vt festa beate v̄ginis aut vigilie exist̄t: tāto melius sacerdos etiā cōfessus ⁊ in bono statu amplius ꝑficiet: teneat itaq; exorcizandus cādelā i manu b̄dictam melius q̄ poterit sedendo aut genua flectēdo: ⁊ q̄ assunt deuotas orōnes p eius liberatione fundant. Et incipiat letaniā inchoando. Adiutorium nostrū in noie dñi: ⁊ habeat rūdentē aspergat ip̄m aq̄ b̄dicta: ⁊ stola circundabit collum ⁊ subinferat psalmū. De⁹ in adiutorium: ⁊ ꝑsequat letaniā vt mor̄ est sup infirmos dicēdo ad inuocatiōes sc̄tōr̄ ora p eo. vl̄ orate. ⁊ ꝓpit⁹ esto. libera eū dñe. singula ꝑsequendo vsq; ad finē: vbi orōes sunt dicēde: tūc loco orōnū incipiat exorcismū ⁊ cōtinuabit mō p̄scripto vel alio meliori vt sibi videbit. Possent etiam hmōi exorcismi ꝓtinuari ad min⁹ ter i septimana vt sic mltiplicat̄ intercessionib⁹ gr̄a obtineat sanitat̄. Nec p⁹ oia cōicādus ē eucharistie sacr̄o: licet q̄dā aī exorcismū h̄ faciēdū putāt: ⁊ in cōfessiōe attēdat cōfessor si aliq̄ vinculo excōicationis esset inodatus: vel si vnq̄ temere inodatus absolutionē a suo iudice nō recepisset: tūc em̄ licet ad cautelā eū absoluat: tū reddita sospitate a suo iudice q̄ eū ligauerat q̄rat. Attēdēdū q̄ vbi exorcista nō h̄z ordinē exorcistat⁹ tūc ꝓcedere p̄t p orōes ⁊ si legere nouit sc̄pturas legat euāgelia q̄tuor p̄ma euangeliste. Itē euāgeliū. Missus est angel⁹. Et passionē dñi. q̄ oīa magnā h̄nt virtutē ad expulsionē opē diaboli. Itē euāgeliū sc̄ī Joā. In p̄ncipio erat v̄. scribat ⁊ ad collū infirmi suspendat: ⁊ sic gr̄a sanitat̄ a deo expectet. Nec si q̄s q̄reret ō dñs tia int̄ aq̄ b̄dicte aspsionē ⁊ exorcismū cū vtrū q̄ i effectu ꝑ demōis molestiā ordinat. Rūdet s. Tho. vt s̄ di. vj. diabolus ipugnat nos ab exteriori ⁊ iteriori. Aq̄ ergo b̄dicta ordinat ꝓtra ipugnatiōes diaboli q̄ est ab exteriori. Sz exorcism⁹ ꝓtra ipugnationē diaboli q̄ est ab interiori: vñ illi ꝓtra q̄s dat dicunt energumini: ab eo q̄ est intra ⁊ geron labor q̄si int⁹ laborātes. In maleficiato ergo exorcizādo vtrūq; adhibet cū vtrobiq; molestent. Nec q̄ ad sc̄m p̄ncipale

A q̄d agendū vbi gr̄a sanitatꝫ p exorcismos nō obtinet. Rñdio. Licet sæ
ex causis hoc fieri possit: est tñ vna septima super quā iudiciū nostrum
suspēdit. Nā q aliq̄s non liberat aut ꝟ est ꝓpter puritatē fidei circum
stantiū aut ipm egrotū offerentiū: aut ꝓpter pctā maleficiū sustinētiū
aut ꝓpter accommoda remedia adhibere negligētiū: aut ꝓpt exorciste
aliq̄d i fide vitiū: aut ꝓpt reuerētiā ꝓtutū i alio exñtiū ꝓpt purgatio
nē vl meritū maleficiū patiētiū. De pmis q̄tuor docet euāgelica ꝓt⁹.
Mat. x vij. et Mar. ix. In p̄is vnice filiū sui lunatici t discipl'oꝝ chri p
sentia. Prio eñ afferēs vt turba fide carebat. vñ p̄ cū lachymis orauit
Credo dñe adiuua incredulitatē meā: t ad turbaꝫ Jesus ait. O gñatio
incredula t puersa q̄usq; ero vobiscū. De secūdo vcꝫ de sustinēte demo
nem: Jesus increpabat eū. s. filiū: q; btūs Hiero. ibi ꝓt ꝓpt pctā sua a
demone fuit oppressus. De tertio de neglectu debitoꝝ remedioꝝ p̄z: q;
non fuerūt p̄sentes boni t pfecti viri. Vñ Chryso. ibi dicit. Columne fi
dei vicꝫ Petrus Jacobus t Joannes non aderant: sicut in transfigura
tione Chri p̄sentes erant: nec oratio t ieiuniū aderant. Sine q̄b⁹ chs
aitꝫ hoc genꝰ demonioꝝ nō ejcitur. Vñ Orige. ibi ꝓt. Si aliq̄n oporte
rit circa orationē aliq̄d patientiū remanere non admiremur: neq; iter
rogemus neq; loq̄mur q̄si audiente spū immundo: ſ abigam⁹ ieuniis
t orationib⁹ nostros spiritus malignos. t glo. ꝓt. Hoc genus demonij
id est ista carnaliū voluptatum mutabilitas ad quē. s. spūs ille inclina
B bat non vincit: nisi spūs oratione ꝓfirmet t caro p ieuniū maceret. De q̄r
to exorciste vicio p̄sertim. s. in fide. Petꝫ ibidē de chri discipl'is p̄ritib⁹
Vñ postea secreto discipli q̄rētes cām sue ipotētie. Rñdit. Propt in
credulitatē vīam. Amen dico vobis. Si habueritis fidem sicut granū
sinapis: dicetis monti huic tollere tc. Vbi Hylari⁹. Crediderūt quidē
apli: ſ nondū erāt pfecti i fide. Nā dño i monte morante cū alijs trib⁹
t illis cū turba residētib⁹ q̄dā tepor eoꝝ fidē relaxauerat. De q̄nto p̄z
in vita spa. vbi legim⁹ aliq̄n obsessos non liberatos p sctm Antho. ſ p
discipl'm ei⁹ Pau. fuisse liberatos. De sexto patuit ē. q; nō sp cū q̄s li
berat a cl'pa liberat a penis: ſ remanet interdū pena i vindicta t satis
factionē p̄cedētis delicti. Et adhuc aliud remediū de q̄ ferk q plēs fue
rint liberati vicꝫ q maleficiati de nouo fuerint baptizati: licet sub con
ditione sup q̄ vt p̄miſi nil determinare audem⁹. Veriſſimū tñ exiſtit q
cū debite q̄s añ baptismū non fuit exorcizat⁹: vtiq; diuīa pmiſſiōe dia
bol⁹ sp maiorē recipit in talē ptātem. Petꝫ ex pmiſſis nec ambiguū est
q̄n plēs negligētie siue a sacerdotib⁹ nō bñ dispositꝫ: vbi tā q̄rtū impe
dimētū p̄notatū tangit: vicꝫ exorciste viciū pmittūt: siue a vetul' q̄ tpe
necessitatis debitū modus baptizandi non seruant. Nec tñ asserere vo
lo: quin sacramenta a malis conferri possint: t q immo q̄tumcunq;
malus baptizat t conficit: dūmodo debite sub debita forma verboꝝ
materia in intentione baptizat ordinatus t conficere intendat: sic a si
mili in exorcizando rite p̄cedat: t non suffusus aut violentus. Vñ t sine

C actuali vl̄ habituali intētione: ⁊ vtinam non cespitādo ⁊ verba necessaria obmittēdo: huiusmōi sacrj officijs se immiscēat. Reuera sicut ad cōficiēdum quatuor essentialia deseruiūt: scz materia forma intētio ordo modis tm̄ ptactj ⁊ vbi vnū defuerit nec cōficere poterit ita circa exorcismos suo mō asserere oportet. Nec obiectio valet q̄ sine exorcismis in p̄mitia eccl̄ie baptizabant aut etiā q̄ nūc caracterē baptismalē sine eo valeat baptizat⁹ recipe: qz sic Grego. inuanū exorcismos instituisset: ⁊ ecclesia in suis ceremonijs poti⁹ erraret. Quare nec ausus sum omīno rep̄hendere ꝺ maleficiatos sub cōditione vellēt rebaptizare ⁊ neglecta fortassis recuperare. Ferē etiā de illis ꝺ nocturno tpe in somnis p alta edificia sine lesiōe solent incedere: qō vticz opus eē inaligni spūs tales sic deferētes plures asserūt: bi cū rebaptizant meli⁹ bn̄e noscunt: ⁊ mirū q̄ vbi nōib⁹ pp̄ijs annuunt subito ad terrā collidunt: ac si fortassis illud nomē non debite in baptismo fuerit impositū. Expedit lectorē eē attentū sup sex illa impedimēta: licet em̄ sup energuminos aut possessos ⁊ nō sup maleficiatos sonāt: tm̄ qz eq̄ ⁊ vtrobicz requirit diuina imo dici p̄t q̄ maioris sit difficultatj maleficiatū curare q̄ energumenū aut possessum: ideo illa impedimēta si ibi p̄nt bn̄e locū ⁊ a fortiori sup maleficiatos: qō tali rōne ꝓbat. Nā vt ś patuit ca. x. alicq̄ possident interdum p nullo pp̄rio delicto ś p leui alieno ⁊ varijs alijs de causis. In maleficio aūtq̄ adulti maleficiunt vt plūmū eis ꝓtigit: qz i aīe necatio
D nē grauissime a demōe abit⁹ possident. Tm̄ duplex labor circa maleficiatos vbi simplex circa possessos ab extra req̄rit de hac grauissima possessiōe. Cas. col. ab. Sere. ōt. Illi sūt vi miseri ac miserabiles iudicādi ꝺ cū se vniuersis criminib⁹ flagitijsq̄ ꝓaminant non solū nullū in eis veri similiter signū diabolice suppletiōis ostēdit: ś nec aliq̄ ꝺdē opib⁹ eox cōdigna tētatio: nec vllū flagellū correptiōis infert. Non em̄ merētur celerē tpis isti⁹ expeditāq̄ medicinā: quox duricia ⁊ impenitēs cor pena vite p̄ntis excedēs thesaurizāt sibi in die ire ⁊ reuelatiōis iusti iudicij: in quo omnis eox nō extinguet. Et iterū idez Cassianus cōparando corporalē possessionē ad aīam per peccatū paulo ante dicit. Multo graui⁹ inq̄t cōstat illos vehemētius q̄z verari: qui cū corporaliter ab ipis affligi minime videant: aio tm̄ pnitiosius possidē tur eox scz vicijs ⁊ voluptatib⁹ inuoluti. Scōm Apl̄i nanq̄ sniam a q̄ ꝺs superat ei⁹ seruus efficit: nisi q̄ in hoc isti desperati⁹ egrotāt: ⁊ cuz sint eox mācipia nec impugnari se ab illis nec dnatū eox ferre cognoscunt. Ex ꝺbus elicit q̄ a fortiori maleficiati in corpe non tm̄ possessi a demone ab extra sed ab intra q̄ ad aīe necationē graui⁹ ꝓpt̄ plura impedimenta sanant. Quo ad tertiū p̄ncipale. s. q̄ ad remedia notādum: q̄ quia opera illa sunt duplicia. Licita omīno ⁊ non suspecta: aut suspecta ⁊ non omnino licita: ⁊ de p̄mis supra tactū est immediate ca. v. circa finem vbi dubitatio ponit sup herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hic licitum sit. De secundis vero remedijs que videtur

A esse suspecta: nō tñ oīno licita nūc tractandū aduertere opoꝛtet ea q̄ in
secūdo ꝓncipali huiꝰ secūde partis opis tacta sunt de q̄ttuoꝛ remediꝭ
q̄rū tria cēsent illicita: q̄rtū aūt nō oīno licitū ꝫ vanū: de q̄ ꝛ canonīste
loquūtur: ꝙ licitū est vana vanis ꝓtūdere. Sꝫ ḋa nos inq̄sitoꝛes huiꝰ
opinīonis sumꝰ cū sctis doctoꝛibꝰ ꝙ in casu q̄ remedia ꝑ sacra ꝟba ꝛ exoꝛ-
cismos licitos nō sufficiūt: ꝛ ꝫ ꝓpt impedimēta supius tacta ī nūero
sex aut septē: ꝙ tūc tales maleficiati ḃoꝛtādi sūt ad patiētiaꝫ eq̄nimit
ad tolerādū mala ꝑsentꝫ vite ī suoꝫ criminū purgatione: et nō vlteriꝰ
q̄rere q̄cūq̄ mō supstitiosa ꝛ vana remedia. Ideo si ḋs p̄missis licitꝫ ex
oꝛcismis nō cōtētꝰ ad ḃmōi vana ad mīnꝰ remedia: de q̄ḃꝰ sup tactū est
se trāsferre voluerit: sciat ꝫ nō nr̄a volūtate aut admissiōe fieri: ꝫ ꝙ po
sita et enucleata fuerūt ibidē talia remedia factū fuit vt tātoꝫ doctoꝛū
vt Scoti ꝛ Hostien. tē. ex pte vnaꝛ aliozꝫ Theologoꝫ ex pte altera dic-
ta q̄cūq̄ mō ꝓcoꝛdarētur. Fatemur ergo cū sctō Augustīo in q̄dā ser-
mōe cōtra soꝛtilegos ꝛ diuīatoꝛes. Et ītitulat sīmo de augurīs: vbi di
cit. Fres: nostꝫ me frequēteꝰ supplicasse vt ꝓsuetudīes paganoꝫ ꝛ male-
ficoꝫ mīnīe seruare deberetꝫ: ꝫ ꝫ ꝓficit apud aliq̄s parū. Et q: si vo-
bis nō dixero: ꝑ me ꝛ ꝑ vobis redditurꝰ sum ī die iudicij rōnē: ꝛ vobi
scū mihi necesse erit etna supplicia sustīere. Ergo apō deū me absoluo
dū iterū atq̄ iteꝫ admoneo ꝛ ꝓtestoꝛ: vt nullꝰ ex vobis diuīatoꝛes aut
soꝛtilegos req̄rat: nec eos de q̄libet re aut causa aut īfirmitate interro-
B get: ḋa q̄cūq̄ ꝫ malū fecerit: statim ꝓbit ī eo baptismi sacramētū: ꝛ cō
tinuo sacrileg ꝛ paganꝰ efficit: ꝛ nisi penitētia subuenerit stat ī eter
nū ꝓbit. Et postea subdit: nullꝰ dies exēdi ꝛ redeundi obseruat: fecit
enī deꝰ oīa bona valde: ꝛ q̄ vnū diē ꝛ alterū statuit: ꝫ q̄tiens necessītas
vrget faciēdi aliq̄d aut exēdi: signate vos ī nomīe Xp̄isti: ꝛ symbolū
vel oīonē dñīcā fidelit dicētes: securi ī dei adiutoꝛio agatꝫ. His aūt q̄-
dā supstitiosi et filꝫ huiꝰ seculi nō ꝓtēti: erroꝛes erroꝛibꝰ accūulare vo-
lētes vltra ītellectū ꝛ intētionē Scoti et canonistaꝝ his argumētis se
defendere conant. Quia enī res naturales ḃabēt q̄sdā ꝟtutes occultas
q̄rū ratio ab ḃoīe assignari nō pōt: sicut ꝛ adamas trahit ferrū. Et mul
ta alia q̄ Augꝰ. xxj. de ci. dei enūerat. Ideo inq̄rere de ḃmōi rebꝰ ꝑ sani
tate acq̄rēda vbi exoꝛcismi ꝛ naturales medicīe deficiūt: nō erit illicitū
lꝫ videat vanū: ꝫ aūt fieret vbi ḋs ꝑ imagīes nō necromātīcas ꝫ astro
logicas vel ꝑ annulos ꝛ huiꝰ sanitatē ī se vel ī alio ꝓcurare vellet. Itē
argūit. Sicut coꝛpa naturalia subdūtur coꝛpibꝰ celestibꝰ: ita etiā coꝛ-
poꝛa artificialia puta imagīes soꝛtiūtur q̄sdā virtutes occultas speciē
cōsequētes ex īpꝛessiōe coꝛpoꝝ celestiū: ergo etiā coꝛpa artificialia pu
ta imagīes soꝛtiūtur aliquā ꝟtutē occultā a coꝛpibꝰ celestibꝰ ad aliq̄s
effectꝰ causandos: ergo vti eis ꝛ alīs huiꝰ nō est illicitū. Pꝛeterea demo
nes possūt multiplicit coꝛpa trāsmutare: vt Augꝰ. iñ. de trīni. dicit. et
patet ī maleficiatꝫ. ergo licet vti etiā eoꝝ virtute ad tollēdū illa. Sꝫ re
uera ī oppositū sunt dicta oīm sctoꝝ doctoꝝ: vt satis ꝛ sparsim ḃinc-

o

C inde patuit. Unde ad primū dicit q̄ si res naturales simpliciter adhibē
tur ad aliq̄s effect⁹ producēdos ad quos putātur habere naturalē vir
tutez nō est illicitū. Si vo adiungātur vel caracteres aliq̄ vel aliq̄ que
cūq̄ ignota t v ne obseruatiōes q̄ manifestū est naturalē nō habere su
per hoc efficatiā erit superstitiosum t illicitū. Uñ sctūs Tho. ñ. ū. q. xcvj.
ar. ñ. in pede q̄stionis tractās hanc materiā. dicit q̄ in his q̄ fiūt ad ali
quos effect⁹ corporales inducēdos: vtputa sanitatē vel aliq̄d hui⁹ cōsi
derandū est vtruz videant naturalit posse tales effect⁹ causare: et q. lz
causas naturales adhibere ad suos effect⁹: ideo nō est illicitū. Si autez
videant nō posse naturalit tales effect⁹ causare cōsequēs est q̄ nō adhi
bent ad hos effect⁹ causandos tāq̄ cause: ꝫ solū quasi signa: t sic perti
nent ad pacta significationū cū demonib⁹ inita. Unde Aug⁹. xxj. de ci.
dei. Allicitūtur demōes p creaturas q̄s nō ipsi ꝫ deus p̄didit delectabi
libus p sua diuersitate: diuersis nō vt animalia cibis: ꝫ vt spūs signis p
varia genera lapidū: herbaz: lignorū: animaliū: carminū: rituū. Ad se
cundū dicit idē doctor. virtutes naturales corpoz naturaliū cōsequun
tur eoz formas substātiales q̄s sortiūtur ex impressiōe corpoz celesti
um: t ideo ex eorundē impssione sortiunt quasdā virtutes actiuas. Sz
corpoz artificialiū forme p̄cedūt ex p̄ceptōe artificiz t cū nihil aliō sint
q̄ cōpositio: ordo t figura vt dicit. j. phi. nō possunt habere naturalem
virtutē ad agendū: t inde est q̄ ex impssione celestiū corpoz nulla vir
D tutē sortiūtur inquātū sunt artificialia: ꝫ solū fm materiā naturalē: fal
sum est ergo q̄d Porphirio videbat: vt Aug⁹ dicit. x. de ci. dei. herbis
lapidib⁹ et animātib⁹ t sonis certis: q̄busdā etiā vocibus t figuratio
nibus ac figmētis q̄busdam etiā obseruatis in celi auersiōe: motib⁹ sy
derum fabricari in terra ab hominib⁹: potestates idoneas varijs effe
ctib⁹ syderum exequēdas: quasi effect⁹ magicarū artium ex virtute ce
lestium corpoz prouenirēt. Sed sicut Augustin⁹ ibi subdit: totuz hoc
ad demones ptinet ludifactores animaz eis subditaz. Unde etiā ima
gines quas astronomicas vocāt ex operatione demonū habēt: cui⁹ si
gnuz est: eis inscribi q̄sdam caracteres q̄ naturaliter nihil operant: nō
em̄ est figura principiū actionis naturalis: ꝫ in hoc distāt astronomice
imagines a necromāticis: q̄ in necromantic̄ fiunt expresse inuocatio
nes: vnde t ad expressa pacta cū demonib⁹ inita pertinēt. Astronomice
ad tacita pacta ꝓpter figuraz t caracterū signa. Ad tertium nō est ho
mini potestas sup demones cōmissa: vt eis licite vti possit ad q̄dcunq̄
voluerit: ꝫ est ei cōtra demones bellū indictum. vnde nullo mō licet ho
mini demonū auxilio vti p pacta tacita vel expressa: hec Thomas. Ad
propositū: quia dicit nullo modo: nec etiā quibuscūq̄ vanis: quib⁹ vi
delicet se demō quocūq̄ modo possit immiscere. Si tamē sunt adeo va
na vt et fragilitas humana p recuperāda sanitate illa aggredik: doleat
de preteritis: caueat de futurz: oret vt sibi debitū dimittak: et in tēta
tionem nō amplius inducatur inquit Augustinus in fine regule.

A ¶ Remedia cōtra grādines ꝛ sup iumēta maleficiata. Capm. VII.

QUaliter denicz iumēta maleficiata possint remediari: similiter et tempestates aeris. Notāda sunt primo q̄dam remedia illicita q̄ a quibusdā practicātur. Nam q̄busdā verbis aut factz sup stitiosis: vt q̄ vermes in digitis aut mēbris p quedā verba et carmīa illicita curāt. de q̄bus carminib⁹ qualiter cognoscūtur vt sint licita vel nō in precedenti capitulo tactū est. Alīi sunt qui super iumenta maleficiata non aquam benedictam spargūt: sed ozi infundunt. Primum remediū esse illicitum vltra p̄missa Guilh. sepe allegatus sic demonstrat. Si eñ verbis ineslet virt⁹: ꝛ dicamus verbis vt ꝑbis: tūc ex quincz modis esset vn⁹: vel ex parte materie id est aeris: aut ex parte forme hoc est soni: aut ex modo significādi: aut ex parte omnium simul. Nam primū quia aer non interficit: nisi sit venenosus: son⁹ etiam nō quia excellēs obiectum corrūpit potētiam: nec tertiū: quia tūc hoc nomen diabol⁹ vel mors infern⁹ illa nocerent semp: et sanitas bonitas semp prodessent. Itē nec omnia simul: quia totū aggregatū ex partib⁹ inualidis etiam totū est inualidū. Nec valet si obiicit: deus ꝓtulit vim verbis sicut herbis ꝛ lapidib⁹: quia si q̄ virtutes insunt quibusdā verbis aut sacramētalibus aut alīs benedictionibus et carminib⁹ licitis has habēt in se nō vt verba: sed ex institutiōe ꝛ ordinatiōe diuina et ex pacto dei: sicut si domin⁹ diceret: quicūcz hoc fecerit facīa ei hanc gra-
B tiam: ꝛ sic verba in sacramētis efficiūt quod signāt: q̄uis ſm alios etiam habēt virtutē intrinsecam: ſz prima opinio q̄a iam deseruit ideo amplectitur. De alīs autē verbis ꝛ carminibus patet ex premissis: q̄ vt verba sunt verba ꝓposita vel ꝓlata aut figurata nihil efficiūt: ſz inuocatio nominis diuini ꝛ obsecratio que est p sacra q̄dam protestatio committendū effectum diuine volūtati: prosunt. Remedia etiaz operum q̄ illicita videntur: vt supza tactuz est. Et etiam vbi in partibus Suewe plurimum practicat: q̄ ꝑma die Maij ante ortū solis mulieres villane exeunt ꝛ ex filuis vl' arborib⁹ deferunt ramos de salicibus aut alios frondes ad modū circuli plectētes in introitu stabuli suspēdunt asserēntes q̄ p integrum annū iumenta cuncta illesa a maleficis remanēt ꝛ preseruātur: hoc quidē remedium ſm opinionē illorum qui dicūt vana vanis contundere posse: non esset illitum: sicut nec etiam qui p carmīa ignota morbos expellerent. Sed sine offensione ꝓcedendo dicamus: q̄ si prima die vel secunda mulier vel q̄uncz egrediat nō habens respectū ad solis occasum vel ortum colligit herbas frondes aut ramos cū oratione dominica aut simbolo fidei: ꝛ suspendit illa sup ostium stabuli bona fide: committens effectum custodie diuine voluntati: non erit repre hensibilis: vt supza in ꝓcedēti capitulo ex ꝑbis Hiero. et habet. xxvj. q. vi. lz herbas ꝛ petras habere etiā sustinēti demoniū sine īcātatiōe. Ad idē sunt q̄ intra vineas aut segetes signū crucz frondes aut flores būdictos ī die palmaꝝ ꝓtinēt erigūt et asserūt q̄ vndicz frugib⁹ p grā-

C dines lesis segetes ī eox campis illese remāserūt. De qb⁹ iurta distinctionē tactaz discernēdū videk. Ad idē. Sunt q̄ p cōseruatiōe lactz: ne vicz vacce p maleficia puenk integrū liquorē lactz quē die sabbati colligūt paupib⁹ gratz p deo distribuūt: z p hmōi eelemosinā asserūt vaccas etiā sub vbertate ampliori lactz a maleficijs pseruari. Jn q̄ ope nihil supstitiosū iudicak: dūmō pietatz causā quā paupib⁹ exhibēt etiaz diuinā pietatē implorare p pseruatiōe iumētox talit pponūt: vt tñ affectū custodie diuie puidētie p suo beneplacito relinquūt. Prefea Alder ī suo pceptorio. pcepto. j. c. dicit: q̄ etiā p carmīa scripta et ꝟba sacra lz iumēta ficut boies īfirmos bñdicere: et p ea q̄ incātatiōis speciē habere videtur: dūmō septē pmisse pditiōes seruētur. dicit enī q̄ a deuotz psonis et ꝟginib⁹ expientiā habuerit: q̄ adhibito signo crucz sup vaccā z dñica oīone cū salutatiōe angelica trinies vl circit cessat opus demōis si est p maleficiū. Et in suo fornicario pstat q̄ malefici de ritibus eccl'ie veneratz et seruatz sua maleficia ppediri fatētur: vt p aq̄ benedicte aspsionē p salis pfecrati sūptionē: p candelaz in die purificationis z palmaz in die palmaz cōsecrataz vsū licitū: et filia. qa ad ꝟ talia eccl'ia exorcizat vt vires demōis iminuāt. Preterea q: malefice q̄ volūt iumētuz puare liq̄re lactz solēt ex illa domo in q̄ iumētū mozak: modicū lactz vel butyri ex illo iumēto coagulatū petere: vt z sic psquēter valeāt p suā artē iumētū maleficiare. Jdeo sint caute mulieres a q̄
D bus suspecte hmōi petūt ne eis in minio mutuēt aut donēt. Preterea sūt certe mulieres q̄ oū sentiūt q̄ in coagulādo butyz nil pficiūt sicut in vasis oblōgis ad ꝟ aptz laborare solēt: tūc si subito ex suspecte malefice domo modicū butyri habere possūt: tria frusta seu bolos ex illo butyro faciūt: z sub sctissime trinitatz inuocatiōe patris et filij z spūssctī illa frusta ī vasculū pficiūt: z sic omne maleficiū fugak. Vbi itez icidit. Vanū vanis ptūdere tñmō ex eo q̄ butyruz a malefica suspecta bz mutuare q̄ si absq; ꝟ sub iuocatiōe sctissime trinitatz oīone dñicā adūgēdo etiam si de ppzio butyro siue alieno: si ppzijs nō haberet tres petias imitteret: effectū diuie volūtati cōmittēs: irrepbēsibilis maneret: licz cōmēdanda nō esset ppt tres vicz petias butyri imissas: cōmēdāda ät si p aspsionē aq̄ bñdicte: salis exorcizati imissionē cū oīone vt sup maleficiū fugaret. Prefea q: sepe oīa iumēta maleficijs iterficiūk: aduertere debēt q̄b⁹ talia accidūt z sub limine ostij stabuli aut psepe vel vbi adaquāk: terra amoueak z alia terra cū aspsione aq̄ bñdicte ad illa loca reponak: q: sepe malefice fasse sunt maleficij aliq̄ instrumēta ad illa loca occultasse: fasse q̄ ad instātiā demonū tñmō foueā facere habebāt: demonē aūt maleficiū reposuisse: q̄d q̄dez maleficiū res vilissima erat: vt lapis lignū vel mus aut serpēs aliqs. Constat enī q̄ diabol⁹ maleficia opak p se: nec in illis reb⁹ indiget psensu: aut et pditionē malefice q̄rit. vñ z ipsā cooparī aliq̄ mō cogit. Cōtra grādines ꝟo z tēpestates vltra ea que sup de signo crucis erecto hoc remediuz practicak: lapilli enim

A tres ex grādie ī ignē sub īuocatiōe sctīssime trinitatꝫ subhciūk:oio dñica cū angelica salutatiōe bis aut ter adiūgik euāgeliū Joānis. In pncipio erat ꝟbuꝫ. cū signo crucꝫ vndiq; cōtra tēpestatē ante ꝛ retro ꝛ ex oī pte terre subinferk. Et tūc cū in fine replicat trinies: ꝟbū caro factū est: et trinies ex post dixerit: p euāgelica dicta fugiat tēpestas ista. subito fiḋ tēpestas ex maleficio fuit ꝓcurata cessabit. hec verissima experimēta nec suspecta iudicātur. ꝟ ipsuꝫ etiā q; lapilli in ignē ꝓiciūtur si absq; īuocatiōe diuini nois fieret: superstitiosū cēserek. Qꝛ si dicak. Nūḋ fine illis lapillis sedari possit tēpestas. Respōdek: vtiq; p alia sacra verba. Prohiciēs aūt intēdit diabolū molestare dū ei⁹ facturā p īuocatiōnē sctīssime trinitatꝫ ōstruere conak. Ad ignē poti⁹ q; ad aquā ꝓcit: qꝛ citi⁹ dū resoluūk: eo etiā citi⁹ ei⁹ factura destruik: effectū tñ custodie diuine volūtati cōmittit. Est ad ꝟ q; malefica q̄daꝫ a iudice ink rogata an p aliquē modū tēpestates a maleficꝫ ꝓcitate sedari possent. Ñdit: possūt p hoc vicꝫ. Aduro vos grādies ꝛ vētos p q̄nq; vulnera Christi ꝛ p tres clauos q ei⁹ man⁹ ꝛ pedes pforauerūt: ꝛ p q̄tuoꝛ euāgelistas sctōs: Matthēū: Marcū: Lucā ꝛ Joānē: vt ī aquā resoluti descēdatꝫ. Fatētur etiā multe: lꝫ q̄dā spōte: q̄dā in toꝛturꝫ ꝛ difficulk. q q̄nq; sūt p q̄ multū ipediūtur. Aliqñ ī toto: aliqñ in pte: aliqñ ne ī pſonā hois fiāt: aliqñ ne ī suis amicꝫ. Et sīt fidē integrā vel dei ꝓcepta seruātib⁹ se signo crucꝫ et oꝛone muniētib⁹. Rit⁹ et ceremōias ecclie colētib⁹: pu
B blicā iusticiā dū exequētib⁹: et Christi passionē ꝟbo vel mēte ruminātib⁹. Ūñ ꝛ Nider vbi sup. Ea de causa vniuersalik vel cōiter ī ecclia cāpane ptra aurā pulsank: tū vt tāḋ tubas ḋo ꝓsecratas demōes recedāt a suis maleficḋs: tū etiā vt ppls excitat⁹ deū cōtra tēpestates īuocet. Et eandē ob causā cū altarꝫ sacramēto ꝛ sacris ꝟbis ad aurā sedādā p cedik cōiter ex antiq̄ssima ꝓsuetudie ecclesiaꝝ in Gallia et ī Germania Sed qꝛ hic mod⁹ circa deporꝛtationē sacramēti ad aurā sedandā videk multꝫ q̄ddā superstitiosum: nō intēlligētes regulas p quas agnoscik aliq̄d superstitiosum vel nō. Ideo ꝓsiderādū est q; q̄nq; dank regule seu ꝓsideratiōes p quas q̄libet cognoscere pōt. An op⁹ deo exhibitū fit superstitiosum. i. sup̄ modū Christiane religiōis obseruatū: vel fit ad debituꝫ cultū et honorē deo exhibēdū tam in coꝛdis q̄ coꝛporis actib⁹ ex vera virtute religiōis pgrediēs: ista enī elicūnk ex glosa sup illud Apli ad Collo. ḣ. q̄ sunt rationē habētia sapiētie in superstitiōe: q̄ dicit. Superstitio est religio sup̄ modū seruata: vt etiā sup̄ tactū est. Prima est: q; in oīb⁹ opib⁹ nr̄is cuꝫ gl'ia dei debeat esse ꝓncipalis finis nr̄. Jurta illō: siue māducetꝫ siue bibatꝫ: siue aliud q̄d faciatꝫ: oīa ī gloriā dei facite. Ideo in oī ope ad religionē ptinēs Christianā: attēdak an opus fit ad gloriā dei: ꝛ homo in ope det ꝓncipalik gloriā deo: ita q; p ipsū opus ꝛ mēs homis deo subhciak. Et q̄dem: licꝫ ppk hanc regulā ceremonialia vel etiā iudicialia veterꝫ testamēti iam in nouo nō exercētur: cū sciamus illa sub figura: hec autē in veritate iam esse ꝓpalata: tū depoꝛta-

C tio sacramẽti vel reliq̃arũ ad aurã sedandã: nõ videt cõtra hãc regulã militare. Itẽ cũ secũda regula sit q̃ attẽdat an opus q̃d fit fit ad corporis exercitiũ vel refrenatiuũ cõcupiscẽtie vel abstinẽtie corpalis mõ tñ virtuti debito hoc est ſm ritũ ecclesie vel ſm moralẽ doctrinã: q; apl's dicit Rho.xij. Rõnabile sit obsequiũ vestrũ. t ꝓpt̃ hãc secũdã regulã fatue faciũt vouẽtes nõ pectinare caput sabbato vel ieiunare die dñico tãq̃ meliori die t filia: nõ videt iterũ q̃ deportatio sacramẽtoꝝ. sit superstitiosũ. Itẽ cũ tertia regula sit q̃ attẽdat an opus sit ſm statutũ vniuersalis eccl'ie: vel ſm sacre scripture testimoniũ: vel saltẽ ſm particularẽ eccesie ritũ aut de ꝓsuetudie generali: q̃ ſm Augustinũ ꝑ lege habẽda est. Tñ t beat⁹ Greg⁹ scribit anglicoꝝ epo: cõquerẽti q̃ sunt diuerse eccl'ie cõsuetudines in missarũ celebratiõe. respõdit Gregori⁹ vt sine i Romana sine in Gallia ꝙ sine in q̃cũq; eccl'ia aliq̃d iueniſti q̃ pl⁹ omnipotẽti deo possit placere sollicite eligas: diuerse enĩ cõsuetudines ecclesie i cultu diuio in nullo ſfitati repugnãt: t ideo seruãde: t eas pre terire illicitũ est. Jdeo vt in ꝓncipio tactũ est: antiq̃ssime ꝓsuetudines ecclesiaꝝ Gallie t q̃rundã Germanie cũ decreuerit eucharistiã ad aurã deportare nõ poterit hoc esse illicitũ: verũ q̃ nõ in patulo: ſ in sacrario abscõdito t incluso. Itẽ cũ quarta regula sit q̃ inspiciat: q̃ op⁹ q̃d fit habeat naturalẽ ꝓprietatẽ ad effectũ q̃ expectat: alꝫ enĩ si hoc nõ habet: cẽsẽt superstitiosum: ex q̃ ꝓsideratiõe caracteres ignoti t noia suspecta: etiã imagies astronomice t necromãtice refutãtur oĩa tãq̃ suspecta. Jdeo t ex hac ꝓsideratiõe nõ possum⁹ dicere q̃ deportatio reliq̃arũ aut eucharistie ꝓtra diabolicas infestatiões fit superstitiosum ĩmo religiosissimũ: cũ ibi tota sal⁹ nostra cõtra aduersariũ ꝓtineat. Itẽ cum q̃nta regula sit: vt attẽdat q̃ opus q̃d fit non ꝑbeat occasiones scãdali vel ruine: q; tũc licet nõ esset superstitiosum: tñ ꝓpt̃ scãdalũ esset dimittendũ vel differẽdũ: vel occulte fine scãdalo faciendũ. Jdeo si deportatio talis fine scãdalo fieri põt: vel saltẽ occulte: tũc nõ est obmittẽdum. Ex ista enĩ regula sepe obmittũtur benedictiões ꝓ ꝛba deuota siue sup infirmos siue vt ad collũ alligẽtur. t hoc a secularib⁹ obmittũtur dico: q̃ saltẽ nõ publice fiũt: vbi occasiõe ruine in alꝫs simplicib⁹ pstare possent. Hec sufficiant quo ad remedia ꝓtra grandines ꝓ ꝛba t opa licita.

¶ Remedia quedam occulta contra quasdam occultas demonum infestationes. Capitulum .VIII.

SEd iam itex suspẽdit iudiciũ ad scribẽdũ remedia ꝓtra q̃dã terre frugũ nocumẽta q̃ ꝙ vermes interdũ et cinifes: ꝙ turmas ad longissima terraꝝ spacia in aere volãtes: ita vt superficiem terre cooperire videãtur: radicit⁹ cũcta virẽtia tã in vineꝛ q̃ segetibus t graminib⁹ cõsumatis imittũtur. Itẽ remedia ꝓtra pueros opere demonũ cãbitos. Ad primũ tñ dicẽdũ iuxta sanctũ Tho.ĥ.ij.q.xc. vbi petit. An liceat adiurare irrõnalẽ creaturã. Respõdit q̃ sic: ꝙ modũ tñ cõpulsiõis q̃ referri tũc debet ad diabolũ: q̃ in nocumẽtum nostrũ vtit

A irrõnabilib⁹ creaturꝭ: ⁊ talis est mod⁹ aduratiõ dei in eccl̃ia exorcismis p̃
q̃s demonũ ptãs excludit ab irrõnabilib⁹ creaturꝭ. Si em̃ intẽtio re-
ferret ad irrationalẽ creaturã q̃ ad se q̃ nihil intelligit: vana esset. Et q̃
dat intelligi q̃ p exorcismos licitos ⁊ aduratiões possũt depelli: diui-
na tñ assistẽte clemẽtia: talit vt pr̃i⁹ populo ieunia p̃cessiões ⁊ alie de-
uotiões iniũgãtur: ꝓpt adulteria em̃ ⁊ multiplicationẽ criminũ hmõi
mala immittunt. vñ et ad ꝓfessiões homies inducẽdi sunt. In nõnullis
etiã p̃uinciis excõicatiões fulminant: ꝫ tñc vim aduratiõis sup demo-
nes sortiũtur. Est ⁊ alia horribilis dei pmissio sup hoies: vbi interdu
mulierib⁹ subtractꝭ ꝓpr̃is filiis pueri alieni a demonib⁹ supponũtur:
⁊ hi q̃dẽ pueri vulgarit cãpsores ⁊ in almanico:: vechselkind: nũcupati
sunt in triplici differẽtia. Mã alicꝫ sunt semp macilẽti eulãtes: cũ tamẽ
q̃tuor mulieres nulla vbertate lactꝭ vnũ lactare sufficerẽt. Alicꝫ duo sũt
incubox demonũ ope p̃ducti: q̃rũ tamẽ filij nõ sunt: ꝫ ꝓpr̃ie illi⁹ hois
⁊ viri cui⁹ semẽ receperũt: vt succubi vel in somnis viros polluentes:
hos em̃ pueros interdũ diuia pmissiõe supponũt subtractis ꝓpr̃is fi-
liis. Est ⁊ tertiũ gen⁹ vbi inedũ demões in specis paruulox apparẽtes
nutricib⁹ se cõiũgũt. Cõmũe in oĩb⁹ trib⁹ q̃ multũ põderosi macilen-
tes nõ crescũt ⁊ nulla vbertate lactꝭ vt p̃missum est lactãtur. Et sepi⁹
dicũtur euanuisse. Quare aũt diuia pietas talia pmittit: dici põt q̃ ex
duplici causa. Pr̃io: q: parẽtes pueros nimis diligũt. vñ ꝓpt eox vti-
B litatẽ talia pmittũtur. Secũdo: q: p̃sumẽdũ est q̃ hmõi mulieres q̃b⁹
talia accidũt: vt plurimũ sunt superstitiose ⁊ in multis aliis a demonib⁹
seducunt. vñ ⁊ domin⁹ ver⁹ zelotes fm rectũ zelũ q̃ est vehemẽs amor
in ꝓpr̃iã sponsam exquo aliũ nõ solum accedere nõ patit: sed nec signa
adulterij vel suspitiõis vt marit⁹ zelosus sup animã quam p̃cioso san-
guine emit et per fidẽ desponsauit sustinere potest in tactu colloq̃o ap-
propinq̃tione quocũq; mõ cũ inimico diabolo ⁊ aduersario salutis. Et
si signa adulterij marit⁹ zelosus nõ patitur: quãtum tũc turbat quãdo
adulteriũ cõmittit. Unde nõ mirũ si p̃opr̃ij subtrabũtur filij ⁊ adulteri
ni supponũtur. Et quidẽ vt forti⁹ ista imprimãtur ⁊ quantũ de⁹ animã
zelatur ⁊ nõ vult nec signa suspitionẽ causantia pati. Paret ex antiqua
lege vbi vt populũ suũ fundit⁹ elongaret ab idolatria: ꝓhibuit nõ solũ
idolatriã sed multa alia q̃ occasionẽ possent p̃bere ad idolatriã ⁊ q̃ etiã
in se nõ vidẽtur habere vtilitatẽ: quã tamẽ in suo mystico sensu mirabi
liter retinẽt. vnde nõ solũ dixit Exodi. xxij. Maleficos nõ patieris vi-
uere sup terrã. sed ⁊ hoc adiũxit: nõ habitet in terra tua: ne forte pecca
re te faciat. sicut copulatrix occidit et quagari inter homies nõ pmit-
tit. Nota zelũ dei Deut. xxij. de⁹ p̃cepit. Nidũ cũ ouis aut pullis de-
sup cubãtẽ matrẽ nõ debebit simul seruare: ꝫ matrẽ pmittere auolare:
q: hoc gẽtiles ad sterilitatẽ ꝓtrebãt. zelotes oñs i suo ꝓpl̃o nolũt tale
signũ adulterij pati. sic iã vetule inuẽtionẽ denarij signũ magni fortunij
et p̃ oppositũ vbi thesaux somniarẽt iudicãt. Item p̃cepit omnia vasa

A lefice nocumẽta creaturaꝝ a demõib⁹ expectãt ꝛ exigũt: q̃d a solo deo q̃rendũ est: a creaturꝫ illicite req̃rentes. vñ vtrobiq̃ pctm̃ idolatrie ad quẽ sensũ Esa. xxj. notat q̃ rex babilõis stetit ī biuio in capite duaꝝ vi arũ cõmiscẽs sagittas in ꝛrogauit idola. Preterea si dicat: q̃ ca. restringit diuinatores ꝛ sortilegos sup crimẽ heresis: ī q̃ subesse debẽt iuditio inq̃sitoꝝ cũ dicit. nisi heresim saperẽt mãifeste: ita q̃ ad min⁹ diuinatores ꝛ sortilegi hereticales sint eis subiecti. Cõtra: q̃ tũc essent dãdi diuinatores artificiales: de q̃b⁹ nullibi ī scripturꝫ fit mẽtio. Preterea si malefice sũt inq̃sitoꝝ iudicio subiecte: h̃ erit ꝓpt crimẽ heresis: ꝛ q̃ facta maleficaꝝ sine heresi possunt fieri: ꝓbat. Nam sicut sculcare corp⁹ Christi ī luto: q̃d valde horrẽdũ esset pctm̃: põt fieri sine errore ī intellectu: ꝛ p cõsequẽs etiã sine heresi: q̃ stat firmit aliquẽ credere ibi esse corp⁹: q̃ceret tñ in lutũ ad cõplacẽdũ demõi ex aliq̃ pacto: ideo vt optatũ finẽ: puta thesauri inuẽtionẽ vel filẽ obtineret: ita et facta maleficarũ sine errore fidei: ꝛ nõ absq̃ grãdi pctõ fieri possunt. vñ in illo casu vtiq̃ iudiciũ inq̃sitoꝝ subterfugiũt: ꝛ suis iudicib⁹ relinquũtur. Preterea sicut Salomon dñs suaꝝ vxoꝝ reuerẽtiã exhibuit ꝓpt cõplacẽtiã: nec tñ ꝓpterea apostasiã q̃die īcurrebat: q̃ mẽte fidelis ꝛ veram fidẽ semp retinuit: ita ꝛ malefice ꝓpt reuerẽtiaz quã exhibẽt diabolo ꝓpt pactũ initũ: mẽte fidẽ retinẽtes nõ sũt ꝓpterea hereticeB terea si dicat q̃ oẽs malefice fidẽ habẽt abnegare: vñ ꝛ hereticẽ iudicãde. Cõtra: q̃ in casu q̃ etiã mẽte ꝛ corde abnegarẽt: adhuc nõ hereticẽ: ꝛ apostate nũcupãtur. ꝛ cũ sit differẽtia inꝛ hereticũ ꝛ apostatã: ꝛ hereticẽ inq̃sitoꝝ iudicio subiacẽ: vtiq̃ malefice eoꝝ iudiciũ subterfugere habẽt. Preterea. xxvj. q. v. dicit. Epi eorũq̃ ministri oĩb⁹ modis elaborare studeãt vt penitiosã et a Zoroaste inuẽtã sortilegã ꝛ magicaz artẽ ex parrochijs suis penit⁹ eradicare studeãt. ꝛ si aliquẽ vi ꝝ aut mulierẽ hui⁹ sceleꝛ sectatorẽ inuenerit: turpit deponestatũ de parrochijs suis ejciant. vñ cũ capl'm dicat: suis iudicib⁹ relinquãt. ꝛ q̃ loq̃tur ī pluralĩ tã de ecclĩastico q̃ ciuili iure: ideo ad min⁹ p ca. alle. subdũtur diocesianoꝝ iudicio. Q̃ si diocesiani etiã seipsos exonerare vellẽt. put inq̃sitores p̃fati iam tactꝫ argumẽtis rõnabilit facere videtur. velleq̃ malefica rũ punitionẽ ad tẽporales iudices retor q̃re. His argumẽtis ꝓbabiliter hoc fieri posse habek in cap. vt inq̃sitionis. §. ꝓhibem⁹ q̃q̃ districtius p̃fatis dñis tẽporalib⁹ et rectorib⁹ ipsorũq̃ officialib⁹: ne ipsi de hoc crimine: cũ sit mere ecclĩasticũ: quoq̃ mõ cognoscant vel iudicẽt. et loquit de crimie heresis. Sequtur ergo: q̃ vbi crimẽ nõ est mere ecclĩasticũ sicut est crimẽ in hmõi maleficꝫ q̃ ꝓpt dãna tpalia q̃ ab eis iferũt a ciuili ꝛ nõ ab ecclĩastico debẽt pũiri. pterea. C. de iudeis. l. vl. in fi. dr. Cernat pterea bona sua pscripta: ꝛ moꝛs sã guis pena ostinãd⁹: q̃ fidẽ Christi repugnãbat puersa doctrĩa. Q̃ si dicat q̃ lex loq̃tur de iudeis cõuersis ꝛ post redeũtib⁹ ad ritũ iudeoꝝ: istãtia nõ valet: imo argumẽtũ ampli⁹ p h̃ fortificat eo q̃ cũ tales ꝓpt apostasiam a fide iudeꝝ ciuilis

habet punire. ergo etiã maleficas fidẽ abnegãtes: cũ abnegatio fidei in toto vel ī parte sit fundamẽtũ maleficaꝝ. Preterea ly in solutõe dicat: q̃ p eodẽ apostasia ꝛ hereſis sint capiẽda: adhuc tñ eccl'iasticꝰ iudex nõ se habz de eis ītromittere ꝯ ciuilis. nã occasiõe q̃stionis hereſũ null' debet populũ cõmouere. Sed ꝑses debet p se ꝓuidere: In autẽti. de mãda. pnci. ī. de mãdatz pricipũ. colla. iij. ſ. neq; occasione. vbi dicit neq; occasiõe religionũ hereſũq; q̃stiõis ꝓmittas alicui ꝓuinciã cõmouere aut alit quadã p̃ceptiõe iniũgi ꝓuinciã cui ꝑsides. ꝯ ipse ꝓuidebis cõpetẽti vtilitate fiscalib' ꝛ q̃ alia sũt ꝓscrutari et nõ ꝓmittere aliq̃d fieri circa nras p̃ceptiões occasiõe religionũ. Patet ex his q̃ de expugnãte fidẽ null' debet se intromittere: nisi ꝑses. Preterea si cognitio iudicũ et punitio taliũ maleficaꝝ nõ ſpectaz totalit ad ciuilẽ iudicẽ q̃mõ leges de his trib' se ītromittere possent. Mã. C. de maleficz. l. nemo. l. culpa. l. null' oẽs illos q̃s vulg' maleficos vocat: capitali pena subiicit ꝛ. e. l. militi. bestijs obijcere decernit q̃ magica arte vite innocẽtiuz infidiank. Itẽ q̃ q̃stionib' ꝛ tormẽtis ad inkrogãdũ subiici debeãt. ꝛ q̃ null' fide liũ sub pena exilij ꝛ amissiõe omniũ bonoꝝ cũ eis ꝓticipet. cũ multis alijs penis annexis q̃ legẽti illas leges occurrũt. Ecõtrario ño et ꝓ veritate legũ doctoꝛes taliũ maleficaꝝ punitionẽ ī eccl'iasticũ iudicẽ pñt retoꝛqre: vt sil' copulatiue habeãt cognoscere ꝛ iudicare. Et ꝟ sic ꝓbatur. In crimie canonico ꝑses cũ metropolitano ꝟz discernere ꝛ non metropolitan' p se: ꝯ adiũcto ꝑside. patet ī autẽt. de mãda. pn. ſ. si ño canonicũ sit q̃d q̃rit. vna cũ metropolitano ꝓuincie ꝟ disponere ꝛ decernere ꝓuidebis: siue alij q̃dã dubitãt. glos. i. in fide q̃ casũ sol' cognoscet siue alij q̃dã glossa. tũc eps cũ ꝑside. ſ. cognoscet ꝛ cause deo dare amabilẽ et decibilẽ terminũ q̃ ꝛ decẽter oꝛthodoxã custodiat fidẽ ꝛ indẽnitatẽ ꝓcuret fiscalib' :ꝛ nros subiectos seruet ĩuiolatos. glo. i. eos non coꝛrũpat ī fide. Preterea ꝓnceps secularz licet puniat pena sanguinis nõ tñ p hoc iudiciuz eccl'ie excludit: cui' est cognoscere ꝛ diffinire. imo necessario ꝑsupponit. vt patet. C. de sũma tri. ꝛ fi. cath. l. j. in fine. ꝛ ex de here. ca. ad abolẽdã. ꝛ ca. ñgẽtis. ꝛ ca. excõicauim'. j. et. ij. imo eadẽ pena est ꝑm leges ꝛ ꝑm can̄. vt patet. C. de here. l. manicheos. ꝛ l. arriani. vñ ꝛ ad eos ꝓtinet p̃cipue infimul ꝛ nõ diuisim taliũ pũitio. Preterea sicut leges ̃cernũt clericos a ꝓpꝛijs iudicib' emẽdari ꝛ nõ a tpalib' seu secularib' :eo q̃ crimẽ eccl'iasticũ in eis cẽsẽt: ita ꝛ maleficaꝝ crimẽ cũ sit partim ciuile ꝛ ꝓtim eccl'iasticũ: ꝓpt dãna tpalia ꝛ fidẽ quã violãt. Ideo ad vtriusq; partz iudices ꝓtinet ad cognoscẽdũ iudicãdũ ꝛ punitẽ dũ. ꝛ fortificak rõ in autẽt. vt cleri. apõ ꝓpos iudices. ſ. si ño. colla. vj. vbi dr. Si ño eccl'iasticũ sit õlictũ egẽs castigatõe eccl'iastica ꝛ mulcta. deo amabilis epus ꝟ discernit nihil cõicãtib' clarissimis ꝓuincie iudicib'. Neq; enī volum' talia negocia oĩno scire ciuiles iudices: cũ optet talia eccl'iastice examiari ꝛ emẽdari aĩas delinquẽtiũ p eccl'iasticã mulctã: ꝑm sacras ꝛ diuĩas regulas: q̃s ꝛ nre seq; nõ dedignanť leges.

A Hec ibi. Vñ ꝛ ꝑ oppositū crimē mixtū ab vtrisq; est puniendū. Respō-
sio: cū pncipalis intētio nr̄a in ꝯ ope fit ab inq̄sitiōe maleficaꝝ quātū
cū deo fieri possit. nos inq̄sitores partiū supiorꝫ alemanie exonerare su
is iudicib⁹ ad puniēdū relinquēdo: ꝛ ꝯ ppt̄ negocij arduitatē: oū tamē
indēnitati fidei ꝛ saluti animaꝝ nō eo min⁹ ꝓuideret q̄re et p̄sens op⁹
aggressi sum⁹: ipsis iudicib⁹ modos cognoscēdi diffiniēdi ꝛ sentētiādi
relinquēdo. Ideo ad ostēdēdū ꝙ epi ꝓtra maleficas in multis ꝓcedere
possint: etiā seclusis inq̄sitorib⁹: ꝛ ipsi epi fine tēporali ꝛ ciuili iudicio
vbi punitio trāsit in vindictā sanguinis nō ita ꝓcedere valeāt. expedit
certas opiniōes aliorꝫ inq̄sitorū in diuersis regnis Hyspanie ī mediꝫ
deducere: ꝛ illas salua eoꝝ semp reuerētia: cū sub ordie vno p̄dicatorū
militam⁹ infrīgere: vt eo clarior ī singulis habeat intellect⁹. Est itaq;
eoꝝ opinio ꝙ oēs maleficī: sortilegi: diuīatores: necromātici ꝛ hereti-
sub q̄cūq; genere diuīationū existāt ꝛ q̄ fidē sacrā semel susceperūt ꝛ ꝓ
fessi sūt iudicio inq̄sitorꝫ subiaceāt talit̄ vt in trib⁹ q̄ notant⁹ in ca. mul-
toꝝ q̄rela in pncipio de here. in clemēti. nec inq̄sitor fine epo: nec epūs
fine inq̄sitore ꝓcedere habeat. Licet ī q̄nq; aliis vn⁹ sine altero ꝓcedere
valeat. si cui placet capl'm legat ꝛ inueniet. vnū abit e trib⁹ ē sentētia dif-
finitiua: ad quā vn⁹ sine altero nō debet ꝓcedere: ꝛ ꝯ vbi p̄fati heretici
sūt habēdi. Addūt insup blasphemos ꝛ q̄cūq; mō demōes inuocātes ꝛ
B excōicatos q̄ in excōicatiōe stetissent ꝑ annū anio ꝓtumaci ī causa fidei
vel etiā ī nō causa fidei sub certꝫ casib⁹: ꝛ plura alia includūt ꝑ q̄ aucto-
ritas ordinariorꝫ nimis eneruat: ꝛ nobis inq̄sitoribus ampliora onera
imponūt min⁹ secure coꝝ tremēdo iudice q̄ vtiq; districtā a nobis su-
percōmissi officij exiget rationē: ꝛ quia eoꝝ opinio nō infringit nisi eo-
rum fundamentū sit annullatum. Ideo notandum: ꝙ pncipale funda-
mentum per glossatores canonū ꝛ precipue super capitulū. accusatus. ꝛ
.ꝯ. sane. et super verba: heresim sapiant: manifeste accipit. fundant in-
super se super dicta theologorum Thome. Alberti. Bonauēture in se-
cūdo sentētiarum dist̄in. vn. Ex his specialiter aliqua expedit recitare.
Nam vbi capitulū dicit: vt in argumēto primo deductum est: ꝙ inquī-
sitores heretice prauitatis de sortilegiis ꝛ diuinationibus se non debe
ant intromittere nisi heresim sapiant manifeste. dicunt ꝙ sortilegi vel
diuinatores sunt duplices: scz artificiales ꝛ hereticales. Et primi dicī
tur meri diuinatores: quia videlz mere ex arte agunt. de quibus etiaꝫ
oquitur capitulum. ex tenore. extra de sortilegiis. vbi dicit ꝙ Udalri-
cus presbyter cum quodam infami hoc est diuinatore dicit glossa ad se
cretum locum perrexit. non ea intentione vt demonem inuocaret: quasi
dicat. quia hoc fuisset hereticum: sed vt cum inspectione astrolabij fur-
tum quoddam inueniret: quasi dicat ꝙ est mere diuinatio vel sortile-
gium. Secundi vero hereticales dicuntur diuinatores: qui in eorum
arte demonibus aliquem honorem latrie vel dulie impendunt: qui di-
uinando futura predicere conantur: vel aliquid simile quod heresim

C sapiat mãifeste exercẽt: ꝛ tales iudicio inq̃sitoꝝ sicut ꝛ alĳ hereticĳ sub iacẽt. Et q̃ hec sit mẽs ca. pbãt p canõistas glossãtes ꝟbũ saperẽt. Mã Jo. An. sup alle. ca. accusat⁹ ꝛ ver. saperẽt dicit ita saperẽt. sicut est circa aras idoloꝝ nephandas p̃ces emittere: sacrificia offerre: demões cõsulere eoꝝq̃ respõsa suscipe: vel associãt sibi ꝑpt sortes exercẽdas hereticos. Uel faciũt p̃dicta cũ sanguie: vel cuz corpe Chĳ: vel in sortib⁹ vt possint habere respõsa: puerũ rebaptizãt vel bis filĳa. Ad eũdẽ sensum allegãt Archi. sup eo. ca. ꝛ. ℣. sane. ꝛ sup eodẽ verbo saperẽt. Item allegãt Joh. mo. Raymũdũ Guilhel. de mõte Laudu. Itẽ pbãt p determiationẽ ecclĳe ex ꝓfilio acq̃tenſi. xx vj. q. v. eꝑi. vbi hmõi mulieres suꝑstitiose ifideles nominãtur: cũ dicit. vtinã he sole ĩ sua ꝓfidia pisient et ꝓfidia ĩ Chĳano dicit heresis. Uñ ꝛ inq̃sitoꝝ hereticoꝝ iudicio sunt subiecte. Probãt insup p Theologos. Prio p sanctũ Tho. in. ℣. sentẽ. di. vñ. vbi q̃rit. vtrũ vti auxilio demõis sit petm̃: vbi ifert alia hec verba dicit sup illud Esaie. viñ. Nũqd nõ popul⁹ a deo suo req̃ret visionẽ. In oĩbus in q̃b⁹ cõplemẽtũ operis ex ꝟtute demõis expectat est apostasia a fide ꝑpt pactũ initũ cũ demõe vel ꝟboten⁹ si inuocatio iterfit vl facto aliq̃ etiã si sacrificia desint. Ad idẽ allegãt Albertũ in eodem suo scripto ꝛ distin. Itẽ Petrũ de Tarẽthasia. Itẽ petrũ de Bonauentura nouit canonizatũ: q̃ tamẽ nõ Petr⁹ nominat cũ fuerit verũ nomẽ suũ. Itẽ alexãdrũ de Ales. et Guidonẽ ordis carmelitarũ q̃ oẽs dicũt
D q̃ demões inuocãtes sũt apostate: ꝛ p cõsequẽs hereticĳ. vñ inq̃sitoꝝ hereticoꝝ iudicio subiecti. Sed q̃ ꝑfati inq̃sitores p hec et p q̃cũq̃ ab eis allegata nõ possũt sufficiẽter ꝓbare q̃n etiã ꝑfati sortilegi ꝛc. iudicio ordinarioꝝ seu eꝑoꝝ seclusis inq̃sitorib⁹ possunt subiacere: ꝛ q̃ inq̃sitores a taliũ diuinatoꝝ necromãticoꝝ seu etiã maleficoꝝ se possunt exonerare: nõ q̃ illi inq̃sitores male faciãt inq̃rendo sup tales: vbi eꝑi nõ inq̃runt: in quo casu poti⁹ inq̃sitores illi sunt cõmendãdi: sic ꝓbat. Inq̃sitores nõ habẽt se itromittere nisi sup crimẽ heresis: ꝛ cũ ꝫ oportet q̃ illud crimẽ sit manifestũ. Patet p frequẽter alle. ca. accusat⁹. ꝛ. ℣. sane. Quo stãte tunc ite ꝝ arguit: cũ ꝯs aliq̃ cõmittit q̃ absq̃ vicio heresis cõmittere põt: quãtũcunq̃ illa sunt ꝯuia ꝛ enormia: adhuc nõ est vt hereticꝰ iudicãdus: lz sit puniend⁹: ex q̃ sequit q̃ vbi ꝯs nõ est iudicand⁹ vt hereticꝰ: ꝫ vt malefactoꝝ puniẽd⁹: inq̃sitoꝝ nõ se debet itromittere: ꝫ debet talẽ iuxta tenoꝝẽ canõis suis iudicib⁹ ad puniendũ relinq̃re. Quo ite ꝝ stãte seq̃tur q̃ oĩa inducta p glossatores canõistas ꝛ Theologos: vt demões iuocare: eis sacrificare ꝛc. vt sup tactũ est: nisi ex vicio heresis ꝓcesserint inq̃sitores nõ se debẽt itromittere: ꝫ suis iudicib⁹ vt sup relinq̃re. Quo ite ꝝ stãte: cũ ꝑfata sepissime sine vitio heresis fieri põt: in q̃ casu talia faciẽtes nõ sũt vt hereticĳ habẽdi aut ꝓdẽnãdi. subscriptꝫ ꝓbat auctoꝝitatib⁹ ꝛ rõnib⁹. Mã ad ꝫ q̃ aliq̃s fit ꝓpe hereticꝰ: ꝯnq̃ req̃rũt. Primũ ẽ vt sit erroꝝ ĩ rõne. scõm ẽ q̃ erroꝝ ille sit circa ea q̃ sunt fidei vel ꝓtra ꝟitatẽ determinatiõis ecclĳe in his q̃ ptinẽt

A ad fidē vel bonos mores ⁊ necessario ad psecutionē vite eterne. Tertiū est q̄ error talis sit ī illo q̄ catholicā fidē pfessus est: alʒ em̄ esset Judeꝰ vel paganꝰ nō hereticꝰ. Quartū est: q̄ talis error ī eo q̄ fidē suscepit sit taliꝫ q̄ aliquā p̄itatē de Xp̄isto p̄fiteat ptinētē ad diuinitatē vel hūanitatē: alʒ si totū discrederet esset apostata. Quītū est vt talē errorē pertinaci voluntate ⁊ obstinata eligat ⁊ seq̄t. ⁊ q̄d de hereti ⁊ hereticō sic sūpto. ca. alle. accusatꝰ. ⁊ p̄bū saperēt itelligat. glo. tū canōista nō reprobādo: ꝫ saluādo. sic p̄bat. Nā q̄ primū req̄rat. s. errorē ī intellectu: h̄ notū est oībꝰ p cōem regulā. Duo req̄rūt vt q̄s dicat hereticꝰ. vnū materiale. s. errorē ī rōne. alterū formale. s. pertinacia ī voluntate. Patet ⁊ p Augustī. Hereticꝰ est q̄ nouas ⁊ falsas opiniōes aut gignit aut seq̄tur. Nō enīā adest: q̄ heresis ē spēs infidelitatꝫ: ⁊ infidelitas est ī intellectu subiectiue: sicut ⁊ fides sibi p̄traria: ⁊ oppositā h̄t fieri circa idē. Quo stāte factū vel opꝰ q̄dcūq̄ sine errore nō facit hereticū: vtputa fiq̄s fornicat aut mechat: ꝫ agat p̄tra p̄itatē q̄ ōt. Nō mechaberꝫ. ex h̄ nō est hereticꝰ: nisi credat vel opinet fornicari esse licitū. Et rō ē: q̄ q̄ūcūq̄ alia duo necessario req̄runt ad p̄stitutionē alicuiꝰ: deficiēte alʒ illoꝫ impossibile est illō esse: q̄ dato oppositō q̄ sine illo possit esse: tā nō necessario req̄reret ad p̄stitutionē illiꝰ: sicut q̄ ad p̄stitutionē domꝰ necessario req̄rit fundamētū paries tectū: ideo altero deficiēte nō habet domꝰ. Sic
B ergo q̄ ad heresim p̄stituēdā req̄rit error ī intellectu necessario: nullus factū absolute sine errore ī intellectu facit hereticū. Et p̄p̄ h̄ nos ingēsi tores Germāie dicimꝰ cū btō Anthō. in. h̄. pte sūme sue hāc materiam ptractātis: q̄ baptizare: imagies adorare: demōes eis thurificare: cōculcare corp̄ Xp̄isti ī luto: ⁊ oīa hmōi q̄ sunt valde horrēda pctā: nisi fit error ī itellectu ñ faciūt hoīez hereticū. Et ido si q̄s faceret ista: vtputa baptizaret imaginē nō male sentiēs de sacramēto baptismi: nec ō eiꝰ effectu: nec credēs istū baptismū esse aliq̄d nec habere effectū ex vi sua: ꝫ fecit h̄ p̄p̄ aliquē finē facili ꝰ assequēdū a demone cui q̄rit p̄p̄ h̄ cōplacere: ita q̄ aliq̄ pacto īplicito vel exp̄sso illud agat vt demon sibi vel alicui faciat q̄d petit: p̄m q̄ caracteribꝰ et figurꝫ p̄m artes magicas ab hmōibꝰ demōes pacto exp̄sso vel tacito īuocātur ad desideria eorū explēda: oūmō nō petāt a demone q̄d sit sup̄ facultatē eiꝰ nec quātum ad potētiā nec quātū ad cognitionē. sic sꝫ q̄ nō male sentiat de ptāte aut cognitiōe demōis: sicut essent illi q̄ crederēt q̄ demō possit necessitare liberū arbitriū hoīs: vel illi q̄ crederēt q̄ demō oīno ex tali pacto ⁊ in omnē euētū quātūcūq̄ a deo nō p̄missus possꝫ facere q̄d petūt: vel q̄ crederēt q̄ posset scire alterā partē futuri p̄tingētis: vel effectum aliquē facere q̄ est p̄p̄riꝰ soli deo: tales cū nō est dubiū q̄ haberēt errorez ī itellectu ⁊ male ō ptāte demōis sentirēt: ⁊ p̄ p̄sequēs suppositꝫ aliis cōditiōib ꝰ q̄ req̄runt ad heresiꝫ essent hereticī: ⁊ ordīarioꝫ simul ⁊ inquisitorū iudicio subiecti. Sꝫ si ex causis p̄dictꝫ facerēt nō male sentientes ō baptismo ⁊ aliis p̄dictꝫ put cōmunit fit: eo q̄ ipso facto malefici

et necromātici cū sciunt ipsum diabolū esse inimicū fidei ⁊ aduersariū salutis tam cogūtur in eoꝝ cordib⁹ sentire magnā vim esse in fide: ⁊ ꝙ nulli falsitati subiacere potest cui pater mēdacij tm̄ præesse nosc̄it. Ideo licꝫ talia faciētes peccarēt grauissime nō tamē essent heretici. Et ratio est: qz nō male sentiūt de sacramēto: licet eo male ⁊ sacrilege vtātur. vñ sunt magis sortilegi ꝙm heretici ⁊ de nūero illoꝝ de quib⁹ alle. ca. accusatus: p̄tendit nō subiacere iudicio inq̄sitorū: cum nō manifeste sapiāt hereſim: immo vix occulte ⁊ q̄si nullo modo. Et eodē modo de adorātibus demonē ⁊ sacrificantib⁹ ei: q̄a si hoc faciūt credētes diuinitatē esse in demonib⁹: vel credētes ꝙ cult⁹ latrie sit ei exhibēdus: vel ꝙ oīno ex exhibitione talis cult⁹ assequant quod requirūt a diabolo: nō obstāte dei p̄hibitione seu etiā permissione: tales essent heretici. Sed si ista sciunt nō ita sentientes de demone: ꝫ vt aliq̄ pacto cū demone facili⁹ p ista exequant ab ipso q̄d intēdunt: tales nō sunt heretici ex natura rei: licet grauit̄ peccent. Et quidē p̄ maiori declaratiōe sunt aliq̄ obiectiones mouēde. Nam obstare videt: ꝙ ꝑm iura symoniac⁹ non est hereticus: vt. j. q. j. quisq̄s per pecuniā. et tamē nō habēt errorē in intellectu. Nam symoniac⁹ non est heretic⁹ proprie: ꝫ large p̄pter quandā similitudinē: quia ex quo vēdit vel emit sacra: ita agit ac si estimaret donum gratie pecunia posse possideri ꝑm Tho. Sed nō hoc estimādo sicut cōmuniter accidit: nō est heretic⁹: quia hoc nō credit: ꝫ bene verū esset si
D hoc crederet. s. donū gratie posse pecunia possideri. Itē obstare videtur quod dicit̄ de hereti. quicūq;. ⁊ alle. ca. accusat⁹. ꝙ adorans hereticū est hereticus. Sed grauit⁹ peccat q̄ adorat demonē ꝙm q̄ adorat hereticū ergo ⁊c. Itē qui iudicādus est vt heretic⁹: videt esse heretic⁹. Nam ecclesia nō potest iudicare nisi de his q̄ patēt: occultoꝝ enī cognitor est de⁹ et iudex. di. xxxiij. erubescāt. Sed ea q̄ sunt in ītellectu nō possūt patere: nisi ex factꝫ extrīsecis visis vel p̄batis. ergo talis faciēs talia est iudicādus heretic⁹. Preterea ipossibile videt ꝙ aliq̄s faciēs talia. s. oculando corp⁹ Christi ⁊ hmōi. licet male sentiat de corpe Christi. p̄batur hoc: qz impossibile est esse maliciā ei⁹ in volūtate: q̄n sit error in ītellectu: cū et ꝑm p̄hm. oīs malus est ignorās seu errās. Cū ergo talia faciētes habeant maliciā in volūtate. ergo habēt errorē in ītellectu. Rñdet ad ista. et primo sup primū ⁊ tertiū: q̄a coincidūt. Duplex est iudiciū. s. dei q̄ videt interiora hominū q̄ nō possūt iudicare de interiorib⁹ nisi p exteriora vt argumētū fatet tertiū. Modo ille q̄ iudicat vt heretic⁹ iuditio dei: est vere heretic⁹ ex natura rei. Deꝰ enī nullū iudicat hereticū nisi habentē errorē fidei in intellectu. Sed ille q̄ iudicat heretic⁹ iudicio hominū: nō oportet ꝙ sit heretic⁹ ex natura rei: ꝫ ꝙ fecerit tale factū p q̄d apparet ipsū male sentire de fide: ⁊ p cōsequēs iuris p̄sumptione heretic⁹ reputat. Et si q̄rat: an ecclesia ꝺz statim iudicare tales q̄ sic adorāt demōes vel baptizāt imagies hereticos. Resp̄ōsiōes nota. Prīo ad discernēdū istud magꝫ ptinet ad canōistas ꝙm ad Theologos.

A Canonīste dicēt iurʒ ꝓsumptiõe hereticꝰ reputak: ⁊ vt hereticꝰ est puniendꝰ. Theologꝰ dicet ꝑmo iudicio subcorrectiõe sedis aplice nõ quãtum est ex natura rei ḣcḣd sit iurʒ ꝓsumptiõe. Et rõ põt esse ista. qz qñ cũq; aliqs effectꝰ dependere põt ex duplici causa: nũq; ex natura rei ex illo effectu põt iudicari ꝑcise altera causa. Cũ igit iste effectꝰ ḣ est adorare demonẽ vel eiꝰ auxilium ad maleficiandũ postulare: imaginẽ baptizando vel infantẽ viuũ offerẽdo vel occidẽdo ad aliud huiꝰ possũt ꝓcedere ex duplici causa. ſ. vel credẽdo demonẽ esse adorãdũ ⁊ sibi sacrificandũ et imagines cape sacramẽtales effectꝰ: vel qz aliq̃ pacto facto cũ demone: facio vt faciliꝰ obtineã ꝙd volo a demõe in his q̃ nõ sunt sup facultatẽ suã: vt supꝫ tactũ est. nõ debeo statim iudicare ex tali effectu ꝑ se alterã causã. ſ. q; ḣ faciat vt male sentiẽs de fide. Tñ qñ cõstat de huiusmodi effectu: vlteriꝰ inqrẽdũ est de causa: ⁊ si ex errore ⁊ puertitate fidei ḣ fecerit: iudicãdꝰ est hereticꝰ: ⁊ iudicio inqsitoꝝ cũ ordinarijs subiacebit. Sed si ex alia causa iudicãdꝰ vt sortileg⁹ et viliſſimꝰ pctõr. Alia reſpõſio ad noſtrũ ꝓpoſitũ: ḣcḣd sit ex oĩb⁹ dictis ⁊ allegatʒ: cõstat q; oẽs diuinatores ⁊ malefici ḣ iudicant hereticꝰ iuris ꝓsumptiõe: et nõ ex natura rei ordinatoꝝ iudicio ⁊ non inquiſitoꝝ ſubiacent: nec prefati inquiſitores aliorũ regnorum per allegationes canonũ ⁊ gloſatorum ſe tueri poſſunt: eo q; tales demonib⁹ ſacrificãtibus ⁊ adorantibus iudi-
B cent hereticos iuris ꝓſumptione: ⁊ non ex natura rei. Textus autẽ dicit: q; debeant ſapere hereſim manifeſte: id eſt ſapere intrinſece ⁊ ex natura rei: et ſufficiet nobis inquiſitoꝝ⁹ de hereticis ex natura rei infectis ſe intromittere alios ſuis iudicib⁹ relinquendo. Et quia dictũ eſt de cauſa vtrum ex errore fidei hoc fecerit vel non: vtiq; hoc facile erit. Nam ſicut habitus fidei cognoſcit̃ per actum fidei: qui eſt credere ⁊ cõfiteri q̃ ſunt fidei: ⁊ habitus caſtitatis ꝑ caſte viuere: ita eccleſia poteſt iudicare aliquẽ hereticũ inquirẽdo ſi habet actũ diſcernẽdi de aliq̃ articulo fidei. Sic etiã ⁊ malefica q̃ fidẽ in toto vel in parte abnegauit vel corꝑ⁹ Chriſti viliſſime tractauit: omagiũ ꝓſtitit: vtrũ huiuſmodi ad cõplacẽdũ demoni tñ fecerit: imo ſi ĩ toto abnegauit etiã corde iã iudicabit vt apoſtata ⁊ ꝺficiet q̃rta ꝯditio q̃ habet ocurrere ad ḣ vt ḣs ꝓprie dicat hereticꝰ. Qz ſi huic deſmiatiõi obiciꝫ bulla ⁊ cõmiſſio nobis ab Innocẽtio octauo facta: vt malefice iudicio inqſitoꝝ⁹ ſubiciãt. Rñdeꝫ. ꝙ illa nõ excludit̃ ḋn ⁊ dioceſiani etiã vſq; ad ſentẽtiam diffinitiuã cõtra eos ꝓcedere poſſint ꝑ illa antiq̃ iura vt dictũ eſt: cũ hec bulla potiꝰ in parte ſollicitudis nobis inqſitoꝝ⁹ tradita ſit: quã ⁊ opẽ q̃ntũ poſſumꝰ cũ dei adiutorio exhibẽmꝰ. Tñ ⁊ ꝑmũ argumẽtũ nõ ſuffragat inqſitoꝝ⁹ illis: ꝫ potiꝰ cõtrariũ ꝯcludit: cũ tales ſymoniaci tñmodo iurʒ ꝓſumptione cẽſent hereticꝰ: de q̃bus ordinarij ꝑ ſe iudicare poſſũt irrequiſitʒ inqſitoꝝ⁹: imo nec inqſitores de ſymoniacʒ variꝫ ſe ĩtromittere habẽt: et pari rõne de aliis q̃ tñ iuris ꝓſumptiõe hereticꝰ iudicantur. Nam contra epiſcopos ſciſmaticos procedere non poſſunt: et pre-

C latos alios supiores: vt patz ī capl'o inq̄sitiōis de here. li. vj. vbi sic dr. Inq̄sitores hereticē p̄uitatz ab aplica sede seu alīs q̄ buslibet ō putatz de hmōi crimie inq̄rere ꝫ eos vt neq̄unt aut ei⁹ p̄textu p̄cedere ꝫ eos: nisi in lr̄is cōmissiōis sedis aplice q̄ ꝫ possint p̄tineat exp̄sse. Si tñ inquisitores ipsi ep̄os vel alios supiores p̄latos sciuerint vel inuenerint circa crimē hereseos cōmisisse aut eos de hmōi diffamatos existere vel suspectos: id tenebūtur sedi aplice nūciare. Ad scām silr patet ex p̄babitis respōsio. Nā adorās hereticū est tūc hereticꝰ si adoret ipsuz credēs esse adorādū seu honorādū ppr̄ suā doctrinā z opinionē. Si autez honorat ipsuz ppr̄ aliq̄d tēporale sine aliq̄ errore fidei in intellectu: nō est p̄prie hereticꝰ: ß iurz fictiōe vel p̄sūptione seu silitudinarie: q̄ agit sicut male sentiret de fide: sicut ille quem adorat. vñ nec inq̄sitor iudicio subiacebit. Ad tertiū patet ex p̄missis: q̄ lz iudicat ab eccl'ia vt hereticꝰ ppr̄ facta extrinseca visa z pbata: nō tñ seq̄tur q̄ semp sit hereticus ex natura rei: ß iurz p̄sumptiōe sic reputat. vñ z ī illo casu inq̄sitor iudiciū subtfugit: q̄ nō sapit heresim manifeste. Ad q̄rtū dicēdū: q̄ falsum p̄supponit: q̄ nō est possībile q̄ alīq̄s p̄culcet corp⁹ Chr̄isti absq̄ hoc q̄ male sentiat vel querfitatē fidei habeat ō corpe Chr̄isti: q̄ pōt hoc facere sciēs se peccare et credēs firmit̄ ibi esse corp⁹ Chr̄isti. Facit tñ hoc vt placeat demōi z facili⁹ obtineat q̄d vult ab eo. Et lz ois malꝰ erret: nō tñ errore itellectꝰ q̄ est heresis seu errās male sentiēs ō bis q̄
D sūt fidei: ß de bis q̄ sc̄t ꝫtuitz alicui⁹ cui⁹ ꝫtuitz ī vicīs opar̄. Et tñ de p̄mo p̄ncipali q̄d ad heresim p̄pe sūptū req̄rit̄ z ꝫm q̄ iudicio inq̄sitor ꝺz hereticꝰ subiacere. Nec obstat si dicat̄ tñ etiā cōtra diffamatos aut suspectos leuit̄: vehemēter aut violent̄ de heresi: z q̄ nō videt̄ sape heresim manifeste inq̄sitor pōt p̄cedere. Rñdetur: inq̄rere pōt et p̄cedere sup tales inquātū sunt suspecti aut diffamati de heresi p̄pe dicta de q̄ etiā nūc loq̄mur: vt sepe tactū est: q̄ habet errorē in itellectu: z alia q̄t tuor sequētia annexa: q̄ruz secundū est: vt talis error sit circa ea q̄ sunt fidei vel p̄tra ꝫitatē determiatiōis ecclesie ī bis q̄ p̄tinēt ad fidē et bonos mores z necessaria ad p̄secutionē vite eterne. Si enī error sit de bis q̄ nō p̄tinēt ad fidē: puta q̄ credat q̄s solē nō maiorē terra: z hmōi non est piculosus error. Error aūt p̄tra sacrā scripturā: p̄tra articulos fidei cōtra determiationē ecclesie: vt sup̄: est heresis ar. xxiij. q. j. hec est fides. Itē q̄a determiatio dubiorz circa fidē p̄tinet p̄ncipalit̄ ad ecclesiam et p̄cipue ad Pontificē summū Chr̄isti vicariū Petri successorē. vt expresse dicit. xxiij. q. j. quotiēs. Et p̄tra determinationē ecclesie null⁹ doctor vel sanct⁹ suā sentētiaz defendit. vt dicit Tho. ħ. ij. Nec Hiero. nec Aug⁹. nec alius. Sicut ergo asserēs p̄tinacit̄ cōtra fidē est hereticꝰ: ita z cōtra determinationē ecclesie in bis q̄ p̄tinent ad fidē z necessaria ad salutē p̄tinacit̄ asserēs est hereticꝰ. Ipsa enī ecclesia nūq̄ erasse in fide pbatur. vt dicit. xxiij. quest. j. a recta. z alīs capl'is. Signāter aūt dicitur: q̄a asserēs contra determinationē ecclesie nō simplicit̄: ß in bis

A dūtaxat q̄ ptinēt ad fidē ⁊ salutē est hereticꝰ. Mā in alīs ptrariū senti
ens non erit hereticꝰ: sicut ꝑ ius non pōt separi ab vsu in rebꝰ vsu con-
sumptibilibꝰ: qō declarauit ⁊ determinauit Joā. xxij. in extrauagī. ad
conditorē. Ubi ōt ptradicētes huic sñie eē ptumaces ⁊ rebelles eccl'ie
non hereticos. Tertiū qō req'rit est: ꝑ error fit in illo q̄ catholicā veri-
tatē est pfessus. Si q̄s enī nūq̄ esset pfessus fidē chr̄ianā non eēt ppr̄ie
hereticꝰ: ꝫ simpl'r infidelis vt iudeꝰ ⁊ gētilis q̄ forī sunt. Unde Augu. de
ciui. dei. Videns diabolꝰ genꝰ humanū a cultura idoloꝝ ⁊ demonū libe-
rari: hereticos nouit q̄ sub vocabl'o chr̄iano doctrine resisterēt chr̄iane
Oportet ergo ꝑ error sit in illo q̄ in baptismo suscepit fidē chr̄ianam
ad hoc vt sit hereticꝰ. Quartū qō req'rit est: ꝑ talis error sit in eo q̄ fi-
dē suscepit talit: ꝑ aliquā veritatē de chr̄o pfiteat ptinētē ad diuinita
tē vl' humanitatē: si enī nullā veritatē penit' pfiterer: magī ppr̄ie apo
stata q̄m hereticꝰ cēserer. Sic Julianꝰ apostata: ⁊ distinguit vnū ab al
tero: licet aliquādo vnū sumat ꝓ alio. Sub hac ꝓditione reputnt certi
q̄ inter dū egestate ⁊ molestijs varijs afflicti corꝑ ⁊ aīaī tradūt diabo
lo: ⁊ fidē abnegāt: ꝺūmō ī eoꝝ necessitatibꝰ ⁊ ad possidendū diuitias ⁊
honores diabolꝰ eis assistat. Nouimꝰ certos nos inq̄sitores ⁊ post ali
quos penitētes q̄ vtiq̄ absq̄ errore fidei in intellectu: qz tm̄mō ppr̄ē cō
moda tpalia talia ꝓmiserūt: vt nec hereticī ppr̄ie nec itez apostate ex
corde: vt Julianꝰ: ꝛ magī apostate cēsent. Ex corde ꝺo apostate si no-
lūt resilire: vt hereticī ī penitētes tradent curie seculari. Si aūt velint
B recipiunt: put hereticī penitētes. Juxta. c. ad abolēdā. §. pūti. de hes.
li. vj. Concordat Raymū. ti. de aplica. c. reuertētes. vbi ōt. Qz reuertē
tes ab apostasie p fidia cū fuerīt hereticī tāq̄ reuertētes ab hereſi sunt
recipiēdi: ⁊ hic sumit vnū ꝓ alio vt ꝑus tactū ē: ⁊ subdit. Illi ꝺo ꝺ me-
tu mortī fidē abnegāt: hoc tu accipe q̄ ppr̄ cōmodū tpale diabolo fidē
abnegāt ⁊ erroribꝰ non credūt: ꝛ iure hereticī nō sint nota hic ꝑ non
sunt ppr̄ie hereticī: subdit postq̄m nō hūt in mēte errorē. Judicio tū ec-
clesie q̄ bz ꝑ exteriora de interioribꝰ iudicare: hereticī hūdi sunt: nota
hoc iurī fictiōe: ⁊ si reuertant vt penitētes hereticī recipiēdi sunt. Nō
enī metꝰ mortī ē merꝰ cadēs ī pstātē virtū ad fidē chr̄ī abnegādā sic ⁊ tu
accipe ppr̄ cōmoda tpalia. Hūc ꝓcludit. Sāctiꝰ est mori q̄m abnegare vl'
vesci idolatricī: vt ōt Aug. ⁊ recitat. xxij. q. iij. Sic iudicū ꝺ maleficī
fidē abnegātibꝰ esset: vt vbi resilire vellēt reciperent vt penitētes: absq̄
hoc ꝑ curie seculari relinquerent: cūmibꝰ tū modis ad gremiū eccl'ie
recipiunt vbi petūt: ⁊ curie seculari si nō tradunt relinquunt: ⁊ ꝫ ppr̄
dāna tpalia illata: put in modis sñiandi patebit: ⁊ omnia pfatus ordi
narius exequit: ita ꝑ etiā inq̄sitoꝝ suas vices illi committere potest:
in hoc dumtaxat casu apostasie: secus est in alīs casibus sortilegoruꝫ.
Quintum est quod requiritur ad hoc vt quis ꝓprie sit hereticus: vt
talem errorem firmata voluntate ⁊ obstinata eligat ⁊ pertinaciter se-
quatur opiniones. Unde ſm Hieronymū, hereſis ab electione est dicta

p

¶ Et ideo ꝑm August. non q̄ falsas opiniões gignit vel sequit: ꝫ q̄ ptinaciter defendit hereticus est cēsendus. Uñ si qs non ptinaci malitia sentiret aliq̄d ꝓtra fidē: sed ignorantia paratus corrigi si q̄d sentit falsum ostendet sibi esse ꝓtra fidē vl' sacrā scripturā vl' determinationē ecclesie. xxiiij. q. iij. dixit Apls. Et ideo ipe Aug. dicebat. Errare potero: hereticus non ero: q; scz parat⁹ corrigi cū sibi fuerit ostensus error. Et constat q̄ q̄tidie inter doctores circa diuina sunt varie opiniones: ꝛ aliq̄ cōtradictorie: ita q̄ necesse est alterā esse falsaz: ꝛ tñ nulla ea⁊ reputat falsa: donec ꝑ eccl'iam fuerit determinata. arti. xxiiij. q. iij. qui in eccl'ia. Et quib⁹ oīb⁹ ꝓcludit: q̄ ꝓbare maleficos subiacere iudicio inq̄sitor⁊ vel etiā alios quocūq; mō demones inuocātes ꝑ dicta canonista⁊ sup allega. ver. saperēt. in ca. accusatus comprehensum non sufficiēter ꝓbat: cū tales ab eis hereticī iudicant q̄dam iurꝫ fictione: nec etiā per dicta theologor⁊: cū ꝛ ipi tales nominant apostatas verbo vel ope: non aūt corde ꝛ mēte: de q̄ errore ꝓbū saperēt ꝓtendit. Et licet iudicant vt hereticī: nō tñ ꝓpter hoc sequit: q̄ eos sine inq̄sitore nō possit sñiam diffinitiuā ꝓtra eos ꝓcedere aut carceri ad penā deputare aut tormentis exponere. Immo in casu quo hec decisio non videat sufficere ad hoc vt nos inq̄sitores sim⁹ a maleficar⁊ inq̄sitione exonerati: nolumus tñ hoc via iuris exigere: cū vices nr̄as in his dūtaxat sup sñiam ferēdā ipsis diocesianis cōmittere possim⁹. Hoc eñ habet in ca. multor⁊. in pn. de hereti. in clemen. vbi sic dicit. Multor⁊ querela. ꝛ infra. vt negociū inquisitionis hmōi eo ꝓsperet felicius: quo deinceps eiusdez labis indago solertius diligentius ꝛ cautius peragatur: ipm tā ꝑ diocesianos episcopos q̄ ꝑ inq̄sitores a sede aplica deputatos omni carnali odio vel timore aut cuiusmodi cōmodi tpalis affectiōe semotis decernim⁹ exerceri: sic q̄ libet de p̄dictis sine alio citare ꝛ arrestare seu capere ac tute custodie mācipare ponēdo in cōpedib⁹ ꝛ manicis ferreis: si ei visum fuerit sup q̄bus faciēdum ipsius conscientiam oneramus: necnō inquirere ꝓtra illos de q̄b⁹ ꝑ hmōi negocio ꝑm deū ꝛ iusticiā viderit expedire: duro tñ tradere carceri q̄ pot⁹ ad penam q̄ ad custodiā videat vel tormētis exponere illos aut ad sentētiam ꝓcedere ꝓtra eos: eps sine inquisitore aut inq̄sitor sine diocesiano aut eius vel epāli sede vacā te capituli sup hoc delegato: si sui ad inuicē copiā habere valeāt infra octo dierū spacio post q̄ inuicē se requisiuerūt non valebit: ꝛ si secus ꝑsumptum fuerit nullū sit ꝛ irritū ipso iure post sequit ad nostrū ꝓpositum. Uerū si hoc episcopus vel eius vel capituli sede vacā te delegato cum inquisitore aut inquisitor cū altero eorūdem ꝓpter premissa nequeant aut noluerint personaliter cōuenire: potest episcopus vel eius vel capituli sede vacante delegar⁹ inq̄sitori ꝛ inq̄sitor episcopo vel ei⁹ delegato seu sede vacante ille qui ad hoc fuerit ꝑ capl'm deputatus sup illis cōmittere vices suas vel suas significare per litteras consiliū ꝛ cō sensum. Et quo patet q̄ licet in quinq; casib⁹ vnus sine altero in trib⁹

A vero minime ꝓcedere possit: q; tñ vn⁹ alteri vices suas cõmittere põt
põsertim q̃ ad sñiaz ꝛẽdã: ideo ⁊ nos ꝟ ꝓ põtes facere decreuim⁹ alijs
inq̃sitoꝛib⁹ ĩ suis limitib⁹ remanẽtib⁹. Ad argumẽta ergo rñdẽdo ptz
ex p̃missis ad sex ꝓma argumẽta ꝓ inq̃sitoꝛib⁹ militãtia decisio: q̃ eoꝝ
inq̃sitiõi malefici ⁊ sortilegi non videnť subĵci. Ad alia aũt argumẽta
ꝓ dioceſianis in casu q̃ ⁊ ipi a maleficaꝝ inq̃sitione se exonerare vellẽt
⁊ ciuili iudicio relinquere: ptz q̃ non põt hoc eadẽ facilitate q̃ inq̃sito-
res facere: q; in crimine hereſis. iuxta ca. ad abolendã. ⁊ ca. vergẽtis. ⁊
ca. excõicam⁹ vtrũq; extra de here. Judicis eccl'iastici est cognoscere ⁊
iudicare: ⁊ iudicis secular; exeq ⁊ punire: vbi sñia trãsit in vindictam
sanguinis secus vbi ad alias penas penitẽtiales. Videť etiã q̃ ĩ hereſi
maleficaꝝ licet nõ in alijs hereſib⁹ etiã ipi dioceſiani suas vices ad co
gnoscẽdũ ⁊ iudicãdũ in foꝛo ciuili cõmittere valeãt: tñ vt in argumẽt;
tangiť ꝟ crimẽ maleficarũ nõ est mere eccl'iasticũ: imo pot⁹ ciuile ꝓpt
dãna q̃ inferunť tpalia: tñ etiã q; leges spẽales ĩ punitionẽ malificoꝝ
q̃ ad oẽm viã punitionis edite cernunť. Videť deniq; q̃ hec via plurimũ
in exterminiũ maleficaꝝ deseruiret ⁊ in maximũ releuamẽ oꝛdinarioꝝ
coꝛã tremẽdo iudice sup̃ districtũ examen qđ exigeť cũ teste scꝑtura iu
diciũ durissimũ bis q̃ p̃sunt ĩminuerit: ⁊ ꝑm hanc differẽtiã ꝓcedem⁹
vicz q̃ iudex secularis cognoscere ⁊ iudicare potest vsq; ad sententiaz
diffinitiuã ad penitentiã quã ab oꝛdinarijs recipiet: sec⁹ sup̃ sanguinẽ
B quã ꝓ se ferre potest. ¶ Diuisio totius tertie partis.

VT ergo iudices tã in foꝛo eccl'iastico q̃ ciuili modos cognoscẽ-
di iudicãdi ⁊ sentẽtiandi sꝑ ĩ ꝓmptu ĥe valeãt: põr circa tria
p̃ncipal'r ꝓcedẽdũ erit. Prio q̃s modus inchoandi ꝓcessum fi
dei. Scõo q̃s modus ꝓtinuãdi. Tertio q̃s modus terminandi
⁊ sentẽtiandi in hac materia maleficarũ. Circa p̃mũ q̃q; difficultates
Prima q̃s inter tres modos ꝓcedendi q̃ in iure tanguńť sit magis cõ-
petẽs. Scõa õ nũero testiũ. Tertia an possint ꝓpelli ad iurãdũ. Quar-
ta de ꝓditione testiũ. Quinta an inimici capitales ad testificandũ ad-
mittanť. Scõa pars ꝓtinet q̃stiones vndecim. Prĩa q̃liter testes sint
examinandi: ⁊ q̃ semp q̃q; psone õnt esse põtes. Itẽ qualiter malefice
sint interrogãde gñaliter ⁊ ꝑticularit: ⁊ erit sexta ĩ oꝛdine libꝛi: q; cũ
numer⁹ mutať eo vt lectoꝛ facilius repiet materiã optatã. Scõa varia
dubia declarat sup̃ rñsiões negatiuas: ⁊ q̃n fit ĩcarcerãda ⁊ q̃n ꝓ manife
ste depꝫẽsa ĩ hereſi maleficaꝝ. Tertia de mõ capiẽdi maleficas. Quar-
ta de duob⁹ q̃ post captionẽ faciẽda sint iudici: ⁊ an deponẽtium noĩa
sint ei manifestãda ⁊ defensiões ꝓcedẽde. Quinta q̃liť defensiões cum
deputatiõe aduocati sint concedende. Sexta quid faciat aduocatus cũ
sibi testium nomina non publicantur ⁊ vbi inimicitiam capitalem al-
leget coꝛã iudice. Septia q̃liter iudex inimicitiã capitalẽ inuestigare
habeat. Octaua de bis q̃ iudex habeat aduertere antequã delatã toꝛ-
mentis exponat. Nona de modo sñiandi ad q̃stiones ⁊ toꝛmenta. Deci

C ma sup tormenta continuanda ⁊ qualiter sint tormentande: ⁊ de cautelis ⁊ signis contra maleficiū taciturnitatis. Undecima sup finales interrogationes ⁊ cautelas a iudice obseruādas. Tertia pars cōtinet primo questiones tres: quas iudex debet aduertere: ⁊ ex q̄b⁹ ois sn̄ia diffinitiua debet pcedere. Prima an sup examē cādentis ferri possit sententiari. Scōa de mō q̄ ois sn̄ia est ferēda. Tertia ex q̄b⁹ suspitiōibus pōt iudicare: ⁊ q̄liter sup vnāquāq; suspitionē debz sentētiare. Demū sup vltimam ptem de viginti modis sententiādi: quaz tredecim sunt communes sup oēm heresim: reliqui specialiter sup heresim maleficaz ⁊ quia locis suis patebunt causa breuitatis hic non assignantur.

¶ Super modum inchoandi processum. ¶ Questio I

Queritᷣ ergo ꝓmo: q̄s sit modus competēs ad inchoandum processuz fidei contra maleficas? Rn̄det. Cū inᷣ tres modos q̄ tanguntᷣ extra de accusa. denun. ⁊ inq̄sitio. ⁊ ꝓmus est q̄n aliq̄s accusat aliquē de crimine heresis vl' fautoria coz̄ iudice offerēdo illud se pbaturū: ⁊ inscribit se ad penā talionis nisi pbet. Et secūdus modus: q̄n aliq̄s denūciat aliquem: ita tn̄ q̄ non offert se pbaturū nec vult facere partē: ꝫ dicit q̄ denunciat zelo fidei: vel rōne sn̄ie excōicationis late p ordinariū vel ei⁹ vicariū: aut ratione pene tpalis quā secularis iudex fert ꝓtra nō denūciantes. Et tertius modus p inq̄sitionē: hoc est q̄n non est aliq̄s accusator vel denunciator: ꝫ fama laborat in aliq̄ ciuitate vel loco q̄ sint malefice: ⁊ tunc iudex habet nō solū ad instantiā ptis: ꝫ etiā ex officio pcedere. Ideo aduertēdum: q̄ ꝓmū modum pcedendi iudex non libēter admittat. Tum quia non est in causa fidei vsitatus: nec etiam in causa maleficaz: q̄ sua maleficia occulte exercēt. Tū etiam q̄a est accusanti multū periculosus propter penam talionis: qua plecterek vbi in pbatione deficeret. Tum etiam q̄a est multū litigiosus. Incipiat pcessum p citationē gn̄alem affigēdo illam ad valuas eccl'ie parrochialis vel p̄tor̄ꝫ p modū q̄ sequit. Cū nos vicarius talis ordinar̄ꝫ aut iudex talis dn̄i totz nr̄is affectib⁹ inbiantes: ac ex omnib⁹ nostris pcordijs affectātes pplm christianum nobis commissum in vnitate ⁊ serenitate catholice fidei confoueri: ac ab omni peste prauitatis heretice viscerali⁹ elongari. Idcirco nos iudex pfat⁹ cui ex iniūcto officio hec incū būt: ad gl'iam ⁊ bonorē recolendi nominis Jesu christi ⁊ ad exaltationē sancte fidei orthodoxe atq; ad depssionem heretice prauitatis p̄cipue in maleficis: vniuersis ⁊ singulis cuiuscunq; conditionis status. Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inquirit addat: ordinis religiōis aut dignitatis existant: qui sunt infra terminos huius ciuitatis aut circa illam aut oppidi ad duo miliaria: ad quoz notici⁊ puenerint hec mādata. Ecclesiasticus iudex adiūgat. Auctoritate q̄ fungimur in hac pte in ꝑtute sctē obediētie ac sub pena excōicationis p̄cipim⁹ ⁊ mandam⁹ ac mādando requirimus ⁊ monem⁹: ⁊ q̄tenus infra. x̄ij. dies p̄xime pputādos. Hic secular̄ꝫ iudex mō suo mā

D

A dabit ꝛ penis eiꝰ ꝓsuetꝫ q̄ꝫ ꝑmos q̄tuoꝝ ꝑ ꝑmo ꝛ reliq̄s q̄ttuoꝝ ꝑmis q̄tuoꝝ imediatos ꝑ scđo: ꝛ vltios q̄tuoꝝ ꝑ tertio termino pemptis: ac trina monitiõe canonica assignamꝰ: nob reuelãt si q̄s scit vidit vl audiuit aliquã eẽ ꝓsonã hereticã ꝛ maleficã diffamatã vl suspectã ꝛ i spẽali talia practicantẽ q̄ i nocumẽtũ boim ꝛumẽtoꝝ aut terre frugũ ꝛ dãnuꝫ reipublice cedere valeãt: q̄ si nr̄is añ fatꝫ monitꝫ ꝛ mãdatꝫ non parue rit cũ effectu: ꝑmissa infra taxatũ terminũ non reuelãdo sciat se. Iudex eccl'iastic' addat excõicationis mucrone ꝓcussum: secularꝫ iudex addat penas tꝓales. Quã excõicatiõis sñiaꝫ in oẽs ꝛ singlos talit vt ꝑdicit cõtumaces ꝑfata nr̄a monitiõe canonica ꝑeũte ꝛ eoꝝ obediẽtia reꝗren te: nũc vt ex tũc ꝛ tũc vt ex nũc fecimus in bis scꝑtis absolutionẽ baꝝ sñiaꝝ nob tñmõ reseruãtũ. Cõcludit iudex secularꝫ mõ suo. Datũ ꝛc. Nota isup sup scđm modũ: q̄ cũ vt dictũ est scđs modꝰ ꝓcedẽdi ꝛ ꝓcessum fidei incipiẽdi est ꝑ modũ denũciatiõis vbi denũcians nõ offert se ꝓbaturꝫ nec vult facere ꝓtẽ: ꝟ ỏt q̄ denũciat rõne sñie excõicationis la te vl zelo fidei ꝛ ꝓpr̄ bonũ reipublice: ideo secularꝫ iudex ꝟ debet i sua citatiõe gñali aut ꝑmissa monitiõe specificare: q̄ nemo estimet se pena lẽ fieri etiã si i ꝓbatione defecerit: qꝛ nõ offert se vt accusans ꝟ vt denũ ciãs. Et tũc qꝛ plẽs cõparebũt ad denũciandũ iudici: notare dꝫ iudex vt ꝓcedat mõ q̄ sequit. Prio bẽat notariũ ꝛ duas honestas ꝓsonas siue sint clerici siue laici: vl si notariꝰ non posset bri: tũc loco notarij sint duo viri idonei. Hoc enĩ tãgit in ca. vt officiũ. ℈. vexꝫ. li. vj. vbi ỏr. Vexꝫ B ꝗa in cã graui crimine cum multa opteat cautela ꝓcedi vt in reos fine vllo proferat erroꝛe oure ac digne seueritas vltionis. Volumꝰ ꝛ mãdamus vt in examinatiõe testiũ q̄s recipi sup hoc crimine ꝑdicto ipmq̄ contingẽtibꝰ optuerit: adbibeatꝫ duas religiosas ꝛ discretas ꝓsonas Hic Archi. in glo. pñt itelligi ꝓsone honeste siue sint clerici siue laici. Sequit i q̄ꝫ pñtia ꝑ publicã si cõmode bie potestꝫ ꝓsonã aut ꝑ duos viros idoneos fidelit eoꝝ dispõnes testium describant. Nota ergo q̄ bis ꝓsonis adbibitꝫ mãdet denũcianti iudex q̄ det i scꝑtis vl saltẽ di cat ỽbo: ꝛ tũc notariꝰ seu iudex incipiat ꝓcessum ꝑ modũ qui sequitur. ¶ In noie dñi amẽ. Anno a natiꝛitate dñi ꝛc. tali die tal' mẽsis i pñtia mei notarij ꝛ testiũ i frascꝑtoꝝ talis de tali loco ꝛ tal' diocesis. vt ℈. cõ paruit ꝓsonal'r i tali loco coꝛã honorabili iudice: ꝛ obtulit eidẽ cedulã tenorꝫ sequẽtis: inseraꝫ tota. Si aũt nõ ꝑ cedulã ꝟ ỽbo: ponaꝫ sic. Cõ paruit ꝛc. ꝛ denũciauit eidẽ q̄ talis de tali loco diocesis talis asseruit ꝛ dixit: q̄ sciret ꝟ vl q̄ fecerit talia nocumẽta sibi vl' alijs ꝓsonis. Quo facto incontinẽti faciet iurare ipm denũciantẽ mõ ꝓsueto: vel ad q̄tuoꝝ dei euãgelia: vl sup crucẽ erectꝫ digitꝫ trib' ꝛ duob' depñis i testimo niũ sancte trinitatꝫ ꝛ dãnationẽ aie ꝛ coꝛpis de dicẽda ꝛitate sup denũ ciatis: ꝛ ꝑstito iuramẽto interrogabit eũ. Ũ scit esse ỽa q̄ denũciauit: ꝛ si vidit vl' audiuit. Si dicat se vidisse aliq̄: vꝛputa qꝛ ibi repꝛ tali bo ra tẽpestatꝫ: vl' qꝛ tetigit ꝛumẽtũ: vl' qꝛ intrauit stabulũ. Interrogauit

ꝑ ih

¶ iudex vbi eū vidit ⁊ qñ ⁊ q̄tiens ⁊ p quē modū: ⁊ q̄ erant pñtes. Si dicat q̄ nō vidit: ꝫ audiuit. Interrogabit eū a q̄b⁹ audiuit ⁊ vbi ⁊ qñ ⁊ q̄tiēs ⁊ q̄b⁹ pñtib⁹ audiuit: formādo articl̄os de q̄libet p̄dictor singul'r ⁊ diuisim: ⁊ notarij seu scriptor ponat totū in actis seu in p̄cessu imediate post p̄dictā denūciationē p̄tinuādo sic. Qua q̄dem denūciatione vt p̄mittit facta ipe inq̄sitor incontinēti fecit intrare adq̄tuor dei euāgelia ⁊c. vt s. ipm denūciantē de dicēda v̄itate sup denūciatis: ⁊ iterrogauit eundē vñ ⁊ quō ea q̄ denūciauerat nouerat vl' suspitionē hēat eē v̄a. Respondit: q: vidit vl' audiuit interrogauit vbi vidit vl' vbi audiuit: ⁊ dixit: q̄ tali die tali mēse tali anno i tali loco. Interrogauit q̄tiēs vidit vl' audiuit ⁊c. ⁊ formenꝫ articli vt dictū ē: ⁊ totū ponat i p̄cessu: ⁊ speciāliter interrogat: q̄ sciūt cū eo i tali cā ⁊ q̄ pñt scire. Quib⁹ oīb⁹ sic pactis vltimo interrogabit si denūciat mala volūtate odio vl' rācore: vel obmittat aliq̄d fauore ⁊ amore: vl' alias denūciat rogat⁹ vel subordinatus. Et postrēo inūget ei v̄tute iuramēti p̄stiti teneat secretū q̄cq̄d ibi dixit: vl' p iudicē sibi dictū fuit: ⁊ ponet totū i p̄cessu ⁊ in actis: ⁊ oībus expletis ponat paulo infra. Acta sunt hec in tali loco tali die tali mense ⁊ tali anno in pñtia mei notarij vel scriptoris adiuncto mihi tali in vigorē officij tabellionatus: ⁊ taliū testiū ad hoc vocator ⁊ rogator.

¶ Ertij⁹ modus p̄cessum incipiēdi q̄ etiā est cōis ⁊ vsitat⁹ mod⁹ ⁊ cū hoc secret⁹ eēt vbi null⁹ accusator vl' denunciator se offerret: ꝫ fama laboraret in aliq̄ ciuitate vl' loco de aliq̄ malefica ⁊ etiā tali: ⁊ p̄p̄ famā iudex absq; citatiōe gñali de q̄ supra seu monitione ex officio p̄cedere vellet: eo q̄ tal' clamor frequens peniret ad aures ei⁹: tunc itez incboare pōt p̄cessum in pñtia p̄sonar vt s. In noīe dñi amē. Anno a natiuitate dñi tali die mēse tali seu mēsib⁹ talib⁹ Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pluries fama publica referēte: ac clamosa insinuatiōe p̄ducēt q̄ talis de tali loco dixit vel fecit talia ad maleficia p̄tinētia p̄tra fidē ac cōem vtilitatē reipublice: ⁊ ponat totū put fama laborat: ⁊ paulo infra. Acta sunt hec die tali mense tali in pñtia testiū talium vocator ⁊ rogator ⁊ mei notarij tali auctoritate seu scriptoris vigore tali. Sed antequam secūda pars incboet: vicz q̄liter hmōi p̄cessus est continuandus p̄mittēda sunt aliq̄ sup testes examinandos q̄t in numero esse debeant ⁊ cui⁹ conditionis.

¶ De numero testium ¶ Questio II.

Quia dictū est in secūdo mō de dictis testiū q̄liter inscribi debeant scire numerū ⁊ cōditionē illor op⁹ est. Querit vtrū iudex duor testiū legitimor nō singulariū possit licite aliquā de bereſi maleficar condēnare: vl' plures q̄ duo necessario req̄rant ⁊ dicunt testes singulares qñ in dictis sunt p̄riales p̄cordant tñ in substantia seu effectu rei: vt si diceret maleficiauit mihi vaccā alter puerū p̄cordarēt i maleficio. Dic aūt querit: vbi testes nō sunt p̄riales ꝫ oīno cōcordant. Et rñdet q̄ q̄uis videant sufficere duo testes de iuris rigo

A re: q; regula ẽ ꝙ in ore duoꝝ vl' triũ stat oĩ ñbũ: tñ de iurĩ eẽtate non videnť in ꝟ crimine duo sufficere: tũ ppť criminis imanitatẽ. In crimi nibꝫ eñ ꝓbationes dñt eẽ luce clariores. ff. de ꝓbationibꝫ si aũt. Et he refis ꝑcipue talis inť maiora crimina enumerať. Et si dicať ꝙ in ꝟ crimine sufficiũt leuiores ꝓbationes: q; leui argumẽto ꝯs detegiť. C. de he. li. ĥ. Leui argumẽto recedẽdo a iudicio catholice religiõis ꝛ tramite hereticũ se facit. Rñdeť: ver; est ad ꝓsumẽdũ: non aũt ad pdẽnandũ tũ ppť iurĩ ordis i hoc crimie detrũcationẽ. In hoc eñ ordo iudiciarius in fauorẽ fidei detrũcať: q; nec delatꝫ videt testes iurare: nec etiã fibi publicanť vt posset eis graue ꝑiculũ iminere. vt ī ca. statuta. de he. li. vj. ppť qõ delatꝫ non posset diuinare: ꝟ tenet ipe iudex ꝑ se ꝛ ex offi cio de testiũ inimicitia ꝙuirere: q; excludunť vt infra patebit: ꝛ etiã si deposuerũt ꝓfuse de cã ꝑcie eos iteꝝ iterrogate qõ põt faceꝛ. Extra de testi. ꝑ tuas. ꝛ. ff. de q̃stionibꝫ repe. nã q̃to magĩ via defendẽdi delato subtrahiť: tãto magĩ incũbit iudici sollicitudo diligẽtiꝫ inq̃rẽdi. Ubi ergo iuenirenť duo testes ꝓordes ꝛ legitimi ꝓtra quẽcꝟ: nec ex ꝟ vellẽ eũ de tãto crimie pdẽnare ꝟ purgationẽ si eẽt diffamatꝫ indicere: vl' ꝓpter vehemẽtẽ suspitionẽ q̃ oriť ex dictĩ duoꝝ testiũ facere eũ abiurare vl' q̃stionare seu sniam differre: non eñ videť turũ ad vocẽ duoꝝ testiũ bonem bone fame de tãto crimie pdẽnare: secꝫ si fuerit male fame. De ꝟ Archi. ī c. vt offiñ. ℣. ver;. ī ꝑn. de here. li. vj. sup ñ. testi. ꝛ ī c. fidei. in fine gloſe illiꝫ capli. Et Joan. an. ibidẽ. ī ca. etiã excõicamꝫ itaq; extra
B de here. ℣. addicimꝫ. ðz ꝙ faciat eꝑs iurare tres vel plres boni testimo ñ viros ð dicẽda ñitate si sciuerit ī parrochia tales hereticos ibi eẽ.

AD idẽ ꝙ si q̃riť. Utrũ iudex ꝑ testes singlares solũ vl' saltẽ cũ infamia posset iuste ð tali hereſi aliquẽ pdẽnare. Rñdeť ꝙ nõ nec ꝑ testes singulares solũ nec etiã cũ infamia. extra de testi. cũ lris ꝑsertim cũ ī criminibꝫ ꝓbatiões dñt eẽ luce clariores vt ꝫ. patuit: ꝛ ī hoc crimine nemo sit ex ꝓsumptiõe damnãdꝰ. extra de ꝓsumpt. litteras. ergo tali indiciť purgatio ratione infamie ꝛ abiuratio ratione suspitionis vehemẽtis que consurgit ex dictis testium: tamen vbi testes sunt singulares concordant tamen in substantia facti et euidentia facti concurrunt: tunc iudicis conscientia ibi onerať ex indirectorio habetur questio quotiẽs possint testes examinari.

¶ Questio III

QUod si queriť. Utrũ iudex testes possit cõpellere ad iuranduꝫ de dicẽda eidem in causa fidei seu maleficaꝝ veritate: ꝛ etiam pluries eos examinare. Respondetur ꝙ sic: ꝓesertim ecclesiasticus iudex vt supra patuit in ca. vt offitiũ. ℣. ver;. Et testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis veritatẽ deponere medio iuramẽto extra de testibus cogendis. ca. peruenit. alias testimonium non valebit. Et extra de here. ca. excõicamꝫ itaq; ℣. addicimꝫ. dicit ꝙ archiepꝰ vel eꝑus parrochiam in qua fama fuerit hereticos habitare circumeat

¶ ⁊ ibi tres vel plᷓes boni testimoniᷠ viros vel etiã si expedire videbit to tam vicinã iurare ꝑpellat: ⁊ sequit infra. Si q̃ ꝯ ex his iuramẽti religionẽ obstinatiõe dãnabili respuẽtes iurare forte noluerint: ex h̃ ipso tanq̃ hereticꝰ reputenᷣ. Q̃ aũt plᷓes possit examinari. Ita ỏ Archi. in ca. vt officiũ. §. vex. sup ꝯ. testiũ. vbi ỏ: sic. inq̃sitor. ¶ Sic aũt iudex debet esse sollicit⁹: vt si testes ꝑfuse deposuerũt ⁊ de cã scie min⁹ plene requisiti fuerũt q̃ iterato cũ eis inquirat. Hã hoc de iure fieri põt. extra de testi. cogendis. vt supra tactũ est. ff. de q̃stionib⁹ repeti.

¶ De conditionibus testium. ¶ Questio IIII

QUestio sup cõditiones testiũ. Nota q̃ excõicati. Itẽ ꝓncipes ⁊ socij crimis: itẽ infames ⁊ criminosi ⁊ serui ꝓtra dños admittunᷣ ad agendũ ⁊ testificandũ in cã fidei quacũq̃. Itẽ sicut hereticus ꝓtra hereticũ ad testificãdũ admittit: ita maleficꝰ cõtra maleficũ in defectu tñ aliaꝝ ꝓbationũ ⁊ sp ꝓtra ⁊ nõ ꝑ. vxor etiã ⁊ filij ⁊ familiares ꝓtra ⁊ nõ ꝑ ar. per ca. filij. de here. li. vj. ⁊ hoc ideo: q̃a eoꝝ testimoniũ est magis efficax ad ꝓbãdũ. De ꝑmis ptz in ca. i fidei. de here. ibidẽ. In fidei fauorẽ ꝓcedim⁹: vt in negocio inq̃sitiõis hereticę prauitatis excõicati ⁊ ꝓncipes vl' socij criminis ad testimoniũ admittantur i defectu aliaꝝ ꝓbationũ ꝓtra hereticos credẽtes receptatores fautores ⁊ defensores eoꝝ: si ex ꝯfiliꝭb⁹ ꝓiecturᷣ ⁊ ex nũero testiũ aut ꝑsonaꝝ tam deponẽtiũ q̃ eoꝝ ꝓtra q̃s agit ⁊ deponit q̃litate aut aliꝭ circũstãtijs sic testificantes nõ falsa dicere ꝑsumãt. De ꝑiuris q̃ ꝑsumitur q̃ deponũt zelo fidei ꝑ in ca. accusatus. §. iᷣ. vbi supra. vbi ỏ. Licet ꝯ ꝑiuri ⁊ poit pniam repellanᷣ si tñ bi q̃ cozã ⁊ infra. si ex manifestis iudicijs appuerit: tales nõ animi leuitate aut odij fomite seu corruptione pecunie: ꝛ zelo fidei ortbodoxe dictũ suũ vellẽt corrigere: ac mõ q̃ ꝑus tacuerãt reuelare in fauorẽ fidei nisi aliud obstiterit stare oꝫ tã ꝓtra se q̃ reliq̃s attestatiõib⁹ eorũdẽ. Et q̃ infames ⁊ criminosi ⁊ serui ꝓtra dños admittunᷣ. Archi. in ca. alle. accusat⁹. in. §. licet. sup ꝯ do excepti. ỏt ita. Tãta ẽ labes criminis hereſis: q̃ ad eiꝰ actionẽ etiã serui aduersus dños suos ⁊ q̃libet criminosus: etiam infames aduersus quemlibet admittunᷣ. vt. h̃. q. vij. §. huic opponitur.

¶ An inimici capitales ad testificandũ admittunᷣ. ¶ Questio V

SIc ꝯ q̃rit. Utrũ iudex inimicos capitales alicuiꝰ delati possit in tali casu ad testificandũ seu agẽdũ admittere ꝓtra illũ. Respõdemus q̃ non. vñ Archi. vbi §. Mõ tñ intelligas: q̃ in hoc crimine inimicꝰ capitaᷣ admittit ad actionẽ. iñ. q. v. ca. h̃. et de symo. li beli. in fine. de h̃ etiaꝫ satis notat Hostiẽ. in sum. de accu. §. q̃s possit. ꝛ dicunt inimici capitales. Nota q̃ qz solũ rõne inimicitia q̃s repellit ⁊ nõ q̃cũq̃ repellit ꝛ capitalis intelligit: qz mors inf eos ẽ de facto illata vl' fuit intẽtata seu ea q̃ sunt ad mortẽ iductiua aut via vl' vulnera grauia ⁊ letalia sunt secuta ⁊ filia: q̃ ad quersitatẽ ⁊ malignitatem agẽtis ꝓtra passum iudicãt manifeste: ꝓpter q̃ ꝑsumit q̃ sicut intẽta

Auit ꝓtra istū mortē tpalē ꝑ illū modū. s. vulnerādo: ītētaret etiā ꝑ istū crimē hereſis īponēdo: ⁊ sicut voluit ei auferre vitā vellz auferre famā q̄re tales inimici capitales a testimonio legitime expellunt. Alie vero inimicitie ꝑsertim graues: ⁊ put etiā facilit̄ mlieres ad inimicitias co mouenk: ⁊ si nō repellūt totalr̄ tñ dictū eoꝝ dubitāt aliq̄lit̄: vt non sit plena fides eoꝝ atteſtationib⁹ adhibēda: ß cū alīs adminiculis ⁊ aliorū testiū dictz pñt plenā facere ꝓbationē: ꝑsertim vbi iudex delatū interrogat. An ne putet se hīe inimicū: ꝙ tale crimē ad mortē sibi ex inimicitia īponere auderet: si dicet ita: iterrogabit q̄ illa sit ꝑsona: ⁊ tūc iudex aduertet: si illā ꝑsonā: de q̄ suspitio est ꝙ ex inimicitia deposuerit: denotauit. In tali enī casu vbi iudex etiā de cā inimicitie per alios honestos informak: ⁊ alia adminicula nō occurrūt ⁊ aliorꝝ testiū dicta poterit secure talē testē repellere. Si ꝯo delata ꝑsona dicet. Non spero aliquē talē hīe inimicū: lz interdū bīgas cū mlieribꝰ habuerim: vel si dicet: habeo inimicū ⁊ non exꝑssit debite: ß quēdā aliū q̄ fortassīs non deposuit: tūc dicta tal̄ testz: etiā si alī dicerēt ꝙ cā inimicitie deposuisset: iudex tñ nō dz repellere: ß ad plenā ꝓbationē cū alīs āminiclis cō seruare. Reperiunt ꝯplures minꝰ ꝓuidi ⁊ circūspecti q̄ hmōi depositiones mulierꝝ refutare ⁊ annihilare q̄rūt: dicētes illis standū nō esse: eo ꝙ se pissime cū riſose sint ex inuidia deponere solēt. Si q̄ ignorāt astutias ⁊ cautelas iudicū loquunk ⁊ iudicant vt ceci de coloribꝰ: de quibꝰ astutīs in. xj. et. xij. questione patebit.

¶ Secūda pars q̄liter ꝓcessus est continuandus: ⁊ qualit̄ testes sunt examinandi in ꝓsentia q̄uoꝝ alia ꝝ ꝑsonaꝝ: ⁊ q̄liter delata est interroganda dupliciter.

¶ Questio VI

Am nūc sexto q̄rit̄. Qualr̄ ꝓcessus hmōi aduersus maleficas ī cā fidei sit ꝓtinuādus ꝑsiderandū ē ꝓmo: ꝙ q: ī cā fidei ꝓcedit̄ summarie simplr̄ ⁊ de plano ⁊ absq̄ aduocatoꝝ ⁊ iudicioꝝ ſstrepitu ⁊ figura: vt ꝓz. c. statuta. li. vj. q̄lit̄ etiā ista ꝝba itelligank: ꝓz extra de ꝝ. fi. c. sepe ꝓtigit in clemē. vbi dr. Sepe ꝓtigit ꝙ cās committim⁹ ⁊ ī eoꝝ aliq̄bꝰ simpliciter: ⁊ de plano ac sine ſtrepitu ⁊ figura iudicij ꝓcedi mādam⁹: de q̄ rū significatiōe ꝝboꝝ mlr̄z ꝓtēdit̄ ⁊ q̄lit̄ ꝓcedi dēat dubitak. Nos aūt dubitationē hmōi q̄ptū ē nob⁹ possibile decidēr cupiētes hac ī ꝑpetuū valitura ꝑstitutione sancim⁹: vt iudex cui talit̄ cām cōmittim⁹ necessario libellū nō exigat litz ꝓtestationē nō postulet: tpe feriaꝝ ob necessitates hoīz īdultaꝝ a iure ꝓcedere valeat: ā putet dilatationē: materiā litz ꝙ tū poterit faciat breuiorē exceptiōes appellatiōes ⁊ dilatatiōes frustratorias repellēdo ptiū aduocatoꝝ ⁊ ꝓcuratoꝝ ꝓtētiones ⁊ iurgia testiūq̄ supfluā multitudinē refrenādo nō sic tñ iudex litē obuat: q̄n ꝓbationes necessarie admittenk: citationē ꝯo ac ꝓtestationē iuramēti de calūnia siue de dicenda ꝛitate: ne veritas occultek ꝑ cōmissionē huiꝰ intelligim⁹ nō excludi hec ibi. Et q: ꝓcessus vt visum est supra est simplr̄ incipien-

dus: qz vel ꝓpter instantiam accusatoris: vel ꝓpter zelū denūciatoris: vel ꝓpter clamorē fame laborantis: z ꝓcessus q̄ fit ad instātiam partis accusantis iudex ī hac materia nō debet acceptare: cū maleficaꝫ facta ope demonū occultant: nec accusator ꝓ euidētiam facti ficut in alijs criminalibus ꝓcedere z se defendere pōt: imo consulere debet accusatori q̄ amoueat verbū accusationis z ponat denūciationis: z hoc ꝓpter accusatoris graue ꝑiculū. Ideo sup̄ secūdū modū q̄ z vsitat⁹ z sil'iter sup̄ tertiū in q̄b⁹ ꝓcedit z nō ad instantiā ꝑtis. Notandū q̄ qz dictū est in ꝓcedentib⁹ q̄ iudex spēaliter debet interrogare denūciantē q̄ sciūt cū eo ī tali cā z q̄ pñt scire. Ideo iudex faciet citari illos testes q̄s denūcians intimauit: z q̄ magꝫ vident scire ī facto: z sc̄pto: ꝓtinuabit ꝓcessuꝫ scribēdo sic. Post q̄ attēdens ipe iudex denūciata sibi hereticalia añdicta fore ex sui natura esse talia z tā grauia q̄ nō pñt nec dñt cōniuētib⁹ oculis tolerari: cū cedāt in opꝓbriū dīne maiestatꝫ: z tā fidei catholice q̄ reipublice detrimentū descēdit ad se informandū z ad testes examinandū ꝑ modū q̄ sequit. ¶ Interrogatoria sup̄ testes.

Alis testis de tali loco citat⁹ iurat⁹ z interrogat⁹ si cognoscit talē ex p̄medo nomē delati. Et dixit q̄ sic. ¶ Itē interrogat⁹ de cā cognitiōis: z dixit q̄ ꝑ eo q̄ vidit z locut⁹ est sibi pluries: vel sic vl'alias qz fuerūt soch̄: z ex p̄menk cause cognitiōis. ¶ Itē interrogat⁹ de cognitionis tpe: z q̄ sunt. x. anni vl'tot. ¶ Itez interrogat⁹ de fama illi⁹: z p̄sertim ad ea q̄ sunt fidei: z dixit q̄ q̄ ad mo
D ralia est hō bone fame vel male: q̄tū añt ad ea q̄ sunt fidei dixit: q̄ est fama in tali loco q̄ practicat alīq̄ ꝓtra fidē vt maleficꝰ. ¶ Itē interrogatus: q̄d est fama: z dixit. ¶ Itē interrogat⁹ si vidit vl'audiuit talē talia facientē: z dixit. ¶ Itē interrogat⁹ vbi audiuit dici supradicta: z dixit q̄ in tali loco. ¶ Itē interrogatus in q̄ꝫ p̄sentia: z dixit q̄ illoruꝫ. ¶ Itē interrogatus si ex sua consanguinitate aliqui ꝓpter maleficia fuissent oudū incinerati vl'suspecti habiti: z dixit. ¶ Itē interrogatus an cū suspectꝫ maleficꝫ habuerit familiaritatē: z dixit. ¶ Itē interrogatus de mō z cā q̄ dicta fuerūt: z dixit q̄ ea de cā z tali mō. ¶ Itē interrogatus si videt sibi q̄ talis dixit seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu aio ideliberato vl'potiꝰ assertiue z aio deliberato: z dixit q̄ fecerit supradicta iocose z trufatorie seu recitatiue z nō aio sic credēdi vl'assertiue. ¶ Itē interro. de cā credētie hui⁹. Et dixit q̄ credit ꝑ eo sic qz ille q̄ dicebat ridēdo dixit. Et de istꝫ ē ml'tū diligenk inq̄rēdū: qz nonnūq̄ dicūt aliq̄ recitādo alioꝫ ꝓba: vl'trufando vl'ꝓferēdo vt alios alliciāt vl'incitēt: licet etiā interdū asserēdo vl'affirmādo. ¶ Itē interro. si hec deponit odio vl'rācore seu dimittit amore vel fauore. Et ōt q̄ tē. Et se quit inūctū ē sibi tenere secretū. Acta sunt ꝑ in tali loco die tali ī p̄sentia taliū testiū vocatoꝫ z rogatoꝫ z mei notarij seu sc̄ptoris. Ubi semper aduertēdū: q̄ in tali examine ad min⁹ ꝓsone q̄nq̄ debēt pñtes esse .s. iudex inq̄rens testis vel denūciās rūdens vel ipe delat⁹ postea cōpa

A rens. Tertius est notarius seu scriptor vbi deest notarius: et tūc adiungat sibi alium honestū q̄ duo supplebūt vices notarii. vt ff. tactū est: et h̄ applica autoritate qua tūc in illo actu funguntur: vt supra in ca. vt officium: de here. li. vi. Et duo honesti viri tā p̄ testes coꝝ q̄ deponunt. ¶ Itē aduertendum q̄ testis citatus debet etiā esse iurat⁹. i. vt p̄stet iuramentū modo quo supra de dicēda veritate: alias false inscriberet citat⁹ et iuratus. Consimiliter examinent alios testes: q̄bus examinatis si iudex vide at factū esse p̄batū plene: vel si non plene tū esse maxima indicia et suspitiones vehemētes. Et nota q̄ loquimur nō de leui suspitione que ex leuibus coniecturis oritur: ff. q̄ multū diffamata est sup maleficia puerorū infantū et cē. Tūc iudex si timet de fuga delati vel delate faciat eum capi si aūt non timet de fuga faciat eum citari. Et siue capiatur siue nō p̄ius faciat iudex eius domū improuise scrutari et cuncta scrinia aperiri: et in angulis pixides et oia instrumēta tolli que reperiuntur: et sic constituto iudex collectis his a quibus est delatus et his a quibus est per testes conuictus vel habit⁹ suspectus formet interrogatoria super illis: ac inquirat habito secū notario etc̄. vt supra. p̄stito p̄ius corporali iuramento ad quatuor dei euangelia de dicēda veritate tā de se q̄ de alīs et hoc per modum qui sequitur: conscribant etiā singula.

¶ Interrogatoria gñalia sup maleficā aut maleficū.

Et est primus actus.

B QAlis de tali loco delat⁹ iuratus sup quatuor dei euāgelia corporaliter tacta taz de se q̄ de alīs dicere veritatē: et vñ interrogatus: vñ est seu vñ originē traxit. Et perpēdit q̄ tali loco talis diocesis. ¶ Itē interrogatus qui sunt eius parentes si sunt viui vel mortui. Et respondit q̄ viui in tali loco: vel mortui in tali loco. ¶ Item interrogatus: vtrū naturali morte vel incinerati: et dixit q̄ tali. Vbi nota: q̄ hoc fit quia vt plurimū vt in secunda parte operis patuit: malefice proprios infantes demonibus offerūt aut eos instituunt: et cōmuniter tota progenies existit infecta: et vbi deponētes affirmassent et ipsa negat: et iam esset suspecta. ¶ Item interrogatus vbi fuisset nutritus: et vt in pluribus conuersatus: et dixit q̄ in tali loco vel tali. Et si videat q̄ mutauit locum proprium: quia forte mater nō fuit suspecta: nec alios ex parentela: et tamen conuersatus in alieno et presertim in locis in quibus consueuerūt malefice vigere: interrogabitur sic. ¶ Itē interrogatus: quare mutauit siue natiuitatis locum et se transtulit ad cōmorandū in tali loco vel talib⁹: et dixit q̄ ex tali causa. ¶ Itē interrogatus: si i dictz locis vl' alibi audiuit loq̄ de materia maleficaꝝ: puta q̄ tēpestates fiant p̄citate vel iumēta maleficiata et vacce liq̄re lactis priuate etc̄. de tali materia de q̄ est delata: et si dicit q̄ sic Interrogetz. ¶ Itē iterrogat⁹ q̄d audiuit loq̄: et scribant singl'a q̄ dicet: si aūt negat et de se nihil audiuisse tūc sic. ¶ Itē interrogat⁹ si credit maleficus esse: et q̄ talia possint fieri que referunt vt tēpestates cō

¶ citare iumēta inficere ⁊ boies. Et dixit. Et nota ꝙ maleficevt plurimū negāt ꝑma fronte: vñ suspitio oritᵏ magꝫ ꝯ si rñderēt si sint aut nō sint cōmitto supiorib⁹: vñ si negāt tūc interrogenᵏ. ¶ Item interrogatus ꝗd ergo vbi comburunᵏ: tūc innocēter condemnantur. Et dixit.

¶ Interrogatoria particularia super eosdem.

AVertat iudex ꝙ non ꝓrastinet subsequētes interrogatiões: ꝫ indelate ꝓponat. ¶ Itē interrogat⁹: cur cōis ppl's eā timeret: ⁊ dixit. ¶ Itē interrogatus an sciret se eē diffamatā: ⁊ ꝙ odio bīeᵏ: ⁊ dixit. ¶ Itē interrogat⁹ cur illi ꝑsone obiicit dicē do: tu non transibis ī pune: ⁊ dixit. ¶ Itē interrogat⁹ ꝗd mali sibi fecisset illa ꝑsona: ꝙ talia ꝝba in ei⁹ dānū ꝓtulisset: ⁊ dixit. Et nota: ꝙ hec interrogatio est necessaria:: vt deveniaᵏ ad fundamētū inimicitie: qz in fine ōclata allegabit inimicitiā: ꝫ vbi non est capitalis ꝫ mō mulieb⁹ cōcitata nō impedit. Hoc em̄ est maleficaꝝ ꝓpriū ꝓcitare aduersum se: vel ꝝbis inutilib⁹ aut factꝫ: puta petit sibi ꝑstari aliꝗd: aut īfert ei dā nū aliqō ī orto ⁊ filia ad hocvt occasionē recipiāt ⁊ se manifestāt ī ꝝbo vel in ope: quā manifestationē hīt facere ad instātiam demonū: vt sic pctā aggrauenᵏ iudicū dū manent īpunita. ¶ Nota em̄ ꝙ talia faciūt non in alioꝝ pīcia vt si deponēs vellet testes ꝓducere non bīet. ¶ Nota etiam ꝙ incitanᵏ a demonib⁹ vt a multꝫ maleficis ⁊ post incineratꝫ exꝑti sum⁹: ita ꝙ ꝓtra ipaꝝ volūtatē hīt incitare ⁊ maleficiare. ¶ Itē interrogat⁹ quō effect⁹ potuit ꝑsequi sup minas: vt puer aut iumentuz D tam cito maleficiarek: ⁊ dixit. ¶ Itē interrogat⁹ itez: ⁊ ꝙre dixisti ꝙ nūꝯ deberet bīe sanū diē ⁊ ita factū est: ⁊ dixit. ¶ Itē si oia negat: interrogek de alīs maleficijs alīs testib⁹ illatꝫ: puta ī iumētꝫ vl puerꝫ. ¶ Itē interroga. cur visa fuerit ī cāpis vl ī stabulo cū iumētis: tangēdo put interdū solēt facere: ⁊ dixit. ¶ Itē interroga. cur tetigit puerū: ⁊ ꝙ postea male habuit: ⁊ dixit. ¶ Itē interroga. ꝗd egit ī cāpis tpe tē pestatꝫ ⁊ sic ō mltꝫ alīs. ¶ Itē vñ ꝙ cū bēat vnā vaccam aut duas ꝙ plᵗ abūdat ī lacte ꝯ vicine bīnes ꝗtuor aut sex. Itē cur manet in statu adulterij aut ꝓcubina: licet nō seruiāt ad ꝓpositū: tñ suspicionē gñerāt amplᵗ ꝯ sup ꝓbas ⁊ honestas delatas. Et nota ꝙ sepᵗ sup articulos contra eaz delatos īterroganda ē: vtrū maneat ī eodē ꝓposito aut nō. ¶ Qua ꝓfessione pacta ⁊ sc̄pta siue ad ptē negatiuā siue affirmatiuam siue sub ambiguo scribaᵏ postea. Acta sunt hec in tali loco ⁊c̄. vt supra. ¶ Varia dubia declaranᵏ sup p̄missa interrogatoria ⁊ responsiones negatiuas. An delata fit incarceranda ⁊ qñ ꝑ manifeste deꝑhēsa in hereſi maleficaꝝ fit hūda. Et est actus secundus. Questio VII

QVeritur primo quid agēdum si vt plurimum contingit persona delata omnia negat. Respondetur. Iudex habet circa tria attendere. s. super infamiam: super indicia facti: ⁊ super dicta test iū: si videlicet omnia in simul concurrunt aut si non oīa in simul: vt plurimū etiā ꝓtingit eo ꝙ malefice statim ꝓpᵉ fore facta in

A aliq̃ villa aut ciuitate infamank: indicia etiã facti sunt ꝓ oclis: puta in
puerꝫ maleficiatis aut ĩ iumẽtis q̃ sepi⁹ inficiunk aut lacte ꝓuank: nu-
merus etiã testiũ est insceptus: q̃ lꝫ sint singulares: puta q: vn⁹ depo-
suit ꝙ puer ꝓ sibi maleficiauerit: ali⁹ ꝓo iumẽtũ: terti⁹ ꝓo sup ifamiã ꝛ
sic de aliꝭ. Tũ in subia facti ꝓcordãt: puta ĩ maleficiꝭ: ꝛ ꝙ vt malefica
fit suspecta: ꝛ isti testes lꝫ nõ sufficiãt ad ꝓdemnandũ absq; infamia vl'
etiã cũ infamia: vt supra tactũ est. q. iij. tũ cũ idiciꝭ facti posset ex his
trib⁹ in fiml' reputari: non vt suspecta vehemẽter aut violẽter: de q̃b⁹
suspitiõib⁹ inferi⁹ declarabit: ꝫ reputari vt manifeste depbẽsa ĩ heresi
malefica ꝙ: vbi vicꝫ testes idonei. i. nõ ex inimicitia: ꝛ sufficiẽtes in nu
mero puta sex octo vl' decẽ iurati ocurrerẽt: ꝛ ꝓsequent deberꝫ penis. ĩ
ca. ad abolendã. §. pñti de here. subiacere. ꝛ ca. excõicam⁹. ij. ꝛ ꝗ fiue cri
mẽ fit fassa fiue nõ: ꝛ ꝗ sic ꝓbank. Mã qõ dictũ est: ꝙ vbi oĩa tria ꝓfata
cõcurrũt tũc ꝓ manifeste depbẽsa ĩ heresi debet reputari: nõ est intelli
gendũ necessario oĩa tria in simul ocurrere: ꝫ ꝓbak sic ꝓ argumẽtũ a for
tiori. Mã vnũq̃q; ꝓ se inꝺ illa duo q̃ sunt indiciũ facti ꝛ testiũ ꝓductio
legitima põt reddere aliquẽ vt ꝓ depbẽso ĩ heretica prauitate habeak:
ꝙto magꝫ vbi ambe ꝓbationes parik ocurrũt. Mã iuriste vbi q̃rũt q̃t
modis de iure aliqs habek ꝓ manifeste depbenso ĩ heretica prauitate.
Rñdek ꝙ trib⁹: vt notat Bernar. in glo. ordi. in ca. ad abolẽ. §. pñti. et
ver. depbẽsi. extra de here. et tactũ est supra in q̃stione ꝑma in ꝓncipio
B opis scꝫ facti euidẽtia puta q: publice ꝓdicauit heresim: hic aũt ponꝫ
mus indiciũ facti ꝓpter publicas minas q̃s iulit dicẽdo. Rñ ꝙ sanos
dies habebis vl' simile: ꝛ effectus fuit subsecutus: sequik vel legitima
probatione ꝓ testes: vel tertio ex ꝓpria confessione. Vnde si vnũquod-
q; illoꝝ per se facit ꝛ reddit aliquẽ tanꝙ manifeste suspectum: quanto
magis in simul iũgendo infamiam ꝛ indicia facti cũ testiũ depositione:
licet ibi dicak euidẽs factũ ꝛ hoc indiciũ facti: ꝛ hoc est q: diabolus nõ
manifeste operatur sed occulte: damna aũt ꝛ instrumenta maleficiꝭ que
reperiuntur dant indiciũ facti: vnde vbi euidens factum in alia heresi
solum sufficeret: hic adiũgimus tria. De secundo vero ꝙ talis depben
sus licet negaret: tamen iuxta illa capitula esset puniẽdus: sic ꝓbatur.
Nam depbensus facti euidẽtia: vel per testes aut fatur crimen vel nõ.
Si fatetur ꝛ est penitens tradendus est brachio seculari vltimo supplí
cio feriendus. iuxta ca. ad abolendã. vt supra. est carceri ꝑpetuo detru-
dendus. iuxta ca. excõicamus secundo. Si aũt nõ fatetur: sed stat in ne
gatiua est vt impenitens tradendus potestati curie secularis animad-
uersione debita puniẽdus: vt notat Hostien. in summo titulo de here.
qualiter depbendank. Sic ergo concluditur: ꝙ si iudex isto modo ꝓce-
deret super interrogatoria ꝛ testiũ depositiones: cum vt dictum est in
causis fidei summarie simpliciter ꝛ de plano ꝓcedi potest: ꝛ ipsam de-
latam carceri deputaret ad tẽpus vel ad annos plures si forte post an-
num squaloribus carceris depressa crimina fateretur non iniuste sed iu

¶ ste p̄cederet. Attamen ne videatur sentētiam precipitare immo ꝑ in oēm equitatē ꝓcedere: querit quid consequenter agendum sit.
¶ Questio p̄cedenti annexa an sit incarceranda: ⁊ de modo capiendi. Et est actus tertius iudicis. ¶ Questio VIII

AN vero sup negatiuas rñsiões malefica sit carceri ad custodiā mācipanda vbi ꝑfata tria ꝓcurrūt. s. fama indicia facti ⁊ pductiones testiū: aut sub cautiōe fideiussoꝝ dimittēda vt denuo citata rñdeat. Rñderi pōt ex trib⁹ opiniōib⁹. Prīo enī aliq̄ sentētia est q̄ carcerib⁹ sit mācipāda: ⁊ nullo mō sub cautiōe dimittenda: ⁊ hi innitunt rōni tacte in p̄cedēti q̄stiōe: q⁹ vcz habet ꝑ manifeste deꝑhēsa: vbi illa tria ꝓcurrūt. Aliq̄ vo q̄ aīa ī carcerationē pōt cautioni fideiussoꝝ relinq̄: ita q̄ si fugā capet q̄ tūc ꝑ cōuicta hīet licet post in carcerationē sup negatias rñsiões nō fit cautiōi vl' manulēte relinq̄nda q̄n vicz illa tria ꝓcurrūt supra notata: eo q̄ tūc nō posset sniari ⁊ plecti ad mortē: ⁊ hic innitit ꝓsuetudini. Tertij sunt q̄ dicūt q̄ nō sit dāda infallibilis regla ꝫ iudici sit relinquēdū vt ꝑm dicta testiū ⁊ infamiā ꝑsone: ⁊ si indicia facti ꝓcurrūt: tāto grauī⁹ discernat ꝑ modū patrie ꝓsuetudinē seruandi: ꝓcludētes q̄ si non posset hīe fideiussores notabiles ⁊ fortassis suspecta ꝺ fuga q̄ tūc carceri mācipet: ⁊ hec tertia videt ratio nabilior: sic tñ q̄ debit⁹ seruet modus q̄ stat ī trib⁹. Prīo vt dom⁹ ei⁹ ext̄ū possībile est plusq̄ rek sub ⁊ supra ī oñib⁹ angulis fossis ⁊ scrinijs: ⁊ siquidem famosa malefica exīstit: tunc absq̄ dubio nisi ꝑus sint sub
D ea occultata varia instrumēta repiunt: sicut supra tactū est. Scō vt si habet ancillā aut cōsodales q̄ ⁊ ille vl' illa seorsuz includant: etiā si nō sint delate ꝑsumit eas nō latere secreta aliq̄ illi⁹ delate. Tertio q̄ in capiēdo si ī domo ꝓpria capit: q̄n nō dek ei spaciū intrandi camerā: eo q̄ tūc solēt certa maleficia accipe: ⁊ secū deferre ꝑ taciturnitate ꝓcurāda Rōne cui⁹ incidit dubiū: an modus capiēdi maleficas q̄ sub aliq̄b⁹ observat: vbi a famulis subito a terra eleuat ⁊ in sporta sine in spatulis: ne terrā vltra tāgat deferī sit licit⁹. Rñderi pōt ex canonistaꝝ ⁊ q̄rūdā theologoꝝ sñia: q̄ licitū sit ꝓ triplici respectu. Prīo q⁹ vt in q. introductoria hui⁹ tertie ꝑtis patuit plurimoꝝ sñia: imo taliū doctoꝝ: q̄ꝝ dicta reprobare nemo audet. vt Hostiē. Gotfri. est q̄ licitū est vana vanis ꝓtūdere. Experientia deniq̄ imo ⁊ maleficaꝝ fassiões demonstrāt q̄ sepi⁹ ꝑ talē modū capte taciturnitatis maleficiū amiserūt: imo q̄ꝑtes incinerande petentes: vt saltē pede vno terrā tāgere ꝑmitterent: dum eis fuisset denegatū ⁊ in fine sciscitatū: cur tñ terraz tangere optassent Responsum: q̄ si tetigissent serpas liberassent multz alīs fulminibus interēptis. Alia cā: nā ꝺ ipm manifestū exīstit: vt ī. ꝺ. ꝑte opis patuit q̄ in publica iusticia oēs vires maleficij frangunt q̄ ad ꝑterita: sed quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatz oñia crimina fatet. Dicamus ergo iuxta Apl'm. Quecūq̄ vo vl' opeagimus oīa in noīe dñi nr̄i Jesu xp̄i fiāt: ⁊ fidem innocēs fuerit hec

A captio non ei nocebit. Tertio respectu: quia si ꝑm doctores licitū est q̄ vana opa maleficia tollere: quia in hoc ꝓcordant omnes licet discrepēt in illo q̄ illa vana nō debeāt esse illicita: vnde dictū Host ien. vbi dicit q̄ licitū sit vana vanis contundere: glosak ab alīs: nota q̄ dicit vanis nō aūt illicitis: a fortiori illicitū est maleficia impedire: ad quod impedimentū hic respect⁹ habek: ⁊ nō ad aliq̄ illicitū exercēdū. Notet insu. per iudex q̄ est duplex incarceratio: vna ad penā vbi criminosi ponuntur: altera ad custodiam tm̄: ⁊ hec in ꝑatorio fit: ⁊ be due custodie notantur in ca. multoꝝ querela vt supra. vnde ad minus ad custodiam est incarceranda: si aūt leuia essent ꝓ quibus esset accusata: ita q̄ non esset infamata: nec essent indicia facti in pueris ⁊ iumentis tunc remittatur in domum: sed quia familiaritatē habuit forte cum maleficis ⁊ nouit eoꝝ secreta det fideiussores: quos si habere non potest iuramentis ⁊ penis astricta domū non exeat nisi vocata: ancille autem ⁊ domestice de quibus supra ad custodiam ⁊ non ad penam detineantur.

¶ Quid agendum post captionē: ⁊ an deponentiū nomina sint ei manifestanda. Et est actus quartus. ¶ Questio IX

DUo aūt post captionem fiūt: sed quid ꝑmum inter illa iudici relinquitur: scz defensionū concessio ⁊ in loco torture nō tamē ꝓpter torturam examinatio. Primū nō datur nisi petierit. Secūdum non fit nisi ꝑs ancille seu consodales si habuit in
B domo examinentur. Procedamus tamen ordine posito. Si delata dicat se innocentem: ⁊ q̄ falsē fit delata: ⁊ q̄ libenter velit tales accusatores inspicere ⁊ eos audire: tūc signum est q̄ petit defensiones. Sed an iudex teneatur ei deponentes manifestare ⁊ ad conspectū eius presentare. Hic aduertat iudex q̄ nullum illoꝝ tenetur facere: nec nomina manifestare: nec ad conspectuꝫ presentare: nisi deponentes per se ⁊ sponte ad hoc se offerunt: vt vicz eoꝝ aspectibus presententur: ⁊ ea que deposuerunt eis in faciem obijcere: q̄ aūt nō tenetur iudex ⁊ hoc ꝓpter periculum deponentium probatur. Nam licet diuersi summi pontifices diuersa senserūt: nullus tamē vnq̄ sensit q̄ iudex teneretur in tali causa delata nomina deponentiū manifestare nec etiā accusatorū: licet hic non ꝓcedimus per modum accusationis: sed potius aliqui senserūt: q̄ in nullo casu liceret: aliqui vero q̄ in aliquo. Tandem aūt Bonifacius octauus statuit: vt patet in c. statuta. ℣. inhibemus li. vj. vbi sic dicit. Inhibemus tamen q̄ si accusatoribus vel testibus in causa hereſis interuenientibus seu deponētibus ꝓpter potentiā psonaꝝ ꝓtra quas inquirit: videant eps ⁊ inq̄sitor. Nota tu ꝑ inq̄sitore ⁊ epo iudicē quē cūq̄ ꝓtra maleficas ꝓcedentē ex consensu epi ⁊ inq̄sitoris: q̄ idē est et vices suas cōmittere pūt: vt in q̄stione introductoria patuit: vñ ⁊ talis iudex quicūq̄ etiā secularis procedit apostolica autoritate ⁊ non soluz imperatoria: sequit graue periculū iminere si ꝓtingat fieri publicationē eoꝝdē ipoꝝ noīa nō publicēt ⁊c. Et sequit infra: cessante ꝛo periculo su-

¶ ꝓdicto accusatoꝝ vel testiū noīa ꝓut in alīs fit iudicijs publicentur
Attēdat etiā circūspectus iudex de potētia ꝑsonaꝝ: qz illa est triplex
.s. potētia gñis z familie: potētia pecunie: z potentia malicie q̄ plus ti-
mēda est q̄ alie due: q̄ ex illa testiū grauia picula possent imminere si
eis ꝓtra q̄s deposuerūt eoꝝ noīa publicarent: z rō est: maiꝰ em̄ est peri
culū noīa testiū publicare alicui delato paupi bñti ī malꝫ ꝓplices re-
belles z homicidas q̄ nihil bñt nisi ꝑsonā ꝑdere: q̄ gñoso vl' diuiti abūdā
ti ī tpalibꝰ: q̄d aūt sit graue picul̄ z q̄le declarat Joā. andree. sup ꝑdi
cto ℟. picul̄. dicēs ita picul̄: qz timet moꝛs vl' detrūcatio ipoꝝ vel fi
liozū vl' parētū suoꝝ vl' deuastatio substātie vl' bis filia. Aduertat isup
iudex: q̄ cū aplica autozitate ex bñplacito ozdinarij ī bis ꝓcedit: q̄ ad
illud secretū. s. de nō reuelādo testificantiū noīa tā ipe q̄ oēs alij assi-
stozes. q̄ depositiōi testiū interfuerūt aut in futurū circa sniam ferēdam
interesse poterūt: tenent sub pena excōicationis: quā ꝓtra eos si oppo
sitū fecerit eps fulminare poterit: z ita ne reuelēt a ꝓncipio ꝓcessus ad
min⁹ iplicite fulminauit. Vñ ī alle. ca. statuta. ℣. z vt eozūdē ita ōr. Et
vt eozūdem accusatoꝝ z testiū piculis efficaci⁹ occurrat z cauti⁹ inq̄si-
tionis negocio ꝓcedat pñtis ꝓstitutiōis auctozitate ꝓmittim⁹: q̄ eps
z inq̄sitozes: tu intellige sicut supza: possint indicere illis q̄b⁹ vt ꝓmis-
sum est ꝓcessum bmōi applicabūt: z in eos archana ꝓfilij seu ꝓcessus si
bi sub secreto ab eisdez epo z inq̄sitozib⁹ patefacta ꝓter ipoꝝ licētiam
alīs patefacerēt: excōicationis sniaz quā ex secreti violatiōe ipo facto
D incurrāt si eis videbit ꝓmulgare. Notādū vlteri⁹ q̄ sicut pēa āneza est
vbi noīa testiū indebite publicarent: ita pena est anneza vbi indebite oc
cultarent. s. ill' q̄b⁹ merito sūt manifestāda. s. peritz z assessozib⁹: de q̄ꝝ
ꝓfilio est ad sniam ꝓcedēdū: vl' vbi nō publicarēt vbi sine piculo testiū
publicari possent: vt in di. ca. statuta. circa finē sequit. Ceterū ī oīb⁹ ꝑ-
cipimus tā eꝑos q̄ inquisitozes purā z ꝓuidā intētionē bīe: ne accusa-
toꝝ vl' testiū noīa suppmēdo vbi est securitas piculū esse dicāt: nec in
eoꝝ discrimine securitatē asserāt vbi tale picul̄ imineret sup ꝗ ꝓscias
eoꝝ onerātes. Vbi Archi. ita ōr. O tu quicūq; iudex ī tali casu bñ ad-
uerte ꝛba ista: nā nō ōr leue picul̄ si graue: noli igit reū ꝓuare iurz oz-
dine sine magna cā: q̄n hoc fieri nō pōt sine offensiōe dei. Et notandū
est lectozi: q̄ qz oīa ꝓcedētia z etiā sequētia vsq; q̄ ꝓueniat ad modos
sentētiandi absq; pena sanguīs: in quib⁹ eccl'iastic⁹ iudex iudicare bz:
fieri pñt cū ꝓsensu diocesiano ꝝ p̄ secularē iudicē: ideo non impediat lec-
tozē si ī ca. allegat iudex eccl'iasticus z non secularis: q̄ modos sniandi
sup sanguinē capiet ex modis sentētiandi z penitētionādi ozdinarioꝝ.

¶ Qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione aduocati.

Et est actus quintus. ¶ Questio X

SI igit defensiones petit quō concedi pñt vbi noīa testiū oīno
occultant: dicēdū q̄ defensio stat in trib⁹. Prīo vt ei aduocat⁹
deputet. Secūdo vt illi aduocato nomina testiū non publicent

A nec ad secretū etiaz tenēdū sub ꝑstito iuramēto: ꝫ informek de singulis cōtentz in ꝓcessu. Tertio delati causa quātū pōt ī meliorē partē interꝑtek. s. ne tū scādalo fidei ⁊ dāno iustitie: vt patebit. ⁊ ꝓcurator pari forma cui ꝓcessus toti⁹ copia: supꝑssis tū testiū ⁊ deponētiū noīb⁹. et idē aduocat⁹ etiā ꝓcuratorio noīe ꝓcedere poterit. Quo ad ꝑmū: notak ꝙ aduocat⁹ nō deputak ad būplacitū delati: puta qz vellet hīe vnū ad sum placitū: de illo oīno caueat iudex nō ꝓcedere hoiem litigiosū maliuolū q facilīk pecunīs possit corrūpi: put sepe tales iueniunk: ꝫ ꝓcedat ei virū ꝓbū ⁊ de legalitate nō suspectū. Et notare debet iudex ꝗttuor ī aduocato: ꝗs obseruata fuerint ab aduocato: ꝓmittat eū aduocare: alꝫ hēat eū refutare. Nā aduocat⁹ ꝑmo debet examinare ꝗlitatē cause: ⁊ si viderit eā iustā: tūc si voluerit assumat eā. si nō iniustā: renuat. ⁊ diligēter cauere debet ne causā assumat iniustā ⁊ despatā. Verū ꝙ ignorank ab inimico acceptauit causā et cū ꝫ pecuniā: in ꝓcessu tū cognouit causā despatā: tūc sic clientulo suo. ī. delato ꝑ q causā assūpsit nō ꝓsiluit: vt cedere salariū receptū tenek restituere ꝑm Goffre. qd ꝓbare videk ꝑ. C. de iudi. rē nouā. lz Hostiēn. dicat oppositū. s. de salario restituendo: nisi idustrioſe fecisſz. Nū si nequā aduocat⁹ cliētulū suū sciens inducat ad defendēdū causā iniquā: ad dāna ⁊ ad expēsas tenek. C. ō admi. tu. nō tū est ignotū. Secūdū qd obseruare debet: vt seruet ī aduocādo tria. Primo modestiā: vt nō ꝓcacik nec ꝓuiciādo nec vociferādo ꝓponat. C. e. qñ. Secūdo ṽitatē. s. vt nō mētiak: falsas rōnes vel ꝓbationes iducēdo: nec falsos testes aut iura si ꝓpius essz: nec dilatiōes petat ꝑserī ī hac causa vbi sūmarie simpl'r ⁊ de plano: vtꝫ in. q. vj. tactū ē. ⁊ tagik. iñ. q. vñ. hec tria. Et tertiū qd obseruak est ex ꝑte salarij: qd moderak ꝑm ꝓsuetudinē regiōis. de q̄ matia tractak in. q. vñ. §. arcētur. et. §. tria. Sed ad nostrū ꝓpositū redeūdo. Judex ita ꝑscriptas ꝓditiōes aduocato ꝓponat: ⁊ ī fine adiūgat: ne fautoria ꝫ hereſis īcurrat: qz tūc excōicat⁹ eēt. iuꝛ ca. exua. excōicam⁹. j. §. credētes. Nec valz si dicat iudici: ꝙ nō defendit errorē ꝫ ꝓsonā: qz nō debz defendere quismō: vt nō ꝓcedak sūmarie simpl'r ⁊ de plano: qd faceret si petere vellet oīno dilationes vel īmisceret appellatiōes. q̄ oia refutank: vt ibi in. q. vj. recitāk. qz licet errorē nō defendat: cū sic dānabilior ipſis malefic⁹ esset: ⁊ potius hereſiarcha ꝙ hereticus malefic⁹: vt patet. xxiij. q. iij. q illoꝝ. Tū qa indebite defendit iam suspectū de hereſi tanꝙ fautorē se facit: ⁊ nō solum leuik sed vt vehemēter ꝑm defensionē quā fecit. et debet abiurare publice coram episcopo. iuxta ca. accusat⁹. frequenter allegatū. Hec ad longū posita sunt: nec parui pēdat ista iudex: quia ex aduocato seu ꝓcuratore vbi falsē ꝓcedere nititur: plurima pericula euenire solent. vnde iudex omnino debet eum refutare: ⁊ procedere ꝑm acta et probata vbi reprehensibilis aduocatus fuerit. Verūtamen si iudex habuerit aduocatū irreprehensibilē ꝓ delato virū zelosuz ⁊ iusticie amatorē nomia testiū ei indicare poterit. ad secretum tū tenendū sub ꝑstito iuramēto.

B

C ¶ Quid faciet aduocatus cum sibi nomina testium non publicantur. Actus .VI. Questio .XI.

Quod si q̄rit. Quid ergo: aduocat⁹ etiā ꝓcurator⁹ noīe ꝓo delato faciet. vbi nec sibi nec cliētulo suo noīa testiū publicant: quā tm̄ publicationē delat⁹ sūme affectaret. Rn̄sio. informationē capiat a iudice de singl'is ī ꝓcessu ꝓtētis. ⁊ si q̄ dē copiā habere velit: supp̄lis tm̄ noīb⁹ testiū tradat sibi. ⁊ sic iformat⁹ accedat delatū ⁊ singl'a sibi ꝓponat: ⁊ si materia postulat vtputa q: multū onerosa delato. eū ad patiētiā quantū pōt hortet. Et delat⁹ vbi itez atq; iterū instat vt sibi testes publicētur: Rn̄dere pōt ex facto q̄ ꝓta te delata sūt: ꝓsecurare testes poterō: nā tali maleficiatus est puer aut iumētū. aut tali mulieri seu viro dixisti: eo q talē rem quā ꝓtebas tibi cōp̄stare nolebāt: tu senties q meli⁹ fuisō vt mihi rē accōmodasles. post q̄ ꝙba talis ifirmat⁹ subito: facta tua: vt testimōia clamāt: q̄ pl⁹ pōderant cp̄ testimōia ꝙbo⁹. vl' etiā: tu scis te ifamatā: ⁊ a lōgo tpe suspectā ó multō maleficijs ⁊ dānis hoīb⁹ illatō. ⁊ sic replicādo: finalit' ad h̄ deueniet q ipa aut inimicitias allegabit: assessōres sibi ex inimicitia obiecta: aut dicet. Fateor me dixisse hec ꝙba: ꝫ nō aio nocēdi. Quare aduocat⁹ tūc iudici ⁊ assessorib⁹ de ꝑmo vicō de inimicitia habet ꝓpōere ⁊ iudex inq̄rere. Et si q̄dē illa capitalis iueniret: vtpote q: int' maritos vel ꝓsanguineos fuisō mos intētata vel secuta vel alicuius crimis iculpatio. vt q̄s foret plectēd⁹ p publicā iusticiā. vel fuerūt vulnera ḡuia ex ꝓtroversijs ⁊ brigō illata. tūc quid⁹ iudex cū suis assessorib⁹ discutiet an ex pte delate īmicitia aggḡuet: vl' ex pte deponētis. puta q: marit⁹ aut amici ōlate alios ex pte deponētō iniuste opp̄sert. tūc q̄dē si nō assūt īdicia facti ī puerō seu iumētō siue hoīb⁹ maleficiatō nec etiā assūt alij testes: aut etiā cp̄ publica ifamia nō laborat. tūc p̄sumit' cp̄ rōne vidicte ꝓta eā deposuerit: ⁊ est delata oīno absoluēda ⁊ libere dimittēda sub ōbita cautiōe de nō vidicādo tē. vt morō iudicū ē. Sō q̄rit. Katharia hō puex maleficiatū: seu ipa p se ē maleficiata: seu ī iumētō pcepit pluria dāna: ⁊ suspicat sup illā cui⁹ marit⁹ aut ꝓsanguineus p pt⁹ iuste suū maritū aut ꝓsanguineū opp̄sert ī publico iudicio: vñ cū hic duplex sit īmicitia ex pte deponētō: q: īimicat rōne maleficij illati: ⁊ rōne ifamie iniuste obiecte suo marito subito aut ꝓsanguineo. ē ne ei⁹ depositio repellēda aut nō: ⁊ q̄dē ex vna pte videt cp̄ sic: q: ibi inimicitia ē. ex alta: cp̄ nō: q: ꝓfert īdicia facti. Rn̄det. cp ī casu q̄ nō assūt alij deponētes nec etiā publica laborat ifamia ꝓta delata. tūc nō stat ei⁹ depositiōi tm̄: ꝫ repellit' ⁊ delata tm̄ reddit' suspecta: si ⁊ inq̄ntū mor⁹ b⁹ est maleficiosus ⁊ nō ex naturali defectu. ⁊ q̄lit' h̄ cognoscit' iferi⁹ patebit cp̄ canōice ē purgāda. Sō si itez q̄rit. an alij deponētes etiā habeant sup īdicia facti pmū depōere q̄ ipsis aut alijs ꝓtigert: aut solū sup ifamiā. Rn̄det. cp si sup alio īdicia facti ōponūt: bñ q̄dē: si aūt tm̄ sup infamiā ⁊ ita ī re exist̄it, tūc iudex lō repulerit ōponētē ꝓpt inimici-

D

A tiã: tñ indiciũ facti q̃d ꝓtulit ꝛ oñdit iudex ex alijs testib⁹ q̃ sup ifamiã depoſuerꝫ capiet ꝓ inꝛsigno sup ſuſpitionẽ vehemẽtẽ ex q̃ ipſa delata detẽta iudicari poterit a iudice ſup triplicẽ penã. ſ. canõice purgationis ꝓpꝛ ifamiã. iuꝫ ca. inꝛ ſollicitudies. extra de pur. ca. Itẽ ſup abiurationẽ ꝓpꝛ ſuſpitionẽ. iuꝫ ca. accuſat⁹. in ꝓn. et ꝑm varias ſuſpitiões ad varias abiurationes. vt patebit i q̃rto mõ ſentẽtiãdi. Et ꝓpꝛ indicia facti: ſi crimẽ fatetꝫ ꝛ penitet: nõ relinq̃ꝫ brachio ſcl'ari ad pũitionẽ ſanguinis. ꝫ ꝓ eccl'iaſticũ iudicẽ ad ꝓpetuos carceres iudicat: ꝓ ſcl'arem tñ iudicẽ: nõ obſtãte ꝙ ad ꝓpetuos carceres ſit ꝓ eccl'iaſticũ iudicez iudicat⁹: põt tñ ipſuz ꝓpꝛ dãna tpalia tradere igni. iuꝫ ca. ad abolẽdaz. ſ. ꝑſenti. ꝛ iuꝫ ca. excõicam⁹. ñ. de here. q̃ oĩa patebũt inferi⁹ circa ſertuz modũ ſentẽtiandi. Epilogãdo. Attẽdat iudex ꝑmo ꝙ nõ ſit facilis ad credẽdũ aduocato vbi ꝓ delato allegat inimicitiã capitalẽ: eo ꝙ rariſſime in tali crimĩe ꝺs deponit ſine inimicitia: cum malefice ſemꝑ exoſe oĩb⁹ habeãtur. Scõo attẽdat ꝙ cũ q̃ttuoꝛ modis malefica põt quinci. ſ. ꝓ teſtes: ꝓ euidẽtiã facti: ꝓ indicia facti ꝛ ꝓ ꝓfeſſionẽ ꝓpꝛiã: ꝛ ꝟ vl' ſu ꝓ infamiã tñ: ꝙ tñ fieret ꝟ ꝓ teſtes. vel ſup ſuſpitionẽ: tũc ꝓ euidẽtia facti aut inditia facti fieret: ex q̃b⁹ ſuſpitio põt iudicari leuis vel vehemẽs vel violẽta: ꝛ hec oĩa abſq; ꝓfeſſiõe ꝓpꝛia: q̃ ſi ꝛcurreret: tũc vt dictũ eſt ꝓcederet. Tertio applicet ꝑmiſſa ad ſuũ ꝓpoſitũ ſup ꝓſonã detẽ tam ad obuiandũ aduocato: ꝫ vicz fit tñmõ ſup infamiã delata: aut ꝙ

B ibi ꝛcurrant aliq̃ indicia vñ reddiꝫ ſuſpecta vehemẽter vel leuiꝫ: ꝛ tũc aduocato ſup inimicitiã allegatã rñdere poterit. Et hec quãtũ ad illaz partẽ vbi aduocat⁹ ꝓ delato in inimicitiã deponẽtiũ allegauit. Sz vbi allegat ſecũdũ vicz ꝙ illa ꝟba q̃ ꝓtulit cõtra deponẽtẽ: tu ſenties i breui q̃ tibi eueniẽt: aut tu nõ habebis plures dies ſanos: aut veniet i breui ꝙ tu velles mihi talẽ rẽ accõmodaſſe aut vẽdidiſſe ꝛ fil'ia. Tũc aduocat⁹ adiũgat: licet malũ aliq̃d fuerit ſubſecutũ deponẽti in reb⁹ vel coꝛ poꝛib⁹: nõ tñ ꝓpꝛ hoc ſeq̃tur ꝙ illa ꝟlata hui⁹ mali ſit cauſa tãq̃ malefica: eo ꝙ infirmitates varijs modis accidere poſſũt. Itẽ allegat ꝙ cõmune eſt mulieꝛ ꝟbis hmõi mutuo ꝓtẽdere ꝛc. Sup iſtas allegatiões iudex habet obuiare ꝓ hũc modũ: ſi q̃dẽ infirmitas ex defectu nature accidit: tũc excuſatio locũ habere poterit. Sed qꝛ ex ſignis et exprimẽtis oppoſitũ ꝓſtat: vtpote qꝛ nullo remedio naturali curari poterit. Itẽ qꝛ iudicio medicoꝛ iudicat vt moꝛb⁹ maleficialis: vulgariter. nachtſchaden. Itẽ iudicio fortaſſis incãtatricũ aliaꝛ q̃ aſſerũt ſeu aſſeruerũt moꝛbum eſſe maleficialẽ. Itẽ q̃a ſubito ſupueniet abſq; aliq̃ ꝑuia deliberatione: cũ tñ naturales infirmitates ſucceſſiue ſolẽt debilitare. Itẽ quia fortaſſis curata fuit: ideo qꝛ reperit certa inſtrumẽta ſub lecto aut indumentz ſeu alijs locis: ꝛ illis amotz ſubito ſanitati reſtituta fuit: put ſepiſſime cõtingit. vt ſup in ſecũda ꝑte opis patuit: vbi de remedijs tractaꝫ. Et ꝓ hec ſeu fil'ia iudex facillie põt obuiare: ꝙ talis infirmitas poti⁹ ex maleficio ꝙ naꝫali defectu ꝓtingit. Et ꝓ mias obiectas ſuſpicaꝫ

C de tali maleficio. Sicut a simili si ꝙs diceret: volo tibi cōburere horreum: ꝛ effect⁹ subsequitur: vtiq; violentā causat suspitionē ꝙ ille ꝙ minas ꝓtulit horreū succenderit: licet fortassis alius ꝛ nō ipse cōbusserit.

¶ Sequitur ad idem questio magis declarans qualiter sit inimicitia capitalis inuestiganda. Actus .VII. Questio .XII.

ATento ꝙ a testimonio ferēdo trīmō inimici capitales repellūtur. vt supꝝ quīta q̄stiōe tactū fuit. Inimicitiā aūt talem declarare ex his q̄ in caplo p̄cedēti tacta sūt iudici fortassis nimis obscuꝝ ꝛ difficile videak: attēto ꝙ delat⁹ vel ei⁹ ꝓcurator nollēt facilē ei⁹ acq̄escere decisioni sup materiā tactā q̄ dicak inimicitia capitalis ꝛ q̄ nō. Ideo ex p̄mēdi sūt alij modi q̄b⁹ in notitiā talis inimicitie iudex deueniret: vt īsontem sic minīe dānaret: ꝙ trī reū ꝓ debitā iusticiā pūiret. Et hi modi ꝛ sint cautelosi seu etiā dolosi: trī iudex illos p̄cticare pōt in bonū fidei ꝛ reipublice: cū ꝛ Apls dicat: cū eslem astut⁹ dolo eos cepi: specialr etiā hi modi p̄cticank sup delatos nō diffamatos publice: seu etiā nō notatos ꝓ alliq̄d indictū facti: ꝛ etiā iudex sup q̄ scūqꝝ delatos vbi inimicitias ꝓtra deponētes allegarēt ꝛ nomīa testiū oīno scire vellēt. Primꝰ mod⁹ est. Nā dak delato seu suo aduocato copia ꝓcessus ad partē suaꝝ .s. deorsū ꝛ noīa deponētiū seu deferētiū ad partē aliā: nō trī eo ordīe q̄ deponūt: ꝛ isto mō vt nomē testis q̄ est p̄m⁹ in copia sit sext⁹ vel septimus ī cedula: ꝛ q̄ secūd⁹ sit penultim⁹ vl' vltim⁹ ꝛ sic delat⁹: ꝙs hoc deponat vel illud: ꝛ ꝙs sit p̄m⁹ vel secūd⁹ in sua copia: q̄ stante aut dabis oēs inimicos aut nō. Si oēs eo citi⁹ deꝓbendek delat⁹ de mēdatio vbi cā inimicitie ꝓ iudicē scrutabik: si q̄sdā ꝛo: tūc facili⁹ cā inimicitie inuestigabik. Scōs mod⁹ erī a filī: vbi darek aduocato ꝓcessus copia ad partē vnā ꝛ deponētiū noīa ad ptē aliā ꝛ adūctꝝ alijs exīneis q̄ alibi a maleficꝝ fuerūt ꝓpetrata: ꝛ nō a ꝺponētib⁹ seu testib⁹ ī scriptꝝ ꝺpōsita: sic delat⁹ nō potīt assertiue dicere illū vl' istū inimicū capitalē: q; nescit q̄ sint ab illis cōtra eū depōsita. Terti⁹ modus q̄ ꝛ supꝝ tact⁹ caplo q̄nto. Nā q̄n delat⁹ examīak in fine scōi examīs añcꝝ petīt defensiōes et añcꝝ aduocat⁹ sibi deputak. Inꝛrogek. An reputet se ꝺ̄e inimicos capitales q̄ oī diuīo timoꝛe post posito falso īponerēt sibi labē hereſis maleficaꝝ Et tūc forte imꝑmeditat⁹ ac īprouisus ꝛ nō visis deponētiū attestationib⁹ rīdet ꝙ nō reputet se ꝺ̄e tales inimicos: vel si dicit puto me ꝺ̄e: tūc noīat: ꝛ illi iscribank: ꝛ causa etiā īimicitie: vt post modū iudex valeat eo certi⁹ īuestigare post cꝝ copia ꝓcessus ꝛ noīa seorsū fuerīt tradita modis q̄b⁹ supꝝ. Est ꝛ q̄rt⁹ mod⁹: vt itex in fine secūdi examīs aut cōfessiōis de q̄ in sexta q̄stiōe circa scōa inꝛrogatoria añcꝝ denk ei defensiones inꝛrogak de testib⁹ q̄ gui⁹ depōsuerīt ꝓtra eū ꝑ būc modū. Cognoscis tu talē vnū noīando de testib⁹ q̄ gūiora depōsuit: et tūc dicet ꝙ sic vel ꝙ nō. Si dicit ꝙ nō: tūc nō poterit ex post dādo sibi defensiōes et aduocatū ponere illū capitalē inimicū cū dixerit medio iuramēto p̄i⁹

A oppositū.ſ. nō noſcere illū. Si āt ōt q̄ fic: tūc inkrogek ſi ſcit vel audiuit q̄ ipa vl̄ ipe egerit aliq̄d ꝓtra fidē ſic malefice ſolēt facere. Si ōt q̄ fic. Talia ꝛ talia fec̄. Inkrogak ſi ē ei⁹ amic⁹ vel inimic⁹: ſtatim nūdebit q̄ amic⁹: et ꝑ ideo vt ei⁹ teſt imonio ſtek: ꝛ ex tūc in illa cā nō pōt dare illū inimicū capitalez ꝑ ſuū aduocatū cū medio iuramēto q̄ pantea dixit eū amicū. Si āt nūdeat q̄ nihil ſcit ō eo: tūc inkrogak an ſit ei⁹ amicus vel inimic⁹: ꝛ ipe ſtatim nūdebit q̄ amic⁹: q᷑ allegare inimicū de q̄ nil mali nouit: nō facit. dicet ergo ſū ſu⁹ amic⁹. Attū ſi ſcirē aliq̄ nō obmitterē ḡn illa reuelarē: in tali ergo cā nō pokit eū pōere expoſt inimicū vel ad min⁹ allegabit cās inimicitie capitaľ a ꝓncipio: ꝛ tūc aduocato adhibebik fides. Quīt⁹ mod⁹ ē. nā dak delato ſeu aduocato copia ꝓceſſus ſuppſſis noīb⁹ deponētiū: ꝛ vbi aduocat⁹ informabit eū ō ſingulis ꝓiecturak q̄s vl̄ q̄ ōpoſuek talia ꝯ eū ꝛ freq̄nt vēit in cognitionē: et tūc ſi dicet: talis ē inimic⁹ capitaľ: ꝛ volo ꝓbare ꝑ teſtes: tūc iudex ḃꝫ cōſiderare ꝓcordik iuxta ꝓceſſū noīauit: ꝛ tūc q᷑ dixit velle ꝓbare ꝑ teſtes illos examinabit ꝛ cās inimicitie examīabit: ſecrete ꝙocato ad ꝑ bono ꝓfilio ꝓtoꝝ vel antiq̄rum in q̄b⁹ latet p᷑udētia: ꝛ ſi ita inuenerit cās inimicitie capitaľ ſufficiētes: tūc repellat ꝓmo teſtes et illi dimittek ſi nō aſſūt alia ḡuamina alioꝝ teſtiū. Et hic mod⁹ q̄nt⁹ ꝛ cōis obſeruak: ꝛ de facto malefice cito ex copia ꝓceſſus elicīūt q̄ vl̄ q̄ aduerſus eā depoſuek: ꝛ q᷑ rariſſime ī tali cā inueniak inimicitia capitaľ: q᷑ niſi ea q̄
B ex eaꝝ malis opīb⁹ oriak. ideo iudex ō facili ſe ḃꝫ ꝑ ꝓfatos modos reſoluere: attēto etiā q̄ ſepe deponētes affectāt ſe ꝓſonalik maleficꝫ ꝓſentare ꝛ in faciē obiſcere ea q̄ ꝑ maleficia eis fūt illata. Eſt ꝛ ali⁹ ꝛ vltim⁹ ad quē finalik iudex recurrere pōt vbi ꝓdicti modi fortaſſis iudicarenk ab aliq̄b⁹ doloſi ꝛ ꝑ aſtutias ꝓticati ꝓſertim q̄ttuoꝝ ꝓmi: ideo oīno ad ſatiſſaciēdi ꝛ ḣetādū ſcrupuloſas mētes: ꝛ ne iudici q̄ꝯ obiſciak: aduertat q̄ poſtꝯ ꝑ ꝓedētes modos exptus eſt: nō eſſe aliquā ink delatū et deponētē capitalē inimicitiā: vult tū hoc idē ꝓfilio alioꝝ aſſeſſoꝝ ꝓcludere in finē ne ſibi q̄ꝯ obiſciak faciat hoc de delato ſeu ei⁹ aduocato copiā ꝓceſſus: deponētiū tamē ꝛ deferētiū nominib⁹ ſuppſſis. ꝛ q᷑ defendendo dicit ſe hīe inimicos capitales et fortaſſis cās inimicitiaꝝ varias alleget: ſiue in re ita ſint ſiue nō: ꝙgregat tū iudex ꝓfiliū peritoꝝ cuiuſcūq̄ facultatis ſi cōmode habere pōt: vel ad min⁹ ex ꝓuidis ꝛ honeſtis ꝓſonis q̄buſcūq̄: q̄a ad hoc tenek iuxta ca. ſtatuta. frequēter allegatum: ꝛ illis totū ꝓceſſum integralik et ꝓfecte ꝑ notariū ſeu ſcriptorē legi faciat. et cū teſtiū ſeu deponentiū nomina publice exponāt: ita tū q̄ ad tenendū ſecretū ſub ꝑſtito iuramento oēs aſtringat: ꝛ de illo an hoc facere velint ꝓi⁹ habet inq̄rere: q᷑ al⁹ omnino nō ſunt eis noīa illa exponenda. Et poſt dicat q̄liter ꝑ talē et talē modū inq̄rendo de inimicitia nullā potuerit ꝓpendere. Attamē ſubinferat ſi videbik fiat e duob⁹ vnū aut ꝑ conſiliū diſcernatur: q̄ ſint ex deponētib⁹ repellēdi tanq̄ inimici capitales et quomō aut eligank tres q̄ttuoꝝ aut quinq̄ q̄ amplius

C nouerint in villa aut oppido amicitiã vel inimicitiã delati ⁊ testiũ et q̃
non sunt p̃sentes in p̃silio et publicẽtur illis tñmõ noĩa delati ⁊ testiũ
nõ aũt articuli ꝓcessus.⁊ stabit iudicio eoꝝdẽ ex p̃mo nõ poterũt bene
testes repellere.attẽto q̃ iudex suos modos inq̃rẽdi practicauit.Ex se-
cũdo ꝺo totaliꝫ se ĩmunẽ faciet ⁊ omnẽ a se finistrã suspitionẽ excutiet:
tenek etiã hunc vltimũ modũ seruare vbi delatus in alieno loco et pa-
tria esset captus.Et hec sufficiant ad discernẽdum super inimicitiam.
¶ Super ea q̃ ante interrogatoria in loco carceris et torture proponẽ
da habet iudex aduertere. Et est actus .IX. Questio .XIII.

QUid deniq; iudici agẽdũ sit clare patet. Si em̃: vt cõis exi-
git iusticia:ad pena sãguis nõ iudicak:nisi ꝑa ꝓfessiõe cõ-
uincak : q̃uis ex alĩs duob⁹ bĩ p̃ mãifeste hẽresis hereticã
puitate.s.ex euidẽtia seu iudicio facti ⁊ ex testiũ ꝓductiõe le-
gitia vt ꝫ q̃stõe.vĩ.tactũ fuit:⁊ ꝺ tali ek ꝺlata ad p̃ns agik:
tũc vtiq; q̃stiõib⁹ ⁊ tormẽtj ꝑ criminũ fassiõe exponek.Et vt q̃stio cla-
ra sit:ponak casus q̃ ⁊ Spire ꝓtigit ⁊ ad mꝫtoꝝ notitiã puẽit. Quidã
hõest⁹ ꝺñ q̃ndã mulierẽ ꝓtrã seũdo nõ ei ad nutũ ĩ vẽditiõe cuiusdã rei
venal' cõplacere voluiss;:illa ĩdigta p⁹ tergũ clamauit:ĩ breui optasses
q̃ annuisses: ⁊ ẽ vsitat⁹ fic mod⁹ loq̃ndi maleficaꝝ vl' a filĩ sensu q̃ ma
leficiũ ꝑ auisamẽta volũt ĩferre. tũc ille ĩdigt⁹ ⁊ nõ ĩmerito sup eã vul-
tũ p⁹ tergũ ꝝtit vt eã q̃ anĩo ꝝba ꝓtuliss et ĩspiceret: ⁊ ecce subito male
D ficio pcussus os suũ ĩ obliquũ horribili deformitate vsq; ad aures extẽ
debak:ꝫ retrahere potuit ꝫ multo tpe ĩ illa ꝺformitate pstitit. Hic eui-
dẽs factũ iudici ꝓponik:casũ ponim⁹ et an ꝑ mãifeste deꝑhẽsa ĩ hereti
maleficaꝝ sit hñda q̃rik. Rñdere oportet ex ꝝbis Berñ. in glo.ordinaria
et ĩ ca.ad abolẽdã. vt ꝫ q̃stiõe notata tãgik q̃ sic:eo q̃ trib⁹ modis vt
ibi tãgik:q̃s vt talik deꝑhẽsus iudicak:⁊ illa etiã tria nõ copulatiue.ĩ.
q̃ oĩa tria hñt infil' ꝓcurrere:ꝫ vnũq̃q; ꝑ se.s.euidẽtia facti:testiũ legi
tia ꝓductio et ꝓba ꝓfessio reddit maleficã vt mãifeste deꝑhẽsã reputa-
ri.Indiciũ aũt facti differt ab euidẽtia:q̃ cũ min⁹ sit q̃ euidẽtia:tñ ca-
piak etiã ex ꝝbis ⁊ opib⁹ maleficoꝝ: vt ĩ illa q̃stiõe septia tãgik:⁊ iudi
cak ex maleficijs nõ ita subito:ꝫ ꝓcessu tpis illatj ꝑ minas tñ etiã p̃ce-
dẽtes: ficq; ꝯcludam⁹ q̃ de filĩb⁹ maleficj delatj:⁊ q̃ sub ꝺfensiõib⁹.vt
p̃missũ ẽ defeceret etiã vel nõ ꝺfeceret eo q̃ nõ fuert ꝓcesse: nõ ꝓcesse aũt
q̃ nõ fuert petite: iã nr̃a q̃stio ꝝsak:q̃d iudici agẽdũ ⁊ q̃lik ad q̃stiões
fit ꝓcedẽdũ ꝑ dicẽda ꝝitate ĩ pũitionẽ sanguis. Ubi pla sũt iudici ꝓpt
ingẽtes labores ꝓtra maleficiũ taciturnitatj aduertẽda:q̃ etiã succesſi-
ue p capla ꝺeducẽk. Et p̃mũ ẽ q̃ ad maleficã q̃stionãdã nõ sit ꝓn⁹: ha-
beat tñ ad certa signa q̃ seq̃nk aduertẽtiã. Quare ãt nõ ꝺbeat eẽ facilis
causa ẽ: q̃ nisi diuina coactio ꝑ sctñ angelũ: vt maleficiũ diaboli abscẽ-
dat ꝓcurrat ita ĩsensibilis ĩ illis dolorib⁹ efficik. vt mẽbratim citi⁹ di-
scerpek q̃ aliq̃d ꝝitatj fateri valeat. Hec ꝓpterea obmittẽdũ:tũ q̃ nõ
eq̃lik oẽs sũt hmõi maleficijs irretite:tũ etiã q̃a diabol⁹ spõte interdũ

A nō coactꝰ sancto angelo maleficā fateri crīmīa ꝓmittit. ℙro cuiꝰ intellectu ea que supra in secūda parte opis de mō ꝑstandi omagiū diabolo tacta sunt aduertēda. Sunt nāq; q̄ sub certis annis prīꝰ diabolo militant: vt sex octo aut decē annis anteq̄ sibi homagiū ꝑstant. s. in corpore ⁊ anima se eis deuouēdo: vbi tū alie a ꝓncipio sibi ꝑsitendo fidei abnegationē etiā subito homagiū ꝑstant. Cū aūt diabolꝰ hoc spaciū temporis postulatū acceptat vtiq; ea de causa: vt illo intermedio maleficā expiatur an ore tū et nō corde fidē abnegando simili mō etiam omagiū sibi ꝑstaret. ℙam cū diabolꝰ intima cordis nō nisi ꝑ exteriora et coniecturalit̄ cognoscere habet: vt in ꝓma parte opis sub difficultate an demones ad odiū vel amorē mentes hominū īmutare possint. plures etiam repiantur q̄ necessitate aliq̄ aut egestate inducte ꝑ alias maleficas ⁊ sub spe cōfessionis ⁊ euasiōis a fide in toto vel in parte apostatāt: tales vtiq; etiā nō coactus a sancto angelo relinq̄t. vnde ⁊ facilit̄ sua crīmina fatētur: cū tamē alie q̄ sicut ore īmo et corde sibi adhesērūt ꝓ viriꝰ ab eo defendātur et indurētur ad taciturnitatis maleficiū. Et ꝑ hec patet solutio ad q̄stionē: vnde ꝓuenit q̄ certe malefice de facili fatentur: alie ꝙ minime. q⁹ vbi diuinit diabolus nō repellitur adhuc tamē spōte illas relinq̄t: vt per tēporalez confusionē et horribilem mortē ad desperationē inducat quos corde allicere nūq̄ poterat. ℙatēt hec etiā ex sacramētalibꝰ earum ꝓfessionibꝰ in q̄bus asserūt se nunq̄ voluntarie ad
B hesisse: et plura maleficia coacte a demōibus intulisse. Est et alia differentia: q̄ cernūtur alique post fassionē criminū sibīpsis mortem intētare: vt laqueo vel suspēdio vitam sibīpsis auferāt: quod vtiq; inimicus ille operatur: ne per sacramētalem confessionem veniā a deo consequantur: et hoc ꝓcipue illis que nō voluntarie sibi adhesērūt: licet et alijs que sibi voluntarie adhesērūt post criminum fassionē intentet: sed tunc cernitur q̄ diabolus coacte maleficam habuit relinquere. Cōcludam⁹ q̄ tantus vel etiam maior ꝑsupponitur labor ad questionandū ꝓ dicenda veritate maleficam quātus ad exorcizandū a demone possessū. Ideo iudex nec voluntarius nec facilis ad hec esse debet: nisi vt dictus est: in punitionem sanguinis. Sed et in hac causa faciat diligentiam ꝓut sequitur: primo ferendo sententiam.

¶ De modo sententiandi delatā ad questiones: ⁊ quomodo prima die sit questionanda: et an possit conseruationem vite compromittere.

Actus .X. Questio .XIIII.

QVid deniq; scōo loco iudex hz aduertere statī pꝰ actꝰ in eo q̄ refert sniam ꝑ modū q̄ seq̄t. ℙos iudex ⁊ assessores attēdētes meritz seu cōsiderātes merita ꝓcessus facti ꝑ nos ꝓ te talē: talis loci talis diocesis: ⁊ diligēt oibꝰ examinatz. inuenimꝰ q̄ tu es variꝰ ī tuis ꝓfessionibꝰ: vtpote q⁹ dicz tales minas ꝓtulisse nō āt ī eo nocēdi aīo: ⁊ tū nihilomin⁹ sūt indicia varia q̄ sūt sufficiētia te ad exponēdū q̄stionibꝰ ⁊ tormētz. Eapropt̄ vt ℙitas

C ab ore tuo ꝓprio habeat: ⁊ vt de inceps aures iudicū nō offendas. Inq̄loquēdo declaram⁹ iudicam⁹ et sentētiam⁹ die p̄senti ⁊ hora tali te supponendū q̄stionib⁹ et tormētis. Lata fuit hec sentētia ⁊c. Secūdo stat act⁹ in eo q̄d et p̄missū est adhuc nō sit volūtari⁹ ad q̄stionā dū: ꝫ carceribꝰ ad penā mācipar⁹: ⁊ nō iam ad custodiā tm̄ vt pri⁹ ⁊ adhibitꝫ eius amicꝫ vt penas subterfugiat ⁊ ꝙ fortassis morti nō tradet: ꝫ alꝫs punietꝫ vbi v̄itatē fatet illis ꝓponat ⁊ ꝙ ad ꝯ ipsū delatū iudicē velint hortat. Nā meditatio frequēs ⁊ carcerꝫ calamitas ac replicata informatio ꝓbotum viroꝝ disponūt ad v̄itatē erudiēdā: ⁊ a nobis exptū est ꝙ p hmōi informatiōes malefice talit cōfortate fuerit vt in signū resistētie in terraꝫ spuētes q̄si in faciē diaboli dicebāt: eas maledicte diabole: faciā q̄d iustū erit. ⁊ psequēter crimia sua fatebātur. Si ꝯo eueniēt delato expectato ⁊ tpe ꝓgruēter ꝓgato ⁊ multiplicit informato. Credat iudex bona fide ipsū delatū negare v̄itatē: q̄stionēt eū moderate: vtpote sine sanguis effusiōe: sciētes ꝙ q̄stiōes sūt fallaces ⁊ sepi⁹ vt tactū est ineficaces. Est aūt mod⁹ incipiēdi talis: vt dū ministri se disponūt ad q̄stionandū post expolīet eū: vel si est mulier ꝓpus añꝫ ad carceres penosos ducet ab alīs mulieribꝰ honestꝫ ⁊ bone fame expolīet ea de cā: vt si maleficiū aliq̄d insutū esset vestimētis: put sepe ex informatione demonū ꝑticāt ex mēbris pueri nō baptizati in finē vt pueri visiōe btifica pri uenī. Et dū instra disponūtur: iudex p se ⁊ alios bonos viros fideiꝫ
D latores inducāt q̄stionandū ad fatēdū v̄itatē libere: ⁊ si fateri noluerit: mādet ministris vt ad cordas ligēt: vel ad alia instra applicēt. ⁊ ibi stat im obtēpent nō leti ꝫ q̄si turbati: post ite ꝝ soluat ad petitionē aliq̄rū ⁊ ad partē trahat et ite ꝝ inducat ⁊ inducēdo iformet ꝙ nō tradet morti. Vbi q̄rit. An ꝯ iudex sup delatū infamatū: et p testes ⁊ indicia facti legitime puictū: cū nihil desit nisi in ore ꝓprio crimē fateat possit licite ⁊ cōseruationē vite cōpromittere: cū tm̄ si crimē fatet vltimo supplicio punietꝫ. Rūdet: a varīs varia sentiūtur. Nā q̄dā ita sentiūt: ꝙ si delata est plurimū infamata ⁊ sup indicia facti violent suspecta: ⁊ ꝙ ipsa in magnū nocumētū sit tanꝯ aliaꝝ maleficaꝝ magistra: etiā tūc securari posset de vita sub his circūstātīs vt ꝓpetuis carceribꝰ in pane ⁊ aqua adiudicaret: dūmō alias maleficas sub certꝫ ⁊ v̄issimis signis manifestaret. nec tm̄ illa penitētia carcerꝫ vt ponit ei manifestāda esset: ꝫ dūtaxat securitas vite ꝑmittēda: ⁊ aliquali penitētia puniēda ꝙ exiliū vl'alio mō puniēda. Et fine dubio ꝙ maleficꝫ famosis ⁊ ꝑsertim q̄ maleficis medicaminib⁹ insistūt ⁊ maleficiatos superstitiosis actib⁹ curāt: taliter seruāde essent: vt aut maleficiatꝫ subuenirēt aut maleficas ꝑderēt: nec tm̄ eoꝝ ꝓditioni staretur: eo ꝙ diabol⁹ mēdax: nisi parit et alia indicia facti cū testib⁹ ꝯcurrerēt. Alīs videt ad idē in casu q̄ sic carceribꝰ deputata esset ad tps ꝑmissio seruāda ⁊ post spaciū tpis incinerāda. Tertiꝫ sūt q̄ dicūt iudicē secure posse in ꝓseruationē vite cōpromittere: ita tm̄ ꝙ ex post a sententia ferenda se exoneraret ⁊ in suū locū aliū substitueret.

A Inſ ꝗs modos prim⁹ lꝫ videret vtil ꝑ maleficiatoꝝ curationē: tñ qꝫ nō ē licitū maleficia p maleficia seu illicita opa tollere: lꝫ vt ī ꝗstiōe pa t introductoria b⁹ tertie partis patuit: pim opinio sit: ꝙ licitū sit maleficia p opa vana t supstitiosa tollere. Sed qꝫ in his magꝫ docet iudices experientia atq; vsus t negocioꝝ varietas q̄ ars alicui⁹ seu doctria. Jōo relinqtur ꝯ iudicib⁹. Certū ē ät vt experientia pl'es docuit: ꝙ multi fatērētur ꝟitatē nisi metu mortis retraherētur. Qꝫ si nec minis nec talib⁹ ꝓmissis fateri voluerit ꝟitatē: tūc ministri sentētiā latā exeqnt et ꝗstionet ꝙsuetꝫ modis t nō nouis nec exq̄sitꝫ leui⁹ vel fort⁹ ꝑm ꝙ crimē exigit delinqntꝫ: t dū ꝗstionat de certꝫ articlis sup qb⁹ ꝗstionat t ꝯ sepe t freqnt a leuioꝝ b⁹ incipiēdo: qꝫ citi⁹ cōcedet leuia quā grauia. Et dū hec fiūt notari⁹ totū scribat in ꝓcessu t quō ꝗstionat t ō qb⁹ interrogat t quō rñdet. Et nota ꝙ si fatet p tormēta ducat postea ad alium locū vt denuo recognoscat et ꝙ nō tm̄ mō vi tormētoꝝ cognouerit. Quarto stat act⁹ in isto ꝙ si ꝗstionata decēt noluerit fateri ꝟitatē. Ponant alia tormētoꝝ gña coꝝ eo dicēdo ꝙ oꝑteat eū sustiere nisi fateat ꝟitatē. Qꝫ si nec pcit ad terroꝛē vl' etiā ad ꝟitatē induci: tūc ꝑ secūda aut tertia die ꝗstionāda ad ꝓtinuādū tormēta nō ad iterādū: qꝫ iterari nō debēt nisi noua supuenissent indicia ferēt coꝝ eo sentētia in modu⁹ q̄ seqtur. Et nos ꝑfati iudex vtꝫ. Assignam⁹ tibi tali die talē ad ꝗstiones ꝓtinuandū: vt a tuo oꝛe ꝓpꝛio ꝟitas oriat: t totū ponat in ꝓcessu a notario. Et infra illō tēp⁹ assignatū iudex ꝑ se aut ꝑ alios ꝑbos viros inducēt eā ad fatēdū ꝟitatē mō p̄missō cū securitate vite: si ita videbit expedire. Aduertat etiā iudex vt infra illō tēp⁹ ꝓtinue apud eā sint custodes: vt vicꝫ sola nō relinqtur qꝫ a ōmōe freqntabit: vt sibi ipsi mortē inferat: si t q̄ntū diabol⁹ ipsā ōpere ītēdit aut ad ōserēdū ipsā diuinit⁹ arcet: ꝯ ipsū enī diabol⁹ meli⁹ nosce pōt q̄ alios scriptꝫ reꝑare. ¶ Sup tormēta ꝓtinuāda t ō cautelis t signis qb⁹ cognoscere pōt iudex maleficā t q̄mō se ab eaꝝ maleficijs debꝫ p̄munire. Et quō sint abradēde t vbi sua hñt maleficia absc̄dita: cū ōclaratiōib⁹ varijs ad obuiandū maleficio taciturnitatis. Et est act⁹ .XI. Questio. XV.

B

Uid aūt ꝓsequēter restat iudici sup tormēta ꝓtinuāda. Est aduertēdū p̄mo: ꝙ sicut nō oīm morboꝝ est eadē medicīa ꝯ pot⁹ diuersoꝝ t singuloꝝ sūt diuerse t singulares medicine: sic nec ad oēs hereticos seu de hereſi delatos: idē modus ī rogādi t īqrēdi et exāmādi q̄ ad articulos seruandos: ꝯ ꝑm ꝟitatē secta⁹ et ꝓsonarum vari⁹ et diuersus mod⁹ exāmādi. Idcirco ipse ꝓudēs iudex t medic⁹ q̄ putrida mēbra et scabiosas oues resecare et seqstrare ab inoxijs nitit: iā estimare pōt delatā maleficio taciturnitatꝫ infectā q̄m taciturnitatē euellere nō pōt vna et infallibilis depingi regula siue mod⁹ imo etiā dare nō esset tutū eo ꝙ cū illū modū ꝓsequenter assuetū ac regulā generalē: dū tenebꝛarū filij ꝑuiderēt ipsum tanq̄ laqueū siue ꝑditiōis facili⁹ euitarēt seu etiaꝫ

C ꝓcauerēt. Cur ⁊ igit̄ ꝓudēs ac īdustri⁹ iudex occasionē ⁊ modū inꝛogandi accipe siue ex testiū rōnis seu attestatiōib⁹ siue ex his q̄ al's experientia eū docuit: siue ex his q̄ ꝓpꝛij ingenij acumē apit: subscriptj cautelis vtēdo. Nā si iuestigare affectat an maleficio taciturnitatj sit īuoluta aduertat an lachꝛimare coꝛā eo stādo q̄at aut tozmētj exponēdo ꝯ ipsum eñ ꝓ certissimo signo ex fide dignoꝝ antiq̄ relatiōe ac ꝓpa experientia docēte adeo reptū est ꝙ etiā si ad lachꝛimādū ꝓuratiōib⁹ boztek et cōpellak si malefica existit ꝯ ipsuꝫ. s. lachꝛimas emittere nō pōt. dabit q̄dem flebiles voces ⁊ ex sputo genas ⁊ oculos linire ac si fleret attēta bit: sup q̄ circūstātib⁹ caute aduertēdū erit. Quod⁹ aūt ꝓiurandi ad lachꝛimas veras si īnoxia fuerit ⁊ cohibere lachꝛimas falsas talis vel cō similis ī sentētia ꝓticari pōt a iudice seu ꝑsbitero manū sup caput delati seu delate ponēdo. Cōiuro te ꝓ amoꝛosas lachꝛimas a nr̄o saluatoꝛe dño Jesu chr̄o in cruce ꝓ salute mūdi effusas: ac ꝓ ardētissimas lachꝛimas ipsi⁹ gl'iosissime v̄ginis Marie mr̄is ei⁹: sup vulnera ipsi⁹ boza vesptina sparsas: ⁊ ꝓ oēs lachꝛimas q̄s hic ī mūdo oēs sctī ⁊ electi dei effuderūt: ⁊ a q̄rū oc'lis tā omnē lachꝛimā absterserit: vt inq̄ntū sis īnoxia lachꝛimas effūdas: si nocēs nullo mō: in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ spūsctī amē. Experientia docuit: q̄nto ampli⁹ cōiurabāt: tāto min⁹ flere poterāt: cuꝫ tū vehemēter se ad fletū stimulabāt ⁊ genas sputo humectabāt. Possī bile tū est vt post ī absentia iudicj ⁊ ex̄ locū ⁊ tēp⁹ toꝛture coꝛā custodi D b⁹ flere valeāt. Q; si cā ī pedimēti flet⁹ ī maleficj q̄rit. Pōt dici ꝙ ꝺa gr̄a lachꝛimaꝝ ī penitētib⁹ ꝓcipuis donis ascribit: cū celū penetrare ⁊ inuīcibilē vicere būilis lachꝛima a Bernardo asserit. nulli dubiū q̄n ⁊ īimico salutj plurimū displicere noscat: vū ⁊ sūmis cōatib⁹ illas impedire nemo ambigat: vt finalis ī penitētia potī⁹ introducat. Sz q̄d si astutia diaboli ꝺo ꝓmittēte etiā maleficā flere ꝓtigeret: cū flere nere ⁊ decipe etiā ꝓpꝛiū mulieꝝ dicat. Rūderi pōt: cū occulta sint dei iudicia si al's nō posset puinci ꝓ legitīos testes sup aliq̄ īdicia facti nec etiā suspecta essz g̃uit aut violēter: vtiq; essz absoluēda: ⁊ ꝓ leui suspitiōe ī q̄ staret ꝓpt̄ ifamiā quā testes deposuer̄t: haberz heresim maleficaꝝ abiurare: vt ī scḋo mō sentētiādi discutiet. Scḋa cautela nō solū post hāc ꝓmā obseruāda: veꝝ etiā oī tpe iudici de oīb⁹ assessoꝛib⁹ aduertēda q̄ nō ꝓmittat se ab ea tāgi coꝛpal'r: ꝑsertī sup nudā iūcturā manuū ⁊ bza chioꝝ: ꝫ oīno secū ꝺferat sal exoꝛcizatū ī die dñico palmā ⁊ berbas bñdictas. he eñ res ī simul cū cera bñdicta īuoluta ⁊ ī collo ꝺoꝛtata: vt ꝫ in scḋa pte opis de remedijs ꝓtra maleficiales īfirmitates ⁊ ꝺfect⁹ patuit: mirā hñt efficaciā ꝑseruādi nō solū ex maleficaꝝ testimonijs veꝝ etiā ex vsu ⁊ ꝓsuetudie eccl'ie q̄ in hūc fīnē hmōi exoꝛcizat ⁊ bñdicit: vt patet ī eaꝝ exoꝛcisinis: cū dicit ad effugādā omnē ptātē inimici ⁊c. Et nō videak extraneū de tactu iunctuꝝ seu mēbꝛoꝝ: q; diuina ꝓmissiōe interdū ꝓ auditū ꝝboꝝ ab eis ꝓlatoꝝ maleficiare ope demonū possūt: ꝑcipue eo in tpe vbi q̄stiōib⁹ exponūtur. Experientia nos edocēte. Ho-

A uim⁹ q̄sdā in castris detētas q̄ nil aliud a castellanis instātissimis p̄cibus flagitabāt: nisi vt in aduētu iudicis aut alteri⁹ p̄sidētis eis p̄cederetur vt primum intuitū visus in ipsum iudicē dirigere possent ante q̄ ab eo vel alīs essent vise: ex q̄ intuitu etiaz sozrite q̄ talis iudex aut alī sui assessozes ita alienati in eoz cozdib⁹ fuerūt q̄ omnē si quam habuerāt indignationē amiserūt: nec ipsas molestare quoq̄ modo p̄sumebant: sed libere abire pmiserūt: qui scit z exp⁹ us est vez dat testimonium: z vtinā talia ꝓcurare nō possent. Nō parupēdāt iudices talia auisamēta z remedia: cū vilipēsio talīū post tāta auisamēta in eternaz eis cedat damnationē: iuxta saluatozis dictū. Si nō venissem z locut⁹ eis nō fuissem peccatū nō haberēt: nūc aūt excusationē nō habent ꝓ peccato. Cuniāt ergo se p̄missis ex ecclesie p̄stitutione: z si cōmode fieri potest: ipsa a tergo dozsum p̄tendo ad iudices et assessozes introducat: et nō solum in p̄senti actu: vez in omnib⁹ precedētib⁹ z sequētibus signo crucis se muniendo z viriliť aggrediēdo frangētur cū dei adiutozio vires antiqui serpētis. Nec q̄s est timet superstitiosum vt a tergo introducatur: cū vt sepe tactū est: canoniste ad tollēdum z impediendū maleficia maioza ꝓcedunt et vana vanis ꝓtundere semp dicunt esse licitū. Tertia cautela in p̄senti actu vndecimo obseruāda: vt pili ex omni pte cozpoꝝ abradātur. et est eadē ratio sicut sup̄ de vestimētis exuendis. habēt em
B interdū ꝓ maleficio taciturnitatꝫ aliqs superstitiosas alligaturas q̄rundam rez̄ siue in vestimētis siue in pilis cozpis et interdū in locis secretissimis nō noiandis. q̄ si obiceret. Nūq̄d diabol⁹ absq̄ hmōi ligaturis rez̄ posset mentē malefice indurare vt crimina nō valeat fateri sicut z alī sceleroſi sepi⁹ inueniūtur: sub q̄buscūq̄ maximis tozmētis q̄ntūcūq̄ p indicia facti aut p testes sint ꝓuicti. Respōdeť: vtiq̄ verū esse q̄ absq̄ reb⁹ quibuscūq̄ demon valeat talē taciturnitatē ꝓcurare: illis tamē reb⁹ vtitur in aiarū perditionē et offensam maiozē diuine maiestatis q̄d vt clari⁹ pateat. Malefica q̄dā in oppido Bageno: ve de q̄ et supza in secūda parte opis tactū est tale maleficiū taciturnitatꝫ ꝓcurare sciebat: vt mascul⁹ recēter nat⁹ z nō baptizat⁹ et cū hoc p̄mogenit⁹ interempt⁹ et in fozmace assat⁹ et cum alīs reb⁹ quas exp̄rimere nō expedit incineratus et puluerizat⁹ si qua malefica aut flagitiosus ex his quicq̄ secū deferret: nullo mō sua crimina fateri posset. Dic clarū est q̄ si centū milia puerozum adhiberētur ex naturali inclinatiōe nūq̄ talē effectum taciturnitatis causare possent: vtitur tamē vt cuiq̄ intelligēti patet in animarū perditionē et diuine maiestatis offensionē. Sed et hoc quod allegať q̄ sepe flagitiosi homines z nō malefici talē penes se taciturnitatē retinēt. Dicēdū est q̄ talis taciturnitas triplici ex causa p̄uenire potest. Prio ex naturali quodāmodo duritia mētis: q̄a sicut alī qui sūt molles cozde aut vecozdes: q̄ ad leuē tozturā oīa ꝓcederēt etiā q̄cunq̄ falsa: ita alīq̄ sunt ita duri vt quātūcūq̄ verent: veritas ab eis nō habeať: z p̄cipue illi q̄ al's fuerūt q̄stionati quozū brachia cito sicut

C trahũtur ita ⁊ flectũtur. Scõo ꝓuenit ex maleficio penes se retẽto ꝓut dictũ ẽ siue in vestimẽtꝭ siue ī pilis corꝓis. Tertio ꝙ inꝺũ lꝫ penes se nõ habeãt maleficia insuta aut alligata: maleficiũk tñ ab alĩs maleficꝭ ꝗntũcũꝯ remotꝭ ꝓut malefica ꝗdã ī yßbruck se iactare solebat: ꝙ vbi ad mĩꝰ filũ ex vestimẽtꝭ alicuiꝰ detẽti haberꝫ tñ efficere possꝫ ꝙ ꝗntũcũꝯ tormẽtarek etiã vsꝯ ad mortẽ nihil fateri possꝫ. ꝗre patet rñsio ad obiectionẽ. Sꝫ ꝗd ī dioceſi Ratiſ bonẽſi casus ꝓtigisse asserik: ꝙ oũ ꝗdã hereticꝰ ex ꝓpa ꝓfessiõe deuictꝰ nõ solũ vt ipenitẽtes ĩmo vt defensores illius perfidie mortꝭ fuissent adiudicatꝰ: accidit vt illeſ in igne remanerẽt: tandem ꝑ aliã sentẽtiam ad submersionẽ adiudicatꝰ nihil proficere potuerꝫt stupẽtibꝰ oĩbꝰ ⁊ fidẽ ipsoꝝ vt iustã õfendere oũ ꝗdã conabãk: sollicitꝰ ꝑsul sup gregẽ. triduanũ ieiunũ ĩdixit: q̃ deuote exple to cuiq̃ notificak: ꝙ ī certo loco corꝓis vicꝫ sub brachio vno maleficiũ ꝗddã ink pellẽ ⁊ carnẽ iſutũ haberẽt: q̃ repto ⁊ amoto ꝓtinuo ĩcẽdio cõ supti fuerꝫt: lꝫ ab alĩs opinek ꝙ ꝗdã necromãticꝰ ex demõis ꝑsultatiõe ꝗ sibi ꝯ ĩdicauerat ꝓditiſſꝫ: ß ꝗcũꝯ mõ factũ fuerit: ꝛiſiſ'e ẽ ꝙ diuia virtute õmõ coactꝰ oũ semꝑ ad subuersionẽ fidei machinak ꝯ manifestauerit. A ſili vbi talis iudici acciderit casus ꝗd faciẽdũ foret elicere põt: ſi vicꝫ ad diuinũ recurrere ꝑsidiũ. vt ieiunijs ⁊ oꝝonibꝰ deuotaꝝ ꝑsonarũ ꝯ genꝰ demoniocꝝ a maleficꝭ expellak ī casu q̃ nec ꝑ mutationẽ indumẽ toꝝ aut tõsurã piloꝝ ad ꝛitatẽ fatẽdã sub tortura ĩduci valeãt. Et lꝫ ī
D Alemanie ꝓtibꝰ talis abrasura ꝑsertꝭ circa loca secreta plurimũ cẽſek inhoneſta: q̃ de causa nec nos inq̃ſitores vſi sumꝰ: ß tõſis capillis capitis cũ calice aut cipho aq̃ benedicte guttulã cere bñdicte ĩmittẽdo ⁊ inuocatiõe ſcti ſſime trinitatꝭ ieiuno ſtomacho trinies in potũ miniſtrãdo ꝑ dei gr̃iã a pleriſq; taciturnitatꝭ maleficiũ abſtulim⁹: tñ in alĩs regnis iq̃ſitores talẽ ꝑ totũ corꝓꝰ abrasurã fidei mãdãt. vñ Luman⁹ inq̃ſitor nobis ĩſinuauit: ꝙ anno elapſo ꝗ fuit. ꝓ. cccclxxv. vnã ⁊. xl. maleficas incinerari mãdasſet oĩbꝰ ꝑ totũ corꝓꝰ abrasis: ⁊ ꝯ in diſtrictu ⁊ comitatu Burbie vulgariᷣ dicit. ⁊ vurmſzer bad. in ꝓfinibꝰ archiducis Auſtrie ꝛſus mediolanũ. Qꝛ ſi q̃ritur: an tpe neceſſitatꝭ q̃ nullis remediis ꝓgruis maleficiũ remoueri vt ꝑmiſſuꝫ eſt: licitũ foret diuinatrices q̃ etiã maleficia curare ⁊ tollere ſolẽt ꝑ amotiõe talis mileficij ꝑſulere. Reſpõſio: quicꝗd fit de negocio Ratiſ bone pacto. exhortamur in dñõ: vt in nullo casu quantũcunq; neceſſario ꝑ republica diuinatrices ꝑſulãtur: et hoc ꝓpter magnã offenſam diuine maieſtatis: cũ tot alia ſint nobis remedia ꝓceſſa ꝑ que omnino aſſeq̃ poterimꝰ aut in ꝓpria petiti forma aut in equiualẽti: ita ꝙ omnino ꝛitas expletur vel ab eiꝰ ore vt inciner ari valeat: vel deꝰ auferet ipſam de medio aliam mortẽ ſup eam permittendo. Hec aũt nobis remedia ꝓponuntur: vt ꝓmo faciat homo id quod poteſt ex ꝓpria induſtria ⁊ ex ꝓpria virium ſuarum exercitatione modis ſupra tactis inſiſtẽdo pluries: ⁊ preſertim certis diebꝰ: vt iam in ſequẽti q̃ſtione patebit. ij. Corinth. ix. Abũdetis in omne opꝰ bonũ

A Scõdo: ꝙ si deficit recursũ habeat ꝑ cõsilio ad alios boes: q̃ forte sibi remediũ de q̃ nũq̃ cogitauerat ipertirẽt: eo ꝙ varij ssint modi ad maleficia tollẽda. Tertio si p̃dicta deficiũt: habeat recursum ad deuotas psonas: uꝫ illud Eccli. xxx vij. Cũ viro sctõ assidu⁹ esto quẽcũq; agnouerj obseruãtẽ timorẽ dei. Itẽ vt scti in patria inuocẽtur ꝑ eos. Que si oia defecerit: recursũ habeat imediate ad deũ iudex z ois popul⁹ ieiunijs z oronib⁹ vt tale maleficiũ sua pietate amoueat sicut Josaphat. ij. Para. xx. Cũ ignoram⁹ q̃d agere debeam⁹ ꝓ solũ habem⁹ residui: vt oculos nostros dirigam⁹ ad te: z fine dubio de⁹ i necessarijs nr̃is nõ deficiet. Unũ z Aug⁹. et hꝫ. xxvj. q. vij. nõ obseruabitj. Qui has z q̃scũq; diuinationes aut fata aut auguria obseruat aut attẽdit: aut psentit obseruãtib⁹: aut talib⁹ credit. s. ope psequẽdo: aut ad domũ eoꝝ vadit: aut i domũ suã pro prĩa introducit: aut inrogat: sciat se fidẽ Christianã z baptismũ puaricasse: z paganũ z apostatã z dei inimicũ: irã dei i eternũ grauit incurrisse: nisi ecclĩastica penitẽtia emẽdet⁹: deo reconciliet. Nõ deficiat ergo iudex semp licitj vtẽdo uꝫ pmissa remedijs z finalr subscptj cautelis.

¶ De tempore z de secundo modo interrogandi maleficã. et est actus .xii. super finales cautelas a iudice obseruandas. Questio .xvi.

Uper pmissa sũt aliq̃ aduertẽda. Prio: ꝙ sactioꝝ⁹ dieb⁹ z ifra missaꝝ solẽnia fit inrogãda: ita vt z ppls adhortet ad iplorãdũ diuinũ auxiliũ in gñali nihil specificãdo: nisi vt ptra q̃scũq; demonũ infestatiões scti inuocẽtur. Scõdo ea q̃ sup tacta de sale z alijs reb⁹ bñdictis cũ septẽ ꝟbis q̃ Christ⁹ ptulit i cruce i cedula pscriptj z insimul colligatj collo ei⁹ alligẽtur. Longitudo Christi sup nudũ corp⁹ z ex̃ benedicta circũcingat: sicdẽ lõgitudo ipsa cõmode hñi põt. experientia docuit: miro mõ bis reb⁹ ipsas molestare virq; retinere: pcipue aũt reliq̃as sctoꝝ. His sic dispositj z aq̃ bñdicta i potũ porrecta. disponat iterũ ad q̃stiones: cõtinuo exhortãdo vt pri⁹: dũ aũt a cra eleuat: z si p talẽ modũ tormẽtat iudex legat vel legi faciat dicta testiũ submissis noib⁹ talit dicẽdo Ecce p testes quicta es. Itẽ si testes vellẽt se facie ad faciẽ adfrontare: tũc iudex inrogaret: an fateri vellet si testes sibi i faciẽ psentarẽt. vbi si annueret: tũc inducẽdi testes essent z corã ea statuẽdi si forte ruboꝛe seu verecũdia q̃cq̃ faterek. Ultio si videat ipsã nõ velle detegere flagitia sua. inrogabit an ꝑ sua innocẽtia iudicia cãdẽtis ferri vellz subire: z q̃a illõ oẽs affectãt: sciẽtes ꝙ p demões a lesiõe pseruenk: vñ etiã ꝙ ꝟe malefice exist̃t cognoscũk: replicabit iudex q̃ temeritate se tãtj pricul submittere possit et oia pscribãk. Sz ꝙ illõ cãdẽtj ferri iudiciũ nõ fit eis ꝓcedẽdũ: interi⁹ patebit. Aduertat etiã iudex ꝙ septj ferijs pcipue vsq; dũ fit cõpulsus ꝑ expiratione nr̃i saluatorj inrogate sepe falsse fuerũt. Sz qz sup extremũ nos ꝓcedere oportz vicz sup oimodã ei⁹ negatiuã i q̃ si pstiterit iudex relaxabit eã z sequẽtib⁹ adhuc vtk cautelis educẽdo eã de carcere penoso ad aliũ: ꝑ custodia tũ bũ mũitũ: ita

C tñ ꝙ sibi oīno caueat ꝙ nullo mō tradat cautiōib⁹ seu fideiussoꝛib⁹: nec
alias mãulētena ōcreto: qꝛ a talib⁹ mãulēte datꝫ ꝛitas nũq̃ bñt: imo
semp peioꝛes efficiũt. Sꝫ ꝓ ꝑmo ꝑcurꝫ ꝙ bũanit ī cibo ꝛ potu tractet
ꝛ iterim intrēt bōesti ꝛ ñ suspecti q̃ etiã freq̃nt ō diuersis imptinētib⁹
ei colloq̃nt: ꝛ tãdē vt ꝓfidēt ꝓsultãt ꝙ fateat ꝛitatē ꝑmittēdo ꝙ iudex
sibi faciat gr̃az ꝛ ꝙ velit eē tã q̃ mediatoꝛes. Et ī fine hui⁹ intrabit iu-
dex ꝛ ꝑmittꝫ facere gr̃az subintelligēdo vl̃ sibi aut reipublice: ī cui⁹ cō-
stuationē totũ ꝙ sit ē gr̃osũ: si ño sibi ad vitã ꝑmitterꝫ: q̃ ꝫ q̃stiōe. xiiij
sup tres modos tacta sũt: scribãt singl̃a a notario: ꝛ sub q̃ foꝛma ño ꝛbo ꝛ
ac intētiōe sit gr̃a ꝑmissa. Et siq̃dē delata sic gr̃az petierit ꝛ facta dete-
xerit dicãt ño ba gr̃alia ꝙ ãpli⁹ fiet sibi quã ipa petierit: ī finē vt ãplio
rī ꝓfidētia loq̃t. Scōa cautela ī ꝟ actu ꝙ si oīno noluerit ōtegere ꝛita-
tē: bēat iudex vt ꝫ tactũ ē: ō ei⁹ cōplicib⁹ sine ipsi⁹ scitu examinatꝫ: ꝛ si
q̃d ꝼmōi ōpositissent ꝑ q̃ ꝓuinci possꝫ: ꝟ iudex ꝓpōat: ꝛ diligēt ō singu-
lis iuestiget: ꝛ ad idē si q̃ instr̃a vl̃ vnguēta ꝛ pixides in domo fuissent
repta sibi offerēt ꝛ ad q̃ vsa fuerit ꝛc. Tertia cautela si adhuc ꝓseuerat ī
sua ptiacia ꝛ bēat ꝓsodales examinatas q̃ ꝓtra ꝛ nō ꝑ ea ōpositissent: vl̃
si nō bꝫ ꝑcurꝫ alĩ fide dignũ quē nouit ōtēte nō ingtũ: ꝫ tã q̃ amicũ ꝛ
fautoꝛē q̃ q̃dã sero ītrat ad maleficã ꝓtrahēdo locutiōes: ꝛ tãdē si q̃dē
nō ē de cōplicib⁹: fingat nimis eē tarde ꝑ receſſu: et remãeat in carcere
cũ eadē ꝛ de nocte parit colloq̃nt: si ño ō cōplicib⁹: tũc edētes ꝛ bibētes
D mutuo etiã ꝓfert ō reb⁹ cōmissis: ꝛ tũc sit oꝛdiatũ ꝙ stēt ex carcere ī lo
co ꝑgruo explоꝛates eos auscultãtes ꝛ ño colligētes: ꝛ si opus fuerit
scripto: fit cũ eisdē. Quarta cautela: vt si tũc icipiet dicere ꝛitatē: nul-
lo mō dimidiet iudex recipe ei⁹ ꝓfessionē: etiã media nocte: ꝫ ꝓtinet q̃n-
tũ pōt: ꝛ si ī die nō curet si ꝓget p̃ãdiũ vl̃ cenã: ꝫ istet q̃aduscq̃ dixe-
rit ꝛitatē: saltē q̃ ad ꝑncipalia: nã ꝑ dimidiatiōes ꝛ inꝛuptiōes freq̃n
ti⁹ ē reptũ ꝙ redeũt ad vomitũ ꝛ nō apiũt ꝛitatē quã ōtegere iceperãt
habito cōsilio ōterioꝛi. Et aduertat iudex ꝙ post ꝓfessionē nocumẽto ꝛ
homi b⁹ aut iumẽtꝫ illato ꝛ inq̃rat q̃t annis icubũ ōmonē habuerit: ꝛ a
q̃nto tpe fidē abnegauerit: qꝛ sicut ō his nũq̃ fatēt: nisi pri⁹ alia fuerit
fassē: ita etiã oīno ī fine sũt introgãde. Quita cautela: si p̃dicta oīa de
sicerēt: tũc si fieri pōt ducat ad aliq̃d castrũ ꝛ ibi certis dieb⁹ custodia
mãcipata fingat se castellan⁹ ad ptes lōginq̃s pegrinatu ꝛ: ꝛ interī fa-
miliares aliq̃ vl̃ etiã mulieres hōeste eã visitãtes ꝑmittãt ei ꝙ velint
eã oīno dimittē libe abire: dũmō iformꝫ eos vl̃ eas de certꝫ exprimētꝫ.
Et aduertat iudex ꝙ sepissime ꝑ talē modũ fassē fuerit et quicte. Et no-
uissime ī dioceſi Argē. ppe oppidũ Schletstat ꝛ castro Kynnigßheim
malefica ōtēta null⁹ tormētꝫ ꝛ q̃stiōib⁹ īduci pōt ad fatēdũ sua cria:
tãdē mō supdicto ō castellão fuatu: lꝫ pñs erat ī castro: ipsũ tñ malefi
ca estimabat abesse. tres familiares ītrabãt ꝛ ei liberã relaxatiōe ꝑmi-
serit: dũmō sup certa exprimēta eos iformarꝫ. Et lꝫ ꝓma frōte renueret
ꝛ ꝙ dolose cũ ea ageret ꝓponerꝫ tãdē introgãs ō q̃b⁹ iformari vellēt:

A vn⁹ dixit sup grādinē excitādū alt sup carnalia facta: tādē vbi sup grā
dinē illū informare volebat ꝛ scutella aq̄ plena apportata malefica sibi
iniꝛisſz vt digito paululū aquā mouerz ꝛ ipa certa ꝟba ꝓtuliſſz subito
ad locū quē explorator nouauerat. ſ. siluā adiacētē castro tāta tēpestas
ꝛ grādo repleuit sicut a multz ānis visū nō fuerat. Jn casu tñ q̄ oīa de
ficerēt vel etiā i casu q̄ crimia fateret q̄d vlteri⁹ iudici p sniam faciēdū
sit vt tot⁹ ꝓcessus finiat i q̄ vltia ps huj⁹ opis ſminat restat ꝛclarare.

¶ Sequitur tertia pars huius vltime partis operis qualiter ꝓcessus
iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

DEr ꝛi gtiā his expeditz q̄ ad cognitionē ꝓpetatū sup beresiz
malefica⁊ defuūt sil'etiā q̄lit' ꝓcessus fidei aduersus illaz sit
initiād⁹ ꝛ ꝓtinuād⁹: restat nūc discuꝛe q̄lit' tal' ꝓcessus p debi
tā sniam sit ꝓgruo fine ſminād⁹. Vbi ꝑmo notādū q⁹ ci⁹ bere
sis ꝫ vt i ꝑncipio h⁹ vltie ptz tactū ē ꝑ alīs beresib⁹ simplicib⁹ ꝫ ha
beat q⁹ nō ē pura ꝫ mixta crimie eccl'iastico ꝛ ciuili vt de se patet. Jdeo
de modis sentētiandi tractādo. ꝑmo tractādū est de q̄dam sentētia ad
quā malefice solent appellare: de qua secularz iudex p se irreq̄sito ordi
nario agit. Secūdo de his in q̄bus sine ordinario agere non potest. Et
sic tertio quomodo ordinarij se exonerare possiunt patebit.

¶ Super purgationem vulgarem ꝛ precipue super examen candentis
B ferri ad quod malefice appellant. Questio .XVII.

AVt malefica vulgari purgatōe ꝺ q̄. ij. q. iiij. ꝓsuluisti. ꝛ c.
mōomachiā sit sup reatū tētatie purgāda ꝛ p iudicē scl'arē
ad ꝫ astrigēda vl' admittēda ad iudiciū cādētz ferri si ad ꝫ
appellat ꝛ videt q⁹ sic. Nā sic duellū ad ꝓfuationē vite ꝓ
pe i cā crīali vl' reꝛ suaꝛ i cā ciuili ordiat: ita ꝛ iudiciū cā
dētz ferri p tactū vl' aq̄ bulliētz p potū: ꝫ ꝑmū licitū ē i a
liq̄ casu iuꝛ. ſ. Tho. ij. q. xcv. i fine vlti arti. vbi ꝺr: q⁹ tūc duellū ꝑt eē
licitū vbi ad cōem rōnē sortiū appꝑtiāt: ergo et i aliq̄ casu iudiciū ferri
cādētz. Jtē mlti ꝑncipes sctē vite ꝛ q̄ bōoꝛ ꝓsilio vtebāt: vt. ſ. Hēric⁹
ipator erḡ ꝓuḡē ꝟginē Kūigū. q̄m ꝺ adulterio suspectā hūerat exercuit.
Jtē sic iudex q̄ hz curā cōitatz: licite ꝑt miora mala ꝑmittē ad vitādū
peiora vt merekces i citatib⁹ ne oīa turbēt libidīb⁹: iuꝛ Aug. i li. ꝺ li.
arbi. Tolle merekces ꝛ oīa turbabz libidīe. Jta p tale iudiciū vbi q̄s ab
isultib⁹ ꝛ iurijs alic⁹ cōitatz sup cām crīalē aut ciuilē libari possz. Jtē
q⁊ min⁹ est lesio manuū p cādēs ferꝛ q̄ vite infectio p duellū: ido etsi
duellū admittit vbi ꝓsuetō hī. a fortī. ꝛ eqmē cādētz ferri. ꝓiū hī. ij. q.
v. monomachiā. vbi ꝺr: ꝫ hmōi sectātes deū tētare videt. vbi attēdē
dū esse dicūt doc. q⁹ q⁊ nō solū a malo iuꝛ Apl'm. j. thes. v. ꝫ et ab hūte
spēm mali abstinēdū ē: ido nō ꝺr i illo ca. oēs ꝫ sectā. tētāt deū: ꝫ videt
tētare: vt itelligat q⁹ posito casu q⁹ aliqs talia exercēs intēdat aliū finē
forte rectū: q⁊ tñ apparētia ē mala cauēdū est. Rūdeo q⁹ tale iudiciū seu
examē sit illicitū: ꝑcipue cādentz ferri: deducit ex duob⁹. Ꝑrimo: quia

C ordinant ad iudicādū occulta q̄ diuino iudicio reseruant. Scdo etiā: qz
hmōi iudiciū nō est auctoritate diuina aut etiaz documētz sctōrū patrū
sācitū. Vñ i ca. ꝑsuluisti. ñ. q. v. q̄d sctōz patrū documēto sancitū: nō ē
supstitiosa adinuētiōe est ꝑsumēdū. z Stephan⁹ papa i eodē ca. spōta-
nea ꝓfessiōe vel testiū approbatiōe delicta ꝓcessa sūt vīo regimini iudi-
cari: occulta enī z icognita illi sūt relinquēda q̄ sol⁹ nouit corda hoīm.
Est tñ differētia int duellū z ferri candētz examē seu etiaz potū bullē-
tis aq̄: qz duella magz accedūt ad cōem rōnē sortiū: vtpote qz pugiles
sūt penit⁹ pares ꝑtute z arte q̄ examē cādētz ferri: qz lz vtrūq; ordiat
ad alicui⁹ facti occlti iq̄sitionē p aliq̄d factū: ab hoīe tñ: qz i iudicio cā
dētz ferri aliqs miraculosus effect⁹ expectat q̄d nō ꝓtingit i duello: vbi
solūmō ꝓtīgit int fectio vni⁹ vl ambo⁹: ido examē illō ē oīno illicitū:
lz duellū nō sit ita illicitū. Incidentalit tñ ppt ꝓncipes z iudices scla-
res sup duellū admittēdū ē. Notandū q̄ occasiōe hoz̄ hoz̄ scti Tho.
q̄ hāc di. pōit. Nico. de Lyra i postilla sua sup Bibliā. j. Re. xvij. occa-
siōe etiā duelli seu ꝓflict⁹ ipsi⁹ Dauid cū Philisteo. vult elicere q̄ i ali
q̄ casu duellū possit esse licitū: ido q̄ h nō sit de mēte doc. Tho. ꝛ poti⁹
oppositū ꝓbat Paul⁹ burdegalēs. ꝓtra Nicolaū ꝑfatū: cui⁹ ꝓbationē
bñ aduertere debēt ꝓncipes z iudices scl'ares. Prio p h: qz duellū sicut
z examē alteꝝ ordiat ad iudicādū occulta q̄ diuino iudicio reseruant vt ꝛ
tactū est: nec pōt dici q̄ istitutionē habuerit ex cōflictu Dauid: qz sibi
D reuelatū fuit a dño int ceteros inst'ictu vt tale certamē inire deberet: z q̄ in-
iuriā sibi illatā p eū vindicare ꝓtra Philisteū volebat: q̄d ex ꝟbis Da-
uid elicit. Ego venio ꝓtra te i noīe dei viuētz: z sic nō fuit ꝓprie duella-
tor: ꝛ diuine iustīcie executor. Scdo ex h q̄d ꝓcipue iudicib⁹ est aduertē
dū: qz in duello dat ptās vel saltē ꝓcedit licētia vtriq; interficiēdi se mu
tuo z cū alt eoꝝ sit inocēs: ido ꝑstat auctoritas vel saltē licētia int fici
endi inocētē: q̄d cū simpl'r est illicitū: qz ꝓtra dictamē iurz naturalis et
diuinū ꝓceptū: ido oīno illicitū tā ex pte appellātz q̄ recipiētz q̄ etiā
iudicātz z ꝑsulētiū q̄ oēs homicide reputant. Tertio ex h: qz cū duellū
sit singularz pugna duoꝝ: vt p victoriā vni⁹ appareat iustīciā tanq̄ p
diuinū iudiciū: z alteri⁹ iniustīcia nō obstāte: qz tūc de⁹ tētat. vñ red-
dit illicitū ex pte appellātz et recipiētz: tñ cū ipsi iudices aliqs medīs
iustīs iudiciū aut ēminationē litz ꝓcurare possent: cū h nō faciūt: ꝛ ꝑsu-
lunt seu oīno ꝓmittūt cū ꝓhibere possent: vtriq; ad int fectionē innocē-
tis ꝑsentiūt. Vlt qz non est ꝟisile postillatorē Nicolaū hec latuisse aut
ignorasse. Ido vbi ōt in aliq̄ casu duellū absq; pctō cōmitti mortali: lo-
q̄tur ex pte iudicātiū aut ꝑsulū vbi nō p ipsoꝝ inductionē aut ꝑsiliū: ꝛ
p ipsos appellātē z recipiētē tale examē exerceāt siue alio respectu: z qz
nō est nr̄e speculatiōis his īmorari: ꝛ de ipsis maleficz disserere: clare
patet q̄ si i aliqs crimialib⁹ causis circa furtū aut latrociniū tale examē
inhibeāt: q̄nto magz hic vbi ꝑstat maleficas cūcta maleficia auxilio de-
monū ꝓcurare: siue i lesiōib⁹ iferēdis siue curādis seu tollēdis aut im-

A pediēdis. Nec mīz q̄ ope demonū a lesiōīb⁹ ī tīi examīe p̄seuenī ma lefice cū vt naturales tradūt succ⁹ cuiusdā herbe vbi man⁹ inūgunt a cōbustiōe possit p̄seruare: t cū ip̄z demonē ſtutes herbaz minie lateāt dato q̄ p interpositionē alicui⁹ corpis int̄ man⁹ deferēt z ip̄z ferrū lesi onē nō intercipet, put iuisibil'r p̄curaī p̄t: tū p hmōi ñales rez p̄petatef h̄ efficef possz: vñ min⁹ q̄ q̄buscūq; alīs malefactoīb⁹ ip̄is maleficz p pter ītimā familiaritatē quā cū demonīb⁹ tenēt tali examīe sūt purgā de: ß ipo facto vbi ad h̄ appellāt iā vt suspecte malefice sunt hīde. De seruit ad h̄ factū qō ī pstā. dio. trib⁹ ānis vix iā elapſ p̄tigisse ferī. Nā ī dominio comitū de furstēburg ptinēt nigre filue malefica q̄daz famo sa t plurimū ab īcolis diffamata: vbi p comitē ad instantiā plurimoz fuisset p̄hēsa t de pl'imis iudicijs sup varia maleficia delata tādē int̄ tormēta t q̄stiones interrogarez man⁹ oīm volēs euadere ad ex̄mē cā dētis ferri appellauit. Juuenis comes nec multū in his exptus examē admisit: t dū candēs ferrū p tres dūtaxat passus deferre adiudicata fu isset: p sex deportauit offerēs se denuo ad ip̄z lōgiozi spacio deportare. Qua re dū manifestū habuissent indicio maleficij iudicare: ḡa null⁹ sanctoz p̄sumpsisset talī diuinaz assistētiam tēptare: ipsa tū absoluta a vinculis t illesa vsq; ī p̄sens non vticz in ptiū fidei scādalū p̄seuerat.

¶ De sententia diffinitiua in se q̄liter est ferēda ¶ Questio XVIII

B Onsequēter ad tractādū de his ī q̄b⁹ secularj iudex p se ꝓgno scere t sniare p̄t diocesanis si libz manētib⁹ exoneratj: h̄ ipm em̄ p̄supponim⁹ vt nedū nos ipi iq̄sitozes salua fide t iustitia sim⁹ ab his sniandi mōis exonerati: vez t ipsos diocesianos eadem sinceritate exoneratos affectam⁹ ip̄oz facultatē t iurisdictionē minie āputādo: q̄ tū si vti vellēt necesse foret t nos inq̄sitozes. iuxta c. multo. q̄re. de he. in cle. parit̄ p̄currere. Attēdat tū q̄ qz hoc crimē ma leficarū nō ē mere ecc'iasticū. cū nec ptātib⁹ nec dñis tpalib⁹ ad iudi cādū t sniandū: vt ī c. inq̄sitiōis. §. ibidem⁹. de he. li. vj. interdictū. Jn q̄b⁹ tū p̄fata ptās diffinire t cognoscere diocesanis non p̄t: silr deduce t. Sz p̄mo videndū de ipa snia i se. Scdo q̄lit sit ferēda. Tertio q̄t modis. De p̄mo. cū fm Aug. vt. ñ. q. j. c. j. Nos ī quēq; sniam ferre nō pos sum⁹ nisi aut quictū aut spōte p̄fessuz. Et snia sit tripl'r: vt ōt glo. sum. in p̄n. q̄stiōis. s. Interlocutoria diffinitia t p̄cepti. t Ray. exēplificās dicit. Interlocutoria snia ōr: q̄ nō sub p̄ncipali h̄ sup alīs q̄stiōib⁹ p̄fer tur int̄ p̄ncipiū causē t finē emergētib⁹: vt ē de teste repellēdo vl' de di latione causanda vl' nō t hmōi vl' forte ōr iterlocutoria: qz iter ptes lo quēdo p̄ferī sine sc̄pture solēnitate. Diffinitia aūt snia ōr: qñ p̄ncipal' q̄stio diffinit. ff. de re. iudi. li. j. Snia p̄cepti ē qñ maioz p̄cipit minozi. De p̄mis duab⁹ nr̄a p̄sequēter erit speculatio p̄cipue sup snias diffini tiua. Notādū scdo q̄ lz ī glo. p̄fa. dicat: q̄ si snia diffinitia fuerit lata obmisso ordie iurj: ipo iure nulla ē. ij. q. vj. si qñ. §. diffinitiua. Et post dicat scias q̄ duplex ē ordo iurj. Unus q̄ ē de necessaria suba iudicioz

r

¶ vt fiat litz ꝓtestatio ꝛ lites recipiant: si ꝓtra hūc ordinē ferat snīa non tenet. Est aliꝰ ordo q̄ nō est de subia iudicioꝝ: vt. s. snīa nō ferat sub cō ditione: ꝛ vt ꝑus nō ꝓnūciet de possessiōe q̄ꝑ de ꝓprietate: si tñ h̄ nō ser uet tenet snīa. ñ. q. vj. Anteriorꝝ. §. biduū. In hac tñ cā: q: ē cā fidei ꝛ hereſis crimē: lz mixtū ꝓcedit sūmarie simplr ꝛ de plano: vt ptz in ca. statuta. li. vj. ꝛ q̄lr ista ꝛba itelligāt hēs §. q. vj. ꝛ vt ibi deducit: iudex necessario libellū nō exigat: litz ꝓtestatiōez ñ postulet ꝛc. sequit ꝓbati ones tñ necessarias admittat silr citatiōez ꝛ ꝓtestationem iuramēti de calūnia ꝛc. tñ ꝛ aliꝰ modꝰ ꝓcedēdi tā ꝑ iura noua ꝺclarat. De scḋa aūt q̄lit fit ferēda: Nota q̄ ꝓferri ꝺz a iudice ꝛ nō ab alio: alias non valet. Itē in loco publico ꝛ honesto etiā sedēdo vt. ñ. q. iij. inducie. §. spaciū Et silr de die ꝛ nō in tenebrz: ꝛ sic de multz q̄ ibi notant. Tū qz ibi con tinenū q̄ nō ꝺieb⁹ feriatz ꝛ nō i scptis ferat. Notandū q̄ q: h̄ sūmarie simplr ꝛ de plano vtꝫ. tactū est ꝓcedit. ꝛ de ꝓ. fig. c. sepe contin. in Cle. ꝺicit q̄ tpe feriaꝝ ob necessitates hoīm idultaꝝ a iure ꝓcedere valeat ꝛ q̄ iudex amputet ꝺilationē: iō si iudici libet seruare illa poterit. Nec scripto ꝓferre tenet: cū ꝑm Jo. an. plures sint casus in q̄ḃus sine scpto sentētia valet ꝛ int illos enūerat ꝓsuetudo loci vl fori. ꝺi. xj. ꝓsuetudi. Eps etiā si ē iudex pōt ꝑ aliū snīaz recitare ad instar illustriū. Itē no ta q̄ lz i actionib⁹ crimialib⁹ execution snīe nō fit ꝺifferēda: fallit tñ h̄ i aliq̄b⁹ casib⁹ p̄cipue q̄tuor: ꝗ ꝑ hac materia capiunt duo. Prim⁹ si la ta est i muliere p̄gnāte: ꝺifferit enī vsq̄ ad tp̄s pt⁹. ff. de re iu. l. p̄gnātz

D Itē cū q̄s est ꝓfessus crimē ꝛ postea negat: ꝛ itellige si ꝓfessio ꝑus non fuit reiterata mō quo supra tactū fuit q̄stione. xv. De tertio aūt quot .s. modis sit ferēda: quia consequēter vsq̄ in finē opis de his tractabi mus: sunt tñ adhuc aliq̄ p̄mittenda de modis q̄b⁹ ꝑsona delata reddit suspecta: eo q̄ varie sentētie sup varias suspitiones sunt ferende.

¶ Quot modis capit suspitio pro sentētia ferēda. ¶ Questio XIX

Specti de hereſi vl alio crimīe q̄t mōis ꝛ q̄ḃ⁹ ꝺicēdi sūt ꝛ an in tali casu ꝑ tali crimīe ex illis iudicādi ꝛ snīandi sint: vbi q̄ritur. Ñdēdū ē ꝛ ꝑ antiq̄ ꝛ noua iura. Nā glo. sup c. nos i quē q̄ in p̄ce. q̄stione allegato ꝺt q̄ tuor sunt modi ꝓuincēdi reū: aut. s. iure. vt instrumētis ꝛ testib⁹ aut facti euidētia. extra de cohabi. cle. ca. tua. Aut iurz interp̄tatiōe vt sepi⁹ citatū ē reū. ij. q. ix. decreui mus. Aut violēta suspitiōe. xxxij. q. j. ꝺixit. Notāt etiā canoniste q̄ tri plex ē suspitio. Prima temeraria: de q̄ canō. Nullū iudicetz suspitiōis arbitrio. ij. q. j. Scḋa ꝓbabilis: ꝛ hec purgationē inducit: nō aūt prima vt. ij. q. iij. pbiter. Tertia ē violēta: q̄ ꝓdēnationē iducit: ꝛ de hac intel ligit ꝺictū Hieron⁹. q̄ vxor ꝺimitti pōt ꝓpt fornicationē aut fornica tionis suspitionē. xxxij. q. j. ꝺixit. Nota in sup q̄ secūda q̄ est ꝓbabilis admittit ad semiplenā ꝓbationē. vt extra de ꝑsum. in multz. tñ coad iuuat ad ꝓbationē si assint alia āminicula: vñ non solū admittit ad pur gationē inducēdam. De violenta etiā q̄ ad cōdemnationē sufficit: nota

A q̄ est duplex: dū q̄dā iurʒ t de iure. vt cū ius fingit t statuit aliq̄d sup facto: t ptra hāc nō admittit̄ pbatio extra. de sponsa. nec q̄ fidē. vbi ōr q̄ si q̄s dederit fidē mulieri de ptrahendo mr̄imoniū cū ea: t postea copula sequit̄: mr̄imoniū esse p̄sumit̄ t pbatio in ptrariū non admittit̄. Quedā est iurʒ ꝗ nō de iure: vt vbi ius p̄sumit ꝗ nō statuit aliq̄d: vt si vir diu mulieri cohabitauit: p̄sumit̄ ab eo cognita. ex vñ. q. j. dixit. Et cōtra hanc admittit̄ pbatio. Applicādo ad ppositū nr̄m sup hereſim maleficaꝝ t sup noua iura dicim⁹: q̄ in iure triplex suspitio seu crimen hereſis habet̄: pma ē modica: scda magna: tertia maxīa. Prīa q̄ ē modica ī iure vocat̄ suspitio leuis: ita hr̄ ca. accusa. de here. li. vj. ī pn. vbi ōr. Si aūt leuis t modica suspitio illa fuit: quāq̄ ex h̄ fit grauit̄ punīē dus: nō tñ ōz pena ī hereſim relapsoꝝ puniri. Et h̄ suspitio iō ōr modica siue leuis: tū q̄ modica t leui defensiōe tollit̄: tū q̄ ex modicis t leuib⁹ oriť ꝓiecturʒ. Vñ ōr modica a modicis indicijs: t ōr leuis a leuib⁹ cōiecturʒ. Utpote in simplici hereſi circa fidē si aliq̄ repiant occulta cōuēticula celebrātes vl̄ vita vel morib⁹ a cōi cōuersatiōe fideliū deuiantes: vt patʒ ca. excōicam⁹ pmo. extra de here. circa maleficaꝝ hereſim. Sili mō vbi q̄uēticula ī angarijs aut sacratioꝝib⁹ ānī tpib⁹ ī cāpis aut filuis siue de die siue de nocte conuenirēt: aut aliq̄ seoꝝsū repirenť: aut non frequētare diuina tpib⁹ ꝓsuetis t mōis consuetʒ: aut cū suspectis maleficis familiaritates secretas ptrahere: tales eñ leuit̄ ad min⁹ de hereſi habenť suspecti: eo q̄ talia frequēter facere hmōi hereticī cōpro
B bant: de q̄ etiā leui suspitiōe hr̄. C. de he. li. ij. ī fine. vbi ōr. Hereticoꝝ vocabulo ꝓtinenť t latis aduersus eos sentētijs debēt succūbere: q̄ vl̄ leui argumento a iudicio catholice religionis t tramite detecti fuerint deuiare. Et huic sñie ꝓcordat Hostien. in sum. ti. de p̄sum. §. fi. vbi ōt. Notandū q̄ q̄uis hereticī leui argumēto detegantur: scz ad hoc q̄ suspecti habeantur: tamen non debēt vt hereticī haberī: t ꝓbat p̄ precedentia. Secūda suspitio que est magna in iure vocatur vehemens siue fortis: de qua iterum in allegato capi. accusatus. in principio. Itaq̄ sic habetur accusatus de hereſi vel suspectus contra quem de hoc crimine magna t vehemens suspitio orta erat tē. Ibi eñ hec coniunctio .t. non tenet copulatiue: sed expositiue: vt notat Joānes. Andree. ibidem. Vehemens autem idem est quod fortis. vt dicit Archidia. super allegatum capi. accusatus. t verbo. vehemens. vt dicit Papias t Huguitio. q̄ vehemens idem est q̄ fortis siue grandis. Allegat etiā Gregorium primo Moralium. Ventus vehemens irruit. Unde dicim⁹ aliquem vehementem habere casum cum habet fortem. Hec ibi. Ergo suspitio magna dicitur vehemēs siue fortis: t sic nominatur quia non nisi vehementibus t fortibus defensionibus repellitur: t etiam quia ex magnis t vehementibus ac fortibus oriťur coniecturis argumentis t inditijs. Utpote in simplici hereſi si aliqui comperiantur qui eos sciūt hereticos fore occultant: fauoꝝē impendant: associāt: visitant: munera

C offerāt recipiāt defensant ꝛ filia exercētes: tles nāq; vehemēter de
heresi suspecti sūt: ꝛ filiē cognoscunt circa heresim maleficaꝝ: eo ꝙ
suspitio oritꝫ ꝙ ptcipāt cū eis i crimīe: ꝛ pcipue notāt ꝫ mlieres aut viri
q; ad amorē vl' odiū iordinatū: lz nō ad alias lesiōes hoīz tēdāt aut iumē
torū solēt maleficiare. Silia em vt pmissū ē i q̄cūq; heresi exercētes ve
hemēter sūt suspecti. vt pz p alle. c. accusa. ℣. illoꝝ. ꝛ p notata ibidē p
Archi. Cū nō sit dubiū eos talia facere i fauorē here. p̄uitatiz. Tertia
suspitio ꝫ ē maxia: ꝛ i iure vocat violēter. c. cū ꝓtumacia. ꝛ. c. accusat'
li. vj. de here. ꝛ p notata p Archi. ꝛ Joā. an. sup c. accusa. et ℣. vehemēs
vbi dicūt. Dicit vehemēs nō violēta. ℣. de p̄sum. c. ifas. De hac suspi-
tione loquit canō. di. xxiij. q̄rūdā. ꝛ ꝫ p̄sumptio seu suspitio oꝛ violēta
tū q; violētat cogit ꝛ artat iudicē ad credēdū: nec tergiuersatiōe refellit
q̄licūq;. Tū q; ex violētib' nuicētib' atq; coercētib' oritꝫ p̄iectuiz. Exē
pli gꝛa i simplici heresi si aliq; reperiant q; hereticos adoꝛauerīt. i. reuerē
tiā suo amoꝛe ex hibuerīt p̄solatiōem vl' cōmunionē ab eis acceperint vel
filia q̄ ad ritū eoꝝ ꝓtinēt ꝓpetrauerint: tales nāq; violēta suspitiōe de
heresi ꝛ hereticoꝝ credētia sūt nuicti p c. filiū. ꝛ p c. accusat'. de here. li.
vj. ꝛ p notata p Archi. sup c. q̄cūq; hereticos. ꝛ ℣. credētes eo. li. vj. cū
non sit dubiū eos talia facere i credētiā here. p̄uita. Sup heresim ℣o
maleficaꝝ a filii q; ꝓpetrāt ea q̄ ad ritū maleficaꝝ ꝓtinēt: ꝛ talia cū sint
varia: vicz aliqñ p ℣ba solū ꝓtumelioſa dicēdo. Tu senties i breui q̄ ti
D bi eueniēt vl' filia i effectu: ꝛ p tactū solū tāgēdo hoīz aut bestiā mani
b': aut p visū tui se manifestādo nocturno vl' diurno tpe ceteriz dormiē
tib' i cubilib': ꝛ ꝫ vbi hoies aut iumēta nitūt maleficiare: lz circa grā
dines varios alios obseruāt modos se alīs offerēdo ceremoniis: circa
flumē aliqđ se agitādo diuersimōe: vt i p̄cedētib' circa modos malefi
cia inferēdi patuit: tales vtiq; violēta suspitiōe sup heresim maleficaꝝ
vbi reperiunt ꝛ fama laboꝛat sunt nuicti: p̄sertim vbi effect' ē subsecut'
in maleficio siue statī siue p successū tpis: q; tūc euidēs factū ꝓcurrit si
ue indiciū facti: vbi instra maleficij i aliq̄ loco repositō reperiēt: lz suc
cessus tpis nō ita aggrauaret ad euidētiā facti manet tū suspecta vehe
mēter ꝛ a foꝛtiozi āpli' circa simplicē heresim. Et si q̄rit nūq̄d diabol'
absq; visu aut tactu mlieꝝ maleficiare posset hoies seu iumēta. Rñdet
vtiq; si de' ꝓmittit: ꝫ q; maioꝛ dei ꝓmissio vbi creatura deo dicata p fi
dei abnegationē ꝛ alīs hoꝛrēdis scelerib' ꝓcurrit: iō ꝛ diabol' āpli' ta
lē modū maleficiēdi creaturas affectat: imo ꝛ dici pōt ꝙ diabol' etiaz
si absq; malefica posset adhuc summe p maleficā talia exercere affectat
varijs respectib': vt i p̄ce. patuit. Epilogādo ad nr̄m ꝓpositū sup mo-
dos ex p̄sumptiōib' iudicādi. Dicēdū ꝙ sup p̄fatā distinctionē suspe-
cti de heresi maleficaꝝ sūt i triplici gñe cū q̄dā leuit q̄dā vehemēter ꝛ
q̄dā violent. Leuit sūt suspecti q; talia modica vl' leuia pagūt: ꝙ ex eis
oritꝫ modica vl' leuis suspitio ꝓtra eos de tali heresi: ꝛ lz vt dictū ē vbi
q̄s sic iuenit suspect' non sit hereticꝰ hūdus: tū oz sibi indici canonica

A purgatio vel inūgi tanq̄ p leui abiuratio. Et q̄dem q̄ purgatio possit sibi indici habeā. ca. excōicamus. j. ī p̄n. extra de here. vbi ōr. Qui aūt inuenti fuerint sola suspitione notabiles: suspitione probabili: hoc est leui: z q̄ leuiē apparet. ōt Postiē. sequiē: nisi iuxta p̄sideratiōes suspitionis q̄litatēq; p̄sone pp̄iā inocētiā ꝓgrua purgatiōe mōstrauerint anathematiz gladio feriant: z vsq; ad satisfactionē p̄dignā ab oīb⁹ euitent. Ita q̄ si p annū ī excōicatione pstiterint: extūc velut hereticī p̄dēnent hec ibi. Et nota q̄ ī dicta sibi purgatiōe cano. siue p̄sentiat siue nō siue deficiat siue nō: est p oīa iudicandū sicut de diffamato de heresi cui est purgatio canonica indicēda. Sz z hoc q̄ abiuratio possit tali indici tāq̄ leuiē suspecto de heresi. ptz p ca. accusat⁹. ín p̄n. vbi ōr. Accusat⁹ de heresi vl̄ suspect⁹: ꝓtra quē de h̄ crimine magz z vehemēs suspitio orta erat: si heresim ī iudicio abiurauit z postea p̄mittit ī ipa cēseri ꝑ q̄dā iurz fictiōe relapsus: lz añ abiurationē suā hereē crimē probatū nō fuerit ꝓta ipm. Si aūt modica z leuis fuit suspitio illa quāq̄ ex h̄ sit grauiē puniēdus: tñ non debet in heresim relapsoꝝ pena puniri. hec ibi. Qui dā aūt cū sint suspecti vehementē z sunt illi q̄ talia vehemētia z fortia pagūt: qō ex eis oriē vehemēs z magna suspitio: z tales lz etiā nō sint hereticī nec vt hereticī p̄dēnandi: eo q̄ ex p̄sse bñ. extra de p̄sum. c. lr̄as §. q̄cir. Null⁹ p suspitiōe vehemēti ē de tāto crimīe p̄dēnand⁹. nā ibi ita ōr. Quocirca mādam⁹ q̄ten⁹ cū ppē solā suspitionē q̄uis vehemē
B tē: nolim⁹ illū de tā graui crimīe p̄dēnari: tñ de tali sic vehemēt suspecto dēat sibi mādari q̄ abiuret gñaliē oēm heresim z spēaliē ī quā incidit tāq̄ vehemēt suspect⁹ p alle. c. accusa. ī p̄n. vt ē dictū. z p c. inē sollicitudines. extra de pur. c. z p c. lr̄as. extra de p̄sum. Oz si p⁹ modū relabaē vl̄ ī p̄stinā vl̄ ī aliā vel ī eos q̄s scit maleficos: an hereticos assōciet visitet vl̄ deducat vl̄ ꝓsulat mūera donādo vl̄ mittat seu fauorē eis ipēdat relapsoꝝ penā nō euadet. p al. c. accusat⁹. vbi ōr sic. Ēū ꝺo q̄ in vna heresis spē vl̄ secta p̄misit aut ī vno articl'o fidei seu sacr̄o eccl'ie errauit: z p⁹ modū heresim simpl'r vl̄ gñal'r abiurauit. Si ex tūc ī alia specie heresis siue secta ac alio articulo seu sacr̄o p̄mittat: volum⁹ vt relapsus ī heresim iudicari. Ille ergo de cui⁹ lapsu ī heresim añ abiurationē pstiterit vl̄ nūc pstat: si p⁹ illā abiurationē receptat hereticos deducat visitet siue associet ac dona vl̄ munera eis donet vl̄ mittat seu fauorē eis ipēdat. z īfra. merito oz iudicari relapsus: cū illū ex approbato a se ꝑus errore non sit dubiū illō fecisse. h̄ ibi. Ex q̄b⁹ ꝺbis appet q̄ ī trib⁹ casib⁹ ī gñe suspect⁹ de heresi vehemēt post q̄ abiurauit pena plectit relapsoꝝ. Prim⁹ ē q̄ relabit ī eādē z pstinā heresim: de q̄ suspect⁹ fuerat vehemēt. Scōs q̄ heresiz simpl'r vl̄ gñaliē abiurauit z relabit tñ ín aliaz heresim esto q̄ de ea antea nūq̄ suspect⁹ hīt⁹ fuerit nec delat⁹. Tertiꝰ q̄ hereticos receptat: z eos deducit z fauorē impēdit: z h̄ casus cōplectit multos casus z hz multos sinus. vt pz ín alle. §. cū ꝺo. in ca. accusa. frequēti⁹ repetito. Hz q̄rit q̄d agēdū si tal' vehemēter suspect⁹

r ih

¶ ad mandatū sui iudicis nō psenserit ptinue abiurare. An tradēd⁹ sit se
culari arbitrio ptāt aīaduersiōe debita puniēd⁹ p c. ad abolē. §. i pñti
no. Rñdeꝝ. neq; qz ca. illō. t. §. ei⁹ expsse loquit nō ō suspectꝫ ꝫ de ma
nifeste depbēs i here. tē. t rigoroſi⁹ ō depbēos manifeste q̄ ō suspe
ctos tm̄ō ē agēdū. Et si q̄rit: q̄l'r ergo sit pcedēdū ptra talē. rñdeꝝ q̄
pcedeꝝ ptra eū p c. excōicam⁹. i. t p. §. q̄ no sola suspi. tē. supi⁹ iserto t
excōicabit i q̄ excōicatiōe si p annū steterit ē vt hereticꝰ pdēnād⁹ p al.
ca. q̄dā aūt suspecti sut violenti: t sunt illi q̄ talia violēta pagūt: qō ex
illis oriꝝ violēta suspitio ptra eos: tal'ē hereticꝰ hūd⁹: t sic de depbēo
i hereſi ē de eo p oīa iudicādū p c. excōicam⁹. i. extra here. §. q̄no t p c.
cū ptumacia. t p c. vt officiū. li. vi. Nā vl' fatenꝝ crimē: vl' nō: si sic t vo
lūt redire t heresim abiurare ad pniaz recipiēdi sunt. p c. ad abo. t p c.
excōicam⁹. ñ. §. fi. q̄ si nō psenserit abiurare tradēdi sunt curie seculari
aīaduersiōe debita puniēdi p c. ad abo. §. i. alle. Si aūt nō fatenꝝ crimē
postq̄ ē q̄uict⁹ nec psenſit abiurare ē vt hereticꝰ ipenitēs pdēnād⁹ p c.
ad abolē. Violēta em̄ suspitio ad pdēnādū sufficit t pbationē i ptrariū
nō admittit: vt bñ extra de pſum. c. lr̄is. t c. afferte. Et cū ꝫ discussio lo
cū bz i simplici hereſi absq; euidētia aut idicio facti: sic etiā i sexto mō
sniandi patebit: vbi q̄s vt hereticꝰ pdēnaꝝ: etiā si nō sit hereticꝰ in re:
q̄to magz circa heresim maleficiaꝝ: vbi sp occurrit aut euidēs factū in
puerꝝ boiꝝ aut iumētz maleficiatz: aut idiciū facti puta p ist'a repta
Et lz i simplici hereſi pēitētes t abiurātes ad pniaz t ad ꝓpetuos car
ceres recipiaꝝ: vt tactū ē. In hac tm̄ hereſi lz ecc'iastic⁹ iudex recipiat
vt sic ad pniaz: ciuil' tm̄ ꝓpt̄ fore facta circa dāna tpalia vltio supplicio
punire pōt: nec ecc'iastic⁹ ipz impediat q̄ lz nō eū tradat ad puniēdū: tm̄
relinq̄re pōt. ¶ Sup pmū modū sniandi. ¶ Questio XX

QUia ergo delata psona. ¶ Vel repiꝝ imunis t absoluēda tota
liter. ¶ Vel repiꝝ solū diffamata de hereſi gñal'r. ¶ Vl' repiꝝ
vltra infamiā q̄stiōib⁹ t tozmētz exponēda aliq̄l'r. ¶ Vl' repe
ritur suspecta ō hereſi leuiꝝ. ¶ Vl' repiꝝ suspecta de hereſi ve
hementꝝ. ¶ Vl' repiꝝ suspecta de hereſi violentꝝ. ¶ Vel repiꝝ diffamata
de hereſi t suspecta īsimil' t cōiꝝ. ¶ Vel repiꝝ pfessa hereſiz t penitēs t
non relapsa veraciꝝ. ¶ Vl' repiꝝ pfessa heresim t penitēs ꝫ relapsa ꝓba
biliter. ¶ Vel repitur confessa heresim t impenitēs: ꝫ non relapsa rea
liter. ¶ Vel reperiꝝ confessa heresim t ipenitens atq; relapsa certitudi
naliter. ¶ Vel repitur non pfessa se conuicta de hereſi legitimis testib⁹
t alias iudicialiꝝ. ¶ Vel repitur q̄uicta de hereſi: ꝫ fugitiua vl' absens
contumaciter. ¶ Vel reperiꝝ ab alia malefica incineranda vel incinera
ta delata. ¶ Vel reperiꝝ maleficia nō inferēdo seu tollēdo p remedia il
licita t incogruēter. ¶ Vel reperiꝝ vt malefic⁹ sagittarius t armorum
incantator interimēdo letaliꝝ. ¶ Vel reperiꝝ vt malefica obstetrix in
fantes demonib⁹ execrādo hostiliꝝ. ¶ Vel repiꝝ remedio appellatiōis
se tuēdo frīuole t fraudulēter. ¶ Et si q̄dē repiꝝ imunis tot'r erit p se-

A quentē modū sniandi finalit. Ubi notandū q̄ psona delata tunc repit̄ imunis totalit̄ q̄n̄ pcessus meritz diligent̄ cū bono psilio pitoꝝ discussis nō puicit̄ nec pfessiōe ꝓpa nec facti euidētia nec testiū pductiōe legitima: q̄a vicz discrepāt i pncipali: nec etiā alīs illa psona fuit suspecta aut diffamata pblice ꝺ añdicto crimie: q̄ sec⁹ si de aliq̄ alio crimie eēt diffamata: nec etiā sunt idicia facti ꝓtra talē psonā. Circa talē tal' practica seruat: q̄ absoluēda est p eꝝm aut iudicē p sniaz tenorz sequētis.

DOs. M. miseratiōe diuīa epūs tal' ciuitatz aut iudex tal' tē. Attēdētes q̄ tu tal' de tali loco t tal' diocesis fuisti nob delat⁹ vl' delata de tali heretica prauitate. s. maleficaꝝ. Attēdētes etiā illa eē talia q̄ nō valebam⁹ nec debuim⁹ ꝓuiētib⁹ oc̄lis ꝓtā fire desētdim⁹ ad iq̄rēdū si p̄dicta fulcirent aliq̄ veritate testes recipiēdo te examinādo t alia faciēdo q̄ dicebāt ꝑm canoni. sanctōes: eap̄opt̄ vi fis t diligēt̄ examīatz oīb⁹ actz t actitatz i hac cā: hītoq̄ psilio pitoꝝ in iure ac etiā i theologica facultate illoq̄ sepi⁹ repetito sedētes ꝓ tribunali more iudicis iudicātz ac hītes p̄ oc̄lis solū deū t negocij veritatē sacrosanctz euāgelīs positz coꝝā nobis: vt de vultu dei iudiciū nr̄m ꝓ deat t oc̄li nr̄i videāt eq̄tatē ad nr̄am diffinitiuā sniam ꝓcedim⁹ i hūc modū Chr̄i noīe inuocato. Quia p ea q̄ vidim⁹ t audiuim⁹ t pducta et oblata: acta t actitata fūt coꝝā nobz i p̄nti cā: nō iuenim⁹ aliq̄d ꝓtra te legitima ꝓbatū fore de his de q̄b⁹ delat⁹ fueras coꝝā nobis. Pronūcia mus declaram⁹ t sniam⁹ diffinim⁹ ꝓtra te nō eē actū legitime coꝝaz nobis: ꝓpter qō possis t debeas vt hereticus aut maleficus iudicari nec suspectus haberi aliq̄liter de heretica prauitate: q̄re a p̄nti instantia inq̄sitione t iudicio totaliter te relaxam⁹: lata fuit hec snia tē. Caueat vt non ponat in snia quacūq̄ vt delat⁹ sit insons vl' imunis: ꝛ q̄ non fuit ꝓbatū legitime contra eū: q̄ si postmodū tpis ꝓcessū ite⁹ deferat et legitime ꝓbat: potest non obstante p̄dicta absolutoria snia ꝓdemnari. Nota etiaz q̄ eisdē modis absoluēdus est quis q̄n̄ est delatus de recep tione defensatione seu alia fautoria heretice prauitatis: vbi nihil ꝓbatur legitime ꝓtra eū: secularis iudex cōmissione epi mō suo iudicabit.

B

¶ Sup scōm modū sniandi delatā t tūmō diffamatā. Questio XXI

SEcūdus modus sniandi ē: q̄n̄ delat⁹ vl' delata ꝓcessus meritis diligent̄ discussis cū bono psilio peritoꝝ repit̄ tūmodo de tali hereſi diffamat⁹ in aliq̄ villa ciuitate vl' puincia: t hoc est q̄n̄ delat⁹ talis non conuincit̄ nec ꝑpria confessione nec facti euidē tia nec testiū pductiōe legitima nec sunt q̄cūq̄ idicia alia ꝓbata ꝓtra eū nisi p̄cise sola infamia: ita q̄ i spēali nullū ꝓbat̄ maleficiū ꝓpetratū q̄ō q̄dem ꝓbare potest sup vehementē aut violentam suspitionem: q̄n̄ verba comminatoria super lesionem inferendam protulisset dicendo in effectu vel in sententia. In breui tu senties que tibi euenient: t post effectus aliq̄s fuisset subsecutus in lesione coꝝpoꝝ aut iumentoꝝ. Circa istum igitur contra quē nil ꝓbatur nisi infamia; talis practica est ser

¶ uanda. In tali eñ casu q; sñia non põt ꝑ delato ferri absoluẽdo eũdẽ sicut ī ꝑmo mõ tactũ est: ꝫ ꝓtra indicẽdo sibi canonicã purgationẽ. Ideo eps seu ei⁹ official' aut iudex aduertãt ꝑmo q; ī cã hereſis non refert si aliqs sit tñmõ apõ bonos ⁊ graues psonas diffamat⁹: imo attẽdit hic q; etiã apõ q̃scũq; viles ⁊ simplices sit diffamat⁹. Et rõ est q; a q̃b⁹ q̃s põt accusari ī crimine hereſis: apõ illos etiaꝫ põt q̃s infamari: ꝫ q̃libꝫ hereticꝰ potest a q̃buscũq; psonis accusari: cũ tñmodo inimici capitales: vt supra patuit excipiuntur: ergo apud illos potest infamari.

¶ Feret ergo eps seu iudex sup cano. pur. sñiaꝫ ꝑ hũc modũ vl' ꝑsil'ꝫ.

Ds. A. miseratiõe diuĩa eps tal' ciuitatꝫ aut iudex tal' dominij. Cõsiderantes q; meritꝫ ꝓcessus facti ꝑ nos ꝓtra te talẽ tal' dioceſis nob delatũ de tali hereticꝫ prauitate diligent discussis tẽ. Nõ inuenim⁹ te ꝓfessum nec ꝙuictũ de ꝑdicta labe: nec al's sufficiẽtũ ad mi⁹ leuik: nisi q; te repim⁹ legitie ⁊ ꝓbacik: ī tali villa ciuitate vl' dioceſi: ⁊ apõ bonos ⁊ malos publice diffamatũ. Ea ꝓpt ad purgandũ hmõi infamiã: ⁊ vt bon⁹ odoꝫ ī cetu fideliũ existas: tibi indicim⁹ canonicaꝫ purgationẽ vt ẽ iurꝫ assignãdo tibi talẽ diẽ tal' mẽ ſis ⁊ talẽ hozam tal' diei. In q̃ cõpareas psonalik cozã nob: vt purges tuã infamiã tanta manu ozdis tui: q; q̃dẽ cõpurgatozes sint boies fide catholici ac vita ꝓbati ⁊ qui conuersationẽ tuam ac vitã nouerunt non tam moderno tpe q̃ transacto. Significantes q; si in purgatione defeceris te habebimus ꝓ conuicto ꝑut volũt canonice sanctiones.

D Je aũt ꝑsiderandũ ẽ q; qñ aliqs repik legitie de aliq̃ hereſi publice diffamat⁹: ⁊ ꝓtra eũ aliq̃d non ꝓbak: nisi infamia ipa sola indicik sibi canonica purgatio: h̃ est q; bẽat aliqs viros. septẽ decẽ vigiti vl' trigita fm q; pl⁹ vl' mi⁹ ⁊ ī locis plurib⁹ vl' paucioꝛib⁹ magꝫ vl' mi⁹ īsignib⁹ fuerit diffamat⁹ q̃ sũt sue ꝑditiõis seu ozdinis: vt si diffamat⁹ religiosus ⁊ illi sint religiosi: si clericꝰ secl'arꝫ ⁊ illi clerici secul. siue milites ⁊ illi milites: q̃ purgant eũ a crimie de q̃ est diffamat⁹ q̃ cũ purgatozes dicunk eẽ boies fide catholici ⁊ vita ꝓbati: q̃ ⁊ illi⁹ ꝙuersatione ⁊ vitã nõ tã moderno tpe q̃ antiq̃ nouerũt. vt hꝛ. extra de pur. ca. ínk sollicitu. Si aũt se purgare noluerit excõicek: quã excõicationẽ si ꝑ annũ sust inuerit aĩo idurato extũc vt hereticꝰ ꝑdẽnek iuxta ca. excõicam⁹ itaq; .ſ. q̃ aũt. Si aũt se purgare decreuerit ꝫ ī purgatione defecit: h̃ est q; purgatozes tales ⁊ tantos ꝑut ei iniunctũ fuit q; eũ purgent non inuenerit ꝑ ꝙuicto hꝛ: ⁊ sic vt hereticꝰ ꝑdẽnek. vt hꝛ extra de here. excõicam⁹. j. ſ. adiscim⁹. ⁊ ver. q; non se. et de purga. c. cũ dilect⁹. Cõsiderandũ aũt est hic q; qñ dicik q; indicak diffamato q̃ren⁹ purget se trina vl' q̃rta manu ordinis sui q; ordo sumik ibi ī gñe ⁊ non in specie. Vñ si eps purgandus est non negak q̃n cũ epis purgand⁹ posſit admitti. Abbates ⁊ religiosi p̃sbyteri ⁊ ī aliqs pariformia de pur. ca. Quotiẽs purgabit aũt se diffamat⁹ ꝑ modũ q; sequik vt colligik extra de purga. ca. quotiẽs. ſ. porro. ⁊ ca. accepimus. Quo ad secũdum

A Ad ueniēte aūt termino eidē diffamatū ad se purgandū canonice assignato cōparebit psonalit purgandus cū suis iuratoribus coram epo t inquisitore i loco vbi notoriū ifamat⁹ t ille q̄ diffamat⁹ ē ponēs manū sup li. euāge. aī eū positū dicz sic. Ego iuro sup ista q̄tuor euangelia sctā dei q̄ talē heresim ex pmēdo eā de q̄ sum diffamat⁹ nūq̄ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo. Ille gabit. s. illō cū iuramēto de q̄ ē diffamat⁹ q̄d fit illō. Quo facto oēs cōpurgatores ponēt manū sup librū pdictū euāgelioz. Et q̄libet dicet ita. Et ego iuro sup ista sctā dei euangelia q̄ credo ipm vez iurasse. Et tūc canonice ē purgat⁹. Cōsiderandū est etiā q̄ diffamat⁹ de heresi ibi est purgād⁹ vbi notoriū diffamat⁹: t si fuerit i mitis locz ifamat⁹ i pōak sibi q̄ i oīb⁹ ill'fidē catholicā publice pfiteak t detestēt heresim de q̄ notoriū infamat⁹ de pur. c. inq̄ sollicitudi. nec ptēnat q̄ canonice sit de heresi purgauit: nā si p⁹ purgatiōez iciđi i heresiz iā purgatā p lapso hī t vt relapsus tradēd⁹ ē curie secl'ari. iuxta c. excōicam⁹. §. §. adhicim⁹. et ver. vel si est post purgationē. et ca. ad abolēdam. §. illos quoq̄. secus aūt si in aliam heresim incidit: de q̄ se ante non purgauit. iuxta ca. alle.

¶ Sup tertiū modū sniandi diffamatā t q̄stiōib⁹ exponēdā. Q. XXII

Tertiⁿ mod⁹ pcessuz fidei finiēdi t terminādi ē qū delat⁹ de heresi pcessus meritz diligenť psideratz cū bono psilio pitoz reperitur variⁿ vl' hūs idicia ptra se ad q̄stiōes vt. s. exponat q̄stionib⁹ t tormentis: vt si q̄stionat⁹ nihil pcesserit p imuni t

B innocēte habeak. Et h̄ est qū delat⁹ nō est deph̄sus nec pp̄ria pfessione nec etiā facti euidētia nec testiū legitia pductiōe: nec sunt idicia ad talem suspitionē vt habeat heresim abiurare: est tñ in suis confessionib⁹ variⁿ: vel al's sunt indicia sufficiētia ad q̄stiōes t tormēta. Circa istū talis practica est seruāda. In tali aūt casu q: sntia interlocutoria ē ptra de latū ferēda t non p eo. Ideo p inquisitorē pūctim t non diuisim ē ferēda iuxta ca. multoz. In pinis si tal' steterit i negatiuis firmit t nullaten⁹ licet inducť p phos viros fateri voluerit ṽitatē ferek sntia q̄ videk sapere vim diffinitiue sentētie per modum tenoris sequentis.

Ds. N. miseratiōe diuīa eps tal' ciuitatz aut iudex i terrz ditioni talis dñi subiectis. Attēdentes meritz pcessus facti per nos cōtra te talē talis loci talis dioceseis t diligēter examinatis: q̄ tu es varius in tuis confessionib⁹ t nihilomin⁹ sunt indicia multa q̄ sunt sufficiētia te ad exponēdū q̄stionib⁹ t tormētz. Ea pp̄t vt ṽitas ab ore tuo pp̄rio habeak: t vt deinceps aures iudicū nō offendas interloquēdo declaram⁹ iudicam⁹ t sentētiam⁹ die pñti t hora tali te supponendū q̄stionib⁹ t tormētis lata fuit hec sntia. Si ṽo q̄stionandus reperiatur varius t insimul sint indicia alia ad questiones sufficiētia: ponetur vtrūq̄ in sntia vt i pdicta positū est: si aūt hec duo non concurrant: sed vnū tñ vtpote varietas. s. ne alīs inditijs vel alia inditia sine varietate ponetur in sentētia vt inuenit: sntia aūt lata mox

C exequat vel exeq̄ simulet. Non sit tñ iudex multū voluntari⁹ ad q̄stionandū aliquē: nā q̄stiões t tormēta nō inferunt nisi in defectu aliaꝝ probationū. Et iō pquirat alias pbatiões: cp si ñ iuenerit t tenet pbabiliꝛ cp delat⁹ ē culpabil' ꝛ metu negat ꝛitatē bonis mōis t qñq; cautelos⁹ interdū adhibitꝫ ei⁹ amicis iducētib⁹ ad ꝛitatē dicēdā faciat suā diligētiā vt ab ore ei⁹ bēat ꝛitatē t negociū nō festinet: nā meditatio frequēs t carcerꝫ calamitas ac replicata informatio pboꝝ viroꝝ disponūt ad ꝛitatē erudiēdā. Q; si delato q̄uenient expectato t tpe pgruēt progato ac delato multiplr informato. Credāt fide bona eps t iudex oib⁹ pside ratis tpꝫ delatū negare ꝛitatē q̄stionēt eū moderate fine tñ effusiõe sanguinis: sciētes cp q̄stiones sunt fallaces t inefficaces. Nā aliq; sunt ita molles corde t vecordes: cp ad leue torturā oīa pcederent q̄cq; falsa. Aliq; aūt sunt ita ptinaces: cp q̄tūcūq; verarent ab eis ꝛitas nō bīet. Aliq; sunt q̄ fuerūt alias q̄stionati: t istoꝝ aliq; meli⁹ sustinēt q̄stiões: q; brachia stati trahunt t flectunt: aliq; aūt remanent debiliores t sic min⁹ sustinēt q̄stiões: aliq; etiā sunt maleficiati: t i q̄stiõib⁹ maleficijs vtunt: q; añ morerēt cp aliq̄d faterent efficiunt eñ q̄si insensibiles: q̄re i q̄stiõib⁹ cū maxia prudētia ē agēdū t ad pditiõez q̄stionādi cp plurimū attēdēdū. Cū āt lata fuerit mox mīstri sedisponāt ad q̄stionādū delatū. Et cū disponūt se eps aut iudex t p se t p alios bonos viros fidei zelatores īducāt q̄stionādū ad fatēdū libe etiā p mittēdo ad pfuationē vite si op⁹ sit vtꝫ ta. ē. cp si nec sic poterit ad terroꝛē vl' etiā ad ꝛitatē fatē
D dā īduci poterit scdaꝫ die vl' tertiā assignare ad ptinuādū tormēta nō ad iterandū: q; iterari nō debēt nisi nouis supueniētib⁹ indicijs ꝛ eū t tūc pñt ꝛ ptinuari nō pbibet: dicet ergo sic. Et nos. N. eps t. N. iudex si assit pfati assignam⁹ tibi tali die tale ad q̄stiões cōtinuandū vt a tuo ore ppio ꝛitas eruat: t totū ponat i pcessu: t īfra tps eidē assigtū t p se t p alios pbos viros īducēt eū ad fatēdū ꝛitatē. cp si fateri noluerit die assigta poterūt q̄stiões ptinuari t sic q̄stionet eisdē vl' alijs graui⁹ tormēto⁹ fort⁹ vl' leui⁹ fm maiorē culpaꝝ gravitatē: t poterūt iudices ml'tas cautelas licitas adhibere t i ꝛbꝫ t i factꝫ vt ꝛitas bēat: q̄s magis docet experiētia atq; vsus t negociorꝝ varietas cp ars alicui⁹ seu doctrina. vbi aūt decēt q̄stionat⁹ t tormētꝫ exposit⁹ noluerit detegere ꝛitatē ap̄li⁹ nō vereat ꝛ libe abire dimittat. Si aūt pstiterit i ipa pfessiõe t pderit ꝛitatē cl'pā pprīā cognoscēdo t ab eccīa venīā postulādo tūc depbēsus in hereſi ppa i pfessiõe ꝛ penitēs. iuxta c. ad abo. §. pñti. ab iuret t snial' vt depbēsus publice pdēnet p modū q̄ pdēnant i hereſiz depbēsi ppa pfessiõe vt dicet infra i octauo mō expediēdi hmōi depbensos videat ibi. vbi ño ꝛitatē pderit t non penituerit ꝛ i hereſi ptinacit pstiterit t relapsus nō fuerit pdēnabit. iuxta c. ad abolē. §. pñti t expectatus cōpetēter īformat⁹ decenꝫ tradet brachio secl'ari vltimo supplicio feriēdus. vt ōr infra i. x. mō. Si aūt relapsus fuerit pdēnabit p modū q̄ dicet infra in decimo mō pcessuz aliquē terminandi videatur ibi.

A Hic aūt est diligēti⁹ attēdēdū ꝙ ille q̄ q̄stionand⁹ ē aī q̄stiões interdū ꝓtra se nihil ꝓfitek nec aliq̄d ꝓbak ꝓpter qō possit nec debeat beresim abiurare: nec ꝓp beresim ꝓdēnari: ꝛ de talib⁹ agit ḣ: ꝛ dictū ē statim. Interdū aūt ipe delat⁹ est in beresi deprehēsus vl' al's sunt alia ꝓtra eū ꝓbata indicia ꝓp q̄ debz abiurare vt leuit' vl' vehement' de beresi suspect⁹ ꝓp q̄ nō ē q̄stionād⁹: ꝫ si vltra ḣ negat aliq̄ q̄ nō ꝓbant: ꝫ sunt idicia sufficiēcia ad q̄stiões: ꝛ cū ꝑ talib⁹ q̄stionat: ꝫ nihil ꝓp q̄stiões ꝓfiteat: nihilomin⁹ ista nō est absoluēda iuxta ꝑmū modū: ꝫ ꝑm ꝓbata ꝓtra eaz ꝓcedat ꝛ adiurabit vl' vt suspectus vel vt deprehēsus: si vir: aut ꝓcessus merita exigent ꝛ reqrēt: si vo propter q̄stiones confiteat illa vl' eoꝝ aliq̄ ꝓpter q̄ q̄stionat: tunc abiurabit hec ꝛ illa ꝛ pro istis ꝛ illis sententia contra eū est ferenda.

¶ Sup q̄rtū modū sniandi delatā ꝛ suspectā leuit' Questio XXIII

Quart⁹ mod⁹ ꝓcessus fidei sniandi ꝛ terminādi est qñ delat⁹ de beresi ꝓcessus meritz diligēt' discussis cū bono ꝓsilio i iure peritoꝝ reꝑit tm suspect⁹ ō beresi leuit': ꝛ ḣ ē qñ delat⁹ de beresi nō ꝓbēdit nec ꝓfessiōe ꝓpa nec facti euidētia nec testiū ꝓductione legitia nec al's sūt idicia fortia seu vehemētia de illa beresi ꝓtra eū: ꝫ tm mō modica ꝛ lenia ꝛ talia eē ꝑ ꝓsiliū idicata ꝓp q̄ vt suspect⁹ leuit' de beresi pōt ꝛ oz: vt talē illā beresim de q̄ delat⁹ exhibit abiurare ꝛ talis si relabat pēa relapsi debita nō punit: ꝛz grauī⁹ tūc fuerit puni
B endus q̄ si nō in ante abiurasset. iuxta ca. accusat⁹. in ꝑn. de here. li. vi. Circa istuz talis ꝓactica est seruanda. Talis eī si habeat respectus publice: abiurabit publice in ecclesia per modum qui sequit in sententia.

Ego tal' diocesis tal' bitator ciuitatz vl' loci tal'i iudicio ꝓstitut⁹ coram vob dño epo tal' citatz sacrosctis euāgeliis positz coram me ꝛ ꝓpriis mānib⁹ eis ꝑ me tactz. Juro me credere corde ꝛ ꝓfiteor ore illā sctām fidē catholicā ꝛ apl'icā: quā sacrosctā romana ec clesia credit ꝓfitet ꝓdicat ꝛ obꝛuat. Itē iuro me credere corde ꝛ ꝓfiteor ore: q̄ dñs Je. cbs cū oib⁹ sctis detestat beresim pessimā maleficaꝝ: ꝛ q̄ oēs illā assequētes seu illi adherētes eternis ignib⁹ cruciabunt cū dīa bolo ꝛ āgel'is eternal'r nisi resipiscāt: ꝛ eccl'ie sctē ꝑ pnīaz reconciliati fuerīt. Et ꝓsequēter abiuro abnego ꝛ reuoco illā beresim: de q̄ bētz me suspectā vos dñi epos ꝛ off.cial' vicz q̄ familiaritatē cū maleficz habui eoꝝ errorē ignorāter defendi: odio habui iḡsitores ꝛ illaꝝ ꝓsecutores seu etiā q̄ eoꝝ cria nō detexi. Itē iuro q̄ nūq̄ ꝓdictaz beresim credidi neq̄ credo nec illi adbesi nec adbereo nec vnq̄ credā neq̄ berebo nec illā docui nec docet itēdo: q̄ si aliq̄d ꝓdictoꝝ feceri i futuꝝ: qō de⁹ auertat penis iurz talit' abiuratz ꝓmpto aio me submitto: pat⁹ subire oēm pnīam quā ꝑ bis q̄ feci ꝛ dixi merito me bētz suspectū voluerit z mihi iniūgere illaz iuro ꝑ virib⁹ adiplere et nullaten⁹ ꝓtrauenire: sicut me deus adiuuet et bec euangelia sacrosancta. Predicta autem abiuratio fiat in vulgari: vt ab oñib⁹ intelligat. Qua facta iudex si adest aut offi

¶ cialis pōt ei dicere publice ī vulgari talia ꝟba vl' fil'ia ī effectu: fili vl'fi lia tu suspitionē quā de te habebam⁹ vt nō imerito abiurasti ⁊ purgasti p abiurationē plibatā de cetero caueas tibi: ꝙ nō icidas ī hāc here sim abiuratā. nā lz si peniteres nō traderz brachio secl'ari: qz abiurasti tāꝑ suspect⁹ leuit̄ ⁊ nō vehemēter: tū tūc multo fort⁹ punierz ꝑ si nō abiurasses: ⁊ ammō p modico haberz suspecta vehemēter: ⁊ vbi vt tal' abiurares ⁊ plaberz pena relapsis debita punieris ⁊ absq; miscōia trades curie seculari vltimo supplicio feriēda. Si aūt abiurat secrete in camera ep̄i vel camera iudicis: qñ. s. non est factū publicū modo consimili adiurabit: quibus peractis feretur sentētia in hunc modum.

¶ Dos miseratione diuina eps talis ciuitatz aut iudex si adest ī terrz tal' dñi ditiōi subiectz. Attēdētes ꝙ visis ⁊ diligent̄ cōsideratz pcessus meritz p nos facti ptra te talē delatū nob de hereticā prauitate repim⁹te talia ⁊ talia ꝓmisisse: dicant illa q̄ te reddūt suspectū leuit̄ ō hereſi ⁊ ppt̄ q̄ te talē merito hītes te fecim⁹ vt leuit̄ suspectū de pdicta labe eā dē herefim abiurare. Vez nepdicta pte cōmissa remaneāt ī punita: ⁊ vt efficiarz cautior ī futuz de mlt̄oz ⁊ magno z ꝓfilio ī iure pitoz ac etiā religiosoz. In ⁊ sup his hīto maturo pariter ⁊ digesto hītes p̄ oculis solū deū ac irrefragabilē sctē fidei catholice ꝟitatē sacrosctis euangelijs ponitz coraz nobis. Ut de vultu dei iudiciū nostrū pdeat: ⁊ oculi nr̄i videāt equitatē: sedēteſcz p tribunali more iudicū iudicātiū te talē ꝯ ī nr̄a pītia psonaliter ꝓstitutū p modū q̄ sequitur pdēnam⁹ sentētiam⁹ seu poti⁹ penitētiam⁹: scz ne de cetero vnq̄ sciēter teneas assoties ꝟbz defendas legas si hēas talē et ne deiceps tē. Ponant illa q̄ cōmisit ppter q̄ suspecta fuit habita de pdicta heretica prauitate: lata fuit hec sentētia seu penitētia. ¶ Caueatq; notari⁹ q̄ in pcessu ponat ꝙ talis abiuratio ē facta tāꝑ p suspectū habitū de hereſi leuiter ⁊ non vehementer: alias periculū magnū esse posset.

¶ Sup q̄ntū modū sniandi suspectū vehement̄ ¶ Questio XXIIII

Quint⁹ mod⁹ pcessum fidei finiēdi ⁊ terminādi est qñ delata de hereſi pcessus meritz diligēt discussis cū bono ꝓfilio ī iure pitoz repit̄ suspecta de hereſi vehement̄: ⁊ ꝯ ē qñ delata de heretica prauitate nō repit̄ legitīe dep̄bēsa nec pfessiōe ꝓpria nec facti euidētia nec testiū pductiōe legitīa: q̄ sunt magna ⁊ grauia pbata inditia ptra eā: ⁊ talia p ꝓfilū indicata: q̄ illā reddūt suspectā vehemēter ō pdicta heretica prauitate. Circa istū tal' practica ē tuanda. Talis nāq; oz vt suspect⁹ vehement̄ de tali hereſi abiurare illā hereticā prauitatem: ita ꝙ si postmodū relabat pena relapsi debita puniat̄: hoc est ꝙ tradat brachio seculari vltimo supplicio ferenda. Juxta ca. accusat⁹ in princ. de here. li. vj. Et abiurabit publice vl' secrete: ꝑm ꝙ suspect⁹ est habitus publice vel secrete: ⁊ apud plures vel pauciores ⁊ graues vel leues: vt dictum est: statim de illo qui est suspectus leuiter de hereſi: ⁊ habet vt talem heresim abiurare. Modus autem disponendi ad

A abiurationē tal' ē. Aduenientē nāq; die dñica ad abiurationē faciendā & ad audiendā sniam seu pniam abiurādo iponēdā pdicator sermonē faciet gñalē. Quo facto legant publice p notariū vl' clericū ea ō qb' ipe abiurād' ē quict' & alia ex qb' bit' ē suspect' ō hereſi vehemēt'. Post dicet sibi p iudicē vl' officialē: ecce q ex his recitat tu es nob suspect' de tli hereſi vehemēt: qre optet q tu purges te & abiures hereſim ā. dictā & tūc ponet cor̄a abiurādo lib euāgelioz & ipe ponet manū sup illū & si scit leget & petet tradet sibi seqnſ abiuratio i scpt & leget cor̄a oi ppl'o si aūt nesciat legere & petet notari' legat ea spacioſe & abiurād' rñdebit alta & itelligibili voce p hūc modū. Nā notari' vl' cleric' dicet sic. Ego talis de tali loco. Et iſte rñdebit p eadē ꝟba & ille i iudicio ꝓstitut' est iſte rñdebit p eadē ꝟba i vlgari sp. Et sic q̄ſq; abiuratio sit finita: & abiurabit p formā tenor sequent. ¶ Ego tal' de tali loco tal' dio cesis i iudicio psonalit' ꝓstitut'. Cor̄a vob reuerēdis dñis epo tal' ciuitatis & tali iudice i terr dñiōi tal' dñi subiect sacroſctis euāgeliis positis cor̄a me pp̄rīs manib' p me tact. Juro me credere cor̄de & pfiteor ore illā sanctā fidē catholicā & apl'icā: quā sacroſctā Ro. eccl'ia docet pfitetur pdicat & docet. Jtez iuro me credere cor̄de & pfiteor ore q tē. Explicet artic'los catholic' & ꝓtrari' illi hereſi: de q̄ vehemēt ē suspect' vt ꝟbi gr̄a. Si ē de hereſi maleficaz dicet sic. Juro me credere: q non solū simplices heretici aut scismatici eternis ignibus cruciabunt: verū sup oēs hereſi maleficaz infecti demonūs fidē quā i sacro fonte baptismatis ꝓceperūt abnegātes: & spurcitijs diabolicis p ipīdis eoz prauis desideriis insistūt boib' iumētis & terre frugibus plurima nocumēta inferentes. Et p̄ter abiuro abnego & reuoco illā hereſim seu potiꝰ infidelitatē q̄ falſe & mēdacit' nō aliquā maleficā in terr: & q nemo credere debeat illas posse nocumēta inferre auxilio demonū: cū talis infidelitas ex ipſe militat: vt iā cognosco aduersus determinationē sctē m̄r ecclie oīm catholicoz doctoz imo & aduersus leges imp̄iales q̄ hmōi cōburēdas decreuerūt. Jtē iuro q nūq̄ pdicte hereſi credidi supplet pertinacit' neq; credā nec adhereo ō p̄nti nec adherere itēdo: nec docui nec docere itēdo nec docebo. Jtē iuro & pmitto q talia & talia ex pmanc p pter q̄ bētz me suspectū de hmōi hereſi vehemēt' nūq̄ faciā nec opaz vt fiāt dabo. Qz si aliq̄d de pdictz fecero i futuz: qō de' auertat: pēis de iure relapſ debitz pmpto aīo me submitto: patꝰ subire oēz pniaz quā p bis q̄ feci & dixi ppt' q̄ bētis me suspectū de dicta hereſi vehemēter decreueritz mihi iniūgere: & illā iuro & pmitto p viribꝰ adiplere: & nullatenꝰ ꝓtraire: sic me de' adiuuet: & h̄ euāgelia sacroſctā. Predicta aūt abiuratio fiat i vlgari vt ab oīb' capiat: niſi fieret solū mō cor̄a psonis ecclīasticis q̄ linguā latinā itelligerēt ꝓpetēter. Si aūt abiurauerit secrete. s. in palacio epi vl' camera epi: q̄n. s. factū nō est publicū mō p̄sili abiurabit. ¶ Facta aūt pdicta abiuratione iudex auisabit eū vt supra q non incidat relabēdo in penam relapſoz. Sit cautꝰ notari' q ponat

B

in actis quomodo talis abiuratio facta est per talē: vt per modum suspectū de hereſi vehementer ad hoc vt si relaberetur ḡliter puniret: qz pena relapſis debita. Quib⁹ pactis ferēt ſnīa ſeu pnīa in hunc modū.

Dns. N. epūs tal' ciuitatz ꝛ ff si assit. N. inq̄sitor hereticē prauitatis ī terrz tal' dñi ditiōi subiectz a sctā sede aplica spēaliter delegat⁹. Attēdētes ꝙ tu tal' de tali loco ꝛ talis dioces talia ꝛ talia ꝓmisisti: dicank illa vt ex ꝓcessibus meritz diligēter discussis legitīe nob ꝓstat: ꝓpt̄ q̄ merito hēm⁹ te suspectū vehementt de tali hereticā prauitate. Et vt talit suspectū te fecim⁹ abiurare de magno cō filio ī iure pitor iusticia suadēte. Uez vt efficiarz cautior ī futurū ꝛ ne reddarz pcliuior ad filia pagēda: ꝛ ne crīa ꝑmaneant ī punita: vt sis ceterz delinq̄ntib⁹ ī exm̄ ō mltor ꝛ magnor ī iure ꝓfilio pitor ac etiā ī facultate theologica mgror seu doctor. Jn ꝛ sup his pito maturo ꝛ digesto pītes p octis solū deū ac sctē fidei catholice ꝛ aplice matrē sacrosanctz euāgelijs posit⁹ coꝝ nob vt de vultu dei iudiciū nr̄m pdeat ꝛ octi nr̄i videāt eq̄tatē: sedētesq̄ p tribunali more iudicū iudicātiū re talē hic in nr̄a pītia psonalit ꝓstitutū forma q̄ sequit ꝓdēnam⁹ seu potius penitētiam⁹: vcz ne deīceps talia vl' talia facere vl' dicere aut docere ꝑsumas: ponank illa q̄ puinit ꝓmisisse: ꝓpt̄ q̄ fuit suspect⁹ hīt⁹ de p̄dicta hereſi vehemēter ꝛ nōnulla q̄ si cōmitteret icideret leuit in relapsum: ꝙ alia sibi ī ponank put negocij varietas exposulat ꝛ requirit. Utpote ꝙ nūq̄ sciēter hēat talia exercitia vel ne eos q̄s sciuerit abiurasse receptet ꝛ filia: lata fuit ꝙ snīa. Attēdēdū aūt ꝙ suspecti ō hereſi ꝛ non deꝓhēſi siue sint suspecti vehemēt siue leuit nō dñt ꝓpetuo icarcerari nec ꝓpetuo īmutari: qz ꝙ est pena illor q̄ fuerūt hereticī ꝛ postea penituerūt: vt ptz ī c. excōicam⁹. ij. de here. ꝛ ī ca. q̄ñ de here. li. vj. ꝙ pñt ꝓpter illa q̄ ꝓmiserūt ex q̄b⁹ hīti fūt suspecti ad certū tp̄s carceri mācipari ꝛ post modū vt videbit dispēsari. iuxta c. vt cōmissi. de here. li. vj. Nec hmōi suspecti sunt crucib⁹ ꝓsignādi: nā cruces sunt insignia hereticī penitētis: suspecti aūt non fuerūt hereticī habiti: quare nō sunt cō signādi: potest tn̄ eis imponi ꝙ stent certis dieb⁹ solēnib⁹ in valuis talium ecclesiar vel circa altaria dū missar solēnia celebrant habētes in manib⁹ cereū ardentē tanti ponderis: vel ꝙ vadant ad talē peregrinationem ꝛ similia prout negocij qualitas expedit ꝛ requirit.

Sup septū modū snīandi delatā violēter suspectā. ¶ Questio XXV

Sextus modus ꝓcessuz fidei terminādi ē: qñ delat⁹ de hereticā prauitate ꝓcessus meritz diligent discussis cū bono ꝓfilio ī iure pitor repit de hereſi suspect⁹ vehemēt. Et ꝙ ē qñ delatus ipe nō repit legitīe deꝓhēsus ꝓcessiōe ꝓpria nec facti euidētia nec testiū ꝓductiōe legitīa: ꝙ sunt idītia nō leuia solū vl' vehemētia ꝙ fortissima ꝛ violētissima q̄ ipm delatū reddūt merito suspectū de dicta hereſi violēter: ꝛ ꝓpt̄ q̄ tal' oz vt suspect⁹ violent de dicta hereſi iudicari. Et vt mod⁹ iste clarī⁹ itelligat dem⁹ exēpla tā de simplici ꝑ

A resi in fide ꝯ z de heresi maleficaz. Nã in simplici heresi casus ptinge ret: qñ delat⁹ ipe nõ repit legitie depbẽs ꝓfessione ppria tẽ. vt ꝫ. tñ ppt aliqd qõ dixit vl egit: vtpote citat⁹ in nõ cã fidei sustinuit excõica tionẽ p annũ vl pl⁹: tal est iã suspect⁹ leuit de heresi: qz ꝫ nõ caret scru pulo heretice prauitatz. de penis. c. grauẽ. Citat⁹ aũt ꝓsur⁹ de fide vbi nõ cõparet: ꝫ renuit ptumacit cõparere ppter qõ excõicat tũc fit suspe ctus de heresi vehemenť: nã tũc leuis suspitio transit in vehementẽ: z si sustinet illã excõicationẽ p annũ aĩo ptinaci tũc fit suspect⁹ de here si violenť. Nã z tũc vehemẽs suspitio transit in violentã: contra quaz nõ admittit defensio: imo extũc tal ẽ vt heretic⁹ pdẽnand⁹. vt pz p ca. cũ ptumacia. z notať ibidẽ. li. vj. ¶ In heresi ꝺo maleficaz explicať sup violẽtaz suspitionẽ: qñ dixit z egit aliq̃ q̃ a maleficz practicank: qñ volũt aliquẽ maleficiare: z qz ꝫ cõe est vt ꝺbis cõminatoꝛijs aut factis p visum vl tractũ se bẽant manifestare: z triplici ex cã: vt pctñ a dicibus aggraueť: z vt simplices eo facili⁹ seducank: z vt de⁹ p amplius offendak: z maioꝛ seuiẽdi i boies sibi facultas relinquak: vñ violenť male fica fit suspecta: qñ post ꝺba cõminatoꝛia dicẽdo faciaz tibi q̃ i breui senties vl filia i smia: z post ꝺba effect⁹ alicꝭ in ipo vel i alio fuit subse cutus: tũc em nõ leuit fit suspecta: ficut q̃ ppter familiaritatẽ habitaz cũ maleficis fuerũt suspecti: aut q̃ ꝓcare ad amoꝛẽ ioꝛdinatũ aliquẽ vo luissent. vide supꝛa de trib⁹ suspitionib⁹ leui vehementi z violẽta: nũc B videdũ est q̃lis practica sit cũ talib⁹ seruãda: nã circa violenť suspectũ i simplici heresi ꝫ practica seruak. Nã lz i re foꝛtassis nõ sit heretic⁹ vt pote qz nõ bz errorẽ i mẽte: nec ꝺ illo ptinaciã i volũtate: vt notat Ar chi. sup c. alle. nihilomin⁹ ẽ vt heretic⁹ pdẽnand⁹ ppt ꝓdictã suspitio nẽ violẽtam: ꝓtra quã nõ ẽ ꝓbatio admittẽda: pdẽnak aũt heretica sic q̃ si nolit resilire z heresim abiurare z satiffactionẽ pdignam exhibere tradit brachio seculari aĩaduersiõe debita puniẽdus. iuxta c. ad abolẽ. §. pñti. Si aũt velit z ꝓsentiat cũ effectu adiurat heresim z carceri ꝓpe tuo mancipak. Juxta c. excõicam⁹. ñ. de here. Pariformia ille q̃ sic est su spectus de heresi violenter. Circa suspectũ aũt violenť sup heresim ma leficaz: lz idẽ modus esset obseruãdus: tñ mitioꝛi mõ ꝓcedẽdo aduer tẽdũ q̃ si stabit i negatia asserẽs ꝓut facere solẽt: q̃ nõ ea itentiõe ꝺba illa ꝓtulerit ꝫ ex vehemẽti z mliebꝛi passiõe: vñ z iudici nõ videt ipaz igni posse adiudicare nõ obstante violẽta suspitiõe: tũc iudex ea in car ceribus detenta inquirat z proclamare faciat: si in similib⁹ dudũ nota ta fuisset: z si sic: vtrũ publice sit de tali heresi diffamata: ex q̃bus ꝓce dere ad vlteꝛioꝛa põt taliter: vt ante oĩa q̃stiõibus toꝛmẽtis exponak: z si idicia apparuerit sup talẽ heresim aut sup maleficiũ taciturnitatz puta qz lachrymas nõ effudit: imo z q̃si isensibilis ad toꝛmẽta repitur quia vicz cito post toꝛmenta oĩbus viribus restituitur: tunc procedat per varias cautelas supꝛa positas vbi de similib⁹ agit. Et i casu quo oĩa deficerẽt tũc aduertak q̃ si silia dudũ ꝓpetrauit tũc oĩno non est di

mittēda: sed p annū ad mīn⁹ squaloꝛib⁹ carceris mancipanda ⁊ cruciandā sepissime etiā examinā da pcipue sacratioꝛib⁹ dieb⁹. Si aūt diffamata cū ꝯ ꝛ tūc iudex p ea q̄ supꝛa tacta sunt circa simplicē heresim ipaz posset igni adiudicare: pcipue ppt̄ mlīciplicationē testiū: ⁊ qꝛ sepi⁹ i simílib⁹ vl' i alīs maleficijs fuit notata: tū qꝛ cū pietate pcedere vult: tō indicet ei canonicā purgationē: vt vicz. xx. aut. xxx. purgatoꝛes hēat ⁊ pcedat put i scdo mō sniandi tactū ē: ita vicz idicādo sibi q̄ si i purgatione defecerit: q̄ tūc tanq̄ rea igni adiudicabit: ⁊ sm ꝯ iudex pcedere pōt. In casu vo q̄ se purgaret: tūc abiurationē oīs heresis cū pena relapsoꝛum ac ꝓpetua pnīa p modū q̄ sequit in snīa formanda faciat: ⁊ mod⁹ disponēdi ad abiurationē talis est: vt dictū est in quarto ⁊ in q̄nto modis pcedentibus pcessium fidei terminandi. Nota etiam q̄ in sequentibus modis omnib⁹ sententiandi vbi iudices per viam pietatis pcedere vellent: tūc per modum iam tactū pcedere possent. Sed quia seculares iudices varijs suis vtunt modis iuxta rigoꝛem ⁊ non semper iuxta equitatem pcedentes. Ideo ipsis infallibilis regula ⁊ modus assignari nō potest: sicut iudici eccl'iastico qui abiurationē recipere potest sub ꝓpetua pnīa p modū q̄ sequit. Ego talis de tali loco talis diocesis i iuditio psonaliter constitutus coꝛam vobis venerabilib⁹ dñis ep̄o talis ciuitatis ⁊ iudicib⁹ sacrosctis euangelijs positis coꝛaz me eisq̄ ppꝛijs manibus per me coꝛporaliter tactis iuro me credere coꝛde ⁊ pꝛofiteoꝛ
D oꝛe illam sanctam fidem catholicam ⁊ apostolicā quam sacrosancta romana ecclesia tenet ꝓfitetur credit p̄dicat atq̄ docet. Et consequenter abiuro omnem heresim ⁊ abnego ⁊ reuoco extollentem se aduersus sanctam rhomanam ⁊ apostolicam ecclesiam cuiuscunq̄ secte fuerit vel eꝛꝛoꝛis. Item iuro ⁊ pꝛomitto talia ⁊ talia exꝑimantur illa que egi seu dixi: pꝛopter que ⁊ ex culpa mea habetis me suspectum de dicta heresi violenter: deinceps nūq̄ faciam vel dicam vel q̄ fiant operā dabo. Itē iuro ⁊ pꝛomitto: q̄ omnem penitentiam quam mihi iniungere voluerit is pꝛo pꝛedictis viribus adimplebo: nec contrauentā in aliquo: sic me deus adiuuet ⁊ ista sacrosancta euangelia. Q̄ si contra abiurata fecero in futurum: quod deus auertat: ex tunc penis de iure relapsis debitis nunc pꝛo tunc obligo ⁊ astringo quatenus illis feꝛioꝛ. Sit cautus notarius q̄ scribat in actis: q̄ dicta abiuratio est facta p vnū de heresi violenter suspectum: vt si pꝛobaretur post relapsus vt tunc talis iudicare tur talis ⁊ traderetur brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio personaliter constitutus coꝛam vobis venerabilibus dominis. N. episcopo talis ciuitatis iudicibus in terris talis domini sacrosanctis euangelijs positis coꝛam me eisq̄ pꝛopꝛijs manibus per me coꝛporaliter tactis iuro me credere coꝛde ⁊ pꝛofiteoꝛ oꝛe illā sanctā fidem catholicam et apostolicam quam sacrosancta Rhomana ecclesia tenet pꝛofitetur credit pꝛedicat atq̄ docet. Et consequēter abiuro abnego et reuoco omnem heresim extollentem se aduersus sanctam roma

A nam ꝛ apostolicā ecclesiā cuiuscūq; secte fuerit vel erroꝛ. Itē iuro ꝛ p̄mitto talia ꝛ talia: exp̄imātur illa q̄ egi seu dixi ppt̄ q̄ ꝛ ex culpa mea habeꝛ me suspectū de dicta hereſi violēter deinceps nūq̄ faciā vel doceam q̄ fiant operā dabo. Itē iuro et p̄mitto q̄ omnē penitētiā quam mihi iniūgere voluerit̄ p̄o p̄dictis p̄ viriꝫ adimplebo: nec p̄trauenia̅m in aliq̄ fic deꝫ me adiuuet ꝛ ista sacrosancta euāgelia. Q̄ si p̄tra abiurata vel iurata fecero in futuꝝ diabolo instigāte q̄d deus auertat: penis de iure relapsis debit̄ nūc p̄o tūc me obligo ꝛ astringo: q̄tenus illis feriꝫ cū legitime constiterit me p̄tra feciſſe. Sit cautus notariꝰ q̄ ascribat in actis: q̄ dicta abiuratio est facta per talem tanq̄ per habitum suspectum de hereſi violēter: vt si p̄obaretur abiuratus relapsus iudicaretur et vt talis traderetur brachio seculari.

QVibus sic actꝫ absoluat eū a sentētia excōicationis de q̄ est suspectꝰ habitꝰ violēter q̄ iciderit sicut i hereſib⁹ sup̄dictꝫ. vñ sicut hereticꝰ cū redit ꝛ abiurat ē a sentētia excōicationis absoluēdꝰ: q̄ ois hereticꝰ ē excōicatꝰ. iuxta ca. excōicamꝰ. ſ. ꝛ. ff. de here. et etiā iux̄ ca. ad absoluēdā i p̄nci. Sic talis de q̄ agit̄ cū sit vt hereticꝰ p̄dēnādꝰ vt dictū est p̄iꝰ: posq̄ abiurauerit ē ab excōicatiōis sn̄ia absoluēdus. ꝛ absolutiōe facta ferē sn̄ia p̄ modū tenorꝫ sequētis.

IN Dei. N. epūs talis ciuitatꝫ. et si adest iudex in terꝫ talis dīi. Attendētes q̄ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis
B delatꝰ de talibꝰ ꝛ talibꝰ fidē sanctā tangētibꝰ exp̄imātur illa et q̄ nos p̄cessim⁹ ad inf̄o: mādū nos sup̄ illis: vt iusticia suadebat: ꝛ meritꝫ p̄cessus diligēter examinatꝫ ꝛ oib⁹ actis ꝛ actitatis in causa p̄senti inuenim⁹ te talia ꝛ talia cōmisiſſe explicētur illa. Eapꝛopt et nō imerito de tali hereſi explicētur illa te suspectū violēter habētes fecim⁹ te vt talit̄ suspectū omnē hereſim gn̄alit̄ publice abiurare: put nobis mādāt canōice sanctiōes. Sane cū p̄m eadē canōica iſtituta oīs talis sit vt hereticꝰ cōdēnandꝰ: ꝛ tu saniori p̄silio inherēdo ꝛ ad gremiū sācte mr̄is eccl̄ie redeūdo abiurauerꝫ vt p̄mittit̄ omnē heretica̅ p̄uitatem: ppt̄ q̄d absoluim⁹ te a sentētia excōicationis q̄ vt obnoxiꝰ dei ecclesie astrictꝰ merito tenebarꝫ. Si tū de corde vero ꝛ fide nō ficta reuersus ad ecclesie vnitatē. Idcirco int̄ penitētes deinceps cōputarꝫ ad mi sericordie sinū sacrosctā ecclesia te recipiēs de p̄senti. Verū q̄ indignū valde exist̄it offensas diuinas impūitas p̄nuētibꝰ oculis p̄tr̄ā̄sire: iniurias hoim castigare: cū grauiꝰ sit diuina̅ q̄ humana̅ ledere maiestatē: ꝛ ne tua cr̄ia icēsiuū exist̄at alios delinq̄ndi: ꝛ vt efficiarꝫ cautior i futurū ac min⁹ p̄clūꝰ reddarꝫ in poste ad p̄dicta seu silia cōmittēda: vt i futuro seculo leuiꝰ patiarꝫ. Nos epūs et iudex p̄fatꝰ p̄habito in ꝛ sup̄ his sano ꝛ maturo p̄silio p̄to sedētes p tribunali more iudicū iudicātiū: habētes p̄e oculis solū deū: ꝛ sancte fidei irrefragabilē ✠itatē sacrosāctis euāgelijs posit̄ coā nobis: vt de vultu dei iudiciū nostrū p̄deat: ꝛ oculi nostri videāt equitatē: te talē in nostra p̄sentia p̄sonalit̄ cōsti-

¶ tutū hac die ⁊ hora tibi in antea assignatis sentētialiť p modū q̄ sequiť cōdēnam⁹ seu poti⁹ penitētiamus. In p̄mis q̄ statim induaꝛ sup vestes oēs q̄s defers veste lūida ad modū scapulaꝛ monachi sine caputio facta ante ⁊ retro habēte cruces de panno croceo longitudinis palmarū triū et latitudīs duaꝝ: quā vestē deferre habeas sup oēs vestes alias p tantū tēpus: exp̄imať vni⁹ anni vel duoꝝ vel plus: ad minus put culpa exegerit delinquētis: ⁊ nihilomin⁹ cū dicta veste ⁊ crucibus stes in porta talis ecclesie tali ⁊ tāto tpe: sc̄z in q̄ttuoꝛ festis p̄cipalibus ẋginis glorioſe vel talib⁹ ⁊ talibus ciuitatib⁹: in valuis talis ⁊ talīū ecclesiaꝝ: tecꝫ ad talē carcerē ad p̄petū vel ad tale tēpus sentētialiter p̄dēnamus. Ponātur illa q̄ videbūtur magis ad honorē fidei expedire: attēta culpe maioꝛitate seu minoꝛitate seu pctūacia delinquētis. ⁊ seq̄tur. retinētes nobis ex certa sciētia ⁊ exp̄resse: vt nobis p̄cedūt canonica instituta: quaten⁹ dictā penitētiā possimus mitigare aggrauare mutare tollere in toto ⁊ in parte totiens quotiens nobis visum fuerit faciendū. lata fuit hec sentētia. ¶ Qua lecta: mox executioni debite demādetur ⁊ induať veste p̄dicta cruces huiusmodi cōtinente.

¶ Sup modū sentētiādi debitā suspectā ⁊ diffamatā Quest. XXVI.

D SEptimus mod⁹ p̄cessūm fidei finiendi ⁊ terminandi: est q̄n delatus de heretica p̄uitate p̄cessus meritꝫ diligenť discussis cū bono p̄silio peritoꝝ in iure repitur suspectus de hereſi ⁊ etiam diffamat⁹. Et hoc est q̄n delat⁹ ipse nō repitur legitime deprehensus: nec p̄pria p̄fessione: nec facti euidētia: nec etiā testiō legitima p̄ductione: ⁊ reperiť publice diffamatus: ac etiā reperiūtur indicia cōtra eum q̄ ipsum reddūt suspectū al's de heretica p̄uitate leuiter vel vehemēť. Utpote q̄a habuit magnā familiaritatē cum hereticis: qualis fuit ille de q̄ agitur in cap. inter sollicitudines. de purg. cañ. Et tali ratione infamie est indicēda canonica purgatio: et ratiōe suspitionis debet heresim abiurare. Juxta capl'm allegatū. inter sollicitudines. Circa istum talis p̄actica est seruāda. Talis eñ sic publice de hereſi diffamatus: ⁊ vltra infamiā ex alīs indicīs suspect⁹ habitus de heretica p̄uitate in p̄mis purgabit se publice p̄ modum q̄ in secūdo modo tactū est. Qua purgatione expleta p̄ ipsum diffamatū: mox idē diffamatus vt suspectus aliter et ex alīs indicīs hereſis de qua est suspect⁹ habitus: p̄dictum habens librum euangeliorum coram positis abiurabit per hunc modum. ¶ Et ego talis de tali loco talis diocesis coꝝā vobis venerabilibus dominis meis. N. episcopo talis ciuitatis ⁊ iudice in terris talis domini in iudicio p̄stitutus p̄sonaliter sacrosanctis euāgelīs positis coram me eiſq̄ p̄priis manibus corporaliť per me tactis. Juro me credere corde ac p̄fiteor ore illam sanctā fidem apostolicam quam Rhomana ecclesia credit p̄fitetur p̄dicat et obseruat. Et consequenter abiuro detestor abnego ⁊ reuoco omnē hereſim extollentē se aduersus sanctā et apostolicam ecclesiam cuiuscūq̄ secte fuerint seu erroꝝis

A et postea vt supra tactum est. Item iuro et promitto q talia t talia q̄ egi
ppter q̄ et merito sum de tali heresi diffamatus et vltra vos me habet
suspectū: exprimant illa: nunc̄ deinceps faciā seu dicam nec̄ operam
dabo q fiant. ¶ Item iuro et promitto q omnē penitentiam quā mihi
iniungere decreueritis p predictis p viribus adimplēbo: nec cōtraue-
niam in aliq̄ sic me deus adiuuet t ista euangelia sacrosācta. Q̄ si con-
tra p̄dicta iurata et abiurata fecero in futurū: quod deus auertat: a pe-
nis talibus de iure debitis: me nūc pro tunc libere suppono obligo et
astringo quatenus illis plectar cū probatū legitime extiterit me talia
cōmisisse. Aduertēdum tamē hic: q si indicia sunt talia et tam fortia q
cum infamia p̄dicta vel absq̄ ea reddāt predictū diffamatum suspectū
de heresi vehemēter: tūc abiurabit omnē heresim generalit̄: vt habitū
est: t si relabat̄ in quamcūq̄ heresim pena relapsis debita punie-
tur: vt in
capto. inter sollicitudines. de pur. ca. et in ca. accusatus. de here. li. vj.
¶ Si autē indicia illa sunt ita modica et leuia q etiā cum p̄dicta infa-
mia nō reddāt eū suspectū de heresi vehemēter ꝛ solū leuiter: tūc suffi-
ciet q abiuret nō generaliter nec simpliciter: ꝛ singulariter heresim de
qua habitus est suspectus. ita q si prolabat̄ in aliā speciem heresis pe
na relapsis debita nō punietur: sed si in eadē ratione abiurationis: ḡa
scilz suspectus leuiter abiurauit pena relapsis debita non punie-
tur: licet
durius p̄ si al's nō abiurasset: vt omnia hec patent in cap̄. accusatus. in
B princ. de here. li. vj. Ratione aūt purgationis canonice est dubiū: an si
post purgationē canonicam in eandē speciem heresis de qua se purga-
uit canonice prolabat̄: pena relapsis debita hoc est vltimo supplicio fe-
riatur. Et videtur q sic per ca. excōmūnicamus. j. ꝯ. adiicimus. ver. vel
si post purgationem. et per cap̄. ad abolendam. ꝯ. illos quoq̄. de here.
in antiq̄s. Sit cautus notarius q scribat in actis: an talis abiurauerit tanq̄
suspectus de heresi leuiter vel vehementer: quia multum interest: vt al's frequenter dictum est. Quibus sic actis: fertur sententia seu penitentia per formam tenoris sequentis.

In Dei. A. episcop⁹ talis ciuitat̄ aut iudex in terris dñiōi talis dñi subiectis. Diligētius attēdentes q tu talis de tali loco t talis diocesis fuisti delat⁹ nobis ō tali heretica prauitate. exprimant illa. Et nos volētes vt tenebamur iudicialit̄ informari: an tu incidisses in p̄dictā heresim cōdēnatā ad inq̄rendū testes examinandū: tecq̄ citādū et interrogādū medio iuramēto et ad alia faciēda q̄ fiēda erāt p nos descēdim⁹ t processim⁹ vt decebat. Quib⁹ pactis visis t diligēter ispectis pariter t discussis processus meritis hmōi cause t oīb⁹ t singlis ductis actis t actitatis: habitoq̄ ī t sup illī theologo ꝛ atq̄ ī iure pitoꝛ pluries maturo psilio ac digesto: reperim⁹ te de p̄dicta heresi ī tali loco seu talib⁹ locis apud bonos t ḡues publice diffamatū: ppt̄ qd vt nobis mādāt canōica īstituta. Indixim⁹ tibi purgationē canonicā q̄ coram nobis ꝑ publice te purgasti: t ipsi cōpurgatores pariter te purgarūt.

¶ Inuenim⁹ etiã te talia cõmisisse exprimãtur illa ppt q̃ et nõ immerito suspectũ te habuim⁹ vehemẽter vel leuit dicak: si est istud vel illud: et hoc de pdicta heretica puitate ppt q̃ fecim⁹ te: vt talit suspectũ heresim abiurare dicak: omnẽ heresim si abiurauit vt suspect⁹ vehemẽt vel heresim supdictã si vt suspect⁹ leuit. Hec ita nõ possum⁹ et debem⁹ talia q̃ pegisti nullaten⁹ tolerare: ꝫ cogimur ea vitare iustitia suadẽte: ad hoc vt reddarꝫ cautior in futurꝫ: ⁊ vt crimina nõ remaneãt impunita: ⁊ vt ceteri nõ reddant pcliuiores ad silia cõmittẽda: ⁊ vt creatorꝫ iniurie nõ eqnimit tolerent. Eapropt talẽ pdictũ purgatũ et abiuratũ hic in nra psentia psonalit pstitutũ in hoc loco ⁊ hora tali tibi in antea assignatis. Nos eps aut iudex pfati sedẽtes p tribunali more iudicũ iudicantiũ sacrosanctꝫ euãgelijs positꝫ coram nobis: vt de vultu dei iudiciũ nostrũ pdeat: et oculi nostri videãt eqtatẽ: sententiam⁹ seu penitẽtiam⁹ p modũ q̃ sequit scz qꝫ teneariꝫ ⁊c. Ponãtur illa q̃ videbũtur magis ad honorẽ fidei esse ⁊ extermiationẽ heretice puitatis. Utpote qꝫ certꝫ diebus dñicꝫ et festiuis habeat stare ad portã talis vel talis ecclesie cũ cereo tãti põderis in manu: dũ missaꝝ solẽnia celebrãtur capite discooperto ⁊ pedib⁹ nudatis: ⁊ offerre ad altare cereũ antedictũ: ⁊ qꝫ habeat sextis feriis ieiunare: ⁊ qꝫ certo tpe locũ illũ nõ audeat exire: ꝫ certis diebus hebdomade se habeat epo vel iudici psentare ⁊ filia: q̃ inũgẽda videbũtur sm culpaꝝ exigẽtiã et varietatẽ: qr nõ põt dari regula vna generalis: lata fuit hec sententia. ¶ Qua lata exeq̃tur poteritqꝫ dispẽsari vel mitigari vel cõmutari sm qꝫ negocij penitẽtis correctio ⁊ hũilitas hec requirunt: quia potestatez habet episcopus ⁊ iudex: et hoc de iure vt in capitulo. vt commissi. de here. libro. vj.

¶ Sup modũ sentẽtiãdi heresim pfessã ⁊ penitẽtem. Quest. XXVII.

Octauus mod⁹ pcessum fidei terminãdi et sentẽtiandi finiendi est q̃n delat⁹ de heretica puitate meritis pcessus diligent discussis cũ bono pfilio in iure pitoꝝ reperit cõfessus heresim ⁊ penitẽs ⁊ alʒ nõ relapsus facit. Et hoc est q̃n ōlat⁹ ipse pfitet iudicialit coram episcopo ⁊ inquisitore medio iuramẽto fore vicz qꝫ ipe tãto tẽpore stetit ⁊ pseuerauerit in illa seu alia de q̃ delat⁹ est heretica puitate ⁊ illi credidit ⁊ adhesit: ꝫ postmodũ ad iformationẽ episcopi et aliorꝝ vult resilire ⁊ ad gremiũ eccl'ie redire. Et illã ⁊ omnẽ aliã heresiz abiurare ⁊ satisfacere put ipsi voluerũt ordinare ⁊ nõ repit qꝫ nũq̃ aliã heresim aliquã abiurauerit: ꝫ nũc abiurare pꝛõpto aiõ est parat⁹. Circa istũ talis pctica est seruãda. Talis em̃ esto qꝫ multz annis steterit in heresi pdicta: ac etiã alios q̃buscũqꝫ illasqꝫ crediderit pticauerit multosqꝫ iduxerit i errores: si tãdẽ cũ effectu illas hereses psenserit abiurare: ⁊ satisfactionẽ cõgruã ad arbitriũ episcopi et iudicz ecclˈiastici exhibere: nõ est tradẽdus brachio sclˈari vltimo supplicio feriend⁹: nec si est clericꝰ degradãdus: ꝫ est ad misericordiã admittẽd⁹: iuxta ca. ad abolendã. §. psenti. extra de here. ⁊ abiurata pmitt⁹ heretica puitate: est in

A perpetuū carcerē retrudēdus. iuxta ca. excōicamus. ñ. §. si ḡs ei absolutiōis beneficio īmptito ꝛ iniūcto eidē ꝙd talib⁹ iniungi ꝓsueuit. Juxta ca. vt officiū. puiso tamē solerk ne simulata fictione redeat fraudulenk: seculare etiā brachiū impedire nō possunt. Quod⁹ aūt abiurandi est: vt supᵖ tactū est: tm̄modo addik vt coꝝ populo festiuo die in eccl̄ia crimia sua ore ꝓprio confiteak: ita videlꝫ vt dñs ab officiali interrogak. tu tot annis ꝑscueraſti in tali hereſi maleficarū: et ille reſpōdebit: ita. et post tu hec et hec feciſti vt ꝓfeſſus es. et ille reſpōdebit: ita. ꝛ sic ꝓsequēter: et tūc post oīa abiurabit flexis genibus. Et ꝙ ſuſpecti de hereſi nullatenus habeank. Et ḡa iſte ꝙ est sic depēhensus in heretica ꝑuitate excōicatus. iuxta ca. excōicamus. §. et. ij. de here. et per abiurationē redīt ad gremiū ecclesie. Ideo est ei absolutionis beneficiū impēdendū. Juxta ca. vt officiū. in p̄in. de here. li. vi. quare post p̄dictam abiurationem est absoluendus: vt modū habent epiſcopi absoluēdi a maiori excōicatione: ḡa vtunk aplica auctoꝛitate: ꝛ statim ferak ſentēcia ꝑ hūc modū.

Dos talis epūs talis ciuitatis aut iudex in terris talis dñi dicti subiectꝫ. Attēdētes ꝙ tu talis de tali loco talis diocesis fuiſti nobis (fama publica referēte: ac fidedignoꝝ īſinuatiōe) delat⁹ de heretica ꝑuitate. Et ꝙ illa infect⁹ fueras multis annis in magnū tue anīe detrimētū: q̄ delatio noſtra p̄cordia acri⁹ vulne
B rauit: nos q̄bus incūbit ex officio nobis tradito: ſanctā fidē catholicā in coꝛdib⁹ hominū cōplātare: ac ꝑuitatē hereticā ab eoꝝ mētib⁹ eneruare. volētes (vt tenebamur ī ꝛ ſup his certi⁹ īformari ꝛ videre ſi clamoꝛ q̄ ad aures noſtras ꝓuenerat ꝛitate aliqua fulciret. Ut ſi ſic ꝛitas ſe haberet: ꝓuiderem⁹ de ſalubri remedio oportuno: deſcēdim⁹ ad inq̄rendū: teſtes examinādū: reꝯ vocādū: ac vt ꝓgruentius potuim⁹ in et ſup cōtra te denūciatis te interrogandū medio iuramēto: et ad pagendum oīa et ſingula q̄ p nos erāt fienda iuſticia exigēre: ac vt nobis mā dant canonice ſanctiones. Sane cū vellem⁹ cauſe tue hmōi congruū finem dare ꝛ videre clare ꝙd compertū fuerat: an ſeꝫ ambulares in tenebris vel in luce: et an foꝛes infectus hereſis labe: necne. ꝓceſſus meritis actitatis: ſolenne tam in ſacra theologica facultate: q̄ in iure canonico ꝛ ciuili peritoꝝ coꝛam nobis ꝓfilū oꝛdinauim⁹ cōgregari: ſciētes q̄ ſm canonica inſtituta integrū est iudiciū quod plurimoꝝ ſententiis cōfirmak: et habito in ꝛ ſup oībus et ſingulis actis et actitatis in cauſa p̄ſenti ſano maturo ac digeſto ꝓfilio peritoꝝ p̄dictoꝝ: viſiſq̄ ac diligenter inſpectis ꝓceſſus meritis: oībusq̄ et ſingulis in eo ꝓtētis libratis: inuenim⁹ te ꝓpria ꝓfeſſione in iudicio recepto ꝑ nos medio iuramēto multiplici p̄ſumptuoſe maleficaꝝ depēhenſū. exp̄imank articuli. Verū cū miſericoꝛs ꝛ miſeratoꝛ dñs nonnullos ꝓbi ꝓmittat aliq̄n in hereſes et errores: nō ſolū vt viri catholici īſiſti in ſacris eloquiis exerceantur: verūetiā vt fide lapſi būiliores deinceps fiant: ac in penitētie operibus excitētur: eiuſdē ꝓceſſus meritis diligēter diſcuſſis: repimus

℄ ꝙ tu ad informationē nostrā frequētē: nostroꝝ ⁊ aliorꝝ ꝓborꝝ adherendo ꝓfilio sanioꝛi ad gremiū sancte mris ecclesie: et ad eiusdē vnitatē salubriṫ euolasti: ꝑdictos errores ⁊ hereses detestādo: ac fidei sancte catholice agnoscēs irrefragabilē veritatē tuis internis viscerib⁹ infligēdo: ꝓpṫ q̄d illi⁹ vestigijs inherētes q̄ neminē vult pire: te admisimus ad adiuratoriā ⁊ abiuratoriā publicā cautionē: faciendo te in ꝑsentia ꝑfatas hereses ⁊ aliā omnē heresim publice abiurare: q̄ cōpleta: absoluim⁹ te a sentētia excōicationis maioꝛis q̄ ex lapsu in heresim exitisti innodat⁹: ⁊ te recōciliando sancte matri ecclesie restituim⁹ ecclesiasticꝫ sacramētis: dū tamē de coꝛde vero ⁊ fide nō ficta redieꝛ ad ecclesie vnitatē: put te fecisse credim⁹ et speram⁹. Sane cū indignū valde existat: dominoꝝ tēporaliū iniurias vlcisci: deiq̄ celoꝝ creatoꝛ omniū iniurias equanimiṫ tolerare: cū multo graui⁹ sit eternā ꝙ temporalē ledere maiestatē: ⁊ vt ipse peccatoꝝ miseratoꝛ tui misereaṫ: fiscꝫ ceteris in exemplū. Et vt crimia nō remaneāt impunita: ⁊ vt efficiaꝛ cautioꝛ in futurū: ⁊ vt nō reddaris ꝓcliuioꝛ: ꝗ difficilioꝛ ad ꝑdicta ⁊ q̄cunq̄ alia illicita cōmittēda. Nos episcop⁹ et iudex seu iudices in causa fidei antefati sedētes ꝓ tribunali moꝛe vt sup̄. ℣ induaṫ veste iuuida ⁊c. Item te sentētialiter ꝯdemnam⁹ ad perpetuū carcerē: et ibi semp pane doloꝛis ⁊ aqua angustie cruciaꝛ: retinētes nobis ex certa scientia et expꝛesse: quaten⁹ possimus libere dictā sentētiā mitigare: aggrauare: cōmutaꝛe: tollere totaliṫ vel in parte: si ⁊ quādo ⁊ put nobis ⁊ totiens q̄tiens videbiṫ faciendū. Iata fuit hec sentētia ⁊c. ℣ Qua lecta: iudex assumat per puncta ⁊ dicat sentētiando. Hec vel similis i effectu fili sentētia vel penitētia tua stat in hoc ꝙ scꝫ poꝛtes toto tēpoꝛe vite tue cruces: ꝙ stes in scala cū eis in poꝛta taliū ecclesiaꝝ: ⁊ ꝙ sis in carcere ꝑpetuo ad panem ⁊ aquā: ꝫ fili ne fit tibi graue: ꝗa certifico te ꝙ si patienṫ toleres: misericoꝛdiā apud nos inuenies: nō dubites neq̄ desperes: ꝫ firmiter speres. ꝗbus dictis: sentētie executioni debite demādetur: ⁊ statim vestris ꝑdicta sibi induaṫ ⁊ in scala in alto ponaṫ: vt ab egredientib⁹ eminenter videaṫ: circumdantib⁹ eum ministris curie secularis. Hoꝛa autem ꝓandū ducatur a ministris ad carcerem: et post fiant alia: ꝓout in sentētia ponuntur. ℣ Dum autem ipse induiṫ: et ad poꝛtam ecclesie deducitur Judex ecclesiasticus nō se amplius intromittat: si curia secularis contentatur. bene quidem si non agat ad libitum.

℄ Super modum sententiandi heresim confessam sed relapsam: licet penitentem. Questio .XXVIII.

QDnus modus ꝓcessum fidei terminandi et sentētiandi: est quādo delat⁹ ꝓ hereticā ꝑuitate: ꝓcessus meritis diligēter discussis cū bono cōsilio reperiṫ confessus heresim ⁊ penitens: ꝫ relapsus realiter. Et hoc est quādo delat⁹ ipse cōfitetur iudicialiter coꝛā episcopo aut iudicib⁹: ⁊ alꝫ se omnē heresim abiurasse: ⁊ ita legiṫ ie repitur. Et ꝙ post credidit

C tali hereſi ſeu errori: vel q̄ ſpecialiter hereſim abiurauit ſcilicz maleficarum z poſt redijt in eandē: ſed poſt ad herēs conſilio ſanioꝛi: peniteꝛ: credit catholice z reuertitur ad eccleſie vnitatē: tali enim nō ſunt: ſi humiliter petat: denegande penitētie z euchariſtie ſacramenta: ſed quantumcunq̄ peniteat: nihilomin⁹ vt relapſus eſt tradendus brachio ſeculari. vltimo ſupplicio feriendus. Hoc autem intelligitur ſic. Vbi etiam reperitur q̄ abiurauerit tanq̄ deprehenſus in hereſi ſeu tanq̄ ſuſpect⁹ de hereſi vehementer non autem leuiter tātum. Circa autem iſtum talis practica eſt ſeruanda. Nam concluſio in conſilio peritoꝛum maturo pariter et digeſto etſi oportuerit replicato q̄ predictus delatus de iure eſt relapſus. Epiſcopus aut iudex mittent ad dictum relapſum delatum in carcere incluſum duos vel tres probos viros: et preſertim religioſos ſeu clericos fidei zelatoꝛes eidem relapſo non ſuſpectos nec ingratos: ſed familiares et gratos: et iſti intrabunt ad eum captata hora competenter: et loquentur ei de contemptu mundi et miſeriis vite preſentis: et gaudijs ac gloria paradiſi: et demum his premiſſis indicabunt ei ex parte epiſcopi ſeu iudicis q̄ non poteſt euadere mortem temporalem: z ideo q̄ curet de ſalute anime ſue: ac diſponat de peccatoꝛum ſuoꝛum confeſſione z ſacramenti euchariſtie perceptione: et iſti frequentabunt eum inducentes ad penitentiam ac etiam ad patientiam. Confirmantes eum pro viribus in catholica veritate: taliter vt
D ipſum diligenter faciant confiteri: eidem petenti humiliter euchariſtie ſacramentum: nam huiuſmodi ſacramenta non ſunt talibus denegāda. iuxta ca. ſuper eo de here. li. vj. Quibus ſacramentis receptis eo q̄ bene diſpoſito ad ſalutem iudicio predictoꝝ poſt duos vl tres dies in quibus p predictos in fide catholica cōfirmetur z ad penitētiam inducatur. Eps ſeu iudex loco ei⁹ mandabūt baliuo loci ſeu poteſtati curie ſecularis: q̄tenus tali die z hora. ſ. nō feſtiua fit cū ſua familia ī tali platea ſeu loco: extra eccleſiā tamē ad recipiendū de foꝛo ſuo quēdā relapſum: quē ipſe eps z iudex tradēt ei. Et nihilomin⁹ q̄ die p̄dicta de mane ſeu p̄cedente faciat publice p̄conizari p ciuitatē ſeu locum in locis illis ſeu vicis in quib⁹ preconizationes alie cōmuniter ſolent fieri. Qz tali die z hora in tali loco p̄dicatoꝛ pro fide ſermonē faciet: z epiſcop⁹ et alij iudices cōdemnabūt quendā relapſum in hereticā prauitatē tradendo eum brachio ſeculari. Cōſiderandū autē hic eſt: q̄ iſte q̄ ſic relapſus eſt ſi fuerit in ſacris ordinib⁹ cōſtitut⁹ vel al's ſacerdos vel cuiuſcūq̄ ordinis ſeu religionis obumbratiōe fuſcat⁹ prius anteq̄ tradat eſt toti⁹ ecclesiaſtici ordis p̄rogatiua nudādus z ſic oī officio eccl'iaſtico expoliat⁹ relinq̄tur ſecularj arbitrij poteſtatis animaduerſiōe debita puniend⁹: et in ca. ad abolēdā. ſ. p̄ſenti. de here. Quādo igit̄ talis eſt a ſuis ordib⁹ degradād⁹ et ſcl'ari curie derelinquēd⁹. Eps cōuocet p̄latos z viros religioſos ſue dioceſis: qz iz nō olim: nūc tū ſolus epiſcopus cū p̄latis et alijs viris religioſis et peritis ſue dioceſis poteſt in ſacris ordinibus

¶ constitutū degradare: cū est relinquēd⁹ brachio seculari: vl̄ ꝑpetuo im-
murādus ꝓo hereticā ꝑuitate. Juxta ca. quoniā. de here. li. vj. Adue-
niente aūt die ꝑfixa degradādo relapso ac tradēdo si fuerit in sacris or-
dinib⁹ cōstitut⁹ in brachio seculari: aut relinquēdo si fuerit layc⁹ ad au
diendū diffinitiuā sentētiā in aliq̄ platea seu loco extra eccl̄iā populo
cōgregato: z facto sermōe ꝑ inq̄sitorē: ac ipsi relapso inibi ī alto loco cō
stituto z ꝑsenti curia scl̄ari si degradādus ipse relapsus fuerit. Ep̄s in
pontificalib⁹ indut⁹ et ꝑlat⁹ siue diocesis eidē assistētib⁹ ipsū degradā-
dum coꝝā eo existentē: et indutū ac dispositū ac si deberet in suo ordine
mīstrare a suo ordie degradabit a supiori ordie incipiēdo: z sic gradatī
vsq̄ ad infimū: z sic ꝓferēdo oꝝ q̄nē ꝝbis vtīq̄ eps ad hoc ꝑ eccl̄iā ordi
natj: ita degradādo in q̄libet depositiōe z casule z stole: z sic ō alijs po
terit vti aliq̄bus ꝝbis ꝓtrarijs ꝓmis. Qua q̄dē degradatiōe facta vbi
fienda fit ꝑ modū fm quē de iure seu ꝓsuetudis est fiēda: officialis mā-
dabit notario seu religioso vel clerico q̄ten⁹ legat sn̄iam: q̄ sn̄ia siue re
lapsus laycus siue cleric⁹ est degradak ferek ꝑ modū tenoris sequētis.

D Ds. A. miseratiōe diuīa ep̄s talis ciuitatj: et iudex in terris
talis dñi ditioni subiectj. Attēdētes legitime īformari: q̄ tu
talis de tali loco z talis diocesis fuisti coꝝā nobis: si ita fuerit
seu cōtra talib⁹ ep̄o et iudicib⁹ delat⁹ de tali hereticā ꝑuitate
seu talib⁹ explicētur. Jn q̄b⁹ heresib⁹ vt legitie fuit cōpertū: fuisti a cō
fessiōe ꝓꝓria depḧēsus: ac etiā testib⁹ cōuict⁹: z q̄ tu in illis ꝑsiteras
tāto tpe animo indurato: dicak ꝑut fuit: ꝙ post adherēs ꝑsilio sanioꝝ il-
las hereses in tali loco publice abiurasti in forma eccl̄ie ꝓfiteta abnega-
sti z reuocasti: ꝓpk̄ q̄ ꝑdicti ep̄s z inq̄sitor credētes te ꝝacē cōuersum
ad gremiū eccl̄ie sancte dei: te ab excōicatiōis sentētia q̄ astrict⁹ tene
baris absoluētes: si tū de coꝝde vero z fide nō ficta reuersus esses ad sā-
cte eccl̄ie vnitatē: intunxerūt tibi penitētiam salutarē: verū post oīa
supradicta z tot annoꝝ circulis iā elapsis: nūc nouik iteꝝ delat⁹ nobis
extitisti: q̄ iteꝝ incideras ī tales hereses abiuratas: explicētur: nosq̄
licet displicenk de te talia audiss̄em⁹: tū iustīcia nos cogēte descēdim⁹
ad inq̄rēdū: testes examinādū: teq̄ vocādū et interrogādū medio iura
mēto: necnō ad oīa z singula facienda q̄ ꝑ nos fienda erāt fm canonica
institūta. Sane cū vellem⁹ ꝑsentē causā fine ōbito termiare: solēne cō
siliū tam ī theologica facultate q̄ ī iure canōico ac ciuili ꝓtoꝝ iusslm⁹
cōgregari: z habito ꝑdictoꝝ cōsilio maturo pariter et digesto: in z sup
oībus z singlis actis actitatj ac visis: z diligēter discussis ꝓcessus me
ritis: z oībus eq̄ lance libratj: ꝑut fieri exigebat: repim⁹ legitime tā ꝑ
testes q̄ ꝑ ꝓpriā tuā ꝓfessionē iudicialit̄ receptā: q̄ tu incidisti in be
reses abiuratas. Hā repimus q̄ talia z talia dixisti vel fecisti. explicē-
tur oīa. Ꝓpk̄ q̄ et merito de ꝑdictoꝝ ꝑsilio te habuim⁹ et habem⁹ ꝑ
relapso: iuxta canonica īstituta. q̄ doleter referim⁹: z referēdo dolem⁹:
ꝙ ꝺa ad informationē nostrā et ꝓboꝝ virorū catholicoꝝ: diuina gr̄a in-

A spirāte: itez es reuersus ad gremiū ecclesie: z ad eiusdē fidei ꝟitatem ꝑdictos errores z hereses detestādo z credēdo catholice fidēcz catholicam ꝓtestādo: admissim⁹ te ad recipiendū penitētie z eucharistie petita ꝑ te būiliter eccl'iastica sacramēta. Uerū cū ecclesia dei in te et circa: vltra nō habeat ꝙd faciat: cū ita mifico:dit se habuerit erga te: vt p:edixim⁹: z tu illa abusus fuerz in abiuratas hereses incidēdo. Eap:opt nos eps z iudices antefati: sedētes ꝑ tribunali more iudicū iudicātiū: sacrosāctis euāgelijs positz coz̄ nobis: vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝑdeat: z oculi nri videāt equitatē: habētes p:e oculis solū deū z sancte fidei irrefragabilē veritatē: ac extirpationē hereticē ꝑuitatis: te talem hoc loco die z hora tibi ad audiēdā diffinitiuā sentētiā in antea assignatis: sentētialit iudicam⁹ te esse ꝟacit relapsū in hereticā p:auitatē: licz penitētē. Et vt veracit relapsū in eandē de foro nro ecclesiastico te ꝓcimus: et relinqmus brachio scl'ari tradit⁹: rogam⁹ tamē z efficacit dicta curiā secularē: qtenus circa te citra sanguis effusionē z mortis periculū suā sentētiā moderet. Et sic eps et sui assessores recedētes: curia scl'arz suū officiū exeqtur. Aduertēdū est quis eps z inqsitor debeāt esse sūmope diligētes: z ꝑ se et ꝑ alios facere vt relapsus peniteat z ad fidē catholicā ꝙuertat: tamē postq penituerit z cōclusū fuerit in ꝓfilio qd licet peniteat: nihilomin⁹ veracit est relapsus: z vt talis tradēd⁹ est brachio scl'ari: ipsi ꝑsonalit qd tali sentētia debz plecti eidē nō indicēt: B qa facies iudicz terret ꝑdēnandū. Et ꝟba sua magis inducūt plectēduz ad impenitētiā qz ad patientiā: z ideo nec extunc nec ante sentētiā nec post eū illi faciāt ꝑsentari: vt nō moueat animo ꝓtra eos: qd in casu tali mortis diligēti⁹ est cauēdū: ſz vt dictū est mittāt ad eū alios viros ꝓbos: ꝑsertim religiosos seu clericos ei nō ingratos ſz gratos: q futuraz sentētiā atcz mortē infligēdā indicāt: eū ad fidē cōfirmēt: ad patientiā exhortētur: z post sentētiā eū associent: cōsolētur: cū eo exorēt: z ab eo nō discedāt donec spiritū reddiderit creatori. Sint igit cauti z auisati ne ꝙd agant seu dicāt ꝓpt ꝙd relapsus morte ꝑuentat et ipsi efficiātur irregulares. Et vnde debebāt meritū deportare deferāt secū penā pariter atcz culpā. Cōsiderandū est etiā qd tales sentētie tradēdi aliquē curie seculari nō ꝓsueuerūt fieri die festiua vel solēni: nec etiā in ecclesia: ſz extra in aliq̄ platea: q: sentētia est q̄ ducit ad mortē: et honesti⁹ est qd ferat i die feriali z ex ecclesiā: cū dies festiua z eccl'ia dño sint dedicata.

¶ Super modum sententiandi heresim confessum: sed impenitentem non tamen relapsum. Questio .XXIX.

QEcim⁹ mod⁹ ꝓcessū fidei terminādi z sentētiādi: est qñ de lat⁹ de hereticā ꝑuitate: ꝓcessus meritz diligēter discussis cū bono ꝓfilio ꝓtoz i iure: repitur ꝓfessus heresim z ipenitēs: nō tñ relapsus. Sed q: rarissime inuenit talis casus: lz interdū nobis inqsitoribꝫ cōtigerit: tamē eps et iudices cū tali nō debent festinare: ſz bene custoditā z cōpeditā ad ꝙersionē inducere: etiā

per plures menses: pponendo q̄ in corpore ꝛ anima sic impenitēs dam
nabitur. Qui si tandem nec p̄speris nec aduersis: nec minis nec blandi
cijs poterat emolliri vt resiliat ab errorib⁹ suis: et fuerit predicto con
gruo tempore expectatus. Episcopus ꝛ iudices disponēt se ad traden
dum eum seu relinquendū brachio seculari et mandabunt per cedulam
nuncio seu baliuo seu potestati curie secularis: quatenꝰ tali die non fe
stiua ꝛ tali hora sit in tali loco: extra ecclesiam tamen cum sua familia: ꝛ
ipsi tradent sibi quendam hereticū impenitentem. Et nihilominus q̄
ex parte eorum faciat publice preconizari in illis vicis seu locis in qui
bus alie preconizationes fieri solent: q̄ die et hora ac loco predictis.
Predicator faciet sermonem p̄o fide: ac tradet hereticū quendam bra
chio seculari: et ideo q̄ omnes veniant et interfint: et habebunt indul
gentiam consuetam. Quibus expletis tradetur curie seculari: per mo
dum tenoris sequentis: sepius tamen admonendo per p̄ius vt resiliat
ab heresi et peniteat: q̄ si omnino noluerit: fertur sententia.

DOs. M. miseratione diuina episcopꝰ talis ciuitatis: et iudex
in terris talis domini. Attēdētes q̄ tu talis de tali loco talis
diocesis: fuisti nobis delatus: fama publica deferente: ac fide
dignorum insinuatione de hereticā prauitate. explicētur hereses. et q̄ in illis heresibus et factis pstiteras multis annis: in tue ani
me detrimentum. Nosq̄ quibus ex officio incumbebat prauitatem he
reticam extirpare. Volentes vt tenebamur: in et sup his certius infor
mari: videre an ambulares in tenebris vel in luce: diligenter inquisiui
mus de predictis: teq̄ citantes ꝛ efficaciter interrogantes: reperimus
te predicta infectum heretica prauitate. Sane cum p̄e cunctis nostre
mentis desiderabilibus insidat cordi nostro: fidem sanctā catholicam
in populorum precordijs cōplantare: eradicata heretica prauitate: mo
dos diuersos varios et cōgruos: tam per nos q̄ per alios adhibuim⁹:
quatenus resileres ab heresibus et errorib⁹ antedictis in quibus ste
teras atq̄ stabas: p̄out et nunc stas contumaciter ac pertinaciter ani
mo indurato. Verum cum humani generis inimico tuis precordijs assi
stente: teq̄ in dictis errorib⁹ voluente et inuoluente: nolueris neq̄ ve
lis a sepe dictis heresibus resilire: plus eligens mortem anime incurre
re gehennalem ꝛ corporis temporalem: q̄ antefatas hereses abiurare:
ac ad gremium ecclesie aduolare et animam lucrifacere: in reprobū sen
sum datus. Eapropter cum sis ab ecclesia sancta dei excommunicatio
nis vinculo innodatus: et merito: et numero a grege dominico separa
tus: ac participatione bonorum ecclesie priuatus: et ecclesia circa te nō
habeat vltra quid faciat: cum ad te conuertendum fecerit iuxta posse.
Nos episcopus et iudices in causa fidei sepe fati: sedentes p̄o tribuna
li more iudicū iudicantium: sacrosanctis euangelijs positis coram no
bis: vt de vultu dei iudicium nostrum prodeat: et oculi nostri videant
equitatem: habentesq̄ p̄e oculis solum deum et sancte fidei veritatem

A ac extirpationem heretice prauitis. hac die hora & loco tibi in antea assignatis ad audiendam sententiam diffinitiuam: condēnamus ac sentētialiter iudicamus te esse veraciter hereticū impenitentem: & vt veraciter talem tradendū & relinquendum brachio seculari. & sic vt hereticus impenitentem p hanc nostram sentētiam de foro nostro ecclesiastico te proiscimus et tradimus seu relinquimus brachio seculari ac potestati curie secularis: dictam curiam secularem efficaciter deprecantes: quatenus circa te citra sanguinis effusionem & mortis periculum suam sententiam moderetur. lata fuit hec sententia.

¶ Sup heresim cōfessam & relapsam & impenitētem. Questio .XXX.

IAdecimus modus processium fidei terminandi et finiēdi: est quando delat⁹ de heretica prauitate: pcessus meritis diligēter discussis cū bono consilio in iure perito⁹ reperitur psessus heresim ac impenitēs & relapsus. Et hoc est quādo delatus ore ppio cōfitet iudicialit talia & talia se credere et practicasse. circa istū est practicandū vt sup. et ferat sententia cora episcopo & iudicib⁹: q̄ tamē sunt hereticalia mānifeste p formā tenor⁹ seq̄nt⁹.

DOs. N. miseratione diuina episcop⁹ talis ciuitatis aut iudex in terris talis domini. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis seu talib⁹ predecessoribus nostris delatus de heretica prauitate: explicētur. In quib⁹ vt legitime

B est compertum: fuisti cōfessione propria iudicialiter ac fidedignis testibus deprehēsus: & q̄ in illis pstiteras tanto tempore animo indurato: dicatur put fuit: sed q̄ post sano consilio inherēdo illas heresis publice abiurasti in tali loco in forma ecclesie consueta: propter que predicti episcopus et iudex credentes te veraciter refiliisse ab erroribus ante latis: & ad gremium ecclesie errdendo catholice aduolasse: tibi absolutionis beneficium impertirit: absoluentes te ab excommunicationis sententia qua astrictus in antea tenebaris: si tamē de corde vero & fide nō ficta conuersus extiteris ad sancte ecclesie vnitatem: tibi salutarem penitentiam iniungentes ad misericordiam receperunt: quia ecclesia sancta dei non claudit gremium reuertenti. Verum post omnia antedicta fuisti nobis delatus: q̄ displicenter accepimus: q̄ iterum inciderit in damnatas heresis per te publice in antea abiuratas: seu talia et talia commisisti contra abiurata plibata in tue anime detrimentum. Explicentur. Hosq̄ quā q̄ displicētia sauciati: q̄ de te talia audissemus. Nihilominus: iustitia nos cogente: descendimus ad inquirendum: testes examinandum: teq̄ vocandum & interrogandum: vt decebat medio iuramento: & ad faciendum oia & singula que p nos fienda erant p̄m canonica instituta. Sane cū vellemus psentē causam fine debito terminare: solenne tā perito⁹ in theologica facultate q̄ in iure canōico & ciuili cōsilium fecimus cōgregari. Et habito cū pdict⁹ in et sup oibus & singulis in psenti causa pductis deductis actis et actitatis consilio maturo

parit̄ ac digesto ac etiã replicato: visisq; ac diligenter discussis ꝓcessibꝰ meritis hui⁹ cause ac omnibus ꝑt ius ⁊ iustitia suadebãt: cõperimus legitime tã ꝑ testes dignos fide: q̃ tuã cõfessionẽ ꝓpriã pluries ꝑ nos receptã te incidisse ac recidisse i hereses abiuratas. ¶Hã reprim⁹ q̃ talia et taliadixisti vt̄ egisti. Explicẽt oĩa: ppt̄ q̃ ⁊ merito ꝺ ꝓdictoꝝ ꝓfilio: te habem⁹ tuis exigẽtib⁹ excessib⁹: ꝑ relapso fm canonicas sãctiones q̃d dolẽt referim⁹: ⁊ referẽdo dolem⁹: nouit ille q̃ nihil ignorat: cordiũ intima omniũ intuet̄: ⁊ cũ totis nr̄is p̄cordijs cupemus ꝑt ad huc cupim⁹ te reducere ad sancte eccl̄ie vnitatẽ: ac eneruare a tuis viscerib⁹ p̄fatã heretica prauitatẽ: vt sic saluares animã tuã ac mortẽ euaderes corpis ⁊ anie gehẽnalẽ: conat⁹ nostros exercuim⁹ ad te salubr̄it̄ cõuertendũ: modos ꝓgruos varios exhibẽtes: ꝙ tu i reprobũ sensũ dat⁹ maligno spũ duct⁹ parit̄ et seduct⁹ ꝑelegisti torq̃ri diris ac ꝑpetuis cruciatib⁹ in inferno: ⁊ hic tpalib⁹ ignib⁹ corpalit̄ cõsumari: q̃ adherẽdo cõsilio sanctoꝝ ab errorib⁹ dãnabilib⁹ ac pestiferꝫ resilire: et ad gremiũ et ad misericordiã sancte m̄r̄is ecclesie aduolare. Ea ꝓpt̄ cũ ecclesia dei vltra nõ habeat erga te q̃d faciat: cũ ad te ꝙuertẽdũ totũ exercuit posse suũ. Nos eps ⁊ iudices i hac fidei causa memorati sedẽtes ꝑ tribunali more iudicũ iudicatiũ: sacrosctis euangelijs positis coram nobis: vt de vultu dei iudiciũ nostrũ ꝓdeat: ⁊ oculi nr̄i videant equitatẽ: habẽtesq; pre oculis solũ deũ et honorẽ sctẽ fidei ort̄hodoxe. Hac die hora et loco
ad audiendã sentẽtiã diffinitiuã tibi inantea assignatꝫ: te talẽ in nr̄a p̄ sentia ꝓstitutũ finalit̄ cõdenam⁹ et ꝓdemnando iudicam⁹ esse facit̄ impenitẽtẽ hereticũ et relapsum: ⁊ vt talẽ realit̄ tradendũ seu relinquẽdũ brachio seculari: ⁊ sic vt verũ hereticũ i penitẽtẽ parit̄ ⁊ relapsũ ꝑ hãc nostrã sentẽtiã diffinitiuã de foro nostro ecclesiastico te p̄cim⁹ et tradim⁹ seu relinq̃mus brachio seculari ac potestati curie secularꝫ: deprecãtes efficacit̄ secularẽ curiã antelatã: quatenꝰ citra sanguis effusionẽ et mortis piculũ erga te suam sentẽtiã moderet̄. lata fuit hec sentẽtia.

¶Sup cõuictũ et depẽsum: oĩa tñ negantẽ. Questio .xxxi.

QUodecimꝰ modus ꝓcessum fidei terminãdi ⁊ finiendi: est q̃ delatꝰ de heretica ꝓuitate: ꝓcessus meritꝫ diligẽt discussis cũ bono ꝓfilio in iure pitorum reperit̄ in hereſi depẽsus: facti euidẽtia vel testiũ ꝓductione legitima: nõ tamẽ confessione ꝓpria: ⁊ hoc est quãdo ipse delatꝰ cõuincit̄ legitime de aliq̃ heretica ꝓuitate vel facti euidẽtia. Utpote q̃a hereſim publice practicauit: vel ꝑ testes legitimos: ꝓtra quos excipere delatꝰ legitime nõ potuit: tamẽ ipse sic ꝙuictꝰ et depẽsus ꝑsistit firmit̄ in negatiua et cõfitet̄ ꝓstant̄. Juxta notata ꝑ Hostien. in summa. titu. de here. §. qualiter quis in hereſi deprehẽdat̄. patuit supra q̃stiõe. xxviij. Circa istũ talis practica est seruanda. Talis duro carcere est tenẽdus in cõpedib⁹ et catbena frequẽter ab officialibus cõiunctim et diuisim: et per se ac ꝑ alios: est efficacit̄ admonẽd⁹: q̃ eis ꝺtegat veritatẽ in dicẽdo eis q̃ sic

A faciat ꝛ ꝓfiteak errorē suū ꝙ ad miſicordiā admittak abiurādo ꝓmitus illā hereticā prauitatē. Si aūt noluerit ꝫ steterit in negatiua ꝙ ad finē relinq̄tur brachio seculari ꝛ morte nō poterit euadere tpalē. Q; ſi diuti⁹ infamat⁹ et expectat⁹ steterit in negatiua: eps ꝛ officiales mō ꝓiun ctim mō diuiſim nūc ꝑ ſe nūc ꝑ alios ꝓbos viros trahāt ad ſe: mō vnū testē mō aliū informādo eū vt attēdat q̄d ōpoſuit: ſi dixerit vez vl' nō. q̄a ſeipſū damnat eternalit et aliū tēporalit. et ꝙ ſi verek: ſaltem eis ſecrete dicat ne ille delat⁹ moriak iuſte. Et ꝛba talia ſtudeāt ei dicere vt clare videāt ſi depoſuerit ꝛitatē necne. Q; ſi teſtes ſicut informati ſteterint ī affirmatiua ꝛ delat⁹ in negatiua nec ad ḧ ſtatim velint eps ꝛ officiales negociū ꝑ ſentētiā determiare ꝛ tradēdo talit deꝑhēſium bra chio ſeculari: ꝫ diuti⁹ eū teneāt nūc inducēdo deꝑhēſū ad affirmatiuā: nūc teſtes: diuiſim tū ad excutiēdū bene ꝓſciētiā ſuā. Et ſingularit at tēdāt eps ꝛ officiales ad illū teſtē quē viderīt meli⁹ diſpoſitū ad bonū ꝛ q̄ videk meliorj ꝓſciētie. Et circa illū inſtēt diuti⁹ ſi res ita ſe habuit vt ōpoſuit necne: ei⁹ ꝓſciētiā onerādo: ꝛ ſi viderīt teſtē aliquē vacillare vel al's habeāt indicia ꝓtra eū ꝑpt q̄ ſuſpect⁹ ꝙ falſitatē dixerit: meri to habeak de bono ꝓſilio ꝓtorū arreſtēt eū ꝛ ꝓcedant vt iuſticia ſuadebit. Cōpertū nāq̄ eſt frequēter ꝛ frequēti⁹ ꝙ ſic deꝑhēſus teſtib⁹ fide dignis poſtq̄ in negatiua diu ꝑſtitit ad cor reduct⁹ ꝑſertim ꝛacit informat⁹ ꝙ nō tradek brachio ſeculari: ꝫ ad miſericordiā admittit ſuā ōte

B gitt ꝑuitatē: ꝛ ꝛitatē quā iam diuti⁹ negauit: tūc libere ꝓfitek: ꝛ frequē ter repertū eſt ꝙ teſtes malicia agitati ac inimicitia ſupati: ſe adinuicē colligarūt ad imponēdum inſonti hereticā ꝑuitatē. Poſtq̄ ad informa tionē frequētem epi ꝛ officiales remorſu ꝓſciētie fatigati ac diuinit⁹ in ſpirati reuocāt quā dixerūt ꝛ fatētur malicioſe ſe illi ipoſuiſſe tantā la bem ꝑpt q̄d talis ꝛ talit deꝑhēſus nō eſt ꝑ ſentētiā feſtinādus: ꝫ diu ti⁹ q̄a ꝑ vnū annū et plures expectand⁹ anteq̄ ſic tradak curie ſeculari. Quo expectato tpe cōpetēti ꝛ adhibita diligētia ꝓdecēti ſi ſic delat⁹ le gitime deꝑhēſus recognouerit culpā ſuā ac ꝓfeſſus fuerit iudicialit ſe fuiſſe illaqatū tāto tpe ī fata hereticā ꝑuitate ac illā ac ōnē hereſim cō ſenſerit abiurare ꝛ ſatiſfacere ad arbitriū epi ꝛ iq̄ſitorj cōgruū exhibe re tanq̄ in hereſi deꝑhēſus: et ꝑpria ꝓfeſſiōe et teſtiū legitima ꝓducti one. Ut hereti⁹ penitēs abiuret omnē hereſim publice ꝑ formā de qua agit. Octauo mō ſup poſito ꝓceſſum fidei terminādi: vbi de talib⁹ agi tur. Si vo ſic ꝓfeſſus q̄ incidit ſic in hereſim: ꝫ ſtat in illo anio ꝑtinaci vt impenitēs relinq̄tur brachio ſcl'ari: ꝛ agak circa illū per modū q̄ ſup agit in decimo mō ꝓceſſū fidei terminādi: vbi ō talib⁹ agit. Si aūt ip ſe deprehēſus ſteterit cōſtanc in negatiua: ꝫ ipſi teſtes refilierint a ſua affirmatiua ſuū teſtimoniū reuocādo ac culpā ſuā recognoſcēdo: q; in ſonti tantā labē impoſuerūt: rancore ꝛ odio agitati: ꝑce ſeu ꝑcio deduc cti (ipſo delato vt immuni a iudicio relaxato) punienk ipſi vt falſi teſtes accuſantes ſeu ōferētes: vt notat Paulus ſup ca. multoz. et ꝛ. illos in

¶ prin. de here. in cle. et ferek sentētia seu penitētia ptra eos ad arbitriuz
episcopi t iudicū: oīno tñ ad ppetuos carceres tales falsos testes pdē
nando t in pane t in aqua ad dies vite peitētiando: ponēdo etiam post
ad scalas ante portas ecclesie tales tc. habēt tamē potestatē epi miti-
gare aut etiā aggrauare post annū t tēpora p formā tenoris sequētis.

SI aūt talis deph̄ēsus p annū vel pl⁹ vel alio maiori ꝓgruo tpe
expectat⁹ pstiterit i negatiua ptinue t testes legitimi in affir-
matiua deponant se: eps t iudices ad relinq̄ndū eūdē brachio
seculari: mittēdo eidē aliq̄s pbos viros fidei zelatores: t pser
tim religiosos eidē non ingratos: ꝯ familiares t gratos q̄ eidē indicēt q̄
mortē nō pōt euadere tpalē: dū sic stat in negatiua: ꝯ tradek tali die vt
hereticꝰ impenitēs ptāti curie secularj. Et nihilomin⁹ eps t officialis
mittat baliuo seu ptāti curie secularj: q̄ten⁹ tali die et hora et i tali lo-
co extra ecclesiā tñ: veniat cū familia sua ad recipiēdū quēdaz hereticū
impenitētē quē tradēt ei. Et etiā q̄ faciet publice ꝑconizari in locj il-
lis in q̄bus ꝑconizatiōes alie fieri ꝓsueuerūt: q̄ oēs sint tali die t hora
in tali loco ad audiēdū sermonē quē ꝑdicator faciet ō fide: t tradēt eps
t officialis quēdā hereticū ptinacē brachio sc̄lari. Aduenīēte aūt die ꝑ-
dicta ad ferendū sentētiā assignatā: erūt eps t officialis i loco ꝑdicto:
ipso tradēdo ibidē existēte in alto: clero et pp̄lo cōgregato vt eminēter
ab omnibus videatur: ac ꝑsente potestate curie secularis stante coraz
ipso tradendo. Quibus lectis feretur sententia per hunc modum.

¶ NOs miseratiōe diuīa eps talis ciuitatj aut iudex in terrj ta-
lis dōi. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti
nobis delat⁹ de tali hereticā p̄uitate. Exp̄mank. Et vellem⁹
certiorari: an ea q̄ de te t ptra te nobis dicta fuerāt ꝟitate ali-
qua fulcirenk: et an tu ambulares in tenebris aut in luce: descēdim⁹ ad
nos informandū: testes diligētius examinandū teq̄ vocandū: ac inter-
rogandū sepius medio iuramēto: defensionesq̄ exhibendū: ac ad oīa et
singula faciendū q̄ per nos fienda erāt ꝟm canonicas sanctiōes. Verum
cū vellem⁹ ꝑsens tuū negociū fine debito terminare: solēne ꝓsiliū tam
in theologica facultate q̄ in iure canonico t ciuili coram nobis fecim⁹ cō
gregari: t visis ac diligēter discussis ꝓcessus meritj t oībus t singulis
in ꝑsenti causa ꝓductis deductj actis et actitatis ꝑdictoz ꝓsilio dige-
sto pariē et maturo repimus ptra te legitime ꝓbatū q̄ fuisti tanto tpe
infect⁹ hereticā p̄uitate: t tam repimus q̄ fecisti t dixisti talia et talia.
Exp̄mank ex q̄bus appar: manifestez q̄ es legitīe deph̄ēsus in ꝑdicta
hereticā p̄uitate. Sane cū cuperem⁹ ꝓut adhuc cupim⁹ te ꝟitatē faten-
do resilire ab heresi antedicta et reduci ad gremiū ecclesie sancte: ac ad
sancte fidei vnitatē: vt sic saluares animā tuam: t tam anīe q̄ corꝑis
mortē euaderes gehennalē tam p nos q̄ p alios nostrā diligētiam exer
centes: ac p te lōga tpa expectantes: tu in reprobū sensum datus ꝓtem
pſilti acq̄escere nostro cōsilio saniori: īmo pstitisti t pſistis in negatiua

A ptinacia: ac ꝓtumaci animo indurato: q̃d dolentes referim⁹ et referẽdo plangim⁹ ac dolemus. Verũ cum ecclesia dei tanto tẽpore expectauerit quatenus resilires recognoscendo ꝓpriam tuam culpã et noluer is neq; velis: ꝛ nõ habeat vltra q̃d tibi gratie faciat ac mercedis. Eapropt̃ vt sis ceteris in exemplũ et alij ab huiusmodi heresib⁹ arceant̃ et tanta facinora nõ remaneant impunita. Nos episcop⁹ et iudices in causa fidei memorati sedentes ꝓ tribunali more iudicũ iudicantiũ sacrosanctꝫ euãgelijs posit̃s coram nobis: vt de vultu dei iudiciũ nostrũ prodeat: ꝛ oculi nostri videant equitatẽ: habentes pre oculis solũ deũ et sancte fidei gloriam ꝛ honorẽ: te talem in nostra ꝑsentia ꝓstitutum hac die hora et loco ad audiendã diffinitiuam sentẽtiam assignatis: diffinim⁹ declaramus ꝛ sentẽtiamus te esse hereticũ impenitentẽ: tradẽdũ seu relinquẽdum vt talem brachio seculari: ac per nostrã sentẽtiam vt vere hereticum ꝓtinacem impenitentẽ: a foro ecclesiastico te ꝓhcimus ꝛ tradimus seure linçmus brachio seculari ac potestati curie secularꝫ. Eandẽ curiam secularẽ efficacit̃ deprecãtes: quatenꝰ circa et citra sanguinis effusionem ꝛ mortis periculũ suam sentẽtiã moderet̃. Lata est hec sententia.

B Doterunt aũt episcopus et iudices disponere ꝙ aliqui ꝓbi viri fidei zelatores ipsi relicto: curie seculari nõ ingratos: sed familiares et gratos associent dictũ relictum oũ curia secularis in eum suũ officium exeq̃tur qui eum ꝓsolent̃ et adhuc inducãt ꝙ fatendo veritatẽ et recognoscendo culpam suam resiliat ab erroribus suis. Q; si forsan post sententiã et iam relictus ad locũ vbi est cõburẽdus deduct⁹: dixerit se velle fateri veritatẽ ꝛ recognoscere culpã suã ꝛ ita fecerit: ac paratus fuerit huiusmodi heresim ꝛ omnẽ aliam abiurare: licet presumat̃ ꝙ hoc faciat plus metu mortis ꝙ amore veritatis: crederem ꝙ ex misericordia possit recipi vt hereticus penitẽs et perpetuo immurari. Juxta glossam super capitulũ. ad abolẽdam. §. presenti. et ver. audientia. et capitulo. excommunicamus. ñ. de here. q̃uis de rigore iuris nec tali conuersioni est magna fides a iudicibus fidei adhibenda: imo ꝛ ꝓpter damna tẽporalia illata ipsum semp punire possũt.

¶ Sup̃ q̃uictũ ꝫ fugitiuũ: vel se ꝓtiacit̃ absentãtẽ Questio. XXXII.

Redecimus et vltimus modus processum fidei terminandi et sententiandi: est quando delatus de heretica prauitate: processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure peritorũ reperit̃ conuictus de heretica prauitate: est tñ fugitiu⁹ seu absens ꝓtumacit̃: ꝫ cõgruo tpe expectat⁹. Et h̃ est in trib⁹ casibus. Prim⁹ est q̃ ỏlat⁹ est de phẽsus in heresi vel in ꝓfessione ꝓpa vel facti euidẽtia vel testiuꝫ ꝓductione legitima: ꝫ fugerit vel se absentauerit et citat⁹ legitime noluerit cõparere. Secũdus casus est quando aliq; est delatus ꝛ recept⁹ aliquali informatione cõtra eum habet̃ aliqualit̃ seu leuiter suspectus: ꝛ sic citetur respõsurus de fide: ꝛ quia renuit cõtumaciter cõparere excõicetur: ꝛ excõmunicat⁹ sustinet illã excõmunicatio-

C nem anīo ꝓtumaci ꝛ semp ꝓtumacit̄ se absentat. Tertiꝰ casus est qñ alī ꝗs impediuit directe sentētiā seu ꝓcessū fidei ep̄i vel iudicū vel ꝙ ad h̄ dederit auxiliū ꝓsiliū vel fauorē: talis est excōicatiōis mucrō ꝓcessus quā si sustinuerit ꝑ annū anīo indurato extūc est vt hereticꝰ ꝓdēnandꝰ ꝑ ca. vt inq̄sitiōis. ℔. ꝓhibem⁹ de hereti. li. vi. et ꝓtumacit̄ se absentauit. In ꝓmo casu ille talis est ip̄enitēs hereticꝰ ꝓdēnandꝰ: iuxta ca. ad abolendā. ℔. ꝑsenti. In scō casu ꝛ tertio nō est hereticꝰ ip̄enitēs iudicād⁹: ꝫ tām̄ seu vt penitēs hereticꝰ cōdēnandꝰ. iuxt̄ ca. cū ꝓtumacia. ꝛ ꝑ ca. vt inq̄sitiōis. ℔. ꝓhibem⁹ de hereti. li. vi. Circa quēlibet istoꝝ talis p̄ctica est seruāda. Talis enī ꝓgruo tpe expectat⁹ citet̄ ꝑ ep̄m et officialē in eccl̄ia cathedrali illi⁹ dioceſis in q̄ deliq̄t: ꝛ ī alīs eccleſijs illi⁹ loci vbi domicilīū h̄ebat et spēalit̄ vñ fugit ꝛ citabit̄ ꝑ formā tenorꝝ seq̄ntis.

DOs. ℟. miseratiōe diuīa ep̄s talis ciuitatꝝ ꝛc. aut iudex talis dioceſis spīm ꝓsilīꝫ saniorꝝ. ℙrefea cūctꝝ nr̄e mētis desiderabilib⁹ illud potissimū infigit̄ cordi nr̄o tpib⁹ nr̄is ne in dicta tali dioceſi vberē florētēq̄ eccleſiā vineam inquā dñi Sabaoth quā sūmi patris dextera ꝓtuoſis cōplātauit: quā eiusdē patrꝝ filiꝰ ꝓpr̄ij ac viuifici vnda cruorꝝ vberib⁹ irrigauit: quā ipse almꝰ spūs paraclet⁹ mirꝝ ineffabilibusq̄ donis intimꝰ fecūdauit: quā tota ipsa incōp̄hēſibilis atq̄ inattigibilis trinitas btā grādissimis varīſq̄ ꝓuilegijs sanctiꝰ dotauit pariterq̄ ditauit: aper de filia ꝙ est ꝛ dicit̄ hereticꝰ ꝗlibet absorbeat ꝛ depascat fructꝰ fidei vberes deuastādo ac lacerātes bestiæ vepres palmitib⁹ inſerēdo serpenſq̄ tortuoſus nr̄i ip̄ob⁹ p̄fani generꝝ inimicꝰ efflans virꝰ ꝙ est sathanas ꝛ diabolꝰ eiusdē vineæ dñice palmites inficiat: atq̄ fructꝰ virꝰ ꝓuitatꝝ hereticæ imittēdo. ℍec etiā ager ipse dñicus ppls inquā catholicꝰ: ad quē excolēdū pariter ꝛ serēdū descēdit de sūmoꝝ poloꝝ arce dei patrꝝ vnigenitꝰ atq̄ ꝓmogenitꝰ seminauit mirꝝ sanctiſq̄ p̄dicationib⁹ discurrit ꝑ villas ꝛ castella docēs nō sine magnis fatigatiōib⁹. Elegit ap̄los viros vtiq̄ oparios ī dustriosq̄ ac ꝓduxit ditās illos eternis retributiōib⁹ expectās ipse dei filiꝰ ō agro isto magno illa die iudicij extremo vberes manipulos colligere et ꝑ manꝰ sanctoꝝ angeloꝝ recōdere in celesti horreo sancto suo Sansonisq̄ vulpecule incertate ꝙ sicut p̄sone labe hereticā depuate faces ꝙdē habētes diuersas: ꝫ caudas ignitas ad iuicē colligatas: qꝛ ō varietate flāme ꝓueniūt in idipsū segetē dñicā iam albā ad messem splēdoribꝰ fidei relucētē morsu amarissimo demollianꝫ: ac discursu subtilissimo pergant: impetuq̄ validissimo accedāt pariꝫ ꝛ accēdāt dissipēt ꝛ deuastēt sinceritatē sancte fidei catholice subtilit̄ ꝛ damnabilit̄ subuertēdo. Eappē cū tu talis inciderꝝ in damnatas hereſes maleficarū illas publice in tali loco p̄cticādo. seu talit̄ dicaꝫ: seu fuerꝝ ꝑ testes legitimos conuict⁹ de hereticā p̄uitate: siue ꝓpa depēhēſus ꝓfeſſiōe ī iudicio ꝑ nos recept⁹ ꝛ post capt⁹ fugerꝝ: medicinā refutās sallutarē citauerim⁹ te: vt de ꝛ sup̄ his coram nobis manifestꝰ respondere: tuq̄ ducꝰ maligno spiritu

A pariter ꝛ seductus renueris comparere: vel sic. Ea propter cumtu talis delatus nobis de heretica prauitate ꝛ recepta informatione contra te alias de eadem esses nobis suspectus leuiter: qm̃ fores infectus labe p̃dicta. Citamus te quatenus coꝝ nobis psonaliter cõparens de fide catholica respõsurus cumq; citatus renueris cõparere ptumaciter excõmunicamus te ac excõmunicatũ fecimus publicari. In qua steti sti p annũ seu annos tot aĩo ptinaci latitãs: ꝛ inde ita ꝙ nũc q̃ te duxerit spũs malign⁹ ignoram⁹ ꝛ cũ te expectauerim⁹ miscõditer ꝛ benigne vt reuertaris ad gremiũ sctẽ fidei vnitatẽ: tu facere ptẽpsisti ĩ reprobũ sensum dat⁹. Sane volum⁹ ꝛ tenemus iusticia nos cogẽte causam tuã hmõi fine debito terminare: nec valeamus tã nephanda crimina conniuentibus oculis tolerare. Nos eps ꝛ iudices in causis fidei supradictꝫ te talem sepe fatũ latitantẽ pfugũ ꝛ fugitiuũ p psens nostrũ edictũ publicũ reqrimus pariter ꝛ citamus pemptorie quatenus die tali tali mẽse tali anno in tali ecclesia cathedrali talis diocesis hora tertiarũ compareas psonaliter coram nobis diffinitiuã sententiam auditurus. Significantes ꝙ siue cõparueris siue non ꝓcedem⁹ ad nostrã diffinitiuã sentẽtiã cõtra te put ius ꝛ iusticia suadebũt. Et vt ꝑus nostra citatio ueniat ad tui noticiã: nec valeas ignorãtie velamine te tueri psentes litteras dictas requisitionẽ ꝛ citationẽ nostrã in se cõtinentes volum⁹ ꝛ mandamus affigi in valuis publice talis p̃dicte ecclesie cathedralis. In quoꝝ testimoniũ singuloꝝ psentes nostras litteras impssione nostrorum sigillorum iussimus communiri. Datum.

B

Dueniẽte aũt die pfixa ad audiẽdaz diffinitiuã sniam assignata: si profugus cõparuerit ꝛ consenserit publice oẽm heresim abiurare humiliter petẽs admitti ad miscõiaz postulãdo si relapsus non fuerit admittet ꝛ si fuerit depẽsus ꝓpria confessione vel testiũ legitima productione abiurabit ꝛ penitebit vt heretic⁹ penitens fm modũ quo agit supra in octauo modo proceſſum fidei terminandi vbi de talib⁹ agit: ꝫ si fuerit suspect⁹ violẽter: ita ꝙ citat⁹ responsurus de fide noluit cõparere: ꝛ fuit ex hoc excõicatus ꝛ stetit ĩ excõmunicatione p annũ aĩo ptinaci ꝛ penitebit admittet ꝛ abiurabit oẽm heresim ꝛ penitebit vt heretic⁹ suspect⁹ de heresi violenter: penitens fm modũ quo agit supra in sexto modo ꝓcessuz fidei terminãdi. Si aũt cõparuerit ꝛ non consenserit abiurare: tradetur verus heretic⁹ impenitens brachio seculari per modum quo dictũ est supra: ꝛ agitur in decimo modo ꝓcessum fidei terminandi. Si aũt contumaciter renuerit cõparere: tũc formetur sententia per modum tenoris sequẽtis.

Nos. N. episcopus miseratiõe diuina talis ciuitatis attẽdentes: ꝙ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis de heretica prauitate fama publica referente seu fidedignoz insinuatione delatus. Nos q̃bus ex officio decumbit descẽdimus ad videndum ac inquirendum: an clamor qui ad aures nostras puenerat

C veritate aliqua fulciretur. Verum cum inuenissemus te in heresi deprehensum deponentibus contra te ꝑ pluribus testib⁹ fidedignis te coꝝ nobis aduocatū iussimus detineri: dicatur: ficut factū fuit: an vicz cō paruerit ꝛ medio iuramēto interrogat⁹ fassus fuerit vel non. Sed post maligni spiritus cōsilio ductus ꝛ seductus metuens tua vulnera vino ꝛ oleo salubriter cōfoueri aufugisti: aut ponatur si ita est carcerē ꝛ arrestum fregisti pariter ꝛ aufugisti latitās hinc ꝛ inde ꝛ quo te malignus spiritus duxerit ante factus totaliter ignorāmus. Vel sic. Verū cū innuissemus cōtra te taliꝫ vt ꝑdicitur nobis delatū de heretica prauitate multa indicia ꝓpter q̄ suspectū leuiter de heretica prauitate ꝑdicta te merito habeamus citauimus te ꝑ publicū edictū in talibus ꝛ talibus ecclesiꝭ talis diocesis q̄tenus infra certū terminū nobis ꝑfixū coꝝ nobis in tali loco ꝑsonaliter cōpareres. Jn ꝛ super ꝑdictis ꝓtra te depositis ꝛ alias de fide catholica ꝛ eius articulis respōsurus: tu vero insano consilio adherēdo renuisti cōtumaciter cōparere: cūq; iusticie exigēte te excōmunicauerimus ac fecerim⁹ excōmunicatū publice denūciari in medicinā refutas salutarē dictā excōicationē vltra quā ꝑ annū sustinuisti ꝛ adhuc sustines in reprobū sensum datus animo ꝓtinaci ꝛ profugus latitās hinc ꝛ inde: vt quo te malignus spūs duxerit ignorāmus. Sane cū lōgo tēpore ꝗa tāto die te expectauerit ecclia sancta dei misericorditer ꝛ benigne: quatenus ad ei⁹ misericordie gremiū cuolares ab
D errorib⁹ resiliēdo ꝛ iuxta fidē catholicā ꝓfessam operando: ipaq; te clemētia verib⁹ enutriet: malignoꝝ seductus cōsilio acquiescere recusasti in tua pertinacia perseuerās. Vtrū cū vellemus ꝓut volumus ꝛ debemus iusticia nos cogēte causam tuam fine debito per sententiam terminare citauimus te quatenus hac die ꝛ hora ꝛ hoc loco cōpareres personaliter coram nobis diffinitiuā sentētiam auditurus: ꝛ quia renuisti contumaciter cōparere: merito te ostendis velle perpetuo in tuis heresibus ꝛ erroribus remanere: quod dolentes referimus ꝛ referendo dolemus. Sed cū non possimus nec velimus iusticiā subterfugere: nec tantam inobedientiam ꝛ contumaciā ad dei ecclesiam tolerare. Ad exaltationem fidei orthodoxe ꝛ ad extirpationē heretice prauitatis: iusticia exigente ꝛ tua inobediētia ꝛ contumacia requirēte hac die hora et loco tibi in antea ad audiēdam diffinitiuā sentētiam pemptorie assignatis: ꝛ habito multoꝝ consilio peritoꝝ tā in theologica facultate ꝙ in iure canonico ꝛ ciuili processus meritis visis ꝛ diligenter discussis sedentes ꝓ tribunali more iudicum iudicantium sacrosanctis euāgeliis positis coram nobis: vt de vultu dei iudiciū nostrū prodeat ꝛ oculi nostri videāt equitatē: habēteſq; ꝑ oculis solum deū ꝛ sancte fidei irrefragabilem veritatē contra te talem absentē ꝛ ꝓsentē beati ꝑauli apli vestigia imitātes sniam diffinitiuā taliter ferimus in his scriptis. Xpi nole inuocato. Nos eps ꝛ iudices in causa fidei memorati: attēdentes in causa ista fidei ac ꝓcessibus inde confectis ordinem iuris fore seruа-

A tum. Attendentes etiam q̄ legitime citatus non comparuisti: nec per
te nec per aliū te aliqualiter excusasti. Attēdentes etiā q̄ in p̄fatis he-
resibus longo tp̄e p̄tinaciter p̄stitisti: ⁊ adhuc etiā p̄seueras ac excom-
municationē p̄ tot annos in causa fidei sustinuisti: ꝑ ut ex hīc sustines
aīo indurato. Attēdentes etiā q̄ eccl'ia sancta dei nō habet vltra erga
te q̄d faciat cū p̄seueres ⁊ p̄seuerare velis in excōicatiōe ⁊ heresib⁹ p̄li-
batis. Eapropter beati Pauli ap̄li vestigia sectātes declaram⁹ diffini-
mus ⁊ sententiam⁹ te talē absentē vt p̄sentē esse hereticū p̄tinacē ⁊ vt
talē vel relinquendū brachio seculari: ⁊ p̄ nr̄am sniam diffinitiuā te a
foro eccl'iastico expellim⁹ ⁊ relinq̄mus p̄tāti curie secularī. Eādem cu
riā effectuose depcantes: vt si q̄s te habuerit in sua p̄tāte erga te citra
sanguis effusionē ⁊ mortī periculū suā sniam moderet. Lata fuit hec
snia ꝛc. Cōsiderādū est hic q̄ si iste p̄fugus ⁊ p̄tumax fuerit dep̄hēsus
in heresi vl' p̄pria p̄fessiōe vel testib⁹ legitis ⁊ aī abiurationē fugit: est
p̄ snia ꝑe hereticꝰ ipenitēs iudicādus: ⁊ ita i snia ponēdū est. Si aūt
aliter nō fuit dep̄hēsus nisi q̄a delat⁹ ⁊ suspect⁹ hītus fuit citat⁹ respō
surus de fide: ⁊ q̄ renuit cōparere fuit excōicat⁹: ⁊ i excōicatiōe tali ste
tit vltra q̄ per annū animo indurato: ⁊ tādem noluit cōparere: iste nō
est iudicādus hereticꝰ: ꝫ vt hereticus ⁊ vt talis cōdemnādus: ⁊ ita pu
niendum est in sentētia vt dictum est p̄ius.

¶ Sup̄ p̄sonā delatā ab alia malefica incinerata vel inci-
neranda qualiter fit sentētiandū. ¶ Questio XXXIII

B Quartusdecimus modus p̄cessum fidei terminādi ⁊ snīandi est
q̄n delat⁹ de heretica p̄auitate p̄cessus meritī circa deponen
tem diligēter discussis cū bono p̄silio in iure peritoꝝ repit de
tali heretica p̄auitate tm̄mō ab altera malefica incinerata vl'
incinerāda delat⁹ vl' delata: ⁊ h̄ p̄tingere pōt tredecim mōis tāq̄ p tre
decim casus: q̄ sic delat⁹. Vl' repit immunis ⁊ absoluēdus totaliter. Vel
reputur cū hoc diffamat⁹ de tali heresi gn̄aliter. Vel reperit vltra infa-
miam questionibus exponēdus aliqualiter. Vel reperit suspect⁹ de he
resi vehementer. Vel reperitur suspectus de heresi violenter. Vel repe
ritur diffamatus ⁊ suspectus insimul ⁊ cōmuniter. Et sic consequēter
in alīs casib⁹ ꝑut in vicesima q̄stione tactū est: vt ad tredecimū inclu
siue. Prim⁹ mod⁹ fit q̄n tm̄mō ab ipa malefica detēta delat⁹ ē: ⁊ nō cō-
uincit nec p̄fessiōe p̄pria nec testiū p̄ductiōe legitima: nec alias reputūr
indicia: ex q̄b⁹ verisimiliter tāq̄ suspect⁹ iudicari posset: talis oīno venit
absoluēdus etiā p ipm iudicē secularē: q̄ deponentē aut incinerauit aut
incinerari ꝑpria auctoritate aut ex cōmissione epi iudicis ordinarij ha-
buit ⁊ absoluetur per sententiam in primo modo p̄cessum fidei termi
nandi circa vicesimā questionē contentā. Scōs modus icidit q̄n vltra
hoc q̄ a detēta delat⁹ est etiā p totā illam villā seu ciuitatē diffamatā
existat: ita q̄ tm̄modo infamia p̄cise ⁊ sola laborauit semp: licet depost
per depositionem detente malefice infamia sit aggrauata. Circa talem

C talis practica est seruāda: quia iudex considerando q̄ vltra infamiam nihil in particulari aduersus eū ab alijs fidedignis in villa aut oppido probatur: licet forte detenta certa grauia aduersus eū deposuit: quia tamen fidem perdidit abnegādo illam diabolo: vnde & difficulter eius dictis a iudicibus fides adhibetur: nisi ex alijs circunstantijs illa infamia aggrauaret: & tunc in tertiū iam sequentē modum inciderit. Ideo canonica purgatio erit tunc indicenda: & procedetur p̄ sententiā in secundo modo p̄cessum fidei terminandi circa vicesimā secundā questionem contentam. Et si iudex ciuilis illā purgationem coram episcopo decreuerit fieri: & solēniter in finem: vt si deficeret vt tunc per ecclesiasticū & ciuilem iudices in exemplum alioꝝ eo firmiori sententia puniretur: bene quidem fit. Si autem per se voluerit exequi: mādet vt decem vel viginti cōpurgatores ordinis sui habeat & procedat: vt in secūdo modo sentētiandi tales tactū est: nisi q̄ vbi excōmunicandus esset q̄ tūc ad ipsius ordinarium recursum habeat: & hoc contingeret vbi se purgare nollet. Tertius modus incidit super talem delatū: vbi licet non vincatur confessione p̄pria nec testiū p̄ductione legitia nec facti euidentia: nec etiā sunt indicia sup̄ aliquod factū: in quo vnq̄ notatus fuisset ab alijs inhabitatoribus ville aut oppidi: nisi q̄ infamia tantū laborauit apud eos aggrauat aūt infamia ex detente malefice depositiōe: vtpote quia asseruit illū vel illā in omnib⁹ fuisse sociū & secū in criminib⁹ participasse D hoc ipm tū sicut constanter delata negat: ita & alijs inhabitatoribꝫ vel non est notū vel de nulla nisi de honesta cōuersatione seu etiam participatione ipsis cōstat. Circa talem talis practica seruatur. Primo q̄ adfrontare se habēt facie ad faciē & obiectiones mutue & respōsiones diligenter sunt cōsiderande: & si quidem varietas aliqua in verbis icideret vnde iudex verisimiliter ex concessis & negatis p̄sumere pōt ipsam delatam merito q̄stionibus exponēdam: procedatur p̄ sentētias in tertium modum p̄cessum fidei terminandi circa vicesimā tertiā questionem cō tētas ipsam tormētis leuiter exponēdo: adhibitis cautelis alijs q̄plurimis & necessarijs: de quibus circa p̄ncipiū huius tertie partis supra patuit ad longū: & ex q̄bus p̄sumit talē esse aut innocentiā aut reā. Quartus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspect⁹ leuiter: & hoc vel confessione p̄pria vel depositione alterius detēte: & sunt q̄ ad hanc leuē suspitionē reducūt illos q̄ ad p̄candum mulieres malefficas cōsuluissent: vel vbi inter cōiugatos odio se mutuo p̄sequentes amorē procurassent: aut etiā p̄ aliquo cōmodo tēporali apud maleficas laborassent sed quia tales vtiq; excomunicati sunt tanq̄ hereticoꝝ credētes. iuxta ca. excōmunicamus. §. credētes. li. vi. de here. vbi dicitur. credentes autem eorum erroribus hereticos similiter iudicamus: quia etiā ex factis p̄sumit de effectu: ad hoc arg. xxxvi. q. iij. qui viderit. ideo videtur q̄ acrius sint puniendi & sententiandi q̄ illi q̄ de hereſi leuiter habent suspecti put iudicādi sunt aliqui ex leuibus coniecturis: puta quia eis

seruitia exhibuissent litteras detulissent eorum errorib⁹ sic nullã fidẽ adhibuissent q̃ tñ illos non manifestassent: alimonia ab eis accepissent. Sed siue illi siue isti intelligant hoc quod in consilio peritorum cõclusum fuerit sup leuẽ suspitionẽ ꝓsequẽdum erit a iudice ꝑ talem practicã: talis eñ aut abiurabit aut canonice se purgabit ꝑm q̃ ī quarto modo ꝓcessum fidei terminando sub questione vicesimaquarta tangit. Sed tñ quia potꝫ videt q̃ abiuratio fit indicenda: z hoc ꝓpter alle. ca. excõicamus. j. §. qui vero inuẽti fuerint sola suspitione notabiꝫ zc. tñ non debent si relabant pena relapsorum puniri: z pcedet ꝓut in quarto modo ꝓcessum fidei terminandi circa vicesimamquartã questionẽ tactum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vehementer: z hoc simili modo vel confessione ꝓpria vel depositione alterius malefice detente: z sunt qui ad hanc leuem dispositionẽ reducunt impeditores iudicũ directe vel indirecte eorũ officium inquirendo maleficas impediendo: dũmodo hoc sciẽter fecerint ex ca. vt inquisitiõis negocium. li. vj. de here. Itẽ reducunt omnes qui impedientibus prestant scienter auxilium consilium vel fauorem. patet per alle. ca. inquisitionis. Item reducũt qui citatos aut captos hereticos instruunt de celanda veritate: z vt illam subticeant vel falsitatem asserant: z hoc ex ca. accusatus. z. §. fi. Item reducunt omnes qui eos quos sciunt hereticos receptant sciẽter deducunt visitant vel associant munera mittũt seu fauorem impediunt: que omnia in fauorem non persone sed culpe fiunt vbi scienter fiunt. Et ideo dicunt q̃ vbi delata persona participat de premissis: z hoc per cõsilium ita iudicatum fuerit. Tunc iuxta quintum modum ꝓcessum fidei terminandi sub questione vicesimaquinta sentẽtianda est: taliter vt omnem heresim sub pena relapsorum vbi reciduaret habeat abiurare. Possumus tñ asserere adiũciendo q̃ iudices respectum habeant super vnius cuiusq̃ malefice incinerate aut detente familiam prolem seu etiam progeniem: eo q̃ vt plurimũ tales reperiuntur infecte: cum malefice etiam proprios infantes ex demonum informatione ipis habẽt offerre: vnde z indubie in quibuscunq̃ flagitijs informare patent hec ex prima parte operis. Probatur z ex eo q̃ sic in simplici heresi propter agnitorum hereticorum familiaritatẽ: dum quis de heresi infamatus existit etiam consequenter ratione familiaritatis est de heresi vehemẽter suspectus ita z in hac heresi maleficarum ꝑfatus asũt casus patet in ca. inter sollicitudines. extra de pur. ca. vbi apparet q̃ rõne infamie de heresi fuit decano cuidã indicta purgatio canonica. Et rõne familiaritatiꝫ hereticorum abiuratio publica: z rõne scãdali fuit primatus bñficio quousq̃ scãdalũ sopireꝫ. Sextus modus incidit vbi talis delatus efficiꝫ suspectus violẽter: hoc asũt fit non ad simplicẽ vel nudã depositionẽ alterius malefice detẽte: ſ ad indicia facti q̃ eliciũtur ex q̃busdã ꝟbis z factis a malefica detenta ꝑpetratis z platis: q̃b⁹ ad minus delata asseriꝫ interfuisse z operib⁹ deponẽtis cõmunicasse. Pro

C quorum intelligētia aduertenda sunt ea que supra questione decimanona tacta sunt ꝑcipue sup violētam suspitionē quomodo ex violētibus ⁊ conuincētibus oritur coniecturis: ⁊ qualiter iudex violētatur ad credendū ex sola suspitiōe aliquē esse hereticū: q̄ tñ fortassis bon⁹ catholicus i corde existit. Sicut canoniste exēplificant circa simplicē heresim de eo q̄ citat⁹ in causa fidei ad rūdēdū renuit cōparere contumaciter: ꝓpter quā ꝓtumaciā excōicatur: in q̄ vbi p annū ꝑseuerauit efficit suspectus de heresi violēter. Quare ⁊ a filiꝫ circa talē delatā aduertēda sunt indicia facti: ex q̄b⁹ efficit violēter suspecta: ⁊ ponat casus detēta maleſica asserunt illā interfuisse suis maleficijs q̄ tñ delata constanter negat: quid ergo faciet: vtiq; opus erit considerare an ex aliquib⁹ oꝑib⁹ fit vehemēter suspecta: ⁊ an vehemēs suspitio in violētam valeat transire: sicut i ꝓfato casu citatus respōsurus vbi nō cōparet: sed renuit cōtumaciter fit suspect⁹ leuit̄ de heresi etiā vbi citatus fuit in nō cā fidei si aūt in cā fidei citat⁹ renuit cōparere ⁊ ꝓpter contumaciam excōmunicatur: tunc fit suspectus vehemēter: quia tunc leuis suspitio tranſit in vehementem: ⁊ si per annum perſistat tunc vehemens tranſit in violētam: ita cōsiderabit iudex si ratione familiaritatis cōtracte cum detenta maleſica fit delata vehemēter suspecta: vt immediate in quinto modo incidendi tactū fuit: tunc opus erit cōsiderare an ipsa vehemēs suspitio in violentā tranſire possit: ꝓesumitur enim q̄ tranſire possit: id est q̄ flagitijs detēte ipsa delata interfuit: vbi familiaritatē cum ea
D frequenter habuit. Est ergo procedendum iudici iuxta sextum modum processum fidei terminandi: prout in vicesimasexta questione tāgitur. Q; si queritur: quid faciet iudex si adhuc talis delata ab altera maleſica detēta omnino perſistat in negatiua: non obstantibus quibuscunq; indicijs aduersus eā productis. Respondetur. Primo iudex debet aduertere super negatiuas responsiones an ex vicio seu maleficio taciturnitatis prouenient siue non: ⁊ quidem vt in primis questionibus questione decimaquinta ⁊ decimasexta huius tertie partis patuit: iudex cognoscere potest si flere ⁊ lachrymas emittere valeat ⁊ vbi in questionibus quasi insensibilis redditur: ita q̄ ad pristinas vires faciliter redit: tunc quidem violēta suspitio aggrauatur: ⁊ nunc omnino non est libere dimittenda: sed ſm vt in sexto modo sententiandi ⁊ ꝓcessum fidei terminandi patuit sup allegato perpetuis carceribus ad penitentiam peragendam deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis non fit infecta propter vehemētes dolores quos in questionibus sustinet vere et realiter: cum tamen alie ex maleficio taciturnitatis quasi insensibiles redduntur vt dictum est: tunc vltimum refugium iudex habere potest super canonicam purgationem que si a seculari iudice indicitur dicetur vulgaris licita: quia non de numero illarum purgationum vulgarium de quibus .ij. questione .iij. consuluisti. ⁊ ca. monomachiam tractatur. In qua purgatione si defecerit vt reus vel rea iudicabit. Septim⁹ mo

A dus incidit vbi delat⁹ ipe nō reputur legitime deꝓbēsus nec ꝓpria confessione nec facti euidētia nec testiū legitia ꝓductiōe: ꝙ tñ reꝑit a detē ta maleficā delat⁹ vl' delata: z cū ḥ repiunt idicia q̄ ipm reddunt suspectū leuiter vl' vehemēter: vtpote q: solū mō habuit magnā familiaritatē cū maleficis tūc tali rōne i famie est dicēda canonica purgatio. iuxta ca. al. inꝺ sollicitudines. z rōne suspitiōis hereſim abiurare cū pena relapsoꝝ vbi reciduaret si vehemēter suspect⁹ vl' sine illa si leuiꝺ: z ꝓcedatur vt in septio mō ꝓcessum fidei terminādo circa c. ꝗr vñ. q̄stionē tactū est. Octau⁹ mod⁹ incidit vbi sic delat⁹ reꝑit ꝓfessus hereſim illā ꝙ penitēs z nūq̄ relapsus. Vbi notādū q̄ ꝓsequēter vbi agit de relapsis z nō relapsis: penitētib⁹ z nō penitētib⁹: tales distinctiones tacte sunt ꝑt ecclīasticos iudices q̄ de vltimis inferēdis supplicijs nō se intermittūt. Ideo ciuil' iudex sup ꝓfessam siue peniteat siue nō: siue relapsa fuerit siue nō: ꝑ ciuiles z imꝑiales leges ꝓcedere pōt vt iusticie suadebit: tñmodo recursuꝝ ad ipos tredecim modos sniandi habere potest z ꝑm illos se resoluere vbi aliquod ambiguū interuenerit.

¶ Sup modū sniandi maleficā maleficia tollētē: i sup etiā sup maleficas obstetrices z maleficos sagittarios. Questio XXXIIII et XXXV

Quintusdecim⁹ mod⁹ ꝓcessum fidei terminādi z sniandi est q̄n delat⁹ de heretica prauitate reꝑit maleficia nō inferētē ꝙ tollētē. Circa istū tal' practica ē ꝙuāda: q: aut vtit remedijs licitis aut illicitꝫ: z si q̄dē licitis nō vt malefic⁹ ꝙ vt chr̄icola ē iudicāB us. De q̄b⁹ licitꝫ remedijs ꝛ. circa ꝑn. hui⁹. ij. ꝓtis ad lōgū patuit. si vero illicitꝫ: tūc distinguēdū: q: aut sunt illicita simpl'r: aut ꝑm q̄d. Si simpliciter adhuc ꝺupliciter: q: vl' nocūēto ꝓximi vl' fine nocūēto: vtroq̄ tñ mō sp cū exꝑssa demonū inuocatiōe. Si ꝺo illicita ꝑm q̄d puta q: absq̄ exꝑssa lꝫ nō absq̄ tacita demonū inuocatiōe fiūt: talia iudicant vana potiꝰ q̄ illicita notari a canonistis z certꝫ theologis. vt ꝛ. in. j. q̄stione hui⁹ vltīe ꝓtꝫ totiꝰ opis patuit. Judex ergo q̄cūq̄ siue ecclīasticus siue ciuilis: lꝫ ꝑmos z vltīos nō ḥeat reꝓbare z signāter ꝑmos potiꝰ cōmēdare z vltīos tolerare ꝑut canoniste asserūt licitū esse vana vanis ꝓtūdere. Illos tñ q̄ cū exꝑssa demonū inuocatiōe maleficia auferūt nullo mō tolerare ꝺz ꝓcipue illos q̄ cū nocūēto ꝓximi practicare: qñ maleficiū ita ab vno auferꝝ qō alteri inferꝝ. Nec obstat si illa cui inferꝝ sit malefica ꝑ se siue nō: z siue sit illa q̄ maleficiū itulit siue nō z siue sit ḥō siue q̄cunq̄ alia creatura: patēt sup ꝙ oīa acta z gesta i. j. q̄stiōe supra allegata deducta. Sed q̄rit q̄d faciet iudex vbi tal' asserit se maleficia tollere ꝑ licita z nō illicita remedia: aut quō possit talia ꝓbare iudex cognoscere. Rūdet q̄ citato illo interrogeꝝ q̄bus medijs vtat: nec tñ ꝓbis suis stādum erit: ꝙ ecclesiasticꝰ iudex cui ex officio incūbit diligēter ingrat siue ꝑ se siue ꝑ plebanū aliquē: q: singlis parrochianis exacte sub ꝑstito iuramēto qō exigere pōt ꝑquirat q̄b⁹ remedijs vtat z si q̄dē inuēta fuerit put cōiter

C inueniunt cū superstitiosis remediis oīno non sunt propter horribiles penas a canonib⁹ inflictas: vt inferius patebit tolerāde. Et si querit vñ pñt remedia licita ab illicitis discerni: cū sp asserēt se q̄busdā oīonib⁹ z herbaꝝ appellatiōib⁹ hmōi amouere. Rndetur hoc facile foret dūmodo diligēs inq̄sitio fieret. Nā q: necesse habēt sua superstitiosa remedia occultare: eo vt nō reprehendantur seu vt facilius mētes simplicium illaqueare valeant: ideo hmōi verbis aut herbarū applicationibus insistūt: tū ex q̄tuor superstitiosis eoꝝ actib⁹ tāq̄ fortilege z malefice manifeste reprehenduntur. Sunt enī de occultis diuinantes: z ea que non nisi malorum spirituū reuelatione scire possunt referantes. Exempli gratia: vbi p: sanitate acquirenda frequentantur a lesis causam lesionis aut maleficij apire z manifestare sciunt: vt si ratione altercationis cum vicina acciderit vel aliqua ex causa alia: hoc ipm perfectissime noscunt z iudicare frequētantibus sciunt. Secundo vbi ad vnius nocumēti seu maleficij curam se intromittunt: alterius vero minime p:out in dioceſi spirēſi malefica quedam in loco quodam zu hoſen nuncupato exist̄it que licet plures sanare videatur certos tamē minime se posse curare fatetur: nullā ob aliā causam nisi vt ab incolis fertur: q̄ maleficia talib⁹ illata sint tam fortiter ab alijs vt asserit maleficis impressa: z hoc vtiq; virtute demonum q̄ illa amouere non valeāt: quia videlicet demon nō semper demoni cedere potest aut nō vult. Tertio vbi semper huius maD leficia illata singulares exceptiones facere noscuntur: p:out in ipsa ciuitate Spirensi contigisse noscitur: dum quedam honesta persona maleficiata in tibijs hmōi diuinatricē ob sanitatis gr̄am aduocasset: illa domū ingressa z eā dū intuita fuisset talē exceptionē fecit: si inq̄t squamos z capillos in vulnere non habuerit: reliqua omnia extrahete potero causam etiā lesionis aperuerit: licet ex rure z ad duo miliaria aduentasset dicēs: q̄a cū vicina altercasti tali die ideo tibi accidit: pter squamos etiā z pilos alias q̄plures diuersoꝝ generū res extraxit z sanitati restituit. Quarto vbi superstitiosis insistūt aut isistere faciūt ceremonijs: z sic ante solis ortū vel alio determinato tpe se frequētari volūt: dicētes q̄ infirmitates vltra angariā illatas sanare nequeāt aut q̄ tñi modo duas aut tres psonas p annū sanare valeāt: licet nō sanādo sed a lesionibus cessando sanare videant. Possunt z addi q̄plures alie considerationes circa talium psonaꝝ cōditiones: q̄a vt plurimū retroactis tpib⁹ male z reprehēsibilis vite fuerūt diffamate seu adultere aut maleficarū superstites: vñ ex nulla sanctitate vite hec gr̄a sanitatis a deo collata. Incidēt aliter reducunt z obstetrices malefice oēs alias maleficas īflagitijs excedētes: de quib⁹ z in p̄ma pte opis deductū est: quaꝝ etiā tantus numerus: vt ex eaꝝ cōfessionib⁹ comptū est: q̄ nō estimat villula vbi hmōi nō reperiant existit: cui piculo vtiq; a p̄sidētib⁹ foret īpte succurrēdum: vt non nisi iurate obstetrices a p̄sidētibus deputarētur cum alijs remedijs que in secūda parte operis tacta sunt. Incidit z de

A maleficis sagittarijs in ptumelia vtiq; christiane religionis tanto periculosius detegentes quanto t securiores habent in terris optimatū t principū receptatores fautores t defensores. Sed q; omnes tales receptatores fautores tc. oib⁹ maleficis plerūq; in certis casib⁹ dānabiliores exist̄at: sic declarat. Nā taliū defensores a canonistis t theologis in duplici gne assignant. Quidā nāq; errore: alij vo ps̄onā sunt defendentes t hi q̄dē q; errore dānabiliores ipis q; errāt exist̄ut cū nō solus heretici imo hereſiarchi habēdi sunt: vt pz. xxiij. q. iij. c. illoz. Et de his defensorib⁹ cōiter nō loquunt iura eo q; ab alijs hereticis nō distinguūtur: i q̄b⁹ etiā pz locū ca. ad abolē. §. pñti sepe alle. Quidā alij sunt q; licet nō defendūt errorē defendūt tñ ps̄onā errantē: vtpote q; resistūt viribus t potētia ne tales malefici seu q̄cūq; alij heretici veniant ad manus iudicis fidei ad examinādū vel puniēdū t similia. Simili mō etiā fautores taliū sunt in duplici gne: q̄dā nāq; sunt q; publica fungunt auctoritate: hoc est publice ps̄one: vt dñi tpales seu etiā spūales tpalem iurisdictionē habētes: q; etiā fautores esse possunt duob⁹ modis obmittēdo t committēdo. Obmittēdo. s. facere ea circa maleficos vel suspectos infamatos vel credentes receptatores defensores t fautores ad q̄ ex eoz officio obligant: cū tñ ab epis vel inq̄sitorib⁹ vel eoz alteri requirunt: vtpote si eos nō capiāt vl captos nō diligēter custodiāt: vel infra districtū suū ad locū de q̄ eis mandat nō deducāt aut executionē promptā de eis nō faciāt t silia. vt pz in c. vt inq̄sitiōis. i pn. li. vj. de
B here. Cōmittendo aūt vtpote si captos hmōi sine episcopi aut iudicis eius licentia vel mandato a carcere liberent vel ꝓcessum iudicium: vel sentētiam eoz directe vel indirecte impediant vel similia peragunt: vt patet in ca. alle. vt officiū. §. phibem⁹. Pene taliū in p̄cedentib⁹ circa secūdum p̄ncipale hui⁹ opis t circa finē vbi de maleficis sagittarijs t alijs armoz incantatorib⁹ tactū est declarate sunt. Ad pñs sufficiat q; oēs tales ipo iure sunt excōicati t. xij. magnas penas incurrūt: pz extra de here. excōicamus. §. §. credētes. et c. alle. vt inq̄sitiōis. §. phibe. In qua excōmunicatione si per annū pstiterint animo pertinaci: extūc sunt vt heretici condēnandi. vt eodē ca. t. §. alle. Qui vero dicēdi sint receptatores t an habendi sint vt heretici. Respondetur q; recipiētes hmōi maleficos sagittarios aut quoscūq; armoz incantatores necromanticos seu maleficos hereticos: de quibus in toto ope tractatū est sunt in duplici genere: sicut etiā de eoz defensorib⁹ t fautorib⁹ tactum est. Quidam nāq; sunt qui nō tm semel vel bis sed pluries: t frequēter tales suscipiunt: t isti ꝓprie t ꝑm vim vocabuli dicunt receptatores a receptādo: quod est verbum frequētatiuum: t tales receptatores quā doq; sunt sine culpa: vtpote si ignoranter hoc faciunt: nec aliquid vnq̄ finistri de eis suspicati sunt. Aliquando sunt in culpa: vtpote quando eorum errores sciunt t non ignorant: quia ecclesia tales semper persequitur tanq̄ crudelissimos fidei hostes t non minus domini terrarum

C eos receptant tenent defendunt ⁊c. tales proprie sunt ⁊ dicuntur hereticorum receptatores: ⁊ de talibus etiam loquuntur iura: ⁊ ꝙ sunt excõicati. iuxta ca. excõicamus. j. §. credentes. Quidam aũt non pluries ⁊ frequẽter sed tñ semel vel bis hmõi maleficos aut hereticos receperunt ⁊ isti non videtur proprie dici receptatores quia non frequẽtarit sed receptores quia eos receperunt ⁊ non receptauerunt. Licet Archidiaconus dicat cõtrarium in ca. quicũq; sup ꝟbo receptatores. de quo tamẽ non est magna vis: quia non de ꝟbis sed de factis curãdum est. Ponitur tamẽ differẽtia inter receptatores ⁊ receptores: eo ꝙ domini terrarum semper dicuntur talium receptatores vbi simplices qui eos expellere non habẽt nec possunt ⁊ si receptores sint sunt tamen sine culpa. Vltimo aũt de impeditoribus offich inquisitionis episcopoꝝ contra hmõi maleficos hereticos qui sunt ⁊ si heretici dicendi sunt. Ad quod respondetur ꝙ huiusmodi impeditores sunt in duplici genere. Quidam nanq; sunt qui impediunt directe: vt qui captos pro herefis crimine a carcere propria temeritate liberant vel processus inquisitionis lacerant testes in causa fidei pro eo quia testificati sunt vulnerant: vel si dominus temporalis statuat ꝙ nullus nisi ipse de hoc crimine cognoscat. Aut ꝙ nullus nisi sibi de hoc crimine accusari possit nec testificari nisi coram eo ⁊ similia: ⁊ isti impediunt directe iuxta notata per Joan. an. in capi. statutum. sup ꝟbo directe. libro. vj. de here. Et qui p
D cessum iudicium vel sentẽtiam in tali causa fidei directe impediunt vel qui ad hec agenda prestiterint auxilium consilium vel fauorem. Et tales licet sint multum culpabiles: non tamen ex hoc sunt heretici iudicandi: nisi aliter appareret ꝙ essent consimilibus erroribus maleficorum inuoluti cum pertinaci voluntate: sunt tamẽ ipso iure excõmunicationis mucrone percussi. iuxta ca. vt inquisitionis. §. prohibemus. sic ꝙ si in illa excõmunicatione steterint per annum animo ptinaci: ex tunc sunt vt heretici condemnandi: vt patet ca. ⁊. §. alle. Quidam vero sunt qui impediunt indirecte: vtpote qui statuũt ꝙ nullus portet arma ad capiẽdum hereticos nisi de familia domini temporalis ⁊ similia. iuxta notata per Joan. An. in capi. statutum. super verbo indirecte: ⁊ tales sunt minus culpabiles ꝫ primi: nec sunt heretici sed sunt excõmunicati. iuxta alle. ca. vt inquisitionis. Et etiam prestantes ad hoc consilium auxilium vel fauorem taliter ꝙ si steterint in illa excõmunicatione per annum animo pertinaci: ex tunc velut heretici sunt condemnandi. per alle. ca. ⁊. §. prohibemus. Quod sic est intelligendum: ꝙ heretici condemnantur taliter ꝙ si volunt redire recipiuntur ad misericordiam erroꝛe pus abiurato: alꝫs vt impenitẽtes tradẽtur curie seculari: vt ꝓz ꝓ ca. ad abolẽ. §. pñti. Epilogãdo malefice obstetrices ,put alie malefice maleficia inferẽtes ꝑm q̃litatẽ criminis cõdẽnanf ⁊ sniant: ⁊ a filꝫ malefice maleficia supstitioſe vt dictũ ẽ ope diaboli tollẽtes: cũ non dubiũ sit ꝙ sicut auferre ita ⁊ inferre pñt: vñ ⁊ ex q̃dã pacto talis malefice ex

A demonū informatiõe ꝓueniũt: vt he q̃dē ledere alie ño sanare debeāt vt
sic eo facili⁹ mētes simpliciū illaq̃ādo suā pfidiā augmētēt. Sagittarij
ño t alij armoꝝ icātatores maleficī: cū nō nisi ex fauore defensiõe rece-
ptatiõe pfidētiū sustētant: oēs tales pēis pscrī ptz subiacēt t q̃ officia-
les q̃scūq; ptra hmōi maleficos aut eoꝝ fautores tē. in eoꝝ officio ipe
dirēt sili mō excõicati sūt t oib⁹ pēis vti fautores subiacēt: veꝝ vbi ste
terint p annū in illa excõicatione aio ptinaci si redire voluerit absurēt
ī pedimētū t fautoriā tad miscõiaz admittant: alias vt ꝑnitētes he
retici tradant brachio seculari. Et vbi nō stēt p annū nihilomin⁹ ptra
ipeditores hmōi põt ꝓcedi: vt ptra fautores hereticorum ar. ca. accusa
tus. ℣. vltio. Et qõ dictū ē de fautorib⁹ defensorib⁹ receptatorib⁹ t im
peditorib⁹ sup maleficos sagittarios tē. idē t p oīa itelligēdū est erga
q̃scūq; maleficas aut maleficos hoīb⁹ iumētis t terre frugib⁹ varia no
cumēta inferētib⁹: veꝝ t ipi maleficī q̃cūq; in foro pnie spū ptrito t hu
miliato pctā deflētes t pure ꝑfitētes venīā petierint: ad miscõiam re-
cipiant: alias vbi innotescūt ptra eos ꝓcedere oñt q̃b⁹ ex officio incū
bit citādo arrestādo capiēdo t ꝓcedēdo in oīb⁹ iuxta criminū q̃litatez
vsq; ad finiaz diffinitiuā inclusiue vt tactū ē si t inq̃stū hmōi pfedētes
eterne dānatiõis laqueū ꝑpt excõicatiõez eis ab eccl'ia īflictā euadere
¶ Cui⁹ vltie ptis sup modos sniandi maleficos q̃scq; fri- (velint.
uole aut etiā iuste appellantes. ¶ Questio XXXVI

B Sño ad appellatiõis remediū finaliter delatū confugere iudex
cerneret. Notādū ꝓmo q ꝺec iterdū valida atq; iusta iterdum
friuola atq; nulla decernit. Cū enī ī negocijs fidei sūmarie sim
pliciter t de plano sit ꝓcedēdū: vt ex ꝓcedētib⁹ sepe tactū ē. ex
ca. multoꝝ q̃rela. ī cle. vbi t appellatiõis remediū interdicit. Attū q̃a
iudices interdū spõte ꝑpt negocij arduitatē libēter ipm ꝓrogāt t dila
tāt. Ideo aduertere põt q vbi delatus sentiret se a iudice realit t de fa
cto ptra ius t iusticiā aggrauatū vtpote q̃ eū ad se defendēdū admitte
re noluit vl' q̃ sol⁹ sine ꝓsilio alioꝝ vl' etiā sine assensu epi vl' ei⁹ vicarij
pnūciauit delatū q̃stionare cū alias sufficiētes ꝓbatiões p t cōtra ha-
bere potuissent t hui⁹ similia: tūc q̃dē appellatio fozet iusta: alias nō.
Sc̃o notādū q iudex appellatiõe hmōi sibi pñtata: tūc absq; pturba
tione t motu debet petere copiā appellatiõis ꝓtestādo ño q nō cur-
rat sibi tēpus t cū ipe delat⁹ tradiderit sibi copiā appellatiõis aduer-
tat q ad huc ꝫ duos dies ad rñdēdū t post ꝫ duos ad huc triginta ad
apl'os exhibēdū. Et licet statim possit rñdere t apl'os dare istos vel il
los vbi sit multū exptus t peritus tñ vt cautius ꝓcedatur melius est
vt aliquē terminum. x. vel. xx. vel. xxv. dierum idē ad dādū parit t reci
piendum apostolos quales dare decreuerit assignare cū potestate pro-
rogandi. Tertio notandū est iudici q infra tps iurz t infra tēp⁹ assigna
tū debz diligēter attēdere t discutere cās appellatiõis seu grauamina
allegata t si videt habito bono ꝓsilio grioꝝ q iniuste t indebite delatū

℄ aggrauauit ad se defendēdum non admittēdo vel questionibus nō de-
bito tēpore exponēdo vl̄ similia aduenīēte termino assīgnato cor-
rigat errorē suū: ⁊ reducat ꝓcessum ad pūctū ⁊ statū in quo erat qñ defensio-
nes ille petiuit vl̄ terminū ad interloquēdum assignauit ⁊ similia. ⁊ tol
lat grauamē quo ablato ꝓcedat ꝑ ut ante: quia ꝑ amotionē grauaminis
appellatio q̄ erat aliqua fit nulla. Juxta ca. cessante. extra de appella.
Sed hic attēdat circūspectus ⁊ prouidus iudex: ꝙ quedam sunt graua
mina reparabilia: ⁊ sunt illa de quibus iam dictum est: ⁊ tunc habēt lo
cum ea q̄ dicta sunt. Quedam autem sunt irreparabilia: vtpote si dela
tus fuerit q̄stionatus realiter ⁊ de facto ⁊ post cuadēs appellat: vel si
clenodia ⁊ aliqua vtilia simul cum vasis ⁊ instrumētis quib⁹ malefici
vtuntur fuerunt recepti ⁊ combusti ⁊ similia q̄ neq̄unt reparari nec re-
uocari: ⁊ tunc non habet locum ꝑdictus modus scilicet ꝓcessum ad
statum reducere in quo fuit grauamē huius irrogatum. Quarto notan
dum iudici est: ꝙ licet a die responsionis habeat triginta dies ad apo-
stolos exhibendum. Juxta capitulum de appellationibus. ⁊ possit pe-
tēti assīgnare vltimum diem iuris: hoc est tricesimum ad apostolos re-
cipiendum: tamen ne videatur ꝙ velit vexare delatum ⁊ de vexatio-
ne indebita reddat suspectum. Et ne videatur confirmare grauamen
sibi impositum ꝓpter quod extitit appellatum melius est ꝙ assignet
infra tēpus iuris terminum competētem: vtpote decimum diē vel vi-
℣ cesimum ⁊ pōt postmodū si expedire noluerit aduenīēte termino ꝓro-
rogare: dicēdo se fuisse alīs negocīs implicatum vl̄ huiusmodi. Quin-
to notandum iudici est: ꝙ quando ꝓfigit terminum appellanti ⁊ apo
stolos petēti ꝙ non assignet solum ad apostolos dandum sed ad dandū
pariter ⁊ recipiēdū q⁹ si assignaret ad dāduz tm̄: tūc iudex a quo appel
lare ꝯuenit appellanti mittere. Assignabit ergo ei terminū ꝑ̄ est talē diē
talis āni ad dāndū eis ⁊ recipiēdū a iudice apl̄os tales q̄les dare decre-
uerit. Sexto notare dz ꝙ ī assignatiōe hui⁹ termini nō dicat rñdēdo ꝙ
dabit apl̄os negatiuos aut affirmatiuos: ꝫ vt pleni⁹ deliberare possit:
dicet ꝙ exhibebit tl̄es q̄les tūc decreuerit exhibēdos. Attēdat etiā ꝙ
in assignatione huius termini appellāti vt tollat oīs cautela ⁊ astutie
⁊ malicie appellātz: assignet locū ī specie diē ⁊ horā: vtpote ꝙ assignet
vicesimū diē augusti āni p̄nt̄is ⁊ horā vesperarū ⁊ camerā ipi⁹ iudicis
ī domo tali talis ciuitatz vl̄ loci sitā tali appellāti ad dāndū ⁊ recipiēdū
apostolos tales quales decreuerit exhibendos. Septimo notet ꝙ si
decreuerit in animo suo detinere delatum crimine requirente ⁊ iusticia
exigēte. In assignatione termini ponat ꝙ assignet talem terminum ad
dandum vl̄ recipiēdum ꝑsonaliter apostolos ipi appellant: assignetq̄
talē locū eidē appellāti ad dāndū eidē ⁊ recipiēdū ab eo apl̄os: de q̄ sit
in ptāte iudicis appellātē libere retinere: datz tm̄ ꝑi⁹ statī apl̄is nega
tiuis alias nō. Octauo notet iudex ne aliq̄d innouet circa appellātem
ipsum capiendo vel questionando seu a carcere liberando vel alias ab

A hora qua fuit sibi appellatio ꝓsentata vsq; ad horã qua tradidit apl'os negatiuos. Epilogãdo. Nota sepe contingit ꝙ delatus qñ dubitat ꝙ contra eũ feratur sentẽtia: quia constat sibi de culpa sua frequenter recurrit ad appellationis remediũ vt sic subterfugiat iudicis sentẽtiam: vñ ab ipo appellat ⁊ causas friuolas assignat: vtpote ꝙ iudex eũ captũ tenuit ⁊ cautioni idonee eum tradere noluit ⁊ filia friuola colorata qua appellatione iudici ꝓsentata copiã appellatiõis petat: qua habita statim vel post duos dies rñsione: diẽ horã ⁊ locũ appellãdi ad dandũ ⁊ recipiendũ apl'os tales quales decreuerit ꝓfigat: infra terminũ tñ iuris vtpote. xxv. xx. vel. xxx. diem talis mensis: infra quẽ terminũ assignatum iudex copiã appellationis ⁊ grauamina seu causas ꝓpter quas appellat diligẽter discutiat: ⁊ cũ hõ consilio iurisperitorũ deliberaret an exhibeat appellãti apl'os negatiuos: hoc est responsiones negatiuas appellationẽ non admittẽdo vel affirmatiuas ⁊ reuerẽtiales mittẽdas ad iudicẽ ad quẽ appellat appellationi deferendo. Si eñ videat ꝙ cause appellatiõis sunt false vel friuole atq; nulle: ⁊ ꝙ appellãs non vult nisi iudiciũ subterfugere seu ꝓrogare det apl'os negatiuos siue refutatorios. Si aũt videat ꝙ grauamina sunt vera ⁊ iniuste sibi illata ⁊ non sunt reparabilia vl' dubitat si est ita vel alias fatigatus ꝓpter malitiã appellãtis: vult se a tãto onere liberare exhibeat appellãti apl'os infirmatiuos seu reuerẽtiales. Aduenięte igit appellãti termino assigna
B to si iudex nondum formauit apostolos seu responsiones vel alias non est dispositus perẽptorie potest rogare simul vel successiue vsq; ad. xxx diem qui est vltimus terminus iuris ad exhibendũ apostolos assignatos. Si aũt formauit ⁊ est dispositus potest statim dare apl'os appellanti. Si igit decreuerit dare apl'os negatiuos seu refutatorios aduenięte termino peremptorio assignato exhibebit per modu; qui sequitur in scriptis.

Et dict' iudex respõdens ꝓfate interiecte appellatiõi si dici appellatio mereat: dicit ꝙ ipse iudex ⁊ ꝑm canonicas sanctiones seu etiam imperialia statuta seu leges proceſſit ⁊ ꝓcedere intẽdit: ⁊ a iuris vtriusq; tramite non discessit: nec discedere intẽdit: minusq; ipsum appellantẽ aggrauauit nec aggrauare intendit aut intellexit: quod patet per causas coloratas allegatas singulas decernendo. Non eñ grauauit in hoc ꝙ eũ cepit ⁊ captũ tenuit: q; cũ sit sibi delatus de tali heretica prauitate ⁊ testes multos habeat contra eum merito ipsum tanq; conuictũ de heresi: vel sibi vehementer suspectum captum tenere debuit atq; debet: nec grauauit eũ: quia dare ipm noluit cautioni: nam cum crimen heresis sit crimen de maioribus: ⁊ ipse appellans esset cõuictus ⁊ statim in negatiua nequaquã erat: nec est cautioni etiam maxime dandus: si est ⁊ erat in carceribus detinendus. Et sic discurrat per alias rationes. Quo facto dicat sic: quare apparet ꝙ ipe iudex debite ⁊ iuste proceſſit ⁊ a iuris semitis minime deuiauit: mi

C nuscz ipsum in aliquo aggrauauit: sed ipse appellans per causas colora tas atcz fictas nititur subterfugere iudiciū iniuste z indebite appellan do: ppter que eius appellatio est friuola atcz nulla: vtpote a nullo gra uamine interiecta peccās enī in materia z forma. Et cū appellationib⁹ friuolis nec iura deserāt nec sit a iudice deferēdū. Ideo dicit iudex ipe cp interiectā appellationē nō admittit nec admittere intēdit: nec ei de fert nec deferre ppōnit. Et hāc rīsionē offert dicto tlī sic īdebite appel lāti p aplīs negatis: z mādat īseri statī imediate p⁹ appellationē pdi ctā eidē pīnata. Et sic tradat notario q appellationē eidē psentauit.

QUibus apostolis negatiuis sic adhibitis appellāti: statim iu dex cōtinuando ipm suū officiū exequat: mādando eūdē capi seu detineri vel ipm arrestādo vl' terminū ad cōparendū coram se eidē assignādo vel aliquod simile ppter qđ appareat cp non desinit esse iudex: cōtinuabitcz pcessum suū ptra appellantē quscz a iu dice ad quē est appellatū sit phibitus ne procedat. Caueat tū iudex cp nullā nouitatē faciat contra appellantē psonā: nec ipsum capiēdo nec si captus est a carcere liberando: nec alias ab hora qua fuit sibi appella tio psentata: quousqz apostolos ei tradiderit negatiuos: sed extunc vt predicitur poterit si iusticia hoc requirat: quousqz fit phibitus a iudi ce ad quem fuerat appellatū: z tūc cū pcessib⁹ clausis z sigillatis z cuz fide ac tuta custodia idonea cautione si oportuerit remittat eū ad iudi cem antedictū. Si aūt iudex exhibere decreuerit apostolos affirmati D uos z reuerētiales aduenientē eidem termino perēptorio assignato ad dādum z recipiendū apostolos: exhibebit p modū q sequit ī scriptis.

ET dictus iudex respōdendo ptē fate interiecte appellatiōi si dici appellatio mereat. Dicit cp ipe iuste z put debuit in cā psenti pcessum z non alias nec dictū aggrauatū se appellasse aggraua re intēdit: qđ ptz ad allegatas rōnes singulas discurrēdo: nō enī ipm aggrauabit in h cp dicit tē. discurrat p causas singulas appel lationis meliori mō z cū vitate q poterit rndendo. Cōcludendo sic. qre apparet cp ipe iudex dictū appellantē nullatenus aggrauauit: nec cau sam dedit eidē appellāti metuēs ne pm ei⁹ demerita ad iusticiā pcedat ppter qđ ei⁹ appellatio est friuola atcz nulla: qa a nullo grauamine in teriecta nec ei est iure a iudice deferendū. Verū ppter reuerentiā sedis aplice ad quā extitit appellatū: dicit ipe iudex cp dictā appellatiōem admittit: eiqz defert z deferre intēdit: totū presens negociū ad sanctissi mū dōm nostrū papā z sanctā sedē aplicā remittēdo: assignādo eidem appellanti certū tēpus. s. tot mēses prime subsequētes: infra qs cū pcessibus clausulis z sigillatis sibi p ipsum iudicē tradēdis: vl' alias data idonea cautiōe de psentādo seu ī romana curia vl' cū fida z tuta custo dia eidē p ipm iudicē exhibenda habeat in romana curia psentare dño nostro pape: z hāc responsionē offert ipe iudex eidē appellāti p aplīs affirmatiuis z mandat eā inseri imediate post interiectā appellationē

A eidē pñtatā. Et sic tradet cā notario q̄ appellationē eidē p̄ sentauit.

Attēdat aūt p̄udēs iudex q̄ mox vt ap̄los reuerētiales appellāti exhibuit in causa illa p̄ qua ille appellauit statim ipe desinit eē iudex: nec pōt ampli⁹ de illa cognoscere nisi sibi cā remissa p̄ sanctissimū dñm nr̄m papā: q̄re de cā illa se amplius non intromittat nisi mittēdo dictū appellantē p̄ modū p̄dictū ad dñm nostrū papā: assignādo eidē terminū ꝓpetentē: vtpote vni⁹ mēsis duorū vel triū: quatenus interim possit se ad eūdē disponere & parare: recipiatq̄ ab eo de cōparēdo & se p̄sentando in romanā curiā infra eūdē terminū assignatū idonea cautiōe. Vel si appellās nō pōt illā p̄stare: mittatur cū fide & tuta custodia. Vel obligat se melius q̄ poterit q̄tenus se infra terminū assignatū in romanā curiā p̄sentabit dño nr̄o pape vel p̄ ipm nō stabit. Si aūt iudex habet causaz aliā ac p̄cedit ꝓtra eā in alia causa in qua delat⁹ nō appellauit. In ipa illa cā iudex remanet put añ iudex: etiā si post admissaz appellationē & datz ap̄lis reuerētialib⁹ ipe appellās accusat & denūciat iudici de alijs hereſis crimīnib⁹: de q̄bus nō agit ī cā p̄ qua appellauit nō definit eē iudex īmo pōt p̄ se ad inforꝫmandum & testes examinādum libere put pus. Et finita p̄ma cā in romana curia vel ad iudicē remissa pōt p̄cedere libere in scā. Aduertāt aūt iudices q̄ p̄cessus clausos & sigillatos ad romanā curiā mittāt iudicibus assignatis q̄ iusticiā faciant p̄cessus meritis actitatis: nec inB quisitozes ibi curēt agere ꝓtra appellantes: sed dimittāt eos p̄dictis suis iudicibus iudicandos: qui iudices si inq̄sitozes nolint facere ptē contra appellantes p̄cedant ex officio ad p̄curationē appellantiū si voluerint expediri. Aduertāt etiā iudices q̄ si ad appellantiū instātiam citent p̄sonalit & compareant: caueāt tamē omnino lite non iurare sed attēdant p̄cessus exhibere: & totam causam ad illos reducere: & p̄curēt vt citius poterūt remeare: ne ibi tedijs miserijs laboribus & expensis damnabiliter fatigentur: sequuntur nāq̄ damna ecclesie: & hereticī confortantur: & expost nō inuenunt iudices tūi fauoꝛē & reuerētiam nec timentur put eoꝝ p̄sentia facit. Itē ipsi hereticī alīq̄ quicūq̄ videntes iudices in romana curia fatigari & detineri erigēt sibi cornua & cōtemnēt ac malignabunt & audaci⁹ hereſes seminabunt: & vbi agit ꝓtra eos silī mō appellabunt. Alīq̄ aūt iudices efficiunt debiliozes ad negocia fidei p̄sequendū & ad hereticos extirpādos metuētes ne p̄ confitēs appellationes tedijs & miserijs fatigent: & ꝟ oīa cedēt in magnū p̄iudiciū fidei & eccl'ie sctē dei: a q̄b⁹ singulis spōsus ipsi⁹ eccl'ie eā p̄seruare dignet.

¶ Impressum Nurenberge in officina Frederici Peypus mense Augusto. Anno a Christo nato. M.D.XIX.

¶ Sit laus deo extermini hereſis.
Pax viuis. Requies eterna defunctis. Amen.

Index

¶ Index Alphabeticus principalium materierum siue sententiarum in hoc opusculo contentarum: ⁊ precipue in duabus primis partibus. Tertia vero pars totius opusculi continet modos exterminandi vel ad minus puniendi in foro ecclesiastico ⁊ ciuili: quibus ⁊ quot testibus sint conuincendi: ⁊ de conditionibus testiū ⁊c.

vide in folio. CIX. vsq; ad finem:
ideo non est opus alia
registratione.

A

Approbatio presentis opusculi a doctoribus Colonien. ⁊ subscriptio eorum ponitur Folio. iij. D.

Alterationem egritudinis aut alterius affectus malefitialis semp̄ p̄cedit aliquis mot⁹ localis. Vide par. j. q. j. fol'. xj. a.

Asserere per incubos ⁊ succubos demones homines procreari interdū ita est catholicum: q̄ eius oppositū asserere nedum dictis sanctoꝝ sed ⁊ traditioni sacre scripture est contrariū. par. j. q. iij. folio. xvij. c

Angeli boni impediunt malos ab eoꝝ spurcitijs exequēdis: ⁊ habent prelationem super eos. parte. j. q. iij. folio. xx. a.

Angeli sancti sunt ministri diuine sapiētie. par. j. q. iij. fol'. xx. b.

Astronomi sepius vera predicunt super vnam prouinciam aut gentez ventura. Vide parte. j. q. v. folio. xxiij. b.

Abnegare fidem est fundamētum in maleficis. par. j. q. v. fol'. xxix. a. b.

Arreptici qui dicuntur parte. j. q. vij. folio. xxxij. d

Adulteri pulcherrimas vxores sepe dimittunt ⁊ in fetidissimas alias inardescunt. Vide ibi exemplum de tribus abbatibus ⁊ vna vetula. parte. j. q. vij. folio. xxxiij. a.

Angelum bonum vel malum illabi corpori quomodo fit intelligēdum. vide parte. j. q. vij. folio. xxxiij. b.

Actus venereus impeditur aliquando respectu vnius mulieris: ⁊ non respectu alterius. parte. j. q. vij. folio. xxxvj. a. b.

Animas hominum a corporibus exeuntibus demones fieri aliqui opinati sunt falsē. par. j. q. vij. fo. xxxvj. c. ⁊ plēs alij errores ibi ponunt.

Angeli mali etiam si amiserūt gratiam: non tamen virtutem naturalē. parte. j. q. x. folio. xl. a.

Ascēdam in celum ⁊ ero similis altissimo. auctoritas hec quomodo intelligitur. vide parte. j. q. xij. fo. xlv. a.

Apostasia quid sit. vide par. j. q. xiij. fo. xlvij. b. Et potest fieri dupliciter apostasia. ibidem plura de apostasia.

Angelus cū sit limitate virtutis efficacius reuelare potest aliquid futurum anime dispositē q̄ indispositē. Vide de angelica reuelatione plura. parte. j. q. xvj. fo. l. b.

De angeloꝝ custodia a maleficis. vide par. ij. q. j. fo. lv. c. o

Index

Angeli oēs boni ⁊ mali ex virtute naturali q̄ p̄stātior vtiq; est q̄cunq; corpali bñt transmutandi corpa nostra. parte. ij. q. j. fo. lxxiij. ca. j. b.

Anime residentia assignatur centrum cordis: in quo vitam influendo omnibus membris communicat: ⁊ exēplum datur de aranea in medio tele que sentit tactum ex omni parte ibidem. c.

Apostolus opera diaboli ⁊ antichristi nominat signa mendacia: quia tunc illa mirabilia q̄ fiunt ab eo diuina permissione sunt vera ⁊ etiā falsa diuersis respectibus. par. ij. q. j. fol. lxxiij. a.

Auxilio demonum vtitur an fit apostasia a fide. par. ij. q. j. fol. lxxiij. b

B

Bulla papalis in p̄ncipio opis posita q̄ p̄ late se extendat inuenies. folio. iij. a.

Basiliscus videndo occidit hoīem: ⁊ q̄re. vide. par. j. q. ij. fo. xiij. b.

Bonum potest inueniri sine malo: sed malum nūq̄ sine bono: quia fundatur super creaturam que in se bona est. par. j. q. iij. fol. xxj. a

Beneficiati a deo sunt tria genera hominum: quibus illud pessimum genus suis maleficijs nocere non potest par. ij. q. j. folio. liij. b

Butyrum maicum quidam in via existentibus comedere affectabant: vnus ex eis dixit. Ego butyrum optimum procurabo. Vide. parte. ij. q. xiij. folio. lxxxiij. c. d. ad longum

C

Corpora celestia nō habēt virtutē imprimēdi in demones: cū nihil agāt vltra suā virtutē. Vide parte. j. q. j. fol. xj. a. ⁊ b. ⁊ xxvj. c

Concludere vniuersale ex vno particulari dissonum est rationi parte j. questione. ij. folio. xij. c.

Concludunt doctores catholici ad maleficiales effectus de quibus in presenti opere tractatur maleficos cum demonibus semper concurrere: ⁊ vnum sine altero nihil posse efficere. par. j. q. ij. fol. xiij. d

Causa quare demones se incubos ⁊ succubos faciūt non est delectationis. parte. j. questione. iij. folio. xviij. a.

Catholicū est asserere quēdā ordinē actionū interioꝝ ⁊ exterioꝝ p quādā p̄lationē esse ī demonib⁹. vide p. j. q. iiij. fo. xx. b. vide ibi plēna

Corpa inferiora nati ordine sunt infra corpa celestia. p. j. q. iij. fo. xx. c.

Concordia est inter demones non amicitie sed nequitie: qua homines odiunt ⁊ dei iusticie repugnant. par. j. q. iij. fol. xxj. b.

Comete non sunt ex astris que in principio genita sunt: sed diuina iussione fm tēpus cōstituuntur: ⁊ rursus dissoluunt. p. j. q. v. fo. xxiij. a

Corpora celestia sunt cause eorum que in hoc mūdo fiunt: nō tamen necessitatem inferunt. par. j. q. v. fol. xxiij. d. ⁊ fol. lvj. a.

Creatura cui⁹ ope magice artes fiunt: ⁊ si sit bona fm naturam: non tñ potest esse bona fm voluntatem. par. j. q. v. fo. xxiij. d

Cā deprauatiōis hoīs redit ad hoīs volūtatē sicut ad cām effectū p̄ficientē: ista auctoritas Aug. quō intelligat. vide. p. j. q. v. fo. xxvj. b

Index

Quilibet est causa sue malicie: quomodo intelligitur. vide parte. j. q. v. folio. xxj. d. & xxvj. b.

Cerebrū est humidissimū oim partiū corpis sm Aristo. ideo maxime subiacitur operationi lune. par. j. q. v. fol'. xxvj. c.

Causa potissima deseruiēs in augmentū maleficay est dolorosum duellum inter maritatas & nō maritatas feminas & viros: immo & inter ipsas feminas sanctas. Vide exempla. par. j. questiōe. vj. fol'. xxix. b.

Causa alicui⁹ pōt aliqd dici duplicit. vide par. j. q. vij. fol'. xxj. d

Catholicū an sit asserere q malefice valeant ad amorem alienarum feminarum inordinatum mentes hominum immutare. Vide parte. j. questione. vij. folio. xxxiij. b. Vide ibi plura exempla c. d.

Cognoscere cogitationes cordis est duplicit par. j. q. vij. fo. xxxiij. c

Cōuersio vxorꝫ Loth vera fuit & nō prestigiosa. par. j. q. ix. fo. xxxix. b

Credere q quedam scelerate mulieres post sathan retro cōuerse demonū illusiōib⁹ & fantasmatib⁹ seducte cū dyana dorꝫ nocturnis cū innumera multiey multitudine eqtare sup qsdā bestias &c. ꝟ falsa ee: & quō sacerdos pdicare debet ppl'o dei: vide par. j. q. x. fol'. xl. a

Culpa Vide ita & ei⁹ pena dupliciter considerat vel quo ad personā vel quo ad naturā: totā viez posteritatē ex eo secutā. p. j. q. x vij. fo. lj. c

Campsiones puerorum fieri possunt: ita q deo permittente demon vicem infantis gerere potest par. ij. q. j. folio. lxij. c.

Corpora humana mouentur ab animabus: sicut corpa celestia p ipsoꝝ motores. parte. ij. questione. j. folio. lxxij. b. vide ibi pulchra

Carmina & benedictiones quando censentur licite vel superstitiose. vide parte. ij. questione. ij. folio. cj. c. d

In cōsecratione corpis chri qtuor essentialia requrunt: scz materia forma intētio & ordo & vbi vnū defuerit nec inficere poterit: ita circa exorcismos suo modo asserere oportet. parte. ij. questione. ij. fol'. cxij. c.

Consuetudines diuerse ecclesie in cultu diuino in nullo veritati repugnant: & ideo seruande parte. ij. questione. ij. folio. c vij. c

Competens modus procedendi contra maleficas ponitur ad longum. parte. iij. questione. j. folio. cxiij. c

Et vide ibidem tres modos procedendi cū notario & testib⁹. fo. cxv. a. b

Creature rōnales nō sunt pter angeli & homines: ergo dicētes esse demones seligō vel schretel sunt malefice vel demones. par. ij. q. ij. folio. cix. c.

D

Desponsauerat quidam idolum & contraxit cum alia: vide quid contigerit. folio. vij. c. & folio. xxxv. c. et. xxxvij. d

Demões vocati a magz sub certa pstellatiõe veniūt: & ꝟ dupl'r p. j. q. j.

Demõ opat p maleficū tāq̄ p instrūm. p. j. q. ij. fo. xj. c fo. xj. b. & xxvj. c

Diuinationū tria sunt genera: scilicet necromancia planetarij siue mathematici & diuinatio per somnia parte. j. questione. ij. folio. xij. a

Demonib⁹ subsunt ignis & aer: q̄tū eis a deo pmittit par. j. q. ij. b

Index

Demones colligũt semina ꝑm Aug. ab aliq̃b⁹ ⁊ ea in alios trãsfundũt par. j. q. iij. fo. xvj. d. ⁊. xvij. c. vide ibi pl̃a abhomĩabilia. ⁊ fo. xlj. a

Demones exequunt cũcta opa sua per intellectũ ⁊ voluntatẽ q̃uis eis vti ad bonũ virtutis nõ valeant ꝑm Dionysiũ. par. j. q. iij. fol'. xvij. a

Demones etiam vigẽt triplici acumine scientie. scilicet subtilitate nature ⁊c̃. vide ibidem. qualiter immobiliter malo inherent: ⁊ q̃ nõ est potestas super terram que ei potest comparari: qui factus est vt neminem timeat. vide ibi plura. ⁊ folio. xx. a.

Demones sunt ipuri: licet nõ immũdi ex natura. vide ibidẽ b. humani

Demones licet mille nocendi modos habeãt: (generis inimici ⁊c̃. potestas tamen eius in lumbis ⁊ vmbilico manet. ibidem. b.

Demones incubi ⁊ succubi homines interdum ꝓcreare posse interdu3 est catholicũ dicere. vide plura par. j. q. iij. fol'. xvij. c. vide ibi Aug.

Demones se incubos ⁊ succubos faciunt non delectationis causa. Vide de parte. j. questione. iij. folio. xviij. a. vide ibi plura.

Demones post casum naturalia non amiserunt. par. j. q. iij. fo. xx. b

Diabolus vnde dicatur: ⁊ quid sibi conueniat parte. j. questione iij. folio. xx. d. ⁊ habet plura nomina. xxj. a

Demones incubi ⁊ succubi licet infestos mulieribus scriptura tradat: nusq̃ tñ legit ĩ vicijs ꝙ busc̃ũ ꝫ̃ naturã loquẽdi ⁊c̃. p. j. q. iij. fo. xx. c

Demon fornicationis ⁊ immundicie dicitur Asmodeus: ⁊ interpretat factura iudicij. parte. j. questione. iij. folio. xxj. a.

Demon superbie vocat leuiathan. ibidem. Et demon auaricie mãmon

Demones non habent ordinem inter se quem in inferno non habebũt. ibidem. a. b. Vide ibi plura.

Demonib⁹ l3 carceralis mãcipatio oĩb⁹ eq̃lit̃ deputet iã ĩ aere ⁊ post in inferno: non tamen ex hoc naturalia in eis sunt eq̃lia ⁊c̃. ibidem.

Dispositio corpis humani varia multũ facit ad affectionũ variationẽ ⁊ morũ aĩe. p. j. q. v. fo. xxij. c. d. ꝫ aũt nõ est necessariũ. ibi. vide pl̃a.

Deam fortune credere: ⁊ q̃ lesiones in corporibus ⁊ creaturis que ex maleficorum operibus inferuntur: non ab ipsis maleficis sed a deo fortune ꝓuenire est idolatria ⁊c̃. vide. p. j. q. v. fo. xxiij. c. vide pl̃a ibi

Diabol⁹ ꝓmeret oẽs hoies si a deo ꝓmitteret. p. j. q. j. fol'. x. d. ⁊. xj. a

Demones ad certa augmenta lune vexant homies: ⁊ hoc ꝓpter duo parte. j. questione. v. folio. xx vj. c

Demones alliciuntur per varia genera lapidum herbarum lignorum animalium carminum ⁊ instrumentorum muficorum: non vt animalia cibis sed vt spiritus signis parte. j. questione. v. folio. xx vj. d.

Demones etiã põt ipediri ꝓ talia. vide ibi. plura de vexatiõe demonũ

Diabol⁹ põt vexare intẽsi⁹ hoiem passiõe melãcolica dispositũ ad illã q̃ hoiem cõtrarie dispositiõis. par. j. q. v. fo. xx vij. a. vide ibi plura

Diabolus non solum visibiliter sed etiam inuisibiliter homines tentare dicitur. parte. j. q. vij. folio. xxx j. c. ⁊ fol'. xxxiij. a.

Demonem cessare a vexatione Saulis: quādo Dauid petiebat cytharam corā eo: quomodo hoc intelligitur: patet par. j. q. v. fo. xxvij. b.
Dux z pater p̄dicatox ordinis in figura catuli latrantis: z accēsam facula in ore gestātis p̄monstratus est par. j. q. vj. fol'. xxvij. d
Diabolus si non esset adhuc homines haberent appetitum cibi z venereorum fm Origē. par. j. q. vij. fo. xxxj. d
Diabol' licet nō possit esse cā illius inordinati amoris directe cogēdo hois volūtatē: pōt tn̄ p modū psuadētis dupl'r. p. j. q. vij. fo. xxxj. d
Demones intra corpa nō p̄nt eē illa īmutādo: partim est verū: partim non: quo ad triplicē immutationē. vide. par. j. q. vij. fo. xxxiij. b.
Demones aliqn̄ hoīm dispositiōes nō solū voce platas ꝫ etiā cogitatione cōceptas: p figna q̄dam in aīo expiunt zc. vide par. j. q. vij. fo. xxxiij. b. cuius retractet in li. retractationū. ibidē vide pulchra.
Diabol' internas cogitationes nō potest videre: nec oēs cogitatiōes nostre male a diabolo excitantur: sed aliquotiens ex nostri arbitrij motu emergunt. parte. j. q. vij. fol'. xxxj. b. et. xxxiij. d.
Deus amplius permittit maleficū super vim generatiuam: cp̄ super alios actus humanos. parte. j. q. vij. fol'. xxxv. c. vide ibi modū quo tale impedimentum procuratur. et folio. lij. c. fol'. xcv. d
Diabol' pōt hoiem inflāmare ad actū illū vel etiā refrigerare adhibēdo occulte virtutes rex: qs optie nouit ad h̄ validas. ibi. vide pla d
Diabolus potest imaginationē mulieris ita dementare: vt exosum habeat virum: cp̄ pro toto mundo nō permitteret se cognosci. ibidē. d.
Demones virtute ppria p̄nt localiter corpora mutare. par. j. q. j. fo. ix. c. et par. j. q. ix. fol'. xxx vij. a. et par. ij. q. j. fol'. lxij. a per totum
Demon potest quinq modis illudere aliquem: cp̄ iudicat rem aliter cp̄ est. parte. j. q. ix. folio. xxx vij. c
Demones possunt inducere aliquas formas substantiales: ergo etiam auferre. parte. j. q. ix. fol'. xxxix. b.
Diabolus potest fantasiam hominis decipere: vt homo verus animal videatur. par. j. q. x. fol'. xxxix. d in fine z sequenti.
Deus permittit licet non velit malum fieri propter perfectionem vniuersi. parte. j. q. xij. fol'. xlij. d. et. lij. d
Deus oia cognoscit non solū in vniuersali seu vniuersalia: imo etiā in particulari seu particularia. parte. j. q. xij. folio. xlij. c. d. vide ibi pulchra de prouidentia dei.
Diuinationum siue superstitionum species sunt quatuordecim circa opera superstitiosa ex triplici genere diuinationū: z hec omnia male facx flagitia excedūt: vide ad lōgū. par. j. q. x vj. fo. xlix. c. d. p totū
Deus non limitauit suam virtutem ad naturalem processum aut etiax ad influentias corporum celestium: vt vicx preter illa agere non possit zc. par. j. q. x vij. folio. lij. b.
Diabolus magis z acrius impugnat bonos cꝫ malos: quia cux magis

possideat malos: non aũt bonos: ideo magis conatur per tribulationes trahere ad sui damnũ iustos ⁊c̃. par. j. q. x viij. fol. lij. d.
Demones attrahunt ⁊ allicunt innoxios per maleficas ad augmentũ illius perfidie diuersis mediis. parte. ij. q. j. ca. j. fo. lvij. c. d. vide ibi multa exempla ad longum per totũ capitulum.
Demones ex septem causis ꝓbabilit̃ cõiecturãt futura cõtingẽtia: nõ ꝙ illa certitudinaliter scire valeãt. par. ij. q. j. fol. lxj. b. vide ibi exẽpla
Demones in assumptis corpib⁹ cũ maleficis loquunt̃ videt audiũt comedũt ⁊ gestant: quõ ꝺ sunt intelligẽda. p. ij. q. j. ca. iiij. fo. lxv. a. et. c.
Demones carent pulmone ⁊ lingua: quam tamen artificiatam ostendere possunt. ibidem. b. vide ibi de aliis que ad loquendum pertinent.
Demones pũt scire virtutẽ semis decisi ex dispositiõe ei⁹ a q̃ decisum est: ⁊ mulierẽ ꝓportionatã ad semis illi⁹ susceptionẽ ⁊ constellationem iuuantem ad effectũ corporalem ⁊c̃. concluditur ex hoc ꝙ tales geniti sunt fortes. par. ij. q. j. fo. lx vj. c. vide plura.
Demon incubus an semper maleficam aggreditur cum decisione seminis. parte. x. q. j. fol. lx vj. d.
Demon an aggrediatur maleficas vno tempore magis q̃ alio: ⁊ similiter de loco. par. ij. q. j. fol. lx vij. a.
Demones nõ possunt mentẽ vel corpus cuiuscũq; inuadere nec habere facultatem in animã cuiuscunq; irruendi: nisi eam ꝓmo destituerint omnibus cogitatiõibus sanctis ac spirituali contemplatione vacuã nudamq; reddiderint. vide par. ij. q. j. fo. lxx. d.
Demones possunt bonos ledere in bonis fortune: ficut sunt res exteriores bona temporalia fama ⁊ sanitas corporis in eo⁊ meritum et probationem: tamen eis inuitis in nullum peccatum per maleficia trahi possunt aut violentari ibidem. fol. lxxj. a.
Demon multo plus affectat homines ledere ꝑ maleficas q̃ per seipm: ⁊ quare. vide ibidem. d.
Demones q̃liter intra corpa ⁊ capita exist̃t sine lesiõe: qñ p̃stigiosas operant̃ transmutationes. vide. par. ij. q. j. fol. lxxiij. ca. ix. ꝑ totum.
Differẽtiã q̃dã ponũt iter mira ⁊ miracula. vide par. ij. q. j. fo. lxxiij. b
Demonem inhabitare hominem potest intelligi dupliciter: vel quãtũ ad animam vel q̃tum ad corpus. par. ij. q. j. fol. lxxv. c
Demones quinq; modis per se absq; maleficis homines ledere ⁊ possidere possunt. parte. ij. q. j. folio. lxxv. d.
Deus permittit homines a diabolo possideri ꝓpter quinq; causas. parte. ij. q. j. fol. lxxvj. a. vide ibi pulchra.
Demones possunt omne genus infirmitatis inferre per maleficas deo permittente. par. ij. q. j. fol. lxx viij. c. per totum capl'm. xj.
Demones an possint per se honestas mulieres infamare: vt tanq̃ malefice reputarentur ⁊c̃. vide par. ij. q. j. fol. lxxix. b
Diabol⁹ fingit se castitatẽ amare quã tñ ꝺ odit ꝑ. ij. q. j. f. lxxxiij. a

Deo dicatum non potest amplius ad cõmunes vsus conuerti. Aliqui volunt cõcludere q̃ puer diabolo dicat⁹ ab obstetricibus maleficis in signum subiectionis ꝛ honoris amplius non possit ad diuinos honores assumi ꝛc̃. vide parte. ij. q. j. fol. lxxxiij. a. b.
Demon quinq̃ modis potest agere in generatiuã potentiã ꝛ remedia adhibenda super vnumquemq̃. Vide par. ij. q. ij. fol. xcv. d. per totũ

E

Errans in expositione sacre scripture hereticus censetur. fo. viij. b.
Executio presentis opusculi quibus committitur folio. ij. b
Error in mẽte hereticũ nõ facit: nisi assit etiã ꝓtinacia volũtatj. fo. x. c
Effectus penales sunt quadruplices par. j. q. ij. fol. xij. c
Enormitas peccati cõtra naturam ostenditur: quia demon illud abhorret. parte. j. q. iiij. folio. xx. c
Exemplum immane de quadam malefica que corpus christi accepit ꝛ sub peplo inuoluit ꝛc̃. vide par. ij. q. j. fol. lx viij. d
Exorcista in expellendis demonibus diligenter caueat ne de suis viribus faciliter p̃sumat: aut iocum ꝛ ludum serioso dei operi immisceat aut superstitiosum ꝛc̃. par. ij. q. ij. fol. c. a. ꝛ vide ibi exemplum
Exorcizatio quomodo debeat fieri: ꝛ an morb⁹ sit exorcizandus ꝛ demon adiurandus: ꝛ q̃ illorum p̃mo. par. ij. q. ij. fo. ciij. a. b. p totũ
Energumini qui dicantur. ibidem d. in fine.
Exorcizatus si gratiam sanitatis non exequatur quid faciendum sit parte. ij. q. ij. fo. ciiij. a.

F

Forme substãtiales per artem induci possunt virtute naturalis agẽtis quomodo? vide par. j. q. ij. fol. xj. b
Forma substãtialis auri nõ fit p calorẽ ignis quo vtunt alchimiste: ꝑ calorẽ solis in loco vbi viget virt⁹ mineralis. par. j. q. j. fo. xj. b
Falsitas eorum qui maleficas excusant: ꝛ demones tm̃ modo inculpantes ostenditur. par. j. q. ij. fol. xij. c.
Fascinatio capitur dupliciter parte. j. q. ij. fo. xiij. d
Fascinatio quid sit ibidem d. et. xxv. b.
Fascinatio q̃liꝫ sit possibilis ꝛ q̃l'r nõ: declarat par. j. q. ij. fol. xiiij. b
Falsum non potest esse omnino quod multis videtur ꝑm philosophum par. j. q. iij. fol. x viij. a. et. xix. b.
Fortuna vnde dicitur: ꝛ a quo nomen accepit par. j. q. v. fo. xxiij. c
Fatũ esse aliquid vno modo catholice asseritur: alio modo asserere est omnino hereticũ. vide par. j. q. v. fol. xxiij. a. vide ibi plura de fato.
Fatum ꝑm Boetium quid sit. vide ibidem b.
Fatum sancti doctores recusauerunt ꝓpter eos qui illud ad vim positionis ꝰderum retorquebãt. ibidem.
Familiaritatem esse sceleratis non est intellectus bene dispositi. parte
Femina vñ dicat. par. j. q. vj. fol. xxix. a. j. q. v. folio. xxiiij. d.

Fides in virgine Maria nūq̄ defecit cum in omnibus viris defeciss̄et tempore passionis Christi ibidem
Flagellat deus hominem in vita presenti: siue penas infert quinq̄ de causis.parte.j.questione.xv.folio.xlix.b.
Filius non portabit iniquitatem patris ꝛc. quomodo hec auctoritas intelligitur.parte.ij.q.j.folio.lxvij.a.
Festa plus franguntur peccatis mortalibus q̄ mechanicis operibus. parte.ij.questione.j.folio.lxviij.c.
Foroneus rex grecorum dixit Leoncio fratri suo die qua mortuus est. Ad summam felicitatem nihil mihi deesset si mihi semper vxor defuisset.parte.j.q.vj.folio.xxix.b.
Fantasia seu imaginatio est quasi thesaurus quidam formarum per sensum acceptarū ꝛc.parte.j.questiōe.vij.fo.xxxij.b. vide ibi ad longū
Fieri capitur dupliciter: scilicet pro creari ꝛ pro naturali productione alicuius rei.parte.ij.questione.j.folio.lxxij.a.

G

Genethliaci qui dicuntur.parte.j.questione.v.fol'.xxiij.c.
Grandines ꝛ tempestates quomodo malefici super homines ꝛ iumēta fulminare solent.parte.ij.questione.j.folio.lxxxv.c.ca.xv.per totū
Grauius est corrumpere fidem per quā est anime vita: q̄ falsificare pecuniam per quam vite temporali subuenitur.par.ij.q.j.fol'.lxxxix.a

H

Homini tria insunt que a tribus celestibus causis dirigūtur: scz voluntatis actus: intellect⁹ actus ꝛ corpis actus.par.j.q.v.fo.xxiij.c.
Homo cū fit ordinatus fm corpus sub corporibus celestibus: fm intellectum sub angelis: fm voluntatem sub deo: potest cōtingere q̄ homo spreta inspiratione dei ad bonū ꝛ illuminatione boni angeli ducatur affectiōe corporali ad ea ad que influētia luminarium celi inclinant.parte.j.q.v.folio.xxiij.d.
Heresis dicitur maleficarum ꝛ non maleficorum: quare? vide parte.j. questione.vj. fol'.xxx.c.
Homo iusta dei prouidentia permissus est cadere multis rationibus parte.j.questione.xiij.folio.xlv.b.c.
Homines pariuntur dupliciter: vel in peccato vel in gratia existentes parte.ij.questione.j.folio.lxxv.d.
Homini nō est data potestas super demones: vt eis licite vti possit ad quodcūq̄ voluerit: sed est ei contra demones bellum indictum. parte.ij.questione.ij.folio.cv.d
Innocentiū papā q̄d mouerit ad cōfirmationē pūtis opusculi fol'.ij.c.
Inquisitores vbi officium suum exequi possunt: vide in bulla papali. folio.iij.a.
Ignorantia est multiplex: ꝛ que excusat ꝛ que non. vide. folio.x.c
Ignorantia dicitur affectata.i. voluntaria dupliciter. vide. fol'.x.d

Ignorãtiam omnem neceſſe eſt vt repellamus his temporibus ad fue currendum animarum periculis folio.x.d.
Ignorantia culpabilis non cadit in facientem quod in ſe eſt ibidem
Iob fuit percuſſus a demone ſolum: z non mediante malefico vel malefica.parte.j.q.ñ.folio.xñ.d
Imaginibus vti ſemper eſt illicitũ ſm ſanctũ Thomã.p.j.q.ñ.fo.xv.c
Impreſſiones ſyderum aliquo modo diſponunt ad maliciam maleficorum.et quomodo.parte.j.queſtione.v.folio.xxñ.d.
Intellect⁹ bene diſpoſiti eſt reducere homines in ea que ſunt homini propria bona: abducere ab iſtis zc̃. vide pulchra. parte.j.q.v.folio xxiiñ.d.z ſequenti.a.
In rerum natura tria ſunt que medium tenere in bonitate aut malicia neſciunt: lingua zc̃. parte.j.q.vj.folio.xxvñ.d.
Intellectus humanus poteſt adiuuari ab angelico intellectu bono ad aliquid cognoſcendum. parte.j.q.viñ.fol'.xxxñ.a.
Immutatio ſenſibilis exterior z corporalis: que concomitatur cogitationes hominis quandoq; eſt ita exilis z indeterminata: ꝙ diabolus per eam in certam cognitionem venire non poteſt. vide.parte.j queſtione.viñ.folio.xxxiiñ.d.quandoq; ita fortʒ zc̃.ibidem.
Impotẽtia coeũdi qualiter debeat cognoſci: an ex naturali defectu cõtingat: vel ex maleficio.patet parte.j.q.viñ.folio.xxxvj.a.
Infidelitas in chriſtiano herefis dicitur.parte.j.q.viñ.folio.xxxvj.c
Infirmitas corporalis ſepe prouenit ex peccato: ergo ſummum remedium contra maleficiũ eſt pnie ſacramentũ.parte.j.q.ix.fo.xxxix.a.
Iuuẽcula quedam quia aſſentire noluit cuidam iuueni quid factum fuerit. Vide parte.j.queſtione.x.folio.xl.b.
Innocentem a demone infamari non eſt bene poſſibile multis reſpectibus.parte.ñ.q.j.folio.lxxix.c.
Incantatores qui dicuntur. parte.ñ.q.ñ.folio.cj.d.
Interrogatoria gñalia ſup maleficũ aut maleficã.p.iñ.q.vj.fo.cxviñ.b
Interrogatoria ſpecialia ſeu particularia ſuper eoſdem ibidem.c.

L

Luminaria celi nullum penitus habẽt dominiũ ſuper liberum arbitrium.parte.j.q.v.folio.xxiiñ.b.
Lingua bona z mala.parte.j.queſtione.vj.folio.xxvñ.d.z ſequenti
Lachrymarum genera habentur duo in oculis feminarum: vnum veri doloris: inſidiarum aliud.parte.j.q.vj.folio.xxviñ.c.
Quid de lupis interdũ boues z pueros ex cunabulis rapiẽtes z comedentes ſentiendũ ſit. Vide par.j.q.xj.fo.xlj.b.c.plures cauſas. z ꝺr ibi ꝙ ſint veri lupi: ſ obſidenẽ a demonib⁹: vide ibi mira de lupis.
Lex diuinitatis immutabiliter ſtabilita eſt: vt ima a ſummis per media pficiantur: ita ꝙ quicquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat: totum fit per miniſteriũ bonoꝝ angeloꝝ.par.ij.q.j.fo.lv.c

Ad locutionem veram tria requiruntur vide par.ñ.q.j.folio.lxv.a
Aessiones quas malefici inferunt: an demonibus aut maleficis sint imputande: vide parte.ñ.questione.j.folio.lxxix.a
Aac quomodo mulgunt malefice ex vaccis vicinarum suarum: vide parte.ñ.q.j.fol'.lxxxiiij.c. Vide ibi qualiter ista sint ꝓponenda ppl'o

A

Maleficia nihil esse dicentes errant tripliciter: & vnde sumant fundamentum erroris sui: vide plura cum reprobatione folio.vñ.c.d
Maleficia bis trib⁹ magꝫ ioleuerũt & ꝗre: vide ī plogo fo.j.a.&.xiñ.b
Maleficiũ an dirimat matrimoniũ contractũ & impediat contrahendũ folio.viñ.c.et.xxxvñ.a
Maleficiũ quõ possit inseri ppetuũ: vide & plura alia de maleficio fol'.
Maleici & superstitiosi differunt folio.ix.b (viñ.c
Maleficas nõ solũ vitãdas: ꝫ etiã occidẽdas lex diuina ꝓcipit fo.viñ.a
Malefici an localiter transferantur in sua specie superstitionis: vel solum imaginarie folio.ix.c
Malefici vnde dicuntur parte.j.q.ñ.fol'.xñ.c.et.xv.d.et.q.v.folio xxñ.a.et folio.xl.c.et folio.xlvj.d
Moyses percussit egyptũ decem plagis ministerio bonoꝝ angeloꝝ: et magi nouem ministerio malorum angeloꝝ par.j.q.ñ.folio.xñ.d
Maleficium reducitur ad secundum genus superstitionum: que est diuinatio que fit per expressam demonum inuocationẽ par.j.q.ñ.a
Malefici sunt ist rumẽta diaboli libere agẽtia: vide par.j.q.ñ.fo.xiñ.c
Malefici si intẽderẽt reb⁹ naturalib⁹ ad aliqs effect⁹ licite agerẽt.p.j
Ad effectũ maleficũ tria hũt ꝓcurrere: scz demon ma- q.ñ.fol'.xv.a
lefica & diuina permissio parte.j.questione.ñ.folio.xv.d
Malefici pro augmẽto perfidie illius habẽt quatuor exercere tẽ. parte j.questione.ñ.folio.xv.in fine d.
Maleficis inter omnes actus ipsis deseruiẽtibus duo eorum plurima cooperantur. parte.j.questione.ñ.folio.xvj.a
Mulier debet habere velamen super caput suum: quomodo exponitur ꝑm aliquos. parte.j.questione.iñ.folio.xviñ.a
Mundus ꝙdiu durat angeli angelis: homines hominibus: demones demonibus ꝓsunt parte.j.questione.iiij.folio.xx.a
Malum quod est a diabolo serpit per omnes aditus sensuales parte j.questione.v.folio.xxñ.b.et folio.xxxviñ.a.et fol'.xxxix.d
Mores hominum a syderibus causari potest intelligi dupliciter parte j.questione.v.folio.xxñ.c.
Meretrix cũ nititur plantare oliuam non efficitur fructifera: secũdum Guil'.de vniuerso.parte.j.questione.v.folio.xxiñ.d
Medicus in sanãdo: agricola in plantãdo: miles ī expugnãdo: aliq ex impssiõe celestis corpis efficiunt: q̃ alij etiã easdem artes habentes efficere non possunt. ibidem

Malicia hominis est duplex: habitualis ⁊ actualis: vide ibi qua malicia malefici operantur parte. j. questione. v. folio. xxv. b.
Malum quid sit ſm Dionysium de diui. no. ibidem
Miracula que dicuntur: quomodo fiunt per sanctos: ⁊ quomodo per maleficos. vide parte prima. questione. v. fol'. xxv. c. o
Maior multitudo maleficarum reperitur in fragili sexu mulierum ꝙ inter viros: patet ad longū. parte. j. q. vj. fo. xxviij. o. ⁊ fo. xxviij. o. e
De malicia mulier: vide p. j. q. vj. fo. xxviij. b. nō est caput nedus sup caput columbi: ⁊ nō est ira sup irā mulieris. Cōmorari leoni ⁊ draconi plus placebit ꝙ cum muliere nequam. ibidem. b. et o.
Mulier quid sit ſm Chrysosto. ibidem. Seneca. aut amat aut odit mulier: nihil tertium dare est. et folio. xxviij. o
Mulier bona tāta laus est: vt etiā beatificasse viros legant ⁊ saluasse gētes ⁊ vrbes. p. j. q. vj. fol'. viij. c. vide ibi plura de bonis mulieribꝰ
Mulier formata est ex costa curua viri: ⁊ ideo est quasi semper cōtraria viro. parte. j. q. vj. folio. xxix. a. et ponit exempla: vide ibi
Mulieribus a natura inest hoc vicium: nolle regi: sed suos sequi impetus sine quacunq; pietate. vide parte. j. questione. vj. folio. xxix. o
Mulierū dominiū quale sit: vide ibidem ad lōgū ꝓprietates mulieris
Mulier amarior morte: quia mors corporalis est inimicus manifestus sed mulier inimicus blandus ⁊ occultus. par. j. questiōe. vj. fo. xxx. c.
Mulieres cuiusmodi pre ceteris inueniūtur superstitiose: ⁊ maleficijs infecte. parte. j. questione. vj. folio. xxx. o. vide ibi multas rationes.
Maleficiū nō est solū in opinione: imo etiā effectꝰ innumeri maleficiales accidere possunt ꝺe ⁊ realiter deo pmittēte. p. j. q. viij. fo. xxx v. c.
Maleficium ne quis actū matrimonij exercere valeat: ⁊ etiam ne mulier concipiat: vel vt abortum faciat: ſm canonum sanctiones reputatur pro homicidio. parte prima questione. viij. fo. xxx vj. b. c. vide ibi
Maleficium nihil esse dicentes contrariantur oim doctorum sentētijs ⁊ sacre scripture. parte. j. q. viij. fol'. xxx vj. o
Malefici sunt instrumenta diaboli. ibidem
Malefice mira operantur circa membra virilia parte. j. questione. ix. folio. xxx viij. c. vide ibi plura
Maleficium a defectu naturali potest discerni. ibidem. o. et fol'. liij. b. vide ibi exemplum de ciue quodam spirensi.
Maleficium non potest solui semper illum qui fecit. ibidem
Malefice sunt in triplici genere: quedam ledunt ⁊ sanare nequeūt: quedam sanant ⁊ ledunt: quedaꝫ tm̄odo sanare videnꝫ: vide ibidem ⁊ ponitur ibi exemplum de duabus rixantibus. ⁊ fol'. lix. a
Maleficium potest ita esse perpetuum: ꝙ non potest habere humanuꝫ remedium ſm sanctū Tho. fol'. xxxix. a.
Maga quedam dicta Circe mutauerat socios Ulixis in bestias. Vide parte prima, questione. x. folio. xl. a. et. lxxij. b. c.

Malū bene ordinatū ⁊ in loco suo positū eminētius cōmendat bona vt illa magis placeant ⁊ laudabiliora sint ꝺū comparant malis. par.j. q.xij. folio.xliij.
Malū nō ordinat ad bonū p se ꝛ p accīs: q; p̄ter ītētionē eoꝝ q̄ malū operant resultat bonū. par.j.q.xij.fo.xliij.a. vide ibi plura.
Mala q̄ a modernis maleficis ꝓpetrant cūcta alia mala q̄ de⁹ vnq̄ fieri ꝓmisit ꝙ quod in titulo questionis tāgit excedūt: quod ostenditur tripliciter. parte.j.q.xiij.folio.xlvj.c.
Malum est triplex. scilicet culpe pene ⁊ damni ibidem
Malefice ab inquisitoribus reperte fuerūt que omnes articulos fidei abnegauerunt. Vide parte.j.q.xiij.folio.xlvj.b.
Malefice grauissimas merentur penas vltra omnes flagitiosos mūdi parte.j.q.xiij.folio.xlvij.d.⁊ fo.sequenti.a.
Mors naturalē cū sit vltimū terribiliū: non tū est satisfactoria: q; ꝓ natura inoleuit ī penā originalē pcti. p.j.q.xv.fo.xlviij. d.⁊ fo.sequē.a
Malefice quid faciunt si aliquid imaginarie cernere volunt que a consodalibus maleficis perpetrantur. par.j.q.xvj. folio.l.c.
Maleficiū excedit oēs spēs diuinationū: ⁊ nō est cōparatio ad eas: cū talia ad nullū nocumētū ḃoīm ⁊ ūmētoꝝ tēdāt directe. ibidem.d
Malefice cur non ditantur? Cur principibus eis fauentibus ad perniciem oīm inimicoꝝ ipsoꝝ non cooperantur? Cur predicatoribus et alijs eos persequentibus nocere non valeant? Vide parte.j.q.xviij.c
Malefici nō oēs ḃoīes ledere possunt sed tm̄ illos q̄s cernunt ex informatione demonū diuino auxilio destitutos. par.ij.q.j.fol.liij.a.
Modus pfessiōis sacrilege eaꝝ vbi ⁊ q̄daꝫ declaratio omagij p̄standi ipi diabolo inducitur. par.ij.q.j.fol.lix.ca.ij.p totū a. vide imania.
Magisterulū vocāt demonem malefici ⁊ non aliter. par.ij.q.j.fo.lx.b
Malefice quō localiē transferunt de loco ad locū: ⁊ de cerimonijs eaꝝ. vide par.ij.q.j.fo.lxij.a.p totū ca.cuꝫ varijs exēplis vsq; ad finē ca.
Malefice quomodo se incubis demonibus subḧciūt. Vide parte.ij.q.j.ca.iiij.folio.lxiiij.c. per totum capitulum.
Malefice quomodo modernis temporibus actus carnales cum incubis demonibus exercent. parte.ij.q.j.ca.iiij.folio.lxv.d.ad longum
Malefica ⁊ demon an visibiliter vel inuisibiliter se mutuo agitent in huiusmodi spurcitijs. Vide parte.ij.q.j.folio.lxvij.b.c.
Malefice quomodo per sacramenta eccesie sua maleficia exercent: ⁊ de modo quo vim generatiuam impedire solent: seu etiam alios defectus demptis corporibus celestibus parte.ij.q.j.folio.lxvij.d
Malefice p̄nt ḃoīes ledere sex modis. ibidē. fo.lxvij.a.p to.ca.q̄ntū.
Malefice quomodo vim generatiuam impedire solent. parte.ij.q.j.ca.vj. per totum. folio.lxix.b.⁊ ponit ibi exempla plura.c.d.
Malefice quomodo membra virilia auferre solent. parte.ij.q.j.folio lxix.d.ca.vij. per totū cum pluribus exemplis.

Modus quo homines in bestiales formas transformantur per maleficas virtute demonū. vide par. ij. q. j. fol'. lxxj. d. per totū ca. viij.
Nota ibi fieri tres deceptiones: vide ibidem.
Miracula per bonos facta ab illis que per malos fiūt ad minus tripliciter discernuntur. par. ij. q. j. fol'. lxxiij. d.
Miraculum proprie quatuor requirit: scilicet q̄ fit a deo: q̄ fit preter existentiam nature: & tertio q̄ fit euidens: & quarto q̄ ad fidei cōfirmationē. par. ij. q. j. fol'. lxxiij. b. vide ibi exemplum de quodam qui percussit tres cattos
Modus quo demones per maleficarum operatiōes homines substantialiter interdum inhabitant. par. ij. q. j. fol'. lxxv. c.
Malefici omnibus modis possunt procurare lesiones in hominibus & eorum reb' coopante demone, par. ij. q. j. folio. lxxvij. d. & ponit ibi varia exempla.
Malefice quomodo iumentis nocumenta inferunt. vide par. ij. q. j. fol'. lxxxiij. b. ca. xiij. per totum.
Modus quo viri & non mulieres reperiuntur maleficijs infecti habet tres species. parte. ij. q. j. fol'. lxxxvij. a. p totū ca. xv. de sagittarijs. vide ibi que non licet registro imponere.
Maleficia per alia maleficia vel per aliqua illicita tollere vtrum sit licitum. vide par. ij. q. ij. fol'. xc. a. ad longum argumenta pro & contra cum exemplis aliquibus.
Maleficiati qualiter sint exorcizandi. vide ad longum. par. ij. questiōe ij. folio. cij. a. b.
Maleficia impediuntur per quinq̄ fm fassionem maleficarum. parte. ij. questione. ij. folio. cvij. a.
Malefici quomodo sunt exterminandi vel ad minus puniendi in foro ecclesiastico & ciuili tractatur in tertia parte per triginta questiones & incipiunt folio. cx. d. vsq̄ ad finem per totum.

M

Minus ob inordinatum amorem patris fecit fieri imaginem patri mortuo. parte. j. q. ij. folio. xij. a.
Membroth coegit homines ignem adorare: & sic incepit idolatria que est primum genus superstitionis. par. j. q. ij. fol'. xij. a
Memo amplius in ecclesia nocet: q̄ qui peruerse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet: delinquentem nanq̄ hunc redarguere nullus presumit. par. j. q. vj. folio. xx viij. b.
Mouum esse aliquid potest intelligi dupliciter. par. j. q. xj. folio. xlj. b.
Mecros grece mors dicitur latine: mancia vero diuinatio. parte. j. q. xvj. folio. l. a.
Matura representat in somnis anime aliquas dispositiōes que sunt in corpore: ex quibus postea contingit infirmitas vel aliud tē. vide parte. j. q. xvj. folio. l. c.

Index

O

Opus dei ꝓmittente deo pōt ope diaboli viciari: ⁊ quō. par. j. q. j. folio. xj. a. ex illo ergo non sequitur ꝙ fit deo fortior. Vide ibidem.
Obseruātie ad corporum immutationem sunt duplices. vide pulchra.
Opera maleficorum nō possunt oriri ex malicia (par. j. q. ij. fol'. xv. b. humana. parte. j. q. v. fol'. xxv. b.
Obstetrices malefice cōceptus in vtero diuersis modis interimūt ⁊c. parte. j. q. xj. folio. xlj. d.
Omagiū petit diabol⁹ a maleficj. p. ij. q. j. ca. ij. fo. lix. c. ⁊ fo. lx. b. c. ꝙ to.
Opa tpalia maleficoꝝ ⁊ demonū an sint ad modū miracl'oso ꝝ opeꝝ cē senda: ita ꝙ debeāt opa miracl'osa estimari. vide p. ij. q. j. fo. lxxiij. d
Ordo predicatorum sub figura latrātis catuli in primo fundatore aduersus hereses premonstratus est. par. ij. q. j. fol'. lxxv. b.
Obstetrices malefice quō maiora dāna iferūt dū infantes iterimūt aut demonib⁹ execrando offerūt. p. ij. q. j. fo. lxxxj. ꝑ totū ca. xiij. ꝑ varia
Obstetrices vbi infantes nō interimūt: tamen illos demo- (exēplanibus execrando offerunt. ibidem. c. vide ibi factum execrabile.
Oblatio sacrilega obstetricum maleficarum in pueris quid efficiat. vide parte. ij. q. ij. folio. lxxxij. d. plura ad longum.
Opus deo exhibitum ad cognoscendum an sit superstitiosum vel non: dantur quinq regule. parte. ij. q. ij. folio. c vij. b.

P

Phitones qui dicuntur. parte. j. q. j. folio. vij. b.
Pilosi ibi saltabūt: qd per pilosos intelligitur. par. j. q. iij. fol'. xvij. d.
Prelia carnis inter omnia certamina sunt duriora: vbi cōtinua pugna ⁊ rara victoria. par. j. q. iij. fol'. xvij. b.
Pronunciat deus per signa scilicet cometam mortem regis magis q̄ aliorum: et quare. vide par. j. q. v. fol'. xxiij. a.
Philosophi de cometa aliam ponunt rationem. ibidem.
Peccatum Eue non induxisset nobis mortē anime ⁊ corporis: nisi subsecuta fuisset culpa in Adam. par. j. q. vj. folio. xxx. b.
Prelati modo sunt pilati: pastores sunt tonsores: loquitur etiā de prelatis religiosorum: vide par. j. q. vj. folio. xxvij. a. b.
Prestigiū qd fit. par. j. q. ix. fo. xxx vij. b. et fo. xl. c. et par. ij. fol'. lxx. b.
Prestigiosa ars tribus modis potest fieri. ibidem.
Peccatū non cōsistit in imaginatione sed in volūtate. par. j. q. x. fo. xl. c
Prouidentie dei omnia sunt subiecta: ꝙ etiā omnibus prouideat ostēditur cū reprobatiōe cuiusdā cōtrarij erroris par. j. q. xij. fo. xliij. b. c
Possibile non fuit creature cōmunicare ꝙ peccare non posset ex conditione nature ostenditur parte. j. q. xij. folio. xliij. a.
Peccare non posse per naturā deo tūmodo conuenit. ibidem. c.
Ad prouidētiam diuinā pertinet: vt vnūquodq in sua natura relinquatur ⁊ in suis naturalibus non impediatur. ibidem. d

Peccatum si omnino impediretur: per hoc multi gradus perfectionis tollerentur. par. j. questione. xiij. folio. xliij. d. vide ibi plura de casu angeli z hominis.

In peccato multa possunt considerari ex quibus grauitas vel leuitas trahi potest: vnde contingit q̄ idem peccatū p̄m vnum esse grauius p̄m alium leuius inuenitur: vt in fornicatione iuuenis peccat: senex insanit. parte. j. q. xiij. folio. xlvj. c.

Peccatum Ade quantum ad aliquas circunstātias grauius fuit omnibus alijs peccatis. vide pulchra ibidem c. d.

Peccatum vnū dicitur grauius altero: causalitate vt peccatū luciferi: generalitate vt peccatum Ade zc. ibidem. d. vide ibi ad longum.

Peccatum tanto est grauius: quanto magis homo per ipsum a deo se paratur. ibidem et folio sequenti.

Propter peccata maleficarum innoxij sepe damnificantur z puniuntur parte. j. q. xv. folio. xlviij. b. per totum.

Pro quacūq; causa q̄s puniat: si nō sustinet patiēter penas: sunt flagella non ad satisfactionem sed ad vindictam tm̄. ibidem. d.

Peccata maleficarum incōparabiliter excedunt peccata primorum parentum. parte. j. q. xvij. fol'. lj. c. vide ibi quomodo.

Predicator debet esse puidus super certa argumēta laicorum vel etiaz peritorum quorundam: qui intantū maleficas esse negant: q̄ de⁹ nō permittat tātam potestatem diabolo z maleficis zc. parte. j. q. xviij per totum. folio. v. d. et qualiter arguunt. vide ibi.

Predicator potest declarare per quinq; signa voluntatiq; diuine. parte prima. q. xviij. folio. lij. d.

Paterfamilias vnam habens in se voluntatem demonstrat illam q̄nq; modis. parte. j. questione. xviij. folio. liij. a.

Potestas demonis quinq; modis impeditur in toto vel in parte. vide parte. ij. q. j. fol'. liij. b. ibi inuenies exēplum de quodam: cui demon nocere non potuit in corpore: z alia plura exempla.

Profitendi modus maleficax duplex est. par. ij. q. j. ca. ij. fol'. lix. c.

Prestigijs tm̄ deludunt duo sensus exteriores scz visus z tactus: non autem interiores. parte. ij. q. j. ca. vij. folio. lxx. b.

Prestigium z imaginaria visio differunt folio. lxxij. d.

Pene corporales non semper consequuntur culpam: sed quandoq; peccantibus z non peccantibus inferuntur. par. j. q. j. fol'. lxx v. ca. x. b.

Precabatur quidam sanctus totis precordijs deum: quatenus quinq; mensibus a deo posset obtinere quod z factum est. vide parte. ij questione. j. folio. lxx vj. a.

Philocaptio seu amor inordinatus vnius serus ad alterum triplici ex causa oriri potest. parte. ij. questione. ij. folio. xcvij. a.

Contra philocaptionē inuenies septem remedia que ponūtur ab Auicenna. ibidem. b. c.

Priuatus ecclesie suffragijs triplex incōmodū incurrit: per tria que ḋs ex suffragijs ecclesie consequitur folio.xcix.d.z vltra
Pueri campsores vulgariter zechselkind nuncupati sunt in triplici differentia.parte.ij.q.ij.fol'.cviij.a.
Puniendi vel exterminandi per debitam iusticiaz ad quos pertineat. vide ad longū.parte.iij.folio.cviij.per totā questionē introductoriā
Philosophus quidam interrogatus si ducenda esset vxor: quid respōderit. vide parte.j.q.vj.fol'.xxix.c.

R

Regna vacua facta sunt z terre depopulate apud coniunctionem iouis z saturni. Aristo. quasi arguendo dicit. cū sapiens dominabitur astris.parte.j.questione.v.fol'.xxiij.a.
Regna mundi fere omnia sunt propter mulieres euersa.parte prima. questione. vj.folio.xxx.a. vide ibi multa exempla.
Refrenare appetitū subiacet libero arbitrio super quem diabolus minus habet potestatem.parte.j.q.vj.fol'.xxxj.c.
Ritibus ecclesie seruatis z veneratis per aque benedicte aspersionem per salis cōsecrati sumptionē: p cādelaz in die purificationis z fron diū in die palmarū cōsecratoz vsuz licitū cū ad hoc talia eccl'ia exorcizat valēt ptra maleficia.par.ij.q.j.fol'.liij.b.z.d.cū exēplis multz
Remedia ecclesiastica contra incubos z succubos demones: quere ad longum.parte.ij.questione.ij.folio.xciij.a.per totum.
Remedia pro illis qui circa vim generatiuam maleficiuntur.parte.ij. questione.ij.folio.xcv.d.per totum capl'm.ij.
Remedia contra maleficiatos super amorem vel odium inordinatum. parte.ij.questione.ij.folio.xcvij.per totū capitulum tertium.
Remedia sup eos ḋb⁹ virilia mēbra pstigiosa arte auferunt: z vbi interdū i bestiales formas hoies trāsmutant.p.ij.q.ij.fol'.xcviij.b.c. cum exemplo.
Remedia cōtra obsessos ex maleficio. p.ij.q.ij.fol'.xcix.a.p totū ca.v.
Remedia p licitos exorcismos eccl'ie ptra q̄sc̄q infirmitates a maleficis illatas: z de mō exorcizādi maleficiatos.p.ij.q.ij.fo.cj.c.vj.p to.
Res naturales simpl'r adhibere ad aliq̄s effect⁹ pducēdos ad q̄s putā tur habere aliquam virtutem nō est illicitū. par.ij.q.ij.fol'.cv.c.
Remedia contra grandines z super iumenta maleficiata.parte.ij.q.ij. folio.cvj.a.ad longum per totum capitulum septimum.
Remedia quedam occulta contra quasdam occultas demonum infestationes.parte.ij.q.ij.fo.cvij.d.per totum capitulum.viij.

S

Superstitio varias habet spēs: z quō possint mederi fol'.ix.d.
Superstitiosi infames debēt cēseri: nec ad excusationē admitti.fo.eo.d.
Ad accusationem superstitiosoz quilibet admittitur: z quomodo debeant puniri.folio.viij.d.

Index

Superstitionum species sunt quatuordecim: & sub qua specie malefici comprehendantur. folio. ix. b

Sacerdotes & predicatores per ecclesias sibi cõmissas debẽt quatuor considerare. parte prima. questione. j. folio. ix. c.

Suspitio est triplex. vide par. j. questione. j. folio. x. b.

Sancti miracula fecerunt aliquando ex prece aliquando ex potestate. parte. j. questione. ij. folio. xij. b

Superstitionum genus qñ inuentũ fuerit. vide par. j. q. ij. folio. xiij. a.

Saliua putrefacta & in puteum proiecta mirabiles concitat in aere tẽpestates: ẽm Alber. par. j. q. ij. fol'. xj. c.

Specula noua contrahunt maculam ex aspectu mulieris menstruate. parte prima. questione. ij. folio. xiij. d. et folio. xiij. b.

Sedes luxurie virꝫ est i lũbis: mlieriꝫ i vmbilico. p. j. q. iij. fo. xvij. b

Stella q̃ obitũ sancti Thome de aquino indicauit non fuit ex superis in firmamento posita: sed operatione angeli. par. j. q. v. fol'. xxiij. b.

Sicut oẽ bonũ a sacerdotio ẽm Chrysosto. ita oñe malũ ab eo egredit. Scõm Hieron. ẽo i epla ad Nepotia. Negociatorẽ clericũ: ex ino pe diuitem: ex ignobili glorioſum quasi quandam pestem fuge. parte. j. questione. vj. folio. xx viij. a. vide ibi Bernar. Greg. & Aug.

Socrates ẽm Hieron. duas habuit vxores: qs ingẽti patientia sustinens: non potuit tñ ab ea⁊ cõtumelijs liberari. par. j. q. vj. fol'. xxix. c

Sectatores Aristotelis non posuerunt demones esse: sed ea que attribuuntur demonibus dicebant prouenire ex virtute celestium corporum. parte. j. q. viij. fol'. xxxvj. c. vide ibi plura.

Sanctius est fame mori q̃ vesci ydoloticis. par. j. q. xiij. fol'. xl viij. b. c.

Somniorum diuinatio dupliciter obseruatur. parte. j. q. xv j. folio. l. b.

Per somnia sepe iuuant medici ad cognoscendũ dispositiões corporis

Salis & aque benedicte sumptio dñicis diebus quantum (ibidem. c utilitatis habeat. vide parte. ij. q. j. fol'. l v. b. per multa exempla.

Sacra verba corpori alligata miro modo sunt preseruatiua: dũmodo septem conditiones in ipsis seruentur. ibidem. c.

Signa vel miracula vera discernuntur a falsis tripliciter. vide parte. ij questione prima. folio. lxxiij. d.

Signa bona differunt a malis per modum operandi. folio. lxxiij. a.

Sacrilega oblatio ab obstetricibus maleficis quid in puero efficere valeat. vide parte. ij. q. j. folio. lxxxij. d. cum exemplis varijs.

T

Tractatus presens Malleus maleficarum dictus nouus est & antiquus &c. folio. ij. b.

Tria sunt in rerum natura que medium in bonitate aut malicia tenere nesciunt. parte. j. q. vj. fol'. xx vij. d.

Temptatio cui non consentitur non est peccatum: sed materia exercende virtutis. parte prima. questione. vij. folio. xxxiij. d. & intelligitur

de temptatione que fit ab hoste. ibidem.
Temptatio an fit ex diabolo vel maleficio potest cognosci ex multis. parte. j. questione. vij. folio. xxxiij. a.
Transmutatiões corporalium rerum que possunt fieri per aliquas virtutes naturales ad quas pertinent semina que in elementis huius mundi inueniuntur: his similia possunt fieri per operationes demonum huiusmodi seminibus adhibitis. par. j. q. x. fol. xl. d.
Transmutationes corporalium rerum que non possunt virtute nature fieri: nullo modo operatione demonũ ſm rei veritatem perfici possunt: sic vt corpus humanum mutetur in corpus bestie ⁊c. ibidem. et folio. lxxij. a.
Transmutatio est duplex: substantialis ⁊ accidentalis. Vide parte. ij. questione. j. folio. lxxij. b.
Ternarium numerum diabolus pre alijs eligit: ⁊ quare. parte. ij. q̃stiõe j. folio. lxxx vij. b.
Testes contra maleficas qualiter sint interrogãdi. parte. iij. questione vj. folio. cx vij. c. d.

V

Virtus imaginatiua potest transmutare corpus cõiunctum in quo est. parte. j. questione. ij. folio. xij. a. vide ibi plura naturalia: que postea improbantur. et. xxiij. c.
Virtus magna in oculis est quod in naturalibus apparet. vide exẽpla. parte. j. questione. ij. folio. xiij. c. d.
Vulnus interfecti ꝑsente interfectore ebullit sanguinem: rationem vide. parte. j. questione. ij. folio. xiij. d.
Vetus testamentum vt plurimum malum loquitur de mulieribus: et hoc propter primã preuaricatricẽ scilicet Euam ⁊ imitatores eius: tamen expost in nouo testamẽto propter mutationem nominis eua in aue: propter hoc predicatores caute debent ꝓponere ⁊ dicere ſm Hieron. Quod intulit maledictio Eue: totum abstulit benedictio Marie. par. j. q. vj. fol. xx viij. d. vide ibi plura.
Vxor cuiusdam legitur submersa in fluuio: qui cũ quereret cadauer eius ad educendum de aqua ibat per fluuium contra aquam. parte. j. q. vj. folio. xxix. c.
Volũtas hominis regitur a deo sicut intellectus ab angelo bono. par. j. questione. vij. folio. xxxiij. b.
Voluntas creature rationalis soli deo subiacet: ⁊ ipse solus in eam operari potest. ibidem. c.
Viri plus maleficiuntur circa talem actum venereum ꝙm mulieres parte. j. questione. vij. folio. xxx v. d.
Virtus diaboli dicitur minima comparando ad diuinam permissionem: licet sit maxima comparando ad virtutes corporales. parte. j. questione. x vij. folio. lij. c.

Voluntas vna licet sit in deo que est ipse deus: per respectum tamen ad eius opera iudicatur nobis eius voluntas multipliciter. parte. j. questione. xvij. folio. lij. d.

Voluntas in deo distinguitur: non ex parte rei sed ex parte suorum effectuum. ibidem. et folio sequenti.

Visio duplex est spiritualis z corporalis. par. ij. q. j. folio. lx v. c.

Venerea delectatio an maior vel minor cū incubis demonibus in corpore assumpto q̄ ceteris paribus cuz viris in corpoz vero. parte. j. questione. j. folio. lx vij. d.

Vir quidam sanctus audiuit diabolum predicātem in forma deuoti sacerdotis: z per spiritum ipsum demonē agnouit esse: verba sua obseruauit zc. parte. ij. q. j. folio. lxx v. b.

Vsum rationis dicuntur aliqui non habere dupliciter. parte. ij. q̄stione ij. folio. xcix. b. c.

Verbum dei non est minus q̄ corpus Christi z reliquie sanctoz̄: z sm omnes doctores licet sanctorum reliquias secum reuerenter portare vide parte. ij. questione. ij. folio. cij. b. cum vno exemplo.

Z

Zoroastes dicitur fuisse Cham filius Noe: z sm Augusti. solus risit nascendo. parte. j. questione. ij. fol'. xij. a.

Finis.

OSVALDVS HELONESIOTES. Lectori.

Horrida sciturus commertia Lector, & actus
Infandos hominis cum cacodæmonibus.
Qua fieri causa possunt, isthęc tibi pręsens
Declarabit opus sub breuitate satis.
Hoc igitur nę sis aſpernaturus adhortor,
Plurima quæ lectu digna videntur, habens.

Idem.

Non hic sermonem Latium, nec Rhętora quenq̄,
Sed modo doctrinam Lector amice petas.

Bayerische Staatsbibliothek München

Index